שועלית

מגזין מיוחד המאגד
עבורכם את מבחר
עלוני השבוע

✦

שנה שביעית
גיליון מספר 677

✦

וישלח
תשפ"ז

להרשמה לקבלת החוברת
במייל, מידי שבוע.
לחצו כאן

זמני כניסת ויציאת השבת

	ער"ש	מוצ"ש	ר"ת
ירושלים	4:00	5:15	5:53
בני ברק	4:14	5:16	5:49
חיפה	4:04	5:14	5:49
אשדוד	4:15	5:17	5:50
בית שמש	3:59	5:16	5:52
קרית גת	4:17	5:17	5:52
נוף הגליל	4:07	5:13	5:49

ספיר
רפוס מהיר ומתקדם

פנים מאירות 8 ירושלים
טל' 02-500-4569
So25004569@Gmail.com

בס"ד

רגע להתבונן

הרב יחזקאל שובקס

מסר שבועי קצר
פר' וישלח תשפ"ז
גליון מס' 177

"עומקים" - פרק ט"ז | להיות הכתובת עבור הילדים? להאזנה בקו התוכן שלנו: 08-6679134 | לצפייה פנה למייל הרשום מטה

סיפור אחד וחיים שלמים

יש שאלה שהקוראים מציגים פעם אחר פעם, בצורות שונות, וזו דורשת התייחסות.

הנה הנוסח הבוטה ביותר של השאלה:

"יחזקאל! **הסיפורים שלך מעוררים חוסר אמון**. אני לא מבין, איך אתה חושב שסיפור אחד, ככל שיהיה חמור, ישפיע עד כדי כך על החיים??

כמו למשל בסיפור של ארי השבוע. בגלל סיפור אחד שקרה לו שהשאירו אותו מחוץ לדלת הבית, זה השפיע עליו להרגיש סכנה בזמן בקשה. לא נשמע אמין!"

*

נעצור לרגע. במאמר שלפנינו, בטרם נתקדם לתשובה עבור השאלה הנחוצה הזאת, נעצור כדי לבחון משהו.

כך אני נוהג, בכל פעם שעולה לי שאלה במוח, עוד בטרם אני מחפש תשובה, אני שואל את עצמי: **"יחזקאל! למה אתה שואל?"**

זה נשמע מעצבן, אך זה שלב חיוני מאין כמוהו. פעמים רבות אנחנו מחפשים תשובות לשאלות שלא נשאלו.

כך עשיתי גם הפעם. פניתי לשניים מהקוראים ששאלו, ושאלתי אותם: "מדוע אתה שואל?" והתשובות שלהם מייצגות בדיוק שתי סיבות שכיחות מאוד.

הנה תשובת הראשון: **"אני מפחד על הילדים שלי".**

קליעה למטרה. כל אבא ואמא מתוכנו נחרדים לקרוא מאמרים שבהם כתוב כמה הילדות משפיעה על עתיד החיים. מדאיג אותם לחשוב שכל פעולה קטנה וכל תגובה שגרתית יכולה להשפיע כל כך. זה משבית אותם.

יש הרבה מתוכנו שהגיבו פעם בתגובות שאחר כך התחרטנו עליהן. ואז מטפסת האשמה עד למוח, וטורדת את מנוחתנו. אנחנו עומדים מן הצד, כוססים ציפורניים, ונחרדים מהמחשבה שאוטוטו נראה את ההשפעה על התנהגות הילדים שלנו.

תסכימו איתי, שכל הסבר שלי מדוע העבר משפיע על העתיד, **רק יגביר את החרדה של האבא השואל**. לא רק שלא עניתי תשובה המניחה את הדעת, אלא גם החמרתי את השאלה. היא תיכף הופכת לזעקה.

אז הנה תשובה בקצרה: **לא הטעות מעצבת את הילד**, אלא האם הוא נשאר לבד איתה. אף אחד מאיתנו אינו ערב למתיקות החיים של ילדיו, וטעויות יש לכל אחד. אבל אפשר לחזור עם הילד למקרה שקרה, ולבדוק איתו כיצד הוא מרגיש עם מה שהיה. ואנחנו נהיה שם כדי לתמוך בו.

והנה תשובת השני לשאלה הנ"ל: "**סבלתי בילדות מחוויות קשות**, והיום אני חי בסדר גמור. מה פתאום לחשוב שסיפור מהעבר כל כך משפיע?"

אלו כל אותם אנשים שכל החיים ידעו שעברו דברים קשים בילדות, אך החזיקו את עצמם יפה מאוד עד לגיל הבוגר. המאמרים הללו באים ומטלטלים להם את החיים. פתאום מתחילים לשאול את עצמם שאלות שברחו מהם תמיד.

האם אני מושפע בכל זאת מחוויות הילדות? האם אני מדמיין שהחיים שלי טובים, בזמן שיש בהם באגים בלי סוף? ואולי רעייתי בכל זאת צודקת כשהיא אומרת שאני צריך ללכת לטיפול?

אצל האנשים הללו ישנם משפטים קבועים שהם משננים לעצמם השכם והערב. "מה יש לחפור בעבר? העתיד לפניך!" / "לקחתי את החיים שלי לידיים" / "החוויות הללו חישלו אותי. הצלחתי יותר מכל חבריי". ועוד ועוד.

והאמת היא, שהם צודקים. חוויות העבר אכן חישלו אותם. הם אכן לקחו את עצמם לידיים וגידלו את עצמם. הם גם הצליחו יותר מחבריהם. והעתיד אכן לפניהם.

ומה בכל זאת?

כאשר אדם חווה קשיים הוא נאלץ להשתמש בהגנות, מה שאנחנו קוראים להם "מנגנוני הגנה". ההגנות הללו מגינות עליו בזמן מצוקה. חלקן נעלמות עם הזמן, כאשר חדל הצורך בהן. אך יש הגנות שנשארות. והגנות כאלו, שנשארו כשאין בהן צורך, מסרבלות את החיים ומסבכות אותם.

אפשר לראות את זה כמו אותו חייל בשדה הקרב, אשר נאלץ להשתמש בקסדה ובאפודת מגן. אלו כבדים מאוד ומסרבלים את התנועה. בשדה הקרב אין ספק שיש יתרון רב לחייל שמוגן כראוי. אך ברגע שחזר הביתה, והוא עדיין לובש אותם כשהם מיותרים, הם מגבילים אותו לשווא. ויותר מזה: חייל שלא מסיר את הקסדה לעולם לא יגלה שהקרב נגמר.

הנה חזרנו לארי מהמאמר הקודם. **בזמנו אכן חש בסכנה**. הוא מצא את עצמו מחוץ לבית, התחנן על נפשו לקבל מחסה ולא השיג את מבוקשו. מיד הסיק שיהיה חייב לדאוג לעצמו ולהסתדר בכוחות עצמו, אחרת - אכן יישאר עזוב ברחוב. באותו זמן הבין שתחנונים לא ישיגו לו כלום. מה שהשיג באותו זמן היה על ידי דרישות עוצמתיות.

המסקנות הללו, הן אכן הצילו את נפשו.

אך הזמן חלף. הסכנה עברה מן העולם. ועדיין ארי נשאר עם אותן מסקנות. עדיין חי בהרגשה של סכנה תמידית, עם המסקנה שהוא חייב לדאוג לעצמו ולא לסמוך על אף אחד בעולם. ועדיין מאמין שלתחנונים אין ערך. ואת זה הוא לא בודק, כי כדי לבדוק צריך לבקש.

אז ארי הצליח יפה בחיים. השיג מעמד מכובד ב"ה. מצליח לכלכל את עצמו בכבוד, וגם נאלץ פחות להזדקק לאחרים. אך החיים שלו מסורבלים ומסובכים. כי האדם נזקק בעל כרחו לאחרים בכל מיני צמתים. האנשים מסביבו אינם אוהדים את הדרישות שלו. הם יותר מצפים לשמוע בקשות. וארי, למרות הצלחתו הכבירה בחייו, אינו מסתדר כל כך עם האנשים מסביבו.

ואתם עדיין שואלים, **האם סיפור אחד כך השפיע על החיים?** - אז זהו, שאנחנו מכירים רק סיפור אחד מחייו. ייתכן שהוא אחד מני רבים, וייתכן שהיה זה אירוע בודד שהיה עוצמתי במיוחד. אין לנו דרך לדעת, וגם אין לנו מושג מה היה מאחורי הכול. הסיפור שמסופר לנו הוא כמו כותרת בעיתון. היא לא מגלה לנו על כל התוכן, אך בהחלט מייצגת אותו.

ובכל מקרה, גם אם הסיפור היה מקרה בודד, וגם אם היו סיפורים נוספים דומים, בשני המקרים התוצאה זהה: ילד שהסיק מסקנות בשעת סכנה, ולא היה מי שיעזור לו לבדוק אותן מחדש כשהסכנה חלפה.

בינתיים עסקנו בזווית אחת בחיי ארי: בהתנהגות שלו בקבוצה. ובעז"ה בשבועות הקרובים נתבונן בזוויות נוספות בחייו. הסיפור מרתק, וגם עשוי להאיר נקודות רבות בחיינו.

ועד אז, כדאי שכל אחד מאיתנו ישאל את עצמו בכנות: **האם גם לי, יש איזה שהיא 'קסדה' על הראש שיכולתי כבר מזמן להסיר?**

אורח לרגע
תגובות הקוראים

תגובות על גליון ויצא 'הסכנה בבקשות'

התחברתי למסר בנוגע לבקשות הילדים, ולמי שנרתע מבקשותיהם, וזה עוד בדיוק בזמני לחץ או כשנגמר הכסף לחודש זה, ובדיוק אז הוא צריך שעון, בגד וכו', אני חושב שכמבוגר אחראי, אנחנו צריכים לשנן לעצמנו, **לילדים מותר לבקש ה-כ-ל**, ואנחנו יכולים להמשיך להיות רגועים ולהסביר בדרך המובנת להם. כמו שאמרת, לא לסגור את הדלת.

*

חשוב מאוד לחזק את נושא החמלה לילדים. משתדלים היום לחזק מאוד את הטלת משמעת וכדו'. הורים ובפרט צעירים, טועים בזה לעיתים קרובות.

ישר כח על החיזוק בהגנה על הנפש הרגישה של ילדים, ובפרט בגיל הנעורים, שם ההורים מרגישים לפעמים שאפשר להתנהל אתם כדבר גבר אל גבר, דווקא בזמן שהם כל כך פגיעים ורגישים תחת מעטה ה'בגרות' שלהם.

*

מכיר חבר כזה בדיוק, כמו ארי. משום מה - ככל שהוא תוקפני ורבים נבהלים ממנו, הוא לא מסוגל לעולם להישיר מבט תוך כדי שיחה. תמיד היה ברור לי שזה קשור. מה שמעניין הוא, שבשלב מסויים נחשפתי למשפחה שלו, וראה זה פלא - רוב האחים שלו בדיוק כמוהו... מה יכול להיות אם לא חסכים מילדות?!

[**הערה לכותב:** אל תמהר מדי להסיק מסקנות. יחזקאל.]

תגובות ניתן לשלוח למייל הרשום מטה

אפשר רגע
שו"ת קצר

שאלה: אחד הילדים, באופן די תדיר, כאשר רוצה לבקש משהו או להעיר על משהו, פונה לאחים וגם להורים בצורה של דרישה או פקודה, עם טון מאוד נחרץ: למה לא פתחתם את הדלת מיד?! הקרטון הזה לא אמור לעמוד בפינת הסלון!!
מה אפשר לעשות כדי לעמוד על הסיבה ולשפר את צורת הדיבור?

תשובה: יש כאן שתי פעולות לעשות, ושתיהן חשובות באותה מידה.

א' - לטפל בשורש הענין. מדוע הילד נזקק לדבר בטון הנחרץ הזה? חשוב לקחת את הילד לשיחה לבדוק איתו את הענין. לאו דווקא לשאול אותו מדוע הטון הזה, כי לא בהכרח שהוא יידע לענות על כך, אלא לבדוק איתו, כיצד מרגיש עם המעמד שלו בבית.

ב' - טיפול התנהגותי. להבהיר לילד באופן ברור, מה הן הנוסחאות המקובלות אצלינו בבית, ומה לא. באלו נוסחאות יזכה להתייחסות, ובאלו לא יזכה.

שאלות ניתן לשלוח למייל ptachlo1@gmail.com

לקבלת הגיליון בקביעות ptachlo1@gmail.com

המאמרים מופיעים לצפייה ולהאזנה באתר "קול הלשון" או בפנייה למייל המצורף

טומאה - דפוס ספיד פרשת וישלח תשפ"ד

לִקּוּטִים וְסִפּוּרִים נִפְלָאִים

פרשת וישלח

"עם לבן גרתי" (לב, ה)

גרתי בגימטריא תרי"ג, כלומר עם לבן הרשע גרתי ותרי"ג מצות שמרתי ולא למדתי ממעשיו הרעים (רש"י).

למרות שדרך ברייתו של אדם להיות נמשך בדעותיו ובמעשיו אחר רעיו וחבריו, ונוהג כמנהג אנשי מדינתו - כלשון הרמב"ם (דעות פ"ו ה"א), בכל זאת הצליח יעקב שלא ללמוד ממעשי לבן, ועמד כצור איתן כנגד 'חברותו' והשפעתו.

הגאון רבי אלחנן וסרמן זצ"ל, הי"ד, ביקר בארצות הברית בתקופה בה היה מצוי רק חלב עכו"ם.

באותה עת נמצאו מספר רבנים גדולים שהקלו בדבר, וטענו שכיוון שבזמננו אין חולבים בהמות טמאות, ניתן לשתות חלב עכו"ם ללא חשש.

רבי אלחנן החמיר על עצמו, ונמנע מלשתות חלב בכל עת שהותו באמריקה.

ביומו הראשון בארצות הברית, הגיע אליו בעל בית המלון, וכיבדו בכוס קפה עם חלב.

רבי אלחנן סירב ליטול את כוס הקפה, באמרו כי הוא אינו שותה חלב עכו"ם.

כך נאלץ בעל בית המלון להביא לו כוס תה. ביום השני הגיע בעל בית המלון שנית, והציע לרבי אלחנן כוס קפה עם חלב.

רבי אלחנן דחה את הכוס, ואמר לבעל המלון בתמיהה: "מדוע אתה מגיש לי קפה עם חלב, הרי כבר ציינתי בפניך כי איני שותה חלב עכו"ם?!"

"מה, הרב עוד לא התרגל?", התפלא בעל המלון, "חשבתי שרק ביום הראשון הרב יקפיד על כך, אבל לאחר מכן הוא כבר יתאזרח במקום, וינהג כמנהג המדינה...

כולם נוהגים כך, אין מה לעשות. בדרך כלל לוקח יום-יומיים להשלים עם המציאות ולהבין שזה מה שיש, כולם שותים חלב עכו"ם, לכן הבאתי לרב קפה בחלב!".

"ולא למדתי ממעשיו הרעים".

(מתוך משכני אחריך)

מְגַדְּלִים אוֹגֵר בַּבַּיִת?

אַתֶּם לֹא רוֹצִים לִהְיוֹת עַל סִירָה עִם שְׁנֵי מַלָּחִים, שֶׁכָּל אֶחָד מֵהֶם מַכֶּה בַּמָּשׁוֹטִים לְכִוּוּן אַחֵר.

כְּשֶׁכָּל צַד דּוֹחֵף לְכִוּוּן אַחֵר, מְנַסֶּה לְהַגְשִׁים מַטָּרָה אַחֶרֶת, לְהַגִּיעַ לְיַעַד הָפוּךְ, הַתּוֹצָאָה הִיא חֹסֶר הִתְקַדְּמוּת בַּמִּקְרֶה הַטּוֹב, וְהִתְהַפְּכוּת הַסִּירָה בַּמִּקְרֶה הַפָּחוֹת נָעִים.

לֹא בָּאנוּ לְדַבֵּר כָּאן עַל טִיּוּל יַמִּי בַּסִּירָה, אֶלָּא עַל הַמַּסָּע הָאִישִׁי שֶׁלָּנוּ בֵּין גַּלֵּי הַחַיִּים הַמִּתְנַפְּצִים עַל דָּפְנוֹתֵינוּ.

כֻּלָּנוּ רוֹצִים לְהַצְלִיחַ, אֵין חוֹלֵק עַל כָּךְ.

הַצְלָחָה הִיא כְּשֶׁמַּגְשִׁימִים אֶת הַמַּטָּרָה אֵלֶיהָ אָנוּ מוֹעִידִים אֶת פָּנֵינוּ.

כָּל הַשְּׁאֵלָה הִיא רַק: מַהִי בְּדִיּוּק הַמַּטָּרָה?

"עם לבן גרתי" (לב, ה)

יעקב אבינו אינו מתהדר במה שהצליח, אלא במה ששמר: תרי"ג מצוות ונאמנות פשוטה לרצון ה'. גם בסיפורו של יהודי אחד מלונדון עובר אותו חוט: קבלה טובה שלא נשארה רק בשעת התפילה.

לפני כשמונה-תשע שנים נקלע מקום עבודתו לקשיים. העסק לא הניב די רווחים, והעובדים התבשרו שהחברה עלולה להיסגר בקרוב.

הוא דווקא לקח חודש חופשה כדי לעבור דירה, ובשבוע האחרון של החופשה הגיעה ההודעה: אין עוד טעם לחזור לעבודה.

חלום ישן ליווה אותו: לפתוח עסק משלו. הוא פנה אל רבו, האדמו"ר מקרלין, והתשובה הייתה ברורה: "לך תחפש עבודה אחרת, אל תפתח את העסק שלך".

במקום העבודה אפשרו לו אפילו להקים עסק משלו בתוך המשרד, אבל אצל חסיד דבר הרבי קודם לכל. הוא הניח את החלום לעת עתה ויצא לחפש עבודה.

לעי"נ הרה"צ

ר' **פנחס** בן ר' **בנימין בינוש** רוזנבוים זצוק"ל

כ"ו בניסן תשע"ז

ביום שישי אחר חצות היום הלך לשפוך שיח בתפילה על ציון האדמו"ר משאץ זצ"ל בלונדון, הנודע בסגולה דווקא בשעה זו .

עד אז לא הרגיש שייך לפנייה כזאת; רעייתו עודדה אותו שוב ושוב ללכת.

שם אמרו לו לקבל על עצמו דבר טוב. בבואו לבקש על פרנסתו עלתה בדעתו מצוות הציצית, שאז לא הקפיד ללבוש. הוא קיבל על עצמו להתחיל ללכת עם ציצית, קבלה פשוטה שאפשר לקיים מיד.

השעה התקרבה לשתיים, וחנות תשמישי הקדושה עמדה להיסגר לקראת שבת. הוא נכנס וביקש: "תנו לי ציצית." קנה, לבש, והתחיל.

מאז הוא מקפיד עליה בכל מ777קום; גם לשחייה בים או בבריכה הוא מסיר אותה רק ברגע האחרון. "אני לא הולך ארבע אמות בלי ציצית", הוא אומר.

זמן קצר אחר כך הגיעה בשורה: אדם ששמע עליו מחפש עובד חרדי, נמרץ ובעל קשרים בקהילה. הוא ביקש להיפגש עמו. למחרת נפגשו, והתברר שהמועמד המבוקש הוא הוא עצמו. גם המעסיק החדש, ישראלי שלא בא מהעולם החרדי, התקשה להאמין ההשתלשלות.

מאז עברו שנים, והוא עודנו עובד באותו מקום. לפני כמה חודשים שב ושאל את רבו: האם הגיע הזמן לפתוח עסק משלו? הרבי השיב: רק מן הצד, ולהמשיך בעבודתו הקיימת.

כיום הוא עומד בראש המשרד ומנהל את כל פעילותו. בעשור האחרון השקיעה החברה בנכסים כמה מיליארדי ליש"ט, והיא פעילה גם בארץ הקודש.

אלא שהישועה לא חתמה את הקבלה. השנים חלפו, האחריות גדלה, והציצית נשארה עמו. הדאגה חלפה, אבל הקרבה בעבודת ה' נשארת.

הוא בא לבקש על לחמו, ויצא עם קבלה טובה לחיים. בכל ערב הוא סוגר את דלת המשרד ושב לביתו, וחוטי הציצית מלווים אותו גם שם.

(ב.ב.ר.פ.ר. לונדון יצ"ו, תשפ"ז)

"כי שרית עם אלקים ועם אנשים ותוכל" (לב, כט)

לפני זמן מה נגש אלי אברך ואמר: מאחר שאתה דורש דרשות ומשלב בהן סיפורים, ברצוני לספר לך סיפור שאירע לי עצמי. אינני צדיק יסוד עולם, אבל לפני שלוש שנים, ביום כיפור, קיבלתי על עצמי קבלה: באמצע הסדר איני הולך לשום סידורים, ויהי מה. הקבלה הזאת היתה מבוססת על רצון טוב וגם על נסיון חיים. אם אני הולך לעיריה על חשבון הסדר, מתברר שהפקידה לא הגיעה. בבית המרקחת התרופה נגמרה, ובדואר יש עיכובים. בקיצור, אין ברכה מלצאת באמצע הסדר.

החלטתי: יהיה מה שיהיה - באמצע הסדר איני הולך.

בתחילת חודש ניסן ניסיתי להירשם לישיבת בין הזמנים בפרדס כץ, שם אני גר, ולא קיבלו אותי. בכל זאת באתי ללמוד שם. בשעה עשר התחילה ישיבת בין הזמנים, ובעשר וחצי התחוללה סביבי המולה. הרב דניאל זר מחלק בישיבה שלו חמש מאות שקל לכל אברך שגר בפרדס כץ. חמש מאות שקל, בערב פסח, זה דבר חשוב. רבים עזבו את בית המדרש וחזרו לאחר זמן קצר עם כסף ביד.

ואני? נכון, קיבלתי על עצמי לא ללכת באמצע הסדר. עכשיו בין הזמנים, ואני אפילו לא רשום. אך מה זה משנה? סדר הוא סדר. קבלת על עצמך - אל תלך. התחוללה מלחמה בין היצר הטוב ליצר הרע, ולבסוף החלטתי לא ללכת. אלך בשעה אחת, לאחר סיום הסדר. בשעה אחת הלכתי. היה אדם אחד לפני בתור. כדי לקבל את המענק צריך למלא טופס, אבל הבן־אדם לפני

כָּאן אֲנַחְנוּ מַגִּיעִים לִשְׁנֵי הַמַּלָּחִים הַמַּשְׁפִּיעִים בְּיוֹתֵר עַל סְפִינַת הַחַיִּים: הַגּוּף וְהַנְּשָׁמָה.

לִשְׁנֵיהֶם יֵשׁ מָשׁוֹטִים בַּיָּדַיִם.

שְׁנֵיהֶם מְנַסִּים לִדְחֹף בְּכָל הַכֹּחַ לְעֵבֶר הַהַצְלָחָה, אֲבָל הַמַּטָּרוֹת הֲפוּכוֹת לַחֲלוּטִין.

הַמָּנוֹעַ שֶׁל הַגּוּף הוּא הָאֵגוֹ שֶׁלָּנוּ.

הָאֵגוֹ רוֹצֶה רַק לֶאֱגֹר כַּמָּה שֶׁיּוֹתֵר: כֶּסֶף, הֲנָאוֹת, כָּבוֹד, הֶשֵּׂגִים, נוֹחוּת וּשְׁלִיטָה.

מִבְּחִינַת הַגּוּף, הַמַּדָּד לְהַצְלָחָה הוּא הַתְּשׁוּבָה לַשְּׁאֵלָה: כַּמָּה יֵשׁ לִי?

אִם יֵשׁ לִי יוֹתֵר מִמִּישֶׁהוּ אַחֵר, זֶה אוֹמֵר שֶׁהִצְלַחְתִּי יוֹתֵר מִמֶּנּוּ.

אִם אֵי מִי הֵעֵז לְהַשִּׂיג יוֹתֵר מִמֶּנִּי, הוּא מְאַיֵּם עָלַי!

בְּשָׁלֹשׁ מִלִּים: הַגּוּף שׂוֹאֵף לֶאֱגֹר.

כָּךְ אַתָּה מוֹצֵא אֶת עֶשְׂוֹ, אַחֲרֵי יוֹם עָמוּס בְּכָל מַה שֶּׁהָאֵגוֹ רַק רוֹצֶה.

הוּא מַגִּיעַ עָיֵף, מֵרִיצָחָה, מִמַּעֲשִׂים אֲיֻמִּים אֲחֵרִים, קִבֵּל אֶת כָּל מַה שֶּׁרַק רָצָה.

אֲבָל אָז הוּא מַבְחִין בִּקְדֵרָה אַחַת עִם עֲדָשִׁים אֲדֻמּוֹת.

פִּתְאוֹם שׁוּם דָּבָר כְּבָר לֹא מְעַנְיֵן, אִם אֵין לוֹ אֶת הָאָדֹם הָאָדֹם הַזֶּה!

לקח את הטופס האחרון. ביקשתי שייתן לי לצלם. אך הפקיד אמר: אי אפשר, זה ממוספר. הרב הקציב מלגות כמספר הטפסים. מצטערים.
זה שלפני קיבל. אני - לא.
יצאתי החוצה, עומד על המדרגות של ישיבת אור דוד, ושוב מתחילה סערה.
אתה רואה, הפסדת חמש מאות שקל... מצד שני: למדתי סדר של שלוש שעות, זה נצח! אמנם אין לי חמש מאות שקל ביד, אבל עמדתי בנסיון, וזה שווה הרבה יותר. הרגשתי שלווה ושמחה.
פתאום צלצל הטלפון. על הצג - מספר של דרשו.
"עשית עכשיו את המבחן המסכם?"
"כן."
"אנחנו רוצים לבשר לך שזכית בהגרלה."
"זכיתי? בכמה?"
"זכית בחמשת אלפים דולר."
לא קיבלתי חמש מאות שקל, אבל קיבלתי חמשת אלפים דולר. הם היו שווים כשמונה עשר אלף שקל.
באותה תקופה גרנו בדירה קטנה והצפיפות העיקה. רבים מחבריי כבר קנו דירה גדולה על הנייר, אך כדי לעשות זאת הייתי צריך מאתיים אלף שקל, ולא היה לי אפילו רבע מהסכום לתשלום הראשון.
שמונה עשר אלף השקלים שהגיעו מידו הרחבה של הקב"ה נתנו לי כוחות נפש. היה לי את התשלום הראשון לקבלן.
שילמתי. אחר כך הדברים התגלגלו, ובסוף הצלחתי לעמוד בכל התשלומים, ולפני זמן קצר חגגתי חנוכת הבית בדירה החדשה ורחבת הידיים.
כך סיים האברך את סיפורו.

(דורש טוב - סוכות)

מַה הַסִּפּוּר שֶׁלְּךָ?! יֵשׁ לְךָ כָּל מַה שֶּׁאַתָּה רַק רוֹצֶה, וּקְצָת עֲדָשִׁים אֲדֻמּוֹת מַצְלִיחוֹת לְקַלְקֵל לְךָ אֶת מַצַּב הָרוּחַ?!

כָּךְ אַתָּה מוֹצֵא אֶת בֶּן בְּנוֹ שֶׁל עֵשָׂו, הָמָן הָרָשָׁע, יוֹצֵא מֵהַמִּשְׁתֶּה שָׂמֵחַ וְטוֹב לֵב.

הַכֹּל שַׁיָּךְ לוֹ, מֵאָה עֶשְׂרִים וְשֶׁבַע מְדִינוֹת מִשְׁתַּחֲווֹת אֵלָיו, הַמֶּלֶךְ וְהַמַּלְכָּה יוֹשְׁבִים רַק אִתּוֹ לְמִשְׁתֶּה מַלְכוּתִי, מָאתַיִם וּשְׁמוֹנָה יְלָדִים, עֶשֶׂר וְכָבוֹד בִּלְתִּי נִגְמָרִים.

אֲבָל אָז הוּא רוֹאֶה יְהוּדִי אֶחָד שֶׁעוֹמֵד זָקוּף, וְכָל זֶה כְּבָר אֵינוֹ שָׁוֶה לוֹ!

מוּל כָּל אֵלֶּה נִצֶּבֶת הַנְּשָׁמָה.

גַּם הִיא, עֲדִינָה וּשְׁקֵטָה כְּכָל שֶׁתִּהְיֶה, כְּמֵהָה לְהַצְלִיחַ בְּמַטְרַת חַיֶּיהָ.

הַצְלָחָה מִבְּחִינָתָהּ, זֶה לְשַׁחְרֵר כַּמָּה שֶׁיּוֹתֵר!

כַּמָּה שֶׁפָּחוֹת לִהְיוֹת עִם נוֹכְחוּת אֲגוֹאִיסְטִית!

הַנְּשָׁמָה שׁוֹאֶפֶת לְוַתֵּר עַל כָּל פִּסָּה שֶׁל עַצְמִיּוּת, עַל כָּל פְּרִיר שֶׁל גַּאֲוָה, עַל כָּל חֶלְקִיק שֶׁל תְּחוּשַׁת הֶשֵּׂג.

כַּמָּה שֶׁיּוֹתֵר לָתֵת מֵעַצְמִי לְמַעַן הַזּוּלַת.

כַּמָּה שֶׁיּוֹתֵר לִהְיוֹת פָּנוּי לְמַעַן הַבַּיִת וְהַיְלָדִים אֲשֶׁר חָנַן אוֹתוֹ ה'.

כַּמָּה שֶׁיּוֹתֵר הַסְכָּמָה פְּנִימִית כְּשֶׁדְּבָרִים לֹא עוֹבְדִים כַּמְּצֻפֶּה.

כַּמָּה שֶׁיּוֹתֵר לְהוֹצִיא מִלִּים טוֹבוֹת וּמְפַרְגְּנוֹת, גַּם לְמִי שֶׁנִּרְאֶה לִי שֶׁהוּא מִתְחָרֶה וְרוֹצֶה לִכְבֹּשׁ אֶת הַשֶּׁטַח שֶׁלִּי.

"ויזרח לו השמש" (לב, לב)

כן מצינו עוד בפרשתן, דכתיב (לב לב) 'ויזרח לו השמש' כאשר עבר את פנואל והוא צולע על ירכו, וברש"י ומדרש אגדה ויזרח לו, לצרכו, לרפאות את צלעתו... ואותן שעות שמיהרה לשקוע בשבילו כשיצא מבאר שבע, מיהרה לזרוח בשבילו.
רמז נפלא נתן ה'שבט סופר' עפ"י דברי זקנו הרה"ק החתם סופר, בשם רבו הרה"ק רבי נתן אדלר זי"ע להטיף טללי תחיה וחיזוק לכל אלו שנראה להם כי שקעה עליהם חמה שלא בעונתה...
כדאמרי אינשי - היו זמנים טובים, אבל היום... כל מצבם ומעמדם חושך ואפילה, ואינם רואים כל אור בחייהם, ילמדו ממעשי אבות - כי גם כאן שקעה החמה על יעקב אבינו באמצע היום, והיה נראה שהפסיד ב' שעות מאור היום, אבל לפי האמת אותה שמש ששקעה וחדלה מלהאיר על הארץ היתה בוקעת ועולה לו כשיותקע כף ירכו' - כשהוא בעצמו היה צריך לה לסוף כ"ב שנה, כשהיה צולע על ירכו והקדימה רפואתו בב' שעות... והרי שכבר שנים רבות קודם צליעתו כבר הוכנה רפואה למכתו, נמצא שמה שנראה כרעתו היה בעצם לטובתו ולעזרתו, ובאמת כל הקשיים הם הם 'זריחה' עבורו.

(באר הפרשה)

כבר רמז רבינו 'הרוקח' (בסידורו), בכתוב (תהלים קיח ה) 'מן המיצר קראתי קה ענני במרחב קה', פירוש, מן המיצר קראתי - אל ה' - ראה נא ה' בעניי וצרתי, כי צר לי מהר עננני, עננני - ענה לי הבורא יתי', 'לא כן בני, הינך במרחב' - אין כאן צר ומצוק, רק בעיני בשר נראה הדבר כ'צרה', אבל באמת

להצלחת
הר"ר **צבי יעקב** בן **רבקה רייזל** הי"ו
וזוגתו מרת **חנה** בת **פערל** תחי' לזש"ק

הכל 'מרחב' וישועה.
חשבון נפלא שמעתי מאחד מגדולי ראשי הישיבות בנ.י. כי הנה אם נראה אדם נוסע בכלי רכב יקר עד מאד אף במקום חשש קלקול לרכבו - נסיק כמסקנא כי הצורך להגיע לאותו מקום חשוב ושווה לו הרבה יותר מסכום שוויו של הרכב, כמו"כ אם נראה אדם הנקרא כ'שפוי' עושה מעשה שטות ונכנס לביהמ"ד מבלי אנפילאות ומנעלים לרגליו וכל רואיו יתמהו 'מה אירע' לו וכי נשתבשה דעתו ח"ו - לא ולא, אלא מן הנראה כי איש פלוני הבטיח לו בעד 'שטות' כזאת כמאתיים אלפי דולר וכל כיו"ב, ומכאן שבכל דבר הנראה כמשונה תאמר בע"כ כי הטובה הנצמחת ממנה גדולה פי כמה וכמה מהפסד עשיית ה'שטות'...
אמור מעתה, כשרואה האדם שהקב"ה מתנהג עמו בהסתר פנים וכדו' בע"כ תאמר כי הטובה שתצמח לו מקושי זה שווה פי כמה וכמה מקושי זה...

"כי חנני אלוקים וכי יש לי כל" (לג, יא)

מעשה בתלמיד ישיבה שסעד לבו בפת שחרית. הוא מרח חמאה על הפרוסה, והוסיף למרוח באותה סכין גם ריבה.
כשסיים ארוחתו עלה ספק בלבו, האם ניקה את הסכין היטב מהחמאה, קודם שמרח בה את הריבה או שמא לא, והריבה שנותרה נעשתה חלבית.
הוא ניגש להגרי"ש אלישיב זצ"ל ושאל אותו מה דינה של הריבה, בסיטואציה כזו, האם היא חלבית או לא?
נדהם הרב אלישיב לשמע השאלה. הוא הביט בפליאה על פני הבחור ושאלו בתמהון: לשם מה צריך למרוח על הלחם גם חמאה וגם ריבה?
אם הנך רוצה למרוח חמאה בבקשה, ואם אתה רוצה למרוח ריבה, גם זה טוב.
אבל גם וגם, אתמהה. והיתה בשאלה זו תוכחה נוקבת לאותו בחור בן תורה, היאך יתכן להיות שקוע כל כך בתאוות הגשמיות, בעוד חז"ל מפליגים ללמדינו עד כמה יש להסתפק בהכרחי כדי להשיג את קניני התורה.
(הלמות עמלים)

"ויקחו שני בני יעקב" (לד, כה)

כתב רש"י: "בניו היו ואעפי"כ נהגו עצמן שמעון ולוי כשאר אנשים שאינם בניו. שלא נטלו עצה ממנו". ואמרו חז"ל (במד"ר שמות-ג): שכל מי שנוטל עצה מן הזקנים אינו נכשל".
מעשה שהיה באברך שזוגתו הייתה בסכנת חיים ל"ע והרופאים הורו לנתחה ולהעדיף את חייה על פני העובר.
רבו של האברך, אחד מגדולי האדמו"רים הורה לו שעליו להתייעץ עם רב וותיק וגדול.
פנה האברך לכ"ק האדמו"ר גאב"ד אונגוואר - הגאון רבי מנשה קליין זצ"ל שפסק לו על אתר לא לעשות מאומה.
נדהם האברך ושטח שוב לפניו את פרטי המקרה הקשה. נענה הגאב"ד בניחותא: "כבר אמרת פעם אחת ושמעתי. אני מורה שלא לעשות מאומה!" וכדבריו כן היה. נולד ילד בריא ושלם.
חלפו מספר שנים והאברך נזדמן לביתו של הגאב"ד רבי מנשה, וכמסיח לפי תומו סיפר שהוא בדרך עם בנו לפרופסור מפורסם במנהטן משום שנראה לו כי ריאותיו של בנו אינן פועלות כשורה.
אמר לו הגאב"ד: "הנך יכול ללכת, אבל חבל על הזמן ועל הכסף, הילד הזה שנולד בזכותי אינו סובל ממאומה"!
האברך שבכ"ז חשש הגיע עם בנו לפרופסור, וגם אבחנתו היתה כדברי הגאב"ד, ואכן היה חבל על הזמן ועל הכסף...
(מתוך קונטרס לזכרו)

רַבֵּנוּ הָאֶמְרֵי יוֹסֵף זיע"א לֹא הָיָה נִגָּשׁ לְתְפִלַּת שַׁחֲרִית לִפְנֵי שֶׁנָּתַן מֵעַצְמוֹ שְׁמוֹנָה עָשָׂר רֵיינִישׁ לִצְדָקָה.

לָמָּה בָּעַר לוֹ לַעֲשׂוֹת זֹאת כְּבָר בַּבֹּקֶר?

כִּי הוּא לֹא הָיָה מְסֻגָּל לָגֶשֶׁת לַתְּפִלָּה עִם תְּחוּשַׁת הָאֲגִירָה הַזּוֹ.

הַנְּשָׁמָה מְחַפֶּשֶׂת כָּל הִזְדַּמְּנוּת לְשַׁחְרֵר מֵעָלֶיהָ עוֹד וְעוֹד חֶלְקֵי שְׁלִיטָה.

מִישֶׁהוּ אַחֵר הִצְלִיחַ? אֲנִי אֶשְׁבֹּר עַכְשָׁו אֶת הָאֵגוֹ, וַאֲפָרְגֵן לוֹ.

מִישֶׁהוּ הִתְיַשֵּׁב לִי עַל הַמָּקוֹם? אֲנִי אֶשְׁתֹּק, אֶמְצָא מָקוֹם אַחֵר.

כָּל תְּחוּשַׁת שְׁלִיטָה שֶׁמִּשְׁתַּחְרֶרֶת מְמַלֵּאת אוֹתָהּ חֲוָיַת הַצְלָחָה, חֲוָיָה שֶׁגַּם אוֹתָהּ הִיא מְמַהֶרֶת לְשַׁחְרֵר מִמֶּנָּה.

הִיא מְרִימָה עֵינַיִם לַשָּׁמַיִם וְאוֹמֶרֶת: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, הַהַצְלָחָה הָרוּחָנִית הַזּוֹ, הַוִּתּוּר שֶׁלִּי, כָּל זֶה שֶׁלְּךָ! זֶה לֹא קָשׁוּר אֵלַי!

(ע"פ נְקֻדּוֹת שֶׁל אוֹר - סְפִּינְקָא)

א גוט שבת

פניני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מבשרת ציון

פָּרָשַׁת וַיִּשְׁלַח - כָּךְ הוֹפְכִים אוֹיֵב לְאוֹהֵב

"וַיָּרֶץ עֵשָׂו לִקְרָאתוֹ וַיְחַבְּקֵהוּ וַיִּפֹּל עַל צַוָּארָו וַיִּשָּׁקֵהוּ וַיִּבְכּוּ" (בראשית ל"ג, ד')

יצא לי לשוחח עם אדם שאינו שומר תורה ומצוות. שאלתי אותו: "מה עם השבת?" הוא השיב: "שבת? בשבת שלפני בר-המצווה של בני דיברנו בבית שאולי נתחיל ללכת בשבת לבית הכנסת, ואכן הלכנו".

הגבאי של בית הכנסת ראה אותו והזמין אותו לעלות לתורה. באותה שעה רב בית הכנסת, בעיר במרכז הארץ, דפק על השולחן ואמר: **"מחלל שבת לא יעלה לספר תורה!"**. מאז חלפו עשרים שנה!

בגמרא (גיטין ס"ח ע"ב) מסופר על אשמדאי, שהיה בדרכו והפיל עצים ובתים שנקרו בדרכו.

כשהגיע לבית הקטן של אלמנה, האישה יצאה והתחננה לפניו שלא יפגע בביתה. אשמדאי כפף את קומתו כדי שלא לפגוע בבית, ובעקבות זאת נשברה לו עצם.

אמר אשמדאי: "וְלָשׁוֹן רַכָּה תְּשַׁבֶּר גָּרֶם" (משלי כ"ה, ט"ו). כלומר, בזכות הדיבורים הרכים של האלמנה, נשברה עצם בגופו.

בפרשה שלנו יעקב אבינו שולח מלאכים לְעֵשָׂו אחיו כדי לבדוק אם הוא עדיין כועס עליו ומתכוון לצאת למלחמה. המלאכים חוזרים ואומרים לו: "וְגַם הֹלֵךְ לִקְרָאתְךָ וְאַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ עִמּוֹ" (בראשית ל"ב, ז'). רש"י מפרש: "עודנו בשנאתו".

יעקב אבינו התכונן למלחמה, אך הוא משאיר אותה כאפשרות אחרונה. תחילה הוא מנסה לפייס את אחיו.

הוא שולח אליו מנחה ומצווה את שליחיו: "כֹּה תֹאמְרוּן לַאדֹנִי לְעֵשָׂו כֹּה אָמַר עַבְדְּךָ יַעֲקֹב" (בראשית ל"ב, ה'). יעקב מבקש שידברו עם עֵשָׂו בכבוד. הוא האדון ואני עבדו!

יעקב אינו מסתפק בכך. הוא מצווה גם את השליחים הבאים אחריהם לומר: "כַּדָּבָר הַזֶּה תְּדַבְּרוּן אֶל עֵשָׂו בְּמֹצַאֲכֶם אֹתוֹ" (בראשית ל"ב, כ'). ובהמשך: "וַאֲמַרְתֶּם גַּם הִנֵּה עַבְדְּךָ יַעֲקֹב אַחֲרֵינוּ" (בראשית ל"ב, כ"א).

ולא די בכך, אלא שכאשר יעקב פוגש את עֵשָׂו, נאמר: "וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה שֶׁבַע פְּעָמִים עַד גִּשְׁתּוֹ עַד אָחִיו" (בראשית ל"ג, ג').

כמה מלחמות בין אדם לחבירו יכולנו למנוע לו רק היינו מתכופפים מעט? קצת ענווה ומילות פרגון לשני!

מיעקב אבינו אנחנו למדים שלא תמיד צריך להשיב בתקיפות, גם כאשר הצד השני נוהג בעוינות. לעיתים דווקא מילה טובה, יחס מכבד ומעט ויתור על הכבוד העצמי יכולים לרכך לב קשה ולמנוע מחלוקת.

עלינו לזכור שמילה אחת עלולה להרחיק אדם לשנים רבות, ואילו מילה טובה עשויה לקרבו לכל החיים.

בברכת שבת שלום
הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
רב קהילת 'עין חמד'

זמני שבת

עיר	כניסת שבת	צאת שבת	רבינו תם
י-ם	15:59	17:15	17:53
ת"א	16:16	17:16	17:50
חיפה	16:07	17:14	17:50
ב"ש	16:19	17:17	17:54

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב
שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי
מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים
ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי
יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה
רונן אברהם וב"מ קסירר אפרים וב"ב
רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית
נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב
יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים
שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב
י.מ.י.ש כדורי נתנאל בן ג'ינה
שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב
עמית בן אהרון וב"ב רז דוד בן לאה וב"ב
דני בן שושנה אבישג ודניאל בני מירב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רונית בת סימי
תרצה בתיה בת ימנה נינט חי דוד בן רחל
אילן בן ג'ולייט יפית שרה בת ג'ינה
אנאל חביבה בת שולמית לאה בת תמר
מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו
טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה
שירי ימנה בת שולמית מירב בת אילנה
שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית
אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי
סיון רבקה בת אלן אסתר יניב בן פרידה

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו נזרי בן ימנה
שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר
רחל מרים בת יהודית לימור בת פרידה
דניאל בן שרה אושרית בת שושנה
נעמה בת יפה דגנית בת שושנה
אסף בן סופיה מיטל בת שושנה
דרור בן סופיה דוד עומרי בן יהודית

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא
ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים
מרדכי ניזרי בן פרחה- בריאות ואריכות ימים
סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים
אורן בן אסתר דינה בת מזל
נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל
שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה
לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה
מוריה בת רחל ברכה אורן בן פרידה
אביתר חיים בן אוריין ישראל בן חווה
יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה
משה בן נזימה עינת בת רחל ברכה
רפאל משה בן רחל נטע רותי בת פלורה
רחל ברכה בת פדילה דליה קסנש בת דגטו
רונית בת סבריה יצחק בן חנון
רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל
בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט
נעימה בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה
נעם אלימלך בן אושרית- ר"ש ובריאות איתנה
לימור בת פרידה יניב בן פרידה
מאיה בת עדי שירה ברכה בת מלכה חיה
יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים
יפה בת פדילה דליה ברק בן דליה
אדל בת יפה

העלון מוקדש לעילוי נשמת
משה בן גורג'יה ז"ל

לעילוי נשמת
תמר פורטונה בת מיסה ע"ה

לעילוי נשמת
נחום בן כיריה ז"ל

לרפואה שלימה
לאיידה חיה בת אסתר
נועה בת אסתר
ולילד אורי חיים בן שלי
לרפואה שלימה בן אסתר
זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה
לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי
להצלחת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב
לרפואת הנפש והגוף של יהודה אריה בן רחל ברכה
לע"נ יוסף דהן בן רחמה ז"ל

טומאיה - דפוס ספיר פרשת וישלח תשפ"ה

שׁוֹאֵל וּמֵשִׁיב בַּהֲלָכָה - חֲנֻכָּה – חֵלֶק ב'

שאלה: **אלו דינים נוספים שייכים לחג חנוכה?**

תשובה: להלן **סיכום ההלכה** מפי ר' אליהו פנחסי שליט"א מתוך ספרו **'הכשרות למעשה':**

מי שחלילה נפטר אחד משבעת קרוביו שחייב להתאבל עליהם, חייב בקריעה ובכל דיני שבעת ימי האבלות גם בחנוכה. מצוות ניחום אבלים נוהגת גם בימי חנוכה, ולכן אין להימנע מלנחם אבלים בחנוכה. אָבֵל, אפילו בתוך שבעת ימי האבלות, רשאי לברך ביום הראשון של חנוכה על הנרות את ברכת 'שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה'.

נכון שלא לקיים אזכרה בבית הקברות בימי חנוכה, בין ביום השנה לפטירה ובין בתום השבעה או השלושים, מכיוון שהציבור, ובפרט בני המשפחה, עלולים להתעורר לבכי ולצער ליד הקבר. לכן יקדימו את הביקור בבית הקברות לימים שלפני חנוכה. מותר ללכת לבית הקברות בחנוכה כדי להתפלל ולהשתטח על קברי צדיקים. מותר לערוך אזכרה בבית הכנסת על ידי אמירת ברכות ודברי תורה כנהוג, אך ללא הספד על הנפטר עצמו, מחשש שיבואו לידי צער.

לעניין ברכת 'שהחיינו', גם אָבֵל בתוך שנת האבל ואפילו בתוך השלושים או השבעה, חייב בברכה זו בעת הדלקת נרות חנוכה.

חולה המאושפז בבית הרפואה, ואין מאפשרים לו להדליק שם נרות חנוכה, אשתו תדליק בביתם והוא יוצא ידי חובתו בהדלקתה. עם זאת, ישתדל לשמוע את ברכות ההדלקה מאדם אחר שמדליק נרות.

מותר לחמם סופגנייה ע"ג פלטה בשבת באופן המותר לחימום מאכלים, מכיוון שאין בישול אחר בישול בדבר יבש. אף שיש ריבה בסופגנייה, יש להחשיבה כדבר יבש מכיוון שהריבה מועטה ובטלה ברוב הסופגנייה שהיא יבשה. אולם במאפיות שבהן מדללים את הריבה באמצעות הוספת מים מהברז שלא בושלו לפני הזרקתם לסופגנייה, יש להחמיר שלא לחממה לחום שהיד סולדת בו. **מקורות:** שו"ת אגרות משה (ח"ד, סימן ע"ד, דיני בישול, אות ה'). הגרש"ז אוירבך בספר שלמי מועד (עמוד רמ"ה). בספר חזון עובדיה – חנוכה (עמוד י"ט בהערה), עיין שם. כן כתב בספר תורת המלאכות ח"ב (עמוד נ"ט) בשם הגר"ש וואזנר והגר"נ קרליץ. דעת הגרי"י פישר זצ"ל להחמיר בזה, מכיוון שהריבה מרוכזת במקום אחד, כמובא בספר הלכה ברורה (סימן שי"ח, בשער הציון אות קי"ד).

יש אומרים שכיום מערבבים מים מהברז בריבה, בעיקר בריבת תות, לפני הזרקתה לסופגנייה, כדי לדלל אותה ולאפשר את הזרקתה באמצעות המזרק. לכן יש להימנע מחימום סופגנייה כזו לחום שהיד סולדת בו, מחשש לבישול המים בשבת.
במוצאי שבת מדליקים נרות חנוכה בבית הכנסת ולאחר מכן מבדילים על הכוס, כדי לאחר את יציאת השבת ככל האפשר.

אף שהמדליק נרות חנוכה כבר הוציא את השבת, מכל מקום טוב להדליק נרות חנוכה בבית הכנסת לאחר תפילת ערבית, מכיוון ששאר הציבור נשאר בקדושת השבת עד שיבדיל. נוסף על כך, יש בכך פרסום הנס, שהרי אם יבדילו לפני ההדלקה, ייתכן שחלק מהציבור ילכו לבתיהם ולא יראו את הדלקת הנרות בבית הכנסת.

כשמגיע לביתו, יקדים להבדיל על הכוס ורק לאחר מכן ידליק נרות חנוכה, מכיוון שתדיר ושאינו תדיר – תדיר קודם. מצוות ההבדלה תדירה יותר, מכיוון שמקיימים אותה בכל שבוע, ואילו הדלקת נרות חנוכה נוהגת רק פעם בשנה.

מי שנוהג להחמיר שלא לעשות מלאכה במוצ"ש עד זמן רבינו תם, צריך להמתין גם במוצ"ש חנוכה ולא להדליק נרות עד זמן רבינו תם. לפי דעה זו, לא מדובר במנהג טוב בלבד, אלא ראוי לכל אחד לנהוג כשיטת רבינו תם, ובפרט שכך דעת מרן שו"ע.

לא מברכים ברכת 'מאורי האש' על נרות חנוכה (אם טעה והדליק נרות לפני הבדלה), מכיוון שאסור ליהנות מנרות חנוכה ואין מברכים 'מאורי האש' עד שייאותו לאורו של נר ההבדלה, כלומר: ייהָנו מאור הנר. על נר הַשַּׁמָּשׁ מותר לברך 'מאורי האש'

חֶסֶד עִם הַזּוּלַת

יהודי מתושבי הרצליה סיפר על הגאון ר' יצחק יחיאל יעקובוביץ זצ"ל. הלה ראה את הרב הולך למקווה ביום שישי. האיש ניגש לרב ואמר: "רבינו, יש בקרבת מקום חולה שמרגיש מאוד לא טוב. ככל הנראה צריך לפנות אותו לביה"ח. הבעיה שהחולה לא מסכים בשום אופן. מה לעשות?". הרב לא הכיר את האיש או את החולה. הרב אמר לבנו שהתלווה אליו: "קח את התיק של המקווה ותגיד לאמא שאני נוסע עם חולה לביה"ח. אני לא יודע מתי אחזור". הרב הלך עם האיש, שכנע את החולה לנסוע לביה"ח וחזר לביתו ממש סמוך לכניסת השבת.

רְפוּאָה טִבְעִית- הַקֶּשֶׁר בֵּין מַעֲרֶכֶת הָעֲצַבִּים לָעֵינַיִם- חֵלֶק ב'

איך רואים צבעים? ●ברשתית קיימים תאים קולטי אור מסוג קונוסים– כל סוג מגיב לאורכי גל שונים: אדום, ירוק וכחול.
המוח משלב את המידע מהם ליצירת תפיסת צבעים.

- תפקיד מערכת העצבים בראייה
- מערכת העצבים המרכזית, ובמיוחד אזור הראייה במוח, אחראית על עיבוד המידע החזותי.

(גב' אליס אוליאל, נטרופתית ורפלקסולוגית- 0775343667)

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"
צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה.
בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

קו לעניית 'אמן' ו'אמן יהא שמיה רבה' לאחר שיעור תורה- בזמן אמת מספר פעמים ביום 02-313-7905

העלון נמצא בחובות גדולים. בעל בית-הדפוס העלה את מחיר ההדפסה בבת אחת ב-220 ₪ לכל הדפסה
מי שיוכל לעזור, תבוא עליו ברכת טוב. למעוניינים לעזור נא להתקשר 052-7652084 או לשלוח מייל PnineEH@gmail.com

לשאלות בהלכה
נא לפנות לרב אליהו פנחסי
בטל' 052-6329144
(הנייד באישור ועדה רוחנית)

הקדשת העלון
ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון,
חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084
כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26א ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

מינויים
לקבלת העלון חינם במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל
PnineEH@gmail.com

אִם רְאשׁוֹנִים כְּמַלְאָכִים- הַצַּדִּיק הָרַב דָּוִד בֶּן עָטָר זצ"ל

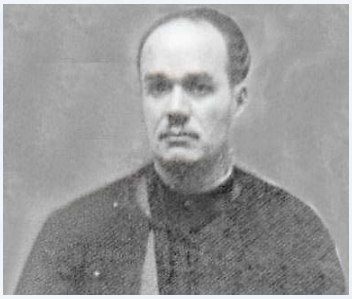

הצדיק הרב דוד בן עטר זצ"ל- נולד בשנת ה'תרנ"א (1891) במרקש. בילדותו למד אצל ראשי הישיבה בעיר. בצעירותו נדד למוגאדור, שם פגש בגאון רבי אברהם בן סוסאן. רבינו למד אצלו ונעשה לתלמידו המובהק. לאחר נישואיו נסע לבקר את הצדיק רבי רפאל אנקווה. לאחר שרבי רפאל תהה על קנקנו, הוא הפציר בו שילבש את לבוש ה'זוכה' המיוחד לחכמי מרוקו. לאחר חתונתו התיישב בקזבלנקה. בהתחלה עבד לפרנסתו כסוחר. כשהגיע לצורך עסקיו בעיר מוגאדור, הפצירו בו שיכהן כראש הישיבה ורבינו קיבל את ההצעה. משנת ה'תרפ"א (1921) כיהן כראש ישיבת 'עץ חיים' במוגאדור. בישיבה, בימות החורף היו התלמידים ישנים אצל רבינו בבית, והיה מעיר אותם בשעה שתיים בלילה והיו קוראים תיקון חצות. לאחר תיקון חצות למד איתם עד אור הבוקר. לאחר התפילה המשיכו ללמוד עד סוף היום, מלבד הפסקת צהריים קצרה. כך עשו במשך שלוש שנים. תלמידים גדולים בעלי שם יצאו משם. בהמשך כיהן כר"מ בישיבת קזבלנקה. בשנת ה'תרצ"ו (1936) שימש כראש ישיבת 'אם הבנים' בצפרו במשך שלוש שנים.

בכל יום היה מלמד את תלמידיו בשעה שלוש לפנות בוקר עד עלות השחר. הלימוד כלל הלכות איסור והיתר. רבינו היה בעל כישרון לגרום לתלמידיו לאהוב את לימוד התורה. בשנת ה'תרצ"ט (1939) חזר למוגאדור, שם סמך מספר תלמידים לדיינות ושחיטה. משרתת המשפחה העידה ששמעה את רבינו לומד עם אדם נוסף בחדר אבל כשהגישה שתי כוסות שתיה, רק רבינו היה שם.

הוא הזהיר אותה לא לגלות וסיפרו שזכה לגילוי אליהו הנביא. רבנים רבים מערי מרוקו התייעצו עם רבינו. נפטר ב-י"ח כסליו ה'תש"ז (1946). חי כ-55 שנים. ציונו במוגאדור.

אביו: ר' שמעון. **אשתו:** מרת לאה. **ילדיו:** שני בנים ובת. **מרבותיו:** הגאון רבי אברהם בן סוסאן. **מתלמידיו:** הגאונים ר' יצחק דלויה, ר' יהושע מאמאן, ר' משה ויזגאן, ר' שמעון ואענונו (רב ודיין העיר סטאט ואחר כך במרקש), ר' חיים אלפרסי (דיין באוזדא), ר' שמעון ברוך אוחיון (רבה של יפו), ר' דוד עובדיה, ר' רחמים יוסף מאמאן, ר' מסעוד אלקבץ, ר' יצחק הרוש, ר' משה מלכא ור' דוד בן זכרי.

בין הקברים שבבית העלמין השני, שעל גבי אחד מהם נבנה אוהל, נמצא קברו של הצדיק רבי דוד ן' עטר. להלן עדות בנו על בניית החדר שעל גבי הציון: סיפור בניית החדר שבו קבור מורי ורבי ועטרת ראשי רבי דוד עטר זצוק"ל. בנו של רבי דוד עטר סיפר: נולדתי בעיר אסווירה (מוגדור) בתאריך 1.6.1926. אבא זצוק"ל נפטר ב-י"ח בכסלו ה'תש"ז (1946) ביום רביעי. הוא הודיע לנו על הסתלקותו מן העולם ארבעים יום לפני פטירתו. הוא סיפר לנו שהייתה לו משימה למלא במשך 57 שנות חייו, ושמשימה זו תסתיים בעוד ארבעים יום.

ארבעים יום אחר כך, בדיוק, עלה לבורא עולם. זכותו תגן על בניו, בנותיו, נכדיו ונכדותיו ועל כל עם ישראל. הוא העמיד 498 תלמידי חכמים שיצאו מתחת ידיו. כאשר קמנו מהשבעה, היינו צריכים להדליק נר ראשון של חנוכה ולמחרת לעלות לבית החיים יחד עם קהל רב. חזרנו הביתה כדי להתרחץ ולהחליף בגדים. באותו ערב שבו הדלקנו את הנר הראשון של חנוכה, אבא זצוק"ל בא בחלום אל אחותי, שאותה אהב מאוד, ואמר לה: "אם אתם רוצים לעלות להשתטח על הקבר שלי, תבואו רק ביום שישי בשעה 12. אני אחכה לכם ולכל הקהל, כי אני לא קבור שם. אני קבור בירושלים".

קבלן מהעיר שלנו הגיע. אינני רוצה לנקוב בשמו, גם הוא נפטר לבית עולמו. הוא שמע מאנשי העיר שלנו שאנחנו רוצים לבנות חדר לאבינו. הוא אמר לנו שהוא מעוניין לקבל על עצמו את מצוות בניית החדר. כולנו קמנו להודות לו ואמרנו לו שאנחנו מעוניינים בחדר בתנאי שזה יהיה תמורת תשלום. לאחר מחשבה ענה שהוא יחשב לנו את החדר במחיר הקרן. ענינו לו: "בסדר, תבנה. אנחנו רוצים את החדר לקראת יום השלושים לפטירתו". הוא קיבל על עצמו לבנות את החדר לתאריך המבוקש. הוספנו שתי בקשות, מלבד בניית החדר: האחת, לכתוב הַשָּׁכָבָה במילים חרוטות על שיש שיוצמד לאחד מקירות החדר, והבקשה השנייה הייתה שיבנה קופת צדקה למתן בסתר, קופה שתהיה לה דלת מברזל ותהיה נעולה במנעול ברזל.

את הקופה ניהלה הרבנית מרת אמי, שייעדה את כל הכספים למתן בסתר לנזקקים. כסף רב שלשלו העולים לקבר אבי לקופה הזאת. כל מי שנכנס לחדר היה קורא השכבה בלי לדעת מה הוא קורא. ביום השלושים עלינו לבית החיים. הבאנו את המפתחות של החדר הגמור, הצבוע בלבן, כשדלתו וחלונו כחולים. שאלנו את הקבלן כמה אנחנו חייבים לו. שילמנו במקום את הסכום שביקש. הוא קיבל את כספו, שב לביתו ולקה בשיתוק בכל גופו. הביאו רופאים ורבנים שניסו תרופות ותפילות, אך שום דבר לא עזר. בסופו של דבר ביקש להתוודות על חטאיו וסיפר שגנב כסף מבניו של רבי דוד עטר. הביאו אותו אל הרבנית מרת אמי, והוא ביקש מחילה וכפרה על מעשיו. אמי אמרה לו: "אינני יכולה לעשות שום דבר בשבילך. עצתי לך: שב בבית הקברות במשך שבעה ימים, התפלל והדלק נרות ובקש סליחה וכפרה". הוא החזיר את הכסף שלקח, ישב כעצת אמי שבעה ימים בבית הקברות, וכשיצא משם נתרפא חצי גופו. כעבור מספר חודשים הלך לעולמו.

ר' דניאל אביטבול סיפר בשם בני משפחת הצדיק שפעם אחת המשרתת של הצדיק שמעה אותו מדבר עם מישהו מעברו השני של החדר והביאה שתי כוסות תה. הרב הבין שהמשרתת שמעה אותו מדבר והזהיר אותה שאם תגלה זאת, היא תמות. המשרתת שמרה את הסוד כל ימי חייו של הצדיק, אבל במהלך השבעה על הצדיק היא לא התאפקה וגילתה את הסוד, ותוך שבוע נפטרה לבית עולמה. הסיפורים מעובדים מתוך הספר 'קברי צדיקים בעולם'.

קרדיט תמונת הצדיק: סנסן ליאיר, ויקישיתוף (Wikimedia Commons), ברישיון CC BY-SA 4.0, לאחר עריכה.

הַכֹּל בְּהַשְׁגָּחָה עֶלְיוֹנָה

להלן סיפור מופלא ביותר המעובד מתוך העלון 'השגחה פרטית'. יש בסיפור זה כדי להראות לנו כיצד כל דבר שקורה לנו הוא בהשגחה פרטית. להלן הסיפור מפי בעל המעשה:

אצל הילד שלי התגלתה ל"ע בעיה רפואית לא פשוטה כלל. **מדובר היה בעניין חמור ממש, שהצריך ניתוח דחוף. ברגע שגילינו את הבעיה נכנסנו לסחרחרה בלתי אפשרית של בדיקות והתייעצויות עם עסקנים ומומחים.**

הללו חקרו, דרשו וביררו איזה מבין כל בתי החולים בעולם יכול לתת את המענה הרפואי המדויק ביותר לבן שלי. הם הגיעו למסקנה שהמקום הטוב ביותר לניתוח הזה הוא בית חולים במנהטן שבניו יורק. שם יש רופא שמתמחה בדיוק בתחום הנדרש.

הרופא הזה כבר ביצע ניתוחים כאלו בהצלחה, והוא, אם ירצה ה', יהיה שליח טוב לטפל גם בילד שלי. הכול נעשה במהירות: התור, הדרכון, הבירוקרטיה שלא נגמרת, הריצות לפה ולשם, ובתווך ילד מפוחד שצריכים להסביר לו הכול מאל"ף ועד תי"ו כדי שיבין מה קורה איתו ויירגע.

בשביל זה כמובן צריך קודם כול הורים רגועים, כך שבתוך כל המהומה השתדלתי למצוא לי חיזוקים באמונה ובביטחון.

השתדלתי, מאוד השתדלתי, וגם עשיתי מה שיכולתי כדי להעביר לילד שלי את התחושה שאנחנו בידיים של הקב"ה, שהוא רופא חולים, והוא ישלח לנו את מלאכיו הטובים בכל אשר נלך, ניסע ונטוס.

הגענו לבית החולים. העסקנים עשו עבודה נפלאה. הכול כבר היה מסודר ברישומים והילד נכנס למחלקה כדי להתכונן לניתוח. הרופא נכנס כדי לראות את הילד, ואני כמעט חטפתי הלם.

אני רואה מולי רופא זקן, שיש סיבה טובה להטיל ספק ביכולתו לנתח. זה הרופא 'המהולל' שבשבילו הגענו? האם זה האיש שאמרו עליו שיש לו ידי זהב והוא מנתח־על?

גם אם בעבר הוא היה מומחה, זו שאלה גדולה האם מומחיותו עדיין קיימת. איך זה שמעסיקים רופא זקן כזה בבית החולים? שאלתי את המתורגמן שליווה אותי לשמו של הרופא, ואכן התברר שלא טעיתי. זה לא הרופא שהמליצו לי עליו.

"איפה רופא פלוני?", שאלתי במרמור, "הרי בשבילו באתי". ביקשתי מהמתורגמן שיבוא איתי למזכירות הקבלה כדי לברר את העניין. "**רופא פלוני? הוא בכלל לא נמצא כאן. הוא הודיע שבמשך כמה חודשים הוא לא יגיע לכאן כלל**", כך ענו בקבלה.

מה אני עושה? בשביל הרופא הזה עשיתי את כל הדרך המייגעת והמתישה מארץ הקודש למנהטן?! הרי כל העסקנים המליצו על רופא אחר לגמרי! **אבל כעת גם אותם עסקנים, על אף שנדהמו מהמצב, הודו שאין מה לעשות, אלא לחכות לרופא המהולל שיסיים את חופשתו.**

התחזקתי באמונה ואמרתי שוב ושוב לעצמי ולילד שלי שאנחנו לא בידיים של שום רופא, אלא רק בידיו של הקב"ה. **המצב הרפואי של בני לא אפשר המתנה, הניתוח היה חייב להתבצע בהקדם והרופא הזקן ביצע את הניתוח.**

ברוך ה', הילד התעורר והתברר שהניתוח עבר בהצלחה. **עברה תקופה ושוב התעוררו בעיות**. הפעם ביררנו היטב ווידאנו שהרופא הצעיר נמצא בבית החולים ומיהרנו לטוס למנהטן.

נכנסנו אל דוקטור פלוני, הרופא המומחה והמומלץ ביותר. הוא עבר על התיק הרפואי, בדק את הילד ונתן את אבחנתו: "אני מצטער, אני לא רואה שיש מה לעשות", הוא אמר. "אם הבעיה התעוררה שוב, אני חושש שכבר אין איך לעזור". הוא מצידו הוביל אותנו לבית ההלוויות...

עוד אנחנו מדברים, והרופא הזקן, אותו מנתח, נכנס ושאל: "מה קורה? מה הביא אתכם שוב הנה?". ענינו לו. התיק הרפואי נפרש מול עיניו, והבעיה שצצה והחמירה הובהרה בפניו. הרופא הצעיר הביע שוב את צערו על כך שאין מה לעשות כאן.

"מה פתאום?!", נזעק הדוקטור הזקן, "**ודאי שאפשר לעזור. תראה, עוד מעט אני כבר יוצא לפנסיה, אני ממש בדרך לשם, ולא יכול להיות שדווקא עכשיו ילד שאני טיפלתי בו לא יבריא!**". הוא פנה אליי ואמר: "אני אעשה את כל המאמצים כדי שלילד שלך תהיה רפואה!"

ואכן הרופא לא הבטיח סתם. הוא עשה כל שביכולתו כדי לצאת לפנסיה בשם טוב. הבן שלי קיבל את הטיפול המסור והאיכותי ביותר. **כיום ב"ה הוא מסתובב בריא ושלם, ואף משתובב כמו כל הילדים.**

התברר בדיעבד שאילו היינו פוגשים בפעם הראשונה את הרופא המומלץ, הנסיעה האחרונה הייתה לשווא; אבל הקב"ה זימן לנו דווקא את הרופא המבוגר, את זה שבמבט ראשון נראה שלא יוכל לסייע לנו, ודווקא הוא היה השליח להצלה.

לע"נ

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל
רחמים בן רחל ז"ל
חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל
ר' עוזיאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל
אביחי בן אסתר ז"ל
יצחק בן פנינה ז"ל
חי זיזי בן קלרה ז"ל
ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל
אסתר בת נעמי ע"ה
ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל
אורה בת נעימה ע"ה
מישא אסתר בת זהרה ע"ה
מסעוד בן יקוט ז"ל
רחמה בת מסעודה ע"ה
סעידה בת תופחה ע"ה
אליהו בן חיים משה גרשון ז"ל
נועה בת עיישה ע"ה

הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל
אליהו אליאס בן אלגריה ז"ל
שמואל בן רבקה ז"ל
רפאל בן אסתר ז"ל עזרא בן כאתון ז"ל
יצחק בן חביבה ז"ל
אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל
קסאנש בת דגיטו ע"ה
סוליקה בת עישה ע"ה
שרה בת נרקיס ע"ה
יעקב בן סלימה ז"ל
ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה
יהודה בן סעידה ז"ל
עפאת בת השמת ע"ה
חיים חמוטל בן רינה ז"ל
ישראל בן חיים משה גרשון ז"ל
נעימה בת שרה ע"ה
דניאל בן מיה ז"ל

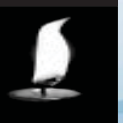

תנצב"ה

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל
פואד אברהם בן רג'ינה ז"ל
יצחק יצקן בן רחל ז"ל
אברהם בן יונה ז"ל
סעידה בת תופחה ע"ה
מזל בת שמעון ע"ה
יוסף בן מרים נוסרת ז"ל
יעקב בן אסתר ז"ל
אביגדור בן ג'ולי ז"ל
רחל רפאת בת השמת ע"ה
מרים בת שרה ע"ה
פיבי מלכה בת מזל ע"ה
נעמי בת כתון ע"ה
משה בן רוזה ז"ל
סעדה בת בסה ע"ה
בתיה (מרדכה) בת שמחה ע"ה
יוסף יחזקאל בן אסתר ז"ל

הרב שמואל בן שמחה דרדי זצ"ל
מאיר מורד בן שושנה ז"ל
זהבה בת שושנה רייזל ע"ה
עמירם בן דבורה ז"ל
ר' שאול בן סילביה זצ"ל
שני בת אסתר ע"ה
מסודי בת חביבה ע"ה
אסתר בת גולה גאולה ע"ה
יוסף בר סעדה ז"ל
שלום בן אסתר ז"ל
אריה בן מרים ז"ל
אלון בן סעדה ז"ל
אילנה (מחרוזה) בת שרה ע"ה
מאיר בן נעמי ז"ל
שפרה בת פסיה ע"ה
שרה גבריאלי בת נאווה ע"ה
שמעון בן ג'וליה ז"ל

ולד יחיא בן יוסף ז"ל
יצחק בן ברקו דב ז"ל
מאירה בת יפה ע"ה
אקבלי יוסף חיים בן נסכה ז"ל
צדיק חכם בן חזלה ז"ל
דוד בר חסיבה ז"ל
חווה בת יעקב צבי ע"ה
יצחק בן מישא אסתר ז"ל
ברכה בת מרדכי ע"ה
יעקב בן נעמה ז"ל
דוד יצחק בן פרחה ז"ל
גורג'יה בת נעימה ע"ה
אליאור בן פרידה ז"ל
שושנה בת נעמי ע"ה
בנימין בן דב ז"ל
גרגורי צבי בן מרים ז"ל
כל נשמות עם ישראל

לזכות
רבי
מרדכי
ורעייתו
שירלי שיחי'
ולכל
משפחתם
הצלחה
רבה, פרנסה
בשפע ונחת
מכל הילדים

איש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת
ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

שבת קודש יח כסלו תשפ"ז:
הדלקת נרות: ירושלים: 4:00 תל-אביב: 4:14 חיפה: 4:04

פרשת וישלח

מוצאי שבת:
ירושלים: 5:15 תל-אביב: 5:16 חיפה: 5:14

ר"ת
י-ם: 5:52

הרחק מחבר רע

להרחיק הבנים והתלמידים מחברים רעים העלולים להשפיע עליהם לרעה!

נלמד מהפסוק: "הצילני נא מיד אחי מיד עשיו" (פרק לב-יב)

מבאר הגאון רבי יוסף דב הלוי סולובייצ'יק זצ"ל (בספרו בית הלוי) כי יעקב אבינו התירא משני הדברים: גם מפני שפיכות דמים - אם ילחם נגדו, וגם מפני התקרבות יתירה של עשו - אם יכרות עמו ברית שלום. ומכיון ש"גדול המחטיאו יותר מן ההורגו" ביקש קודם כל: "הצילני נא מיד אחי" - מפני אחוותו של זה. ורק אחר כך "מיד עשו". שכן הפחד שצריך להיות מ"עשו" הוא בראש ובראשונה כאשר הוא "אחי" - כשיש עמו קשרי ידידות ואחוה, וככל שיותר נתרחק מאחוותו של עשו ונקיים "ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי", כן תקטן הסכנה ממנו...

ההתבדלות מן הרשעים היא הכרחית כדי לשמור על התורה בטהרתה, שלא נהיה מושפעים לרעה ח"ו. וכפי שנוכחנו לראות בדור העבר, בכל מקום שפתחו פירצה להשפעת הרשעים, שמה נתמעטה התורה ונמשכה ההתדרדרות.

הנה דברים שאמר **רבינו הגרא"מ שך** זצ"ל (בשיחתו בירחי כלה): "כשהגיעה תקופת ההשכלה החשוכה בה אמרו "היו נהיה ככל הגוים בית ישראל", טענו שהסיבה שאנו סובלים מהגוים היא מפני שאיננו מתערבים עמהם, איננו לומדים בבתי הספר שלהם, נשמרים מענינים שונים ונפרדים מהם, ועלינו להתנהג להפך, להיות יחד עמהם, שהרי אנו בני אדם כמותם, ובהשקפה זו החזיקו כמה עשרות שנים, עד שבא היטלר ימ"ש והשמיד יהודים, וחיפשו גם אצל המשומדים אפילו עד ארבעה דורות אם הם מזרע יהודי, כי יש הלכה שעשו שונא ליעקב. דבר זה היהודי ידע תמיד.

וכמו שכתב **הבית הלוי** (עה"ת פרי שמות) במה שנאמר (ויקרא כ-כו) "ואבדיל אתכם מן העמים להיות", שהקב"ה אמר שעם ישראל צריך להיות בנפרד משאר הגוים. יש גבול! וחייב להיות גבול ומרחק מהעמים, ואם היהודי מתקרב יותר מדי לגוי – הגוי מרחיק אותו, לכן כאשר מתקרבים לגויים הם דוחפים וזורקים אותנו! עכ"ד.

[ויתכן שיש לקחת את היגיון ההבדלה הזו בין ישראל לעמים גם להבדלה הנצרכת כיום בין העולם החילוני לעולם התורה. שלא ימשכו החרדים לרחוב החילוני מרצונם או על כרחם, בין אם זה באמצעות המכשירים הפסולים למיניהם, ובין באמצעות עימותים יזומים ברחוב עם הרוע עצמו "להכניעו" כביכול, ודי"ל. והרי, לאור האמור, כל הרדיפה שהתגברה בזמננו היא כדי לחזק את המחיצה וההתבדלות מהם לטובת עמל התורה בביהמ"ד ולא להפך וכפי שמורים לנו גדולי ישראל מנהיגי הדור הגר"ד לנדו והגרמ"ה הירש שליט"א].

לאור הדברים הללו, אין כל עצה אלא לנהוג כפי שהיהודי המקורי היה נוהג מאז ומעולם, לשמור בשלמות ובקנאות על כל מה שמייחד את היהודי – "אין ישראל אומה אלא בתורתה" ואין ליהודי כל אלטרנטיבה אחרת.

"האיש גרוע מהנבילה"...

סיפר הגר"מ שטרנבוך שליט"א: בשנת תקמ"ו פרסם ה"משכיל" נפתלי ויזל, קונטרס בו הביא אמרת חז"ל "תלמיד חכם שאין בו דעת נבלה טובה ממנו", וסילף את ההבנה ופירש שהכוונה שת"ח שאין בו "השכלה" כמו לימודי חול, נבלה טובה ממנו. עפ"ל. ופעל שהמשטרה האוסטרית תחייב ת"תים לימודי מקצועות חול (כפי שלומדים הבנות), ואם לא, יסגרו.

כשנודע הדבר לגאון בעל "**הנודע ביהודה**", דרש ברבים נגד אותו משכיל (כמובא ב**דרושי הצל"ח** – דרוש לט) בזה הלשון: "הנה קם איש מאנשי עמנו איש רשע, העיז פנים שהתורה אינה חשובה מאומה, ונבלה טובה מלומדי תורה, ונימוסים חשובים יותר מהתורה, ובוודאי האיש הזה במומו פוסל, והוא גרוע מהנבלה, וסופו להיות נבלתו כדומן על פני השדה"...

מתוך שיחת ר"מ שטרנבוך

סכנת מאכלות אסורות...

פעם ניגש יהודי בשברון לב לפני ה**חפץ חיים**, כשהוא מבקש ומתחנן על נפשו, שיבקש החפץ חיים רחמים על בנו שנתחבר לחבורת מרעים ריקים ופוחזים, שהשפיעו עליו לסור מדרך הישר רח"ל.

כששמע זאת החפץ חיים, שאל את האב, האם בנו הגיע בהדרדרות שלו למצב כזה שאכל כבר מאכלות האסורות? והשיב האיש בצער שאכן גם לשפל כזה הגיע המצב, ובנו אוכל מאכלות אסורות.

אם כך – נענה החפץ חיים ואמר לאב – קשה מאוד לפעול ולעשות עבורו מאומה... אמר האב לחפץ חיים: אמנם בני אכל פעם מאכלות אסורות ואולם תכף לאחר מכן הקיא את כל מה שאכל. העיר החפץ חיים ואמר: אם כן, אפשר לפעול עדיין להצילו!

הלמות עמלים

"במקרה זה חוצפה חמורה מגניבה"...

נשאל הגרי"ז סולבייצ'יק זצ"ל, על שתי תלמידות ממוסד מסוים. אחת גונבת מבתים בתחכום, והשניה מתחצפת הרבה למורות, האם ראוי להוציאן מהמוסד? והשיב: את הבת שגונבת אין להוציא, אולי תטיב דרכה. אך לתלמידה המתחצפת זו שאלה קשה... כי במקרה זה חוצפה חמורה מגניבה! כי גניבה לא ילמדו ממנה לגנוב, אבל כשמתחצפת היא מבטלת את השפעתה של המורה...

עפ"י "רבותינו"

לשמוח בחלקו שחננו הבורא ולא להתאוות ליותר מהנערך לו!

נלמד מהפסוק: "כי חנני אלוקים וכי יש לי כל" (פרק לג–יא)

ומפרש הכלי יקר: כי דרך הצדיקים אפילו שיש מעט בידם, מסתפקים בו ושמחים בחלקם, ונראה כאילו יש להם כל, אבל עשו אמר "יש לי רב", כי הרשעים אעפ"י שיש להם כל כסף וזהב שבעולם, מכל מקום נראה להם שעדיין הם חסרים. ואמנם, יש להם רב אבל לא כל צרכם, כי "יש בידו מנה רוצה מאתיים"...

כידוע, דרכה של תורה: "פת במלח תאכל... ובתורה אתה עמל". וביארו **המפרשים** שמכיון שיציאת מצרים היתה הכנה למתן תורה, לפיכך אין יוצאים ידי חובה בחג הפסח ב"מצה עשירה" רווית מתיקות ותבלינים אלא רק במצה שנקראת "לחם עוני" ללמדנו כי יש להימנע ממותרות ותפנוקים.

אך צריך להבין: אם זה משום דרכה של תורה, מדוע די לכך ב"שבעת ימים מצות תאכלו", מדוע לא נצטוו על כך בכל ימות השנה, ואם הותר לנו בכל ימות השנה, מה יוסיפו לנו שבעת ימים אלו?

העניין יתבאר במשלו של **הסבא מנובהרדוק**: מעשה בשוטר שהוביל אסיר לבית המשפט. הוא הצמיד אזיקים לידיו כשצד אחד קשור לידו שלו והשני לידו של האסיר וכך הלכו יחדיו בחוצות העיר. האסיר התבייש ממבטם של עוברי האורח והפטיר לעברם: "אל תסתכלו עלי כך. לא השוטר הוא המוביל אותי, אלא אני הוא שמוביל אותו. הוא כבול אלי ולא אני אליו!"

לעגו לדבריו ואמרו: "אדרבה, נסה להתנתק ממנו ולברוח, אז נווכח שהאמת כדבריך!" ידעו כולם וגם הוא, שמפתחות האזיקים ביד השוטר והוא כבול אליו מבלי יכולת להימלט...

כך בענייננו: "פת במלח תאכל", אין הכוונה שאסור לאכול בשר אלא שלא ישתעבד למותרות. שחסרונן לא יפגע בו. שהוא זה שישלוט בהן ולא הן עליו. כיצד נדע מי שולט על מי, ומי קשור למי? המבחן הוא: נסה לברוח ונראה אם תוכל...

בפסח הוא המבחן כי בו נצטווינו לברוח מהמותרות ולהסתפק ב"לחם עוני". וכשרואים אנו שאנחנו מסוגלים לכך – להתנתק מהמותרות ולשלוט על מאוויינו, אזי ראויים אנו לקבלת התורה ושוב מותרים אנו בחמץ. ואף מקריבים בזמן מתן תורתנו לחם חמץ על המזבח!

מצאנו בספר **באר מים חיים** (פר' ואתחנן) שכתב דברים מאלפים בענין זה: כשהאדם נשמר עכ"פ מלהתאוות למותרות העו"ז והיסתפק רק בהכרחי, יוכל לקיים התורה והמצוות כראוי, ללמוד וללמד לשמור ולעשות, ולהתפלל כראוי, כי אינו אץ להעשיר.

אבל אם הוא מתאווה למותרות, אזי אין קץ לעמלו, ויום ולילה לא ישבות, לרוץ ולרדוף בבתים ובחצרות, בשווקים וברחובות, ועל כל פינה יארוב, אולי יזדמן לו לסחור באיזה דבר, וממילא גם זה המעט שעושה לה' בתפילה ובעבודה אינו כראוי, כי מקצר בה כאשר יוכל.

ואף גם בזה הקיצור, הנה פיו וליבו אינן שווים, בפיו אומר דברי התפילות והתחנונים, ובליבו חושב מה לעשות אחר התפילה, האם בכך או כך, ותמיד הוא מהומה לביתו". עכ"ד.

מו"ר הגרי"ז גוסטמאן זצ"ל היה אומר שהטעם שמידת ה"הסתפקות במועט" מצויה יותר אצל בני התורה. הוא משום שעמל התורה החדיר בהם את ההכרה שכל ענייני העולם הזה הם הבל הבלים, לאחר שהרגישו בעצמם את מתיקות התורה והם דבקים בה. אבל – הוסיף הגרי"ז – מי שאינו דבק בתורה, כאשר משתנה המצב ובא הרווחה, גם דעותיו משתנות מקצה לקצה, ודרישותיו בהתאם...

"מדוע אני צריך את כל הכסף הזה"...

פעם הגיע לידיו של **החפץ חיים** סכום כסף גדול בבת אחת של שלושת אלפי זלוטי, כפדיון ממכירת ספריו. הדבר גרם לו צער עמוק... "מדוע אני צריך את כל הכסף הזה?" שאל החפץ חיים בצער. והוסיף: הגמרא אומרת (גיטין מז.) שכאשר ריש לקיש נפטר לבית עולמו, כל רכושו שהותיר אחריו הסתכם בחבילה אחת של ירקות ואז הוא קרא על עצמו: "ועזבו לאחרים חילם".

על כן, החל החפץ חיים לנקוט מיד בכמה פעולות של שימוש בכסף לצורך הציבור, כמו הדפסות ופרסום חוברות שונות בעניין חיזוק הדת, ועוד כהנה פעולות שונות לזיכוי הרבים, עד שהוציא מכיסו את הזלוטי האחרון.

הלמות עמלים - ח"ב

לחם ופירות מינימום שבמינימום...

סיפר הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל: כשביקר פעם אצל המשגיח הגה"צ **רבי יחזקאל לוינשטיין** זצ"ל, היה זה בשעה שהביאו לו את ארוחת הערב אשר הייתה מורכבת מפרוסות לחם, ופירות ועוד דברים. לא לקח רבי יחזקאל לעצמו אלא את הפירות ומעט הלחם, מינימום שבמינימום

שאל רבי שמואל את המשגיח, מדוע לוקח כל כך מעט ולא חס על בריאותו? השיב המשגיח כי "לימד" את גופו לכמה אוכל הוא זקוק, ודי לו במעט הזה. ואמנם הפעם לקח פחות מכמות הלחם לו הוא זקוק, משום שהביאו לו פירות ארץ ישראל ורוצה לאוכלם לתיאבון...!

ראש הישיבה

מותרות גדולות בגלל שלט קטן...

אחת הנכדות של הגאון **רבי מיכל יהודה ליפקוביץ** זצ"ל, בהיותה ילדה בבית הספר, במסגרת שיעור מלאכה בקרמיקה, רצתה להכין שלט עליו יהיה כתוב "משפחת ליפקוביץ" כדי לתלות על דלת ביתם של הסבא והסבתא.

רבי מיכל יהודה לא הסכים וכך נימק את סירובו: הרי לאחר שיתלה על הדלת שלט יפה, יראו צורך גם לצבוע את הדלת הישנה כדי שיהיה לה מראה תואם ויפה. לאחר שיצבעו את הדלת יאמרו הנה דלת יפה הרי גם צריכים לייפות את הקיר בבית מעל הדלת וכן הלאה. שלט קטן זה יכול לגרור אחריו דברי מותרות בעולם הזה.

פעם הביא אחד הנכדים מזרן חדש עבור הסבא רבי מיכל יהודה. רבי מיכל יהודה חרד חרדה גדולה למראה המזרן, "מזרן חדש" מושג של עולם הזה... המזרן לא ראה את פני הבית...

הלמות עמלים

"רק עם מקרר כזה אפשר לגדל תלמיד חכם"...

בחדר הכניסה לביתו של **הגראי"ל שטיינמן** זצ"ל עמד מקרר "אמקור" ישן. כאשר התקלקל המקרר התעקשה הרבנית לתקנו ולא להחליפו במקרר חדש יותר. לאחר שנשברה הנעילה בו, הוסיפו מנעול מאולתר והמקרר נסגר כמו מחסן...

כשיצא המקרר סופית מכלל פעולה, ביקשה הרבנית להשיג מקרר משומש מאותו דגם, אלא שהשגת מקרר מדגם כה מיושן היה בלתי אפשרי, לכן נרכש מקרר ישן ומשומש, מדגם מתקדם יותר. היא ביקשה להכניסו לחדרה ולא לעמידו בחדר הכניסה כבעבר. כששאלוה לסיבת הדבר אמרה בפשטות:

לעלות במעלות התורה זוכים רק בהנהגה של פת במלח תאכל. המקרר הוצב בהול ("בלובי"), כי כאשר היו באות נשות האברכים לבכות על קשיים, הייתי מראה להם את המקרר, ומסבירה להם שרק עם מקרר כזה אפשר לגדל תלמיד חכם בבית. עכשיו שיש לי מקרר חדש שאינו אלא מותרות, איך אנחם אותן?! אם אין ברירה, לפחות שלא יעמוד במקום הגלוי לעין...

הלמות עמלים - ח"ג

ליטול עצה מזקני הדור – חכמי התורה קודם כל פעולה חשובה וגורלית !

נלמד מהפסוק: ויקחו שני בני יעקב" (לד–כח)

וכתב רש"י (מהמד"ר): "בניו היו ואעפי"כ נהגו עצמן שמעון ולוי כשאר אנשים שאינם בניו. שלא נטלו עצה ממנו". עכ"ל. ומסתבר שהיה עליהם ליטול עצה מיעקב לא רק מחמת שהוא אביהם, אלא גם מצד היותו זקן שקנה חכמה, כדברי חז"ל (במד"ר שמות-ג): לעולם זקנים מעמידין את ישראל. אימתי ישראל עומדין? כשיש להם זקנים שכל מי שנוטל עצה מן הזקנים אינו נכשל". ואמרו חז"ל (קידושין לב:) אין זקן אלא מי שקנה חכמה.

ללא הזקנים שקנו חכמה, אין ישראל יכולים לעמוד ואף לא יכולים לעשות דבר, כאמרת רבי עקיבא (מד"ר ויקרא יא – ח): "נמשלו ישראל לעוף, מה העוף הזה אינו פורח בלא כנפים, כך ישראל אינם יכולים לעשות דבר חוץ לזקנים".

וביאר הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל (**בשיחות מוסר** תשלב–מאמר לה) כי בזה החילוק בין ישראל לאומות העולם כי בעוד אומות העולם יכולים לעשות כל מה שרוצים גם בלא הזקנים, הרי שישראל אינם כך. וכמו שבהמה וחיה יכולים למלא את תפקידם ורצונם בלי כנפים, ואילו עוף שאיבד כנפיו שוב אינו יכול לחיות כלל ומצבו גרוע עתה יותר מן הבהמה, כך גם אומות העולם מתקיימים בלי זקנים. אך ישראל אם אין להם זקנים אינם יכולים לעשות מאומה, ובמצב זה גרועים המה אף מאומות העולם.

כעין זה ביאר הגאון **רבי שמואל רוזובסקי** זצ"ל (בהספדו על **הרב מפוניבז'** – **הגרי"ש כהנמן** זצ"ל – אלול תשכ"ט): עוף בלי כנפים אינו כחיה בלי כנפים, כי מכיוון שנברא עם המעלה הזו של כנפים שיכול לעוף, על כן, כשכורתים את כנפיו הוא עתה עוף קטוע כנפים שגרוע יותר מאשר אם היה כך מבריאתו.

ומכאן המשיך רבי שמואל לביאור דברי חז"ל: "מי נותן את הכנפים את המעוף של כלל ישראל. איך יכולים להתעלות לצמוח ולגדול? זה רק מכח זקני ישראל. הם "הכנפים" של כלל ישראל, וממילא אם זוהי המציאות של כלל ישראל אזי כשחסרים את זקני ישראל איבדו הרבה יותר מאיבוד מעלת הכנפים. עכ"ד.

על כוח ראייתם של גדולי ישראל לחזות את הנולד, כתב הגה"צ **רבי שלמה וולבה** זצ"ל (**בעלי שור** – ח"ב) "כאשר גדולי גאוני ישראל חרצו משפט בשאלת הזמן, היו רואים בפיקחותם את הנולד אשר קטנים קצרי ראות לא ראו. ויש אשר עשרות בשנים אחרי שחיוו דעתם, נוכחים גם הקטנים לראות עד כמה הם צדקו. אבל שלומי אמוני ישראל מאמינים בהם גם בטרם יראו".

מדוע עצתם של חכמי התורה נכונה ומוצלחת יותר משל כל אדם אחר? ביאר זאת הגאון **רבי בן ציון אבא שאול** זצ"ל (בספרו **אור לציון** – מידות קפ) ומנה לכך שתי סיבות: **א)** שיקול הדעת שלהם נכונה ואמיתית, והואיל ולמדו הרבה תורה, יש להם שיקול דעת של תורה.

ב) ע"י התורה שלמדו, וע"י האמונה התמימה שמאמינים בהם האנשים, יש להם סיעתא דשמיא שהקב"ה מנחה אותם בדרך הנכונה ושם בפיהם את העצה הטובה לשואל. ויש לאדם לשאול רק את התלמיד חכם הראוי, ואז יקויים בו "כל הנוטל עצה מן הזקנים אינו נכשל". עכ"ד.

[ובתקופת ה"קורונה" זכו אף פשוטי העם לראות עד כמה בהירה וזכה ראייתם הקולעת של "עיני העדה" גדולי ישראל, כדוגמת הגאון **רבי חיים קניבסקי** זצ"ל, כי בעוד אלו הידועים כמומחים אצל המון העם, בענייני בריאות ורפואה, בראייתם שבדרך הטבע, אסרו על פתיחת התי"תים והישיבות מחשש הדבקה וזינוק בתחלואה, הורה לעומתם שר התורה, בכוח תורתו, לפתוח את המוסדות וללמוד תורה תוך שמירת כל כללי הבריאות (שלא כאותם שזלזלו גם בזה). כי באופן זה התורה מגנה ומצלה ולא שכיח הזיקא.

ואז נוכחו כולם לראות עד כמה צדקו דבריו של שר התורה, כי התברר שדווקא באותם מקומות שעשו כהוראתו, לא רק שלא עלתה התחלואה אלא אף ירדה למינימום (עד ששר הבריאות התבטא שצריך לחקור ולברר מה סוד ההצלחה של החרדים, כדי ליישם אותה גם בשאר המוסדות).

כי על כן, כוח הכרעת דעת התורה של שר התורה וגדולי ישראל, גדול הוא מכל חוות דעתם של שרי תבל, וכי סגולת התורה נעלית היא מעל כל כללי הטבע הרגילים וגדולה ומרוממת היא מעל כל חכמה ושכל אנושי].

"בתורה תשובה על כל שאלה"...

באחד הימים התעוררה שאלה ציבורית חשובה. הורה **כ"ק האדמו"ר מגור בעל הבית ישראל** שישאלו את **הגאון מטשיבין – רבי דוב בעריש וויידנפלד** זצ"ל, וככל היוצא מפיו יעשה. רבי דוב בעריש שמע את השאלה והשיב שאיננו יודע מה לענות.

אמר אז הרבי מגור: "בתורה יש תשובה על כל שאלה והנהגה, והרב מטשיבין הוא שר התורה בדורנו, וכשאין תשובה, סימן שאין שאלה כזאת, ואפשר להפסיק לדון בה".

ואכן התברר תוך כמה שבועות כדברי האדמו"ר, שהשאלה אינה מעשית והנידון ירד מעל הפרק.

שר התורה

"לא לוקחים שום דבר ללב"...

הגרי"ש אלישיב זצ"ל יעץ פעם למקורבו **הרב צבי ויינמן** שהיה "טוען רבני" מפורסם, שלא להמשיך בעבודתו, מכיוון שהוא מתמסר באופן מוחלט ל"תיקים" שהוא מנהל ולוקח יותר מדי ללב, ובצורה כזאת אינו יכול להצליח במאומה.

הרב אלישיב הראה לו על כפתור חולצתו ואמר את עצתו: "תתייחס לתיקים כמוני, עד הכפתור! לא לוקחים שום דבר ללב! את הלב צריך להשאיר פנוי לתורה! את כל שאר הדברים משאירים מחוץ ללב!"

וכך גם אמר הרב אלישיב לאחד הרבנים שנשא קשה בעול החזקת מוסדותיו הרבים: "דע לך כלל בחיים, כל הדברים שבעולם: צער, עלבונות, ייסורים, צריכים להגיע רק עד הלב. אבל רק אתה תקבע מה יכנס לך ללב...

גדולה שימושה

חכם עדיף מנביא...

מעשה בנערה שחלתה. ביקשו בני המשפחה את ברכת הגאון **רבי חיים קניבסקי** זצ"ל. שאל לשמה של הנערה ואמרו "רבקה", הורה שיקראו לה "רבקה חיה". שמעה האמא ואמרה: היא קרויה על שם אמי ולאמי קראו רבקה חוה. אם מוסיפים שם שיוסיפו חוה".

שאלו שוב את רבי חיים, ואמר "שיקראו לה רבקה חיה כפי שאמרתי, ולא חוה". כעבור זמן קצר עלתה האמא לקבר ביום הזיכרון. ניקתה את המצבה וראתה שאכן אמה נקראה רבקה חיה ולא חוה, אלא שהאות י' הייתה נראית ארוכה בגלל לכלוך שהסתפח ונראה כמו האות "ואו"...

מנחת תודה

"ונהנין ממנו עצה ותושיה..."

סיפר יהודי בעל תשובה: בהיותי בחור הציעו לי שידוך, אשה שהיא גיורת, והרופאים קבעו לה זה מכבר שאינה יכולה ללדת ילדים בדרך הטבע.

ניגשתי לשאול את הגאון **רבי ניסים קרליץ** זצ"ל, האם ראוי להינשא לה"?

השיב לי רבי ניסים: "אפשר להתחתן איתה, כיון שקבעו חז"ל ש"גר שנתגייר כקטן שנולד", והרי היא כבריה חדשה!" ואכן, הפטיר האיש, התחתנתי איתה ונולד לנו בן במזל טוב.

הלמות עמלים - ח"ג

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

"לסובב את הצוואר"

שכונת "גאולה" - ירושלים.

שריפה פרצה באחת החנויות. כוחות הכיבוי מיהרו להגיע - התחנה שלהם לא רחוקה. אש ומים נלחמו זה בזה, ואדהכי והכי נהרסו כמה חנויות לחלוטין ("טוטאל-לוס").

אחת מהן הייתה חנות בגדים. מה שנותר ממנה היה גוש גדול של פחם. הקירות נמסו ו"התקפלו" פנימה, וכל הקרקע הייתה שחורה, בוצית ורטובה. דלת הכניסה לחנות התעקמה והתעוותה, באופן שהיא פסקה מלשמש כדלת. מבעד לפרצה ניבטה דמותה של אישה מבוגרת מטפסת פנימה. מעל נעליה הולבשו שקיות גדולות, כדי לא לשקוע בבוץ...

הייתה זו **מרת דבורה רייצא בת ר' שמואל שיינברגר** ע"ה (היארצייט השני שלה יחול השבוע, ביום חמישי כ"ג כסלו). היא התגוררה בשכנות לשריפה הגדולה. בזמן שכולם דיברו על השריפה הנוראה, ונדו בראשם נוכח הבעלים המסכנים, היא כבר אחזה צעד קדימה: הבינה שיש סיכוי שבתוככי החנות, מתחת לערמות הלכלוך, ישנן עדיין נעליים טובות שאפשר לשמח איתן משפחות. יצרה קשר עם הבעלים, שמעה שהתכנון הוא להזמין פועלים ולזרוק הכל לאשפה, הלבישה ניילונים על נעליה וטיפסה פנימה...

הניילונים שעל רגליה והכפפות שעל ידיה, לא עזרו לריח וללכלוך הנוראי. אבל מה לא עושים כדי לעזור ליהודים? גייסה את ילדיה ומכריה לעזור. מצוידת בשקיות אשפה גדולות, נכנסה, מיינה את הנעליים הטובות מתוך הקופסאות השרופות וחילצה אותן החוצה. אחד מבני המשפחה מתאר שהעבודה הזו הייתה לא קלה גם עבורו כאדם צעיר ואילו היא כבר הייתה מבוגרת ולא בריאה. אך היא קרנה מאושר נוכח המחשבה שאוטוטו יהודים ייהנו מהנעליים.

במשך כמה ימים ישבה מול הר של נעליים, ועשתה "שידוכים" בין פליטי נעליים בודדות שמהר מאוד הפכו לזוגות... את חלק מהנעליים היה צריך לפרוש לייבוש, ואחר כך פרסמה על חלוקת נעלי מותג לבני תורה ומשפחות נזקקות - וליהודים היתה אורה ושמחה.

* * *

חושבים שהיה לה זמן מיותר?

ממש לא. היא כיהנה כמנהלת בית הספר בינה ודעת ירושלים, לצד שלל עיסוקים נוספים. אז מהיכן שאבה את הזמן והכוח לפרויקטים כאלה?

אולי מהאמרה שעליה הייתה חוזרת תמיד בשם סבתה: "למה ברא הקב"ה את האדם עם צוואר מסתובב ולא עם ראש קבוע בין הכתפיים? כדי שהאדם יוכל לסובב את הראש לראות מה הזולת צריך!...

* * *

ואם כבר דיברנו על שריפה. באחת השבתות, בשעות אחה"צ, פרצה שריפה בדירה בשכונת מטרסדורף (מרחק הליכה משמעותי מביתה). השמועה הגיעה לשכונת גאולה, והיא התארגנה לצאת למקום. בני הבית שאלו אותה לאן היא הולכת. ענתה 'לעזור במקום השריפה'. לא הבינו אותה: 'הרי יש שם מכבי אש! שכנים! עסקנים! מה תעשי שם?!' אבל היא הלכה...

ומה התברר? בעלת הדירה שאצלה פרצה השריפה הייתה מבולבלת ושבורה. מרת דבורה ישבה לצידה וחיזקה אותה במשך השעות הקשות האלה!

ככה זה כשאתה יודע "לסובב את הצוואר" כדי להבחין בזולת.

* * *

בנה שיחי' מתאר עוד המחשה מדהימה של "לסובב את הצוואר":

"בשנותיה האחרונות צרכה אמא כדורים לצורך טיפול במחלה הנוראה. עלות כל כדור יומי הייתה 1000 ₪.

"לא היה כל כך פשוט להשיג את הכדורים. גם כשקופת חולים אישרה "השתתפות", זה התנהל בצורה מאוד קפדנית. בכל תקופה היו צריכים אישור מוועדה מיוחדת.

"יום אחד מושיטה לי אמא קופסה של כדורים, ומבקשת ממני לקחת את זה לבית שלי במודיעין עילית - 'יבואו לקחת את זה ממך!'

"מי יבוא לקחת את זה? נודע לי שמדובר באישה שזקוקה לתרופה הזו. אמא לא הכירה אותה כלל, והיא גם לא הייתה מהסביבה הקרובה או הרחוקה שלה (מדובר היה באישה לא חרדית). באותה תקופה נוצר מחסור של התרופה הזו בארץ, ואיזה ארגון תיווך בין האישה הזרה לאמא... הרעיון היה שאמא תלווה לה כדורים, ולאחר שייפסק המחסור היא תחזיר.

"האם כל אחד היה מוכן להלוות דבר שחייו תלויים בו? ומה יקרה אם תקופת המחסור תימשך מעבר לצפוי? ומה יהיה אם הקופה לא תאשר את התרופה לאותה אישה? אבל אמא לא חשבה פעמיים. כשיהודי צריך נותנים!"...

יש לכם במשפחה סיפורי "בין אדם לחברו" על יקיריכם (סבים, הורים, אחים או בנים) מוזמנים לשלוח למדור "סיפורים בני זמננו"
פקס: 077-7671812 מייל: ahavemet@012.net.il (הפרסום בהתאם לשיקולי העריכה)

קוראים יקרים: אנא אפשרו לנו להמשיך ולהגביר את הפצת המידות הטובות בעם ישראל, התקשרו בבקשה ל: 02-5671812 0542538581
או במכשירי 'נדרים פלוס' "איש לרעהו מכון אהבת אמת"

בס"ד

1026
וישלח

כניסת השבת: **16:17**
יציאת השבת: **17:08**
רבנו תם: **17:40**
ע"פ אופק ת"א

יח' בכסלו התשפ"ז

המנגינה שלך בשמיים

יעקב אבינו מכנס את משפחתו הגדולה והעניפה - 4 נשים, 11 ילדים ובת אחת. הוא קורא להם ומספר: "אני רוצה לספר לכם דבר שאינכם יודעים עליי מהעבר". מיד הסתקרנו כולם והטו אוזן. "עוד לפני שהגעתי הנה, כבחור רווק לבית לבן, היה לי סכסוך גדול עם אחי - עשו", המשיך יעקב לספר. "קניתי ממנו את הבכורה וזכיתי בברכות, ומאז הוא זועם ורותח עליי ושם לעצמו מטרה להרוג אותי. אני מאמין שכולכם שמעתם עליו בתקשורת ובחדשות: הוא ראש כנופיה מסוכן הרוצח אנשים ומתעלל בחסרי ישע, וכעת, הוא מגיע עם 400 חברי הכנופיה למחוק אותי מהעולם".

ארבע נשותיו של יעקב וילדיו היו בהלם ותדהמה מהבשורה, אך יעקב המשיך: "אך אל דאגה, אנו נעמוד מולו בראש זקוף, נתפלל לה', ניתן לו מתנות ונתכונן גם למלחמה. וכעת הבה ונסדר את צורת העמידה שלנו לקראת המפגש עימו". יעקב מסדר את בני השפחות ראשונים, ולבסוף את לאה ורחל. אלא, שאז הוא קורא לדינה, בתו היחידה ואומר לה: "בתי היקרה, לך מסוכן כל המעמד הזה. אני מפחד שאחי הרשע ירצה אותך לאשה, ולכן את נכנסת לתיבה הזו שהכנתי לך. אל דאגה, גם סבתא רבא שלך - שרה היתה בתיבה כדי שלא יקח אותה פרעה הרשע. העיקר שתנצלי מידיו של אחי הרשע". וכך היה.

אומר המדרש (תנחומא הקדמון): באותה שעה שהכניס יעקב את דינה לתיבה, אמר לו הקב"ה: **"אתה חסכת את דינה בתך מעשו? חייך (חכה ותראה), שהיא תימסר לאדם ערל (שכם בן חמור), כי אילו היתה נישאת לעשו, שמא היתה מגיירת אותו. שהרי כשהתחתנה דינה עם איוב, גיירה אותו והשיבה אותו למוטב".** ובכך העניש ה' את יעקב בעונש כבד מאד - דינה נמסרת לאדם ערל כעונש על כך שהחביאה בתיבה מעשו!

אומר הרב יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, המשגיח של ישיבת פונוביז': 'רבותיי, האם יודעים אתם בן כמה היה עשו באותו מעמד? עשו ויעקב היו תאומים, **ובאותו מעמד היו בני 98!!** (יעקב קיבל הברכות בגיל 63+ 14 שנה בבית שם ועבר+ 20 שנה בבית לבן +שנה ביציאה מבית לבן).

"שימו לב רבותיי", זעק המשגיח, "עשו הינו זקן בן 98 ורשע גדול שכל חייו מלאים בעוונות קשים ונוראים, והקב"ה כועס מאד על יעקב אבינו ומעניש אותו. ומדוע? אני כל כך מחכה, משתוקק ומצפה שאפילו רשע כמו עשו, בגיל מופלג כמו שלו, ישוב אליי בתשובה שלימה!. אז יעקב, מדוע מנעת זאת ממני?!".

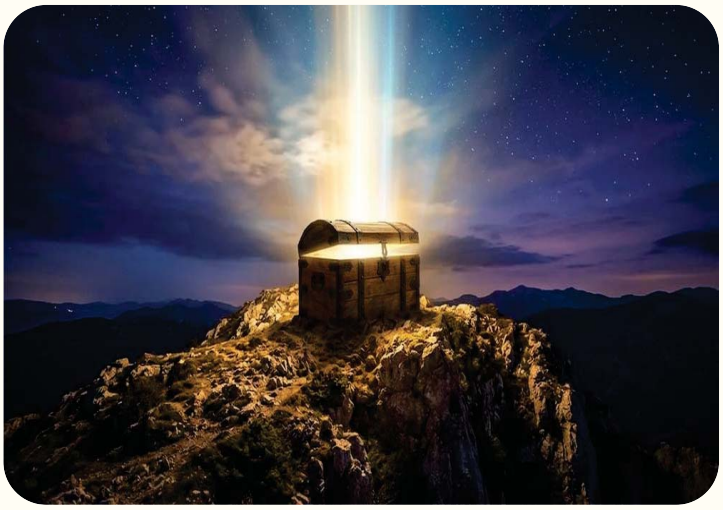

מי יודע אם לא היית מכניס אותה לתיבה, היא היתה מחזירה אותו בתשובה, כמו שחזר ישמעאל בתשובה בסוף ימיו, ואז היה לי בן אהוב ששמו עשו ששב אליי. כמה מתאווה ומצפה ה' שהאדם יקום ויחזור לדרך ה', הגם אם הינו רשע שעבר על כל העבירות שבתורה, והגם שהינו זקן מופלג קרוב לגיל 100!.

את המעשה המדהים הבא סיפר מזכה הרבים הרב שניר גואטה שליט"א...

- ההמשך בעמוד 3 -

לרפואה, פרנסה והצלחה: מ"א ציפורה בת מרים. מנשה ואורה אחיאל. א"ה הדר בת נחמה. אורטל חנה בת הדסה וב"ב. פנינה בת שושנה וב"ב. אושרית בת פנינה וב"ב. משה שמואל בן זלדה. מוריה בת רויטל. גאולה בת דבורה. שרה חיה רפאלה בת רחל. יאיר חיים בן ענבל שרה. שרון בן שושנה וב"ב. נ.נ. בני מ.מ. **זשב"ק:** שולמית בת איריס. יסכה בת מזל. אליס בת פרידה. **בנים זכרים:** הדר בת נחמה. **זיווג הגון:** אביאל בן רויטל. מתן חיים בן ניצה. אביגיל והודליה בנות מזל.

העלון מוקדש לעילוי נשמת
מו"א ועט"ר מיכאל בן אורה
קלרה חתון בת סלחה
ולרי בן אירנה
גאולה בת בלור

לעילוי-נשמת: צדוק בן נור ומרים בת גליה. גבריאל בן סמינה. שרית שרה בת מריאן. שרית שרה בת ויקטוריה. גלילי הכהן בן כוכבה. תקווה בת פנינה. אבלין עדינה בת פרחה. ר' אברהם בן ר' סעדיה. עמרון אורי בן יוסף. סאן אמנון בן שרה ה"ד, משה כהן בן נזהת ויוסף. יעקב בן שמחה. חסיבה בת רינה. יוסף בן נג'יה, יחזקאל בן ג'ורג'י, פרחה בת טובה, אירית בת צדיקה, תקוה בת פנינה. אבי אמרה פקדו בן אבבה וצהייתו. גביר בן סאלם ורומיה. שמחה בת צאלח ומרים. אוריאנה אורה בת גביר ושמחה. רחמים (רחמון) בן מזל. ינון בן מזל סעידה. בנימין בן אלחנן יחיאל.

טומאיה - דפוס ספיד פרשת וישלח תשפ"ו

הלכות והליכות

שאלה: קראו בספר תורה ולפתע היתה אות דבוקה ממש לחברתה, האם צריך להחליף ספר? ומתי יש להראות לילד קטן שיכריע?

תשובה: אם נמצא טעות בספר תורה באמצע קריאת התורה - מפסיקים הקריאה ומוציאין ספר תורה אחר, ואין מחזירין את הספר תורה הפסול מיד לארון הקודש, אלא מניחים אותו על התיבה כשהוא סגור, עד לסיום הקריאה.

הקורא בתורה מתחיל ממקום שנמצא הטעות, ויקרא בספר תורה הכשר לפחות שלשה פסוקים, קודם שיברך את הברכה האחרונה. אך העולה לא יברך שוב ברכה ראשונה, כי ברכה ראשונה שבירך על הספר תורה הפסול, עלתה לו בדיעבד. וכשמוציאים ספר תורה אחר באמצע הקריאה, על העולה שבירך באותה קריאה לשתוק ולא להפסיק בדיבור עד סיום הקריאה בספר תורה הכשר. ומשלימים שבעה עולים על הקוראים בספר תורה המוטעה, בצירוף הקודמים, ואין צריך לקרוא שוב שבעה עולים לספר הכשר.

מתי מוציאים ספר תורה אחר? 1. אם נמצא בו תיבה או אות חסרה, או מיותרת. 2. אם נמצאו דיבוקים או פירודים. ואם יש ספק אם האות דבוקה או פרודה - לא יוציאו ספר תורה אחר מספק. וכן אם צורת האות ניכרת, אלא שיש בה דיבוק לאות - לא יוציאו. וכל זה בין בשבת ויום טוב או בשני וחמישי.

כשיש ספק באות מסוימת - מראים לתינוק שאינו לא חכם ולא טיפש (היינו שאינו מבין את המילים, אבל יודע ומבין את האותיות היטב) אם קוראה כראוי, כשרה. ואם לאו, פסולה.

סגולות וישועות

מתוך לכתחילה "קרבת אלוקים"

1. מובא ברבנו יונה (שע"ת שער ג' אות לב)**:** אין לפחד משום אדם בעולם. ואף אם אדם מירע לו - הכל מאיתו יתברך, ואין האדם המירע אלא רק שבט (מקל) בלבד ותו לא.

2. אומר 'חובת הלבבות' (שער הביטחון)**:** בעל הביטחון משוחרר מפחדים ודאגות, מפני שהוא חי בהכרה והרגשה שרק ה' מנהל אותו בכל צעד ושעל, ולא שום דבר אחר!.

3. אמר מרן הרב שטיינמן זצ"ל (מזקנים אתבונן)**:** 'לפחד - רק מרבונו של עולם' זה יסוד שיש לכל אדם להחדיר לעצמו ולבני ביתו בכל עת.

4. אומר שלמה המלך: כי הפחד והחרדה הם בעצמם מביאים וגורמים לאדם את המפלה, ואילו הבוטח בה' שיושיעו - מהוה כשלעצמו סיבה להצלה מהצרה. וזה שכתוב: "חרדת אדם יתן מוקש, ובוטח בה' ישוגב" (משלי כט, כה).

5. אדם הבוטח בה' - אינו פוחד ממקרה רע, כי הוא יודע שהכל מכוון מאת ההשגחה העליונה, אשר נועדה להיטב עימו בסופו של יום. לפי שיש בורא לעולם, והכל בהשגחה פרטית, והכל נעשה לטובת האדם בכל עת!.

'לכתחילה - קרבת אלוקים' - 052-7632686

מו"מ עם עשו

יעקב אבינו התכונן למפגש עם עשו ע"י מתנות, תפילה ומלחמה. אבל רק רגע: עשו שונא אותו בגלל שלקח לו את הבכורה. אז מדוע יעקב לא התכונן להיפגש איתו ולשבת להסביר לו מדוע עשה זאת?. הלא בלי ספק היה ליעקב הרבה מה להשמיע לעשו. יכול היה להסביר לו את המכירה 'מהצד שלו'. היה יכול להוכיח לו שאינו ראוי להיות הבכור. גם ודאי היה הרבה בליבו על כך שרדף אותו במשך שלושים וארבע שנים. לא חסר מה 'לפתוח' במפגש שכזה... אם כן, מדוע יעקב לא התכונן גם לכך?...

אלא, שצריך לנהוג בחכמה ולדעת מי עומד מולך ומהי מגמת פניו. יעקב זיהה שלא יועילו ויכוחים ושכנועים. אוזניו של עשו אטומות, ואם כעת יציף את המריבה וסיבותיה הדבר רק יחמיר את המצב.

יש בכך לקח גם לחיי היום-יום. בעת מחלוקת ומדון יש טבע אנושי - שכל אחד שמרגיש שהוא צודק, לשכנע את הצד השני לפעמים אפילו בכח. אך צריך לשקול מי הניצב מולנו, מפני שעל-פי-רוב התנצחות משיגה את ההיפך.

גם בתא המשפחתי, לעיתים כל צד מנסה בויכוח סוער להוכיח שהוא צודק, אך השני לא מוכן כעת לשמוע או לקבל את דבריו כלל, ולכן לא יועילו כל השכנועים כעת.

כדברי רבותינו: "כלי פולט - לא בולע". שהאדם עסוק בלהאשים ולהוציא, הוא אינו כלי קיבול לשמוע ולהבין אם טעה או לא. יש להמתין לשעת כושר כשיירגע.

הגאון רבי **אברהם גנחובסקי** זצ"ל, שמלבד גאונותו היה בעל חכמת חיים מיוחדת כיצד לנהוג עם הבריות. פעם אמר לתלמידיו: 'בכל ויכוח שמתעורר בין שני צדדים, כל אחד מנסה בכח להשפיע על השני, אך הדרך הנכונה וכך אני עושה, לומר לשני: "דבר ראשון - אתה צודק!..."', ורק אח"כ לנסות להציג את העניין מהצד שלי'. הוא הדריך כך גם אחרים, אבל הדגיש בפניהם שעליהם לומר זאת בכנות ובלב-שלם.

"כשם שמצוה לומר דבר שנשמע - יש מצוה שלא לומר דבר שאינו נשמע" (יבמות סה), לעיתים רואים שבן הבית כועס וכאוב, וצריכים להבין שכעת זה לא הזמן לנסות להשפיע עליו או להתווכח. בהמשך, כשהוא יירגע תהיה האפשרות לנסות לשנות את דעתו ולדבר איתו.

רוב הבעיות נוצרות שהאדם מנסה להתנצח אע"פ שהוא רואה שהצד השני 'תוסס' ולא ראוי לקבל כעת את הדברים. החכמה היא ההמתנה לרגע הנכון. זה נכון גם בחינוך ובכל חיי החברה!.

המנגינה שלך בשמיים

הרב שניר
גואטה שליט"א

"ישנו רב חשוב באמריקה, שמו - ר' משה פלוצ'ק, המכהן כרב בישיבת 'דרך החיים'. לישיבה שלו יש בית מדרש נוסף באי 'סנט קיטס' בארה"ב. חודשיים בשנה יוצא הרב משה פלוצ'ק עם בני משפחתו אל האי 'סנט קיטס' להתאוורר, ושם הוא ממשיך ללמוד ולמסור שיעורי תורה בישיבה שלהם.

רבי משה מכיר את הלומדים במקום היטב, אלא שפעם אחת, בהגיעו אל המקום, הוא מבחין ביהודי חדש אותו לא ראה עד כה בבית המדרש. היה זה יהודי באיזור גיל ה-50, המתיישב בקצה בית המדרש עם גמרא כחולה של 'שוטנשטיין' (גמרא עם הסברים) ולומד בהתמדה ובהתלהבות עצומה. היה זה מראה שמשך את העין, ורבי משה החליט לגשת אליו ולדבר עימו. "שלום כבודו, ברוך הבא. האם אתה חדש כאן באיזור?", שאל רבי משה בהארת פנים. היהודי שמח מאד מהיחס, והשיב כי הוא גר כבר כמה שנים כאן באיזור, אך החליט רק כעת לאחרונה להיכנס ללמוד בבית המדרש הסמוך.

הם המשיכו לדבר ולהכיר, עד שהיהודי הרגיש ברבי משה אוזן קשבת והחליט לשתף אותו בדבר אישי ביותר- גילו לו לאחרונה כי הוא חולה במחלה הקשה ל"ע, וכי הרופאים אמרו שהמצב של המחלה מאד מתקדם, ותוך פרק זמן קצר הוא עתיד לסיים את חייו.

שמע זאת רבי משה פלוצ'ק ואמר לו: "כעת אני מתפעל ממך עוד יותר, ללמוד בכזו שמחה והתפעלות, כשאתה יודע שהחיים שלך קצובים לפני סיום - זה בלתי יאמן לראות אותך ככה שמח ורגוע!". השיב לו היהודי: "אמת כבוד הרב, כי יצר הייאוש והצער מנסה לכרסם בלי סוף, אך רק כשאני נכנס אל בית המדרש ופותח את הגמרא - אני שוכח מכל הדאגות, ומכל הצער והמחלה, וליבי מתמלא באושר עצום ושמחה אדירה כאילו אני האדם הבריא בעולם!". רבי משה היה המום לשמוע דיבורים שכאלו מאדם הנראה פשוט, אך כולו אמונה וחיבור לה'. כך הם סיימו את השיחה בחביבות והמשיכו לדרכם.

והנה, לאחר שלושה שבועות, נכנס רבי משה פלוצ'ק אל בית המדרש, אלא שהפעם הוא ראה דבר שונה - אותו יהודי, אותו הוא רואה כל יום הלומד גמרא בהתלהבות ושמחה,

לפתע יושב מול הגמרא כשהוא נראה כבוי, עצוב ושבור. רבי משה הסתקרן לדעת מדוע היום הוא שבור ברוחו. הוא ניגש אליו ושאל לשלומו. אותו יהודי השיב בשפה רפה ובעננה של כאב כי תודה לה' הכל בסדר.

"מדוע אתה עצוב? מה קרה?", שאל רבי משה, והיהודי ענה לו: "כבוד הרב, אני חייב לשתף אותך: אני יושב ללמוד פה כבר כמה שבועות, כשסביבי לומדים אברכים תלמידי חכמים המספיקים ללמוד כל יום עשרות דפי גמרא והלכה. הם בקיאים בגמרות, בסימנים בשולחן ערוך, ובהרבה ספרי מוסר. ממש תענוג להפליא. אך אני היושב ולומד פה כבר כחודש, בקושי מצליח להתקדם שורה וחצי ביום.

בחודש הזה הספקתי ללמוד דף אחד של גמרא בלבד, וזה שובר אותי. עם כל ההשקעה שלי, זה כל מה שאני מספיק ויודע. תראה איזה יופי האברכים שולטים ויודעים - **ואני, מה שווה הלימוד שלי?! מה מועיל הלימוד שלי לבורא עולם, כשיש לו אנשים מוכשרים כמו האברכים הללו המסיימים כל יום כשלושה וארבעה דפי גמרא!. אני מרגיש שאני סתם בקושי מספיק משהו, ומה שווה השורה שלי אצל בורא עולם לעומתם?! וכי ה' צריך לימוד תורה כמו שלי?!**", אמר בדכדוך קשה.

רבי משה הקשיב לו עד תום, ואז השיב לו בחמימות ואמר: "אני חייב לספר לך כתבה בעיתון שקראתי השבוע, המדברת בדיוק עליך!". "עליי?!", התפלא היהודי, ורבי משה המשיך: "ישנו מנצח איטלקי גדול בשם 'ארטורו טוסקניני'. שמו יצא בכל העולם כמנצח על מקהלות ותזמורות גדולות ביותר בעולם, והיה גאון אדיר בכל ענייני המוזיקה.

בכתבה שקראתי השבוע, ראיין אותו כתב בשם 'זקס' לגלות את סוד ההצלחה שלו, כיצד הגיע לדרגות כאלו גבוהות שאין לו מתחרה בכל העולם. המנצח טוסקניני פנה לכתב 'זקס' והזמין אותו להבין את הסוד שלו באירוע גדול של אחת התזמורות שיחול הערב באמריקה.

אלפי אנשים הגיעו לקונצרט, וטוסקניני רכש מקום בקהל עם הכתב 'זקס', כששניהם מקשיבים לתזמורת שמנתה עשרות נגנים, ומתענגים מכל רגע. בסיום הערב, עמד כל הקהל על הרגליים והריע לתזמורת ולמנצח עליה. רק אדם אחד לא היה מרוצה - המנצח הגדול 'טוסקניני' שישב לידו בקהל, היה מאוכזב ולא רגוע. פנה אליו הכתב 'זקס' ואמר לו מדוע הוא לא מרוצה, וטוסקניני השיב ואמר לו: "הערב הזה לא היה מושלם!, מפני שהיו אמורים להיות בו...

- המשך בעמוד 4 -

המנגינה שלך בשמיים

הרב שניר
גואטה שליט"א

היו אמורים להיות בו 15 נגני כינור, ואני ספרתי והיו שם רק 14". זקס צחק ואמר: "מה זה משנה 14 או 15? העיקר שהיה מושלם!. הרי תראה כמה אנשים קמו להריע!".

הכתב זקס היה סקרן, וניגש אל המנצח על התזמורת ושאל אותו: "האם זה נכון שהיה חסר כנר אחד?". המנצח התפעל ואמר לו: "יפה שאתה יודע, כי ממש לא שמו לב והתזמורת היתה מושלמת!". חזר זקס אל טוסקניני ואמר לו: "איך ידעת שאכן חסר נגן כינור אחד?! איך אפשר להבחין בדבר כזה?!".

וטוסקניני ענה לו: "דע לך, שאני הוא זה שכתבתי את התווים לכל הנגנים הללו. הם ביקשו זאת ממני לפני זמן לצורך ההופעה הזו. גם לכנרים כתבתי לכל אחד את התווים המתאימים לו, ונתתי לכל אחד הוראה מתי להיכנס ולנגן, כך שכולם ינגנו בהרמוניה, אחד מתחיל והשני מסיים, וכך עשרות נגנים פועלים יחד בצורה מושלמת!.

והנה, כשהחלה ההופעה, עצמתי את העיניים והקשבתי היטב, אך אני מבחין כי חסר לי צליל אחד באוזן!. החיסרון של הצליל הבודד והקטן משנה את כל היופי המושלם שהיה צריך להיות פה. פתחתי את העיניים ואכן ספרתי וראיתי שחסר נגן כינור אחד והבנתי הכל!".

פנה אליו הכתב זקס ואמר: "אבל מה זה משנה כנר אחד פחות? בסוף זה מושלם!". עצר אותו טוסקניני ואמר לו: "אולי לרוב האנשים אין הבדל ולטעמם היה מושלם, כי הם לא מבינים כמוני. **אך אני שכתבתי את כל הסימפוניה, בשבילי זה קריטי ביותר והכל פה חסר!**".

סיים רבי משה פלוצ'ק את הכתבה ופנה ליהודי ואמר לו: "דע לך, כי זה בדיוק מדבר עליך!. באמת, בעיני בשר ודם, אתה לא נראה מועיל, שהרי יש טובים וגדולים ממך, בעוד שהם לומדים דפי גמרא שלמים ביום, אתה בקושי מספיק שורה וחצי - שזה נראה כלום.

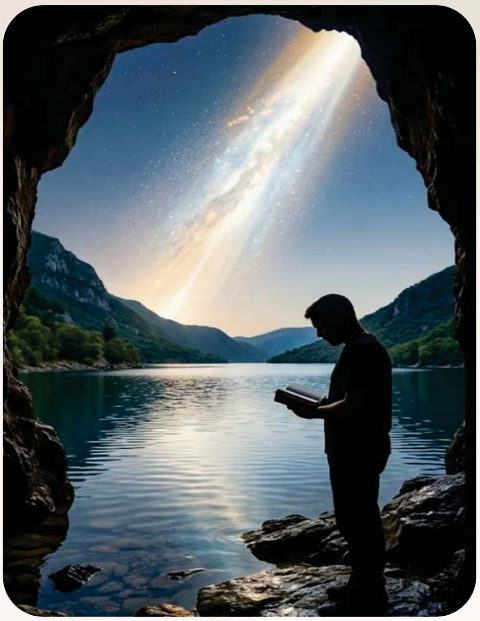

אך יש מנצח גדול לעולם - מי שאמר והיה העולם, בורא העולם, שכתב את המנגינה של כל העולם, והוא אומר לך: שהקול שלך בלימוד התורה בעולם הוא חלק מהמנגינה המושלמת שלו, **ואם יהיה חסר את הקול שלך - הבורא ירגיש וזה יחסר לו מאד! זה לא יהיה יפה ושווה כמו שאתה משמיע את הקול יחד עם כולם. בורא עולם אוהב את זה ולא מוותר עליך!.**

בורא עולם נהנה מברכת 'אשר יצר' של כל יהודי, מהתהילים של בת ישראל שאומרת במשך היום, מהשמירת עיניים 'הקטנה' שלך - כל אלו נכנסים בהרמוניה המיוחדת של הבורא בעולם, בתוך כל המצוות והלימוד תורה של הצדיקים והאברכים שבדור. ובלעדיך, הסימפוניה של אלוקים 'לא שווה' אותו דבר, כי היא חסרה!". הדברים יצאו מליבו של רבי משה, וגרמו ליהודי חיזוק עצום, הוא הבין שגם המאמץ שלו עושה שמחה ושעשועים בשמיים. היהודי הודה לו מקרב לב, וחזר ללמוד בשמחה.

כעבור שנה, הגיע שוב רבי משה פלוצ'ק בכדי ללמוד במנוחה באותו מקום, אך הפעם היהודי לא היה. היה שם בחור צעיר שהיה דומה לו, שלמד שם בפשטות וענוה. ניגשתי אליו ושאלתי אותו אם הוא מכיר את היהודי שהיה פה, והוא אמר לי: "שלום כבוד הרב, אני דוד, הבן שלו. ברוך דיין האמת - אבא נפטר לפני כמה חודשים. אבל הוא ביקש ממני לומר לך משהו - בכל פעם לפני שהוא פתח את הגמרא בבית בימיו האחרונים, הוא היה פונה אליי ואומר לי: **"בני דוד, דע לך כי מלך מלכי המלכים שכתב את הסימפוניה של העולם הזה, המנצח הגדול של העולם, מחכה לתווים שלי, לשירה שלי!. אז אני זוכה לעשות זאת בשמחה!".**

נכון כי ישנם אנשים המקפידים קלה כבחמורה וזוכים לקיים מצוות ברמה הגבוהה, אך לאבא בשמיים חשוב התפילה שלך, התפילין שלך, הברכה על האוכל שלך, ובשבילו זה חלק מההרמוניה שלו בעולם, בלעדי ההתגברות בצניעות שלך - העולם חסר. לכן, ה' כל כך הקפיד על יעקב שמנע מרשע בן 98 - עשו להתקרב, כי ה'מתענג ומחכה לכל אחד ואחת!.

הקדשה לשנה שלימה!

כעת זו ההזדמנות לזכות בזיכוי הרבים בעלון לשנה שלימה. תורמים חד פעמית לזיכוי הרבים, וכל עשרות אלפי העלונים השנה, נזקפים לזכותכם! 0506-425-002

תרומה לעלון לזיכוי הרבים
בנק פאגי (52) סניף 188. חשבון 74-58-58 לכתוב עבור "תורה באהבה" - עלון טוב לחסות בה". ישנו החזר מס

ההקדשה המרכזית

העלון מוקדש לרפואה והצלחה:
שלמה בן אלה, אלונה בת פלינה, רימה בת רינה. **לע"נ:** מברוקה בת בובה, ניסים בן סניורה, רינה בת חנה. מרים בת מתתיהו וצביה.

העלון להצלחת התורם בעילוי שם

החידה השבועית ?!

מה הטעם שלא אוכלים את גיד הנשה לעולם?

כדו מזוג ,מלד מבמלאל מזלמס לא ומזמד אלוד בלמוד – ומו בלומוס מלא ומבזד בלמוד (מאוס ד) בלמוד בימוגל מאל"ג

העלון מוקדש לעילוי נשמת אליעזר בדני בן צדוק ת.נ.צ.ב.ה

בעזהי"ת
הוראות למעשה מפרשת השבוע
שנה לציאת העלון
"שמעו ותחי נפשכם"
העורך: הרב יצחק עידו וובר ארליך שליט"א
מתורתו של הגאון הצדיק רבי משה וובר זיע"א
גליון מס' 1292

שבת פרשת וישלח – י"ח כסלו תשפ"ז – נא לא לעיין בעלון בשעת התפילה ובקריאת התורה

תורה מלשון הוראה **הוראות למעשה** על פי השל"ה הקדוש

הוראה למעשה

אדם צריך לפרש היטב את מילות התפילה שיוצאות מפיו וכלשון הזוהר הק': "מאן דצלי צלותיה דבעי לפרשא מלוי כדקא ואות.

המקור בפרשה: "הצילני נא מיד אחי מיד עשיו".

אל לאדם לחשוב: הלא ה' בוחן ליבות והוא יתברך מבין כוונתו, אלא צריך לפרש את המילים אפילו ש-ה' יודע בכל מקרה למה התכוון. על כן פירש יעקב "מיד אחי מיד עשיו".

והטעם נראה לי כי התיבות של התפילה המתהוות באותיות קדושות, עולות למעלה ובוקעות רקיעין.

הוראה למעשה

על האדם להיכנע לפני ה' ית' ולתת צדקה ולעשות גמילות חסדים.

המקור בפרשה: "קטונתי מכל החסדים". יעקב אבינו היה ירא שנתמעטו זכויותיו מחמת שקיבל מה' יתברך כמה חסדים. אם כן, מה יחשוב הדיוט חוטא כשה' מרעיף עליו טובה, אף אם יש בידו איזה זכויות, הלא נחשבו לכלום וכבר אכל אותם. "ומאד יבוש אדם וילבש חרדה והכנעה כשמתפלל, כי רב הקטרוג לולי רחמיו הרבים". (הגהת החיד"א)

הוראה למעשה

האדם צריך שלא יניח כל ממונו בזוית אחת.

המקור בפרשה: "והיה המחנה הנשאר לפליטה".

הוראה למעשה

תלמיד חכם אסור שיצא יחידי בלילה.

המקור בפרשה: "ויאבק איש עימו עד עלות השחר".

הוראה למעשה

מאד מאד צריכה אשה להיות צנועה ולקיים את הפסוק "כל כבודה (בת מלך) פנימה" (תהלים מה, יד).

המקור בפרשה: "ותצא דינה בת לאה". צא ולמד מה קרה לדינה שהיתה זרע יעקב אבינו וזרע לאה אימנו ובכל אופן אירע לה מה שאירע לה.

הוראה למעשה

ראוי לאדם שישוב אל ה' יתברך בכל עת ויסיר מביתו כל דבר איסור וכל דבר מגונה כי כל התועבות נקראות בשם עבודה זרה ויהיה ביתו נקי מכל נגע וסיג וכלשון הכתוב: "והיה מחניך קדוש".

המקור בפרשה: "הסירו את אלוהי הנכר"..

הוראה למעשה

החסדים ש-ה' ית' מרעיף על האדם צריכים לגרום לו – להיות שפל רוח ועניו. "בכל חסד שהקב"ה עושה לאדם – צריך להיות שפל רוח במאד, כי חסד –דרועא ימינא וימינו תחבקני – שהוא בחינת קרבת אלקים ממש – ביתר שאת מלפנים, וכל הקרוב אל ה' – צריך להיות יותר שפל רוח למטה מטה".

המקור בפרשה: "קטונתי מכל החסדים ומכל האמת אשר עשית את עבדך" – בזאת התנצל (יעקב) על יראתו מפני עשו, ולא די לו בהבטחתו "והנה אנכי עמך" וגו' מפני היות קטן יעקב מאד בעיניו מחמת ריבוי החסדים – "כי במקלי עברתי את הירדן ועתה הייתי לשני מחנות" וכמארז"ל: "שמא יגרום החטא" – שנדמה בעיניו שחטא. מה שאין כן בזה לעומת זה – ישמעאל חסד דקליפה, כל שהחסד גדול – הוא הולך וגדל בגובה וגסות הרוח ורוחב לבו".

דובצ'ה

"דובצ'ה"

ע ל שולחנו של המשפיע, הגאון רבי משה ובר זצ"ל, היה סועד בכל ליל שבת יהודי בשם "דובצ'ה".

"דובצ'ה" היה ככל הנראה רק כינוי, ושמו האמיתי לא היה ידוע. מדובר היה ביהודי מבוגר וערירי, שהתקשה מאוד להוציא הגה מפיו. נראה שלא היה אילם לחלוטין, אך סבל מקושי בדיבור ובהגיית מילים, כך שכאשר ניסה לומר דבר מה, היה קשה מאוד להבינו.

דובצ'ה היה חלק בלתי נפרד מנופה של שכונת מאה שערים. מדי יום, בשעות אחר הצהריים, נהג לשבת בחצר השטיבלך של השכונה, ומעולם לא נראה משוחח עם איש. פרטים מעטים מאוד היו ידועים על קורות חייו, על משפחתו או על המקום שממנו הגיע. אולם דבר אחד זכור היטב: מדי ליל שבת היה מגיע לסעוד את סעודתו אצל הרב משה ובר, יחד עם אורחים נוספים.

מאפיין נוסף שייחד את דובצ'ה היה תפקידו בערב שבת: עם כניסת השבת, הוא היה מציב את המחסום בכניסה לשכונת מאה שערים, כדי למנוע ממכוניות להיכנס לתוך השכונה.

דובצ'ה היה דמות אופיינית לאותם אנשים שהרב ובר נהג לארח בביתו. אלו היו אנשים שבמקומות אחרים היו מתייחסים אליהם במקרה הטוב בחשש, ובמקרה הפחות טוב בריחוק ובהסתייגות. אך הרב משה ובר, שהיה אוהב ישראל אמיתי, קירב אליו את כל היהודים באשר הם. בכללם היה גם דובצ'ה - שאולי היה בכלל צדיק נסתר בעל נשמה גבוהה, שאיש אינו יודע מהו שורשה האמיתי - שזכה להיות מאוכלי שולחנו של הרב.

הציבור מתבקש להתפלל לרפואתו השלמה של האברך החשוב הרב יוסף מאיר בן שרה שיחי' לרפואה שלמה בתוך שאר חולי עמו ישראל

לעילוי נשמת מורנו המשפיע הגה"צ הרב חיים משה בן הגה"ח פנחס לייבוש וובר זיע"א, מייסד העלון ואשתו הרבנית הצדיקה מרת מרים רחל בת ר' מרדכי ז"ל

מאמרותיו - של הגה"צ המשפיע רבי משה ובר זיע"א

וישלח יעקב מלאכים (לב, ד)

פירש רש"י, "מלאכים ממש".

ונראה הטעם למה שלח מלאכים ולא אנשים, הוא מכיון שיעקב היה מוכרח עכשיו להכניע את עצמו לפני עשיו, ואת זה לא יבינו אנשים, ויאמרו שעשיו נעשה אדון ליעקב גם לאחר שיעקב קיבל את הברכות מאביו "הוה גביר לאחיך" (בראשית כז, כט), ויזלזלו חס ושלום בברכות של יצחק אבינו עליו השלום, ובשביל זה לא רצה יעקב אבינו עליו השלום שיתפרסם הדבר, על כן הוכרח להשתמש במלאכים.

עוד טעם ששלח מלאכים ממש, בשביל שיעקב שלח לאמור לעשיו, "עם לבן גרתי ותרי"ג מצוות שמרתי", והמלאכים ששלח יעקב הן אותן המלאכים הנבראים על ידי המצוות. ואת זה עשה כדי שתיפול עליו אימה ופחד, שהמלאכים שלו בוודאי יעשו ככל אשר יצוה אותם, כמו שמצינו אצל שרה אימנו עליה השלום שכתוב שם "וינגע ה' את פרעה וגו' על דבר שרי" (יב, יז), ופירש רש"י: "על פי דיבורה, אומרת למלאך הך והוא מכה".

עם לבן גרתי וגו'

פירש רש"י: "אינך כדאי לשנוא אותי על ברכות אביך, שהרי לא נתקיימה בי. ויהי לי שור וחמור, אבא אמר לי מטל השמים ומשמני הארץ, זו אינה לא מן השמים ולא מן הארץ".

יש לדקדק:

א. לכאורה נראה שזהו כאילו זלזול בברכות של יצחק.

ב. האיך אמר יעקב לעשיו ברכות אביך, ולא אבי, או אבינו לכל הפחות?

אפשר לבאר זה שאמר יעקב לעשיו, לפי המושג שלך בברכות שהם רק על עניינים גשמיים וחומריים, אינך צריך לשנוא אותי, כי לא נתקיימה בי. וזהו מה שמרמז לו באומרו "ברכות אביך", כפי שאתה מבין את הברכות.

אבל באמת אצל יעקב אבינו, כל הדברים הגשמיים אינם תופסים אצלו מקום. וזהו שאמר "ויהי לי שור", שכל השוורים הם כאילו שור אחד, שאין הבדל בין שור אחד להרבה שוורים. וכל קנייני עולם הזה היו נחשבים בעיני יעקב לכלום.

וכל רצונו של יעקב לקבל הברכות הוא רק בשביל העניינים הרוחניים שבהן, והוא כדאיתא במדרש רבה (פרשה סו, ג): "ויתן לך האלקים, יתן לך אלהותא וכו'. מטל השמים, זה מקרא. ומשמני הארץ, זה משנה. דגן, זה תלמוד. תירוש, זה אגדה. דבר אחר, משמני הארץ, אלו הקרבנות. דגן, אלו הבכורים. תירוש, אלו הנסכים".

קטונתי מכל החסדים ומכל האמת (לב, יא)

אפשר לומר פירוש התיבות "מכל האמת", על פי מה שאמרו במדרש רבה (בראשית ח, ה): "אמת אמר – אל יברא שכולו מלא שקרים". פירוש שהאמת אומר שמציאות העולם הוא שקר, והאמת הוא שאין עוד מלבדו, וכמבואר הפירוש בספר התניא חלק ב באריכות.

אומנם, על ידי שהאדם הוא שפל רוח ונדכה, על ידי זה מתקרב לאמיתתו של הקדוש ברוך הוא. וכמו שנאמר (ישעיה נז, טו) "אשכון את דכא ושפל רוח."

וזהו שאמר יעקב אבינו עליו השלום, "קטונתי מכל החסדים", היינו שבא למידת הענווה והשפלות על ידי כל החסדים שעשה עמו ה' (כמבואר באגרת הקודש בספר התניא (אגרת ב): "שבכל חסד וחסד שהקדוש ברוך הוא עושה לאדם, צריך להיות שפל רוח במאוד"), ועל ידי זה הגיע לכל האמת.

ויבואו על העיר בטח ויהרגו כל זכר (לד, כה)

יש כאן כמה דקדוקים:

א. קושיית הרמב"ן (פסוק יג): "איך עשו בני יעקב הצדיקים המעשה הזה לשפך דם נקי", עיין שם.

ב. לכאורה יש כאן גניבת דעת, שאמרו להם שימולו והם הסכימו לזה, ולבסוף הרגו אותם על ידי המילה.

ולישב זה נקדים, שמעון ולוי רצו לברר ולהוכיח שכל אנשי העיר רשעים, ולכן ענו לשכם וחמור "בזאת נאות לכם אם תהיו כמונו להמול לכם כל זכר וגו'" (פסוק טו), שלכאורה איך יוכלו שכם וחמור להכריח כל העיר שימולו בשביל הנאת איש אחד, אלא ודאי הוא משום ששכם וחמור רמזו לאנשי העיר שגם הם יהנו מזה, שאת בנותם נקח לנו לנשים, וכמו שפירש רש"י (בפסוק טז), שיוכלו כולם לקחת מבנות ישראל כפי אשר יחפצו ויבחרו. ובשביל זה הסכימו כל העיר לסכן עצמם ומלו את עצמם, שעל ידי זה יותרו להם שאר בנות ישראל, ויעשו בנות ישראל כהפקר. ובזה נתברר שכל בני העיר רשעים, ולכן הרגו את כל העיר.

וזהו שתרגם אונקלוס "ויענו בני יעקב במרמה" – בחכמתא, שעשו כל זה בחכמה נפלאה להראות לכל העולם כי כל אנשי שכם רשעים.

ובזה יובן מה שהשיבו בני יעקב לאביהם על מה שטען (פסוק ל) "עכרתם אותי להבאישני ביושב הארץ", שטענת יעקב אבינו עליו השלום היה מפני גניבת דעת וחילול השם. על זה השיבו לו (פסוק לא), "הכזונה יעשה את אחותנו", יעשה בלשון להבא, שלא על דינה לחוד דברו, אלא על שעל ידי זה יהיו כל בנות ישראל כהפקר.

ולכך לא ענה להם יעקב שום דבר, שהלכה פסוקה היא (חושן משפט סימן ב) שאם רואים בית דין שהעם פרוצים רשאים לדון אותם בעונש מיתה, ואין לך פריצות גדול מזה, ועל זה מסרו השבטים נפשם.

בסיעתא דשמיא
ממחבר העלון שיחי'

שאלות על הפרשה ותשובות קצרות בציון:

מה הקשר בין תחילת פרשתנו לסוף הפרשה הקודמת?

תשובה: א. "תפילת הדרך" היא המקשרת בין סוף הפרשה הקודמת לתחילת פרשתנו. בסוף פרשת "ויצא" מופיע הפסוק "ויאמר יעקב כאשר ראם מחנה אלוקים זה ויקרא שם המקום ההוא מחנים", שמופיע בנוסחאות רבות בתפילת הדרך. ואילו הפסוקים שפותחים את פרשתנו "וישלח יעקב מלאכים לפניו" וכו' הינם פסוקים שצריך לאמרם מי שיוצא לדרך באותו השבוע, במוצאי שבת (סידור "שער שמים"). ב. המלאכים שמופיעים בסוף הפרשה הקודמת ובתחילת פרשתנו, הם המקשרים בין הסוף להתחלה.

מה הקשר בין תחילת פרשתנו לסופה.

תשובה: עשיו הוא זה שמקשר בין תחילת הפרשה לסופה כי הוא מוזכר בפסוק הראשון ובפסוק האחרון. ואולי ניתן למצוא רמז לכך שלעתיד לבוא הוא יתוקן ובכך תתאפשר הגעת הגאולה, כי בפסוק הראשון הוא מופיע בלי שום תואר–כיאה לרשע שמנוער משבחים ואילו בפסוק האחרון מודבק לשמו התואר "אבי אדום" היינו שהוא התעלה לדרגת אב וראש.

מדוע המלאכים מוזכרים בפסוק הראשון

המשך בעמוד אחרון

סיפור קטן על יהודי גדול

הגה"צ המשפיע
רבי משה ובר זיע"א

במקווה של שכונת "בתי אונגרין" ניגש אלי אברך וסיפר לי את הסיפור הבא: כאשר חמי הרה"ח רבי נחמן שפירא שידך את ביתו הראשונה, הוא היה שרוי במצוקה כלכלית קשה. מייד כשהסתיים טקס ה"וואלט" (קשרי השידוכין), הוא שקע בהרהורים נוגים הנוגעים ליכולתו להכניס את ביתו תחת החופה בתאריך שנקבע..

ואז למחרת בשעה 7 בבוקר, הוא שומע נקישה על דלת ביתו. כשפתח את הדלת, ראה את הגה"צ רבי משה ובר זיע"א עומד ממולו כשחיוך רחב על שפתיו ומעטפה בידו. "שמעתי שהבאת את ביתך אתמול בלילה בקשרי השידוכין ולכן באתי לברך אותך בברכת "מזל טוב" ולהעניק לך סכום כסף ראשוני על מנת שתוכל לחתן אותה בקלות".

חמי קפא על מקומו לשמע הדברים. הוא לא הבין כיצד רבי משה יזם פעולה זו מבלי שמאן דהוא ידבר עמו לפני כן. לאחר שרבי משה עזב את מיפתן הדלת, פתח חמי את המעטפה וגילה בתוכה סכום כסף רב שהספיק לו לחתן את הכלה בכבוד וברווח.

לעילוי נשמת האשה החשובה מרת שרה גולדה קופמן ז"ל בת הרה"ג רבי אלימלך וובר ז"ל

לעילוי נשמת הרבנית הצדקנית שהייתה מפורסמת במעשי חסדיה הכבירים – מרת יהודית רובינשטיין בת רבי נחום ז"ל – נפטרה בו' ניסן תשע"ג

לעילוי נשמת הגאון הגדול רבי מרדכי אהרן בן רבי יוסף חיים שיינברגר זצ"ל נפטר י"ח אב התשע"ט ת..נ.צ.ב.ה.

החסיד מהעיר ווילנה

י"ט כסלו - יום ההילולא של המגיד ממזריטש זיע"א ויום הגאולה של תלמידו רבי שניאור זלמן מלאדי זיע"א

בעיר אחת הסמוכה לליאזנע עזב איש את אשתו עם שני ילדים קטנים, וכבר עברו כמה שנים, ואין קול ואין עונה, ונשארה עגונה צעירה ועני', התחילה לכתת רגליה מעיר לעיר לחפש אחריו, ואחר כך התחילה לדפוק על דלתות הרבנים ובתי דינים גדולים, אולי ימצאו לה היתר עגונה, אבל כל עמלה היה לשוא.

או אז יעצו לה בני עירה שתלך לאדמו"ר הזקן בליאזנא, ואף כי בימים ההם לא הניח שום אשה לבוא אליו, הציעו הם לה שהיא תעמוד ולא תזוז מפתחו עד שיתן לה תשובה ברורה וכן עשתה, כל יום היתה באה לפתחו ובכתה בקולי קולות שיכניסוה לכ"ק אדמו"ר, אבל לא נענתה.

פעם אחת, בשעה שבאו חסידים, וביניהם מצוינים, אנשי שם נכמרו רחמיהם עליה וישתדלו בעדה, בסופו של דבר היא עמדה אחורי הדלת, והאדמו"ר נתן לה תשובה קצרה שתלך לעיר ווילנא ותשאל שם על מאיר רפאל'ס, והוא יגיד לה היכן בעלה.

התחילה לדרוש אחרי מאיר רפאל'ס, אך לא עלתה בידה למצוא אותו, כי אף אחד לא מכיר איש בשם כזה

החסידים שכרו עבורה סוס ועגלה ונתנו בידה מעט כסף מזומן וישלחוה עם שני ילדי' לווילנה.

היא נסעה כמה שבועות עד בואה לשם, והיה זה בעש"ק, התחילה לדרוש אחרי מאיר רפאל'ס, אך לא עלתה בידה למצוא אותו, כי אף אחד לא מכיר איש בשם כזה, ובינתיים התאספו הרבה אנשים סביב העגלה שלה, ואמר אחד מהנאספים אולי כוונתה להפרנס חודש המתואר בתואר הרב ומרנא ורבנא,)כי והיא שאלה אחרי איש סתם בלי תואר(, הם הראו לה את דירת הפרנס חודש, ותעמוד עם העגלה על יד ביתו. בעלת הבית בראותה עגלה עם אשה ושני ילדים, חשה לקראתה ותשאל אותה את מי את מבקשת, ותאמר כי צריכה יהא את בעלה ה"פרנס חודש".

צוותה הגבירה על המשרתת לפתוח את השער ולהכניס את העגלה והסוסים ולקחת אותה וילדיה לבית התבשיל לתת להם לאכול, ואז גם סיפרה שנשארה עגונה זה כמה שנים, עד שהרבי מליאזנא אמר לה לבוא לווילנא לגביר ה"פרנס חודש" ר' מאיר רפאל'ס והוא יגיד לה איפוא בעלה. ר' מאיר רפאל'ס היה באותה שעה בבית המרחץ.

הגבירה חשבה אולי באמת יודע בעלה דבר מה ממנו, ואז תהיה להם זכות גדולה להציל אשה עם שני ילדים, ותצפה גם היא לרגע שיחזור

הרה"צ רבי יצחק מאיר מורגנשטרן שליט"א
בהילולה י"ט בכסלו בימים עברו

בעלה.

כעבור שעה בא בעלה, ובראותו את האשה עם הילדים בביתו בשמעו שאדמו"ר הזקן שלחה אליו נדהם, מה זה כי שלח אליו את האשה הזאת, ואני אינני ידוע כלום מבעלה, האם אין לי מה לעשות רק לעסוק עם נשים עגונות הרי קצרה ידי מלהושיע ומה אוכל לעשות. וכעס עד מאד.

הגבירה פנתה לבעלה ותתחנן לפניו כי הוא מסכן אשה ושני ילדים עגומי נפש

בשמוע העגונה את הדברים האלה, התעלפה, והילדים צעקו מתוך בהלה ורק אחרי עמל ויגיעה עלה בידם להשיב נפשה. הגבירה פנתה לבעלה ותתחנן לפניו כי הוא מסכן אשה ושני ילדים עגומי נפש, וכן דברה אל לב האשה ונחמה אותה באמרה כי בעלה עתה בהתרגשות גדולה ובוודאי כשירגע יזכר על בעלה, ומן השמים ירחמו.

ה"פרנס חודש" בעצמו הלך בחדרי ביתו כמטורף, ולא יכול להרגע מדברי הרבי אשר שלח אליו צרה כזאת.

הגבירה כבר הדליקה את הנרות, והוא עדיין מתרוצץ עד כי בא שמש בית הכנסת לקרוא לו, כי כולם כבר מחכים עליו.

בתפלתו בעת קבלת שבת טעה כמה פעמים בנוסח התפלה, מחמת בלבול הדעת, ובחזרו לביתו ורצה לקדש על היין אמרה לו אשתו, חכה קצת, אלך ואזמין את האשה שתאכל עמנו יחד, ויען הלא לא אוכל להביט אליה כי אין בידי להועיל לה במאום, ואשתו מתחננת באמרה ומה חטאה האומללה הזאת אם רבי אחד שלח אותה אליך, והסכים שתשב על יד השולחן, אבל לא תבכה בשבת ולא תדבר מזה מאומה, וכן היה עד אחר הסעודה.

ומיד במכה הראשונה צעק "שמע ישראל", השר לא הבין מה הוא ממלמל שם

אחר נתנו לאשה וילדי' מקום ללון, אך מרוב עגמת נפש לא נרדמה כלל. גם הגביר לא טעם טעם שינה ודאג איך יוכל להחלץ מעניין עגינותה של אשה זו. ויהי כאשר רק האיר היום, קם ממטתו ויצא החוצה לטייל קצת. והנה ברחוב נראה שר צבא עם אנשי חיל (ה"פרנס חודש" הכיר כמעט את כל שרי הצבא), וישאלהו אנה הולך עם מחנהו כל כך בהשכמה, ענה לו השר צבא כי איש חיל ברח מן הצבא ותפסוהו, ויצא משפטו להלקותו 50 מלקות ותפקיד זה הוטל עליו וע"כ ברצונו להציב את אנשי הצבא באמצע השוק ושם יענש, והדבר יפורסם, וישאלו ה"פרנס חודש", היש רשות לראות זאת, וענהו בחיוב.

כעבור איזה זמן הגיעו אל השוק, ויעמדו כל אנשי החיל בשורה זה נגד זה, ואת הפושע הפשיטו, ולא נשאר עליו אלא רק מכנסיו, ומיד במכה הראשונה צעק "שמע ישראל", השר לא הבין מה הוא ממלמל שם, אך ה"פרנס חודש" הבין שהוא יהודי, ויתפלא הלא אין יהודים בין אנשי הצבא?

ה"פרנס חודש" נכמרו רחמיו ויפן אל השר, אולי יכול לפטור את החייל במחצית המכות, או לפדותו אמר לו השר, זאת לא אוכל רק זאת אעשה לתת לו מכות קלות למראית עין.

שם עזב אשה עם שני ילדים והתחבר לאשה נכרית אשר אביה מסר אותו לצבא תמורת בנו

בסיום ההלקאה ולאחר בדיקת הרופא, לקחו את החיל היהודי לבית החולים עד שישוב לאיתנו.

פרנס החודש מאיר רפאל'ס קיבל רשות לבקרו שם, ותוך כדי שיחה שאלו כיצד הגיע לצבאו הרי המלך לא מקבל יהודים לצבא.

סיפר היהודי שהוא גר בעיירה סמוכה לליאזנא, שם עזב אשה עם שני ילדים והתחבר לאשה נכרית אשר אביה מסר אותו לצבא תמורת בנו, עברה שנה מאז שהוא משרת בצבא והחליט לברוח, אך מיד תפסוהו והענישוהו, הוא אינו כועס על איש ומצדיק עליו את הדין.

וישאל את החייל, מה שמך ומה שם אשתך ובניך, וענה לו. וירץ לביתו, ויעיר את אשתו, ויאמר לה, קראי מהר לאשה העגונה כי נדמה לי שבעלה נמצא. ותבוא אליו, וישאלה לשם הבעל, שמה, ושם ילדיה, והנה מתאימים. ויאמר לה דעי שזה עתה מצאתי אותו והוא מוכן לתת לך גט כדרישתך. וכן היה למחרת הביא סופר ועדים ונתן לה גט כריתות כדת וכדין.

אחרי זה אמר הפרנס חודש לאשה, בבואך לביתך תסורי להרב אשר שלחך הנה, ואמרי לו כי אני מפייס אותו, ותחת אשר קצפתי עליו אני רואה שהוא איש אלקים, ובימים הקרובים אבוא אליו. ואמנם בא ונעשה לאחד החסידים הגדולים, והוא היה החסיד הראשון בעיר ווילנא הגדולה, אשר העמידה אח"כ חסידים רבים לאדמו"ר הזקן זי"ע.

לעילוי נשמת הבחור החשוב שמואל סגל ז"ל בן רחל שתחי'

לעילוי נשמת הגה"ח הרב נחום עקיבא יוסף בן יחיאל יהודה שלזינגר ז"ל נלב"ע ח"י אלול תשס"ז

טומאיה - דפוס ספיד פרשת וישלח תשפ"ה

מבט לאירועי השבוע

י"ט כסלו – חג הגאולה

ב מוצאי שבת קודש הבא עלינו לטובה, נציין אי"ה את יום הגאולה – י"ט כסלו.

כידוע ביום זכאי זה, יצא לחופשי מבית הסוהר האדמו"ר הזקן רבי שניאור זלמן מלאדי, מייסד חסידות חב"ד. לפני כן הוא נאסר ונגזר עליו דין מוות בשל העובדה שהוא הפיץ את התורה בכל ותורת החסידות בפרט בכל קצוות תבל.

ספריו של האדמו"ר הזקן – ספר התניא והשולחן ערוך התקבלו כמעט בכל החוגים ובכל העדות שבעם ישראל.

רבי הגה"צ רבי משה וובר זיע"א היה מספר שבשנים עברו יהודים לבשו בירושלים בגדי שבת וענדו לראשיהם שטריימל ביום זה.

ראוי איפוא שלקראת יום זכאי זה שבו אנחנו מברכים איש את רעהו בברכה המסורתית "גוט יום טוב, לשנה טובה בלימוד החסידות ודרכי החסידות תכתבו ותחתמו", נקבל על עצמינו להתחזק בלימוד תורת החסידות וזה יקרב את הגאולה וכפי שאמר משיח צדקנו לבעל שם טוב הקדוש כשעלה להיכלו ושאלו "אימתי קאתי (תבוא) מר? "לכשיפוצו מעינותיך (היינו מעינות החסידות) החוצה."

אהבתו הבלתי מוגבלת של זקן המשפיעים

השבוע כשהשתטחתי על קברו של רבי מאיר בעל הנס, פגשתי יהודי שלא ראיתי עשרות שנים. כמעט שלא זיהיתי אותו, אך כשהוא קרא לי בשמי, מיד נזכרתי מי הוא.

זכרתי אותו עוד מימי צעירותו, כשהיה מגיע לביתו של המשפיע המפורסם, וכן זכיתי להשתתף בחתונתו היפה שהתקיימה בירושלים. מאז עברו שנים רבות, וכבר זכה להקים משפחה גדולה ומפוארת, עם למעלה מעשרה ילדים, שרבים מהם כבר זכו להקים בתים משלהם.

כשהתחלנו לשוחח, העלינו זיכרונות משותפים מהעבר. וכדרכי, בכל פעם שאני פוגש יהודי שהכיר את מורי, רבי משה ובר, אני שואל אותו שאלה אחת: "מה אתה זוכר מרבי משה?"

הוא השיב לי: "דבר אחד אני יכול לומר לך שאני זוכר היטב.

פעם אחת יצא לי לדבר עם רבי משה על אנשים שאינם שומרי תורה ומצוות. במהלך השיחה התבטאתי בכמה ביטויים שליליים כלפי אותם אנשים. כאשר רבי משה שמע את דבריי, הדבר חרה לו מאוד. כאב התפשט על פניו, והוא אמר לי:

'עזרא, דע לך שכל יהודי הוא בעל נשמה קדושה. גם אם אתה רואה שלעת עתה התנהגותו אינה הולמת את דרך התורה והיהדות, אין זה אומר שיש בו משהו שלילי או פגום בעצם נשמתו.

זה כמו יהלום המכוסה באבק ובלכלוך. צריך רק לנקות את היהלום, ואז מתגלה היופי הטמון בו. כך הוא כל יהודי ויהודי.

ולכן, אסור לדבר בגנותם של יהודים שאינם שומרי תורה ומצוות. עלינו לראות את הנשמה הקדושה שבתוכם, ולא לשפוט אותם לפי המראה החיצוני או ההתנהגות שלהם בלבד'."

עזרא סיים וסיפר לי שהמילים הללו, שאמר לו רבי משה באותה הזדמנות, חדרו עמוק כל כך לליבו, עד שהן מאירות את עיניו עד היום. מאז הוא משתדל מאוד לדבר רק דברים חיוביים על כל יהודי בעולם.

השיחה הקצרה הזאת עם עזרא שמחה אותי מאוד וחיזקה בי עוד יותר את מה שתמיד ידעתי: אהבת ישראל של מורי, רבי משה ובר, הייתה אהבה אמיתית, עמוקה ובלתי מוגבלת, לכל יהודי ויהודייה בעולם.

כמובן, אהבת ישראל כזאת מצאנו גם אצל צדיקים רבים אחרים. אך הדרך המיוחדת שבה רבי משה ובר חי את אהבת ישראל והחדיר אותה בלבבותיהם של אחרים הייתה דבר יוצא דופן.

בכל פעם שאני פוגש יהודי שהכיר את רבי משה, ושומע ממנו עוד סיפור על אהבת ישראל שלו, אני מתרגש מחדש. פעם אחר פעם אני מגלה עד כמה אהבת ישראל שלו הייתה מיוחדת, עד כמה היא הייתה עמוקה, ועד כמה היא לא ידעה גבולות.

יהי רצון שנזכה כולנו ללמוד מדרכיו של רבי משה ובר, לראות את היהלום הטמון בכל יהודי, לדבר בשבחם של ישראל, ולהרבות באהבת ישראל אמיתית, עד שנזכה לגאולה השלמה במהרה בימינו, אמן.

עזרא ובר-אלעזר

המעוניינים להתפלל על ציונו של המשפיע הגה"צ רבי משה ובר זיע"א – אוהבם של ישראל בכדי לזכות בישועה (ובמיוחד בנוגע לזיווגים וילדים) יגיעו לחלקת הרבנים שבהר המנוחות ובשביל שמוליך לציונו של מרן החיד"א זיע"א ימשיכו להלך עד שימצאו שלט מצד ימין שמציין את מיקום הציון. רבים זכו שם בסייעתא דשמיא לישועה

הודעה משמחת: העלון מופיע בחוברת "טועמיה" המופץ חינם במיילים. ניתן להצטרף במייל m025004569@gmail.com

בסיעתא דשמיא
ממחבר העלון שיחי'

שאלות על הפרשה ותשובות קצרות בציון:

המשך מעמוד 2

בפרשה בין שמו של יעקב לשמו של עשיו?
תשובה: יעקב ביקש שלא להתקרב יתר על המידה לעשיו ולהגן על עצמו מפני השפעתו השלילית באמצעות המלאכים שיחצצו ביניהם.

רש"י כותב על הפסוק שיעקב לקח את שתי נשיו ושתי שפחותיו ואת אחד עשר ילדיו בכדי להעבירם את מעבר יבוק, "ודינה היכן היתה? נתנה בתיבה ונעל בפניה שלא יתן בה עשיו עיניו ולכך נענש יעקב שמנעה מאחיו, שמא תחזירנו למוטב ונפלה ביד שכם". וצריך להבין מה החטא של יעקב בזה שרצה למנוע מביתו מלהתחתן עם אחיו הרשע.
תשובה: "החטא" כביכול נעוץ בכך שמנע מעשיו מלהסתכל בדינה ולא בזה שביקש שלא יתחתן איתה. אילו עשיו היה מסתכל בדינה, הוא היה מבחין בעבודת המידות שעשתה בכך ששינתה את תוקפנות הזכר שהיה בה לעדינותה של אישה וזה היה מביא אותו למסקנה שגם הוא יכול לעבוד על עצמו ולשנות את מידותיו השליליות לחיוביות ואז היה חוזר בתשובה.

בשורה טובה

יצא לאור הספר שיביא מהפך בשולחן השבת בבתי ישראל

לאחר 30 שנה שהגו את הרעיון להוציא ספר משותף, יצא בס"ד הספר "משה ידבר "יצחק ירנן"

בספר הזה מובאים לראשונה הווארטים והאמרות המיוחדות של זקן המשפיעים הגה"צ רבי משה וובר זיע"א בתמציתיות שיהיו מובנים לכל אחד ואחד והאמרות המיוחדות שמופיעות מדי שבוע בעלון "שמעו ותחי נפשכם"

ומדברי המחבר תלמידו כבנו הרב עידו יצחק ארליך וובר שיחי'
בספר הושקעו מאמצים רבים הן בתוכן והן בחזות.

ניתן להשיג אותו במחיר השווה לכל נפש בחנויות ספר הקודש.

לעילוי נשמת מורי הדיין הגאון האדיר רבי זלמן נחמיה בן רבי אברהם גולדברג זצ"ל. נסתלק לגנזי מרומים בל' אב – א' של ראש חודש אלול התש"פ ת.נ.צ.ב.ה.
לעילוי נשמת דודתי עפרה רכלין בת ישראל ז"ל נפטרה ל' סיון ה'תשע"ט ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת אבי ר' ישראל יוסף משה בן ר' אהרן מנדל ז"ל **לעילוי נשמת רבי יעקב טובול בין עישה ז"ל ואשתו מרת פריחה בת מסעודה ז"ל**

בטחוני בצורי
הוא אוצרי

גליון שבועי לאמונה, בטחון, וכל מה שמקורב יהודי לאביו שבשמים

פרשת
וישלח
תשפ"ז
גיליון 241

בס"ד. לבקשת הצטרפות, שליחת סיפורים ותגובות:
מרדכי הכהן מלאכי, ביתר עילית
5834817@gmail.com * תא קולי 073-2490589 * לפניות בפקס 02-5003608 * לקבלת הגיליון בפקס 02-3132641 קוד גיליון 0026

גלות של מקל כביסה

הר"ר שאמן קרפאן
אחיסמך - צוף

ביום חמישי נסענו לחתונה שערך גיסי בעיר בית שמש. מכיוון שהחתונה הסתיימה בשעות הלילה המאוחרות, והאפשרות של נסיעה בחזרה אל ביתנו שב**אחיסמך** בשעה 2.00 בלילה - ולחזור אחר כך **לשבת שבע ברכות בבית שמש** - לא באה בחשבון, התחלנו בחיפוש אחר דירת אירוח לליל שישי ולשבת. לאחר חיפושים ומאמצים לא מבוטלים, זכינו למצוא דירה מצוינת שהתאימה בדיוק לצרכים שלנו ברחוב בן איש חי שבשכונת חפציבה.

בסמוך לכניסת השבת ירדנו לרכוש עבור הילדים מעט מיני מתיקה לעונג שבת שבין הסעודות, וביניהם **שקית פופקורן** אותה פתחנו עוד קודם שבת. לאחר שטעמו ממנה קמעא, עמדנו בפני בעיה קטנה: לא היה ברשותנו אמצעי **לסגור** את השקית כדי שהפופקורן יישאר טרי. סיירנו בדירה ומצאנו **אטב כביסה בודד**, שבאמצעותו סגרנו את השקית, והכל בא על מקומו בשלום.

במוצאי שבת, בעת הלחץ להספיק את האוטובוס בחזרה לביתנו באחיסמך, ארזנו את החפצים בחופזה, ונעלם מעינינו פרט קטן: שכחנו להסיר את מקל הכביסה מהשקית, **והוא נארז יחד איתנו ונדד את כל הדרך אל ביתנו.**

כשהגענו לאחיסמך וגילינו שהמקל כביסה קיים בנו **מצוות לוויה**, התחלנו לטכס עצה ולחשוב איך נחזיר אותו לבית שמש. יכולנו להתקשר אל בעלי הדירה שבוודאי ימחלו על כך, אבל לא היה נכון בעינינו לבקש מחילה ממי שנבצר ממנו לסרב... לבסוף סיכמנו שביום שני, שבו אנחנו מתכננים להשתתף בשמחת שבע ברכות, נעביר אותו חזרה עם **החתן**, שדירתו נמצאת ממש **באותו בניין** שבו התארחנו בשבת.

הבאנו איתנו את האטב בחזרה, תוך כדי שאנחנו סונטים בעצמנו על הבטלנות שלנו ועל כל הטרחה המיותרת לחלוטין שגרמנו לעצמנו, עבור מקל כביסה פשוט שנגרר מהכא להתם ומהתם להכא, והכל בשביל חצי שקית פופקורן...

אולם כשהגענו לאירוע השבע ברכות ביום שני התברר ששום דבר איננו בכדי. באולם שבו התקיימה השמחה, **המחיצות באולם לא הספיקו** כדי לכסות את כל אורכו של החלל. לצורך השלמת המחיצה השתמשנו בכמה מפות שחורות שהיו לנו כרזרבה, אך הן **החליקו** ללא הפסקה ולא הצליחו להיתפס היטב על גבי המחיצות. באותו רגע **נזכרתי במקל הכביסה** שמסרתי לחתן ממש לפני האירוע. ביקשתי ממנו את המקל, **ובעזרתו תפסנו את המפות בצורה מושלמת**, כך שעמדו יפה בצייתנות מלאה לאורך כל האירוע, ויכולנו לברך בהידור "שהשמחה במעונו".

או אז הבינו הנוכחים כי כשמקל כביסה אחד, עושה מסע ארוך כל כך בין ערים ובניינים, אין זו טעות בעלמא, וכי אין "**טעות**" בעולמנו, **לכל יש סיבה ומטרה, כולם מרועה אחד נתכנו!**

גלות עם מגילת קהלת

הר"ר יצחק הלוי יחשלים

מעשה בידידי ר' אלחנן, ת"ח חשוב, אדם מכובד בעל זקן שיבה והדרת פנים, דמות מוכרת ומוערכת בשכונתינו.

ערב חג הסוכות, התמודד ר' אלחנן עם ניסיון לא פשוט. במשך שנים רבות קבע לו מקום להתפלל בבית כנסת ליטאי שכונתי שבו כמה עשרות מתפללים. לאחרונה חלק מהמתפללים הקבועים העתיקו את מגוריהם לפריפריה בעקבות צאצאיהם שנישאו, ובית הכנסת נקלע לקשיים כלכליים. קומץ המתפללים הנותרים התפזרו גם הם, וביהמ"ד נסגר סופית. ר' אלחנן מצא עצמו נאלץ להתפלל בבית כנסת חסידי, עם נוסח ומנהגים שלא הסכין להם מעולם, סוג של גלות לכפרת עוונות...

אמר ר' אלחנן לעצמו: אם נגזרה עלי "**מעין גלות**", ניחא, אקבלנה עלי באהבה. אוכל לוותר על כל הרגלי ומנהגי, אסתגל לומר יוצרות ולהקשיב למנגינות מתארכות ולא מוכרות, אבל על דבר אחד לא אוכל להתפשר: **הקריאה של מגילת קהלת מתוך מגילת קלף כשרה**. אחד הדברים היקרים ללבם של חניכי ישיבות ליטא הוא קריאת כל ההפטרות והמגילות בברכה, מתוך מגילה כשרה הכתובה על קלף.

אמר ר' אלחנן לעצמו: בזאת נחמתי, את זה אוכל להותיר לעצמי לפליטה. הרי בית הכנסת נסגר. אביא עמי איפה מבית הכנסת את - מגילת הקלף היקרה ולמתפללים הקבועים לא יפריע שאני אעלה ואקרא את המגילה בברכה. טלפון קצר לגבאי ביהכנ"ס, והתוכנית לכאורה סגורה.

אולם, זמן קצר לפני החג, הוא מקבל לפתע טלפון מאשה אלמנה שבעלה המנוח **תרם בזמנו את מגילת קהלת לבית הכנסת**. כעת, משנסגר בית הכנסת, היא מבקשת לקבל את המגילה חזרה לרשותה, כיוון שהיא שייכת למשפחה.

ר' אלחנן מצא את עצמו במצב עדין. מצד הדין אין לאלמנה כל זכות על המגילה, שהרי המגילה נתרמה כדין, אולם ליבו לא נשא אותו **לצער אלמנה** כדי להדר במצוה. למרות האכזבה

*סדר פרסום הסיפורים נקבע אך ורק על פי **הרגשת הלב** בעת חתימת הגיליון. עדיפות ניתנת **לסיפורים מוקלדים** הכוללים **פרטים אמיתיים** ומלאים.*

הצורבת והחשיבות הגדולה שהיתה למגילה הזו בעיניו, הוא החליט לוותר. הוא אף טרח לשגר לה את המגילה בחזרה לביתה, בידיעה שהוא עושה את הדבר הנכון כדי לעשות נחת רוח לבורא יתברך שמו.

לאחר מעשה, בשיחה בין ר' אלחנן לבנו המתגורר בקרית ספר, הוא סח לו את אשר על לבו, על תקוותו שנגוזה, וכי הוא נותר ללא מגילת קלף לקראת החג הקרב ובא.

עברו יומיים. הבן מתקשר אליו ואומר לו: "אבא, תקשיב, יש כאן אברך, חבר טוב שלי שיש ברשותו מגילת קלף להשאלה, והוא מוכן לתת לך אותה בשמחה רבה. אף שליח כבר איתרתי שיוכל להביאנה אליך לירושלים לקראת החג!"

האב השמח מיהר לקבל את המגילה. כששליח הביא אליו את המארז, הוא פתח את הקופסה בלב פועם - ועיניו התפלבלו בתדהמה: האם אכן רואות עיניו נכוחה? היתה זו **אותה מגילת קהלת עצמה** שרק לפני ימים אחדים הוא מסר לאלמנה מתוך גבורת נפש!

האלמנה, העבירה את המגילה לבנה, שלא היה זקוק להם בחג. וכך, דרך סיבוב מופלא של השגחה עליונה, זכה ר' אלחנן לוותר על המגילה לשם שמים, לקיים את המצווה בשלמות ובמאור פנים, ובסופו של דבר - **לקרוא בחג באותה מגילה עצמה, כאילו לא נפרד ממנה מעולם.**

אמרו: מי שלא שמע מגילת קהלת מפי ר' אלחנן בחג הסוכות של האי שתא, **לא ראה שמחת יום טוב מעולם!**

בקשות הנכתב:

אחרי חג הפסח הובא פה סיפור דומה שבו הוזכרה קריאת **מגילת שיר השירים** בפסח ע"י הרה"צ ר' **יצחק משה ארלנגר** שליט"א.
קיבלתי אז תגובה אישית מרגשת מבנו הר"ר **יוחנן** שליט"א **אשר היום יום שני וישלח הוא משיא את בנו למז"ט בשעטומו"צ**, והזמן גרמא לצטט אותה כלשונה:

"אני לא יודע אם אתה בכלל הבנת מה שכתבת!!! **שיר השירים בשבת חול המועד זה לכאורה אחד מהשיאים של השנה.** אשתקד זכיתי להיות **ה'משפחה'** שתשהה בחג הפסח באשדוד לצד אאמו"ר שליט"א, ואכן **נוכחתי בשיר השירים הנזכר...**

אני מתחיל לבכות... רק בהזכרי באאמו"ר קורא בקול געגועים:

שִׂימֵנִי כַחוֹתָם עַל־לִבֶּךָ כַּחוֹתָם עַל־זְרוֹעֶךָ כִּי־עַזָּה כַמָּוֶת אַהֲבָה קָשָׁה כִשְׁאוֹל קִנְאָה רְשָׁפֶיהָ רִשְׁפֵּי אֵשׁ שַׁלְהֶבֶתְיָ־הּ: מַיִם רַבִּים לֹא יוּכְלוּ לְכַבּוֹת וְנְהָרוֹת לֹא יִשְׁטְפוּהָ אִם־יִתֵּן אִישׁ כָּל־הוֹן בֵּיתוֹ בָּאַהֲבָה בּוֹז יָבוּזוּ לוֹ

וכל הנוכחים מורגשים בחוש את דברי האור החיים הק' עה"פ **"ואהבת את ה':"**

בשם זה העיר הלב לבחינת אהבת הטוב... **כי כל הנפש אשר יוכיח שם זה למולה - אין ערובות בכל הנבראים שיכנס אליו בערך הנשתנו, וזה לך האות: אומרו** (שה"ש, ה): **"נפשי יצאה בדברו"**

אה, אשרינו שזכינו!

בברכת **מזל טוב לבבית לר' יוחנן ולאביו הרה"צ** שליט"א

תהילים במקום סעודה

לפני כשנה, לקראת ההילולא קדישא של הרה"ק **ה"בת עין"** זי"ע החל ביום **י"ב בכסלו**, קיבלה רעייתי שיחה טלפונית. הקול מעבר לקו שאל: **"האם הגעתי אל הרבנית בידרמן?"** רעייתי אישרה זאת, שכן אף שהמתקשרת התכוונה לרבניתו של הרה"צ רבי **אלימלך בידרמן** שליט"א, הרי שבזכות עבודתה הברוכה בתחום קירוב רחוקים דבק גם בה השם **"הרבנית בידרמן".**

הר"ר
דוד בר"א 2יקראן
2ינר

האשה מעבר לקו שהזדהתה בשם **גב' צילה**, ביקשה לשתף בסיפור מרגש: שנה קודם לכן, בשנת תשפ"ה, היא התקשרה למערכת "קול הלשון" והאזינה לדברי **בעל דרשן פלוני**, שסיפר גדולות ונצורות **בשם הרה"צ ר' אלימלך בידרמן שליט"א** על אנשים העורכים סעודות לכבוד יומא דהילולא של רבינו ה"**בת עין**" ונושעים בישועות מופלאות.

לאחר אותה דרשה ניגשה אליו אשה אחת ושאלה את שאלתן של בנות צלפחד: **למה נגרע?** הרי אשה אנכי, ואין לי למי לערוך ולהגיש סעודה כזו, ומה אעשה איפה כדי שלא אתנשל מסגולה יקרת ערך זו?

הציע לה הדרשן, שתאמר בכל יום **פרק תהלים אחד** לעילוי נשמת מורנו **ר' אברהם דוב ב"ר דוד זי"ע** ובזאת תיושע בס"ד.

לגברת צילה, היו בביתה **שלושה ילדים** מבוגרים הממתינים לזיווגם. הבת הבכורה סבלה **ממום חיצוני** כלשהו, שגרם לעיכוב השידוך שלה, ומתוך כך נתעכבה השיירה כולה. החליטה הגב' צילה לקבל על עצמה לומר בכל יום **שלושה פרקי תהלים:**

פרק **א'**, פרק **ק"נ**, ופרק **נוסף** מאמצע הספר, זאת לזכות שלושת ילדיה.

והישועה אכן לא אחרה לבוא:

בחג הפורים התארסה הבכורה בקול מצהלות, וחתונתה התקיימה **בל"ג בעומר.**

מיד לאחר **חג הפסח** התארס הילד **השני**, וחתונתו נערכה **בחודש אלול.**

לקראת ראש השנה **התארסה הבת השלישית**, ומיד בתחילת החורף יצאו לתור אחר **אולם** עבור חתונתה.

במהלך החיפושים התגלע סוג של ויכוח בין הצדדים לגבי היום בשבוע: צד החתן העדיף יום הרחוק משבת, כדי שיוכלו להכין "**שבת חתן**" כראוי, כמנהג עדות המזרח ואילו צד הכלה העדיף דווקא יום הקרוב לשבת, שבו אומרים לכה דודי לקראת **כלה**... עוד הם מתדיינים ביניהם, ועד שהגיעו לידי פשרה על יום מסוים, התקבלה הודעה מבעלי האולם כי התאריך המדובר נתפס ע"י אחרים, והם נאלצו לחפש אולם אחר, מרוחק מעט.

כנהוג באולמות מסוג זה, כל החישובים והבירורים נעשו על פי הלוח **הלועזי**, והתאריך **העברי** כלל לא הוזכר. רק לאחר שסגרו סופית את החוזה עם האולם, פנו לבדוק מהו התאריך העברי כדי לרשום אותו בהזמנות, ומה מאד הופתעו לגלות כי יום **החתונה השלישית** חל בדיוק ביום **י"ב בכסלו - יומא דהילולא קדישא של הבת עין זי"ע!**

רעייתי ששמעה את הסיפור התרגשה מאד ושיתפה בסיפור זה את **הרבנית של ר' אלימלך שליט"א**, והיא העבירה את הדברים לבעלה הדגול. משמע זאת ר' אלימלך, נענה ואמר כי אמירת תהלים היא אמנם דבר נשגב ומרומם מאוד, אך עיקר **העניין הסגולי של הבת עין פועל דווקא על ידי נתינת סעודה**, וגם

י"ג כסלו תשפ"ז **.כל הזכויות שמורות**. אין להעתיק תוכן לפרסום, ללא קבלת אישור מפורש, למעט פרסום הגליון במתכונתו המלאה.
בגיליון מובאות עובדות בדוקות ומדויקות בלבד ככל שידי מגעת בס"ד, ללא כל תוספת. בחלק מהמקרים שונו השמות על פי דרישת הנוגעים בדבר.

נשים יכולות בהחלט לערוך סעודה לעילוי נשמה, וכנראה הדרשן הנכבד לא דייק בהוספה זו... אמנם, גודל תמימותה ואמונתה של האשה היא שעמדה לה לפעול את הישועה השלימה!

14 שנה של הסתר

יעקב אבינו ע"ה נחבא בישיבת שם ועבר **ועסק בתורה ללא שינה במשך 14 שנה**.

מתעוררת השאלה: מדוע פרט כל כך מהותי בתולדותיו אינו מופיע בתורה כלל?

הסבר נפלא שמעתי בשם מורנו הגאון רבי חיים וייס שליט"א, רבה הדגול של ביתר:

אין מעלה גדולה יותר עבור יהודי, מאשר ללמוד תורה במשך 14 שנה - מבלי שאף אדם בעולם יידע על כך!

השתתפתי השבוע בהלוויה של ת"ח יחיד במינו, שזכיתי להיות תלמידו בשיעור ג' ישי"ג, הרה"ג ר' **אלחנן ברלין**, חתנו של מרן **הגרי"ש אלישיב** זצ"ל.

<u>מעט מאורחות חייו המופלאות:</u>

כל ימיו אמר תיקון חצות בישיבה על הארץ. אח"כ למד **מלפני עלות השחר ועד שעות מאוחרות בלילה**, בחיוניות של בחור צעיר, כשהוא **מעוטר בתפילין** כשהן מוסתרות תחת כובעו. עד **יומו האחרון**, בגיל **91**, התפלל שחרית עם **הנץ החמה**.

היה עונה מיד על כל שאלה בכל חלקי התורה, והותיר אחריו **מאות אלפי דפים** של חידושים מוקלדים **בכל מקצועות התורה**, נגלה ונסתר.

כמה **חודשים**! אחרי שיצא לאור **הירושלמי החדש של עוז והדר**, שלח לעורכים בטובת עין את סט הירושלמי שלו, כשהוא מעוטר בשפע הערות ותיקונים **בעומק העיון**.

היה **מהמאחרים לצאת מהשבת**, וכל מוצ"ש, כשהגנרטור כבה בזמן ר"ת, ראוהו לומד **בפתח הבניין בעמידה** לאורם הקלוש של פנסי הרחוב, אף **כשכבר היה בן 90**!

לא טעם לפני תפילה **אפילו מים**. גם בטרם עלות השחר החמיר בכך, שמא איננו בקיאים מספיק בשעת העלות. גם בסוף ימיו, **אחרי טיפול רפואי מורכב**, הוא סירב לשתות מים **לפני ערבית**, והמתין **4 שעות** כשפיו יבש, עד שהתאושש והיה מסוגל לצעוד לביהכנ"ס ולהתפלל!

בשר **עוף**, **הודו** או **ביצים** לא באו לפיו.

קונה היה **אתרוגים מהודרים באלפי שקלים**, ובסוכות **שהה בסוכה כל החג**, ואפילו בשעת התפילה, נכנס לבהמ"ד רק לברכו ולשמו"ע **וחזר לסוכה**.

טרם כל ברכה, היה חולץ מפיו את **שיניו התותבות** לקיים את הכתוב: **"ימלא פי תהילתך"**.

בשנותיו כמגיד שיעור, לא שתה **אפילו כוס מים בישיבה**, מחמת זהירותו היתרה משתיית **משקים מגולים**.

משך שנים התגורר בדירת **"דמי מפתח"**, ובהמשך רכש דירה על שמו **רק כדי שיזכה לקיים מצוות מזוזה בהידור** לכל הדעות.

לא נתן לאחרים לטרוח בעבורו. כל 25 שנות אלמנותו **דאג לעצמו בבישול ובקניות**, אף שבחיי רעייתו - לא הניחתו לעשות דבר. ברוב השבתות ויו"ט **סעד לבדו על שולחנו והמשיך בתלמודו**, למעט פורים וליל הסדר.

ואכן - משמים סייעוהו שגם בפטירתו היה בריא בגופו **וצלול בדעתו עד יומו האחרון**, קם כהרגלו לתפילת הנץ, ותוך **שעות ספורות** נלקח לבית עולמו.

אך החידוש שתפס אותי יותר מכל:

שמעתי ממנו שיעורים מדי יום במשך **שנה תמימה**, כ4 שנים ישבתי בביהמ"ד בסמיכות אליו בתוך ד' אמותיו ממש, **ולא ידענו אפילו שמץ מכל אלה, לא אני ולא חברי לספסל הישיבה! הכל נעשה בהסתרה גמורה, עם חיוך תמידי!** התייחסנו אליו בכבוד, כאל מג"ש מן המנין!

הדבר היחיד שאני כן זוכר ממנו **כהנהגה** מיוחדת וגם למדתיה ממנו, הוא שבימי **ראש חודש** היה מגיע עם **מגבעת מיוחדת לכבוד היום...**

שמעתי מידי"נ הג"ר **שלום הלוי מאנדל**, ששימש כמשיב בישיבה ונסע עמו בדרך לישיבה, שבדרך היה חוטף פרקי **משניות** בכל הזדמנות, ולפליאתו על הזמן שמקדיש לזה ענה לו:
"אין לכם מושג כמה נשמות ממתינות לזה".

לעי"נ מו"ר הר"ר **אלחנן**
בהר"ר **אלכסנדר זיסקינד** זצ"ל

אדם רוצה "רב קו" שלו

הר"ר
חיים בן וייסמן
בית שאן

סיפר לי יהודי שנמנע מלהחזיק בכרטיס אשראי גם בימינו, בכדי שלא להגיע למצב שבסוף החודש **יזעקו** (א שראיי) כשיגיע המועד לחיוב החשבון. יהודי זה הוא מרביץ תורה חשוב שמגיע מעיר אחרת, והוא משתמש בתחבורה ציבורית כדי להגיע לישיבה. והנה הוא שם לב שבדיוק **היום** פג תוקפו של המנוי **"חופשי חודשי" בכרטיס ה"רב קו" שלו, ונבצר ממנו לעלות לאוטובוס...**

מיודענו החל במסע חיפושים בביתו אחר שטר כחול של 200 ₪ וכפי שמזמרים כספינו ירבה **כחול**... **ואיננו. הוא** מוצא רק שטר ירוק ($) אשר יועצי הכלכלה רוחשים לו פוטנציאל להתחזק ולצמוח בעתיד הלא רחוק, אבל מה לעשות שהרב קו **הירוק** אינו נטען **בשטר ירוק**, ואין הזמן מתאים כעת למצוא מי שיפרוט את הירוקים. בצר לו הוא נשא תפילה לשמים שהקב"ה ישלח לו בדרך כבוד קצת מזומן, מבלי שיזדקק לרוץ ללוות ולזכור ממי...

והנה הוא יורד לבית המדרש ומן השמים הקרו לפניו את ידידו, **סוכן נסיעות** שלפני תקופה הזמין אצלו כרטיס טיסה, אך לא היתה ברשותו **ויזה להיכנס לארה"ב** (נצרך לבעלי דרכון **שאינו ביומטרי**) **ולכן נבצר ממנו לטוס.**

הסוכן מושיט לעברו **שטר כחול**, ואומר לו: "סך ה"עמלה" על חלק העבודה שלי ברכישת הכרטיס היה 200 ₪, אך אינני נוהג לגבות כסף מלקוח שלא טס לבסוף, **והרי שלך לפניך**".

א.ה. לעתיד לבוא, כתוב **ש"ייבטלו המועדות"** ויש שפירשו שזה נסוב על **ה"מועדי חיוב חשבון" בבנק** - לאלו שכל ימיהם משועבדים לשלם את כרטיסי האשראי, החשבונות השונים, והמשכנתא ל"**טפחות**" ומתפללים "הנה **טפחות נתת ימי**"...

הכרטיס נודד - עם נוסע בודד - ואני מתעודד

הר"ר
יוסף ארוס
בני ברק

בצום גדליה האחרון, יצאתי מבני ברק בקו 980 בדרכי לשפוך שיח **בציון הרשב"י במירון**. במקביל אלינו יצא לדרך אוטובוס נוסף בקו 980.

באמצע הדרך נשמעה לפתע **חבטה עזה**, ובעקבותיה החלו לעלות רעשים מחרידים מתחתית האוטובוס שהחל **מקרטע**. הנוסעים המודאגים הסבו את תשומת לבו של הנהג, ובחברה "נתיב אקספרס" הורו לנו לעצור בנקודה הקרובה, ולעבור שם לאוטובוס השני שיצא יחד איתנו.

אלא שכאן התעוררה בעיה: האוטובוס השני היה אוטובוס

י"ג כסלו תשפ"ז **כל הזכויות שמורות**. אין להעתיק תוכן לפרסום, ללא קבלת אישור מפורש, למעט פרסום הגליון במתכונתו המלאה.
בגיליון מובאות עובדות בדוקות ומדויקות בלבד ככל שידי מגעת בס"ד, ללא כל תוספת. בחלק מהמקרים שונו השמות על פי דרישת הנוגעים בדבר.

"**תגבור**" שהופעל על ידי חברה חיצונית, ולנהג שלנו לא היתה כל דרך ליצור עמו קשר. והנה, כבר כאן האירה לנו השגחה הפרטית: התברר שרעייתו של אחד הנוסעים באוטובוס שלנו **פספסה** את האוטובוס הראשון ועלתה על האוטובוס השני. באמצעותה יצרנו קשר עם הנהג השני. ואכן, במחלף **בת שלמה** עצרו שני האוטובוסים, עברנו כולנו לאוטובוס השני, שב"ה היה חצי ריק ונותרו בו מקומות ישיבה בריווח "ויסעו ויחנו ויחליפו אוטובוס" והמשכנו לדרכנו לחיים ולשלום - לכיוון מירון.

זמן קצר לאחר שהמשכנו בדרכנו, הבחנתי לתדהמתי **שכרטיס האשראי שלי אינו**. שיערתי שהוא נשמט מכיסי באוטובוס הראשון, שכבר נותר הרחק מאחור בבת שלמה וצפוי **להשלח על גרר למוסך**. המחשבה הראשונה שעלתה בדעתי הייתה להתקשר מיד לחברת האשראי **ולבטל את הכרטיס**, אך רגע לפני שחייגתי אמרתי לעצמי: "מה עם **מעט השתדלות**? הרי אם אבטל כעת את הכרטיס, יחלפו ימים ארוכים עד שיונפק לי כרטיס חדש".

נזכרתי שדקות ספורות לפני שעליתי לאוטובוס רכשתי **אוזניות**, וייתכן שהכרטיס נותר שם בחנות. החלטתי לבדוק זאת תחילה, ורק אם יתברר שהכרטיס אינו בחנות - אבטל אותו. חייגתי לחנות כמה פעמים וקבלתי בתשובה "**מחמאות על סבלנותי**" וגם גילוי דעת, שנציגם ישמח לעזור **מיד כשיתפנה...** [ואל תאמר לכשאפנה אשנה - שמא לא תיפנה...] **כך חייגתי כמה פעמים**, ומענה – אין. משכך החלטתי להמתין מעט עם ביטול הכרטיס, עד שאוודא שהכרטיס לא נמצא באותה חנות. הוריתי איפה לחברת האשראי **להקפיא את הכרטיס ליום אחד** עד תום ההליכים...

בראותי שאזלה לה חובת ההשתדלות, הוצאתי את ספר התהלים ונתתי "**אֶ שְׂרֵיי**" צעקה לאבינו שבשמים ממעמקי הלב, והתחלתי לקרוא פרק אחר פרק. לשמחתי, קו 980 עושה מסלול ארוך ומפותל. ובינתיים קיבלתי על עצמי לומר **תהילים ברציפות** עד שנגיע למירון.

בעודי שקוע באמירת התהילים, צלצל הטלפון שלי - ועל הצג הופיע מספרה של החנות מבני ברק, אך אני כבר הייתי עמוק באמצע השתפכות הלב לפני בוראי, וזה לא הזמן לענות לו עכשיו. התגברתי והחלטתי שאיני מפסיק באמצע אמירת התהילים שקיבלתי על עצמי, ואחזור אליו מאוחר יותר. המשכתי באמירת תהלים, **ויחנו בשזיפרונה**.

כשהגענו למירון וירדנו בתחנה, הוצאתי את הטלפון ועמדתי להתקשר לרעייתי תחי' כדי לעדכן שהגעתי בשלום. אלא שהייתי **בעיצומו של ספר שלישי שבתהילים**. אמרתי לעצמי: "חבל להפסיק באמצע ספר; אתעכב כאן ברחבת התחנה דקות אחדות, אסיים את ספר שלישי. לאחר מכן אתקשר לרעייתי להניח את דעתה, ואחר אעלה לציון".

חלפה כרבע שעה. בעודי ממתין בתחנה, בדיוק **ברגע שבו סיימתי את הפסוק האחרון של ספר שלישי** - מחליק אל הרחבה אוטובוס קו 980. ומוריד נוסע בודד.

אני מביט על האוטובוס, ומשפשפש את עיני: היה זה **האוטובוס הראשון המקרטע שלנו**, שאותו עזבנו לאנחות בבת שלמה!

ניגשתי אל הנהג ושאלתי אותו: "איך הגעת לפה?!"

הנהג השיב כי בחברה הורו לו לנסוע לאט ובזהירות עד צפת, שם יכניסו את האוטובוס לטיפול.

"אם פניך מועדות לצפת, מדוע איפה נכנסת למירון?" הוספתי לשאול בפליאה.

"אל תשאל", השיב הנהג, "בדרך עלה לאוטובוס **נוסע אחד שיעדו למירון**, ולכן נכנסתי למירון כדי להוריד אותו בתחנה ולהמשיך לצפת!"

כמובן מיד שאלתי את הנהג: "אפשר לעלות לרגע לאוטובוס ולבדוק אם שכחתי את כרטיס האשראי שלי במקום שבו ישבתי?"

הנהג הסכים מיד. עליתי לאוטובוס, ניגשתי אל המושב שלי - והנה, על הרצפה, **מונח כרטיס האשראי שלי וממתין לי בשלווה!**

כששחזרתי את השתלשלות העניינים, עמדתי נפעם מול מארג ההשגחה הפרטית המופלאה שאבינו שבשמים טווה סביבי **כאשר ישא האומן את היונק**:

ראשית, עצם ההחלטה להישאר לבדי בתחנה במשך רבע שעה כדי לסיים את הספר השלישי - שכן האוטובוס נכנס למירון אך ורק כדי להוריד נוסע בודד ומיד יצא לדרכו, ואלמלא הייתי מתעכב שם **באותה דקה מדוייקת**, לעולם לא הייתי פוגש בו.

שנית, אותו **נוסע יחיד שעלה בדרך באופן בלתי מוסבר**, ובזכותו סטה האוטובוס ממסלולו לצפת **ונכנס לתחנה במירון**.

ומעל הכל - העובדה **שלא ענו לי בחנות** כשחייגתי אליהם ברגעים הלחוצים ההם, וההתגברות שלי **לא לענות להם** כשחזרו אלי באמצע התהילים: אילו הייתי משוחח עמם ושומע שהכרטיס אינו בחנות, הרי הייתי ממהר לבטל את הכרטיס בחברת האשראי, וגם מציאתו המופלאה במירון לא הייתה מועילה לי מאומה! **לטובתי נשברה רגל פרתי!**

הכול בהשגחה מדויקת להפליא, דקה אחר דקה, כדי שאבידתי תשוב לבעליה בשלום!

• זקבות הנכתב – תוצאות בשטח:

"בלבבי" המתין לי 15 שנה

הר"ר
ארזכי הכהן שטראסר
מאנסי

באחד מימות השבוע פרשת חיי שרה התקשר אלי אדם אחד וסיפר לי שמצא ברשותו ספר ששאל ממני לפני כ-15 שנה, והוא מעוניין להחזירו. ביום רביעי הוא הביא אלי את הספר, וראיתי שמדובר **בספר "בלבבי משכן אבנה"** חלק א'. חשבתי לעצמי שאשאיר את הספר על השולחן כדי ללמוד בו בשבת אחר הצהרים. התפלאתי מה קרה עכשיו שלא קרה 15 שנה...

בשבת בבוקר, בתפילת שחרית, מסר לי חברי הרב שלמה הרשקוביץ שליט"א את הגיליון 'בטחוני', וכך לצערי נודע לי שהיום הוא **היום האחרון של השבעה של המחבר**! למדתי בספרו לעילוי נשמתו, וגם הבנתי מה קרה דווקא היום...

י"ג כסלו תשפ"ז **.כל הזכויות שמורות**. אין להעתיק תוכן לפרסום, ללא קבלת אישור מפורש, למעט פרסום הגליון במתכונתו המלאה.
בגיליון מובאות עובדות בדוקות ומדויקות בלבד ככל שידי מגעת בס"ד, ללא כל תוספת. בחלק מהמקרים שונו השמות על פי דרישת הנוגעים בדבר.

בס״ד

״יאור שרה״

ע״ש האישה הכשרה שרה בת לולוה ז״ל

עלון מס׳ **1118**

זמני כניסת השבת

נתניה

הדלקת נרות: 16:16

צאת השבת: 17:15

ר״ת: 17:47

פרשת וישלח - ״הסוד המופלא להצלחה בחיים״

על הפסוקים בפרשתינו **״והוא עבר לפניהם וישתחו ארצה שבע פעמים עד גשתו עד אחיו. וירץ עשו לקראתו ויחבקהו ויפול על צוארו וישקהו ויבכו״** (בראשית לג, ג-ד)אמרו המפרשים כי כאשר ראה יעקב שעשיו בא לקראתו וארבע מאות איש עימו, הבין יעקב שהוא נמצא בסכנה. מה עשה יעקב? כתוב :״וישתחו ארצה שבע פעמים עד גשתו עד אחיו וגו״. יעקב השתחווה וכפה את מחשבותיו, והפך בזכותו של עשיו ״עד אחיו״, עד שנהיה כאחיו ממש. על ידי מחשבותיו לזכות, נתעוררה בו האחווה. התוצאות לא אחרו לבוא ״וירץ עשו לקראתו ויחבקהו״. יעקב קרא היטב את המפה, הוא ראה את הנולד. הוא רצה לנצח את עשיו ניצחון מוחלט. לנצח באופן כזה שעשיו לא ירצה לעשות לו עוד רעה. והדרך הטובה ביותר לכך היא לשלוח לו דורון נאה להשתחוות לפניו. זוהי חכמתו ופקחותו של יעקב, אשר מנצח את עשיו, מבלי שתישפך ולו טיפת דם אחת!

בספר ״כח האמונה״ סיפר בעל מעשה שהוא במקצועו יועץ עיסקי כי במסגרת פעילות ציבורית מסויימת נבחר לשמש כיושב ראש. ״בישיבה הראשונה שניהלתי״ כך סיפר ״התפרץ לעברי לפתע אחד מהנאספים, אדם מבוגר בגיל מעל שמונים והביע את מורת רוחו על כך שנבחרתי לתפקיד. הנימוק היחיד שלו היה ״כבר מעל שישים שנים אני כאן. אני לא אשתנה ולא אסכים שמישהו ינהל את העניינים. לא צריך יושב ראש!״ באחד הימים, הוא אף התפרץ לעברי בדברים קשים מאוד. מכריו של אותו אדם אמרו לי שאין סיכוי שהוא ישתנה, שהוא נהג באופן דומה בבעלי התפקיד הקודמים ושעלי להתעלם ממנו. הבנתי שזה הניסיון שהקדוש ברוך הוא זימן לי. לכן, למרות כל דברי מכריו הנ״ל החלטתי לנסות את העיקרון שלמדתי בתורה. בשלב הראשון החדרתי בלבי שמה

שלמדתי בתורה - אמת. זהו הבסיס לכל, אחרת אין את כוחות הנפש להמשיך. בשלב השני החלטתי שבמשך כל אותו השבוע, בכל התפילות, אתפלל לשלומו ולבריאותו של האדם הזה. בברכת הכוהנים, כשהכוהנים אמרו ״לברך את עמו ישראל באהבה״, כיוונתי אליו וניסיתי לאהוב אותו בליבי. כשהכוהנים אמרו את הברכות שלהם, דמיינתי את בורא העולם מאיר את פניו לאותו יהודי, מברך אותו, נותן לו חן, שלום ושלווה. שבוע לאחר שהתחלתי בתהליך, פגשתי אותו. מיד כשנכנסתי למקום המפגש, ראיתי אותו רק לכיוון דלת הכניסה. ״אני חייב לדבר איתך!״ אמר לי בהתרגשות. לא הבנתי מה קורה. בדרך כלל הוא אינו זז מהכיסא הקבוע שלו בקצה האולם. עוד לפני שהספקתי לשאול מה רצונו, אמר לי ״אני רוצה להתנצל בפניך. לא הייתי צריך לעשות את מה שעשיתי. תדע לך שזה לא קל לי. אף פעם לא התנצלתי בפני איש״. בסוף אותו היום ישבתי עם עצמי ובעיניים דומעות קראתי בקול את ״נשמת כל חי״, כשבח והודיה לקדוש ברוך הוא. חשבתי לעצמי שאני לא בטוח איזה נס גדול יותר: נס קריעת ים סוף או העובדה שהאדם המבוגר הזה, לראשונה בחייו, התנצל, למרות שמהרגע שהתפרץ לעברי ועד למפגש הזה לא נפגשנו כלל ולא היתה שום סיבה לשינוי.

היוצא מדברים אלו שאם חפץ אדם לרכוש את לב עמיתו שישתדל עבורו, או שיעשה למענו שליחות או טובה אחרת הכרוכה במאמץ ויש חשש שהאיש יתנער מזה, מפאת הקושי שיש בדבר, טוב יעשה אם יחדיר ללבו רגשי אהבה וחיבה לעמיתו היושב מולו ודבר זה יפעל בעזרת השם יתברך גם על לב עמיתו לאהוב אותו ולהסכים לטרוח למענו. וזו עצה גדולה ומועילה מאוד, בכל מקרה של פירוד לבבות ומחלוקת ולהשיב את שלום הבית על כנו וכן לרכוש ידידים ואוהבים. וכך אמר הרב הקדוש רבי יצחק מוורקי זצ״ל: אדם הרוצה להינצל משונאיו, יראה לאהוב אותם באמת, עד שיפעל אהבתו גם בהם ועל ידי זה יהפכו להיות לו לאוהבים. ונראה לומר שדבר זה יעשה על ידי שלא יתייחס לחסרונותיהם וחטאיהם של שונאיו, אלא יקח לתשומת לבו אך ורק את מצוותיהם ומעשיהם הטובים. וגם אם ישים ללבו את חטאיהם ישתדל ללמד עליהם זכות, שמכיוון שנולדו עם תכונות רעות או משום שלא הצליחו להרגיז את יצרם הטוב על יצרם הרע, לכן הם נמנים על האנשים שאינם מאוד צדיקים. ועל ידי שירבה ללמד עליהם זכות, בקלות יחוש בלבו רגשי אהבה כלפיהם. מכל האמור לעיל אנו למדים, שאם שואף אדם למצוא מסילות ללבו של אחד משכניו שהוא מעוניין בקרבתו וחפץ ומשתוקק להתחבר עמו, אך הלה אינו מאיר לו פנים ואינו מחבב אותו, יתחיל לטפח בלבו רגשי אהבה לשכנו זה ויעשה כך בכל עת שנזכר ממנו ויתאמץ לחשוב מעניין זה פעמים רבות ככל האפשר, או אז יתקיים בו הפסוק ״כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם״ והלה גם הוא יתחיל להתקרב אליו. המקרה המדהים הבא שלפנינו יבהיר לנו דברים אלו היטב. **באחד מימי חורף תש״ך נפלה תושבת פלורידה בשם איבון בליס מספינה אל תוך הים. היא שחתה וצפה לסירוגין, מחזיקה מעמד במשך זמן שנראה לה כנצח, אך לא היה לה מושג לאיזה כיוון עליה לפנות על מנת להגיע לחוף. במצב נואש זה הבחינה איבון לפתע ביצור השוחה במים לשמאלה. היצור נגע בה ואיבון מיהרה לסטות ימינה, נתקפת חרדה. אולי זה כריש? היא ניסתה לשלוט בעצמה ולא לאבד את עשתונותיה ואז הרגישה שהשחיה נעשית קלה יותר, שהיא שוחה עם הזרם. היצור הימי, שעכשיו זיהתה אותו איבון כדולפין, כיוון אותה לשחיה בכיוון הנכון. כך שחו השניים, איבון והדולפין, זה לצד זה. איבון קיוותה שנוכחותו של הדולפין לצידה תרתיע את הכרישים הטורפים המצויים באיזור. אחרי זמן מה פנה דולפין אחורנית, הסתובב והתחיל לשחות לימינה של איבון, דוחק בה לפנות שמאלה. איבון צייתה להוראתו האילמת של הדולפין ועד מהרה מצאה את עצמה במים רדודים יותר, עד שלבסוף זכתה לאותה תחושה נפלאה מאין כמוה - מגע הקרקע תחת כפות רגליה! סיפורה המדהים של איבון בליס איננו יחיד או חריג. מצויות עדויות רבות של אנשים שנקלעו למצוקה בים ודולפינים נחלצו לעזרתם. לפעמים הדולפינים רק כיוונו אותם, כמו במקרה של איבון ולפעמים הם אפילו דחפו בכוח אל החוף אנשים שכבר החלו לטבוע ואיבדו את הכרתם. כיצד יודע הדולפין להבחין מתי אדם שרוי במצוקה? מניין הוא יודע שהצלחת האדם כרוכה בהובלתו אל החוף? האינטליגנציה של הדולפין מפליאה מאוד. ולא פחות מפליאה היא העובדה, שהדולפין רוצה לעזור לבני אדם.** כך הוא הדבר גם לענייננו, כשאתה רואה אדם מולך, אתה לא יודע מה צפוי לך. יכול להיות שהאדם ירצה לעזור לך ומצד שני יכול להיות שהוא ירצה להזיק לך. הדולפינים עוזרים לאנשים והכרישים תוקפים אותם, זהו כלל קבוע. לא כן לגבי האדם. האדם יכול להקדיש את חייו לעזרה לזולת, להשתדל ככל יכולתו להציל אנשים אחרים ולהיטיב איתם. לעומת זאת, אדם יכול גם להזיק לאחרים, לפגוע בהם ואפילו להרוג אותם. רוב המחלוקות הפורצות בין אדם לחברו או בין איש לאשתו, שורשם נובע לצערנו מחמת שתמיד נוטה האחד להטיל את האשמה על הצד שכנגד, ולומר שהוא זה שלא עשה בסדר, הוא התחיל ראשון... שהוא יבקש סליחה. תמיד השני אשם. האדם אינו רואה את נגעיו, ומשום כך אינו נוטל את האחריות למריבות על עצמו. **חכמינו גילו לנו סוד גדול ודרך נפלאה בחיים, אם אתה מתנהג בסדר כך גם אחרים יתנהגו עמך. אם עושים לך רעה בדרך כלל זה מתחיל מכך שגם אתה עושה רע. ״איזהו מכובד?״ זהו המכבד את הבריות״ (אבות ד א). אם אתה תכבד יכבדו אותך. וכשתראה שלא מכבדים אותך ותמיד משמיצים אותך זהו סימן שאתה עצמך אינך מכבד. אם תאהב יאהבו אותך. אם תגנוב יגנבו ממך. אם תשקר ישקרו לך. אם תחייך לעולם תראה שעולם יחייך אליך בחזרה.**

בספר ״ניצוצות״ כתב כי אולי המסר החשוב ביותר שאפשר ללמוד מכאן הוא שבכוחנו לשנות את נסיבות חיינו, במקום לקבל מצב מסויים, אשר אין לנו שליטה עליו, כנתון. עלינו להיות מודעים לכך כי לעיתים קרובות אנו משחקים תפקיד מרכזי במצבנו. כלל ברזל הוא, כי כאשר משהו אינו הולך

כשורה בחיים האישיים או במערכת יחסים בין אישית, על האדם להביט פנימה אל עצמו, האדם היחיד אשר יכול לקחת שליטה ישירה על עצמו. לפני שנים רבות, נתן לנו החכם מכל אדם עצה בטוחה לשינוי האיכות של כל מערכת יחסים "כמים הפנים לפנים, כן לב האדם לאדם" (משלי פרק כ פסוק יט). שינוי שפת הגוף שלנו ושינוי המסרים שאותם אנו מעבירים לסביבה בהכרח משנים את הדרך שבה אנשים מסתכלים עלינו. אך שינוי זה אינו רק שאלה של טכניקה, אלא שינוי הדרך שבה מסתכל האדם על העולם ועל הזולת. הרבה אנשים יאמרו שהם לא יכולים ועוד כל מיני תירוצים, המקרה הבא שלפנינו יבהיר לנו חד משמעית כמה האדם יכול, רק שהוא לא תמיד מודע ורוצה להתבונן על יכולותיו בתחום. **בעיר אחת היה עובד שממש לא הסתדר עם הבוס, כל מי שלא הכיר את הביטוי חתול ועכבר היה משתמש בעובד ובבוס שלו כדי לתאר מצבי ריב מתמשכים. כמובן שהעובד וכמוהו הבוס היו נמנעים ממפגשים מיותרים. נסיונות הויתור, הגישור והפישור לא עלו יפה, דיונים גלשו למריבות, שיח ענייני ויבש הוביל לכמעט פיטורין ואם פעם היה קצת שקט היה זה שקט שלפני הסערה. יום אחד, כשכלו כל הקיצין והעובד הבחין שהרווחה הנפשית שלו נמצאת בסיכון גבוה, הוא החליט להיפרד ממשכורת הענק, מהעבודה, מהבונוסים הגבוהים שצבר וכמובן מהבוס. אבל רגע אחד לפני הצעד הקשה הזה, הוא חשב שאולי בכל אופן כדאי לעשות עוד ניסיון אחד אחרון להסתדר, כי מי יודע אם יצליח למצוא עבודה כזו טובה בעלת משכורת עתק שכזו. לשם כך הוא קבע פגישה אצל יועץ עסקי עם רקע פסיכולוגי עשיר. הוא הודיע על היעדרות ממקום העבודה, אסף את כל כוחות הנפש שאי פעם היו לו והתיישב באומץ לפגישת יעוץ. היועץ, שכנראה היה לו גם דוקטורט בהקשבה, האזין במשך שעה תמימה לכל מעללי הבוס. נו, סיים העובד ותלה עיניים מתחננות, יש לך איזו עצה או תרופה או איזה כלי, משהו שיוכל לנרמל את היחסים בינינו? תראה, פתח היועץ ואמר, הבעיה כולה יכולה להיפתר, רק צריך להקדיש לעניין זמן, חלק נכבד ממנה תלוי במצבך הנפשי. כבסיס לטיפול אוכל לתת לך טיפות הומופאטיות מיוחדות אשר להן מאה אחוזי הצלחה. היועץ פתח מגירה ענקית ונקיה ושלף משם בקבוקון לא גדול וענע אותו קלות. כשגילה שהבקבוק מרוקן לגמרי עטו קווים של צער את פניו. הוא פנה לעובד והסביר לו שהבקבוק ריק. כדי לרקוח אותו אמר היועץ בקול אני מוכרח שלוש שערות משפמו של האריה. חבל, אלו טיפות שמסייעות פלאים. מהבקבוק נדף ריח קל שהתערבב בריחות ההחמצה שעמדו בחדר. היתה דקה של שתיקה, העובד התרומם ממקומו מאוכזב "חבל שלא נותרו לי כמה טיפות" הרהר, אין לי כוח להתעסק עם אריות ובוודאי**

שלא עם שערות השפם שלהם. עוד שבוע עבר בחברת הבוס וכאב הלב עשה את שלו. העובד החליט שהוא עוזר לעצמו. אחר הצהריים כשגמר את העבודה, הוא ניגש לידיד נעורים וביקש ממנו במחיר מוזל כבש שמת פתאומי. הוא שם את בשר הכבש בשק ויצא אל היער לחפש את האריה. הוא הגיע אל היער ומיד טיפס על אחד העצים וישב על ענף גבוה. עברו שעות אחדות והנה הוא רואה את האריה מתקרב, הלב דפק, היה לו חם והוא הזיע. הוא כבר התחרט על הכל, אבל ברגע שהוא נזכר בבוס שלו הוא התגבר וביד רועדת זרק מראש העץ חתיכת בשר. האריה המופתע לא חשב הרבה, רק ניגש אל הבשר לעס אותו בתיאבון והרים את העיניים לבדוק אם זורקים לו משם עוד. למחרת קצת יותר עם אומץ חזר האיש אל היער ישב על ענף נמוך יותר הקשיב לדפיקות לבו, נשם עמוק עמוק והתקרב מעט יותר אל האריה ואז זרק לו את מנת הבשר, כך עשה יום יום במשך ארבעה חודשים כשבכל פעם הוא מצמצם את המרחק בינו לבין האריה. לאחר ארבעה חודשים הוא כבר ירד מן העץ והאכיל את האריה מכף ידו כשהוא מתפלל שהאריה לא יטרוף לו את התוכניות. כאשר התקרב האריה העיז העובד ללטף את רעמתו, האריה השבע לא זז ממקומו. למחרת הצטייד העובד בקופסת זהב, נתן לאריה לאכול מכף ידו, ליטף את רעמתו ואז העז ללטף גם את שפמו, קצת יותר בעוצמה וקצת יותר לאט ותוך כדי כך הוא תלש שערות. האריה לא זז ממקומו והעובד המבועת סיים ובחשש פתח את ידו כדי לבדוק את השלל, הוא גילה שם שלוש שערות. במהירות הוא פתח את קופסת הזהב והניח על מצע קטיפה שחורה את השערות. זרק עוד חטיף בשר לאריה והכריז בקול שזה הכיבוד של מסיבת הפרידה. בדרך חזור לביתו הוא מיד סר אל הקליניקה של היועץ. מיד כשנכנס אל חדרו התרומם היועץ ממקומו ופתח נרגש את קופסת הזהב וראה את השערות, שאל "איך עשית זאת?". העובד נאנח אנחת סיפוק ותיאר עם הרבה צבע את ארבעת החודשים בהם התקרב מהלך אחר מהלך עד שהאריה אכל מכף ידו. "זהו" סיכם העובד ובעיניים נוצצות הוסיף "עכשיו תן לי סוף סוף את טיפות הפלא שינרמלו את יחסי עם הבוס". היועץ נענע ראשו מצד לצד בסירוב ואמר "לא! אתה לא מקבל טיפות פלא". "מה? אחרי כל מה שעשיתי, נשארתי חודשים על העץ, סיכנתי את חיי יום יום והכל כדי לקבל כמה טיפות בבקבוק וכעת אתה לא מוכן לרקוח לי אותן?". חייך היועץ בנחת וענה במתינות "לא, אתה לא צריך טיפות וגם לא עצות. אם הצלחת להתקרב בסבלנות לאריה מסוכן כל כך, אם השכלת לצמצם את המרחק המפחיד והקשה הזה, תצליח בוודאי לשנות את יחסי העובד-בוס שלך וליהנות איתו בעבודה יומיומית משותפת... הסיפור הזה מספר שלכל אחד ואחד מאיתנו יש כוחות עצומים ונפלאים כדי להצליח בכל תחום שהוא, רק הבעיה שבדרך כלל האדם משקיע את כוחותיו לא בכיוון הנכון, הוא משקיע בלריב עם הבוס, עם החברותא, או לחפש תרופת פלא שאינה קיימת... לו היה לו שכל יכול הוא היה באותם כוחות ואפילו בהרבה פחות לעשות שלום ולהתאמץ להתנהג כמו שצריך והכל היה בא על מקומו לשלום.

הבה ונראה מהסיפור שלפנינו, המוביל אותנו לתובנה, כיצד בגישה נכונה ובסבלנות אין קץ ניתן לשנות דמות שנראית לכאורה כדמות בעלת תכונות שליליות לדמות חיובית. סיפור של מוסר השכל אשר בכוחו להפוך את חיינו לפינה חמה של שלימות ואושר...

את הסיפור שאני רוצה לספר לכם עכשיו, אספר מנקודת מבטה של חמות. מובן הוא שאם אני חמות, אז יש לי גם בן או בת נשואים ואני יכולה לספר את אותו הסיפור מנקודת מבטה של האם. אך הסיפור שלי מתמקד בדמותו של חתני, אברך רגיל לחלוטין. כך הכרנו אותו, בחור רגיל, אמרו לנו כולם בתקופת השידוכים וזה בדיוק מה שרצינו. בחור רגיל, לא מבריק, לא מיוחד, אבל גם בעזרת השם לא מתבלט לצד השני, זה בדיוק מה שאנחנו נתנו לצד השני, בחורה טובה ובלתי מתבלטת בכלום. ארבעה בנים יש לנו, כולם מיוחדים במינם על גבול המחוננות בכישוריהם וגם בשאר המתנות שחנן אלוקים את בני האדם הם התברכו בשפע רב. אחריהם נולדו ארבע הבנות, ראשונה מהם היתה חדווה. חדווה היתה ילדה קטנה וחמודה, אבל לא יותר מזה, רק שחדווה היתה בבית שלנו הילדה המיוחדת ביותר בעולם ולאף אחד לא הפריע שהיו ילדים בגילה שנראו אולי מתוקים יותר וגם ידעו איזה קול משמיעה כל חיה, כשחדווה לא ידעה לומר כלום. חדווה גדלה כמלכה, אבל לא מלכה מפונקת. היא היתה ילדה שקטה מאוד ואני, לאחר ארבעה בנים, שלא יכולתי לצפות את תעלוליהם המתוכננים לשנייה הבאה, נשמתי לרווחה. אהה, אמרתי, סוף סוף בת, אפשר קצת להרגע. היא לא תנסה ותעשה את מה שעשו הבנים לפניה ומבחינתי אם אינני צריכה לרוץ לראות מה עוד אחת מעוללת כרגע, זו הקלה. אחרי חדווה נולדו עוד שלוש בנות ואז למדתי לדעת כי יש בנות שיש להן אופי של בן. שלוש אחיותיה של חדווה טיפסו על עצים, קרעו את הבגדים ורצו במהירות שעברה את מהירות ריצתי. אולם גם חדווה גדלה באותו בית והיא היתה שונה. כל הבית שלי היה בית סוער ורוגש וחדווה היתה אי של שקט ושלווה. כשאני מסתכלת עליה היום, אני חושבת לעצמי, שהילדה התנהגה כל הזמן כאילו היא פוחדת מאוד. כך זה היה מרגע שלמדה לעמוד וללכת ובעצם ממה היה לה לפחד? מכלום. חדווה גדלה ונשארה אותה עכברה קטנה ומבוהלת, המצטנפת לה בצד, משתדלת שלא יראו אותה ולא ידברו אליה. וזה היה מוזר, כי גם בבית היא התנהגה כך, למרות היותה תמיד הנסיכה של כולם. ממה היה לה לחשוש? מדוע לא ניסתה להיות במרכז העניינים, שזה היה המקום הטבעי שנועד לה מאז נולדה? אין לי תשובות על השאלות, אלא כי כך ברא אותה הבורא. היא לא דיברה, אלא אם שאלו אותה, לא ניסתה שום דבר חדש אלא אם הציעו לה אותו. לא יזמה מעולם משחק, לא הציעה ולו הצעה אחת ובבית הספר עם חלוף השנים לא הרימה את ידה והצביעה ולו פעם אחת. אם המורה קראה בשמה היתה עונה בנימוס. אם לא נקראה ישבה לה בפינתה ושתקה. זה מה שהיתה חדווה. היא נמצאה, אבל לא היתה לה נוכחות, לא היה לה משקל. היא לא נלקחה בחשבון כי זרמה תמיד עם מה שנאמר או עם מה שביקשו ממנה. לא יזמה, לא ביקשה, לא התנגדה, לא היתה לה כל דעה משל עצמה. זו היתה חדווה והיא היתה תעלומה, כי בסך הכל לא היו לי אליה טענות. היא היתה ילדה טובה, מילאה כל בקשה בלי לרטון, הכינה שיעורים כמו שצריך, הגישה מבחנים והוציאה ציונים טובים. היא היתה בסדר גמור ועם זאת משהו לא היה בסדר. לפעמים אני תוהה על דרך העולם. למעשה היתה לי ילדה נהדרת, לעולם

לא מתלוננת או מקטרת, לא נודניקית, לא מעצבנת, תלמידה טובה. הייתי אמורה להיות מאושרת ביותר לגביה. אבל לא, לא הייתי מאושרת. בכל פעם שהבטתי בה או חשבתי עליה, משהו הטריד את מנוחתי. לקראת השנים האחרונות של בית הספר העממי, ההרגשה הזו הלכה והתגברה. בשנים בהם החברה הופכת משמעותית מאוד לגבי הילדים, החברה לא היתה קיימת עבור חדווה. היא מעולם לא קיבלה טלפון, אם לא היתה זו הודעת שרשרת שהיתה צריכה להעביר הלאה. היא לא התקשרה אף פעם לחברה אלא אם היתה מחסירה והיתה צריכה מחברת להשלמה. היו לה ערבים חברתיים שאליהם הלכה בלי כל התלהבות וגם לא תרמה בהכנתם ובביצועם מאומה. אני לא חושבת שכל העולם חייב להיות חברותי, אבל חדווה היתה מעבר ללא חברותית. ילד שאינו מקובל בכיתה, חש לא בנוח, מקטר, מתלונן, מתרגז, מנסה להשתדל להתקבל. אבל חדווה לא ניסתה לשחד או לקנות חברה, היא לא היתה בחברה לא לטוב ולא לרע. היא היתה כמו אוויר בכיתה. כבר ידעתי שחדווה היא נערה שהייתי מגדירה אותה כחלשה. חלשה, זו ילדה שלומדת בסדר אבל בלי שום ברק. היא לעולם לא תיתן תשובה מיוחדת, לא תעורר אף פעם התפעלות מבחינה לימודית. חלשה, זו ילדה שאין לה כל כישרון מובהק, היא אינה כותבת שירים וסיפורים מעוררי התפעלות, אינה יודעת לנגן או להלחין שירים, לא מציגה משהו מיוחד או בכלל לא, אינה יודעת לצייר וכו'. בקיצור, אין לה יכולת להתבלט בצורה מיוחדת. ולא שההבלטה עצמה היא עניין חיובי בעיני, אך בטבע העולם לכל אדם יש ייחוד מסויים. אחד טוב לב, השני מסביר פנים, השלישי יודע ואוהב לעזור, הרביעי מצייר לכל הכיתה את שערי המחברות והחמישי מנגן במסיבות. כך הקדוש ברוך הוא ברא את העולם, הוא ברא גם הרבה מאוד אנשים רגילים ונורמליים, אך כולם מלאי חיים ומורגשים בעולם. חדווה לא היתה מורגשת וככל שעברו השנים היא נדחקה לקרן זווית. כמובן שניסיתי ל"דחוף" אותה, למשל להזמין חברות הביתה, הצעתי את ביתנו לקיומם של ערבים חברתיים, הצעתי לה ללמוד נגינה או ציור, או אולי כתיבה יוצרת, אפילו שחיה או התעמלות. כלום. שום דבר לא משך אותה. כזו היא היתה והדבר הלך ובלט מרגע לרגע, עד שאפילו אחיותיה הצעירות שנולדו אחריה וראו אותה כזו מאז ומתמיד, החלו לשאול אותי בארבע עיניים מה יש לחדווה. היא הולכת תמיד בשולי החיים. ואז קרה משהו ששינה בעצם את הכל. שלושה חודשים לפני סיום השנה חדווה התארסה וזה בעצם הסיפור האמיתי. לחדווה לא היה שם. פשוט לא היה. כל חברותיה מסרו עליה אינפורמציה טובה ונכונה עד מאוד, כי חדווה היתה תלמידה טובה וחברה מהימנה. מעולם לא סרבה לבקשות, לא הלשינה, לא העתיקה, לא הפריעה למורות, כך שמי ששאל שמע שהיא בחורה טובה. מי שירד לפרטים עזב את ההצעה מיד, כי הבנות התקשו לספר דבר מה מעבר ללבה הטוב, הן לא יכלו להצביע על אף דבר שהיא השתתפה בו בחמש השנים האחרונות או על יוזמה. אנחנו מצידנו ידענו שעלינו לחפש בחור מסוג אחר משהיינו בוחרים לנו עצמנו. וודאי שהיינו רוצים עבורה את הבחור שעליו "עומדת" הישיבה כולה, אבל במבט מפוקח ידענו שבחור נמרץ מדי, חזק מדי או אחד שאין לו לב זהב, לא יתאים. חדווה צריכה בחור שיצעד עמה בקצב שלה. אבל איך מגדירים קצב? ואיך מעבירים נתונים כאלו לשדכנים, בלי שהדבר יפגע בבת שלנו עצמה? היינו בבעיה, כי למעשה לחדווה לא היה חסר כלום מבחינת היכולת, רק שהכל עבד אצלה לאט ובלי התלהבות ולנו הציעו בחורים יותר מטובים. האופציה הבאה בחשבון היתה של בחורים חלשים לגמרי וגם בזה לא רצינו. היינו זקוקים למישהו שיוכל להבין את חדווה, יצעד, אם לא בקצב שלה, אז בטיפ טיפה יותר, מישהו שלא ישתעמם בחברתה, שתכונותיה השקטות ייראו לו באור חיובי. בקיצור, חשבנו שאנחנו צריכים בחור שעוד לא נולד. אבל למזלנו הקדוש ברוך הוא משדך שידוכים ולא אנחנו. הבחור המתאים נמצא. הם חפצו בכספנו ובשמנו הטוב, פלוס הייחוס שיש לנו. אנחנו רצינו את בנם שהיה בחור שקט, אבל כולם ציינו שטוב הלב שלו הוא דבר לא רגיל. מצד שני, הוא לא היה שקט כחדווה, הוא היה מארגן בישיבה את כל מבצעי העזרה, את כל ההתנדבויות, אבל הכל בלי צלצולים, ברגישות רבה ובדיסקרטיות, הוא היה מתמיד גדול, ובקיצור, הבחור שחיפשנו. הם נישאו. מה שאני רוצה לספר, זה איך מגיע בחור רגיל, שלא קיבל שום הדרכה של פסיכולוג, לא עבר קורסים של הנחיה ולא שמע הרצאות בנושאי שלום בית ומתנהג כבעל ניסיון של אלף שנה. הופך את אשתו שידעה כל החיים שהיא נסיכה, אך לא ידעה לממש את זה למציאות של ממש, למלכה אמיתית! חדווה שלנו התעוררה לחיים! כהורים מודאגים עקבנו אחריהם מרחוק, כיוון שהם הלכו לגור בפרוייקט חרדי רחוק מאתנו. שמעתי דרישות שלום, בדקנו בלי שירגישו מה קורה שם והודינו לקדוש ברוך הוא עם כל דרישת שלום. חתננו, שנקרא לו דודי, עשה דברים שעד היום אינני יודעת איך חשב עליהם, בעוד הוא היה בסך הכל בחור צעיר בן עשרים ושתיים. את הדברים הללו כמובן, לא סיפרו לנו בני הזוג, שמענו עליהם לאחר זמן מכל מיני מקומות. לדוגמא, הזוג הצעיר חי בדירה שכורה לידינו שלושה חודשים כדי שיתרגלו, שחדווה תגמור את ענייני הסמינר שלה ושנגמור להכין את הדירה שלהם למגורים. דודי היה נוסע הרבה לדירה לראות אם הקבלן מתקדם בעבודה, לחכות להובלה של השולחן וכו' וקשר קשר עם האברכים הצעירים במקום. חדווה כמובן לא נסעה, זה אפילו לא עניין אותה. דודי התעניין מאוד, הוא זה שבחר את הרהיטים ואת כל שאר הדברים. אבל אם תשאלו את חדווה מי בחר, היא תגיד שהיא. כזו הרגשה הוא נתן לה, שהיא היא המחליטה, הקובעת ורק היא יודעת. בכל אופן, לפני שהם באו לגור, דודי ביקש מחברו שגר באותו פרוייקט, שיארגנו בשקט, כמובן כלי שאף אחד ידע שהוא מבקש, קבלת פנים לתושבת החדשה. זה לא כל כך מקובל לבקש קבלת פנים, אולם דודי ידע כמה חדווה חוששת מהמעבר למקום החדש ודאג ככל יכולתו שהיא תרגיש רצויה. כך קרה שכשהם הגיעו, היה על דלת ביתם שלט גדול שברך אותם בברכת יישוב טוב וברוכים הבאים. ארוחת צהריים מלאה היתה ערוכה על השולחן וארוחת ערב לאותו יום המתינה במקרר, בתוספת כמה עוגות. חדווה התרגשה עד דמעות, זו היתה הפעם הראשונה שאי מי גילה התלהבות ושמחה לבואה. היא הודתה לשכנים כדרכה באיפוק רב והם בטח חשבו שזה בגלל שהיא חדשה ומתביישת. רק אחרי כמה זמן הם גילו שזו פשוט היא, כך היא מדברת וכך היא מגיבה תמיד, אבל אז כבר היו קשרים טובים וחדווה לא חשה שם זרה. הקרח נשבר עם ההתחלה ברגל ימין שלהם. חדווה לא ידעה לבשל. זה לא שלא לימדתי אותה, כולנו בבית אוהבים לבשל ולאפות והמטבח תמיד פעיל. גם חדווה שהתה בו, אולם בעוד כל הבנות (וגם הבנים בזמנם) טועמות, משפרות, מנסות ומאלתרות, היתה חדווה נצמדת אל המתכון. אם כתוב קמצוץ מלח, זה מה שיהיה, על אף שאולי אנחנו אוהבים אוכל מלוח יותר. דברים מסובכים היא לא ניסתה לעשות מעולם. היא הסתפקה בלקלוף את הירקות לאחיותיה, שטיפלו בכל היתר. וכך בעוד ששכנותיה מגישות מנות מפוארות לבעליהן, אכל דודי חתננו אוכל יסודי מאוד. זו לא סיבה לתלונה, בוודאי שלא אצל בני תורה. דודי התייחס לאוכל הזה כאל מעדני מלכים, הוא לא שכח אף פעם להודות לחדווה על הטרחה, הציע עזרה בכל הזדמנות ובכל מקום אפשר היה לשמוע על אשת החיל שהוא זכה בה. דודי ידע שיש מוצלחות ממנה, הוא לא היה טיפש והוא גם שמע חברים בכולל. הוא בא מבית שידעו להכין בו מטעמים, אבל לא נתן לעובדה הזו להפריע לביתם והקפיד שיהיה בנוי על ערכים אחרים חזקים הרבה יותר. אני יודעת שיהיו הרבה שיגידו שכך צריך להיות וזה לא שבח, מי שחושב אחרת הוא הבעיה. אבל מה לעשות שרוב העולם מחפש את הדברים הנוצצים והמיוחדים ודודי שלנו בסך הכל היה בחור צעיר שהלך לכולל ושמע את חבריו מספרים על התמונה המיוחדת שתלויה בביתם פרי מכחולה או ידיה של אחת הנשים. וסעודת ראש חודש שנערכה בבית אחד החברים, סחפה אלפי מחמאות שדודי מעולם לא זכה לשמוע בביתו. לבחור צעיר בחברה מסויימת זו בעיה, לדודי היתה בעיה והוא הכיר בה, רק בהחלטה נחושה שלו הוא לא נתן לה להפריע לחייו להיות האיכותיים ביותר שאפשר בנתונים הקיימים. זה לא היה רק זה. דודי רצה שאשתו תצא לעבודה. הוא ידע שאין לה הרבה מה לעשות בבית. היא היתה מבשלת את הארוחה הפשוטה, מסדרת את הבית שאף אחד לא הפך אותו ומה עוד יש לאשה צעירה לעשות כאשר אין לה את מי לבקר ואין לה כל נטיה לקרוא הרבה, לכתוב, לצייר או לרקום? השיעמום אכל בחדווה, אבל היא בדרכה, לא העלתה על דעתה לחפש עבודה. דודי חיפש וחדווה עבדה בכמה מקומות ונזרקה מהם כמעט מיד. כל פיטורין כאלו דרדרו את הביטחון העצמי שלה, שממילא היה תמיד בסביבות המספרים שמתחת לאפס ודודי בחוכמתו ידע כי אסור לזה להימשך, אי לכך הלך חתננו היקר ופתח לחדווה חנות. כל אדם מהיישוב יודע כי פתיחת חנות אינה עניין קל. דודי חיפש לה עסק עצמאי, שממנו לא יוכלו לפטר אותה. החנות היתה רעיון מבריק, שכן חדווה יכלה להתמודד עם אלף קונים ביחד. היא לא נלחצה ולכולם היתה מחייכת, באותה שלווה שהיתה מעצבנת במקומות אחרים, אבל בחנות

היא דבר מצויין. זו היתה צריכה להיות חנות של דברים לא כבדים, חנות שכמעט רק נשים יכנסו לתוכה ועוד כל מיני קריטריונים שדודי מצא להם פתרון. החנות היתה פרפומריה קטנה וחמודה, בה נמכרו בשמים עם צרכי תפירה, מתנות קטנות עם כל מיני פטנטים קטנים לניהול הבית. החנות היתה כמובן פרי המצאתו ותכנונו, אבל מי ששאל את חדווה ידע כי היא רצתה חנות וזה היה הרעיון שלה. זה לא היה שקר, דודי החכם סובב את הדברים בצורה כזו, שחדווה עד היום בטוחה שזה היה הרעיון שלה. ודודי כמובן עזר מאוד בחנות, בלעדיו לא היה כלום, אבל היא זו שרצתה ובחרה וגם ניהלה. דודי היה בא אחרי הכולל, בודק את הספרים, מטפל בחשבונות, עוזר לסדר את החנות ואפילו שוטף אותה. חדווה מכרה. היא לא ידעה להזמין סחורה, לא ידעה מה חסר, היא היתה הרובוט, אבל את זה רק דודי ואנחנו ידענו, כי דודי החכם בא אלינו עם הרעיון כדי לבקש הלוואה. אנחנו באיטיות ובסיבובים סביב העניין האמיתי העלינו את חששותינו ודודי הבטיח שיהיה בסדר. כבר בטחנו בו בצורה יוצאת מהכלל ואהבנו אותו אהבת נפש. הפקדנו בידיו בשמחה סכום גדול, על אף שאנחנו עצמנו נזקקנו באותה העת להלוואה, אבל אם זה יכול להעלות את חדווה על איזו דרך טובה, אז זה קודם. וכך קמה לה החנות וקרמה עור וגידים. חדווה פרחה. היא מעולם לא היתה מאושרת יותר. היא עבדה בחנות בבוקר ואחר כך בשעות אחר הצהריים, נפגשה עם אנשים, שמעה שיחות, שאלו את דעתה ואמרו לה תודה. היתה לה סיבה נהדרת לקום בבוקר, להתארגן ולצאת וסיפוק שעמו הלכה לישון בערב. לא היה לה משעמם והיא קיבלה המוני מחמאות על הסחורה הטובה, על האדיבות, על החנות המסודרת ועל מה לא. החנות לא הכניסה הרבה כסף, כי באותו מקום בעצם לא היה לסחורה הרבה ביקוש. המחירים היו זולים במיוחד כדי לעודד קונות, אבל מה זה משנה? החנות לא הפסידה והמטרה שלה הושגה במלואה. לא ציפינו לרווחים כספיים, היו לנו רווחים אחרים והרבה. זו היתה תקופה נפלאה עבור הזוג הצעיר ואנחנו לא ידענו שבכל אותו הזמן דודי עובד כדי לסדר לאשתו מישרת מורה בבית הספר המקומי. כולם יודעים כמה קשה להתברג בבית ספר כאשר אין פרוטקציה וניסיון ובמיוחד כאשר האדם עצמו לא מעורר משיכה בבואו לראיון. אבל דודי כל השנים עבד ודחף, צילצל ונדנד. שאלתי אותו לאחר זמן רב, למה בעוד יש לו חנות מצליחה הוא לא הפסיק לעבוד על מציאת מישרת הוראה לחדווה, הרי בסך הכל היא היתה מאושרת בחנות. והוא הסביר שחדווה אכן היתה מאושרת, אולם היה לה עול גדול מאוד. היא ידעה שהצלחת החנות תלויה בה וזה הכביד עליה ומלבד זאת החנות זה לא עסק בשביל אשה המגדלת ילדים. צריך לפתוח אחרי הצהריים, בערבי חגים כשיש עומס בבית יש גם עומס בחנות, אין חופש גדול. והוא לא בטוח, אמר בזהירות, שחדווה אכן תוכל לעמוד בעומסים כאלו, לכן הוא מתכונן לימים אחרים. ואכן עם הולדת בתם הראשונה נסגרה החנות כמעט מיד. בתחילה ניסתה חדווה לטפל בה, בבוקר היתה לה מטפלת ולאחר הצהריים היא לקחה עובדת לחנות.

אולם כל העובדות גילו מיד, כי חדווה אינה המעסיקה הקלאסית, שיודעת מה בדיוק קורה בחנות ומה הן עושות שם והבלאגן חגג. חתני שבאותו זמן למד בכולל וגם תיפקד כאם השניה של התינוקת, לא יכל להתפנות כמקודם אל החנות, שהיה צורך להקדיש לה זמן רב יותר. החנות היתה פתוחה, אומנם, שנה לאחר הלידה, אך זה כבר לא היה אותו הדבר. חדווה לא הצליחה להשתלט על גידול התינוקת, ניהול הבית וניהול החנות. זה לא היה בשבילה והחנות נסגרה. שנה נוספת גידלה בתי את בתה בשמחה ונחת בלי עול החנות וגם באותו זמן אפשר היה, למי שהתבונן היטב, לראות את ידו של דודי בכל עניין. דודי רץ עם הילדה לרופא, כי חדווה לא הסתדרה. דודי קם בלילה לתת לה את התרופה, כי אם חדווה מתעוררת בלילה אחר כך מסתובב לה הראש. לדודי היה העול מרופא הילדים ומהאורטופד וכו', וזה לא היה כי חדווה התפנקה. היא עשתה כמיטב יכולתה, אבל מיטב יכולתה היה דל בהשוואה לאחרים. בת שנתיים היתה בכורתם כשהלכה לגן וחדווה שוב היתה בבית. משועממת, פחות מארבע שנים קודם לכן, אבל משועממת מספיק. דודי עשה את הבלתי אפשרי והשיג לה מישרת הוראה. עד היום אני לא יודעת איך עשה זאת, אבל הוא הצליח ואשתו קיבלה מישרה עם תקן. אומנם לא להרבה שעות שבועיות, אבל בדיוק במינון המתאים לה, כך שהיא תוכל להכין ולמסור ולא להילחץ או לא להספיק. היתה לה החברה של חדר המורות. חדווה כובדה שם בלי ליפול לאותה קרן זווית, שבה היא רגילה להיות בחברה ובכלל העובדה שהיא מורה היתה בשבילה הרבה מאוד, אפשר לומר שקומתה נזדקפה. למעשה אני יכולה לסיים כאן. לדודי וחדווה יש היום ארבעה ילדים, חדווה עדיין מחזיקה במישרתה, דודי היום מגיד שיעור בישיבה מכובדת, הבנות שלהן כבר גדולות ועוזרות בבית ויש לי הרבה נחת מכולם. לפעמים אני מהרהרת. כתוב "חוכמת נשים בנתה ביתה" ואנחנו יודעים שהבית נבנה על ידי האשה, במקרה שלנו יכול היה להיות לא נעים אם הבית היה נבנה רק על ידי חדווה. אני לא יודעת אם היא היתה מסוגלת לקחת עליה עול של בית כמו שצריך. במקרה שלנו, חוכמתו של חתני בנתה ומחזיקה עד היום את הבית. דודי היה השליח הטוב שלה ושל כולנו ואין לי אלא להודות לריבונו של עולם כל רגע מחדש על שיש לי נחת ושיש לחדווה בית נאמן, חזק וטוב. אני מודה, כי אני יודעת שאפשר היה גם אחרת, היא יכלה לקבל בעל אחר, הוא לא היה צריך להיות רע בשביל לדרוס אותה ולהפוך אותה לאבק. הוא היה צריך פשוט להיות סתם בחור רגיל. אבל זכינו ואני רואה כל יום שעובר כזכיה מחדש להוקיר ולקבל את דודי. הוא לימד אותי שיעור רציני איך אפשר בתשומת לב, ברצינות וברצון רב לקדם בני אדם, להפוך אותם ממשהו בסביבות כלום לדבר נחשב. חדווה יכלה להיות אשה כבויה ועצובה והיו לה מרב הסיכויים להיות כזו. ביתה יכול היה להיות מוזנח, אפור, שקט ועצוב. אבל לא! יש לה בעזרת השם בית מלא חיים ושמחה, הילדים מכבדים אותה ואוהבים את אביהם אהבת נפש. והם יודעים למה. כן, גם אני יודעת...!

אחים יקרים!

המציאות בה אנו חיים מראה כי רוב האנושות בדורנו מנסים ליישב בעיות וסכסוכים ב"פעולות תגמול", והניסיון הוכיח ומוכיח כי לא בלבד שאין דרך זו עוזרת בפתרון הבעיות, אלא אף מחריפה אותן, והריהי כניסיון לכבות אש בעזרת נפט...! כך נראה עולמנו זה. כל פתרון מחריף את הבעיה. העולם מתבוסס ומתפתל בדמו, ברשעו, בכאביו ובייסוריו, והדרך לאושר עדיין לא ברורה. האנושות מחפשת שיטה לשינוי המצב הקיים, תרופה להחזיר לעולם את איזונו, את טהרתו ואת שלוותו אך לשווא. אלא ששאיפה בלעדית לתקן עולם מבחוץ, מבלי להסיר את הרע שבפנים האדם לא רק שאינה מתקנת הרע משרשו אלא היא עוד מחריבה את האדם עצמו. וזהו שאמר שלמה בחכמתו "כמים הפנים לפנים כן לב האדם" (משלי כז, יט). הבה ונזכור כלל גדול שלימדונו רבותינו ואולי זה יסכם את דברינו לעיל. "אם רצונך לדעת מה שבליבו של חברך עליך - זה בדיוק מה שבליבך עליו".

בברכת התורה
הרב יואל ארזי

כלנו יודעי שמך

טוב להודות לה'

מאמרים, רעיונות, פרפראות וסיפורים, לחיזוק באמונה ובטחון בבורא יתברך שכל הנהגתו לטובה

- הרב שכנא וונגר -

פרשת – וישלח - תשפ"ז

וכתובת אשה בזיבורת

סיפור א': הגאון הגדול רבי משה שמואל שפירא זצ"ל, ראש ישיבת באר יעקב, היה מיוחד בנתינת מחמאות לאשתו הרבנית ע"ה. בני הבית ידעו שבכל סעודה הוא יודע כיצד לשבח אותה, על הצד הטוב ביותר, ולקלוע בדיוק לדבר הנכון שהיא רוצה לשמוע.

פעם, בסעודת הבוקר של יום השבת, התברר שהצ'ולנט שהכינה הרבנית נשרף כולו. כל בני הבית היו אפוא דרוכים על מנת לשמוע מה יאמר עכשיו ראש הישיבה לרעייתו, וכיצד ישבח אותה על הצ'ולנט שהכינה...

והנה היא מגישה את המאכל השרוף, וכולם מביטים בבעל הבית, הטועם מהצ'ולנט, ופונה אל רעייתו בחיוך ואומר: 'אה רבעצין, זיבורית דידך – כעידית דעלמא' — הזיבורית שלך, דהיינו המאכל הלא־טוב שלך, שווה כמו המאכל המשובח ביותר בעולם. (מ. סופר, מוסף 'שבת קודש').

**** ****

הרב עמרם בינעט עם סיפור חזק ועוצמתי על כוחה של התגברות וכוחו של הוויתור על מותרות

סיפור ב': את המעשה הבא שמענו מפיו של מגיד המישרים רבי עמרם בינעט, כפי ששמע אותו מפיו של חבר, קרוב משפחה של הרב פאנעט מבורו פארק, המשמש כמגיד שיעור באחת הישיבות החשובות שם.

"היה זה יום לפני ההילולא של רבינו ה'בת עין'", סיפר הרב פאנעט לקרוב משפחתו. "הגעתי לישיבה ל'סדר הכנה', במסגרתו מתכוננים הבחורים לקראתך השיעור שאני אמור למסור להם מאוחר יותר.

"ניגשו אלי כמה בחורים ואמרו לי שהם מבקשים רשות לעשות מחר סעודה גדולה לכבוד ה'בת עין'. יש בזה עניין גדול וסגולה מאוד חשובה". התחלתי לברר בעדינות מה הסיפור, והתברר לי שנוצרה תחרות בין השיעורים השונים בישיבה, כל 'שיעור' החליט לעשות לבד סעודה, וכמו בכל תחרות, הכיסים נפתחו לרווחה והבחורים גייסו סוכם כסף לא מבוטל בכלל כדי לקנות את צרכי הסעודה.

"כששמעתי את הסכום, חוורו פני. זאת לא הולכת להיות סעודה, יש הגדרה אחרת לכאלו ארוחות ואני לא רוצה להשתמש בה. הבנתי שהם מתכוונים להביא אוכל שמספיק להרבה יותר ממספר הסועדים, ובעלויות שלא מביישות בר מצווה בארץ ישראל"...

"לא רציתי לאשר להם ארוחה שכזאת וגם לא רציתי לפסול לאלתר בלי לחשוב. לכן אמרתי להם שבינתיים נמשיך את הלימודים כרגיל, נתכונן לשיעור, ואחרי השיעור אני אמסור להם את תשובתי בעניין". "חשבתי על כך, וחשבתי על כך, ובחסדי שמים, האיר לי הקב"ה ונתן מילים נכונות בפי. כשנכנסתי לשיעור, לא מסרתי שיעור בגמרא. במקום זאת נתתי להם 'שיחה', ואמרתי לבחורים היקרים שב"ה זכיתי לקשר מאוד טוב ולבבי איתם ויש לי שפה מאוד קרובה איתם".

"הקשיבו תלמידים חביבים, אני רוצה לשאול אתכם שאלה. האם חסר לכם אוכל בישיבה?", הם כולם כאחד השיבו בשלילה. בישיבה לא חסר אוכל ב"ה. "האם מישהו מכם נשאר רעב אחרי שהוא אוכל בישיבה? שאלתי שוב והם שוב אישרו את תשובתם הקודמת. הם אוכלים ושבעים ולא חסר להם שום דבר".

"עכשיו פניתי לשאול אותם שאלה נוספת... "אז מה הולך להיות מיוחד בסעודה שאתם רוצים לעשות?", הבחורים השיבו לי שיהיו כל מיני מעדנים עם דגים מעושנים ודגים מלוחים, כאלו נקניקיות וכאלו פסטרמות, ויהיה בשר בקר משובח מאוד עם כמה וכמה סוגים של תוספות, וקוגל עם טשולנט ומי מדבר על סוגי הגלישות שיבואו לאחר מכן"...

כשסיימו להסביר את כל ההסברים אמרתי להם משפט אחד: "מותרות ותאוות – זה מה שאתם אומרים, נכון".

"הם שתקו"...

"בשלב זה התחלתי להסביר להם כמה שזה הפוך מכל הרעיון של ה'בת עין', וכמה שזה לא מכבד בכלל את יום הילולא שלו". "כשיושבים חברים ועושים סעודת מרעים כדי להתחבר יחד, זה גדר גדול ועצום", הסברתי להם, "כמובן שרוצים שיהיה אוכל טעים כדי שתהיה סעודה נחמדה לכולם, זה לא דבר פסול, ההיפך".

"אבל צריכים להיזהר לא לעבור את הגבול, ואני חושב שמהתיאור שאני שומע מכם, הגבול נחצה כבר מזמן. מה אתם אומרים".

"בחסדי שמים זכיתי בתלמידים יראי שמים ובעלי מידות, הם הבינו את הדברים והתחברו למסר".

"אמרתי להם, אולי אנחנו נעשה משהו הפוך לכבוד ה'בית עין'. לכבוד יום ההילולא של הצדיק הקדוש והנשגב הזה, נקבל על עצמנו שאנחנו, כל הנוכחים כאן, לא נכניס לפה שלנו שום דבר של ומתרות ביום ההילולא שלו. כל הבחורים יאכלו רק את האוכל

שמביאים בישיבה, בלי שום דברים חיצוניים, גם אם יצא לכם לעבור באיזה בית כנסת ששם מגישים כיבוד עשיר לכבוד ההילולא וכדו', הפעם אנחנו נמנעים, לא טועמים מכל המותרות הללו".

"הוספתי והסברתי להם באריכות את העניין של 'תענית הראב"ד', שאוכלים כרגיל אבל נמנעים מלאכות את כל מה שישבצלחת ותמיד משאירים קצת בצד, להתרגל לוותר, להתרגל להתגבר, כמה זה חשוב וכמה גדול כוחו של מי שמתגבר על התאוות שלו"...

"כל הבחורים קיבלו על עצמם פה אחד שהם לא יאכלו שום דבר מעבר למה שייתנו להם בישיבה ביום ההילולא של ה'בת עין'.

"למחרת ביום ההילולא, שאלתי אותם, נו... אתם מחזיקים מעמד, וכולם השיבו שכן. מדובר בניסיון לא פשוט, במיוחד למי שחי בבורו פארק שבארה"ב שם אנשים מביאים מכל טוב מצרים בכזאת הילולא, ובכל זאת הבחורים התאפקו והתגברו.

"אמרתי להם, רבותי, בזכות ההתגברות הזאת אנחנו יכולים לפעול ישועות! מי שצריך ישועה שיגיד עכשיו ואנחנו כולם נברך אותו כאיש אחד בלבד אחד".

"הבחורים הסתכלו זה על זה, חלק לא חשבו עלם רעיון איזו ישועה הם צריכים, חלק התביישו... לבסוף קם בחור אחד ואמר: "יש לי אח מבוגר, הוא מעוכב שידוך ולא מצליחים למצוא לו שידוך".

"הבחור הזכיר את שם אחיו ואמרתי להם: "כולם יחד להזכיר את ישראל ברוך שמעון בן חנה לאה ברכה לזיווג הגון במהרה".

"מי עוד זקוק לישועה" ???

קם בחור נוסף ואומר, "יש לי אחות מבוגרת שזקוקה לשידוך, לא מצליחים למצוא"...

"שוב אמרתי להם: "כולנו יחד מברכים את בלומא אלטע קריינדל בת שושנה רייזל יענטע שתזכה לזיווג הגון במהרה".

"כל הבחורים בירכו כאיש אחד בלב אחד, ולאחר מכן מסרתי את השיעור כרגיל".

"מה אומר ומה אדבר, בקושי עברו שבועיים, ואחיו של הבחור הזה, התארס עם אחותו של הבחור השני".

"מה התברר, הבחורים חזרו הביתה וסיפרו בבית מה היה בישיבה היום, ההורים שמעו ומיד אמרו, 'אהה. יש לו אחות מבוגרת, אולי היא יכולה להתאים לבן שלנו'? מיד הרימו טלפון לשדכן נמרץ שבדק ומצא שאכן יש על מה לדבר, ועד מהרה החל השידוך להתגלגל עד שהגיע לסיומו הטוב בשעה טובה ומוצלחת".

"הנה כי כן, ראינו בחוש ובעיני בשר, איך שהכח של ההתגברות על התאוות, וזכותו של בעל ההילולא ה'בת עין' זיע"א, החישו ישועה לשני הרווקים המבוגרים, ויעזור ה' שיושפעו שמחות בישראל וכל מעוכבי השידוך ימצאו את זיווגם במהרה.

**** ****

סיפור אמתי שהתחולל בתקופה האחרונה ● פרטי בעל המעשה שמורים במערכת

סיפור ג': בשורות הבאות אספר כאן סיפור אמיתי כפי ששמעתיו מחבר קרוב, החפץ בעילום שמו, ושמכיר את הסיפור באופן אישי:

"מעשה בתלמיד חכם מבוגר, איש יקר מאוד, בן עליה אמיתי, עובד ה' מנעוריו המפורסם בירושלים כמרביץ תורה באחת הישיבות החשובות בעיר".

"אותו תלמיד חכם צעד ברחובה של עיר, כשהוא שקוע בלימוד, כדרכו מימים ימימה, ופתאום מגיע כמו משום מקום אברך צעיר שרכב על אופניים חשמליים, וברגע של חוסר זהירות התנגש בעוצמה אדירה באותו תלמיד חכם, והפיל אותו על הרצפה בחבטה אדירה.

"מאחר ומדובר באדם מבוגר, הנזק של כזאת מכה הוא כמובן משמעותי מאוד, ואכן, האיש פונה מהמקום כשהכרתו מעורפלת מעט, ובבדיקות התברר שהוא שבר את אגן הירכיים, מה שמצריך כמובן תקופה של אשפוז ולאחר מכן החלמה ממושכת, כולל פיזיותרפיה ועוד".

"עד כאן מדובר בסיפור שגרתי למרבה הצער. כבר היו מקרים חמורים כאלו שבהם אנשים רכובים על אופניים, או על אופניים חשמליים התנגשו באחרים וגרמו להם נזקים חמורים מאוד. במקרים אחרים זה הסתיים אפילו גרוע יותר רח"ל".

"אבל בסיפור הזה יש עוד חלק קטן, שהופך אותו לסיפור גדול"....

"אותו יהודי בן עלייה, כששכב שם, על הרקע, אחרי שנחבט בה בעוצמה רבה, הבחין ברוכב האופניים שמיהר לגשת אליו כדי לדרוש בשלומו. הוא זיהה אותו לפי הקסדה שהיתה על ראשו, ולפי ההתנצלות שכמובן מיהרה לבוא מעמוק הלב".

"אני מוחל לך בלב שלם", אמר היהודי המבוגר לרוכב האופניים. "שמעת? אני מוחל לך. עכשיו תסתלק מכאן מהר לפני שתבוא המשטרה ויתחילו לחקור אותך. חבל שתסתבך. תברח מכאן מהר."!!!

רוכב האופניים כמובן שעה לעצתו של היהודי המבוגר, ונעלם מהמקום במהירות, כשבינתיים מערפלת הכרתו של היהודי המבוגר, מעוצמת הכאב הנורא שחווה באותם רגעים...

"כך זה כשיהודי מרגיל את עצמו לחשוב תמיד על הזולת", אומר איש שיחי, "הוא חווה הרגע את אחד האירועים הקשים ביותר בימי חייו, עצמותיו שבורות, הוא סובל כאב נורא ואיום, הכרתו הולכת ומתערפלת, אבל מה הכי חשוב לו באותו רגע? לדאוג לאברך צעיר, שלא יסתבך, ולא סתם אברך, אלא אותו אחד שפגע בו וגרם לו לכל הצער והנזק הנורא הזה."!

**** ****

על ברית מילה שכזאת עוד לא שמעתם

<u>סיפור ד':</u> סיפור מדהים התפרסם בשבוע שעבר והכה גלים. במוקד הסיפור: ברית מילה שערך הגאון רבי שלמה מחפוד שליט"א, לתינוק קטן, בתוך רכב, באמצע פקק תנועה בכביש – בלי נוכחות אבי הרך הנימול.

ביום שני שעבר הוזמן הגר"ש מחפוד לשמש כמוהל בברית מילה. מכיון והתינוק שוחרר עם אמו רק ביום זה מבית החולים, הברית הייתה אמורה להיערך בבית המשפחה, שלא הספיקה להתארגן עם אולם.

אך בדרך לברית, נתקע הגר"ש מחפוד בפקק תנועה ארוך. בשיחה שערך עם הוריו של הרך הנולד, הבין כי הם נמצאים ברכבים נפרדים ותקועים גם הם בפקק, שלא נראה כי הוא עומד להסתיים בזמן הקרוב – והשקיעה כבר באופק.

תוך כדי ניסיון לפתור את בעיית הפקקים ולערוך את הברית לפני השקיעה, ביצע אביו של התינוק עקיפה שאסורה בחוק ולרוע מזלו עוכב על ידי שוטר.

דקות ספורות לפני השקיעה, החליט הגר"ש מחפוד לסיים את העניין כדת וכהלכה, עם פיתרון יצירתי...

הוא מתקשר ליולדת. "היכן את נמצאת כרגע?" – הוא שואל. "עדיין בפקק, בכניסה לנתב"ג", ענתה האמא. הגר"ש מחפוד פונה אחורה, ובזריזות עם נהגו ומשמשו בקודש, הם נוסעים היישר לכיוון האמא והתינוק הקטן.

וכך, שתי דקות לפני השקיעה הספיק הגר"ש מחפוד למול את התינוק בנוכחות האמא בלבד, שכן אבי הבן עדיין היה מעוכב ע"י המשטרה ולא יכול היה להיות נוכח. נהגו של הרב מחפוד שימש כסנדק, הרכב שימש כ'אולם', המושב האחורי שימש ככיסא של אליהו, ובקבוק מים שהיה ברכב היווה כתחליף לבקבוק יין.

אבל העיקר - התינוק נכנס בבריתו של אברהם אבינו בעתו ובזמנו!.

**** ****

<u>ליומא דהילולא של מרן הגה"צ רבי יוסף יוזל הורביץ זצ"ל, הסבא מנובהרדוק</u>

<u>סיפור ה':</u> באחת הפעמים שהוצרך מרן הסבא מנובהרדוק זצ"ל לנסוע מקייב לחרקוב, הגיע לתחנת הרכבת מבלי שיהיה בכיסו כל כסף עבור הנסיעה. לקח ספר בידו והחל מעיין בו.

כידוע, היו לו לא מעט מתנגדים. באו ושאלוהו האם הוא מתכונן לנסוע, וכיצד? אמר להם: "אם אצטרך, אסע". סיכמו, כי איש מביניהם לא יתן לו את התשלום לנסיעה. "כך נלמד אותו לקח", אמרו.

חמש דקות לפני הנסיעה, דלפק הכרטיסים כבר נסגר. נותר חלון קטן פתוח, לאפשרות שמאן דהוא יגיע ברגע האחרון. לפתע מגיע גביר, ניגש לרבי יוזל ושואל: "יש לכם כרטיס? בוא עמי ותיקח כרטיס".

אמרו האנשים לרבי יוזל: "מסתמא ידעת שאדם זה יבוא". אמר להם הגביר: "אני בעצמי לא ידעתי כי אסע עד לפני חצי שעה. ברגע האחרון קיבלתי מברק". ורבי יוזל עצמו? עבורו לא היה בדבר כל חידוש. הוא לא נסע לטובת עצמו כי אם עבור חיזוק ישיבותיו. הוא היה בטוח כי אם יצטרך לנסוע – יסע. כך הוא חי, וכך ציווה את תלמידיו ואת הבאים אחריו.

את המעשה הנ"ל סיפר הגה"צ רבי ישראל דוד ניוונר, מגדולי תלמידיו של הגה"צ רבי גרשון ליבמן זצ"ל וממעתיקי השמועה של שיטת נובהרדוק, בתוך שיחה מקיפה ומיוחדת עם ישראל גרינוולד מ'יתד נאמן' (וישלח תש"ע), לרגל יומא דהילולא של מרן הסבא זצ"ל.

"המעשה הבא המעשה הבא", הוסיף, "אף הוא ימחיש את מידת בטחונו של מרן הסבא. כידוע, אף בימים שבהם שלטו הבולשביקים המשיכה הישיבה לפעול כרגיל. היה זה מוצאי שבת, מרן הסבא אמר שיחה לפני מעריב, התפללו מעריב ומרן הסבא החל בהבדלה".

לפתע באמצע הבדלה נכנסים בולשביקים. מרן הסבא המשיך בשלו כאילו כלום לא קרה. מספרים כי לא נזלה טיפה מן הכוס. הוא סיים את ההבדלה, שתה מן הכוס, פנה אליהם ואמר: 'מה אתם רוצים ממני?'... הם הסתובבו והלכו".

"בענין זה סיפר לי רבי ישראל שפירא, שהלך פעם ברחוב ברוסיה וממולו מגיע גדוד של חיילים. מלפנים הולך המפקד, הוא מסתכל ורואה כי פניו מוכרות לו. המפקד אף הוא מסתכל עליו, עוצר את כל הגדוד, ניגש אליו ושואל: 'ישראל'...?

אומר לו רבי ישראל: 'תראה מה נהיה ממך'" ...'

"תשמע ישראל', אומר המפקד, 'מרן הסבא אינו מניח לי לחיות. אני בא לעשות עבירה, ודמותו ניצבת מול עיני. אין לי טעם בחיים'...

"הבטחון וההפקרות המוחלטת להקב"ה כפי שראיתי אצל תלמידו רבי גרשון זצ"ל, היו אף הם כה מוחשיים, עד כי מעולם לא נשמעה ממנו המילה 'שלי'. הוא לא ניכס שום דבר לעצמו, למעט פעם אחת כאשר לא מצא את תפיליו, שאל 'היכן התפילין שלי', ותיכף עצר את עצמו ואמר: 'איך אמרתי שלי?', ושוב תיקן את עצמו: 'התפילין הם אכן שלי" ...'

עד כדי כך הפקיר את כל עניני העולם הזה, עד כי לא היה לו כלל כסף בבנק, ואף כאשר הגיעה המחאה בנקאית לידו לא הסתכל בסכום שרשום בה".

**** ****

<u>איתות שמימי במזוזה פסולה</u>

<u>סיפור ו':</u> לי ולידידי, יש קביעות ללימוד בחברותא מדי ערב. במוצאי שבת פרשת וירא, התקשרתי לחברותא שלי אחרי השיעור בדף היומי, והזמנתי אותו לבוא ללמוד אתי, כדרכנו. השעה כבר היתה עשר בלילה, והוא ענה לי: "אני עייף, ורוצה ללכת לישון". באותו ערב התבטלה הקביעות שלנו, וזה היה לי חבל מאוד.

למחרת מספר לי ידידי, מה באמת הוא רצה לעשות אתמול. במוצאי שבת לא היה לו כוח בשביל ללמוד, אבל בשביל עניינים אחרים כן היה לו כוח. הוא סופר סת"ם, ורצה באותו זמן לכתוב מזוזה. הוא ישב וכתב מזוזה שלמה, וכשהוא מלא בסיפוק על ההספק, הוא עובר על הכתוב ומגלה טעות חמורה: במקום לכתוב "ושננתם", הוא כתב "ושנתתם".

ההלכה היא שכאשר יש טעות, יש למחוק את הטעות ואת כל מה שנכתב אחריה, ולכתוב שוב מאותו המקום, כיון שהכתיבה חייבת להיות לפי הסדר. יוצא שחלק גדול מהזמן שהשקיע בכתיבת המזוזה הלך לריק, כיוון שעליו לשבת ולכתוב שוב מהטעות ואילך.

"אתה רואה כמה הקב"ה אוהב אותי?" התלהב חברי סופר הסת"ם, "אני שיניתי מנוהגי הקבוע ללמוד אתך בחברותא, ואמרתי לך שברצוני לישון – שלח לי ה' סימן משמים, שה'ושיננתם 'השתנתה והתחלפה ב'ושנתתם', מלשון שינה.

נראה שדווקא חוסר ההצלחה בכתיבת המזוזה, היא-היא ההצלחה הגדולה, לקבל הארה כל כך נפלאה על חשיבות שעה של לימוד תורה. (השגחה פרטית).

**** ****

ו...שלושתם היו גם היחידים שנותרו בחיים אחרי המלחמה

<u>סיפור ז':</u> הגאון רבי חיים שיינקר שליט"א ראש ישיבת דרכי משה, סיפר מה ששמע מאביו הגאון רבי יצחק זצ"ל, על הנסיבות שהובילו אותו בשעתו ביחד עם קבוצת נערים צעירים בני גילו, לגלות מעיירת מולדתם סמיאטיץ ולהצטרף לגרעין חדש של ישיבת נובהרדוק שהוקם באחת העיירות.

היה זה בהשפעת תלמידי נובהרדוק ששבו לעתים לביתם בעיירה, סיפר. העיניים התמימות של הילדים היו נדלקות, והאוזניים היו כרויות לאש הקולחת מפי הבחורים שהגיעו. הילדים עמדו מרותקים, מתבוננים בפנים העדינות, בתנועות הסוערות של גופם המתלהב בסערת נפש, ונכבשו לקול מנגינתם היורדת חדרי בטן.

הילדים והוריהם שמעו בשקיקה דברים בוטחים על האושר הצפוי בישיבה החדשה. הבטחות שפוזרו בנדיבות וברוחב לב. על רוחניות אין מה לדבר, ממש גן עדן. בנוגע לעולם הזה - אין מה לדאוג. הכל יהיה על הצד היותר טוב...

שבעה-עשר ילדים יצאו מהעיירה על עגלה רעועה להקים עוד ישיבה. הילדים נישאים על כנפי הדמיון אל האושר הצפוי, אל המיטות המרווחות שאותן לא יצטרכו לחלוק עם אחיהם כמו בביתם הדל. בתרמיליהם הארוחה הדלה בה הצטיידו לדרך ומעט בגדים בלויים. "עוד מעט נגיע", מבשרים הבחורים המבוגרים, המדריכים.

בעבי החשיכה צעדו הנערים בין סמטאות העיירה השכוחה אליה הגיעו. מדרגות רעועות הובילו אותם לעזרת הנשים האפלולית של בית מדרש נושן. "זה מה שיש לנו לעת עתה", הסבירו המדריכים, ופשטו בעצמם את ידיהם, הניחו את ראשם על ספסלי העץ הקשים, ונרדמו. יותר מכך לא יכלו לעשות.

כששאל אחד מהנערים היכן נאכל? הוסבר לו כי בעזרת ה' יושגו מאכלים אצל תושבי העיירה. למחרת לאחר תפילת שחרית מיהרו המדריכים להתנצל שנית, על כי עדיין לא התארגנו לסידור אכילת 'ימים' אצל תושבי העיירה, וכי בינתיים יהיה עליהם להסתפק בפרוסות הלחם הדל שהביאו מהבית.

אחד הנערים שהתאכזב קשות, מצא דרך להודיע להוריו את הקורות אותם. הוא מסר להם כי ב"ישיבה החדשה" אין אוכל ואין מקום לינה. אביו של הילד הופיע לאחר כמה ימים עם עגלה, נכנס לבניין ונוכח שתנאי המקום אינם הולמים, ופנה להחזיר את בנו הביתה. הוא אף הציע למי שמעוניין להצטרף אליו למסעו. על העגלה קפצו עוד ארבעה-עשר נערים מאוכזבים ששמחו על שמצאו דרך לחזור לביתם.

"מכל הקבוצה הזו", מסיים הגר"ח את התיאור, "נשארו במקום רק שלושה תלמידים: אבא זצ"ל, שלמה טנביצקי (לימים הדיין המפורסם הגאון רבי שלמה טנא זצוק"ל) ואריה גורפינקל. ולפלא הדבר, כי מכל קבוצת הילדים, רק הם נשארו בחיים אחרי המלחמה. (ב' ראם, מוסף שב"ק וישלח תש"פ).

**** ****

אבל כשהישועה הגיעה, התברר שהיא רק הבונוס לפרס הגדול באמת

<u>סיפור ח':</u> לפני תקופה היתה לי התעוררות בנושא שמירת העיניים וקיבלתי על עצמי גדרים וסיינים שונים בנושא. לאחר תקופה הרגשתי שהעבודה קשה עלי וחיפשתי דרכים כיצד להתחזק שוב. נכנסתי להתייעץ עם יהודי תלמיד חכם שמשמש מורה דרך לרבים וביקשתי לשמוע ממנו חיזוק ועצות בנושא.

הוא סיפר לי שהוא שומע כסדר על יהודים שנושעים בזכות קבלות בשמירת העיניים, באופן של למעלה מדרך הטבע. "שמא יש לך דבר שאתה מייחל בו לישועה גדולה?" שאל אותי התלמיד חכם .לא הייתי צריך לחשוב הרבה. אני זקוק באופן דחוף לדירה, וזה תקופה שאני מחפש בכל דרך אפשרית אחר דירה שתענה על דרישותיי מחד, ותתאים גם למחיר שלי מאידך, ואיני מוצא".

"תקבל עליך קבלה טובה בשמירת עיניים, ואני ערב בעדך שתמצא דירה טובה בקרוב!" הסכמתי ל'עסקה', והתחזקתי מחדש בקבלות טובות.

לא עברו יותר מחודש ימים, ולפתע אני מתחיל להרגיש ברוח חדשה שנמסכת בקרבי. משהו ששנים לא הרגשתי. קרבת אלוקים כפשוטה. הרגשתי התרוממות רוח שאין להגדירה. זמן קצר לאחר מכן חל יום טוב שבועות, ואני הושפעתי משמים בהרגשים נעלים והארות רוחניות - עד שלא היית זקוק לדבר מעבר לכך.

ידוע מה שכתוב בספרים הק' שעיני האדם מכוונת נגד עיני השכל, אם פוגמים בעינים אזי מסתלקת החיות דקדושה והראיה הרוחנית נסתמת. וכאן, לאחר שהתעוררתי בקבלות טובות בשמירת העיניים, זכיתי ומעייני הקדושה נפתחו בפני.

חזרתי אל אותו תלמיד חכם ואמרתי לו שאינני זקוק ליותר. אני מוותר מצדי על ההבטחה שרציתי, כי כבר קיבלתי את שלי. רציתי דירה, קיבלתי הרבה יותר מכך. קיבלתי את שכרי משלם!

אך משמים רצו שאזכה גם ל'דירה בתחתונים'. לאחר זמן קצר מצאתי ב"ה את שחיפשתי מזה עידנים; דירה נאה ורחבת ידים, ותמורת מחיר טוב באופן יוצא דופן. לא עברו כמה שבועות וכבר הייתי הבעלים של הדירה. (גיליון אוצר שמירת העיניים).

**** ****

מטרייה ירושלמית | שביבים גשומים

<u>סיפור ט':</u> החסיד הירושלמי רבי חיים יהודה מינצברג, היה הגבאי הנודע בבית החסידים של חסידי קרלין בשכונת קטמון הירושלמית. חייו לא היו קלים. צאצאיו כולם לקו בבריאותם וחלקם אף מתו על פניו. אולם תדיר היה לובש על פניו ארשת של שמחה ואמונה, כשהוא מלמד את כל סובביו פרק במצוות השמחה. יהודי רוסי שהכיר את ר' חיים יידל ועקב אחר הנהגותיו חדורות האמונה, לא יכול היה לעמוד מעברו השני של המתרס והוא החל להתקרב אל תחת כנפי השכינה ושב אל אביו שבשמים, כאשר ר 'חיים יידל לא מפסיק לקרבו ולארחו וללמדו את אורחות התורה והיהדות.

היתה זו שבת גשומה וירושלים היתה מוצפת במטרות עוז, מה שלא מנע כמובן מבית-הכנסת הקרלינאי בקטמון להתמלא במתפלליו שהשכימו כמדי שבת בבוקר לעבודת קונם. התפילה עוד לא החלה ולפתע צצה דמותו של אותו 'בעל תשובה' טרי בפתח בית-הכנסת. בידיו הוא החזיק מטרייה ועל פניו חיוך מאושר. והוא אכן היה מאושר על שזכה להשכים ולהגיע לתפילה.

ר' חיים יידל שהבחין במחזה, ידע שאילו ימהר ללמדו על החזקת מטרייה בשבת האסורה משום 'אוהל', ייכנס 'בעל התשובה' למבוכה ולמפח נפש. על כן הגה במהרה את תכניתו. הוא מיהר להורות לו לשים את המטרייה בחדר צדדי "עד אחרי התפילה". משהונחה המטרייה, הוא נעל את דלת החדר. תיכף לאחר 'עלינו לשבח', עוד לפני 'אנעים זמירות', הוא חמק מבית-הכנסת כשהוא "שוכח" שהוא נעל את המטרייה של בעל-התשובה המאושר בחדר הצדדי...

הנה עוד סיפור מפעים הקשור לגשם ולמטרייה: צועד אחד מיקירי ירושלים בסמטאות העיר העתיקה, מועיד את פניו לישיבת 'תורת חיים' הוותיקה. גשם פרצות שוטף את הסמטאות המקודשות. ממולו הוא רואה את הגאון והצדיק הירושלמי רבי שמחה בונם ורנר זצ"ל הפונה אף הוא אל בית תלמודו. עיניו מיהרו לצוד את המחזה המוזר: רבי שמחה בונם החזיק בידיו מטרייה סגורה בעוד כל כולו נרטב מהגשמים החזקים. הלה מיהר לשאול את הצדיק והגאון לפשרה של מטרייה סגורה. זה המענה שקיבל: "אתמול כשיצאתי מבית התלמוד, החלפתי בטעות את המטרייה עם מישהו אחר. כעת אני משיב את המטרייה לבית-המדרש, אולם היות ואינה שלי, חלילה לי מלהשתמש בה כ'שואל שלא מדעת', גם אם הגשמים לא מותירים בי סנטימטר יבש".

**** ****

אחד מסיפורי הגשם המרתקים, הייחודיים והלא-מוכרים שהתחוללו בירושלים העתיקה ובפרבריה. אפיזודה המשלבת תמימות מתוקה, אמונה טהורה וסוף מפתיע במיוחד

<u>סיפור י':</u> משולם, איש פרברי ירושלים היה. איש פשוט היה והתגורר בכפר קטן שבמורדות עיר המקדש. לא איש של ידע ושל התבוננות היה, אופקיו צרים היו ופילוסופיות היו ממנו והלאה. שני שבילים היו לו בחייו, שביל אחד המוביל מכפר מגוריו אל ירושלים הקדושה והקרובה, ושביל נוסף המוליך מחלל ליבו הישר לכיסא הכבוד. את בוראו עבד בתמימות ובפשטות, בצניעות ובשלווה. ירא אלוקים היה ומשווה את בוראו לנגד עיניו בכל רגע, אבל מעולם לא הבין לטעמיהן של מצוות, הוא קיים את המצוות כפי שלימדו אביו - כי כך ציווה הבורא. יותר מזה, הוא לא ידע.

אחת לשבוע הוא היה עולה, ישוב על עגלת עצים, פשוטה כמותו, המונהגת בסחיבתו של חמור ערבי זקן וחסון.

בירושלים היה מתקיים יום השוק ובשוק הציע מרכולתו ליהודי ציון המסולאים בפז ולערבי ציון המסולאים בחלודה. את הירקות שגדלו בגינתו בשבוע החולף - מכר במחיר שוק והיה משתכר כדי כך וכך זהובים. מספיק כדי לקנות - באותו שוק עצמו - מצרכי מחיה לו ולנפשות ביתו עבור השבוע הקרוב.

ומדי שבוע הוא גם היה נכנס אל ארבע אמותיו של הרב דמתא, מדי שבוע עם אותה בקשה. שכן משולם טהור הלב, בקושי ידע קרוא וכתוב. סידור היה לו בביתו אבל על מנת להתפלל בו הוא נזקק ל'הוראות הפעלה' פשוטות ולקוניות. אחרת איך ידע איזה 'שיר של יום' אומרים מדי יום? מתי צריך לומר 'הלל' ומתי מתפללים גם 'מוסף'? מתי מברכים את החודש ומה מוסיפים בשבת?

כל ניסיונותיו כל ניסיונותיו של הרב ללמדו אחת ולתמיד את סדר התפילה -השיגו שווא. לא היה מנוס מלהכין לו, כל שבוע מחדש, רשימה מפורטת ומדוקדקת של סדרי התפילה לשבוע הקרוב, בדיוק מה אומרים ביום ראשון ומה ביום שני, שלישי ורביעי ושבת.

את הרשימה היה משולם מייקר יותר מכל רכוש. הוא שמר אותה קרוב לליבו והיא ליוותה אותו בכל אחד מימות השבוע. בתפילתו שחסרה אמנם הבנת מילות התפילה, אבל מלאה היתה בהתרפקות תמימה ובאמונה איתנה.

****

תעלומת השוק הריק

הגיעה תחילתה של חורף ירושלמית ובאחד מימי מר-חשוון נכנס משולם אל מעונו של הרב ובקשה חריגה בפיו: "היות ובימי החורף הקרים לא בטוח שיתקיים יום שוק מדי שבוע, אבקש שיכין לי רבנו רשימת תפילה לשבועיים מראש. רישום מסודר מה בדיוק מתפללים בכל אחד מהימים בשבועיים הקרובים".

הרב כמובן ניאות בחפץ לב. הרשימה הוכנה והופקדה בידי משולם איש פרברי ירושלים. בסוף צמחו הירקות שבגינתו ביבול שגיא ומשולם החליט כן לעלות ירושלימה חרף מזג האוויר. הוא ילבש אפוא את מעיל הצמר שקיבל בירושה מאבי-אביו והחמור יסתפק במרדעת שעליו. אחרת, אם ימתין שבוע נוסף, תקלקל הצינה את הירקות ותחתום קצם לאבדון.

משולם מגיע לשוק הירושלמי ומתפלא למצוא את עצמו מעוטר בסוחרים הערביים בלבד, כל הדוכנים השייכים לסוחרים היהודים שבעיר הקודש, שממו. ליבו של משולם צונח בקרבו במשולם נוטש מאחוריו את העגלה והחמור וארגזי הירקות ופותח במרוצה טרופה. משולם הגיע לבית הרב, נשמתו בקושי מוחזקת בקרבו וביקש לפגוש במרא דאתרא. "הרב נמצא בבית-הכנסת", ענוהו בנווהו, ומשולם המשיך במרוצתו, הפעם לעבר בית-הכנסת שבמרכזה של ירושלים שבתוך החומות. מרוב שנפשו עגומה עליו הוא אינו חש

את ליבו ההולם ואת ריאותיו הרוטטות ממאמץ נשימתי. הוא מגיע לבית-הכנסת, מטפס במדרגות ורץ הישר למקומו של הרב, שם הוא שואל בדחילו ובכא: "רבי, מה זאת עשית לי?

הרב לא כתב שהיום מתענים בתענית ציבור. גם אכלתי היום לשובע, חצי כיכר מרוח בחמאה, וגם לא אמרתי את התפילות והפיוטים שאומרים ביום צום-תענית. אוי לי שכך עלתה לי. בוש אני מאבי שבשמים. געוואלד. אללי".

תענית גשמים

נושא הרב מבט רחום אל משולם תמים הלב וזך הרעיון. רואה אותו מתפתל מרוב יראת השם הבוערת בקרבו. "משולם יקירי ליבי. אי משולם הצדיק, תנוח דעתך, אתה יכול להיות רגוע וגם שֵׁלו, חלילה לא אכלת ביום תענית וגם בתפילתך לא פספסת מאומה. יהודי כשר אתה וחלילה לי מלהטעות אותך ולו בשגגה. אכן, העם היהודי אינו מתענה היום בתענית-ציבור, לא עשרה בטבת היום, יום בו צר האויב על עיר האלוקים, ולא תשעה -באב, יום בו שרף מנאץ את היכל השם. רק אנחנו כאן, בעיר-הקודש ירושלים, גזרנו על עצמנו להתענות היום מבלי מאכל ומשקה. אבל התענית על כל הלכותיו ותפילותיו אינה תקפה כי אם לבני ירושלים בלבד. אתה, איש הפרבר, פטור אתה מן התענית. הָרַגע נא יקירי".

מבטו הכאוב והנסער של משולם הופך באחת למבולבל. הוא לא מצליח להבין איך תתכן תענית לבני ירושלים בלבד. "וכי ביום פורים מדובר, בו חוגגים בני ירושלים בנפרד מכל העולם?" הוא תוהה בתמימות.

הרב מסביר לו פנים ומסביר לו דברים:

"מדובר בתענית-גשמים. לא תענית קבועה בלוח השנה. לא משהו של פעם בשנה אלא תענית חד-פעמית, תענית שגוזרים עליה רק בשנים שחונות במיוחד".

הבלבול בעיניו של משולם רק מעמיק. אישוניו זזות מאליהן ימין ושמאל. כמו מחפש הסבר פשוט, במילים שהוא מבין. מעולם הוא לא שמע על 'תענית גשמים'. "מענים את הגוף כדי שהבורא ימחל לעוונותינו. מתענים גם לזכר חורבן בית המקדש או רציחתו של גדליה בן אחיקם. אבל מה הקשר בין תענית לבין גשם?"

כולו מלא פליאה. והרב, כמו רבי פרידא, האמורא, שהסביר פרקו לתלמידו ארבע-מאות פעמים, בסבלנות אין קץ; מושיב את משולם לידו ומסביר לו כמו שמסבירים לילד שמתחיל ללמוד משניות מסכת תענית:

כשחודש חשוון מתקרב לסיומו ועדיין כל סימן לגשם לא נראה באופק. הקור הגיע גם הגיע אבל אפילו טיפת מָטר אחת לא ביקרה בירושלים. אנו מבינים שישנה גזירה בשמים העוצרת את הגשמים. יש משהו שמיימי שגורם לגשם מלהגיע ולהרוות את האדמה. כל איכרי ירושלים משוועים למים בשביל שדותיהם וילדי ירושלים נושאים מבט דומע אל הבורות, ממתינים שהם יתמלאו במי גשמים ושוב יהיה להם מי שתייה בשפע. על כיבוס בגדים ורחיצת הגוף מי בכלל מעז לחשוב? לכן מתכנסים אנו, כל בני ירושלים יחדיו, מתענית בתענית-גשמים, שבים בתשובה ועורכים 'יום כיפורים' בשנית מתוך ייחול ותחינה שיפתח האלוקים את ארובות השמים וימטיר לנו מטר לרוב".

ארובות נפתחו אם חשב הרב שהפעם הוא יקלע להבנתו של משולם, הוא רואה בפחי נפש את הכפרי שלפניו מביט עליו בתדהמה מוחלטת. "מה? לא יורד אצלכם גשם? אצלי יורדים גשמים. ובכלל, כשגשמים לא יורדים לא מצאתם משהו פשוט יותר מאשר לגזור צום ותענית על כל יהודי ירושלים? מתפלא אני עליכם"?

כעת הגיע תורו של הרב להתבלבל מעט. "מה אתה חושב שצריך לעשות כשיש עצירת גשמים. ובכלל, איך יכול להיות שאצלך, מרחק נסיעה קצר מירושלים, יורדים גשמים? מה אתה עושה כשהגשם לא יורד מהשמים ולא מרווה את אדמת גינתך כדי צמיחה"?

"מאד פשוט" - משולם נענה בתמימות טהורה - "כשגשם לא יורד ואני רואה שהירקות לא יצמחו השבוע, אני פשוט יוצא החוצה, אל הגינה, פורש ידיים אל השמים ואומר בשפה משלי, הרי אני לא מכיר תפילות ונוסחאות: 'אבא שבשמים. אני צריך גשם! אבא, אני לא יכול לוותר על גשם, אחרת הירקות לא יצמחו'! וזהו. אני לא צריך יותר מזה. מיד כשאני מבקש מאבא שבשמים הוא שולח לי גשם. וכי קשה בשבילו להביא לי קצת גשם מאוצרו הטוב? אני מבקש והוא שולח לי. כמו שאבא שולח מנה משביעה לבנו הרעב.

מנסה הרב להסתיר את פליאתו ומבקש ממשולם: "אם ככה, צא ותנסה לבקש מאבינו שבשמים גם כאן, עבור יהודי עיר הקודש". ומשולם נענה בחפץ לב. עומד לו כפרי טהור-לב בחצר בית-הכנסת. לבוש במכנסי בד חומים ובחולצת צמר מוכתמת. נעליו מגושמות ובוציות וכובע פרוותי לראשו. זקנו מגודל פרא וטוהר נשפך מעיניו אותן הוא מרים אל השמים בתמימות קדושה. הוא לא מכוון כוונות ולא מייחד ייחודים, אלא פונה אל אביו שבשמים בשפת איכרים פשוטה כשדמעות זולגות במורד החוטם:

"אבא, אתה רואה את בניך בירושלים שזקוקים לגשם, לא תשלח להם מטר? תן להם אבא, תן להם מאוצרך הטוב". גשמי ברכה החלו שוטפים את עיר הקודש והמקדש. (המבשר).

**** ****

סיכום: אנחנו כולנו שייכים לבורא העולם, ואנחנו כן מאמינים בו ועובדים אותו בכל לבבנו, ואפילו שיש זמנים שאנחנו לא מרגישים את העבודת ה' בכל חוזקה, גם אז אנחנו קשורים לבורא העולם בקשר בל ינותק, ולכן כולנו כן נקראים 'עובדי ה' – עבדי ה' באמת'.

לכן בס"ד אנחנו קוראים לדפים הללו בשם "כלנו יודעי שמך", כדי להודיע לכל באי עולם, על הטעות והשקר הגורא שהיצר מנסה לפתותינו שנחשוב שאנחנו לא "יודעי שמך", ואילו אנחנו נצעק ונאמר לעצמינו ולסביבותינו שאנחנו שייכים לקבוצת "כלנו כן יודעי שמך", אנחנו כלנו עבדי ה', כל אחד בדרגא וברמה שלו, אבל המכנה המשותף לכלנו הוא, ש"כלנו יודעי שמך".

והיינו צריכים לכתוב את שם החוברת ככה: "כלנו יודעי שמך!!!" עם סימני קריאה מרובים, כדי להדגיש את הוודאות והבהירות אשר השם הזה מסמל עבורנו, ושאין פה שום ספקות או אי וודאות ויאושים, ורק מפני שבכותרות ושמות של ספרים לא כותבים סימני קריאה, לכן לא נכתוב את זה, אבל לעצמנו אנו נשנן ונחזור ונשנן את האמת היחידה והבלעדית, בעוז בשמחה ובגאווה דקדושה, שאנו כמובן שייכים לקבוצה הנבחרת של בורא העולם הנקראת "אנחנו - כלנו יודעי שמך!!!"

02-500-6597 ©GIL

נר לשולחן שבת

פרשת וישלח

גליון 958 תשפ"ז

בכל עניני העלון
נתנאל דזונבליט
0556764501
ner4499@gmail.com

©

נשמח לקבל
תרומות לטובת
הדפסת העלון
לע"נ ולהצלחה

על ההבדל בין יהודים לגויים...

הגויים לועגים עלינו, שיהודים שאינם מכירים זה את זה, כאשר נפגשים בדרך, שואלים זה את זה: 'מה שמך? מאין אתה? לאן אתה הולך?' וכדומה והם עונים זה לזה בהתגלות הלב, מתנהגים בידידות אחד עם השני. ואילו בני עשו אינם רגילים בזה ועונים על שאלות אלו, מה איכפת לך.

הנה יש לזה מקור בתורה. כשנשאל יעקב "מה שמך ויאמר יעקב". אבל כשנשאל שרו של עשו 'הגידה נא שמך' ויאמר "למה זה תשאל לשמי". מעשה אבות סימן לבנים, וכמעשה סמאל מעשה בני עשו. ("אזנים לתורה" וישלח) כך הוא עד ימינו אנו!

"כסלו תש"ך - נתעוררתי היום על דברי חז"ל במדרש פרשת השבוע וישלח: "מדוע שלח יעקב לעשו שלוחים, הרי הגזלן ישן?! אמר לו ה' לדרכו היה מהלך ואתה משלח ..." עד כמה צריך האדם לחיות ולעזוב הכל בדרכי שמים, אף שידוע ששנאתו של עשו הרשע היא נצח, ולא רצוי לסמוך על הנס... ועיין ידידי בפנים במדרש". ("אור יחזקאל" מכתבים שכ"ו)

רמב"ן: מעשה זה ירמוז כי אנו בעצמנו התחלנו נפילתנו ביד אדום. כי מלכי בית שני באו בברית עם הרומאים, וכן הליכת אגריפס בסוף ימי בית שני לרומי, והיא סיבת נפילתם בידם, וזה מוזכר בדברי רבותינו ומפורסם בספרים. (ל"ב ד' ויקרא כ"ו ט"ז יוסיפון חשמונאים)

מיצר היה על שהיה ירא מעשו, הלא הקב"ה הבטיחו. ("דעת זקנים")

"וירץ יעקב ... וישקהו ויבכו". (ל"ג ד') פירושים נאמרו על מה בכו. זה בכה על שיניו וזה בכה על צואריו, ואפילו נקודות יש כאן...

עוד יש לפרש: בידוע הוא שעשו שונא ליעקב, אלא נכמרו רחמיו באותה שעה ונשקו בכל ליבו. בחטא בעל פעור נאמר "והמה בוכים - נתעלמה ממשה הלכה ... געו כולם בבכיה". גם כאן עשו בכה על שנתעלמה ממנו הלכה, הלכה של "עשו שונא ליעקב"! (הרה"ח רבי יצחק שפייעצקי - "בארות יצחק" יש"כ לידידי הג"ר י"מ)

עד כמה תקוה יש לאדם לחזור בתשובה

יעקב נענש על שמנע מעשו להנשא לדינה. אמר הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין, מכאן ניתן ללמוד כמה יש תקוה לאדם לחזור בתשובה, אפילו זה יומו האחרון. הרי באותו זמן עשו היה בן תשעים ושמונה שנים, כל שנותיו היה שקוע ברשעו, עובר על עבירות חמורות, ובכל זאת אומרים חז"ל שניתן היה להחזירו בתשובה אם היה נישא לצדקת דינה! ("שנות יהושע")

"לאה וילדיה" בגימטריא עולה "דינה החביאו" 101 כמובא במדרש שיעקב הסתיר את דינה בתיבה מפני עשו. (ר"א מגרמיזא)

דרשת הגאון רבי יוסף נחמיה קורניצר במוצאי שבת וישלח, שנת תרע"ד - לכבוד סיום מסכת ר"ה של חברת הלומדים מדי שבת

מתחילה עלה במחשבה לפני ה' כי יעקב ועשו יהיו שותפים. יעקב ישב באהלי תורה ועשו יעסוק במסחר ויחזיק את יעקב. כיון שעשו יצא לתרבות רעה, הוכרח יעקב לקבל את הברכות ולבקש בעצמו פרנסתו. זוהי כוונת "ויוותר יעקב לבדו"- בדד. נזדמן לו שרו של עשו להכשילו. כיון שישראל יצטרך להסתובב בשווקים לבקש מחייתו, בהכרח יתערב עם השונים לו, יתחבר עימהם ויעזוב את אמונתו, היינו "ויאבק איש עמו". אלא "וירא כי לא יכול לו". כאשר ראה כי גם בזה לא יצליח להעבירו מקדושתו, הכביד עליו עול הפרנסה, כאשר עינינו הרואות. כל זה מעשי שטן להוציא את ישראל מבית המדרש. באמת יעקב ידע מזה, חצה את העם לשתי מחנות. אם העם בשדות יהיו אנוסים, יוותר המחנה בבית המדרש לפליטה. ("דרשות רבי יוסף נחמיה" עמ' תל"ד)

המלחמה בין יעקב לעשו

ההכרה והאמונה בה' מקיפים את כל מהותו של יעקב, מעשיו מתוך הכרה זו הם נעשים וכולו משועבד לכח השכל, אין לכח הרע דריסת רגל בתחומו של יעקב - "ויבא יעקב שלם".

המלחמה בין יעקב לעשו היא: האם השכל ישלוט על המעשים והגוף יהיה משועבד לאמת, או שהרצון יגבור על השכל והידיעה. ("לקט רשימות")

"ויחן את פני העיר" - רב אמר מטבע תיקן להם, ושמואל אמר שווקים תיקן להם, ורבי יוחנן אמר מרחצאות תיקן להם. (שבת לג:)

דרש רבינו ה"נודע ביהודה":

"מטבע תיקן להם": בדרך מוסר יש לומר - הנה המטבעות כולן עגולים, דבר עגול הינו מתגלגל ואינו עומד במקום אחד - לרמז שלא יהיה עיקר בטחונו של אדם על עושרו. והעושה עושרו שלא במשפט, בחצי ימיו יעזבנו. כאשר ראינו בעינינו כמה עשירים גדולים התרוששו ובניהם מחזרים על הפתחים, כי מתחילה קניינם היה שלא ביושר, ועשו תחבולות רשע להקל מעל עצמם את תשלומי המס ולהכביד על אחרים.

"שווקים תיקן להם": להמנע מקלקולי מידות ומשקלות, גניבה וגזילה הנעשים במשא ומתן בשווקים. לגנוב הן מיהודי והן מאינו יהודי הוא לאו מפורש בתורה. ובמידה שאדם מודד מודדין לו! לכן ראוי לתקן שיהיה לכל חנווני וסוחר מידות ומשקלות שלמים, וירא לנפשו כי לא יצליח בזה.

"מרחצאות תיקן להם": הנה במרחץ האדם ערום ולא ניכר מי עשיר ומי עני! שים לב - 'ערום יצאתי מבטן אמי וערום אשוב', ללמדנו, שכל קניני העולם הזה אינם דבקים באדם, ואין דבר שילווהו לבית עולמו אלא צדקה וחסד וזכויות המצוות.
ועוד, את המרחצאות היו פעם מסיקים באש מלמטה, והיתה סכנה שמא הרצפה תפחת ויפלו לאש - הנה בכל רגע ורגע אדם עלול ליפול באש התאווה והחמדה שהם בוערים בלבו, והגיהנום פתוח מתחתיו. לכן ראוי שכל אדם ישים אל לבו שהוא עומד על אש בוערת, כך ישמור את עצמו מכל חטא!
("אהבת ציון" דרוש חמישי ועיי"ש)

"מטבע תיקן להם" – עין טובה - סיפר ד"ר עזריאל קרליבך: הייתי ליד הגאון רבי אברהם יצחק הכהן קוק, כשבא עני לבקש נדבה. בכיסי הרב לא היתה פרוטה. פניתי אל הרבנית והיא הביאה לרב גרוש ושילינג שנמצאו בידה. הגרוש המנדטורי היה מטבע גדול והשילינג מטבע קטן. ראה הרב את שתי המטבעות ונתן את המטבע הגדולה לעני...
התמרמר העני: "הרי זה רק גרוש אחד?!" הצטדק הרב: "הרי נתתי לך את המטבע הגדולה..." (ליקוטי הראי"ה שיחת אבות ה' י"ט)

"שווקים תיקן להם" – הגאון ה"אבני נזר" בהיותו ילד עבר פעם בשוק וראה סוחר עומד עם שק פירות למוכרם. הפך לו את השק וברח... בא הסוחר בקובלנה אל אביו הרב שבנו הפסיד לו ממון. מיד שילם הרב את נזקו.
אחר כך שאל את בנו: "למה עשית כן להפסיד ממון ישראל?!" השיבו הילד: "ולמה הוא מפסיד ממון הקונים?!" והסביר שאותו מוכר הניח שורה של פירות יפים וטובים למעלה ומתחתיהם היו כל הפירות רקובים... ("אביר הרועים")

רבי חייא רבה ורבי שמעון בר רבי היו עושים מסחר בבדים יקרים. נכנסו לשוק בעיר צור ועשו עסקיהם. לאחר שיצאו מן השוק אמרו: 'נלך ונתפוס אומנות אבותינו, נחזור לשוק ונבדוק, אפשר שכחנו משהו'. חזרו ומצאו חבילת משי מסחורתם...
התפלאו היושבים בשוק ואמרו להם: 'מנין לכם דבר זה?' אמרו: "מיעקב סבא למדנו זאת, דכתיב "ויותר יעקב לבדו". (ב"ר ע"ז ב')

"מרחצאות תיקן להם": במושבות החדשות בארץ בתי המרחץ היו מקום מרכזי וחשוב, לצידם היה מקוה טהרה. בזכרון יעקב זה מקוה מיוחד במינו. מעל מעיין קטן, באר עתיקה בנו המתיישבים בית אבן קטן - "הבירכה". המקום שופץ ושוחזר ומשמש עד היום לטבילה בערב שבת. ביבנאל, בית המרחץ נבנה ברחוב הראשי, בנין מאבן בזלת. חדר אחד שימש למקוה ושלשה חדרים לרחצה, אמבטיות חמות פעלו רק בחורף, ולעיתים בערבי שבת וחגים. את העצים לחימום אסף הבלן דהאן לאורך השנה. הכניסה עלתה חצי גרוש...

כתב ה"נר": הו, החליפו לנו בפרשת השבוע שמות של שתי ערים... הראשונה: כי אין שם עשרה בטלנים... שלם=370 -10=שכם 360!

"ויבא יעקב שלם עיר שכם". (ל"ג י"ח) **"שלם שם העיר":** מזה המעשה נקראה העיר מכאן ואילך 'שכם' על שם שכם, שהיה נשיא העיר אדוני הארץ, ואין זו העיר 'שלם' של מלכי צדק, שהיא ירושלים. ("פענח רזא")

העיר השניה: "ויבא יעקב לוזה ... ויקרא למקום ..." (ל"ה)
כמה ערים יש בשם בית אל? כתב הגר"א שיעקב קרא לשלש מקומות בית אל!
הראשון, קרא בית אל, לעיר לוז. בפרשת ויצא (כ"ח י"ט) "ויקרא את שם המקום ההוא "בית אל".
למקום השני קרא "אל בית אל". בפרשת וישלח (ל"ה ז') נאמר "ויבן שם מזבח ויקרא למקום אל בית אל".
ומקום שלישי קרא "אלוקים בית אל". בפרשת וישלח (ל"ה ט"ו) "ויקרא יעקב אלוקים בית אל" וכפי שנאמר "ויצא מבית אל לוזה". (יהושע ט"ז ב' עיי"ש ועיין שו"ת "יד אליעזר")
יש להעיר מתחילת שופטים "וילך האיש ארץ החתים ויבן עיר ויקרא שמה לוז, הוא שמה עד היום", רד"ק ודו"ק. חולין צא: ופסחים פח. סתירה, רמב"ן, רא"ם ומהרש"א.

"ויקרא את שם המקום ההוא בית אל ואולם לוז שם העיר לראשונה".
יעקב אבינו העמיד את המצבה במקום פנוי סמוך לעיר לוז וקרא למקום "בית אל". אחר כך התרחבה לוז עד לאותו המקום, ומאז קראו כולם בית אל גם ללוז. ("העמק דבר" כ"ח י"ט)

"וישלח יעקב ... אל עשו אחיו ארצה שעיר -- וישב עשו בהר שעיר".
ביתו של עשו היה בכנען. עשו ונשיו היו יושבים באהל יצחק. היתה לו אחוזה במישור ארץ שעיר. כאשר יעקב חזר מחרן, לקח עשו את כל נפשות ביתו, עזב את כנען ונלחם בבני החורי יושבי הר שעיר וישמידם ה' מפניו וישבו תחתם. (רמב"ן)
בתחילה דר כאן וכאן, הולך ובא לשעיר אצל נשיו, שהיה לבו נמשך אחריהן, מקומו נקרא על שמו 'שדה אדום'. (חזקוני)

לאחר מות אשתו יהודית החל עשו ללכת לארץ שעיר לצוד ציד. וישב שם ימים רבים, לקח את אהליבמה לאישה ויביאה לכנען. ותהי מלחמה בין רועי עשו לבין רועי הכנעני, כי היה מקנה עשו רב מאד ולא יכלה ארץ כנען לשאתו מפני קניניו.
ויהי כראות עשו כי גדלה מלחמתו עם הכנעני, ויקח את נשיו וילדיו ומקנהו וכל אשר לו וילך אל ארץ שעיר, אך מיום ליום ומחודש לחודש יבוא ארצה כנען לראות את אביו ואמו. (ס' הישר)
יצחק הניח רכושו לשני בניו. לאחר קבורתו באו לחלק את הנכסים ביניהם. התייעץ עשו עם גיסו נביות, מה כדאי לבחור. אמר לו: 'הכנעני יושב בארץ ויעקב בטוח לירש את הארץ, טול את הרכוש ואל תניח ליעקב מאומה'.
לקח עשו את כל רכוש אביו, פינה כליו, והותיר ליעקב את ארץ ישראל ואת מערת המכפלה, וכתבו שטר שלום ביניהם.
אמר יעקב לעשו, 'אם כך, לך לך מארץ אחוזתי, מארץ כנען'. לקח עשו את נשיו, בניו ורכושו והלך להר שעיר. בשכר שפינה כל כליו בשביל יעקב אחיו נתן לו הקב"ה מאה מדינות, משעיר עד מגדיאל. רמז יש במקרא על זה: מ"למשפחתם עד אלוף עירם" יש מאה אותיות. (פרד"א ל"ח, מאור האפלה, ספר הפרשיות ועוד)

מי כונה בפי כל אלוף מגדיאל?

שמואל זקיף מייסד וראש המועצה הראשון של המושבה מגדיאל. הוא היה סוחר עשיר מפולין. במשך שנים גר במגדיאל באוהל... בו גם קיבל אורחים חשובים, עד שאחד מאורחיו העיר: "אם ביתו של ראש הועד הוא אוהל, קשה למשוך את אנשי הגולה להשתקע ולהשקיע בארץ..." כשהחליטו בני מגדיאל לבנות בית כנסת התחייב שמואל זקיף למכור את ביתו בפולין ולתרום כסף מחציתו לבניית בית הכנסת - אכן אלוף...

טִיב המעשיות

• וְאַתָּה אָמַרְתָּ הֵיטֵב – אֵיטִיב עִמָּךְ •

בספר הקדוש **דברי ישראל** כתב רמז נאה בפסוק זה, וזל"ק: "ידוע בספרים הקדושים [מאור עינים ריש וארא, עבודת ישראל ליקוטים אגה"ק הב'] בשאדם מאמין באמת ואומר **'כל דעביד רחמנא לטב'** (ברכות ס:), נעשה הכל טוב".

"זהו שהתורה מרמזת להאדם, **'ואתה אמרת היטב'**, היינו שתאמר 'כל דעביד רחמנא לטב' – **'איטיב עמך'**, שיהיה באמת הכל טוב, ודי למבין" ע"כ.

ביסוד זה תירצו בספרים מ"ש **במדרש פליאה: "צדיקים אינם אוכלים אלא מן הגזל, ואינם אומרים אלא כדרלעמר"**, והמדרש צווח ואומר דרשוני וחיו.

ובהאמור פירשו **'גזל'** ראשי תיבות ג'ם ז'ו **ל**'טובה, וזה המכוון שאינם אוכלים אלא מן הגז"**ל**, שאומרים על כל דבר **'גם זו לטובה'** (תענית כא.).

'כדרלעמר' ראשי תבות **כ**'ל **מ**'ה **ד**'עביד **ר**'חמנא **ל**'טב **ע**'ביד, והיינו שאינם אומרים אלא **כדרלעמ"ר'** שבכל דבר אומרים **'כל דעביד רחמנא לטב עביד'**.

ובספר **פתגמין קדישין** הביא בשם **הבעש"ט הקדוש זי"ע**, שבענין הביטחון יש בחינת **'גם זו לטובה'**, ויש בחינת **'כל מה דעביד רחמנא לטב עביד'**. והחילוק, כי הבחינה **'כל מה דעביד רחמנא לטב עביד'** הוא שיאמין שמאתו יתברך שמו לא תצא הרעות ח"ו, ומתחזק בביטחונו ואמונתו באלקיו שבוודאי מזה הרעה יצמח ויתהווה לו אחר כך טובה, רק שעדיין אינה נגלית לו. ואז על ידי האמונה ובטחון ממתיק הדין, ומתהפך מדת הדין למדת הרחמים, ויתגלה לו טובה וישועה ונחמה גדולה בעגלא ובזמן קריב.

ובחינת **'גם זו לטובה'** היא יותר עמוקה, שמאמין באמונה גדולה כל כך שהייסורים בעצם הם טובה גדולה, ולא היה לו שום רע מעולם, ע"כ.

וְאַתָּה אָמַרְתָּ הֵיטֵב – אֵיטִיב עִמָּךְ!

* * *

שני משלים יפים ונאים קולעים השערה, המשילו בביאור שתי מדרגות הללו, דרגת **'כל דעביד רחמנא לטב עביד'**, ודרגת **'גם זו לטובה'**.

משל ראשון:

בחדר הניתוח שבבית החולים, שוכב לו החולה המנותח על שולחן הניתוחים, הפרופסור הגדול והמומחה עושה את מלאכתו נאמנה, בריכוז רב הוא חותך בסכין המנתחים אל תוככי הבשר החי, מחתך ומחתך כדי לכרות ולהוקיע את הגידול הרע והממאיר המקנן בתוך הגוף.

מחוץ לחדר הניתוח מבעד לחלון עומד לו איש בער, שלא ידע ולא שמע כלום מתהלוכות בתי החולים, ובוודאי שלא מחדרי הניתוח, הוא נחת לו זה עתה היישר מיערות **הגו'נגל** שבאפריקה, ומשקיף ומביט דרך החלון פנימה. והנה כראותו את מעשיו של הפרופסור המהולל ביחד עם שאר הרופאים והאחיות המסורים, הרי הוא תמה ומתפלא, **מדוע לחתוך כך באכזריות שכזו בבשר החי של אדם הישן רדום על מיטתו?** הלא בניתוחים כואבים שכאלו עדיף כבר להורגו ולהמיתו בבחינת מ"ש (פסחים עה.) "ברור לו מיתה יפה"... – אצלנו בג'ונגל, מהרהר האיש, כבר נוהגים יותר ברחמנות... שם עורפים את הראש באבחת מכת גרזן אחת...

אולם, זה הכסיל בער ואינו מבין שמה שהוא רואה לנגד עיניו הוא בהיפוך הגמור ממה שנדמה לו, האנשים הללו הנמצאים כאן רופאים ופרופסורים הם, שהתכנסו הנה לחדר הניתוח כדי להציל את חייו של החולה המסוכן בניתוח זה, לאחר שצמח בתוך גופו **'גידול ממאיר'** רח"ל, והוא זקוק נואשות לניתוח זה כדי לכרות את הגידול ולנקות את כל הגרורות והזוהמא שבתוכו. **אדרבה אין כאן אכזריות כלל וכלל, כי אם בהיפך, ניתוח זה מאריך את ימיו לאורך שנים רבות וטובות.**

על שביוצא בזה שנו חכמים במשנתנו (ברכות נד.): "חייב אדם **לברך** על הרעה בשם שמברך על הטובה", ללמדך שיש ענין **'ברכה'** אף על הרעה, ולא רק שלא להתלונן עליה, אלא 'לברך על הרעה', ויש לברך בשמחה עי"ש.

זהו אפוא כוונת **'כל דעביד רחמנא לטב עביד'**, שאף שעתה הוא רע וכואב ומייסר מאוד, הרי תכליתו לבסוף היא להביא את הטובה, כדוגמת הניתוח הכואב והמייסר שבתוצאתו יינצל האדם.

משל שני:

התינוק הקטן רעב מאוד, והוא זקוק לארוחה טובה ומזינה, אך כדרכם וטבעם של תינוקות מסרב הוא בתוקף לאכול את ארוחתו שלו...

האימא הדואגת מאוד לתזונתו ובריאותו, יושבת לצידו וכדרכם וטבעם של אימהות דוחקת בו בכוח להאכילו את מזונו. אבל התינוק לא נכנע, הוא מתנגד ומסרב לאכול מן האוכל הטעים והמיוחד שהכינה לו אימו ברוב מסירותה, הוא זועק ובוכה על שאימו מצערת אותו ומכריחה אותו...

בסיפור זה הלא מובן לנו היטב, שכל בכיו של התינוק נובע רק מקטנות שכלו, הלא הפעולה הזו עצמה שעליה הוא כל כך מתלונן וסובל, היא עצמה טובה מאוד עבורו, כדי שיאכל את מזונו ויוכל לחיות בעולמו.

> **"וְאַתָּה אָמַרְתָּ הֵיטֵב אֵיטִיב עִמָּךְ"**
> (**לב**, יג).

כשנעמיק בטיב משל זה שלפנינו נגלה שלא רק שהמכה והייסורים יביאו בסופו של דבר לאחר הסבל הגדול לתוצאה טובה, כדוגמת משל הניתוח הראשון הנ"ל, שאף שהוא מייסר וכואב מביא לבסוף לתוצאה טובה. – אלא במשל דנן כל הסבל והבכי מקורו בטעות גמורה, דווקא הדבר הטוב ביותר עבורו נדמה בעיניו כסבל וקושי.

זו היא אפוא מדרגת **'גם זו לטובה'**, כשזוכים להשיג שכל הייסורים הבאים עלינו, אין הם חלילה כעונש ונקמה שנוקמים בנו משמים, וגם אינם 'רעים' כלל, זו היא תפיסה של טעות! – אדרבה ייסורים אלו הם כולם טובתנו הבלעדית, וגנוזה בהם ברכה עצומה.

הלא על כך אומרים העולם: **טראכט גוט וועט זיין גוט! [תחשוב טוב יהיה טוב!]**, כי בכל דבר ומקרה הבא על האדם ניתן לקבלו בשתי פנים בדרך טובה ובדרך רעה, כידוע שתמיד בכל דבר יש את חצי הכוס המלאה כמו את חצי הכוס הריקה. ועבודת איש ישראל היא: **'וְאַתָּה אָמַרְתָּ הֵיטֵב'**, תגלה ותראה את הטוב שיש בכל דבר, והשפע הטוב שנתן לו השם יתברך. – ואז תזכה שיתקיים בך **'אֵיטִיב עִמָּךְ'!**

וְאַתָּה אָמַרְתָּ הֵיטֵב – אֵיטִיב עִמָּךְ!

*

ליל שישי, שעה מאוחרת עד מאוד, קרובה לעלות השחר, אל רחבת **הכותל המערבי** נכנסים בצעדים נמרצים שני יהודים חשובים, הראשון איש החסד המפורסם בעסקן רפואי החובק זרועות עולם, ה"ה **הרה"ח ר' אלימלך פירר הי"ו**, ומשנהו עשיר גדול מן העשירון העליון ה"ה **הרה"ח ר' יוסל טובק הי"ו**. – הם הגיעו אל הכותל בצוותא חדא, לאחר מקרה קשה שטיפלו בו באותו ערב, ובאו לצקון שיח ותפילה לרפואת אותו חולה מסוכן, במקום שלא זזה ממנו שכינה.

והנה בעודם עומדים יחדיו בתפילתם, הגיע לאוזנם קול בכי, כשהביטו למקור אותו הקול ראו איש יהודי תם וישר העומד ספון בפינתו אצל הכותל, ובוכה על נפשו בדמעות שליש.

לאחר זמן רב שהבכי לא פסק התרגשו השניים מצרת נפשו של העומד לצידם, וכאנשי חסד הדבוקים תמיד בחיפוש טובתם של ישראל נדברו ביניהם שמן הראוי לגשת אל איש זה הבוכה כל כך הרבה על נפשו, ולבדוק במה ניתן לעזור ולסייע בעדו בעת צרתו.

וכבעלי ניסיון, כל אחד בתחומו... סיכמו ביניהם מראש, שאם המדובר כאן בעסקי הרפואה בחולה או במחלה מסוימת, הרי **ר' מיילעך מקבל על עצמו לעזור לאיש ככל יכולתו**. ובאם המדובר כאן בעסקי ממון של חובות רבים או הוצאות כספיות מיוחדות, הרי **ר' יוסל מקבל על עצמו לשלם את כל ההוצאות עד פרוטה אחרונה.**

נעמדו להם אפוא הני תרי צנתרי דדהבא בהשקט מן הצד, והמתינו שיסיים האיש את בכיו ותפילתו, ולאחר שסיים ניגשו אליו השנים בעדינות, בירכוהו בברכת **'שלום עליכם'** רחבה ולבבית, הציגו את עצמם בקצרה, וביקשו לשאול מהי הצרה הכבדה שמעיקה עליו כל כך שעליה בוכה הוא בדמעות שליש, תוך שהם מבטיחים נאמנה לחלצו מהרה מן המיצר!

התחייך האיש לעומתם, ובפנים מאירות ומסבירות הודה להם מאוד על רוב טובם וחסדם, והסביר להם **שהוא חוזר עתה משמחת חתונת בנו הקטן העשירי** [בלי עין הרע] **בשעה טובה ומוצלחת!** וכאשר ליבו גואה בתוכו מרוב תודות שירות ותשבחות לקל חי, שהביאהו ברוב חסדו עד הלום, לראות בשמחות כל צאצאיו כן ירבו, הגיע מיידית באותו הלילה אל הכותל המערבי לשפוך את נפשו ברוב הודיה ורינה בכל לב להשם יתברך. ונודע אפוא שכל אותם

המשך בעמוד הבא

טִיב ההשגחה

סיפורי השגחה פרטית
שנשירחו רמיערכת ע"י הקוראים

'צדקה ממני'

היה זה בלילה שלפני חג הסוכות. אבא התקשר אליי וסיפר בכאב על קרובי משפחה שלנו שנקלעו למצוקה קשה, ואין בידם ולו דולר אחד לקנות בו את צורכי החג. הבעל לא קיבל את משכורתו, ולרוע המזל גם אשתו, העובדת כמנהלת בחברה, לא קיבלה את שכרה בזמן. כך נוצר מצב שבו ערב החג כבר בפתח, והבית שלהם ריק לגמרי מכל אווירה של חג.

"חייבים לעזור להם!" סיים אבא את השיחה בטון נחרץ.

נרתמתי מיד למשימה. הוצאתי מכיסי כל מה שהיה לי — ואף מעבר ליכולתי — למען מצוות הצדקה שהתגלגלה לפתחי. במקביל, פתחתי במסע גיוס כספים שקט ומהיר. הקב"ה סייע בידי, ולמחרת בשעה אחת-עשרה בבוקר כבר היו בידיהם כמה אלפי דולרים, שאפשרו להם לערוך את קניות החג ברווחה.

אבא שמח שמחה גדולה, וכמובן שגם הקרובים התרגשו מאוד. הכסף הועבר אליהם בכבוד גדול דרך אבא, מבלי שיידעו מי עוד עמד מאחורי היוזמה, שכן מדובר באנשים שמתפרנסים בכבוד כל השנים, ורק משמיים נקלעו לניסיון הזה.

בלילה הראשון של החג ישבנו כולנו בסוכה, ובחוץ נשבו רוחות עזות. מכיוון שצפיתי את מזג האוויר מראש, דאגתי לחזק את הסוכה בקורות עץ כבדות שנועדו לעמוד גם ברוח שאינה מצויה. לפתע, גיסי שישב איתנו קם ממקומו ואמר בדאגה: "משהו כאן לא מרגיש לי טוב! הרוחות חזקות מדי, בבקשה, תקומו כולם החוצה!"

קמנו ממקומותינו כדי לבדוק אם יש ממש בחששותיו, ובתוך שניות נשמע רעש מחריש אוזניים — קורת עץ כבדת משקל ניתקה ממקומה, צנחה בעוצמה אדירה הישר על הכיסא שבו ישבה אשתי רגעים ספורים קודם לכן, וביקעה אותו לשניים.

כולם עמדו קפואים והמומים לנוכח הנס הגלוי, ומפי פרצה זעקה: "צדקה תציל ממוות!"

אל מול עיניהם המשתאות של הנוכחים, סיפרתי להם על מצוות הצדקה שהקב"ה זימן לידי ערב קודם (תוך שמירה מוחלטת על כבודם ופרטיותם של הקרובים). באותו רגע ראו כולם בחוש כיצד דברי חז"ל מתקיימים כפשוטם ממש.

רבקה לאנגסאם, נ.י.

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור של השגחה פרטית מוזמן לשלוח אל ר' שמחה סמואלס בפקס: 15326517922
או ל: o.y.wines@gmail.com

דמעות ובכיות שנשמעו לא היו אלא דמעות של שמחה, ובכי של הודיה בלב מלא העולה על גדותיו, לפני **הבוחר בשירי זמרה ברוך הוא וברוך שמו - אשריכם ישראל!**

וְאַתָּה אָמַרְתָּ הֵיטֵב - אֵיטִיב עִמָּךְ!

*

סיפר לי הרה"ח **רבי יוס'ל גוטפרב שליט"א**, בעת שישבו 'שבעה' אחר פטירת אימם הרבנית הצדקנית ע"ה, אשת חבר של **הגה"צ רבי יצחק דוד גוטפארב זצ"ל**, מזקני צדיקי ירושלים של מעלה. שפעם היתה אימו ע"ה זקוקה לישועה באיזה ענין, וקבלה על עצמה **'קבלה טובה'** לקיים את הסגולה המפורסמת של **ארבעים ימי תפילה**, וכך הלכה ארבעים יום רצוף לשפוך את צקון לחשה לפני שריד בית מקדשנו בכותל המערבי, מקום אשר לא זזה שכינה משם.

ואכן שמע ה' את תפילתה, ולאחר ארבעים יום זכו לראות בישועת ה'. - מיד למחרת התחילה אותה צדקנית לנסוע עוד **ארבעים יום נוספים** לכותל המערבי, והפעם כדי **להודות להשם יתברך על ישועתה**. ולא הסתפקה בנסיעה אחת או שתיים לכותל להודאתה, אלא אמרה שכפי שבהיותה בתוך צרתה היתה בוכה ומתחננת ארבעים יום שלמים, כן ממש עליה לשמוח ולהודות לה' ארבעים יום כנגד אותם ארבעים יום. - **ויהי לפלא!**

וְאַתָּה אָמַרְתָּ הֵיטֵב - אֵיטִיב עִמָּךְ!

*

אחד מגדולי ראשי הישיבות שליט"א בהיותו כבן **שבעים ושמונה שנים** הוזקק לעבור ניתוח מסוים, בטרם הוכנס אחר כבוד על חדר הניתוח, נכנסו הרופאים לערוך בו סדר 'הכנה לניתוח', הכולל בדיקות רבות וסידורים שונים המכינים את האיש לקראת הניתוח.

כך נכנס האיש לצום למספר שעות כמתבקש, ובעומדו לפני הרופא המרדים בטרם הזרקת סם ההרדמה, הורה לו הרופא להסיר את השיניים התותבות מפיו, כדי שלא יפריעו במהלך הטיפול הרפואי המסובך.

להפתעתו של הרופא ענה הפציינט בבטחה, **אין לי שיניים תותבות!**

הבין הרופא שנראה מתבייש הזקן לשלוף ולהוציא בפניו את השיניים מן הפה, לפיכך אמר, כמבין לרוחו של האיש, הנה יוצא אני מן החדר החוצה, יכול אתה להניח את השיניים כאן על השולחן הסמוך.

לאחר דקות מספר כשחזר הרופא ראה שעדיין ראש הישיבה לא חלץ את שיניו, ושאלו מדוע אינך מוציא את השיניים התותבות?

הלא אמרתי, חזר הזקן על מילתו, **אין לי שיניים תותבות!** פתח נא את פיך! הורה הרופא, וכשנפתח הפה לרווחה התרעם הדוקטור: מדוע הנך מהתל בי, הלא פיך מלא שיניים!

אכן כן, אמר האיש, אבל **כולם הם שיניים טבעיות שלי, אף לא אחת מהם שן תותבת!**

נדהם הרופא, ושאל, **בן שבעים ושמונה עם שלושים ושתים שיניים שלמות, ואף לא שן תותבת אחת? כיצד יתכן?!**

פשוט מאוד, השיב האיש בנועם, מדי יום ביומו נותן אני הודיה מיוחדת להשם יתברך על השיניים הטובות שהעניק לו, בכל **ל"ב** מודה אני על כל **ל"ב** השיניים, כשם שאני מודה לפניו על כל הטובות שעשה ועושה עמדי, ובכך נמצאים השיניים חזקות ושלמות גם בגיל הזהב!

התברר אפוא, שאכן זה טבעו של ראש הישיבה הצדיק, שתמיד ליבו מלא שיר ושבחה על כל חסדי הבורא עימו ועם ביתו. והרי ידוע שעיקר טעם נפילת השיניים והיחלשותם היא מחמת צער וייסורים שסובל האדם בחירוק שיניים בכל ימי חייו. - והאיש החוסך מעצמו צער סבל וייסורים ומקבל את הכל בטובה ובשמחה, נשמרים בפיו כל הל"ב שיניים בשלמות הטוב, לאורך ימים ושנים טובות.

וְאַתָּה אָמַרְתָּ הֵיטֵב - אֵיטִיב עִמָּךְ!

*

הרה"ח ר' אליעזר עקשטיין זצ"ל היה אחד הדמויות המוכרות והמפורסמות בין אנשי היישוב הישן שבירושלים עיה"ק. - היתה לו את השנינות והפקחות הירושלמית, שהתמזגו ביחד עם שמחתו העסיסית המלאה חיות דקדושה, בכל הזדמנות היתה מוכנה על לשונו המילה הנכונה במקום הנכון, וכל הבא במחיצתו לא יכול היה שלא להידבק מהשמחה שהיה שרוי בה תדיר, כדרכם של אנשי ירושלים של מעלה תמיד בשמחה ולב טוב.

בגיוס הכללי הגדול שהתקיים בארץ הקודש בימים המתוחים שלפני 'מלחמת ששת הימים', היו השלטונות תופסים צעירים רבים ומגייסים אותם בעל כורחם.

גם ר' אליעזר נלקח לצבא, ועם פרוץ המלחמה הקשה השתתף בקרבות העזים שהשתוללו בסערה סביבות ירושלים ובתוככיה. ההפגזות מצד הלגיון הירדני היו קשות וכואבות, וכמעט בלתי פוסקות כידוע, ובכל מקום היה על פלוגתו להתקדם בין הפצצות והפגזים הרבים ששעטו ושרקו מכל עבר.

באחת ההפגזות הכבדות קלע רסיס ירדני אחד היישר אל תוך רגלו, והוא נפל תיכף ארצה פצוע קשות, כשרגלו הפצועה מדממת וכואבת בייסורי תופת וכאבים אדירים. עד מהרה נזעקו למקום חיל ההצלה, שהזדרזו לפנותו במהרה מזירת הקרב המסוכנת במסוק צבאי, היישר אל יחידת הטראומה שבמחלקת **טיפול נמרץ**.

כאשר זינקו אליו רופאי הפלוגה המיומנים בלוויית סנטריהם, במקום נפילתו ופציעתו שבשדה הפתוח, וראו את רגלו המרוסקת והמדממת, נתפסו פחד ודאגה עמוקה לשלומו, לפי השערתם הוא סבל ייסורים נוראים עד לב שמים! והם חשו תחילה להזריק לו סמי הרגעה כדי להפחית מעט את הכאבים האיומים הללו.

ברם בהביטם בפניו של ר' לייזר, מה מאוד נדהמו לראות שלא זו בלבד שאינו גונח ואינו בוכה כלל, אלא אדרבה! **הוא צחק וחייך אליהם...** וקיבל את כוחות ההצלה במאור פנים ובחיוך רחב, כאילו היו אלה אורחים הבאים להשתתף בשמחתו...

הרופאים נדהמו והתפלאו ולא הצליחו להבין פשר דבר, על מה ולמה החיובים השלווים הללו בלב ליבה של מלחמה סוערת? וביצד בכלל מצליח הוא לחייך בשובכו כך פצוע ומדמם?

הם התקרבו אליו יותר לבדוק אם לא נטרפה עליו דעתו חלילה... ושאלוהו בפליאה גוברת והולכת: מה קורה אתך לייזער? כיצד הנך חש? האם אין לך כאבים וייסורים מרגלך המרוסקת והמדממת? ר' לייזר בדרכו חייך לעברם את חיוכו הירושלמי הפיקחי, ואמר: **אוהו! כואב נורא עד לב השמים!** ומה הם אם כן החיובים הללו שעל פניך?

על אתר ענה ר' לייזר בשנינותו: נו, וכי בגלל שאני סובל עלי לצער גם אתכם?... וכי מה אשמים אתם שנפצעתי? מדוע מגיע לכם לראותני כך ממורמר ובוכה וגונח? - אל השני צריך תמיד לחייך ולשמוח לקראתו!

הוא לימד שם היטב את כולם פרק חשוב בדרכי חיי איש ישראל, באמונה שלמה וביטחון בהשם, לחוש ולומר תמיד בכל דבר: גם זו לטובה!.

וְאַתָּה אָמַרְתָּ הֵיטֵב - אֵיטִיב עִמָּךְ!

*

איש יהודי נכבד בעמיו אשר זכה בניסי ניסים להינצל בגופו ממחנות השואה, ואיבד את כל בני משפחתו הקרובה והעניפה הי"ד, יצא מן התופת כשהוא חבול בנפשו מכל הטרגדיה הנוראה.

כיתר חבריו הניצולים חיפש מקום לבנות בו מחדש את חייו, עד שהושגה עבורו 'אשרת כניסה' [ויזה] לארצות הברית, והוא היגר מהרה לחצי הכדור התחתון באמריקה הגדולה.

עם הגיעו לחופי ארה"ב הגיעה השמועה לאוזניו שהצדיק המפורסם **כ"ק הריי"ץ מליובאוויטש זצוק"ל** ניצול אף הוא בחסדי שמים מן התופת, והיגר לאחרונה לאמריקה. בהיות שנפשו עדיין היתה סוערת בקרבו מכל אותה צרה נוראה, נסע היישר לבית מדרשו של הרבי הקדוש מחב"ד, ותיכף כשראה את הרבי הגדול בהדרו, פרץ בבכיות נוראות מאין הפוגות בזעקותיו על **שש מיליון** יהודים שנטבחו ונרצחו באכזריות שכזו?

הרבי הביט עליו ברוב חמלה ורחמים, ולאחר פנה אליו בפקחותו, והסביר לו: התבונן נא יהודי יקר, ותבין ותשכיל את אשר לפניך, הנה אם 'לקח' השי"ת בבת אחת **שש מיליונים** טהורים וקדושים, הרי בוודאי היה יכול 'לקחת' גם אותך... ואז היו לנו **שש מיליון ואחת** עקידות!

אם בכל זאת נשארת בחיים ולא 'נסחפת' לאושוויץ בעקבות כל משפחתך וידידיך אות הוא משמים שחפצים בחייך ולא במיתתך! - התפקיד שלך אפוא הוא להודות ולהלל לנורא עלילה על שזכית להינצל, ולקום בעוז למפעל חייך לקומם את עצמך ואת ביתך ואת כל היהדות כולה מן ההריסות בעוז ובתוקף!

האיש נענה וקיבל, והשתדל בכל כוחו לצאת מדיכאונו, ומהרה זכה להקים בית של תורה וזכה לראות שלשלת של דורות ישרים ומבורכים תלמידי חכמים ויראי שמים מרבים, לתפארת בית ישראל.

*

וְאַתָּה אָמַרְתָּ הֵיטֵב - אֵיטִיב עִמָּךְ!

קו ההזמנות לכל ספרי 'מכון טיב'
מהגה"צ רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א
0733-22-76-09 מתקשרים מזמינים מקבלים ללא עלות דמי משלוח!

פתח תקווה
ממושבה למטרופולין
PETACH TIKVA
היחידה לתרבות חרדית
מינהל חברה וקהילה

עם לבן גרתי ואחר עד עתה, ויהי לי שור וחמור צאן ועבד ושפחה ואשלחה להגיד לאדוני למצוא חן בעינך (לב, ה-ו)

לכאורה לא מובן, הרי עשו כועס עליו על הברכות שלקח ממנו וכאן מספר לו על כל ההצלחות שלו (עי' רש"י) הרי ודאי שיכעיס אותו יותר. אלא שיעקב נתן לעשו שיחה, תדע שמה שנגזר לאדם זה הוא מקבל, ואין אדם יכול לשנות כלום ממה שנגזר שהרי "הגזירה אמת והחריצות שקר", לדוגמא: אני נזהרתי עם לבן שלא ירמה אותי ודברתי ברחל בתך הקטנה, עם כל זאת כיון שנגזר בשמים שאקח את לאה, הצליח לרמות אותי, ומאידך לבן ניסה לנשל אותי מכל, ובכל זאת "ויצל אלוקים את מקנה אביכם ויתן לי" (לא,ט) ממילא אין לך מה לכעוס עלי, שלא שייך לקחת כלום מהשני, אלא מה שנגזר לכל אדם זה הוא מקבל ותו לא.

מסופר שאחד בא לפני הגר"ח והשתבח בחכמתו, שפעם פרצה שריפה בשכונתו והיה לו שם מחסן גדול עם סחורה, וכאשר השריפה התקרבה למחסן הציעו לו רבע מחיר תמורתה ולא הסכים, וברגע האחרון נעצרה השריפה ונשאר עם כל כספו. ענה לו רבי חיים: אתה טיפש גדול, שהרי מצד השכל הישר היית צריך למכור ברבע מחיר, אלא הקב"ה רצה להראות שגם טיפש גדול כמוך, אם נגזר עליו שישאר לו כל כספו-ישאר לו. (שמחת חיים)

כי במקלי עברתי את הירדן הזה ועתה הייתי לשני מחנות (לב,יא) מרן ה'בית ישראל' מגור זי"ע הקשה: מדוע אמר יעקב אבינו "את הירדן **הזה**", כאילו הוא מראה באצבע על נהר שנמצא ממש ממולו, והרי באותה שעה הוא כלל לא עמד ליד הירדן?

ותירץ יסוד לדורות: על האדם לזכור תמיד, גם בתוקף הצלחתו, את הימים שבהם לא היה לו מאומה. יעקב חזר כעת עשיר עם שני מחנות, אך זיכרון הימים שבהם חצה את הנהר רק עם 'מקלו' היה כה חי ומוחשי עבורו, עד שהרגיש שהוא רואה את הירדן ממש עכשיו מול עיניו – "הירדן **הזה**"! (תורה שבכתב)

ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו עד עלות השחר (לב כה)

כתב רש"י שכח פכים קטנים וחזר עליהם. ובדעת זקנים כתב דיש סמך לדבר ממה שכתוב לבדו ויש לקרוא לכדו דהיינו שהוא חזר על הכדים ששכח. ובחז"ל איתא שצדיקים ממונם חביב עליהם מגופם עי' סוטה דף י"ב ע"א. וצריך להבין מהו החביבות המיוחדת שצדיקים מחבבים את ממונם. ושמעתי מראש ישיבת פוניבז' מרן הגרב"ד פוברסקי שליט"א בשם מרן המשגיח רבי ירוחם ממיר זצ"ל שביאר על דרך משל אם אדם יקבל עט ממרן החפץ חיים זצוק"ל הרי הוא ישמור על העט מכל משמר ויניחו במקום חשוב כפי ערכו, ואע"פ ששווי הממוני של העט אינו אלא כמה פרוטות, מ"מ כיון שזה ניתן לו מהחפץ חיים בעצמו הוא ישמור על העט כלבבו, ואצל הצדיקים שמרגישים איך כל פרוטה ופרוטה שיש להם הכל זה נתינה מיוחדת מהקב"ה, א"כ יש להם חביבות מיוחדת לממונם כיון שיודעים שזה נתינה ישירה מהקב"ה בכבודו ובעצמו, ומלבד מה שיש ללמוד מכאן לא לזלזל בממון וכל ממון שיש אצל האדם זה נתינה מיוחדת מהקב"ה כדי שיעשה בממונו דברים טובים ושנצרכים.

יש נקודה נוספת שיש להתעורר כאן שממון שלא נמצא אצל האדם זה סימן שזה לא צריך להיות אצלו ויש להתחזק מאוד להתרחק מכל נדנוד של גזל וכדו'. (הגרי"א דינר)

כי שרית עם אלקים ועם אנשים ותוכל (לב, כח)

מפרש רש"י: עם אנשים, עשו ולבן. לכאורה הדברים תמוהים, בשלמא במלחמה של יעקב עם לבן יצא יעקב בנצחון, אבל עם עשו, הלזה יקרא נצחון, והלא נאלץ יעקב להשתחוות לו כמה פעמים, ולשלוח לו עדרים עדרים של מתנות בשביל שיתרצה לו, וכפף עצמו עד לקרקע בשבילו.

אלא רואים מכאן יסוד גדול בהנהגת האדם, שנצחון אין פירושו דוקא מי שנלחם עם יריבו והכניעו, אלא השגת המטרה זהו הנצחון. ואם כדי להגיע לזה צריך הכנעה ומתנות, עושים גם את זה, וזהו הנצחון הגדול, מטרתו היחידה של יעקב היתה לעבוד את השי"ת, ולהעמיד שבטי י-ה וכלל ישראל, וכשעבר את המכשול בדרך הכניעה וההשפלה, גם לזה יקרא נצחון. (הרב ברוך גריינמן שליט"א בס' והאיש משה)

ויעקב נסע סוכתה ויבן לו בית וגו'. ויבא יעקב שלם עיר שכם וגו' ויצב שם מזבח (לג, יז-כ)

מה הטעם שבסוכות יעקב לא בנה מזבח לה' ורק בשכם בנה? וי"ל, אומר המשך חכמה, כיון שבסוכות עדיין לא נרפא מצליעתו, והיה בעל מום ופסול להקריב בבמה (זבחים טו:) ולכן בנה בסוכות רק בית, אבל בשכם שהגיע שלם ואומר רש"י שלם בגופו שנרפא מצליעתו, שם בנה מזבח והקריב קרבנות.

ויענו בני יעקב את שכם ואת חמור אביו במרמה (לד, יג)

שואל המגיד מדובנא, היכן הדרך ארץ, שהבנים ידברו בפני אביהם. אומר המגיד מדובנא, אמת שזה החינוך הטוב ביותר שהאבא ילך ראשון ואחריו הבנים, אבל לפעמים כבוד הוא לאב שבניו ילכו הראשונים. אבל מתי? כשצריכים להתבוסס בבוץ, בתוך הלכלוך, אז נכון שהבנים ילכו תחילה, ויכבשו דרך לאביהם. ולכן כאן, כיון שמה שרצו בני יעקב להציע לשכם ולחמור, שימולו היה "במרמה", לכן היה זה לכבוד אביהם שידברו הבנים תחילה. וזהו שכתוב "ויענו בני יעקב במרמה" – לפי שהיו אלה דברי מרמה, לכן ענו הם. (מדשן ביתך)

ויהרגו כל זכר ואת חמור ושכם בנו הרגו לפי חרב (לד, כו)

יש להקשות הא עיקר החטא נעשה ע"י שכם וחמור, וא"כ מה הטעם הרגו קודם את כל העיר ורק אח"כ את שכם וחמור. וי"ל ע"פ הרמב"ם מלכים פ"ט הי"ד שכתב שם בטעם שהרגו את כל בני העיר, כי חטאם היה משום שבני נח מצווים על הדינים והיה על בני העיר לדון את שכם וחמור ע"ז שגזלו את דינה, ומזה שלא עשו את זה נתחייבו מיתה, ע"כ דברי הרמב"ם, וא"כ י"ל, אומר רבי ברוך דב פוברסקי בספרו בד קודש, שכיון שכל חיובם הוא על זה שהם לא דנו, אז הם חייבים רק כל עוד הם יכולים לדון ולא דנים, ואם יהרגו את שכם וחמור לפני כל העיר, אזי הם לא יוכלו לדון, וממילא יפטרו ממיתה. לכן הרגו קודם את כל העיר ורק אח"כ את שכם וחמור.

העולם הזה – בבחינת 'סוכות'

וְיַעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה וַיִּבֶן לוֹ בָּיִת וּלְמִקְנֵהוּ עָשָׂה סֻכֹּת עַל כֵּן קָרָא שֵׁם הַמָּקוֹם סֻכּוֹת (ל"ג, י"ז) לכאורה עלינו להבין: מאחר ויעקב בנה לעצמו **בית**, בעוד את הסוכות עשה עבור **המקנה** – מדוע הוא קרא את שם המקום על שם **הסוכות** שהכין עבור מקנהו, ולא על שם **הבית** שהכין לעצמו?

את התשובה, נבין על פי המעשה הבא: אל ביתו של ה'חפץ חיים' זי"ע, נכנס ביום מן הימים יהודי וביקש את ברכתו של הצדיק להצלחה בפרנסתו. לפליאתו, במקום ברכה – פנה אליו הצדיק ובירר: "האם יש לך בית?". "בודאי!" השיב היהודי, אשר לא הבין לאן חותר רבן של ישראל, אולם ה'חפץ חיים' מיהר להבהיר: "לא! אין לך בית! הבית אינו שלך!"... "הבית אינו שלי? מדוע אומר כך הרבי? הלא קניתי את הבית במיטב כספי, כסף אותו הרווחתי ביושר!" ניסה היהודי להתווכח, אולם ה'חפץ חיים' עמד על דעתו: "לא! הבית אינו שלך!" הוא חזר ואמר. "אינני מבין את כוונתו של הרבי! הלא הבית ביתי הוא, והדבר כלל אינו מוטל בספק!" המשיך היהודי לטעון, ואילו הצדיק נענה והסביר את כוונתו, וכך אמר: "הבית הזה, עליו אתה מדבר, אינו ביתך שלך... הוא הרי לא ישאר שלך לנצח! אתה בסך הכל מתגורר בו, כל עוד הנך בעולם הזה! הבית האמיתי שלך, הבית הקבוע, נמצא בעולם הבא: שם הוא הבית בו תתגורר לנצח, ואותו תוכל לבנות רק באמצעות מצוות ומעשים טובים!" סיים ה'חפץ חיים', ופטר את היהודי לשלום. לא חלפו אלא שנים ספורות, ואותו יהודי הבין היטב את כוונתו של הצדיק... היה זה כאשר פרצה השואה האיומה, אז גורש יהודי זה מביתו עם שאר תושבי עירו, ולא זו בלבד – אלא שהוא נשלח עם רבים מיהודי עירו לחפור לעצמו קבר ביער הסמוך לעיר, כאשר אך בניסי ניסים עלה בידו להנצל בחיים ולשרוד את שנות המלחמה.

או אז, צפו ועלו בזכרונו דבריו של הסבא קדישא, מרן ה'חפץ חיים'... הוא נוכח לדעת, כי אכן, ביתו האמיתי – לא היה בית האבנים שקנה במעותיו, שהרי בית זה ניטל ממנו באבחת רגע... הוא הבין, כי הבית האמיתי שלו – נמצא בעולם הבא, ואת שארית חייו הקדיש למעשי צדקה וחסד!

ואכן, אף על הגאון הצדיק רבי יוסף עדס, אשר כיהן כר"מ בישיבת פורת יוסף במשך כארבעים שנה, מסופר כי במשך כל ימיו התגורר בדירה אותה קנה ב'דמי מפתח', תוך שהוא מסרב בנחישות לרכוש לעצמו דירה שתהיה קניינו הגמור... הוא בשום אופן לא רצה כל קנין קבוע בעולם הזה, שכן הוא זכר היטב כי העולם הזה – ארעי כולו, ולפיכך, קניינים אמיתיים ניתן לקנות רק בעולם הנצחי!

הרי לנו כי יהודי מאמין, המכיר בכך שהעולם הזה אינו אלא פרוזדור בפני העולם הבא – מבין כי ביתו האמיתי הינו רק בעולם הבא, בעוד הבית שהוא בונה בעולם הזה – הינו ארעי בלבד!

את העובדה הזו, ביקש יעקב להזכיר לעצמו תדיר, ועל כן, אף שבנה לעצמו **בית** בו התגורר במשך שמונה עשר חודשים - הוא קרא את שמו של המקום 'סוכות', להדגיש כי גם הבית שבנה - אינו נחשב בעיניו יותר מאשר 'סוכות' – כלומר: דירת עראי בעלמא...

וניתן להטעים ולהוסיף, כי זו הסיבה לכך שהתורה מספרת מעשה זה מיד לאחר שהיא מספרת כי יעקב שב על עקבותיו בכדי ליטול פכים קטנים שהותיר מאחוריו. שכן הנה, יש המבארים, כי כלפי יעקב היתה תביעה מסויימת, כפי דרגתו, על כך שחזר לאחוריו בכדי ליטול את אותם פכים קטנים – ובכך ייחס משמעות רבה מדאי לעניני העולם הזה (ראה כלי יקר).

מעתה יתכן, כי בכדי לתקן את אותו שמץ של פגם שהיה במעשה זה, שהורה על משקל מסויים וחשיבות כלשהי שהעניק יעקב כביכול לעניני העולם – מיהר יעקב לקרוא את המקום בו התיישב בשם 'סוכות', בכדי להורות כי תיקן את אותו פגם דק מן הדק, ומעתה שוב אין העולם הזה נחשב בעיניו למאומה – אלא לעראי בלבד, פרוזדור בפני העולם הבא...

ואכן, מיד לאחר שמספרת התורה על קריאת שם המקום 'סוכות' – היא ממשיכה: "וַיָּבֹא יַעֲקֹב שָׁלֵם עִיר שְׁכֶם אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ כְּנָעַן", שכן כאשר תיקן יעקב אבינו את אותה פגימה דקה – הוא שב לשלמותו המוחלטת, עד שניתן היה לומר עליו: 'ויבא יעקב שלם'! ('ללמדך' מאוצרותיו של הרב מרדכי פרוינדליך זצ"ל)

פינת ההלכה

אותיות עלון נדבקו על מצחו, האם רשאי למוחקן בשבת

שאלה: מעשה ביהודי, שבליל שבת לאחר סעודת שבת, קרא עלון תורני, ומכיון שהיה עייף מאוד, נרדם תוך כדי הקריאה על גבי השולחן, כשהעלון מונח מתחת למצחו. לאחר כשעה התעורר, והלך לבית המדרש, והנה הוא מבחין באנשים שמתבוננים בו בתימהון, כאילו יש אצלו משהו מוזר. כעבור זמן מה, ניגש אליו מאן דהוא והעיר שיש על גבי המצח שלו אותיות הפוכות, היה זה המאמר בעלון, שנרשם על גבי מצחו מחמת לחות זיעתו. והתעוררה השאלה: האם רשאי לשטוף בשבת את מצחו כדי להוריד את הרושם של העלון?

תשובה: שאלה זו נשאלה למרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, והשיב שאין למחוק את הכתב שעל גבי המצח. ונראה שזה על פי דברי החיי אדם (כלל מ ס"ח) שכתב: "מי שנתפחמו ידיו בשבת, משחרות הקדרה וכדומה, נראה לי שמותר ליטול ידיו, ובלבד שלא ינגבם דהוי כמוחק, רק ימתין עד שיתנגבו ממילא". וביאר בנשמת אדם (סק"ב) שכמו שהכותב על בשרו בכל דבר שהוא רושם חייב, וגם כשרושם בפחם שחור, הוא הדין אם היה מוחקו, על מנת לכתוב שתי אותיות חייב, ואם מוחקו שלא על מנת לכתוב שתי אותיות, על כל פנים יש בזה איסור דרבנן. אבל ליטול ידיו מותר, דלא הוה פסיק רישא [כלומר אין הכרח שמחמת נטילת הידים הרושם שבידיו ימחק], אבל הניגוב אסור, משום שהוא פסיק רישא, שאסור אפילו באיסור דרבנן, עכ"ד. וה"ה בעניננו.

ונראה שבכל זאת יהיה ניתן למחוק את האותיות על ידי נכרי, משום שמדובר באיסור דרבנן, ובמקום כבוד הבריות התירו, וכמו שכתב במשנ"ב (סימן שב ס"ק לו) שאע"פ שכתב השו"ע (שם) שטיט שעל בגדו אם הוא יבש אסור לשפשפו משום דהוי טוחן, מכל מקום על ידי אינו יהודי מותר, משום דהוי מלאכה שאין צריך לגופה, ומשום כבוד הבריות שלא לילך בבגדים מלוכלכים שרי, דהוי שבות דשבות, יעו"ש. וה"ה בעניננו.

ויש לציין, כי אין חשש של מחיקת דברי תורה במחיקת האותיות ההפוכות, מפני שהן לא ניתנות לקריאה, ואין להן שם של אותיות, וכמו שכתב במהרש"ם (ח"ג סימן לט), ויעוין במה שהארכנו בדבריו בחשוקי חמד עמ"ס ב"מ (דף צ ע"א), ובכף החיים (סימן קנד ס"ק לח).

(הגר"י זילברשטיין שליט"א, חשוקי חמד זרעים)

מזל טוב

מרכז העיר: משפחת שטיינברג להכנס הבן לעול תורה ומצוות משפחת שטיינר להולת הבן משפחת לוריא להולדת הבת
משפחות שוטלנד-פוקס להולדת הבת הנכדה משפחות אלסטר-גינסברגר להכנס הבן הנכד לעול תורה ומצוות
משפחת גילברט להכנס הבן לעול תורה ומצוות משפחת צוריאל להכנס הבן לעול תורה ומצוות משפחות לוינשטין-דינר לאירוסי הבן הנכד
משפחות קנר-קפלן להולדת הבן הנכד משפחות ויסנשטרן-בלומנפלד להולדת הבת-הנכדה
גני הדר: משפחת גולדבלט לאירוסי הבן משפחות מנס- אלפר להולדת הבן הנכד הנין משפחת פינקוס להכנס הבן לעול תורה ומצוות
משפחות שכטר להכנס הבן הנכד לעול תורה ומצוות משפחות רפאלי-שרייבר (מרכז העיר) לנשואי הבן הנכד
משפחות בלויגרונד-רביץ (מרכז העיר) לנשואי הבן הנכד

בס"ד

פרשת וישלח תשפ"ד | **שנה ד'** 152
הורינו
הוריכם מעל הכל

הורינו דברות קדשך
כיבוד אב ואם בפרשת השבוע
עפ"י הספר 'ויברך דוד' להגאון רבי ישראל דוד הארפענעס
מו"ץ ורב בית הכנסת וקהילת 'ישראל והזמנים' וויליאמסבורג

וַיֵּרָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֶר לוֹ (ל"א ל"ה)

מדוע יעקב אבינו חשש? ממה הוא ירא? כתב בתרגום יונתן וז"ל: וּדְחִיל יַעֲקֹב לַחֲדָא עַל דְּלָא עָסַק עֲשָׂרִין שְׁנִין בְּיִקָּרָא דְאָבוֹי עכ"ל. כלומר שהיה חסר לו זכות מצות כיבוד אב כדי להינצל מעשיו שבא בזכות קיום מצוה זו.

כידוע, עשיו קיבל בברכת יצחק אבינו את כל טוב העוה"ז, ואמרו חז"ל[1] בוא וראה מצות כיבוד אב ואם כמה חביבה לפני הקב"ה, שאין הקב"ה מקפח שכרו בין צדיק ובין רשע, מנלן, מעשיו הרשע, על שכיבד את אביו נתן לו הקב"ה את כל הכבוד הזה וכו', ומה אם רשע זה על שכיבד את אביו, מה פרע לו הקב"ה, המכבד את אבותיו ועושה מצוות אחרות על אחת כמה וכמה, עכ"ל.

וזהו שכרה העצום של המצווה שכל טוב העוה"ז שקיבל עשיו היה בזכות מצות כיבוד אב, ובכלל זה מה שבני עשיו שולטים, וישראל אינם יכולים ליטול ממנו שררה זו עד שישולם לו כל שכר המצווה כמפורש בחז"ל. בתחילה כשבאו ישראל להיכנס לא"י נצטוו שלא לעבור בגבול בני עשיו, ואמרו חז"ל[2]: "כיון שבאו ישראל לעשות עמו מלחמה הראהו הקב"ה למשה אותו הר שהאבות קבורים בו, א"ל: משה, אמור להם לישראל אין אתם יכולים להזדווג לו, עד עכשיו מתבקש לו שכר הכיבוד שכיבד את אלו שקבורים בהר הזה".

וכך הוא בהמשך הדורות, עד גלות זו - גלות אדום, כמפורש בחז"ל[3] "מי איחר כבודו של יעקב בעוה"ז, כבוד גדול שכיבד עשיו את אביו" וסמכוה על הפסוק בתהלים "ואחר כבוד תקחני" כלומר רק אחר שאשלם לעשיו שכר הכיבוד שכיבד את אביו, אקח אתכם.

וכיון שזכותו של עשיו לשלוט על יעקב מכח הברכות שבירכו יצחק אבינו כמו שנאמר "והיה כאשר תריד ופרקת עלו מעל צוארך" (בראשית כ"ז, ב') ושם כותב רש"י בשם המדרש. וזכה להם עשיו מחמת מצות כיבוד אב, לפיכך כשעשיו הלך לקראתו, יעקב אבינו חושש וירא. לא מעשיו, אלא מהחיסרון אצלו עצמו בכיבוד אב.

וע"ז כותב בפתיחת ספר יושר הורי, שבזה מבוארים דברי המשך חכמה כאן בפרשה שכתב בטעם מה שאמרו חז"ל שאין זרעו של עשיו נמסר אלא ביד בניה של רחל וכו' וביאר המשך חכמה משום שזרעו של עשיו בא בכח כיבוד אב שכיבד עשיו את יצחק, ועל כל השבטים הייתה טענה של ביטול כיבוד אב ואם מצד שציערו את יעקב במכירת יוסף, וממילא דווקא "זרעה של רחל", יוסף ובנימין, שלא ציערו את אביהם, הם שיכולים לעמוד כנגד עשיו.

1. תנחומא קדושים סי' ט"ו 2. מד"ר דברים פרשה א' 3. פסיקתא דרב כהנא סוף פרשה כ"ד

הורינו דרך חיים
כיבוד אב ואם בהלכה ומנהג
עפ"י הספר 'ויברך דוד' להגאון רבי ישראל דוד הארפענעס
מו"ץ ורב בית הכנסת וקהילת 'ישראל והזמנים' וויליאמסבורג

כשם שחובה על כל אחד ואחד מישראל ללמוד את ההלכות המצויות, כהלכות ברכות, שבת, שמירת הלשון ועוד, כך חובה על כל אדם ללמוד ולשנן את הלכות כיבוד אב ואם ומוראם, שמצווה זו היא תמידית בכל זמן, וחמורה היא עד מאוד, ואם לא ילמד את הלכותיה, מאין ידע היאך לקיימן, ויכשל בדברים רבים, מבלי לדעת שהוא נכשל.

מותר לשכב על מיטת ההורים?

בספר 'אהל יעקב' כותב הגאון רבי יעקב אהרן סקוצילס, דיון הלכתי בנוגע לישיבה או שכיבה על מיטת ההורים. מצד אחד מדובר וודאי על מקום המיוחד להם, ומצד שני צריך לדון אם יש בכך מקום של כבוד שאין ראוי לשבת במקומם. וכותב[4] שנחלקו גדולי הפוסקים בזה, ונראה שהמנהג להקל.

ובהערות שם מרחיב, ומביא מהילקוט מעם לועז פרשת יתרו שכתב שלא ישב ולא ישכב על מטת אביו ואימו. ומביא ששמע שכן הוא דעת הגאון רבי ישראל יעקב פישר, וכ"כ לו בתשובה הגאון רבי אביגדור נבנצאל.

אמנם ראינו שגדולי הפוסקים נקטו להלכה להקל, וכן הובא בספר מורא הורים וכבודם בשם הגאון רבי יוסף שלו' אלישיב והגאון רבי בן ציון אבא שאול, וטעמם משום שכל איסור ישיבה נאמר רק במקום הקבוע להורים, שזה מקום של כבוד - כמו בראש השלחן וכדומה, אבל על מיטתו, אין זה מקום של כבוד ולכן מותר.

וכן השיב והורה הגר"ח קנייבסקי במכתב תשובה להגאון רבי יעקב אהרן סקוצילס, שאם מבקש רשות יכול לשבת או לישון במיטת אביו. וכן הורה הגאון רבי עזריאל אויערבאך, שמותר לשבת ולישן על מיטת אביו ודווקא בכיסא מיוחד ומקום מיוחד של ישיבה מצאנו הדין להחמיר. וכן כתבו עוד מפוסקי זמננו, שלא שמענו על איסור כזה, וכן השו"ע לא הביא כזאת הלכה. ונראה הטעם שהוא דבר שעושים בפרטיות ממילא אין בזה חוסר כבוד.

ובשו"ת ודרשת וחקרת[5] הביא דברי המעם לועז, והוסיף מה ששמע מהרבנית שיינברג ע"ה, א"ח להגאון רבי חיים פנחס שיינברג, שהקפיד שלא ישנו הילדים על מיטתו, ואמרה שחינכה ילדיה שמיטתו הוא קדוש, וזה ודאי שאם יודע שאביו מקפיד על זה לכו"ע אסור, מצד הקפדת אביו. וגם כשאינו יודע עדיף להחמיר אא"כ יודע שאביו אינו מקפיד.

ויש שכתבו לחלק ולבאר את דברי הילקוט מעם לועז, שבזמנם המיטה הייתה משמשת גם לישיבה ולאכילה, ולכן זה נחשב לדבר שיש לו חשיבות, ולשבת על זה הוי דבר מכובד, ולכן אסור לבן לשבת על מיטת הוריו. אבל בזמנינו שהמיטה משמשת רק לשינה, זה לא נחשב מקום המכובד ולכו"ע אין בזה חשש.

> חיוב גדול על כל יודע ספר לשמור את דרך עץ החיים, לקבוע שיעור בהלכות כיבוד אב ואם ורבו, שחיוב על האדם להיות בקי בהם בתמידות, ויזהר האדם מאד בזה להשלים בכל שנה, אף שיעסוק אז בשאר לימודים יקבע ג"כ לימודו בזה. (יסוד ושורש העבודה, שער הניצוץ סוף פרק ב')

4. אהל יעקב, סימן ר"מ סעיף ל"א עמוד כ"א 5. חלק ו' יורה דעה סימן נ'

מעשה אבות
סיפור מהחיים

קביעות לכיבוד אב ואם שהצילה חיים

סיפור אמיתי שקרה לי, ולדעתי יכול לחזק מאוד הן בנושא השגחה פרטית והן במצוות כיבוד אב ואם - "למען יאריכון ימיך".

זה קרה ביום שני בבוקר, בחול המועד סוכות תשפ"ז. הזמנתי חבילה מחו"ל, ולמרות שאני מתגורר בשכונת רמות בירושלים, חברת דואר ישראל החליטה משום מה לנתב אותה לסניף בשכונת א-טור במזרח העיר - שכונה ערבית לחלוטין.

לקחתי את הילדים ברכב ונסעתי לשם.

כשהגענו, גיליתי אזור לא סימפטי במיוחד ליהודים, ללא מקומות חניה פנויים. לאחר כמה סיבובים מורטי עצבים, החלטתי לחנות לדקה על המדרכה ורצתי פנימה. בפנים חיכה לי סניף דואר ישן ומוזנח: כל השלטים היו בערבית, למעלה משלושים איש המתינו בתור, ורק פקיד בודד קיבל קהל. הבנתי מיד שזה פשוט לא שייך להישאר שם, חזרתי מהר לרכב ללא החבילה ועזבתי את המקום.

בדרך חזרה לרמות, כשהתקרבתי לאזור הגבעה הצרפתית, קיבלתי שיחת טלפון מסבתא של אשתי, היא הייתה נסערת ומודאגת. היא סיפרה שבנה, חמי, מתקשר אליהם בכל בוקר בשעה קבועה כבר שנים רבות - מתעניין בשלומם ולומד עם אביו את המשנה היומית. אך באותו בוקר הוא לא התקשר, ולא ענה בטלפון הנייד או בבית.

היא שאלה בדאגה אם אני יודע מה קורה אתו, אמרתי לה שאיני יודע, אך מכיוון שאני ממילא נמצא בדרכי חזרה ועובר ליד שכונת רמת שלמה (השוכנת בדיוק בין הגבעה הצרפתית לרמות), אכנס אליו לראות מה שלומו.

כשנכנסתי לביתו, נחרדתי לגלות אותו מוטל חסר הכרה ובמצב של סכנת חיים מיידית. הזעקתי בדחיפות צוותי עזרה ראשונה, שהבהילו אותו לבית החולים הדסה עין כרם, שם התברר שהוא סובל ממחסור חמור של נתרן (מלח) בדם.

הרופאים ציינו שאם הוא היה מגיע לבית החולים שעה או שעתיים מאוחר יותר, המצב היה גורם לנזק מוחי בלתי הפיך ואף למוות, חלילה. בחסדי שמיים גלויים, מצבו התייצב וביום חמישי הוא כבר שוחרר לביתו כשהוא בריא ושלם.

כשמתבוננים בשרשרת האירועים, קשה שלא להתרגש מההשגחה הפרטית המדויקת: הטעות התמוהה של דואר ישראל בניתוב החבילה, העומס בסניף שגרם לי לעזוב מוקדם, והתזמון המדויק של שיחת הטלפון בדיוק כשהייתי בסמוך לביתו (שהרי ביום רגיל לא הייתי נוסע במיוחד לבדוק מה שלומו, שכן הוא אדם בריא דרך כלל).

ומעל הכל - בולטת ההתמדה הבלתי מתפשרת של חמי במצוות כיבוד הורים יומיומית, כשהוא מתקשר להוריו מתעניין בשלומם ולומד עם אביו משנה יומית, ובזכות אותה קביעות אימו דאגה והזעיקה עזרה, והתקיים בו כפשוטו: "למען יאריכון ימיך".

(א.ב, שכונת רמות, ירושלים)

רב הנסתר

מאמר חז"ל או מעשה רב בנושאי מצוות כיבוד הורים נטמנו בתמונה, גלו ושלחו לנו, ואולי תזכו בפרסים!

horeinuorg@gmail.com
או בפקס: 077-6021640

פתרון חידת 'רב הנסתר' לגיליון פרשת ויצא

אמר הקב"ה "מי הקדימני ואשלם תחת כל השמים לי הוא", מי הוא זה שהקדים כבוד לאבותיו ולא נתתי לו בנים, ע"כ. ומבואר שזוכים ע"י קיום המצווה לבנים, מידה במידה, כיון שקיים מצות כיבוד או"א יזכה לילדים שממילא גם הם יכבדוהו (מדרש תנחומא פרשת קדושים סי' ט"ו)

הודעה תשלח לפותרים נכונה שעלו בגורל.

ניתן לקבל את גיליונות הורינו במייל גם באנגלית ובאידיש

כתבו לנו הצטרפות - אנגלית / אידיש
וקבלו את הגיליון מדי שבוע לתיבת המייל שלכם

הצטרפו עכשיו: horeinuorg@gmail.com

והשיב לב

שאלות ותשובות משולחנם של יועצים רבניים ומטפלים

ניתן להפנות שאלות ליועצי 'הורינו' עבור מדור זה בכתובת דוא"ל המופיעה בגב הגיליון. סודיות מובטחת.

? אני עדיין לא נשואה וגרה עם אימי בבית, וב"ה הקשר בינינו מצוין. בתקופה האחרונה קורה הרבה פעמים שאמי מדברת בזמן שאני נמצאת בחדר אחר. לרוב מדובר בדיבורים שהם חצי לעצמה וחצי אליי, למשל: "צריך לזכור לקנות..." וכדומה. הקושי הוא שהיא מדברת בקול רגיל, ואילו אני בחדר אחר ואיני שומעת. כששאלתי "מה?" היא אינה מגבירה את הקול, וכך יוצא שאני מפסיקה את עיסוקיי והולכת אליה כדי לשמוע מה נאמר.
הבעיה מחריפה בזמנים לחוצים. אם אקום וארוץ אל החדר השני בכל פעם, לא אצליח להתארגן ולא אספיק לעשות דבר. כשהסברתי לאמי שאני לא מצליחה לשמוע כך, זה עזר, אבל רק לאותו זמן, ואחר כך הדברים חזרו לקדמותם.
אני רוצה לכבד את אמי ולא לפגוע בה, ואני גם צריכה להצליח לתפקד. לכן אני שואלת: מהי הדרך הנכונה לנהוג במצב כזה? באיזו מידה עליי להפסיק את עיסוקיי וללכת לחדר השני כדי לשמוע, ומתי אפשר להמשיך במה שאני עושה? ואיך אפשר לפתור זאת מבלי לפגוע באמי?

! הנושא שהעלית חשוב מאוד. כבר מדבריך ניכר שהקשר עם אימך טוב, ושאת מבקשת פתרון שיכבד אותה. זו נקודת פתיחה מצוינת. אימך כנראה אינה שמה לב שקולה אינו מגיע אל החדר השני. דיבור "חצי לעצמה וחצי אלייך" הוא דרך טבעית של מי שמנהלת בית ומתכננת תוך כדי עבודה. מבחינתה היא אמרה את הדברים בקול רגיל, ולכן גם כששאלת "מה?" היא חוזרת באותה עוצמה. זה ברור שאמא לא צריכה לתת צידוק, אבל לך יהיה קל יותר להבין את זה.
לגבי השאלה כמה להגיע: כשאמך פונה אלייך באמת, כיבוד אם מחייב להיענות, גם אם זה קורה חמש עשרה פעמים ביום. אבל כשהיא מדברת לעצמה, היא אינה מצפה שתבואי ותקשיבי, ואינה מתאכזבת או נפגעת כשאינך מגיעה. במקרה כזה באמת אין צורך להגיע. נשאלת אפוא השאלה כיצד לזהות מתי היא זקוקה לך ומתי היא מדברת לעצמה בקול.
בעניין זה אין פתרון קל, ויידרש תהליך הדרגתי של תזכורת מתמדת, בכבוד ובהבנה, כדי להשריש הרגלים חדשים. אפשר, למשל, לשאול בשעה נוחה ובנועם: "אמא, אמרת קודם משהו על קניות, מה רצית?" הדרך הטובה ביותר היא להסכים ולסכם יחד על כלל פשוט, בשיחה רגועה ולא ברגעי לחץ: כשאמא צריכה ממני משהו, היא קוראת לי בשמי או משתמשת באיזה סימן מוסכם אחר. דברים שצריך לזכור אפשר לכתוב ברשימה משותפת על המקרר. בזמנים לחוצים אפשר לשאול "זה דחוף?", ואם לא, לבקש ממנה לטפל בזה מאוחר יותר.
כשאת מדברת עם אמך, כדאי לנסח זאת כבקשה שמקלה עלייך ולא כביקורת עליה: "אמא, אני רוצה לשמוע אותך ולעזור, ולכן קשה לי כשאני לא שומעת". אמך תשמח לעזור, וכך הקשר ישמר.
בהצלחה, ובשורות טובות.

בנימה אישית

שורות שנכתבו בכאב ובכנות, על ידי אבא למשפחה עם ילדים מתבגרים שלא היו מודעים לנושא של כיבוד הורים.

אני אבא לילדים, חלקם מתבגרים וחלקם קטנים יותר, ואני רוצה לשתף בקושי שליווה אותי שנים, אולי גם אתכם, בכל הנוגע לכיבוד הורים של ילדינו, וההתנהגות שלהם שלפעמים ממש מכאיבה - כאשר אנחנו עומדים מבחינה חינוכית חסרי אונים, ואסביר.
כשילד עונה לי בחוצפה, מדבר לאמא שלו בטון שמכווץ את הלב, או פשוט מתעלם ממה שביקשנו, זה כואב. הכאב הזה אינו רק על הכבוד שנפגע, אלא על ההרגשה שהבית שבנינו לא מעביר את הערכים שרצינו להנחיל.
אלא שברגע שבו צריך לחנך את ילדינו לכיבוד אב ואם, אנחנו מתקשים. איך אפשר לדרוש כבוד לעצמנו? איך מסבירים לילדים שחובה לכבד אותנו, בלי להרגיש שאנחנו מבקשים לעצמנו? בכל פעם שניסינו, חשנו אי נעימות. נדמה היה לנו שדרישה לכבוד היא גאווה, ושתיקון הוא קטנוניות. לכן פעמים רבות בחרנו לשתוק. ובפעמים שדיברנו, זה יצא מתוך כעס, בלי הצלחה, והותיר טעם מר אצל כולנו. והשתיקה לא הייתה פתרון. היא רק הרחיקה את הרגע.
ואז התייעצתי עם חבר בערך בגילי, הוא אמר לי עצה שאני בכל יום מודה לו על כך, ומרגיש צורך לשתף בזה גם כאן שיהיה לתועלת לכולם, כי אני יודע שבהרבה בתים זה המצב.
לפני ראש השנה קיבלנו על עצמנו בבית קבלה אחת קטנה: ללמוד בבית, כל השבתות, הלכות כיבוד אב ואם. בלי נימה אישית, בלי "תראו מה עשיתם אתמול", בלי שום תיאור של מה שקורה אצלנו. הלכה לשם הלכה, כמו שלומדים הלכות שבת או ברכות. קבענו זמן קבוע: בסעודת ליל שבת, אחרי הדגים, כשכולם כבר שבעים ורגועים. שתי דקות, לא יותר. קוראים הלכה, מתעכבים על פרט אחד, וממשיכים הלאה.
התחלנו כקבלה טובה לתקופה, והיום זה כבר חלק מהשבת שלנו. ואנחנו רואים שינוי. הוא לא דרמטי, אבל הוא אמיתי. יש יותר מודעות, ופתאום שמים לב לצורת הדיבור כלפי ההורים. לא פעם אחד הילדים מעיר לאחיו או לאחותו, בשקט ובלי שנצטרך להגיד מילה, כשהוא רואה שמשהו לא בסדר.
הבנו שכשההלכה מדברת, אנחנו לא צריכים לדבר בשם עצמנו. לא אנחנו דורשים כבוד, אלא התורה. ואנחנו, במקום להיות שופטים בבית, פשוט לומדים יחד איתם. בעצם גם אצלי התבהרה המחשבה, שבאמת בעומק הדבר לא את כבודי אני מבקש, אלא שהילדים והבית יתנהלו על פי השקפת התורה איך מתייחסים להורים, ולדור שמעלינו. ובמובן הזה, גם אני מתחזק מזה לא פחות מילדיי.

יש לכם השגות על הנכתב? רוצים לשתף התמודדות אישית שלכם? מוזמנים לשלוח אלינו ונפרסם בעז"ה ככל האפשר:
horeinuorg@gmail.com

כוחה של הקביעות

יש אנשים בעלי משמעת עצמית חזקה במיוחד. הם מסוגלים לעמוד בהתחייבויות, לדחות סיפוקים, לקום מוקדם גם לאחר לילה קצר ולהתגבר על עייפות. הם עושים את מה שהם יודעים שנכון לעשות, גם כשאין להם שום חשק.

אנחנו מתפעלים מאנשים כאלה, ובצדק. הרי היכולת לשלוט בעצמנו, ולא להיגרר אחר כל רצון חולף, היא מן הכוחות החשובים ביותר בבניית אישיותו של האדם, ולא רק בעבודת ה', אלא בכל תחומי החיים. היא משפיעה על הדרך שבה אנחנו חושבים, על האופן שבו אנחנו מתמודדים עם רגשותינו, ובעיקר על היכולת שלנו לבחור כיצד לפעול, גם כשהרצון מושך אותנו לכיוון אחר.

אבל יש כאן דבר מעניין שכדאי לתת עליו את הדעת.

גם אדם בעל משמעת עצמית חזקה מאוד עלול למצוא את עצמו, בנסיבות מסוימות, מתקשה לעשות דברים שבמשך שנים עשה כמעט ללא מאמץ.

מה השתנה? האם איבד פתאום את כוח הרצון שלו? האם כל המשמעת העצמית שפיתח במשך השנים נעלמה?

לא בהכרח.

לפעמים מה שנעלם אינו כוח הרצון, אלא דבר אחר שסייע לו להשתמש בכוח הרצון הזה: המסגרת הקבועה.

כוחו של הרגל

אחד הכלים החשובים ביותר העומדים לרשותנו כדי להצליח בחיים הוא היכולת ליצור לעצמנו סדרים והרגלים קבועים.

אדם שמחליט בכל בוקר מחדש מתי יקום, מתי יתפלל, מתי ילמד ומתי יעסוק בענייניו, נדרש לקבל שוב ושוב החלטות שכבר קיבל אתמול ושלשום. בכל פעם הוא צריך להתגבר מחדש על העייפות, על החשק להמשיך לנוח ועל שלל הדברים האחרים שמבקשים את תשומת ליבו.

לעומתו, אדם שיש לו סדר יום קבוע, אינו צריך לפתוח בכל בוקר מחדש את הדיון הזה. בשעה מסוימת קמים, בשעה מסוימת מתפללים, ובשעה מסוימת מתחיל סדר הלימוד. לא מפני שאין לו בחירה, אלא מפני שהוא כבר בחר. הוא קיבל את ההחלטה בשעה של יישוב

הדעת, וכעת ההרגל מסייע לו לקיים אותה גם בשעות שבהן הרצון והחשק אינם חזקים כל כך.

וזה אחד הכוחות הגדולים של הקביעות: היא מאפשרת לנו להישען על החלטות טובות שקיבלנו בעבר, גם ברגעים שבהם קשה לנו לקבל אותן מחדש.

ויש דרך נוספת לחזק את הקביעות: ליצור מחויבות כלפי אחרים. אדם שקובע ללמוד עם חברותא, למסור שיעור או להשתתף בקבוצה קבועה, יודע שלא רק ההחלטה האישית שלו עומדת על הפרק, אלא שיש גם אחרים שמצפים לו. גם ביום שבו אין לו חשק, עצם הידיעה שמישהו ממתין לו יכולה להעניק לו את הדחיפה הדרושה כדי לקום ולעשות.

כך, באמצעות הרגלים קבועים ומחויבות כלפי אחרים, אנחנו יכולים להקל על עצמנו להתמיד בלימוד התורה, בתפילה, בעשיית חסד ובתחומים רבים אחרים.

הקביעות אינה מבטלת את הצורך במשמעת עצמית, אבל היא מקלה עלינו להשתמש בה.

✦✦✦

בתקופה האחרונה למדתי את הדברים האלה גם מניסיוני האישי.

במשך קרוב לארבע עשרה שנה נהגתי להשתתף מדי בוקר בשיעור הדף היומי בשעה שש, ולאחר מכן להתפלל במניין קבוע בשעה שבע. הקפדתי על כך מאוד. גם לאחר לילות קצרים, נסיעות ועייפות גדולה, הייתי קם ויוצא לשיעור. במשך השנים היו פעמים בודדות בלבד שבהן לא השתתפתי.

מטבע הדברים, ראיתי בכך ביטוי למשמעת עצמית חזקה.

ואכן, נדרשת משמעת כדי להתמיד במסגרת כזאת במשך שנים. **אבל בתקופת הטיפולים הרפואיים שעברתי,** כאשר נאלצתי להימנע משהייה במקומות הומי אדם ולהישאר בבית, גיליתי דבר שלא הערכתי קודם במידה מספקת.

בתחילה חשבתי שאוכל לנצל את המצב לטובה. הרי כעת אוכל להתפלל במתינות, ללמוד בזמנים הנוחים לי ולבנות לעצמי סדר יום מתאים.

אלא שבפועל התקשיתי הרבה יותר מכפי שציפיתי.

אותו אדם שהצליח במשך שנים לקום מוקדם גם בתנאים לא פשוטים, התקשה פתאום לשמור על סדרי התפילה והלימוד כאשר לא הייתה לו מסגרת קבועה.

התגלית הזאת לא הייתה נעימה, אבל היא הייתה מאלפת.

הבנתי שחלק מן היכולת שלי להתמיד, שייחסתי למשמעת העצמית שלי, נשען למעשה על הקביעות: על השיעור שמתחיל בשעה מסוימת, על המניין הקבוע, על הקשר שנוצר עם האנשים ותחושת המחויבות כלפיהם, ועל הידיעה שבשעה שש בבוקר אני צריך להיות במקום מסוים.

כל עוד הייתה המסגרת הזאת, לא נדרשתי להחליט בכל בוקר מחדש אם לקום, מתי ללמוד ומתי להתפלל. הדברים היו חלק מחיי השגרה.

כאשר המסגרת נעלמה, נשארתי עם הרצון הטוב, אבל בלי המשענת שסייעה לי לממש אותו.

והרצון הטוב לבדו, כך התברר לי, לא תמיד הספיק.

ומכאן גם לקח מעשי: כשאנחנו מתקשים להתמיד בהחלטותינו, לא תמיד הפתרון הוא להפעיל יותר כוח רצון. לפעמים נכון יותר לבנות לעצמנו מסגרת שתחייב אותנו והרגלים שיקלו עלינו לעשות את מה שכבר החלטנו לעשות.

✦ ✦ ✦

לא לחינם הפליגו חז"ל בחשיבותה של הקביעות.

אחת השאלות שנשאל אדם בבית דין של מעלה היא: "קבעת עתים לתורה?" (שבת לא, א). לא רק אם למד תורה, אלא אם קבע לה עתים. יש כאן דרישה שהלימוד לא יהיה תלוי רק בזמן פנוי שנשאר במקרה, או בחשק שמתעורר מדי פעם, אלא שיהיה לו מקום קבוע ומחייב בתוך סדר החיים.

וכך גם בתפילה. חז"ל הפליגו במעלתו של הקובע מקום לתפילתו (ברכות ו, ב). הקביעות מעניקה לדברים החשובים בחיינו מקום שאינו צריך להיקבע מחדש בכל יום.

הרה"ק מבילגורייא זי"ע מביא בשם אביו כ"ק מרן מהרי"ד מבעלזא זי"ע, שהיה אומר שצריך ללמוד על פי הסדר דווקא, ואמר שזהו קפידא מהבעל שם טוב זי"ע, שהכל יתנהל על פי סדר. לא רק בענייני העולם, אלא גם בענייני עבודת ה' ולימוד התורה.

יש כאן יסוד עמוק.

אדם יכול להתלהב מאוד מהחלטה טובה, לקבל על עצמו קבלות גדולות ואפילו לעמוד בהן במשך תקופה מסוימת. אבל ההתלהבות לבדה אינה מבטיחה התמדה. כדי שהשאיפה תהפוך לחלק מחייו, עליו לתת לה מקום קבוע בסדר יומו ולשמור עליו בעקביות, גם כשההתלהבות הראשונית כבר חלפה.

איננו צריכים להסתמך רק על כוח הרצון שלנו ועל היכולת להתגבר על עצמנו בכל יום מחדש. אנחנו יכולים להקל על עצמנו באמצעות קביעת סדרים ויצירת הרגלים טובים, שיהפכו את הדברים החשובים לנו לחלק טבעי מסדר חיינו.

המשמעת העצמית עוזרת לנו לקיים את ההחלטות שלנו.
הקביעות וההרגל עוזרים לנו שלא נצטרך לקבל אותן מחדש בכל יום.

——— ✦ ———

פרשת וישלח

להכיר טובה גם אם הנותן לא התכוון להיטיב

"ויחן את פני העיר"

בפרשה מוזכר שיעקב קנה שדה מאת אנשי שכם בסכום גבוה במאה קשיטה.

מובא במדרש רבה: (עט,ו) יעקב אבינו משום שנהנה משכם הכיר להם טובה והעמיד חנויות בשכם ומכר בזול ללמדנו שאדם צריך להחזיק טובה למקום שיש לו הנאה ממנו.

וכן רבי שמעון בר יוחאי ורבי אליעזר בנו התחבאו במערה י"ג שנה כשיצאו רחצו בחמי טבריה כדי לרפאות את פצעיהם כשיצאו מהמערה אמר רשב"י לבנו חייבים אנו להוקיר טובה לעיר טבריה על שריפאה אותנו, ולכן טיהרו את טבריה, כיון שהיה הרבה ספקות איפה קברו את מתיהם ומחמת כך הכוהנים נמנעו ללכת להרבה מקומות והוצרכו להקיף הרבה ורשב"י על ידי נס כל מקום שהיה מת, המת צף וכך ריכז את כל המתים למקום קבורה אחד וכך יכלו הכוהנים והשומרים טהרה לעבור ללא חשש טומאת מת. (שבת לב).

רואים מפה עד כמה היה גדול אצל אבותינו הכרת הטוב אע"פ שיעקב אבינו לא קבל שום דבר בחינם ולא עוד אלא שגם את השדה קנה במאה מטבעות- מחיר מלא, מכל מקום ראה יעקב אבינו צורך להיטיב להם כיון שיעקב נהנה מהעיר רצה להנות אותם בחזרה.

רואים עוד מפה שאפילו אם הנותן לא מתכוון להיטיב אלא לעצמו כיון שיש לאדם הנאה מכך, מידת הכרת הטוב נותנת שייטיב עם הנותן, כמו שמצאנו אצל יעקב שכיוון שנהנה מהעיר רצה להנות אותם בחזרה.

וכן לרשב"י, אנשי טבריה לא התכוונו להיטיב לו אלא חמי טבריה הם הפקר לכל כיון שנהנה החזיר להם טובה גדולה וטיהר את העיר טבריה.

מצאנו במשה רבנו שנזהר מאד שלא ייפגם אצלו מידת הכרת הטוב. בעשרת המכות, במכות דם, צפרדע וכינים הכה אהרון ביאור ובחול ולא משה מכיוון שתיבתו הייתה על היאור ובכינים מכיוון שטמן את המצרי בחול.

ונשאלת השאלה מדוע משה רבנו לא הכה בחול ובַיְאוֹר דהלא ההכאה הזאת היא לתכלית בריאתו של החול והיאור לעשות את רצון השם שע"י כך יתקדש שמו של הקב"ה, עוד הרי החול והיאור אין בהם דעת ותחושת כאב? כך שואל הרב דסלר בספרו מכתב לאליהו.

ומתרץ הרב דסלר שמידות האדם הם נבנים מהתפעלות הלב ולא רק מהשכל. והתפעלות הלב אף גוברת על השכל וכיוון שליבו של אדם רואה שהחול שעזר לו והוא מכה בחול זה, הכאה זו גורמת לפגם בהכרת הטוב כיוון שהחול עזר לו וכנגד זה הוא מכה אותו. לכן אם משה היה מכה את היאור שהיטיב עמו היה פוגם במידת הכרת הטוב כלפי אחרים.

ובמיוחד בלימוד תורה, אדם צריך להוקיר טובה למי שמלמדו תורה ומי שלמד ממנו אפילו הלכה אחת חייב לנהוג בו כבוד. כל זה ממידת הכרת הטוב והחיוב שאדם יהיה לו הערכה גדולה לתורה. מצאנו אצל דוד המלך כיון שלימדו אחיתופל שני הלכות קראו רבו, אלופו ומיודעו וכו' כמובא בפרקי אבות: (פ"ו) "הלומד מחברו פרק אחד, או הלכה אחת, או פסוק אחד, או דבור אחד, או אפילו אות אחת, צריך לנהג בו כבוד, שכן מצינו בדוד מלך ישראל, שלא למד מאחיתופל אלא שני דברים בלבד, קראו רבו אלופו ומיודעו, שנאמר: (תהלים נה) "ואתה אנוש כערכי אלופי ומיודעי". והלא דברים קל וחומר, ומה דוד מלך ישראל, שלא למד מאחיתופל אלא שני דברים בלבד, קראו רבו אלופו ומיודעו. הלומד מחברו פרק אחד, או הלכה אחת, או פסוק אחד, או דבור אחד, או אפילו אות אחת, על אחת כמה וכמה שצריך לנהג בו כבוד. במיוחד צריך אדם להכיר טובה לאשתו ובן להוריו, כותב ספר החינוך מי שאינו מכבד את הוריו נקרא נבל שאין לו הכרת הטוב להוריו על שטרחו וגדלוהו. **מסופר** (מורשת אבות) על בנו של רבי שלום איזן מירושלים שהגיע למצוות. הוא סר להזמין ל"קידוש" בשבת, את רבי איסר זלמן מלצר. הנימוס חייב זאת, אף הכרת הטובה, אבל הוא לא העלה בדעתו שהגאון הישיש והחלש יוכל לבא רגלי ממרחק כה רב. ה"קידוש" היה בעיצומו, גדולי ירושלים השתתפו בשמחה, בראשם הגאון מטשבין, שלאחר שטיפס במעלה המדרגות התלולות קרוב לארבע קומות, התנשף ואמר: "המעלות של דירה זו - הן חסרונותיה... " הסבו גדולי ירושלים ושוחחו בדברי תורה - ולפתע נראתה בפתח דמותו של רבי איסר זלמן מלצר במחלצות השבת ההדורות. הכל קמו לכבודו ולא הסתירו את השתוממותם ! הכיצד טרח ובא מהלך כה רב?! אמת **כן הסיבה שהגעתי היא כיון שבגינו חלף במחי הרהור תשובה! הדברים הפכו סתומים עוד יותר, והגאון הישיש נאלץ** להבהירם: כאשר רבי שלום בא להזמיני לבר-המצוה של בנו, חלף במחי הרהור: "הוא חוגג כבר את הכנס בנו למצוות - והרי זה עתה נערכה חתונתו ! אח - איך שהזמן חולף מהר, יש להזדרז ולשוב בתשובה בטרם... " **ואם בזכותו חלף במחי הרהור תשובה [-אף שוודאי הוא לא התכוון לכך] חייב אני לטרוח ולהשתתף בשמחתו, מדין הכרת טובה !**

מרן הרב בן ציון אבא שאול זצוק"ל כשהיה נקלע לבית הכנסת מיד היה שם מעות לצדקה כיון שנהנה מהמקום.

מעשה בשני חברים שהלכו במדבר, ובדרך נוצר ביניהם ויכוח גדול, עד כדי כך שקם אחד וסטר לחברו בפניו, והשני נפגע מזה מאד וכתב שם על החול "החבר הטוב שלי סטר לי היום על הלחי". הם המשיכו ללכת, ובהמשך הדרך נכנסו לאגם מים כדי להתרענן, ולפתע החבר שמקודם קיבל סטירה היה בסכנה גדולה, ואז בא לעזרתו החבר שסטר לו ובחסדי ה' הציל אותו. ואחרי שהתאושש ממה שקרה, כתב החבר שניצל על האבן, בחריטה שקיימת לעולם "החבר הטוב שלי הציל את חיי". ושאל אותו החבר, למה כשהכיתי אותך, כתבת על החול, וכעת שהצלתי אותך, כתבת על האבן? וענה לו חברו: מעשה לא טוב צריך לרשום על החול, כדי שיעשו שלום ויהיה ניתן למחוק אותו, אבל מעשה טוב צריך להישאר למזכרת לעולם, ולכן חרתי אותו על האבן. מעשים לא טובים מצוה לשכוח, ומעשים טובים מצוה לזכור לעולם.

מדוע לא הרג שלמה את אביתר שפגע בדוד- מסופר בנביא (מלכים א ב, כו), ששלמה המלך עליו השלום, לא הרג את אביתר הכהן שהמליך את אדוניה ופגע בדוד, מפני שהיה בו דבר טוב, שעזר לדוד כשהיו לו הרבה צרות, ואסור לשכוח לאדם דברים טובים, גם בזמן שהוא עושה דברים רעים. ומכאן יש ללמוד, שגם מי שעושה לאדם צרות רבות ורעות, אסור לשכוח לו את הטובות שעשה, וצריך להכיר לו טובה עליהם. ועיין בספר הקדוש תומר דבורה שפירש כך את מידת "כי חפץ חסד הוא".

רבינו האגרות משה התארח אצל תלמידו לעת זקנתו, וכשיצא מהבית נזכר ששכח לומר תודה רבה לבני המשפחה. ולמרות קשיי ההליכה שהיו לו, חזר ועלה כמה קומות כדי להודות למארחיו.

דקות תחושותיו של רבי חיים בהכרת טובה והחריפות הרבה בה הדגיש את הצורך להכיר טובה. הנן פרשה מפלאה כשלעצמה. מסופר על רבי חיים שהיה מטריח עצמו למרחקים ומטלטל בדרכים בתאו של טנדר מקפץ, כדי להשתתף בשמחת כלולותיו של תלמיד מישיבה אחרת, אשר "כבדו" בכך שבא לשמוע אצלו "חבורה"... כל אברך, אשר בבחרותו למד עמו בחברותא, היה זוכה לביקורו של רבי חיים בביתו לאחר נשואיו. היתה בכך גם כוונה עמוקה לייקר את הבעל בעיני אשתו... לכל שמחה, אליה הוזמן באורח אישי, היה בא, כמחווה על הטרחה ושימת-הלב שהקדיש לו המזמין...

בעל-הבית, אצלו הרב התגורר בשנתאי, בזמן המלחמה היה יהודי פשוט. למרות שרבי חיים לא נגרר לשיחת-חולין, היה מבלה בשיחות ארוכות וחסרות כל תוכן רוחני. הדבר לא היה מובן העלה רוגז על האיש המעז לבטל את ראש הישיבה בהבליו, ותמיהה על רבי חיים, המרשה לעצמו לבטל מתלמודו כדי לשוחח שיחות חסרות שחר עם יהודי נטול כל לחלוחית של תורה... פעם נשאל על הדבר - "האיש פתח בפני את ביתו", השיב, "ומה עם הכרת-הטוב?!" בערוב ימיו עלה האיש ארצה והתגורר בעיר מרחקת. פעמים אחדות טרח רבי חיים לבקרו. **מסופר על מרן** הרב ש"ך זצוק"ל שכשהיה בחור, היה לו מאד קר בישיבה, כיון שלא היה לו שמיכה להתכסות בלילה. דבר זה הפריע לו בריכוז בלימוד ופגע באיכות הלימוד ביום ובכלל. לאחר זמן דודו אמר לו: "בא, תישן אצלי ונכניס אותך לעסק שלי" הוא אף הוסיף ואמר כי בעתיד הוא יירש אותו. היה זה ביום ראשון הוא כבר כמעט הסכים לעבור לדודו והנה באותו יום באה אשה אלמנה ואמרה שבעלה היה סוחר בשמיכות וכיון שהוא נפטר היא מחלקת את השמיכות לבחורי הישיבה. דבר זה גרם לו להשאר ובזכות זה הוא היום גדול הדור ולא סוחר. על כן כל הזמן החזיק לה טובה על כך, על כך שבסך הכל הוא קיבל שמיכה ממנה אבל זה הפך אותו לגדול הדור ולכן בהלוויה שלה למרות שכבר אז היה גדול הדור הטריח את עצמו ובא למרות זקנותו והגשם השוטף שהיה בזמן ההלוויה, ואמר קדיש לעילוי נשמתה. על מעשה יחסית קטן שעשתה, ואף שתרמה את השמיכות כיון שהיא כבר לא מוכרת אותם גם אחרי עשרות שנים הוא לא שכח להוקיר לה טובה.

למרן הרב אוירבך זצ"ל היו יהודים רבים שרבינו כיבדם במיוחד ולא הבינו על מה ולמה הוא חורג מגדרו ומכבדם, עד שנאמר להם שהוא מכיר להם טובה על שסייעו לו פעם בדרך כזו או אחרת או לצאצאיו. הרשימה היתה אמנם ארוכה מאד, אך הכרת הטוב היא חובה גמורה והוא הכיר בה היטב. אחד מהם היה הרב יצחק חברוני (נשיא ישיבת חברון, תושב "שערי חסד") שסיפר שכאשר היה נכנס לבית הכנסת הגר"א השכונתי ורבינו נכח שם, היה מכבדו בקימה, וכששאלו פעם על מה ולמה הוא נוהג כן, נענה רבינו, הלא בני רבי ברוך לומד בכולל "משאת משה" של ישיבת חברון מיסודכם, ממילא אני מחוייב בהכרת הטוב.

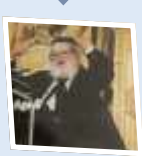

סיפורים מחזקים -ויתור

על ההשתחוויות של יעקב כלפי עשו כתב הספורנו: (ד"ה וירץ עשו.) "נהפך לבו של עשו לאהוב את יעקב כמו רגע בגלל הכנועתיו של יעקב (שהשתחווה לו, אמר לעשו 'עבדך יעקב') כאומרם חכמנו ז"ל שהנביא אחיהו השילוני גם כשקילל את ישראל קיללם שיהיו כקנה הנכנע לכל רוחות השמים, וכותב הספורנו: אם כך היו עושים בריוני בית שני והיו נכנעים לרומאים במקום להילחם איתם לא היה נחרב בית מקדשנו. כמו שהעיד רבי יוחנן בן זכאי לרומאים (גיטין פרק הנזקין) הבריונים לא נתנו לנו להשלים אתכם". ע"כ רואים מדברי הספורנו שיעקב התנהג במידת ההכנעה כלפי עשו אחיו. אדם צריך לסגל לעצמו את מידת הכניעה, לכפוף את קומתו ולהתנהג בוותרנות.

ויתר לאשתו בליל הסדר ובשמים העריכו מאד

להלן סיפור המעובד מתוך ' באר הפרשה' שהמשפיע רבי אברהם אלימלך בידרמן סיפר. מסיפור זה ניתן ללמוד מה באמת חשוב למעלה בשמיים בליל הסדר. הרה"ק ה'בית אהרון' מקארלין זי"ע סיפר שאצל אביו, הרה"ק האדמו"ר רבי אשר פרלוב מסטולין זיע"א היה איש חסיד מורם מעם ושמו רבי בערצ'י. בכל ענייני חג הפסח היה ר' בערצ'י מחמיר בחומרות שונות. בפרט באפיית המצות שהיה הוא בעצמו שומר על החיטים משעת קצירה. גם בהכנת היין ר' בערצ'י היה משגיח על הענבים משעת בצירה שלא יגע בהם שום ספק ספיקא של חמץ. אחר כל היגיעות הרבות הצליח לאפות כמה מצות שמורה כדי צורכו ויין לארבע כוסות. כך יצא מביתו בערב החג שמח וטוב לב, כאשר היין והמצות היו ערוכים על השולחן. בשעה שהיה רבי בערצ'י בבית המדרש, זוגתו עברה)היתה אשה קשת רוח(ליד השולחן ונתפס השירצ"ל)סינר שלה במפה(. היא בטעות גררה אחריה את המפה שעל השולחן. כתוצאה מכך כל מה שהיה מונח על השולחן נפל. המצות נשברו, היין נשפך וגם הכלים היוקרתיים נשברו. האשה לא ידעה את נפשה מרוב צער. מתוך מרירות עלתה על יצועה בלב כבד כשהיא חוששת מה בעלה יעשה כשיגלה מה קרה. כאשר רבי בערצ'י לאחר התפילה שהיתה בהתרוממות רוח-מופלאה הוא חזר מבית הכנסת. ברגע שנכנס לבית אשתו שפכה עליו את זעמה. היא התחילה לצעוק עליו בכעסה והיא האשימה אותו בכל התקלה שנגרמה. היא טענה שהוא לא הניח את המצות והיין על מקומם הנכון ואיך עשה כדבר הזה? היא הגדילה לעשות ואף אמרה כי מיד חג הפסח היא רוצה שיתן לה גט פיטורין וישלח אותה לחופשי מכיוון שהיא לא רוצה להמשיך ולגור עם אדם שכזה. כל אותו הזמן החסיד שמע את חרפתו ואת כל הטענות שאשתו טענה כנגדו ולא השיב כנגדה מאומה. אדרבה, הוא פייס אותה בדברים ואמר: "מה זה משנה אם האשם תלוי בי או בך, הרי הכל מאתו יתברך. כך רצה הבורא ולכן עלינו לקבל את הכל באהבה". הוא הרים את המצות השבורות והיין שנותר בניחותא זאת למרות שנהג מפאת חומרותיו שלא לאכול בפסח ממה שנפל על הארץ. כעת הוא לא שם ליבו לזאת. כרגע לא עת היה עתה להרבות בחומרות מכיוון שרצה למנוע מריבה מתוך ביתו. הוא התחיל לערוך את הסדר בשמחה. למחר הרה"ק מקארלין נכנס לבית המדרש ואמר בפני התלמידים: "סדר של צדיק פלוני האיר ופעל בכל העולמות ומעשיו של צדיק פלוני בעולמות אחרים. אבל הסדר של רבי בערצ'י עלה על כולנה, אף איש לא השיג את מה שהוא השיג". [עלון פניני חן

בזכות שויתר קיבל את ההפרש מדירת 2.5 לחמש חדרים

מסופר על אברך מירושלים אשר התחתן וקיבל דירה של שניים וחצי חדרים. כשגדלה משפחתו קנה בשכונת רמות א' דירה של שניים וחצי חדרים עם אופציה להרחבה לעוד חדר וחצי, וקנה את הדירה עם הרשיונות לבניה ועד שהוא מתכנן לבנות עברו כמה חודשים. בינתיים השכן שלידו הרחיב את דירתו ופתח חלון במקום שהוא היה צריך להרחיב את דירתו. ניגש האברך מיד למחות כדין תורה ואמר לו שלא יפתח את החלון כי אם הוא יבנה יבוא השכן בטענה שהוא מסתיר לו את האור והאוויר ולו יש את הזכות לבנות במקום זה. השכן לא שמע לו ופתח את החלון .בינתיים הלך האברך לדבר עם קבלן ושאר הדברים הנצרכים לבניה. כשבאו לבנות יצא השכן ואמר לו שלא יבנה כי אם יבנה יסתיר לו את האור לביתו. אמר לו האברך: "הרי לי יש את הזכות לבנות וגם יש לי כל האישורים ואתה פתחת חלון שלא כדין, מדוע אתה מעכב אותי מלבנות?" אמר לו השכן: "אם אתה תבנה, אני אשכב לרגלי הטרקטור ולא אתן לך לבנות". כשראה האברך שאין עם מי לדבר, נכנס הביתה וסיפר לאשתו את כל הסיפור ואמר לה: "אני לא רב עם השכן". אמרה לו אשתו: "מה זאת אומרת אני לא רב, הרי יש דין תורה. תתבע אותו לדין תורה ומה שיפסוק כך נעשה". ענה לה: "אפילו לדין תורה אני לא רוצה לקחת אותו. אני לא מסוגל לריב, גם מדין תורה יכול לצאת מזה מריבות גדולות". אמרה לו אשתו: "הרי עברנו מדירה קטנה לדירה זו בשביל להרחיב וצפוף לנו בבית ומה יהיה?". אמר לה: "זה הניסיון שלנו ובעזרת ה' נעמוד בזה", ובמשך חצי שנה היתה לו מלחמה פנימית לבנות או לא לבנות ובסוף החליט לא לריב ולא לבנות. לאחר חצי שנה הגיע יהודי חביב וחייכן שיצא לפנסיה וישב בכולל ללמוד. האברך מיודענו ראה שהוא יושב לבד ואמר לו: "בוא נלמד ביחד". וכך ישבו ולמדו חצי שנה ביחד. באחד הימים שאל היהודי את האברך "כמה ילדים יש לך?" היכן אתה גר? כמה חדרים בדירתך?". ענה לו: "יש לי שישה ילדים וגר בדירה של שניים וחצי חדרים". שאל היהודי: "איך אתה מסתדר בדירה כה קטנה עם שישה ילדים?". אמר לו: "היה סיפור עם השכן כך וכך". אמר היהודי: "תשמע אותי, אני עשיר גדול, אף אחד לא יודע את זה, אבל יש לי הרבה כסף. עבדתי כל החיים ואת הכסף לא אקח לקבר ואני מקדיש את שאר החיים שלי לתורה ולמצוות. עכשיו אתה הולך לקנות דירה של חמישה חדרים ואתה מוכר את הדירה שלך, ואת ההפרש אני נותן לך, וזו תהיה זכותי להחזקת תורה ולשלום בית", וכך היה. מה נלמד מכאן, שה' עשה לו ניסיון במשך שנה, והוא עמד בו עם כל הלחצים של אשתו, והוא הכניס את האמונה לחייו שלא ללכת לריב עם שכנו אף על פי שהוא צודק, וגם בדין תורה היה זוכה. אבל גם זכות זו לא רצה לנצל כדי לא להגיע למריבה ושאר מרעין בישין שיוצא מזה, והנה הוא זכה לקבל דירה בעלת חמישה חדרים בלי טרטורים או עוגמת נפש או צער הבניה, ועל כולם זכה לקבל תוספת זו בחינם בזכות האמונה בה' והתקיים בו ה' יברך את עמו בשלום, ה' בירך אותו בכל הברכות בזכות השלום.

הדיין הציע לוותר

שני אנשים לדין תורה אצל דיין גדול. על מקרה שאחד הרחיב את דירתו והשני טען שזה מפריע לו מכל מיני סיבות וטענות למדניות. אבל הדיין למרות כל הסיבות האלו הרגיש עדיין שכל מה שמפריע לו מהרחבת הדירה של חברו היא אך ורק מפני הקנאה.

הדיין לא יכל לשאול אותו האם האמת שמפריע לך היא מקנאה. החליט לספיר להם סיפור. היו שני משפחות שהתגוררו בבניין אחד משפחת "לבן" ומשפחת לוי. משפחת לבן גרה בדירה קטנה ואחרי כמה זמן באו לגור לידם משפחת לוי בדירה גדולה. לפני שנכנסו לדירה החדשה התחילו לשפץ את הבית, וכשראו זאת משפחת לבן התלוננו שזה מפריע מטענות כל שהם. מה עשו משפחת לוי מטענה זאת החליטו לתת להם פיצוי ושיפצו גם להם את הבית. משפחת לוי היו אנשים עשירים ומשפחת לבן מצב הכלכלי שלהם היה מאוד קשה בבית. משפחת לבן יצאו להם העיניים איך משפחת לוי מצליחים ויש להם רכוש ומחמת כל על כל דבר קטן היו רבים איתם.

באותה תקופה המקרר שהיה אז לא כמו היום הוא היה מקום אחסון של קרח וכך הוא שומר על המוצרים שלא יתקלקלו וכשנגמר הקרח היו קונים חדש.והנה המקרר הראשון שהגיע לארץ היה אמקור 11 והוא היה רק לאנשים העשירים ומשפחת לוי קנו אותו, וכשהגיע הביתה העלו אותו במדרגות, כולם הסתכלו התפלאו. אבל אחרי שהכניסו אותו לבית עדיין לא השתמשו במקרר והמשיכו להשתמש במקרר הישן ושמרו את החדש לפסח. כשראו השכנים ממול שהם קונים קרח כל בוקר לא הבינו למה.

גברת לוי שבוע ימים לפני פסח התחילה כבר את הבישולים בדרך כלל תמיד היא מתחילה יומיים לפני פסח אבל עכשיו יש להם מקרר חשמלי אין שום בעיה אפשר לעבוד ולהכין אוכל לשבוע והוא נשאר טרי כמו היום. ככה התחילה את הבישולים מניחה במקרר וממשיכה לבשל.

השכנים ממול יצאו מדעתם מקנאה למה להם יש מקרר ולנו לא, אבל שיש קנאה עושים הכל מתחילים לחסוך אגורה אגורה כדי לקנות את המקרר החשמלי אפילו ממה שאין להם, לקחו הלוואות הכל כדי שגם להם יהיה מקרר חשמלי איך זה יכול להיות שלהם יהיה ולנו לא.

יום אחד הולך בעל משפחת לבן לשוק לקנות ירקות לליל הסדר עומד וקונה פתאום מגיע אחד שקוראים לו אריה אדם ידוע שהיה כייס גנב ואמר לו יש לי בשבילך סחורה טובה. אבל אדון לבן מסרב ולא רוצה. אותו כייס לקח אותה לפינה ומנסה לומר לו שיש לו סחורה טובה בשבילו אבל אדון לבן לא נותן לו לדבר. כשראה ככה הכייס הוציא לו מהכיס חבילה של שעונים, כסף, זהב... ואמר לו אני נותן לך את זה בפרוטות. כשראה זאת אמר לו כמה אתה רוצה עליהם. אמר לו הכייס בחנות רוצים עליהם אלף לירות אני ימכור לך אותם במאתיים חמישים לירות. אמר לו אדון לבן יש לי רק 180 ששמרתי לקניית מקרר ובכל זאת הכייס הסכים.

הגיע הביתה האשה ממשפחת לבן שמחה מאד ענדה את התכשיטים בשבת הגדול יצאה איתם החוצה הראתה לכל החברות עד שפתאום ראתה אשה את מה שהיא לעונדת ונתנה צעקה גדולה "גנבים זה הצמיד שלי" אמרה לה האשה "בעלי קנה לי את זה" התחילה מריבה גדולה מאוד... הגיעו השוטרים ביררו וגילו שבאמת התכשיטים האלו שייכים לאותה גברת שטענה שנגבו ממנה. והחזירו את התכשיטים לגברת לוי באו הביתה משפחת לבן שבורים בסוף לא כסף לא מקרר ולא תכשיטים.יומיים לפני ליל הסדר גברת לבן הלכה לביתם של לוי דופקת בדלת צועקת... פתחו לה משפחת לוי בבהלה ושאלו "מה קרה". אמרה להם גברת לוי, הבן שלי נחנק באו מהר. רצו לבית במהירות וראו את הילד בסדר, אמרה להם אני פוחדת הוא יתחיל עוד פעם שוב להחנק.

בינתיים אדון לבן יצא מביתו הלך עם מספרים יצא וחזר. טוב הכל בסדר הילד בריא תודה רבה ומשפחת לוי חוזרת לביתם.הגיע ליל הסדר האשה שמחה שהכינה את כל המאכלים איזה מקרר ממש סייעתא דשמיא, נגשה לפתוח את המקרר חשכו עיניה הכל מסריח נגרם לה צער גדול מאוד והתפרצה בבכי נורא. בעלה הגיע מבית הכנסת רואה את אשתו בוכה וכשניגש לשאול אותה הסתכל על המקרר וחשכו עיניו איך זה יכול להיות זה מקרר חדש.

ראה שיש במקרר תבשיל בשרי שלא נראה שהוא התקלקל לקח משם שני חתיכות של עוף לפחות שהילדים יאכלו. שסיימו הילדים לאכול קיבלו קלקול קיבה חריף והלכו לבית החולים בליל הסדר. את הצעקות בבית לוי שמעו מביתם של לבן והתחיל להיות נקיפות מצפון מה עשיתי לאן הגעתי עם הקנאה שבי, לא חשבתי שעד כדי כך זה יגיע.

עבר ליל הסדר הגיע יום הראשון של חול המועד הבעל מזמין את הטכנאי הביתה הוא בודק את כל המקרר למעלה למטה ולא מבין הכל בסדר פתאום הסתכל מאחורי המקרר וראה שחוט הנחושת חתוך. אמר ללוי שמשהו חיבל לך במקרר וחתך לך את החוט.התפלא לוי איך יתכן מי יעשה את זה.

אמר לו הטכנאי אולי יש לך שונא בבנין. אותו רגע נזכר שמשפחת לוי קראו לו שבנם נחנק ולא היה כלום אולי באותו זמן בעלה נכנס לבית ועשה מה שעשה. אותו רגע עלה לו הדם לראש הלך אליו בריצה מטורפת נכנס לביתו בלי לדפוק בדלת התנפל עליו אתה לא פוחד מבורא עולם. אדון לבהוריד את הראש ואמר לו כל מה שאתה אומר אתה צודק עשיתי טעות חמורה אני לא יודע מה עבר עלי. אמר לו לוי, הרסתי לי את ליל הסדר הרסת לי את החג שני הילדים שלי כמעט מתו בגללך. אדון לבן התחיל לשבת על הרצפה ולבכות "טעיתי טעות מאוד חמורה הקנאה העבירה את דעתי" סיפר לו שרצה לקנות גם מקרר ובסוף גם כסף גם תכשיטים וגם מקרר אין להם. שמע את זה לוי והלך לבית.

אשתו של לוי ידעה את הסיפור שאשה צעקה על גברת לבן שהתכשיט שעליה הוא שלה והיא גנבה ממנה אותו, וגברת לוי ראתה איך התכשיט נראה. מה עשתה הלכה לחנות תכשיטים וקנתה את אותו תכשיט בדיוק עם יהלומים והביאה מתנה לגברת כהן.

כל הסיפור הזה הדיין מספר לשני האנשים שבאו לדין תורה ואמר להם אתה יודעים מי זאת האשה הזאת. היא מרת אימי. וכל הבנים שלה גדולי תורה יצאו אני דיין וכולם תלמידי חכמים גדולים ואני בטוח רק בגלל מעלת הויתור שהיתה לה אפילו שצעירו אותו בכל זאת "נושא עוון ועובר על פשע".

סיפורים והנהגות של מרן הרב שטניימן זצוק"ל

שמירת העיניים גם בשידוך

כשהרב שטיינמן הלך לפגישת השידוכין עם אשתו, היה כולו חרד וירא מאוד כי שמירת העיניים שלו היתה משהו שאין לשער, היה מקפיד בזה בכל כוחו. ולכן לקח עימו אל הפגישה חבר חסיד שלא הסכים להגיע עד שהרב שטיינמן ממש התחנן אליו שילווה אותו לעזור לו.כשהם הגיעו לבנין הרב שטיינמן הוציא מטפחת לבנה מכיסו וביקשה מחברו לקשור לו אותה חזק על עיניו כיון שאסור להסתכל על אישה שלא למטרת קידושין והוא עדיין איננו יודע אם אכן יישאנה ולכן אין לו שום היתר..וכך נכנס אל הפגישה.... לאחר כמה דקות של שיחה הבין הרב שהמשודכת אכן חכמה נבונה יראת ד' וכלילת המעלות ומתאימה לשאיפותיו ורק אז הסיר מעיניו את המטפחת

ערכה העצום של כל מצווה ומצווה

,הרב שטיינמן חי בצורה מוחשית את ההכרה בערכה העצום של כל מצווה ומצווה. כאלף עדים מורים על כך משפטים אגביים שהוא מפטיר בהזדמנויות שונות, ומעבר להם – כל צורת התנהלותו ואופן התייחסותו לנושאים שונים.באחת השנים, באמצע סעודת ליל יום טוב ראשון של סוכות, הרים הרב את ידו ואמר: "אה, עכשיו אפשר לקיים מצווה בכל רגע!" משפט זה בניסוחים שונים נשמע מפיו גם בשנים אחרות בימי חג הסוכות.כמו כן, בערב סוכות אמר הרב: "היום נפרדים מידיד טוב – מהתפילין. לפני שעליתי ארצה הייתי רגיל להניח תפילין גם בחול המועד".ובאסרו חג אמר ודמעות בעיניו: "היום צריך לשמוח שיש לנו כזאת מצווה חביבה כמו התפילין. כזאת מצווה חשובה – כמו בן יחיד. שבוע ימים נפרדנו ממנה!".

לא נענים כיון שלא בוטחים בקב"ה שיכול לתת

נעמד בחדר אברך בן תורה וביקש ברכה לפרנסה, עמד שם יהודי נוסף ששמע את הבקשה, התערב ושאל בקול: "אינני מבין, אנו מבקשים בברכת המזון 'ונא אל תצריכנו ה' אלוקינו לא לידי מתנת בשר ודם ולא לידי הלוואתם כי אם לידך המלאה הפתוחה' – לא מתנה ואפילו לא הלוואה מגמ"ח כלשהו. אז איך אני אמור לחתן את הילדים שלי?!"רב אהרן לייב הגיב בכאב: "אתם יודעים מדוע אנשים אינם זוכים לסייעתא דשמיא בממונות? מדוע התפילה לפרנסה אינה מתקבלת? כי לא מאמינים מספיק שהקב"ה יכול לתת! האדם מתפלל, ובד בבד הוא מהרהר: 'נו, ואיך הקב"ה יתן לי באמת? אולי כך ושמא כך'..." הגביה קולו: "וכי אתה דואג להקדוש ברוך הוא?! וכי הוא צריך את העצות שלך?! הוא יודע לבד איך לתת לך! כן, כן, כן – בלי מתנת בשר ודם, ולא בהלוואתם, אלא מידך המלאה, הפתוחה, הקדושה והרחבה!

הכל מצולם

לפני 7 שנים בעל מכולת שם לב שחסרים לו מדי יום מצרכים, הוא התקין מצלמות וראה אברך גונב מצרכים בא להתייעץ עם הרב שטיינמן מה לעשות, בכה הרב עוד מעט אעלה למעלה ויראו לי את הוידיאו שלי מה עשיתי ומה גנבתי מהרבש"ע על כל הטוב שגמל איתי, מה אעשה אז!?

קנו מתנה לאישה

באחת מנסיעות החיזוק של רבנו לחו"ל ,חזרו עם תום הביקור לשדה התעופה והמתינו לעליה למטוס .חקר רבינו": כמה זמן נותר עד הטיסה ."?! ענו": כשעתיים ."ביקש גמרא ,ושאל את בני הפמליה": קניתם מתנה לנשותיכם ,"?והסביר": הרי עזבתם את הבית לכמה ימים ,וכל העול הוטל עליהן .יש להביע הערכה ..."והוסיף": כשהוציאו בני הגאון רבי חיים מבריסק זצ"ל את חיבורו על הרמב"ם ,כתבו מבוא לספר וסיפרו בו על העמל הרב שהשקיע בכתיבת חיבוריו וניסוח חידושיו .בוקר אחד התעורר מרן הגרי"ז מבריסק זצ"ל וסיפר ,שאמו - הרבנית הצדקת מרת ליפשא עליה השלום - התגלתה אליו בחלומו ,ושאלה מדוע אינה מוזכרת בהקדמת ספרו של בעלה .פנה אל הדיין דבריסק ,הגאון רבי שמחה זליג ריגר זצ"ל] דוד רבינו ,שסיפר לו את הדברים [ושאל לדעתו .ענהו": היא צודקת ,יש להזכירה ."ואכן ,בסיום המבוא הזכירוה לטובה": אשר היתה יחידה במינה ,בצניעותה וטוהר נפשה ומידותיה הנפלאות ,ומסירותה לתורה בכל ליבה ובכל נפשה באמת ."ותמה רבינו :הרי הרבנית נמצאת כבר בעולם האמת ,ומקבלת שכר עצום ורב על פעלה ומסירותה לתורה" - ובה בטח ל בעלה לשבת במנוחת הנפש אמיתית ודעה פנויה על שדה הלימוד - "מה אכפת לה אם רושמים עליה דברי הערכה בעולם ההבל ?לשם כך טרחה והתגלתה לבנה !?אלא מאי ,ודאי שאינה זקוקה לכך .אבל אם ייכתבו הדברים ,ייוצר חיזוק אצל נשות תלמידי חכמים ,ותעזורנה ביתר שאת לבעליהן ,ותדענה שמוקירים פעלן" - !לכו ,קנו מתנה לבני הבית [**!מתוך 'נר לשלחן שבת**]'

ספרו לרבינו, שיהודי בעל חסד שניהל גמ"ח גדול נסע לשבת, וכשחזר לביתו ומצא שנפרץ, וגנבו מאה וחמישים אלף דולר, פרץ בבכי ממושך. מספרים, שהיו אלו כספי הגמ"ח.לא גנבו את הכסף של הגמ"ח", הפטיר רבינו .איך יודע ראש הישיבה?!", שאלו.ענה: "כי על גניבת כספי הגמ"ח לא בוכים כל כך..."

הרב אמר לאשה ללא יראת שמים לא להתחתן איתו

אשה דתייה שיש לה תואר ד"ר, הסתפקה האם להתחתן עם פרופסור פלוני למדעי המדינה (דתי למחצה ולשלישי), נודע לה על חכמתו של הרב שטיינמן מבני ברק ושלחה לשואלו, האם כדאי לה להתחתן איתו.לאחר שהרב שטיינמן שמע בקצרה את הפרטים, השיב: "אם הוא ירא שמים, יכולה להנשא לו, ואין כוונתי ליראי שמים של תפילין דרבינו תם המובא בשו"ע או"ח סימן ל"ד שירא שמים יצא ידי שניהם – וילבש גם תפילין דרבינו תם אלא שיהיה לו לפחות יראת שמים כזאת שבלעדיה זה פיקוח נפש לחיות איתו (ושתדע שחסרון ביראת שמים זה פיקוח נפש)".היא לא ידעה בדיוק כיצד לבדוק יראת שמים, וגם לה לא היה רצון לכך – ולבחון לעומק את יראת השמים שלו, ובבחינה מהירה החליטה להתארס איתו – כיון שמצאה בו גינונים נאים למכביר – ביחסי 'בין אדם לזולתו' בסבר פנים יפות ונעימות סביבתית בעת הפגישות ואחריהן, והבינה כי זה מוכיח גם על יראת שמים. הם התארסו.לפני החתונה, שלחה שוב שיזכירו אותה בפני הרב שטינמן.אמר רב אהרן-ליב לשליח (שהיה גם בפעם הראשונה): "כעת כבר אין לי מה לומר לה..."כמה חדשים אחרי החתונה, בבוקרו של יום בהיר, התפתח ביניהם ויכוח, ותוך כדי הוויכוח, הוא חש בעלבון צורב על כך שאיננה מקבלת את דעתו – למרות שהוא פרופסור חשוב ונכבד ממנה ובכל זאת איננה מקבלת את דעתו, ובעיצומו של הכעס רצה לפגוע בה, וברגע האחרון ניצלה ממנו בסיוע השכנים שחילצו אותה מידיו.כשרוחה שבה אליה לאחר הסכנה. פתחה ואמרה: כמה גדולים עיני חכמים שהתריע בי לאמור שאם אין לו יראת שמים זה גובל בפיקוח נפש. כי גינוני בין אדם לחבירו הם עד גבול מסויים עד שהוא חש פגוע, ואז העולם נחרב. "חשבתי כי גם אני חכמה, אבל כעת הבנתי שהחכמה אצל חכמי התורה".כי רק אין יראת ה' במקום הזה והרגוני.

מה יהיה עם הבטחון בהשם שלך

היו לי בביתי ארבעה ילדים הממתינים לשידוך, התקופה הייתה לא קלה בכלל, המתח, הצער והתקווה. ולכן, בכל עת שנכנסתי לבית של רבינו, ביקשתיו שיברך אותנו ואכן הוא נענה, ותמיד יצאתי עם ברכות חמות.ויהי היום, בשעה עשר וחצי לפנה"צ אני מקבל טלפון, "ראש הישיבה קורא לך" הגעתי בזריזות, קשה לתאר את מה שחוויתי.רבנו שכב במיטה והתיישבתי לידו. הוא נקב בשמי כקורא לי לאמר: יענקב, כל היום אתה בוכה על המצב, תאמר לי: בעז"ה הילדים שלך יתחתנו אבל מה יהיה עם הבטחון שלך? מה יהיה? מתי תגדל? עד מתי אתה תישאר אותו דאגן. מה עם האמונה שלך? מה עם יראת השמים שלך? האם אתה משתדל לרכוש ולהשיג אותם (בתקופה זו)?כרב הדואג לתלמידיו, הוא סער ורגש: בסוף הם יתחתנו, יהיו להם ילדים, נחת וכל טוב, ואתה לא תתקדם, תישאר אותו נער (בדרגתך הפחותה)?!כך במשך כעשרה רגעים לא הניח לי וחזר באזניי על דברי חז"ל בענין יוסף הצדיק ועוד בענייני אמונה בטחון וקרבת אלוקים: וכי אתה רוצה להשאר א גארנישט?! הרי לגבי הילדים, בסוף הכל יבוא על מקומו בשלום, אבל מה איתך?

מרן הרב שטיינמן לוותר ולוותר אין גבול לויתור

שמעתי מבעל המעשה, שנכנס למרן ראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן שליט"א, והתלונן בפניו שהוא סובל מרורות מהשכנים. הרב שטיינמן השיבו בנועם: "תוותר! כדאי לך לוותר! עם קצת סבלנות תראה שאתה המרויח הגדול..."פעם נוספת, כשהשכנים הגדישו את הסאה והציקו לו בצורה חסרת תקדים, הוא ירד שוב לביתו של הרב שטיינמן לשאול כדת מה לעשות. כששמע הרב את דבריו הוא גילה אמפתיה מרובה, והראה שהוא אכן משתתף בצערו. אך כשסיים הלה לתנות את צערו, תפס הרב את ידו בחום רב ובלבביות, ואמר לו: "ויתור ויתור! ויתור! אין גבול לויתור..."

ראש הישיבה מרן הרב שטיינמן שליט"א רגיל להביא לכך את הדוגמא הבאה :כאשר עזב הגאון רבי איצל'ה מפוניבז' זצ"ל את ישיבת סלבודקה, תר ה'סבא מסלבודקה' מרן הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל, אחר מועמד רם מעלה שיכנס לנעליו הגדולות של רבי איצל'ה, להחליפו פאר בראשות הישיבה.פנה ה'סבא' להגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל, שאם כי היה צעיר לימים כבר נודע שמו לתהילה בליטא כולה כעילוי ולמדן מופלג, והציע לו לבוא לכהן כראש ישיבתו. רבי איסר זלמן שקל את ההצעה בחיוב, אך חשש שחמותו האלמנה, אשת הנגיד רבי פייביל פראנק זצ"ל, תצטער מכך שיש לו משרה תורנית נכבדה, בעוד חתנה הבכור – הגאון רבי משה מרדכי אפשטיין זצ"ל – עדיין לא התעטר בכתר תורה כראוי לו. הציע איפוא רבי איסר זלמן ל'סבא' ששניהם יבואו לשמש כראשי הישיבה, באמרו שאף רבי משה מרדכי ראוי לאיצטלא רמה זו. לאחר דין ודברים נאות ה'סבא' להצעה, ושני הגיסים נסעו לסלבודקה והחלו לכהן בצוותא כראשי הישיבה.לאחר כמה שנים, נוכח רבי איסר זלמן ששיטות הלימוד שלו ושל רבי משה מרדכי – שונות. בעוד הוא שם דגש יותר על למדנות ועומק העיון, רבי משה מרדכי התמקד יותר על הספקי הלימוד, ונוכח שאין שני המלכים יכולים לשמש בכתר אחד. חיכה רבי איסר זלמן להזדמנות בה יוכל להותיר את הישיבה בראשותו הבלעדית של גיסו. ואכן מיד כאשר הגיעה ההצעה על ידי ה'סבא מסלבודקה' לפתוח סניף של הישיבה ב'סלוצק' עזב רבי איסר זלמן את סלבודקה ועבר לישיבה החדשה, ממנה הסתעפה מאוחר יותר ישיבת לייקווד, שהיגרה בשנות המלחמה לארצות הברית.אמר הרב שטיינמן לתלמידיו :כיום, עשרות שנים לאחר אותו מעשה, יכולים אנו להווכח מה הרויח רבי איסר זלמן מאותו ויתור. אין בית מדרש בו לא הוגים יומם ולילה בחיבורו הגדול 'אבן האזל', ובסלוצק אף זכה לחתנו הגדול, מרן הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל, שהאיר את עולם התורה וקומם את עולם הישיבות בארצות הברית לתחיה.המשיך הרב לומר: גם מרן ראש הישיבה הגראי"מ שך זצ"ל, למד אצל רבי איסר זלמן בסלוצק, ושם נוצר הקשר המיוחד בין השניים, כשרבי איסר זלמן מטפח ומלמד את מי שהפך לימים למנהיג הדור. כל עולם הישיבות שהתרבה וצמח בדורנו, הוא תוצאה של אותו ויתור, לפני שנים כה רבות."נער הייתי וגם זקנתי, ויכול אני לומר בוודאות גמורה, מויתור לא מפסידים!" – קבע הרב שטיינמן בנחרצות.

מרן הרב שטניימן -ישועה לשידוכים לוותר

עוד מסופר, שפעם נכנס אל הרב שטיינמן יהודי בר אוריין ותלמיד חכם שמירר בבכי על ביתו המלא בבנות מתבגרות, והישועה רחוקה מלבוא. ראש הישיבה השיבו: "אינני נביא ולא בן נביא, אך אחת אדע מה שאמרו חז"ל, שהבטיח הקדוש ברוך-הוא לרחל שיזכור לה את היותר הגדול שויתרה לאחותה, כאשר מסרה לה את הסימנים. הרי לנו מה כוחו הגדול של הויתור... תתחנכו גם אתם במידת הויתור והקב"ה יהיה בעזרכם".הלה החליט להתחיל ללמוד ספר מוסר מסויים העוסק בתחום זה, ואכן תוך זמן קצר ראו בעיניהם ישועה גדולה.[דרשו]

אמירות מחז"ל מרן הרב שטיינמן :יהודי חייב להתחשב בזולתו, להקל עליו, ולדאוג למצבו והרגשתו .ובפרט כשמדובר בבני ביתו שנשענים עליו ותלויים בו , שאז מחוייב שבעתיים לרומם את הרגשתם ומצב רוחם*** . ***... רב אהרן לייב הגיב בכאב: "אתם יודעים מדוע אנשים אינם זוכים לסייעתא דשמיא בממונות? מדוע התפילה לפרנסה אינה מתקבלת? כי לא מאמינים מספיק שהקב"ה יכול לתת! האדם מתפלל, ובד בבד הוא מהרהר: 'נו, ואיך הקב"ה יתן לי באמת? אולי כך ושמא כך'..." הגביה קולו: "וכי אתה דואג להקדוש ברוך הוא?! וכי הוא צריך את העצות שלך?! הוא יודע לבד איך לתת לך! כן, כן, כן – בלי מתנת בשר ודם, ולא בהלוואתם, אלא מידך המלאה, הפתוחה, הקדושה והרחבה! ***

רבנו בחיי כותב על הפסוק 'כי במקלי עברתי את הירדן הזה' שאדם צריך לזכור את עברו ושהיום מצבו טוב ולהודות על כך ולכן יעקב הזכיר שבא לחרן רק עם מקלו והיום הוא נשוי ויש לו 11 ילדים וגם עשיר גדול והודה לקב"ה על כך. הגאון הרב בן ציון אבא שאול פעם בחודש אכל לחם יבש זכר לעוני שהיה אז בעבר והיום מצבו מצויו לא שכח תמיד להודות לשם יתברך על כך ותמיד הזכיר לעצמו חסד זה על ידי שאכל פת חרבה כל חודש

שואל ומשיב / הרב יהורם חדד שליט"א — נכתב לעורר לב המעיינים בלבד לא למעשה

שאלה: ראובן שנתן לשמעון הנוסע לירושלים שימסור מזוודה ללוי וכשירד מאוטובוס שכח את המזוודה האם חייב לשלם את המזוודה

תשובה: מובא בפרק המפקיד ראובן שכח היכן הניח את העגילים של שמעון ,חייב רב נחמן לשלם כיון "שכל לא ידענא פשיעותא היא" , משמע ששכחה הוי פשיעא אבל בשו"ת שמע שלמה לרה"ג הרב שלמה עמאר שליט"א אומר שיש פוסקים שמחלקים בין שכחה ריגעית שזה קרוב לאונס לבין שכחה קבועה שאינו יודע היכן הניח את העגילים שזה שכחה קבועה דהוי פשיעה, וממלא יכול לומר קים כדעות שסוברים ששכחה לרגע הוי קרוב לאונס ולכן לגבי השכחה באוטובוס כיוון שהוי שכחה לרגע שמיד כשירד מהאוטובוס נזכר במזוודה ,וכן והניח אותה בתא המטען במקום שכולם מניחים לכן יהיה פטור (עיין בסימן תכ"א גבי שכח אבן והזיקא וכן עיין בשו"ת חלקת יעקב חו"מ סי' לג ד"ה הנה)

שאלה האם מותר לזרוע חיטה ושעורה ותלתן שהוא מאכל בהמה ביחד

תשובה: חיטה ושעורה ודאי אסור כיון דהוי שני מיני זרעים ואפילו תלתן עם חיטה או שעורה אסור כיון דהוי מאכל בהמה. גם מאכל בהמה אסור לזרוע עם חיטה משום כלאיים כמבואר בשו"ע יורה דעה סימן רצו סעיף ג ובדברי הט"ז שם ס"ק ב שאף שכתב מרן שדווקא זרעונים הראויים למאכל אדם חייב עליהם משום כלאיים אבל זרעונים לרפואה אין בהם משום כלאיים הסביר הט"ז ס"ק ב ד"ה למאכל אדם וז"ל לאו דוקא אדם אלא הוא הדין מאכל בהמה כמ"ש בסימן רצ"ו סעיף י"ד דאין מקיימין (כלומר שיש איסור כלאיים)מה שראוי למאכל בהמות אלא לא אתי לאפוקי כאן אלא השייך לרפואה (שבו אין איסור כלאיים)

כַּמַּיִם הַפָּנִים לַפָּנִים כֵּן לֵב הָאָדָם לָאָדָם

"וירץ עשו לקראתו ויחבקהו ויפל על צואריו וישקהו" כתוב במשלי כז,יח "כַּמַּיִם הַפָּנִים לַפָּנִים כֵּן לֵב הָאָדָם לָאָדָם" רש"י ביבמות דף קיז' מסביר כמים הללו שאדם צופה בהן ורואה בהם פנים כפניו אם הוא שוחק הם שוחקות ואם הוא עוקם הם עקומות כן לב האדם לאדם האחר אם הוא אוהב את זה גם זה הוא אוהבו ואם הוא שונא את זה גם הוא שונאו.

הרב חיים זוננפלד זצוק"ל מסביר שכשבאו המלאכים ליעקב וסיפרו לו שעשו נוהג עמו כעשו הרשע, עודנו בשנאתו (רש"י). אך כשיעקב רואה את הסכנה מרחפת מולו "וישא יעקב עיניו וירא והנה עשו בא ועמו ארבע מאות איש" (לג א). ומה עושה יעקב באותה שעה? "וישתחו ארצה שבע פעמים עד גשתו עד אחיו" (לג ג).יעקב היפך בזכותו של אחיו עשו ונתעורר ביעקב אבינו האחווה והאהבה לעשו אחיו והדברים השפיעו על עשו עד כדי "וירץ עשו לקראתו ויחבקהו ויפל על צואריו וישקהו" (לג ד). וזהו שאמר רשב"י: הלכה היא בידוע שעשו שונא ליעקב. ובארו המפרשים: "הלכה" כמו הלכה למשה מסיני. אלא שנכמרו רחמיו באותה שעה ונשקו בכל לבו. נתגלגלו רחמיו כשראהו משתחווה כל ההשתחוויות הללו וישקהו (ספרי במדבר ט י). שיעקב אבינו היפך וסינגר על עשו עד שאהב אותו ואז גם עשו אהב אותו.

מסופר על חמישה בריונים שפרצו לבית רבה של ירושלים, ר' יוסף חיים זוננפלד זצ"ל. ואיימו ורצו לרוצחו נפש, אך הרב ישב על מקומו בקור רוח ובשלוות נפש, כשראו הבריונים כך השתוללו ביתר שאת והניפו אגרופיהם מולו, כשהגיעו לשיא השתוללותם, הזדקף הרב מולם גילה את ליבו ואמר בקול חד ותקיף: "הנני מוכן לקדש שם שמים תירו בי ורצחוני נפש! אני מהאמת לא אזוז כמלוא הנימה". בתגובה על הצעד האמיץ הזה נבוכו הבריונים, נסוגו המתקיפים ויצאו את הבית.

הרב סיפר למקורביו שאת פשר התנהגותו וסוד הצלחתו במעשה זה למד מרבה של העיירה "שאדיק" בפולין, בעיירה התגורר מלשין "ומוסר" יהודי שהפיל חיתתו על יהודי העיירה, היו לו דרישות שלא יכלו לסרב להם כגון: לשבת "במזרח" בבית הכנסת הגדול בעיירה וכן עליית "שישי". דבר זה היה למורת רוחו של רב העיירה וכן של המתפללים, אך לא העזו אומץ בנפשם לערער בדבר. כשנפטר רב העיירה העמידו במקומו רב חדש, וביושבו על כס הרבנות שמע על מעלליו של יהודי "מוסר" זה ועל חוצפתו לשבת "במזרח" ולעלות "שישי", החליט הרב לשים קץ למעלליו ולקיים בעצמו "לא תגורו מפני איש" (דברים א יז). באחת השבתות הופיע הרב בבית הכנסת הגדול, ובקריאת התורה כשהגבאי קרא למלשין לעלות "שישי", הכה הרב בחוזקה על העמוד שלפניו וזעק: מה לך ולתורה הקדושה?! מה לפה טמא ומשוקץ שמוסר ממונם ונפשם של ישראל לשלטונות, לברך על התורה? צא טמא! המלשין הופתע, הוא פנה נעלב ופגוע לכוון היציאה כשהוא מאיים באצבע מאשימה כאומר "עוד אלמדכם לקח". לאחר מספר חדשים ממעשה זה הוזמן הרב להיות מוהל באחד מכפרי הסביבה, כאשר עשה דרכו בלוויית שניים מתלמידיו אל עבר הכפר, הבחינו התלמידים במלשין דוהר על סוסו לקראתם. פחד גדול תקף את המלווים אך הרב נשאר שליו ושאנן, ככל שהסוס קרב כך גדל פחדם, כשהגיע אליהם קפץ המלשין בזריזות מעל גבי סוסו וניגש בצעדים מהירים אל הרב, לתדהמת התלמידים נעמד "המוסר" על יד הרב, התכופף כלפיו ואמר בהכנעה, "מורנו ורבינו סלח לי, מחל לי על כל מה שעוללתי וחטאתי כנגדך". כשסיים את דבריו קפץ בחזרה על סוסו ונעלם מן האופק. לתדהמת המלווים סיפר הרב, כשראיתי את "המוסר" דוהר על סוסו לקראתנו, נזדמן לי הפסוק "כמים הפנים לפנים, כן לב האדם לאדם" מיד התחלתי להפך בזכותו של המוסר, כמה אומלל הוא וכמה זקוק לרחמי שמים שהגיע לשפל המדרגה לתהום מוסרי עד כדי למסור את אחיו לשלטונות, עד שנכמרו רחמי עליו ונעקרה מליבי כל טינה נגדו, ואז "כמים הפנים לפנים" הדבר השפיע על נפשו וחשב לזכותי כנראה שהרב עשה בכוונה טובה לשם שמים ולא לשם קנטור חלילה, וכך נתרכך ליבו עד כדי הבעת חרטה. כשגמר הגרי"ח זוננפלד את סיפורו אמר: כדברים האלה הרהרתי גם אני בשעה שעמדו מולי חמשת הבריונים והניפו אגרופיהם מולי. המקור לכך בתורה הוא לעיל: הגמרא ביבמות קיז' אומרת כיון שהחמות שונאת את כלתה אף על פי שכלתה לא אמורה לשנוא את חמותה אבל כיון שחמותה שונא אותה זה גורם לכלה לשנוא אותה, כמים הפנים לפנים.

כיצד להשכין שלום בית

מעשה באדם ששמע שאם אתה חושב בלבך טוב על רעך - אזי יתהפך גם לבו לטובה עליך. והנה ביום מן הימים האיש מתכונן לצאת לעבודתו עדי ערב. אשתו הזכירה לו 'היום אתה חייב לבוא מוקדם, כי יש אירוע משפחתי חשוב מאוד וחייבים ללכת'. כמובן שהוא אמר לאשתו 'אין בעיה, אבוא מוקדם'. אבל משום מה הדבר פרח מזיכרונו, ונתעסק בעבודתו עד לאחר השעה 22:30. כשהחנה את רכבו ליד הבית נזכר מה אשתו ביקשה ממנו, לא ידע את נפשו מרוב צער, והבין שאשתו תקבל אותו עכשיו ב'חמימות' גדולה. נזכר בפסוק 'כמים הפנים וכו' כן לב האדם לאדם', והחל לשחזר בזיכרונו את החתונה שלהם, וכמה אשתו מעניקה לו, מכבסת ומגהצת ומבשלת, וטורחת המון, ואת כל הצער שלה עד שהולידה לו בנים לעולם, ואת גידולם ביום ובלילה. כך לבו נתמלא רחמים ורגשי אהבה כלפי אשתו. בינתיים צעד בהילוך איטי לביתו עד שעמד ליד הדלת ודפק בהססנות גדולה. לבו פועם בחזקה ומי יודע איזה צעקות אשתו הולכת לצעוק עליו. והנה הדלת נפתחת, ושום צעקה לא נשמע מפי האשה, אלא ההיפך: 'בעלי היקר, התחלתי לדאוג לשלומך, ופחדתי שאולי קרה משהו. אור, כמה אני מודה לה' שאתה בריא ושלם' אמרה לו 'תדע לך שעד לפני חמש דקות הייתי כולי סוערת וכעוסה על שלא באת ולא הלכנו לאירוע, אבל פתאום התחלתי לחשוב לעצמי, למה את חושבת שבעלך לא בסדר? אולי קרה איזה משהו והוא באסנה ח"ו? ואמרתי לה' רק תביא אותו בשלום הביתה, והנה באת'. כשראה האיש את הרב שאמר את הדרשה של "כמים הפנים" וכו', הודה ואמר לו שעשה לו שלום בית.

עצה נפלאה, כיצד ניתן לקרב בן, שח"ו התרחק מדרך התורה!

(אמרי יחזקאל) מסופר על אחד, שבכה לפני הבעל שם טוב על בנו, שיצא לתרבות רעה. יעץ לו הבעש"ט, עצה בדוקה ומנוסה: תשתדל להגדיל את אהבתך כלפי בנך, וללמד עליו זכות, שרק מתוך השפעת החברה - הגיע למה שהגיע, ובתוך תוכו - הוא באמת יהודי טוב עם נשמה טהורה, וכו' וכו'. אם תעשה כך - דבר זה ישדר "אוטומט" רגשי אהבה אל בנך, וממילא גם הוא יחוש אהבה גדולה אליך, שכן כך לימד אותנו שלמה המלך (בספרו משלי, כ"ז-י"ט) "כי כמים הפנים לפנים - כן לב האדם לאדם"! ליבו של חברך יהיה "הדדי" אליך, בדיוק לפי מה שאתה תחשוב עליו... ואמנם כך היה, האב השתמש בעצה הזו, והצליח ע"ז להכניע את לב ילדו - על ידי כבוד וידידות!.

סיפר מרן הרב עובדיה: מעשה ביהודי אשר יצא בנו לתרבות רעה, והאב מרוב כעסו היה צועק עליו ומבזה אותו. באחד הימים בא לפני אותו האיש וביקש ממני עצה כיצד ינהג עם בנו. אני הצעתי לו שמהיום והלאה יקח את בנו ויראה לו פנים אוהבות, ואל יעיר לו הערות וביקורת, אלא יתחבב עליו, עד שהבן יחוש מעצמו שאביו אוהבו, וכמים הפנים לפנים – כן לב האדם לאדם, ומשיחוש הבן שאביו אוהבו, הרי שהוא מעצמו ישמע לקולו וישתדל שלא לצערו. אותו איש נהג כך, וברוך ה' בתוך זמן קצר חזר הבן למוטב. **מסופר** על הרה"ק בעל אהבת ישראל מויזניץ זי"ע שכשהתיישב בעיר מסויימת היה לו שם הרבה התנגדות ועם הזמן נתבטלה ההתנגדות מעצמה ונעשו כולם ידידיו. כששאלו אותו איך פעל את זאת, השיב שכשראה שהם מתנגדים אליו הוסיף לאהוב אותם בלבו מאוד באהבה עזה יותר ויותר עד שבעל כרחם נכנס גם בלבם אהבה אליו. ודפח"ח, וזו עצה נפלאה ביותר שיוכל האדם לכבוש כל שונאיו בלי שום כלי מלחמה ובלי שום נזק לשום בנ"א. **סיפר בעל תשובה** שבשנה הראשונה לנישואיו החליט לא להגיע למילואים. לבסוף שפט אותו מפקד הבסיס על אי התייצבות למילואים, המפקד כעס עליו מאד והאברך בעל תשובה כל הזמן היה משדר וחושב שהוא אוהב את המפקד, וכך עשה. בזמן המשפט המשיך לחשוב על כך, המפקד שמע את טענותיו וקרע את הנייר המחייב אותו מילואים ופטרו לשלום.

מילי דבדיחותא: **: בעליו של מפעל גדול החליט יום אחד לרדת לאולמות הייצור ולראות את הפועלים בעבודתם. הוא עבר כמה מחלקות ואולמות ייצור, כשלפתע ראה בחור צעיר עומד ונשען על אחד העמודים בחוסר מעש. הוא התעצבן, ניגש לבחור ושאל אותו: "תגיד, כמה אתה מרוויח בחודש?" "בערך שלושת אלפים שקלים," ענה הבחור. בעל המפעל הוציא מכיסו חבילת שטרות, ולפני כל העובדים ספר לבחור שלושת אלפים שקל ואמר לו: "הנה המשכורת שלך, קח אותה ואל תחזור אלינו אף פעם!" הבחור לקח את הכסף והלך. לאחר מכן פנה בעל המפעל אל מנהל העבודה ושאל אותו: "איך קיבלנו בחור כזה עצלן לעבודה אצלנו?" "האמת," ענה מנהל העבודה, "הוא בכלל לא עובד אצלנו. הוא השליח של הפיצה...**

העלון מוקדש להצלחת משפחת יהורם בן טיטה חדד וב"ב: שה' יתברך יצלחם במאד מאד ויתקיים בהם הפסוקים ובאו עליך כל הברכות האלה והשיגוך, אשר פריו יתן בעיתו וכל אשר יעשה יצליח, ימלא ה' כל משאלותיך

מי שבירך אבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב משה אהרון דוד ושלמה הוא יברך וישמור ויצור ויעזור וירומם ויצליח את התורמים היקרים ובני ביתם: חדד אשר, דוד ושרה חניה, צבן יגאל וציפורה, יצחק ויוכבד ת חדד, גד חדד, ישראל וקרין חניה, ציפורה חדד ומשפחתה, חי ואביבה חדד, משה טרבלסי ורעיתו ,זבולון וברברה חדד, משה חיים בן אביבה, עמי ושושנה כהן, אליהו ורות נחמה חדד, רפי ואביבה זגזון, יסכה ויעקב שמסיאן, שמואל ונורית חדד, כהן שמעון ומרים, מיכאל ואליס חדד, עמוס רזיאל ואוריה חדד, יצחק וכוכבה חדד, כהן יואל ורעייתו, כהן עוזיאל ורעייתו, יהונתן ושילת חדד, הדס ודניאל פראנציי, יוסף ומינה חדד, הרב אסף נתן ורעיתו, בת שבע חדד וכל משפחתה, אברהם וסיגלית מסס, ר' יעקב צבאן, דוד ואילנה ביתן, ר' יעקב אזוביב, כהן רחמים וסוזי, בר רבקה ובן, מנושי יונתן, לרפואה שלמה: ליטל בת ציפורה שרה בת טיטה, יוסף בן טיטה, לזיווג הגון: רבקה בת רות, ענינ ליטל ומזל אורין בנות ציפורה. זש"ק רינת בת סיגלית יהונתן בן בת שבע שתורמים לכוללי קול כמוס. [כולל יום, כולל ליל שישי, כולל ערב, כוללי בין הזמנים ועד] ולעלון השבועי. ועוד מלך מלכי המלכים ברחמיו ישמרם ויחיים מכל צרה ונזק יצילם ובכל אשר יפנו ישכילו וכל אשר יעשו יצליחו ויבטל הא-ל מעליהם כל גזירות קשות ורעות ונגזור עליהם הא-ל גזירות טובות וברכות מרובות, וזכות התורה תגן בעדם וימלא ה' כל משאלות לבם לטובה, לחיים טובים ומוצלחים, ויסיר כל מחלה וכל דבר רע ונהיה תמיד שמחים ומאושרים אכי"ר.
לע"נ: יורם בן זילו, רחל בת מזלה, אליהו בן מבירכה, לקבלת העלון במייל: ALON.DVAR.HAMELEH@GMAIL.COM 054-8464024 כל הזכויות שמורות, לצורך זיכוי הרבים הכל מותר

רפידתו זהב

פנינים, הנהגות ואמרות מגדולי ישראל

גליון מספר 250

פרשת

וישלח

יח' כסלו תשפ"ז

כל חייו עסק בפדיון שבויים, ולבסוף הושלך לבית האסורים

בעל ה'מאור עיניים' היה עוסק רבות במצות פדיון שבויים. יהודים רבים היו חייבים לו את חייהם ואת שחרורם מבית האסורים ומהשבי אצל הגויים. פעם אחת הלשין עליו אדם כלשהו, ובעל המאור עיניים הושלך לבית האסורים.

"ריבונו של עולם!" קרא הרב בצער, "על מה בא עלי כזה עונש, **הרי כל חיי מציל אני את היהודים הנמצאים בבית הסוהר, איך יתכן שקרה גם לי כך?**" ראה השם בצערו, ושלח אליו את אליהו הנביא.

אמר לו אליהו הנביא: "אין זה עונש, חלילה!" אמר לו אליהו, "שמחה גדולה יש בשמים כאשר אתה מקיים את מצות פדיון שבויים! אולם, כדי שתקיים את המצוה ביתר שאת ובזריזות, רצה השם להטעים לך פעם אחת את הטעם שמרגיש האדם השבוי. **לאחר שתחוש את תחושותיו של הנתון בשבי, תקיים את מצות פדיון שבויים בהתלהבות ובזריזות רבה אף יותר!**"

(ליקוטים וסיפורים נפלאים)

בשביל זה קמים ועוזבים מקום, אבל בשביל זה לא

בעיר חיפה דרו שני יהודים שעמלו לפרנסתם והיו רואי חשבון. האחד התפרנס ברווח, והשני התפרנס בקושי ובדוחק.

הגיע הראשון שהתפרנס בכבוד, אל החזון איש זצ"ל ושאל: "בחסדי השם טוב לי בפרנסה, אך מתיירא אני על חינוך הילדים בעיר זו, שמא תשפיע הסביבה עליהם".

השיב החזון איש: "אם כן, קמים ועוזבים את המקום!" ואכן כך עשה, הוא עזב את חיפה, ויתר על הפרנסה ברווח והלך לדור בירושלים.

והנה גם השני שהתפרנס בקושי, בא לשאול את החזון איש בנוסח הבא: "פרנסתי בקושי, וברצוני לעזוב את חיפה, מה עלי לעשות". מיד שאלו החזון איש: "מה עם חינוך הילדים?" השיב הלה: "מצד זה אני נמצא במקום טוב, ליד בית ספר חרדי מצויין. אבל בגלל דוחק הפרנסה ברצוני לעבור לתל אביב".

השיב לו החזו"א: "בשביל פרנסה לא עוזבים את המקום!".

(איש לרעהו, ליקוטים וסיפורים נפלאים)

"אתה היית אנוס, אני עברתי על 'לא תהיה לו כנושה'!"

כאשר הגיע הגה"ק רבי חיים חזקיהו מדיני זצ"ל בעל 'שדי חמד', לשמש כרב העיר חברון, הוא יסד קופת הלוואות מחסכונותיו שקימץ מפיתו.

פעם אחת היה יהודי שקיבל ממנו בהלוואה סכום כסף גדול. האיש היה מוחזק לנאמן ומדייק בתשלומים, ואכן בכל פעם שילם חלק מהתשלומים, עד שהפסיק... **במשך תקופה ארוכה חדל האיש מלהראות פניו בפני הגאון רבי חיים חזקיהו, כאילו בלעה אותו האדמה.**

יום אחד, ללא כוונה תחילה, פגש לפתע רבי חיים חזקיהו ברחוב העיר את אותו לווה. אמר לו הרב: מדוע לא נראו פניך זה חודשים אחדים? ענה האיש: מצבי דחוק והתביישתי על שאיני יכול לשלם...

מיד התכרכמו פניו של הרב ויאמר לנפשו: אוי, מה עשיתי? עברתי על לאו של 'לא תהיה לו כנושה'. תיכף קרא לשלושה יהודים, ואמר לפניהם: 'הריני מבקש מחילה מפלוני על שהייתי לו כנושה'.

נבהל האיש ואמר: הלא עלי לבקש מחילה, אני הוא זה שלא שילמתי. אך הרב השיבו: אתה היית אנוס עקב מצבך הקשה, ואנוס רחמנא פטריה, אך אני עברתי על לא תהיה לו כנושה, אנא מחול לי! **ולא זז משם עד שאמר האיש בפה מלא 'מחול לך, שרוי לך'.**

ולא הסתפק רבי חיים חזקיהו בזה, אלא הלך אליו שלוש פעמים וביקש ממנו מחילה וסליחה.

(גליון 'תורה שבכתב', דרשו)

גביר פשוט, או אחד מל"ו צדיקים?

סיפר הרב בעל הגדת 'דורש טוב':

ביקרתי אצל גביר אחד. הגביר, שהיה ידידי, לא התבייש מפני, והתנהג כהרגלו בביתו גם בעודי שוהה בביתו. באותו יום, אחד מבני ביתו סרח לאדונו... ותעל חמת הגביר באפו, ומכיוון שכאמור היה רגיל בי, ולא התבייש להתנהג רגיל לידי, ראיתי את להבת כעסו במלוא עוזה...

אך הנה לפתע נפרש לפני פלא של ממש: יהודי כלשהו נוקש על הדלת. אותו גביר מתקרב ומציץ מבעד לחור, וכשרואה במי מדובר, נושם נשימה עמוקה, פותח בזריזות את הדלת, **ובין רגע ארשת פניו התהפכה מן הקצה אל הקצה - "שלום עליכם ר' יענקל!". הושיט את ידו** בארשת פנים חביבה ובמין נעימות שלא תתואר...

סערת הכעס שככה, נעלמה כלא היתה. ואני עומד ותמה, היתכן? האם אכן גביר פשוט עומד לפני, או שמא אחד מל"ו צדיקים השולט עד כדי כך ביצריו, עבור הקבלת פני יהודי כלשהו. לא ראיתי מחזה כזה מימי!

עודני מהרהר בלבי, **ואזני שומעות את הדו שיח הבא, מפי האורח: "באתי לסגור את העיסקה של חמש המיליון שדיברנו עליה..."**

(דורש טוב - הגדה של פסח, ליקוטים וסיפורים נפלאים)

"האם מוטל עלי להודיע להנהלת הישיבה שלא קיבלתי משכורת?"

סיפר רבי יהודה מאנדל שליט"א:

כשלושה חודשים לאחר שהמשגיח רבי יחזקאל לוונשטיין עבר ממיר בירושלים לפוניבז' בבני ברק, פתאום נכנס רבי יחזקאל לביהמ"ד, ושאלה בפיו לרבי שמואל הומינר: זה כבר החודש השלישי שאינו מקבל משכורת מהישיבה, וכבר באו מים עד נפש. **האם מוטל עליו להשתדל, ולהודיע להנהלת הישיבה שהוא דורש משכורת? או שמידת הבטחון מחייבת שימשיך לבטוח בשם?**

ע"פ פסק של הרב זילברשטיין שליט"א

אנו מבקשים לא לקרוא בעלון בשעת התפילה וקריאת התורה, שלא יצא שכרנו בהפסדנו

ענה רבי שמואל: מצד דין תורה ודאי מותר לך להשתדל, אך לפי מדרגתך העליונה בעבודת השם, ראוי לך שלא תשתדל, אלא להמשיך לבטוח בשם. (בנובהרדוק היו אומרים: בטחון חייב להביא תוצאות, אלא שלפעמים צריך עקשנות בבטחון עוד שעה ועוד שעה, עד שהישועה תגיע). רבי יחזקאל קיבל את דבריו. **למחרת, הגיע שליח, והביא לו משכורת שלימה של ג' חדשים!**

השליח התנצל, שהיה צריך להביא לו מדי חודש בחודשו, אבל היה זקוק מאוד לכסף, והיה בטוח שלמשגיח יש הרבה "פיצויים" מישיבת מיר, בעוזבו משם לפוניבז', ולכן יוכל הוא "ללוות" הכסף לתקופה זו... ועכשיו שרווח לו, בא להחזיר.

רבי יחזקאל שמח שמחה גדולה, ואף סיפר לרבי שמואל, אילו היה מודיע להנהלה, הרי בוודאי שהיו מפטרים את השליח מעבודתו, ועל ידי זה היה מאבד השליח פרנסתו. **בזכות בטחונו בשם, זכה גם להציל יהודי מהפסד פרנסתו!**

(בטחון שבועי)

"על המצבה שלי יכתבו - בעל השאיפות והנפילות"

סיפר הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א:

אל חדרו של הרבי בעל ה'נתיבות שלום' מסלונים זי"ע, נכנס חסיד ותינה בעצב את מר גורלו. 'מדי יום', סיפר לרבי, 'אני נופל מחדש. מדי יום אני קם ומנסה ללמוד, אבל לא מצליח. היצר פשוט נטפל אלי מפריע, מדאיג, מבלבל את המוח... **כל יום אני קם ומנסה ומשתדל, אבל היצר, עקשן שכמותו, בא כל יום להפריע, לשבש...**

אני יכול להחליט שהיום אני לומד ויהי מה - ואז פתאום המאוורר לא יעבוד... אני יכול להחליט שהיום אני מתפלל ברצינות ובכוונה, ואז בשל עיכובים לא צפויים אני מגיע מאוחר... רבי, מה יהא עלי?'

החסיד סיכם בייאוש: 'בבוא יומי, על המצבה שלי לא יכתבו - 'ידע ללמוד, היה איש חסד, גאון או מתמיד'. יכתבו פשוט 'בעל השאיפות והנפילות' - **כי כזה אני וכאלה חיי, שאיפות שנכשלות תמיד...**

חייך הרבי: 'אוי, קבר שכזה יהיה בוודאי תל תלפיות, מקום תפילה נשגב. אני מחפש מצבה כזו, זה המקום לקבלת התפילות!'.

והסביר: 'הרי המציאות אותה אתה מתאר הינה המעלה הגבוהה ביותר. **יהודי שכל יום מתנסה, כל יום שואף ונכשל, אך ממשיך לנסות למחרת מחדש - הרי זו המעלה הגדולה והחשובה ביותר, אשריך!**'

(פניני פרשת השבוע)

"איזה בטלנות מצד הרב, שאיננו זוכר שהלווה לי כסף!"

יהודי מתושבי העיר בריסק לווה כסף מאת הגה"ק רבי חיים מבריסק זצ"ל, אך עקב מצבו הדחוק, לא השיב היהודי את ההלוואה. **מרן הגר"ח לא אמר לו מילה, וכך עברו חודשים ארוכים, וההלוואה טרם נפרעה.**

ביום מהימים פגש הלווה את רבי חיים, ובקוצר דעתו העז הלווה את פניו ואמר לו: 'איזו בטלנות היא מצד הרב, שאיננו זוכר כלל שהלווה לי כסף...'.

ענה לו רבי חיים: 'אתה חושב ששכחתי מההלוואה?! הלא מביתי עד בית הכנסת יש דרך קצרה שתמיד הייתי הולך בה, אך מאחר ודרך זו עוברת סמוך לביתך. **הרי מיום שהלוויתי לך כסף הפסקתי ללכת בדרך קצרה זו, כדי שלא לעבור ליד ביתך, ולא להיכשל באיסור 'לא תהיה לו כנושה'**, ולכן אני מתאמץ בכל יום ללכת בדרך הארוכה...

אני זוכר היטב מההלוואה, ודווקא בגלל כך אני לא ניגש אליך, וגם לא עובר סמוך לביתך!'

(גליון 'תורה שבכתב', דרשו)

"למה רק אתה לומד בצורה מסודרת. מה איתנו?"

בתקופה האחרונה התמנה הרב בינעט שליט"א לשמש כרכז תוכנית 'קנין ירושלמי' ב'דרשו', וכמו כן הפך להיות מגיד שיעור מבוקש ב'דף היומי' על התלמוד הבבלי וכעת גם הירושלמי.

איך הרב בינעט הגיע לכל זה? הסיפור מתחיל לפני כ-22 שנה, וכך סיפר: הייתי אז אברך צעיר ותושב חדש בבית שמש. בבוקר עבדתי כמלמד בחיידר, אחר הצהרים הייתי אברך כולל מן המניין, ובערב הייתי פנוי. הייתי מבקר ומתפלל די הרבה בבית המדרש של חסידי לעלוב, בבית שמש.

באותה תקופה הרגשתי שאני לא מנצל את הזמן בצורה מספיק טובה. חיפשתי חברותא שאוכל ללמוד איתו בצורה רצינית בשעות הערב, ולא כל כך מצאתי. **לבסוף שמעתי על שיעור מעניין מאוד ב'דף היומי' בבית המדרש של חסידי בעלז, לא הרחק מהבית שלי**, והחלטתי להצטרף.

ויהי היום, היה איזה אירוע של שבע ברכות מרכזי בחסידות בעלז, וכל חברי הקהילה נסעו לאירוע שהיה מחוץ לעיר. אני לא חסיד בעלז ולא חלק מהקהילה שלהם, ולכן לא נסעתי איתם. נשארתי לבד בבית שמש... חשבתי לעצמי, הנה, יש לי הזדמנות ללכת לבקר שוב בבית המדרש של לעלוב כמימים ימימה.

הגעתי לשם להתפלל ערבית, וכולם התנפלו עלי בהתלהבות... "עמרם! לאיפה נעלמת לנו... היית חסר פה...". אמרתי להם, "האמינו לי שגם אתם חסרים לי, אבל מצאתי שיעור 'דף היומי' מאוד מיוחד שאני נהנה להשתתף בו...".

פתאום קפץ אחד החברים: "תגיד, למה רק אתה לומד בצורה מסודרת. **מה איתנו? לנו לא מגיע שיעור, אולי תמסור לנו גם שיעור ב'דף היומי'?**" שאלתי אותם "אתם רציניים? שאני אמסור שיעור? חסרים פה תלמידי חכמים?!" אבל הם לא הרפו...

לבסוף אמרתי להם "תקשיבו, בעוד ימים אחדים מתחילים ללמוד את מסכת ביצה. את המסכת הזאת אני יודע היטב ב"ה. אני מוכן למסור שיעור על מסכת ביצה, בינתיים יש לכם ארבעים יום למצוא מגיד שיעור קבוע שימשיך איתכם לאחר מכן!".

הם הסכימו לעניין, ואני התחלתי למסור את השיעור באופן זמני, **שכמובן הפך לקבוע, ומאז נמשך כבר 22 שנה בערך בס"ד."**

14 שנה לאחר מכן, אחרי שני מחזורים שלמים שמסרתי שיעור בבית המדרש לעלוב, הגיעו אלי חברים מבית הכנסת של ויז'ניץ בית שמש, שבו אני מתפלל בקביעות, ואמרו לי שחתנו של הרבי שליט"א טס לארה"ב כדי להתגורר לצד אביו שליט"א. הוא היה מוסר שיעור ב'דף היומי' בשעות הבוקר, ועכשיו מחפשים מגיד שיעור חדש, **ומאחר ואני אומר כל ערב שיעור, אולי אני יכול לומר את השיעור גם בבוקר...**

הפלא ופלא, זה היה בדיוק כשהתחילו ללמוד... מסכת ביצה! אמרתי להם, אין בעיה, את מסכת ביצה אני מוסר בשמחה, אבל בינתיים תחפשו מגיד שיעור אחר... כי גם ככה קשה לי להכין כל יום שיעור למסור בלילה, ואתם רוצים שאני אמסור אותו בבוקר, כלומר להכין את הדף יום קודם. זה קצת הרבה מדי בשבילי...

ושוב, הזמני הפך לקבוע - וכבר שמונה שנים בערך שאני מוסר את השיעור בבוקר בס"ד.

(דרשו)

זכות העלון לרפואת ולהצלחת: יוסף בן שרה, נורית בת רחל, יעל בת איריס, אוהד בן דבורה, לימור בת אוליביה, רינת בת שושנה, הרב הופמן שליט"א ומשפחתו.
זיווג הגון לתהילה בת רותי מלכה. ולהבדיל לע"נ: אמנון חיים בן יוסף, עליזה בת מרים, נחמן בן רינה ז"ל, יחזקאל שאול בן מלכה ז"ל

ט' - י"ז כסלו תשפ"ז ערכין ב' - י' | שנה שש עשרה

מחודדים

ת"ר ושננתם שיהיו דברי תורה מחודדים בפיך (קידושין ל.)

גליון 485-486

סיכומי דף היומי

מערכת: 073-249-0403

m@sdaf.co.il

לע"נ

הגה"ח ר' **פינחס רוזנבוים** זצ"ל

נלב"ע כ"ו ניסן תשע"ז

דבר המערכת לתחילת מסכת ערכין

בשמחה ובהודאה להשם יתברך אנו זוכים לחתום את מסכת בכורות ולפתוח את מסכת ערכין. עוד מסכת מצטרפת לאוצרם של לומדי הדף היומי, ועמה ימים של קביעות, עמל והתמדה. בפתח המסכת החדשה נבקש להתבונן ביסוד העולה מסוגיית הפתיחה, ויש בו חיזוק לדרך כולה.

"הכל מעריכין ונערכין", פותחת המשנה. הגמרא מבארת כי בכלל זה גם "מנוול ומוכה שחין": אף מי שאין לו שווי לעניין נדרי דמים, נכלל בדין ערכין, ויש לו ערך שקצבה התורה. הדבר נלמד מן המילה "נפשות", וכמו שמפרש רש"י: "כל שהוא נפש" (ערכין דף ב' ע"א).

בדרך המוסר, יש כאן לימוד גדול על המבט שבו ראוי להביט באדם. אנו פוגשים אנשים בשעות שונות של חייהם: בשעת הצלחה ובשעת קושי, כשהם מלאי כוחות וכשהם מתקשים לעמוד על רגליהם. לעיתים החולשה הנראית לעין מסתירה מאיתנו עולם שלם של רצון טוב, התמודדות ומעלות. מסכת ערכין יכולה לעורר אותנו לזכור כי גם בשעת חולשתו של אדם, ערכו עומד בעינו.

חז"ל הורו לנו: "אל תהי בז לכל אדם... שאין לך אדם שאין לו שעה" (אבות פרק ד', משנה ג'). כמה זהירות נדרשת קודם שחורצים דעה על הזולת, וכמה טוב יכולה לפעול מילה של הערכה. לפעמים דווקא האמון שאנו נותנים באדם מסייע לו לגלות מחדש את הכוחות הטמונים בו.

והדברים אמורים גם כלפי עצמנו, ובייחוד בדרך לימוד התורה.

בשיעור הדף היומי יושבים זה לצד זה לומדים שונים. האחד מבין במהירות וזוכר היטב, וחברו זקוק להסבר נוסף ולחזרה. יש המגיע לשיעור בדעה צלולה, ויש הנאבק בעייפות לאחר יום עמוס. כל אחד מביא עמו אל הגמרא את כוחותיו ואת ניסיונותיו, וכל אחד זוכה לקנות בה את חלקו.

לעיתים אדם מביט במה שעדיין אינו יודע, ושוכח להעריך את הדרך שכבר עשה. את הזמן שפינה ללימוד, את הסוגיה שהתאמץ להבין, את הפעם שבה שב אל הגמרא למרות הקושי. חז"ל לימדונו: "אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין לבו לשמים" (מנחות דף ק"י - ע"א). גם המאמץ השקט, שאיש מן היושבים סביבו אינו מכיר, יקר לפני הקדוש ברוך הוא.

סיום מסכת הוא הזדמנות להכיר בערכה של ההתמדה הזאת. דף הצטרף לדף, חזרה לחזרה, והנה זכינו להשלים מסכת. גם בימים שבהם ההתקדמות כמעט לא הורגשה, נבנה והלך קניין של תורה.

עם פתיחת מסכת ערכין, נקבל על עצמנו להוסיף בהערכת הזולת ובהכרת הטוב על חלקנו בתורה. נעניק לחבר מילה מחזקת, נעודד לומד שמתקשה, וניגש גם אנחנו אל הדף הבא מתוך אמונה בכוחות שהקב"ה נתן בנו.

הדרן עלך מסכת בכורות. ובעזרת השם, נפתח מסכת ערכין בלב המכיר בערכו של כל אדם וביקרה של כל התקדמות בתורה.

בברכת חיזוק והתמדה

מערכת "מחודדים"

מסכת ערכין

ערכין דף ב'. יום ה' פרשת ויצא - ט' כסלו תשפ"ז

פרק ראשון - הכל מעריכין

דף ב' - ע"א

משנה: כהן לוי וישראל, נשים ועבדים - מעריכים ונערכים, נודרים ונידרים. הכל מעריכין - לרבות מופלא הסמוך לאיש. הכל נערכין - לרבות גם מי שאין לו שווי כסף כמנוול ומוכה שחין, כיון שנאמר בערכין 'נפשת' כל שהו. הכל נידרין - לרבות פחות מבן חודש.

טומטום ואנדרוגינוס - נודרים ונידרים ומעריכים, ולא נערכים, שאינו נערך רק הזכר בוודאי ונקבה ודאית. **חרש שוטה וקטן** - נידרים ונערכים, ולא נודרים ומעריכים מפני שאין בהם דעת.

תמורה וסמיכה ביורש (שהפריש אביו קרבן ולא הספיק להקריב עד שמת) - **לחכמים:** סומך ומימר, שנאמר 'המר ימיר' לרבות יורש, ולומדים סוף הקדש מתחילת הקדש, מה תחילת הקדש יורש מימר גם בסוף הקדש יורש סומך. **לרבי יהודה:** אינו סומך ומימר, שנאמר 'קרבנו' ולא קרבן אביו, ולומד תחילת הקדש מסוף הקדש, מה סוף הקדש יורש אינו סומך גם בתחילת הקדש יורש אינו מימר.

נאמר 'קרבנו' בשלמים 3 פעמים - **לחכמים:** 1 - למעט קרבן גוי מסמיכה, 2 - למעט קרבן חבירו מסמיכה, 3 - לרבות שאם הביאו 5 אנשים קרבן אחת בשותפות צריכים כולם לסמוך עליו. **לרבי יהודה:** קרבנו שלישי בא למעט יורש, ואינו מרבה כל בעלי שותפים לסמיכה, ומספיק שאחד סומך בשביל כולם. או שממעט גוי וקרבן חבירו מפסוק אחת.

דף ב' - ע"ב

אשה בתמורה: יכולה להמיר, שנאמר 'ואם המר ימיר' לרבות אשה, **לרבי יהודה:** לומדים מהנאמר 'המר ימיר', **לחכמים:** לומדים מהנאמר 'ואם'.

כולם חייבים בסוכה - לרבות קטן שאינו צריך לאמו. **כולם חייבים בלולב** - לרבות קטן היודע לנענע. **כולם חייבים בציצית** - לרבות קטן היודע להתעטף. **כולם חייבים בתפילין** - לרבות קטן היודע לשמור תפלין.

חיוב ראיה:

בחצי עבד וחצי בן חורין - יש אומרים: שחייב, **לרבינא:** פטור. למשנה אחרונה שכופים לרבו ועושה אותו בן חורין - כולם מודים שחייב.

צולע ביום ראשון ונתרפא בשני - לסובר ששבעת הימים הם תשלומים זה לזה: חייב. לסובר שכולם תשלומים לראשון: פטור.

סומא באחת מעיניו - יש אומרים: שחייב בראיה, **לרבי יהודה:** פטור מראייה, שנאמר 'יראה יראה', כשם שבא השם לראות בשתי עיניים, כן צריך האדם לירא בשתי עיניו.

חצי עבד וחצי בן חורין - לבית הלל: עובד לרבו יום אחד ועובד את עצמו יום אחד. **לבית שמאי:** מפני תיקון העולם כופים את רבו ועושה אותו בן חורין וכותב שטר על חצי דמים, משום שאינו יכול להינשא לשפחה ולבת חורין, ואינו יכול לבטל שנברא העולם רק לפריה ורביה שנאמר 'לא תוהו בראה לשבת יצרה'. וחזרו בית הלל להורות כדברי בית שמאי.

ערכין דף ג'. יום ו' פרשת ויצא - י' כסלו תשפ"ז

דף ג' - ע"א

כולם חייבים בתקיעת שופר - לרבות קטן שהגיע לחינוך. **כולם חייבים במקרא מגילה וכשרים לקרותה** - לרבות נשים שחייבות במקרא מגילה, שגם הם היו באותו הנס. **כולם חייבים בזימון** - לרבות שנשים מזמנות לעצמם, ועבדים מזמנים לעצמם. **הכל מצטרפים לזימון** - לרבות קטן היודע למי מברכים.

כולם מטמאים בזיבה - לרבות תינוק בן יומו. **לרבי יהודה:** שנאמר 'איש איש' לרבות תינוק בן יום אחד, **לרבי ישמעאל בן רבי יוחנן בן ברוקה:** שנאמר 'והזב את זובו לזכר ולנקבה', 'לזכר' כל שהוא זכר בין קטן ובין גדול, 'לנקבה' כל שהיא נקבה בין קטנה ובין גדולה. **כולם מטמאים בטמא מת** - לרבות קטן, שנאמר 'ועל הנפשות אשר היו שם', אבל אם נכנס למקדש אינו חייב כרת, שנאמר 'איש'. **כולם מטמאים בנגעים** - לרבות קטן, שנאמר 'אדם כי יהיה בעור בשרו'. והנאמר 'איש צרוע' בא למעט אשה מפריעה ופרימה.

כולם כשרים לראות נגעים - לרבות מי שאינו בקי בהם ובשמותיהם באופן כשסבירים לו הלכות נגעים מבין. אבל אם אינו מבין - אינו רואה. **כולם כשרים לקדש מים חיים באפר**

חטאת – חוץ מחרש שוטה וקטן, **לרבי יהודה**: כשר בקטן, ופסול באשה ואנדרוגינוס. **כולם כשרים להזות מי חטאת** – לרבות הזאת ערל שכשירה.

כולם שוחטים – לרבות כותי, וישראל מומר.

דף ג' – ע"ב

ישוב ארץ ישראל: א. מעלים הכל לארץ ישראל – וגם עבדים, ואפילו מנוה יפה לנוה רעה. **ב.** אין מוציאים הכל – לרבות עבד שברח מחוץ לארץ. **ג.** מעלים הכל לירושלים – לרבות מנוה יפה לנוה רעה. **ד.** אין מוציאים הכל – לרבות מנוה הרעה לנוה היפה.

חייבים כהנים לוים וישראלים:

בסוכה – שהיה צד לפטור כהנים משום 'תשבו' ודרשו כעין תדורו, ומה דירה איש ואשתו גם סוכה איש ואשתו, וכהנים משום שהם בני עבודה ואינם יכולים להיות ביחד בחג לא יתחייבו בסוכה, קא משמע לן שפטורים מסוכה רק ביום בשעת עבודה, ובלילה שאינו שעת עבודה – חייבים. וכהולכי דרכים ביום, שפטורים מסוכה ביום וחייבים בלילה.

בציצית – שהיה צד לפטור כהנים שנאמר משום שנאמר 'לא תלבש שעטנז גדילים תעשה לך', ומשום שמותר להם כלאיים לא יתחייבו בציצית, קא משמע לן שחייבים שהותר להם כלאיים רק בשעת עבודה.

בתפילין – שהיה צד לפטור כהנים, ולדרוש היקש שנאמר 'וקשרתם לאות על ידך והיו לטוטפות בין עינך', שכל שישנו בתפילין של יד ישנו בתפילין של ראש, והרי כהנים אינם בתפילין של יד שנאמר 'ולבש על בשרו' שלא יהא דבר חוצץ בינו ובין בשרו, קא משמע לן שתפילין של יד ושל ראש אינם מעכבים זה את זה. ותפילין של ראש אינו חוצץ במצנפת – ששערו היה נראה בין ציץ למצנפת ששם מניח תפילין.

בתקיעת שופר – שהיה צד לפטור כהנים משום ששוה היובל לראש השנה לתקיעה ולברכות, וכהנים שאינם במצות יובל שהרי מוכרים לעולם אינם במצות ראש השנה, קא משמע לן שחייבים, שאף על פי שאינם בדין השמטת קרקע, ישנם בהשמטת כספים ובשילוח עבדים.

ערכין דף ד. יום שב"ק פרשת ויצא – י"א כסלו תשפ"ז

דף ד' – ע"א

כולם חייבים במקרא מגילה, כהנים - בעבודתם, לוים - בדוכנם, ישראל - במעמדם, מבטלים עבודה לשמוע מקרא מגילה.

כולם חייבים בזימון (כהנים לוים וישראלים) – וגם אוכל קדשים שהוא לכפרה, משום שנאמר 'ואכלת ושבעת' כל שישנו בשביעה. **כולם מצטרפים לזימון** – וגם אם אכלו כהנים תרומה וקדשים, וזר אכל חולין שאינו יכול לאכול מכהן, כיון שהכהן יכול לאכול מהזר – מצטרפים.

כולם מעריכים – שהיה צד לפטור כהנים מהנאמר 'והעמידו לפני הכהן', ולא כהן לפני כהן.

כהנים במחצית השקל – לבן בוכרי: כהן ששוקל אינו חוטא, והגם שפטורים, אין בזה משום מכניס חולין בעזרה, משום שמוסרם הכהן לציבור. **לרבן יוחנן בן זכאי**: חייבים במחצית השקל וכל שאינו שוקל הוא חוטא, והכהנים היו דורשים מעצמם לפטור, משום שמנחת כהן אינו נאכל, ואם יביאו עומר ושתי הלחם ולחם הפנים משקליהם, יהיה אסור באכילה.

שיעור הפחות בערכין – כל ערכין שמעריך לא יהא פחות מסלע, וגם עני שניידון בהישג יד לא יתן פחות מסלע, שנאמר 'וכל ערכך יהיה בשקל הקדש'.

דף ד' – ע"ב

האומר הרי עלי ערך - (ערך סתום עלי, שלא אמר ערכי עלי או ערך פלוני עלי) – נותן כפחות שבערכין והוא 3 שקלים, ולא 50 שקלים שהוא מרובה שבערכין, שהרי תפסת מרובה לא תפסת, תפסת מועט תפסת. ואין יכול להביא שקל, שלא נאמר 'וכל ערכך יהיה בשקל הקודש' רק לעניין הישג יד, אבל ערך קצוב אינו מועט משיעור 3 שקלים. ונחלקו בשיטת רבה בר אבוה אם נידון בהישג יד - יש אומרים: שאינו נידון בהישג יד, וגם אם אין ידו משגת 3 שקלים נותן 3 שקלים, שכאילו פירש הרי עלי 3 שקלים. ויש אומרים: שנידון בהישג יד, ואינו כמפרש הרי עלי 3 שקלים.

אמר ערך ידי עלי – לא אמר כלום, שנאמר 'בערכך' ערך כולו הוא נותן ולא ערך איברים. **אמר ערך ראשי או ערך כבידי עלי** – משום שהנשמה תלויה בו נותן ערך כולו, שנאמר 'נפשות'.

ערך למת ולגוסס - אין ערך, שנאמר 'והעמיד והעריך', כל ששייך בהעמדה שייך בהערכה, וכל שאינו בהעמדה אינו בהערכה.

נאמר 'נפשת'

ללמד, בין אחד שהעריך אחד ובין אחד שהעריך מאה, נותן לפי מה שהעריך.

ללמד, בין איש שהעריך איש או אשה, ובין אשה שהעריכה איש או אשה, נותן לפי מה שהעריך.

ללמד, שיש ערך למנוול ומוכה שחין, אף על פי שאין לו דמים, שנאמר 'נפשות'.

ערך לטומטום ואנדרוגינוס – אין להם ערך שנאמר 'והיה ערכך הזכר' ולא טומטום ואנדרוגינוס. יכול שאינם בערך איש אבל יהיו בערך אשה? תלמוד לומר 'והיה ערכך הזכר ואם נקבה היא', זכר ודאי ונקבה ודאית, ולא טומטום ואנדרוגינוס. אבל יש להם דמים, שלא יהא רק כאומר דמי דקל עלי. ואם הקדיש דמיו לבדק הבית, נידון כולו אחר אבר אחד שכבודו תלוי בו, שאם אמר דמי ראשו עלי נותן דמי כולו, ואף על פי שאינו בערכין, שנאמר 'והיה ערכך' לרבות טומטום ואנדרוגינוס.

האומר ראש עבד זה הקדש – הוא והקדש שותפים בו. **ראש עבד מכור לך** – דנים ביניהם כמה שווה ויחלוקו דמיו. **ראש חמור זה הקדש** – הוא והקדש שותפים בו. **ראש חמור מכור לך** – דנים ביניהם כמה שווה ויחלוקו דמיו. **ראש פרה מכור לך** – מכר רק ראש הפרה. **אמר ראש פרה הקדש** - לדמי עולה: יש להקדש רק ראשה, משום שראש פרה נמכר בבית המטבחיים, ולא ראש חמור או עבד. הקדיש לבדק הבית: נדון בכבודו, מכיון שהוא אבר שכבודו תלוי בו כולו קדוש.

ערכין דף ה'. יום א' פרשת וישלח – י"ב כסלו תשפ"ז

דף ה' – ע"א

האומר רגלה של זו עולה – לרבי מאיר ורבי יהודה: אין כולה עולה, שנאמר 'כל אשר יתן ממנו לה' יהיה קדש', ממנו קודש ולא כולה קודש, ולא תצא לחולין, שנאמר 'יהיה' בהוייתה תהא, ותימכר לצורכי עולות ודמיה חולין חוץ מדמי אותו אבר שבה. **לרבי יוסי ורבי שמעון**: כולה עולה, שנאמר 'כל אשר יתן ממנו לה' יהיה קדש' לרבות כולה. **הקדיש אבר שהנשמה תלויה בו** – לדברי הכל כולה קודש. וכל זה כשהקדיש את הבהמה עצמה בקדושת הגוף, אבל אם הקדישה לדמי עולה, אין כולה קודש (לעיל דף ד:).

הקדיש זכר לדמי עולה – קדוש קדושת הגוף. **הקדיש אבר ממנו** – אם הוא תם: הסתפק רבה אם אומרים מיגו שקדוש אבר אחד לדמיו קדוש לגופו, ומיגו שקדוש אבר אחד קדוש כולו, או שאין אומרים פעמיים מיגו? אם הוא בעל מום: אין כולו קדוש.

האומר דמי ראשי לגבי מזבח – הסתפק רבה אם נידון בכבודו משום שלא מצאנו בדמים שאינו נידון בכבודו, או שאינו נדון לפי שלא מצאנו לגבי מזבח שנידון בכבודו? ופשט מברייתא שאינו נידון.

האומר ערכי עלי לגבי מזבח – הסתפק רבא אם נידון בהישג יד, שאם אין ידו משגת ליתן דמי ערכו נותן כפי אשר תשיג ידו, שלא מצאנו בערכין מי שאין נידון בהישג יד, או שאינו נידון, שלא מצאנו לגבי מזבח שיהא נפדה רק בשווי?.

הקדיש שדה אחוזה לגבי מזבח – הסתפק רב אשי אם נפדה בית זרע חומר שעורים בחמישים שקל כסף כשאר שדה אחוזה, או שמא לא מצאנו לעניין מזבח שיהא נפדה רק בשווי.

דף ה' - ע"ב

משנה: פחות מבן חודש – נידר ולא נערך.

המעריך פחות מבן חודש – לרבי מאיר: נותן דמיו, שאין אדם מוציא דבריו לבטלה, ויודע שאין ערכין לפחות מבן חודש, וגמר ואמר לשם דמים. **לחכמים**: לא אמר כלום, שמוציא אדם דבריו לבטלה.

האומר ערך כלי עלי – דינו כמעריך פחות מבן חודש, **לרבי מאיר**: נותן דמים, וכדבריו פסק רב גידל בשם רב. **לחכמים**: לא אמר כלום.

אמר דמי בהמת חבירי עלי – לרבי מאיר נותן דמיה, וכדבריו פסק רב. **אמר הרי זו עולה** – לא אמר כלום.

משנה: ערך גוי – לרבי מאיר: נערך אבל לא מעריך, שנאמר 'בני ישראל' למעט גוי, ונאמר 'איש' ומרבה גוי, לרבי מאיר מרבים אותו להיות נערך, שהרי ריבה הכתוב בנערכים יותר ממעריכים, שחרש שוטה וקטן נערכים ולא מעריכים, 'לרבא' מסתבר דין רבי מאיר יותר מרבי יהודה – שנאמר 'לא לכם ולנו לבנות בית אלקינו'. **לרבי יהודה**: מעריך ולא נערך, שריבה הכתוב במעריכים יותר מנערכים, שהרי טומטום ואנדרוגינוס מעריכים ולא נערכים, 'לרבא' טעם רבי יהודה מסתבר שמדמה לטומטום ואנדרוגינוס שהם בני דיעה, ולא טעם של רבי מאיר שמדמה לחרש שוטה וקטן שאינם בני דיעה. 'וסבר **אביימי**' שערכו נגנז, שנאמר 'לא לכם ולנו לבנות בית אלקינו'. ונדחו דבריו, שהרי קדשי בדק הבית של גוי מועלים בהם, ואם הוא נגנז לא היו מועלים בו, רק נותנים אותו לבדק הבית. ומה שלא נתנו לגויים לבנות בית המקדש הוא משום רפיון ידים, שהיו מתכוונים שלא לטובה רק שיסמכו גם עליהם וישמעו לעצתם, והם יאחרו הבניין עד שיבקשו מכורש שלא לבנותו.

נדר גוי – נודרים ונידרים לדברי כולם.

מעילה בקדשי גוי - בקדשי מזבח: אין מועלים, בקדשי בדק הבית שלהם: מועלים.

ערכין דף ו'. יום ב' פרשת וישלח - י"ג כסלו תשפ"ז

דף ו' – ע"א

גוי הנודר לבדק הבית – בתחילת הבניין: אין מקבלים ממנו גם מים ומלח שמא לרפיון ידים מכווין, ורק מכורש לקחו גם בתחילת הבניין משום שהמלכות אינה חוזרת מדבריה. בסוף הבניין: אם הוא דבר מסוים כמו אמה מברזל שעשוי לגרש עורבים – אין מקבלים ממנו, שגנאי הוא, ועוד שמתפארים בו. אם הוא דבר שאינו מסוים – מקבלים ממנו.

גוי שהפריש תרומה: בודקים אותו, אם אמר הפרשתי בדעת ישראל כלומר שלמקום שתרומת ישראל הולכת ילך זו – ינתן לכהן. ואם לא - טעונה גניזה ואסורה בהנאה, שמא בליבו לשמים, והקדש בזמן הזה אסור בהנאה.

גוי שנדב קורה וכתוב עליה שם: בודקים אותו, אם אמר הפרשתי בדעת ישראל – יחתוך רק מקום השם ויגנוז החתיכה, וישתמש במותר ויבנה בבית הכנסת. ואם לא – גם אם לא כתוב עליה שם טעונה גניזה, שמא בליבו לשמים. וכן אם היה כתוב שם על ידות הכלים ועל כרעי המטה, חותך מקום השם וגונזו.

שינוי בצדקה – אמר סלע זו לצדקה: מותר לשנות ולאחר זמן ישלם, בין לעצמו ובין להלוות לאחר, למסקנא: אין חילוק אם אמר הרי עלי או הרי זו - ומותר לשנותה בכל אופן, ורק עד שלא באה לידי גבאי: מותר לשנותה. באה לידי גבאי: אסור לשנותה, ורק רבי ינאי שהיה גבאי צדקה, ולוה ממעות הצדקה שהגיע לידו ופרע, משום שיש ריווח לעניים באופן שלוה מהם, שיכפה לציבור לתת צדקה.

בל תאחר בצדקה – יש לאו בל תאחר, ואינה כהקדש - שהרי בהקדש אסור להשתמש, ובצדקה מותר להשתמש ולשלם אחרת.

דף ו' – ע"ב

נדבה מנורה ונר לבית הכנסת - מישראל: אסור לשנותה לדבר הרשות, אבל לדבר מצוה מותר. **נדבת גוי**: עד שלא נשתקע שם בעליה - אסור לשנות גם לדבר מצוה, שהגוי צועק למה שניתם ממה שנתתי. נשתקע שם בעליה - מותר לשנות לדבר מצוה. **גוי סוחר ומחזר בעריות שאינו מצוי בעיר - יש אומרים**: שמותר לשנות (גם אם לא נשתקע שם בעליה), ויש אומרים: שאסור, כיון שבא לפעמים.

משנה: הגוסס: נודר ומעריך ומקדיש, ואינו נידר - שאין לו דמים. אינו נערך - שאינו בר העמדה והערכה. **היוצא ליהרג**: נודר ומעריך ומקדיש, ואינו נידר - משום שאין לו דמים, **לתנא קמא**: אינו נערך לאחר גמר דין, שנאמר 'כל חרם לא יפדה', כלומר הראוי ליחרם וליהרג אינו בכלל פדיון, קודם שנגמר דינו - נערך, שנאמר 'מן האדם' ולא כל האדם. לרבי חנינא בן עקביא: היוצא ליהרג נערך, מפני שקצובים דמיו בפרשה.

כפרה במומתים בידי שמים - (שנותנים ממון ומתכפר להם) שנאמר 'אם כופר יושת עליו'. **כפרה במומתים בידי אדם** – לא, שנאמר 'כל חרם לא יפדה'. בין במיתות חמורות שלא ניתנה שגגתם לכפרה, ובין במיתות קלות שניתנה שגגתם לכפרה, שנאמר 'כל חרם'.

הגוסס והיוצא ליהרג שהזיקו - לתנא קמא: אינו חייב בתשלומים, **לרבי יוסי**: חייב, 'הטעם לרב יוסף' לתנא קמא: מלוה על פה אינו גובה מיורשים, ולרבי יוסי: גובה, 'הטעם לרבה' - לדברי הכל מלוה על פה אינו גובה מיורשים, ונחלקו במלוה הכתובה בתורה, שלתנא קמא: אינה ככתובה בשטר, ולרבי יוסי: ככתובה בשטר.

ערכין דף ז'. יום ג' פרשת וישלח - י"ד כסלו תשפ"ז

דף ז' – ע"א

היוצא ליהרג וחבלו בו אחרים – פטורים. **הוא שחבל באחרים – לרבי שמעון בן אלעזר**: פטור, שאין אתה יכול להחזירו לבית דין ולעמוד בדין על מה שחבל, שהרי אין מענים הדין, והיורשים פטורים. **לתנא קמא**: גובה מהיורשים. 'הטעם לרב יוסף' - לתנא קמא: מלוה על פה גובה מיורשים, ולרבי שמעון בן אלעזר: אינו גובה. 'הטעם לרבה' - לדברי הכל מלוה על פה אינו גובה מיורשים, ונחלקו במלוה הכתובה בתורה, לתנא קמא: היא ככתובה בשטר, ולרבי שמעון בן אלעזר: אינה ככתובה בשטר.

החופר בור ברשות הרבים ונפל עליו שור – פטור בעל השור, ואם מת השור – יורשי בעל הבור חייבים לשלם דמי שור לבעליו. ולאומר מלוה הכתובה בתורה אינה ככתובה בשטר ומלוה על פה אינו גובה מיורשים: גובה מיורשים רק אם עמד בדין קודם שמת, וכגון שישבו דיינים על שפת הבור וחייבוהו לשלם מייד.

זריקת דם חטאת ואשם ליוצא ליהרג – אם היה זבוח באותו שעה: זורקים בשבילו ואין זו כחטאת שמתו בעליה כל זמן שלא נהרג, אין הזבח זבוח: נעשה כשחטא בשוגג באותה שעה, שאין נזקקים לו מפני עינוי הדין.

משנה: האשה מעוברת היוצאה ליהרג – אין ממתינים לה עד שתלד והגם שהוולד הוא ממון הבעל, שנאמר ומתו 'גם' שניהם לרבות הוולד, ומכים אותה כנגד בית הריון כדי שימות הוולד תחילה, כדי שלא תבא לידי ניוול. **ישבה על המשבר** – ממתינים לה עד שתלד מכיון שעקר גוף אחר הוא. **האשה שנהרגה** – נהנים משערה. **בהמה שנהרגה** (שור הנסקל) – אסור בהנאה.

מיתת נואף ונואפת – אינם נהרגים עד שיהיו שניהם בני עונשים, אבל אם היא קטנה והוא גדול, או הוא קטן והיא גדולה – אין הגדול נהרג, שנאמר ומתו גם 'שניהם' עד שיהיו שניהם שווים.

ירושת תינוק בן יומו – נוחל בנכסי האם להנחיל לאחים מן האב, אם מתה אמו ביום שנולד: נוחל אותה, מת התינוק בו ביום: מנחילן מכוחו לאחיו מאביו שאינם בני אמו. עובר שמת – אינו נוחל, שאשה מעוברת שמתה מת קודם העובר, ואין הבן יורש לאמו בקבר להנחיל לאחים מן האב, ורק אם מתה מעצמה, שחיות העובר חלש, וטיפת מלאך המות חותך תחילה לסימניו, והגם שמפרכס לאחר מיתת אמו, אין זה חיות והוא כזנב הלטאה שמפרכס. ואם נהרגה – היא מתה תחילה.

דף ז' – ע"ב

האשה היושבת על המשבר בשבת ומתה – מביאים סכין דרך רשות הרבים וקורעים כריסה, ומוציאים הוולד, שמחללים שבת על ספק פיקוח נפש גם למי שאין לו חזקת חי.

נפלה עליו מפולת בשבת, ספק שם או אינו שם, ספק חי או מת, ספק גוי או ישראל – מפקחים עליו הגל.

שיער האשה שנהרגה – לרב: אין נהנים בשערה – שגופה הוא, ואסור המת בהנאה. בפאה נכרית שלה, אם הוא מחובר לה: ואמרה תנו שערי לבתי – נהנים ממנה, לא אמרה תנו – אין נהנים ממנה. תלוי על יתד: הרי זה ספק אם מותר להנות ממנה. **לרב נחמן בר יצחק**: מותר ליהנות גם משערה, והגם ששיער בהמה שנהרגה אסור, שבאשה מיתה אוסרת ושערה אינו בר מיתה הוא, ובבהמה אוסרת גמר דינה.

צדיקים שבעיר הנדחת – יוצאים ממנה ערומים ונשרף כל ממונם, הסתפק רבי יוסי בר חנינא לענין שיער פאה נכרית של נשים צדקניות כשתלוי על יתד, אם הוא כגופה וניצול, או שהוא כממונה ונשרף?

הדרן עלך פרק הכל מעריכין

פרק שני – אין בערכין

משנה: אין בערכין פחות מסלע – שגם עני הינדון בהישג יד, אינו נותן פחות מסלע, שנאמר 'וכל ערכך יהיה בשקל הקדש', כל ערכין שאתה מעריך לא יהיו פחות משקל. ולא יותר על 50 שזה גדול שבערכין הנאמר בפרשה.

בן עשרים שערכו 50 והעני, שנתן סלע לערכו שהרי נידון בהישג יד, ולאחר מכן העשיר – פטור. **נתן פחות מסלע והעשיר**, נותן 50 סלע, שבנתינה ראשונה לא יצא ידי ערכו, ועני המעריך עצמו והעשיר קודם נתינה נותן ערך עשיר. **העריך עצמו והיה לו 5 סלעים – לרבי מאיר**: נותן רק אחת, שנאמר 'חמישים' ונאמר 'שקל', או חמישים או שקל. **לחכמים**: נותן כולם, שנאמר 'אשר תשיג יד הנודר' והרי ידו משגת.

עני שהעריך את העשיר נידון בהישג יד – שנאמר אשר תשיג 'יד הנודר' ואינו תלוי ביד הנידר.

ערכין דף ח'. יום ד' פרשת וישלח • ט"ז כסלו תשפ"ז

דף ח' – ע"א

בן עשרים:

היו בידיו 5 סלעים, ואמר ערכי עלי, וחזר ואמר ערכי עלי, ונתן תחילה 4 לערך שני, ואחר כך נתן אחד לערך ראשונה – יצא ידי שניהם, גם לחכמים שצריך לתת כל מה שתשיג ידו, שבעל חוב מאוחר שקדם וגבה מה שגבה גבה, לכן כשנתן לראשונה נתן כל מה שיש לו, ולערך שני נתן יותר ממה שהיה צריך לתת, שהרי כל 5 נשתעבד לערך ראשונה.

נתן תחילה 4 לערך ראשונה, ולאחר מכן נתן 1 לערך שני • יצא ידי שניה, וידי ראשונה לא יצא, שכולם משועבדים לראשונה והיה צריך לתת לראשונה כל 5.

היו בידו 5 סלעים ואמר שני ערכי עלי בבת אחת – הסתפקו בגמרא אם נותן לכל אחת 2 ומחצה, או שכולם ראויים לכל אחת מהם, ועדיין אחד מהערכין עליו.

משנה: דין נדה מן התורה: ראתה היום – מונה 6 והוא. ראתה 2 ימים – מונה 5 והם, וגם ברואה כל 7 ופסקה לערב, טובלת ומשמשת. **ימי זיבה**: מיום 7 ואילך במשך 11 יום הם ימי זיבה, שאם רואה בהם יום אחת או 2 – שומרת יום כנגד יום וטובלת, ראתה בהם 3 ימים רצופים – הרי היא זבה וטעונה ספירת 7 נקיים וקרבן. משכו ימי זיבה חודש או שנה אינה חוזרת לתחילת נידות עד שתשב 7 נקיים, ישבה 7 נקיים וראתה – הרי היא תחילת נדה ומונה 6 והוא, וחוזרת לעניינה ככל המפורש. אם לא ראתה באותם 11 יום 3 רצופים – אינה זבה וכשתראה אחרי כן, בין שראתה סמוך ובין שהרחיקה ראייתה, הרי היא תחילת נדה, וגם אם תראה 3 רצופים – מונה רק 4 והם, שאין ימי זיבה רק באותם 11 יום שבין סוף נידה זה לתחילת נדה הבאה.

אשה שטועה, שראתה היום ואינה יודעת אם עומדת בימי נדה או בימי י"א ימי זיבה, אינה חוזרת לפתח נידותה לא בפחות 7 ימים נקיים, ולא ביותר 17 נקיים.

כיצד?

אמרה יום אחד טמא ראיתי, פתחה 17 – שאם לא תראה עד לאחר 17 לבד מיום זה, היא חוזרת לפתח נידותה למנות 6 והוא. כי ממה נפשך לאחר 17 יצאתה מספק של ימי זיבה, שאם יום זה שראתה היה מתחילת ימי זיבה, כיון שנגמרו 11 יום יצאתה ימי הזיבה, והרחיקה ראייתה שלא ראתה עד לאחר 17, והיא תחילת נדה. וגם אם תאמר שיום זה תחילת נידה היא, בכל זאת יצאתה מימי הזוב, שהרי עברו 6 להשלמת ימי נידותה וגם 11 שבין נדה לנדה הרי 17, ולאחר 17 כשראתה היא תחילת נדה. אבל אם תראה ביום 17 לא יצאתה מהספק אם הוא יום נדה או יום זיבה, שיש לומר שמא יום זה שבאת לפנינו כשראתה היה ראשון לימי נדה ויום 17 שראתה בו סוף 11 יום שבין נדה לנדה הוא ואינה צריכה שימור, או שמא יום ראשון שבאתה לפנינו הוא מימי זיבה הוא וכשנגמר 11 יום יצאתה מימי הזוב, ויום 17 שראתה בו הוא תחילת נדה וצריכה למנות 6 והוא. וכל שכן אם תראה קודם יום 17.

אמרה שני ימים טמא ראיתי, פתחה לאחר 17 יום לבד מיומיים האלו – שאם לא תראה עד לאחר 17 היא תחילת נדה היא. כי ממה נפשך, אם יומיים האלו מימי הזוב, הרי כלו ימי הזוב 9 ימים לאחר יומיים, וכשהרחיקה וראתה לסוף 17 היא תחילת נדה. ואם היא בתחילת נדה, הרי נגמרו להם ימי נידות וזוב לסוף 16 לאחר יומיים, שימי נדות וזוב אינם רק 18, וזו שלא ראתה עד לאחר 17 שהוא יום 20 לתחילת ראיית הספק – נדה היא. אבל אם תראה ביום 17 וכל שכן קודם לכן לא יצאתה מהספק, ששמא יומיים אלו תחילת נדה היו ולסוף 16 לאחר יומיים כלו ימי נידות וזוב, וזו שראתה ביום 17 היא תחילת נדה, או שמא אחד משני הימים סוף 11 שזבה היה והשני תחילת נדה, ולא נגמרו ימי נידות וזיבות עד לאחר 17, וזו שראתה ביום 17 היא סוף זיבה. וכל שכן אם תראה קודם, כגון אם תראה ביום 13 או 14 עומדת בספק, ששמא יומיים האלו שבאתה לפנינו היו סוף ימי זוב, וזו שלא ראתה שוב עד יום 13 היא בתחילת נדה, או שמא יומיים האלו תחילת נדה, ויום 13 זה שמיני של ימי הזוב הוא, ותשמור יום כנגד יום. וכן בספק זה היא לעולם עד שתשב 17 ימים נקיים.

אמרה שלושה ימים טמא ראיתי, פתחה 17 – מאותו טעם שנתפרש, אבל אם תראה אבל קודם לכן, כגון ביום 17 עצמו, עומדת בספק, שיש לומר שמא יומיים מהשלושה היו סוף זיבה ויום השלישי תחילת נדה, ויום 17 זה הוא סוף זיבה, או שמא כולם השלושה תחילת נדה היו ולסוף 15 חוץ 3 נגמרו ימי נידות וזוב, ויום 17 זה תחילת נדה הוא, אבל ליום 18 יצאתה מן הספק ממה נפשך.

ארבעה ימים טמא ראיתי, פתחה 16 – שאם לא תראה עד לאחר 16 לבד 4 אלו, יצאתה מהספק והיא תחילת נדה. כי ממה נפשך אם תחילת נדה היו, הרי נגמרו ימי נידות וזוב לסוף 14 אחר 4 האלו, ואם היו ימי זוב כל שכן שכלו קודם 16 ועכשיו היא תחילת נדה. ואם 2 מהם היו סוף זיבה ועוד 2 היה תחילת ימי נדה, בכל זאת לסוף 16 נגמרו ימי נידות וזוב. ואין לומר שמא 3 היה סוף זיבה ויום 4 היה בתחילת נדה ולא נגמרו עד סוף 17, שאם 3 היו סוף זיבה כשראתה ביום 4 אינה תחילת נדה, שכיון שראתה 3 רצופים בימי זיבה היא זבה ולא תצא לעולם מידי זיבה להיות תחילת נדה עד שתשב 7 נקיים, ולאחר שישבה 7 נקיים חזרה לתחילת נידותה. אבל אם תראה קודם לכן, גם ביום 16, יש להסתפק בסוף זיבה ותחילת נדה, ששמא 2 מתוך 4 היו סוף זיבה והשניים היה תחילת נדה, ויום 16 סוף זיבה, או שמא 4 ימים היו תחילת נדה או סוף זיבה, וכבר יצאתה מימי נידות וזיבה.

אמרה חמשה ימים טמא ראיתי, פתחה 15 – כי ממה נפשך מה שראתה לאחר יום 15 תחילת נדה היא, אבל יום 15 בעצמו אם תראה בו יש כאן ספק, שמא 2 מתוך 5 היו סוף זיבה ושאר 3 ימי נדות, ועדיין יום 15 זה סוף ימי הזוב הוא.

אמרה ששה ימים טמא ראיתי – פתחה 14, **אמרה שבעה ימים טמא ראיתי** – פתחה 13. **אמרה שמונה ימים טמא ראיתי** – פתחה 12. **אמרה תשעה ימים טמא ראיתי** – פתחה 11. **אמרה עשרה ימים טמא ראיתי** – פתחה 10. **אמרה אחד עשר טמא ראיתי** – פתחה 9. שבכל אלו מסתפקים שמא יומיים ראשונים בסוף זיבה והאחרונים מן הנידות, אבל אם נאמר שאלו 3 היו ימי זיבות, שוב אין ימים האחרים ימי נידות כל זמן שלא ישבה 7 נקיים, וכיון שישבה לאחר סוף הראיה 7 נקיים, וודאי פתחה שלאחר מכן היא תחילת נדה.

אמרה שנים עשר ראיתי, פתחה 8 – שלאחר שישבה 8 ימים נקיים יצאתה מהספק, שגם אם יומיים ראשונים היו סוף ימי זיבה, כלו לה ממנין האחרון 18 ימים, ויצאו ימי נידות וזוב והיא תחילת נדה. אבל אם ראתה ביום 8 עצמו הוא ספק, שיש לומר יומיים מן 12 היו סוף זיבה, והעשרה 7 מהם לנידות ועוד 3 לזוב, והיא זבה וישבה 7 נקיים, ושמיני זה שראתה בו עדיין מתוך 11 הוא ואינה תחילת נדה, שאין בין סוף נדה לתחילת נדה פחות 11 יום, או שמא היא תחילת נדה, שיום ראשון של 12 היה תחילת נדה, ולסוף 7 כלו להם ימי נידות, והתחילו ביום 8 ימי זיבה וביום 12 הלכו להם מימי זוב 5, נמצא שיכלו להם ימי זוב לסוף 6, ולסוף 6 נגמרו ימי נדה וזוב, וישבה 7 נקיים לזיבה, ויום 8 זה הוא תחילת נדה.

אמרה שלשה עשר ראיתי, פתחה 7 – שיומיים ראשונים אנו מספקים לסוף זיבה, נשתיירו לה 11 ימי זיבה ועוד 7 ימי נקיים הרי 18.

זבות הטועות, כלומר אלו שראו 3 ימים רצופים שיש לספק שמא הם זבות – מביאות קרבן לסוף 7 נקיים כדין זבה, ואינו נאכל שמא לא ראו בימי זיבה, חוץ מזו שפתחה 7 וזו שפתחה 8 שמביאות קרבן ונאכל, שכיון שראו 12 יום רצופים, ממה נפשך הם זבות הם, שגם אם נאמר שיומיים ראשונים היו סוף זיבה, נשאר להם 7 ימים לנידות ועוד 3 ימים לזיבה. אבל כל השאר אפשר שהיה 3 מהימים שראו בימי זיבה, ואפשר שיומיים ראשונים היו מסוף זיבה ולאחר מכן היה ימי נדות, ושוב לא היה לה 3 ימי זיבות ממנין האחרון.

דף ח' • ע"ב

משנה: טהרה בהסגר נגע • בנגעי אדם: אינו טהור פחות משבוע אחד של הסגר. ודרשו 'צדקתך כהררי אל' אלו נגעי אדם, שנבררים בשבוע אחד אם לטהר אם להיחלט והיא צדקה גדולה. **נגעי בתים**: ולא יותר 3 שבועות, ודרשו 'משפטיך תהום רבה' אלו נגעי בתים.

'צדקתך כהררי אל משפטיך תהום רבה' – לרב יהודה: השם יתברך נושא עוון, והכוונה שאלמלי שאתה עושה לנו צדקה שאתה מגביה עונות, מי יוכל לעמוד מפני משפטיך שיהיו מכריעים עד תהום רבה. **לרבה**: השם יתברך כובש עוון, והכוונה שאתה מצדיקנו במה שאתה כובש ומסתיר משפטיך והם העונות – בתהום רבה.

אפיית שתי הלחם – אינו דוחה שבת ויום טוב. **אכילת שתי הלחם** – אם חל שבועות באמצע שבוע, נאכלים ביום שני לאפייתם, חל שבועות ביום ראשון בשבת נאכלים ביום שלישי.

אכילת לחם הפנים – אינו נאכל פחות מיום 9 לאפייה ולא יתר על 11. שנאפה בערב שבת ונאכל לשבת האחרת שהוא יום 9. חלו שני ימים טובים של ראש השנה להיות בחמישי בשבת ושני בשבת – נאפה לחם הפנים ברביעי בשבת, ונסדר בשבת, ונאכל בשבת שניה שהוא יום 11 לאפייה.

מילת קטן – אינו נימול פחות מיום 8, ולא יותר מיום 12, שאם נולד בבין השמשות של ערב שבת אינו נימול בשבת שמא הוא יום תשיעי ומילה שלא בזמנה אינה דוחה שבת ויום טוב, ואם חלו שני ימים טובים של ראש השנה אחרי אותו שבת, אינו נימול עד יום שלישי בשבוע שהוא יום 12 ללידה.

ערכין דף ט'. יום ה' פרשת וישלח • ט"ז כסלו תשפ"ז

דף ט' – ע"א

משנה: אין פוחתים מארבעה חדשים המעוברים (של 30 יום) בשנה. 'ולא נראה יתר על שמונה'. ונחלקו אמוראים מה הביאור בזה: **לרב הונא**: לא נראה לחכמים לעבר יתר על 8 חדשים בשנה – שאם יהיו 9 מלאים יקדים מולד הלבנה של תשרי 3 ימים קודם ראש השנה, אבל עושים 8 מלאים, כששנה שלפניה היה שנה מעוברת, וחודש העיבור היה חסר, ונמצא שלא יקדים המולד רק ביום אחד, ואין בני אדם מרננים על כך. **לעולא**: לא נראה לחכמים לחסר יותר 8 חדשים – והוא טעם למה ששנינו ברישא שאין פוחתים מארבע חדשים מעוברים, משום שלא נראה לחכמים לחסר יותר על שמונה, שאם יעשו 9 יקדים ראש השנה למולד הלבנה 3 ימים, אבל כשעשו 8 והיה שנה שלפניה מעוברת, וחודש העיבור יהיה מלא,

יקדים ראש השנה רק יום אחד, ולא ירננו בני אדם על בית דין, שיאמרו שבית דין ראו הלבנה ואנחנו לא ראינו. וחלוקים רב הונא ועולא בחודש של שנה מעוברת - שלרב הונא: עושים אותו חסר, וכן דעת רבן שמעון בן גמליאל. ולעולא: עושים אותו מלא, וכן דעת תנא קמא.

דף ט' - ע"ב

קביעת יום חג שבועות - חל רק ביום הנף, כלומר באותו יום שחל בו ט"ז ניסן

קביעת יום ראש השנה לאחרים: חל רק או ביום הנף, או לאור עיבורו, והוא ביום שחל בו ל"א של ניסן, כיצד? שסובר שכל החדשים הם כסדרן אחד חסר ואחד מלא, ולכן יוצא ראש השנה לאור עיבורו, ובשנה מעוברת שמוסיפים את חודש העיבור והוא מלא, עושים בקיץ חודשיים חסרים - וחל ראש השנה ביום הנף. אבל לסוברים שעושים בשנה 8 חדשים מלאים או שבעה, יחול ראש השנה לפעמים גם לאור אור עיבורו, אם יעשו בקיץ 4 חודשים מלאים.

לאחרים אין בין עצרת לעצרת ובין ראש השנה לראש השנה - רק 4 ימים בלבד כיצד? שכל החדשים הם כסדרם אחד חסר ואחד מלא, וגם אם לא נראה הלבנה. ופעמים שיש 5 ימים בין ראש השנה לראש השנה, כיצד? שבין מולד שבשנה זו למולד שבשנה האחרת יש 4 ימים ועוד 8 שעות ועוד 876 חלקים, ובשלש שנים מצטרפים השעות ליום אחד, והחלקים מצטרפות ליום אחד פעם 30 שנים.

לשמואל שנת לבנה - אינו פחות 352 יום, ולא יותר 365 ימים, כיצד? היו שני חודשים האמורי להיות חסרים (לפי הסדר) מלאים - הרי 356 ימים, היו שנים מהחדשים המלאים חסרים - הרי 352. היו כסדרם - אחד מלא ואחד חסר, הרי 354. וסובר כרב הונא שעושים 8 חדשים מלאים.

האומר הריני נזיר כימות החמה - מונה נזירות 365 ימים כמניין ימות החמה.

האומר הריני נזיר כימות הלבנה - מונה נזירות 354 ימים כמניין ימות הלבנה, והגם שלפעמים יש בשנת לבנה 356 ימים, בנדרים הלך אחר לשון בני אדם ורוב שנים.

מעשה ועשה רבי תשעה חדשים חסר - ונראה לבנה של חודש תשרי בזמן אף על פי שהקדימו הקביעות 3 ימים, שהיה שנה מעוברת, וחודש העיבור היה 30 יום, ואשתקד עשו שנים מאלו האמורים חסרים לפי הסדר מלאים, וכשחסרו עכשיו 3 ימים נראה החודש בזמנו.

ערכין דף י'. יום ו' פרשת וישלח - י"ז כסלו תשפ"ז

דף י - ע"א

משנה: מניין תקיעות במקדש - לחכמים: אין פוחתים 21 תקיעות במקדש, ולא מוסיפים יותר על 48. **לרבי יהודה:** אין פוחתים 7 תקיעות, ואין מוסיפים יותר 16, שלדבריו תקיעה תרועה תקיעה אחת היא, שנאמר 'ותקעתם תרועה' 'תרועה יתקעו', ומשמע שתקיעה תרועה תקיעה אחת היא. ולחכמים: כל תקיעה ותרועה נמנית בפני עצמה, שהרי נאמר 'בהקהיל את הקהל תתקעו ולא תריעו', ואם אחת היא איך אמרה תורה לעשות חצי מצוה. ולרבי יהודה: סימן בעלמא הוא.

מניין נבלים במקדש - אין פוחתים משני נבלים לשני לוים, ואין מוסיפים יותר 6. מניין חלילים - אין פוחתים משני חלילים, ואין מוסיפים על 12, שאם היו רוצים היו עושים 12 חלילים כנגד 12 ימים שהחליל מכה לפני המזבח.

בשנים עשר יום בשנה החליל מכה לפני המזבח משום שגומר היחיד בהם הלל: בשחיטת פסח ראשון, בשחיטת פסח שני, ביום טוב ראשון של פסח, ביום טוב של עצרת, ובשמונת ימי החג. ולא היה מכה באבוב של נחושת רק באבוב של קנה, מפני שקולו ערב וכשהיה מגיע לסיום הנעימה היה האחד מהחלילים מאריך לאחר שתיקת האחר, שזהו חילוק יפה יותר אם יסיימו שניהם כאחד.

המנגנים בחלילים - א. לרבי מאיר: היו עבדי כהנים, **ב. לרבי יוסי:** משפחת בית פגרים וציפרא שהיו מעמאום, והם ישראלים מיוחסים שמשיאים בנותיהם לכהונה, **ג. לרבי חנינא בן אנטיגנוס:** היו לוים.

הפסק בתקיעות - לרב כהנא: לא יפסיק בין פשוטה שלפניה לתרועה, ובין התרועה לפשוטה שלאחריה, רק בבת אחת סמוכות זו לזו, שסובר כרבי יהודה שהם מצוה אחת ולכן לא יפסיק. **לרבי יוחנן:** השומע בראש השנה 9 תקיעות 3 של מלכיות, 3 של זכרונות, 3 של שופרות גם בתוך 9 שעות, ושהה שעה בין כל אחת ואחת - יצא.

גומרים הלל: 18 ימים שהיחיד גומר בהם הלל: 8 ימי החג, 8 ימי חנוכה, ויום טוב ראשון של פסח, ויום טוב של עצרת. **בחוץ לארץ:** 21, 9 ימי החג, 8 ימי חנוכה, 2 ימים טובים של פסח, 2 ימים טובים של שבועות.

דף י' - ע"ב

אמירת הלל

בחג פסח: אין אומרים הלל בכל ימי פסח כמו שאומרים בכל ימי חג סוכות, משום שימי החג חלוק בקרבנות, וימי הפסח אינו חלוק בקרבנות.

בשבת: אין אומרים הלל משום שלא נקרא מועד,

בראש חודש: אין אומרים הלל השלם משום שאינו קדוש בעשיית מלאכה, ונאמר 'השיר יהיה לכם כליל התקדש חג', לילה המקודש לחג טעון שירה, ושאינו מקודש לחג אין טעון.

בראש השנה ויום כיפור: אין אומרים שאפשר מלך יושב על כסא הדין וספרי חיים וספרי מתים פתוחים לפניו וישראל אומרים שירה?!

בחנוכה: אומרים הלל אף על פי שאינו חלוק בקרבנות ואינו מקודש בעשיית מלאכה, משום הנס שהיה בו.

בפורים: אין אומרים הלל, **א. לרבי יצחק:** שמשנכנסו לארץ ישראל אין אומרים שירה על נס שבחוץ לארץ, ועל יציאת מצרים אומרים אף על פי שהיה בחוץ לארץ, משום שעדיין לא נכנסו לארץ. **ב. לרב נחמן:** כיון שגלו חזרו להיתר ראשון, רק שקריאתה זו היא הלל. **ג. לרבא:** שביציאת מצרים אומרים הללו עבדי השם ולא עבדי פרעה, אבל אצל אחשוורוש אנחנו עדיין עבדי אחשוורוש.

חליל - זהו אבוב, ונקרא חליל משום שקולו מתוק לשמיעה. **אבוב** - היה במקדש, חלק, דק, של קנה, והיה מימות משה, ציוה המלך וציפו זהב ולא היה קולו ערב, לקחו את הציפוי והיה קולו ערב כמו שהיה. **צלצול** היה במקדש היה של נחושת, וקולו ערב, ונפגם, שלחו חכמים והביאו אומנים מאלכסנדריא של מצרים ותקנו, ולא היה קולו ערב, נטלו תיקונו והיה קולו ערב כמו שהיה. **מכתשת** היה במקדש מנחושת, והיה מימי משה ומפטמת הבשמים, נפגמה, והביאו אומנים מאלכסנדריה של מצרים ותיקנו, ולא היה מפטמת כמו שהיה, נטלו את תיקונו והיה מפטמת כמו שהיה. ושני כלים אלו נשתיירו ממקדש ראשון ונפגמו, ולא היה להם ארוכה, ועליהם אמר דוד 'נחושת ממורט' (דק שיכולים לקפלו), 'נחושת ממורק' (מבהיק). ועליהם הוא אומר 'וכלי נחשת מוצהב שנים חמודות' - יש אומרים: שכל אחד ואחד שקול כשנים של זהב, ויש אומרים: ששניהם שקולין כאחד של זהב. ויש אומרים: שניים היו, שהיו שני צלצלים ושני מכתשות. **מעיין השילוח** - היה מקלח מים כאיסר, ציוה המלך והרחיבו כדי שיתרבה המים, ונתמעט, וחזרו ומיעטו והיה מקלח מים, לקיים מה שנאמר 'אל יתהלל חכם בחכמתו ואל יתהלל גבור בגבורתו'. **זוג ועינבל** - היה במקדש מפני שקולו ערב ומערבב את הנעימה. **מגריפה** - היה במקדש והיו בה 10 נקבים, כל אחד ואחד מוציא 10 מיני זמר, נמצאת כולה מוציאה 100 מיני זמר. בברייתא שנינו שרחבה אמה, וגבוה אמה, וידית יוצא ממנה, 10 נקבים היו בה, כל אחד מוציא 100 מיני זמר, נמצאת כולה מוציאה 1000 מיני זמר.

גשמים ורוחות בחורף, געגועים ודמעות באביב...

ויפול על צווארי ויישקהו (ל"ג, ד')

אחד הנושאים שמעניינים אותנו ביותר, הוא הקשר שלנו עם האנשים סביבנו: אנו רוצים שיהיה קשר טוב בינינו לבין המעביד, בינינו לבין החברותא, קשר טוב בתוך הבית ובין הילדים, עם השכנים בבנין ועם החברים בשכונה. הרי אנחנו לא לבד בעולם, וכל כך הרבה מהחיים שלנו תלוי באנשים שסביבנו, כך שאין פלא שהנושא הזה 'תופס' אותנו...

על הגל הזה, נבנו ופעלו ועוד יפעלו אלפי קורסים, רעיונות, מכונים ומאמנים, שכולם עוסקים ב'איך ליצור תקשורת חיובית עם הסביבה'. השאלה הזו כל כך בוערת, שהיא נידונה בכל פורום משמעותי, וזוכה לתשומת לב הורית - 'איך ארגיש טוב עם הילדים שלי?', לתשומת לב משפחתית - 'איך אוכל לפתח יחסים טובים עם גיסי?', ולתשומת לב אישית - 'איך אני יוצר מצב שיהיה לי קשר חיובי עם פלוני?'

והנה, הבשורה: זה תלוי בנו, רק בנו. קבלו את הגילוי המפעים הטמון בפרשת השבוע:

עשו ויעקב עומדים להיפגש, מפגש טעון, נפיץ ומסוכן בין שני אחים, שהלכה היא שאחד מהם שונא לחברו, ואף איים להורגו וחפץ ברעתו. והנה מגיע רגע המפגש, והשונא המופגן ביותר - נכמרו רחמיו על יעקב אחיו ונשקו בכל לבו, כך אומר רש"י לפי פירוש אחד.

היתכן כדבר הזה? הן כל בר דעת מבין, שעשו שונא את יעקב שנאה עזה וחסרת מעצורים, וכדי להינצל ממנו נאלץ יעקב לברוח ממנו למשך לא פחות משלושים ושש שנים! ובכל זאת, אנו מגלים כי ברגע המפגש, עשו ריחם על יעקב ונשקו נשיקת געגועים מלאת רחמים, כמנהג שני אחים אוהבים. איך קרה הקסם הזה? היהפוך עשו עורו וישנה את דרכו?

ביארו המפרשים, כי יעקב נקט בטקטיקה גאונית. הוא פשוט שינה את מחשבתו על עשו הרשע, ולפתע דמיין אותו כאח אוהב ודואג. נכון, הוא התכונן למפגש הטעון בשליחת מנחה לרצות את פניו, בתפילה לבורא עולם כי יציל את חייו, ובהיערכות למלחמה קשה מול אחיו השונא - ועדיין הוא הצליח לשנות את תפיסת עולמו ולו לכמה רגעים, ולהסתכל על עשו בצורה חיובית ואוהדת.

ואז, מה קרה? לפתע עשו השתנה, התהפך לחלוטין. ההסתכלות החיובית עליו גרמה לו להתגעגע ליעקב, לנשק אותו מכל הלב. כי הכח של החשיבה החיובית שלנו כלפי זולתנו - יוצר אצל הזולת חשיבה חיובית כלפינו!

הוא שכתוב 'כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם', היחסים בינינו לבין זולתנו הם כמין ראי המשקף את העומד מולו. הלא כך כותב רש"י במסכת יבמות דף קי"ז מפורשות: כי לב האדם לאדם אחר, תלוי בתחושתו כלפי חברו, אם הוא אוהב אותו ורואה בו את הטוב - גם חברו יאהב אותו, ואם הוא שונא את חברו - השנאה תשתקף ממול מהר מאוד...

לא מעט פעמים, אדם יכול לחוש מתח במקום העבודה, עם המעביד האחראי עליו או עם העובד הצמוד אליו. לא פעם, ישנה תחושה שמשהו מול הילד תקוע, הוא לא חש בנוח אתי וגם אני לא פתוח אתו. זה איכפת, זה כואב, זה מצער כל כך...

אבל אם נהפוך את הגישה שלנו כלפי המעביד או העובד הצמוד, אם נשנה את החשיבה שלנו על הילד, אם נתחיל לראות אותם באור טוב וחיובי, נתחיל לראות את המעלות הייחודיות להם, את היתרונות שלהם, את התועלת הרבה שיש להם להציע, נגלה כי אותו אדם, ולא משנה אם הוא הבוס, העובד, הבן, החברותא או השכן - שינה לחלוטין את היחס שלו כלפינו, למרות שהוא לא ראה ולא שמע את מה שהשתנה, אבל הוא הרגיש, הרגיש היטב!

זה עובד, זה בטוח. מי יותר ומי פחות, אבל אצל כולם זה בוודאי משפר משמעותית את המצב!

האחים במעקב...

במשפחה אחת, ברוכת ילדים ומלאת שמחת חיים, נוצר סכסוך עצוב ומתמשך בין האחים והאחיות. האוירה בבית הפכה טעונה ולא נעימה, וההורים היו אובדי עצות...

בצר להם, פנו לאחד מרבני הדור שליט"א, ונפשם בשאלתם: 'מה עושים? איך מחזירים את הבית לפסים שפויים של אהבה ואחווה בין אחים ואחיות?'

ההצעה היתה מהפכנית: 'במשך השבוע, כל אחד מההורים והילדים יחפש נקודות חיוביות והתנהגויות טובות אצל שאר בני הבית, וירשום אותן על דף, כדי שיזכרן היטב. בעת סעודת השבת, יעמוד כל אחד מהאחים בתורו, ויאמר מה מצא, איזו נקודה חיובית מהתנהגותם העלה בחכתו של אחיו ואחיותיו...'

בשבוע הראשון המעמד נראה קצת מוזר, אבל עם הזמן נכנס לתלם... הילדים התחרו מי ימצא נקודה חיובית יותר, מי יעלה על נקודה חיובית סמויה יותר, מי יצליח לפתח מעלה גלויה פחות...

התחרות על המילים הטובות הלכה והעמיקה, דוחקת החוצה את האוירה העכורה, את השנאה והמחלוקות... האמת והשלום אהבו, ואם תראו ברחוב ילד העוקב אחרי אחיו ומחפש לראותו עושה משהו טוב, דעו שילד זה הוא מהמשפחה הזו, שאימצה נוהג בריא וכדאי כל כך...

תנסו את זה, מומלץ בחום, עובד ומצליח תמיד!

בן שהתרחק ונעלם...

הסיפור הבא, הוא אמיתי לחלוטין למעט שינוי השם המתבקש והבאנו אותו מפי עדי המעשה:

היא נקשה על הדלת, נקישות קלות ועדינות, כרוצה ואינה רוצה שהדלת תיפתח. היא רוצה שהדלת תיפתח, כדי שתוכל לפרוק, לשחרר, לפתוח את סגור לבה. אבל היא גם לא רוצה, כי הפחד לחשוף ולהיחשף, לבטא במילים את אשר קרה ולפרוש את התמונה המלאה, הפחד הזה עדיין כאן, משתק אותה כמעט לחלוטין.

דלת הבית נפתחה, ובעלת הבית קידמה את פני האורחת בחיוך. הלא ביתה פתוח בדיוק למטרה זו, היא רגילה באורחים שבאים לשפוך את ליבם, להשיח את אשר על נפשם, לבקש עצה ותושיה במגוון נושאים. האורחת של הערב נראתה בדיוק כזאת, נסערת, מטולטלת, נרגשת ומודאגת כאחד.

גם הרב, הוא הרב אהרן דוד ניישטאדט שליט"א, רבה של קהילת 'קהל חסידים' בשכונת נווה יעקב בירושלים, הוזעק מיד. מתח החשמל באויר זעק שסיפור חיים מסעיר במיוחד עומד להיחשף עכשיו, וזה מספיק חשוב כדי לעצור את כל העיסוקים הבוערים. הרוח החורפית הירושלמית שרקה בעוז מבחוץ, גיצי הברד הלמו על החלונות בכל הכח, ובבית פנימה, על יד תנור מוסק וכוסות תה מהבילות, פתחה האשה וסיפרה:

'היום זה שנתיים, שנתיים מאותו יום', היא אמרה, כאילו מובן מאליו במי ובמה מדובר. 'הערב ימלאו שנתיים, מהערב הראשון בו רובי שלנו לא חזר הביתה, בחר לעצמו מקומות אחרים לנהל את חייו', זה כל מה שהצליחה לומר, עד שהתייפחה בבכי נסער. אחרי כמה דקות, משנרגעה קמעא, הצליחה לספר את הדברים לאשורם:

'רובי היה ילד מצטיין, הפרח של הבית שלנו. לא יודעת מה קרה לו, בשלב מסויים הוא פרק את עול המסגרת הלימודית, חיפש לעצמו עיסוקים אחרים... האוירה בבית הפכה לכאובה ומתוחה, ראינו את הילד קמל מול עינינו ואין לאל ידינו להושיע...' היא ניגבה דמעה סוררת, נשכה שפתיים בכאב והמשיכה -

'ואז, אחרי שההידרדרות נמשכה ברצף כמה חודשים, הגיע הערב הזה, ט"ז בטבת תשס"ב. היה קר, חורפי מבחוץ וקפוא מבפנים... כי זה היה הערב בו רובי לא חזר הביתה, לא חזר... חיכינו לו ערים, ניסינו להבין מה קרה, היינו רגילים שהוא חוזר

בשעות מאוחרות, אבל רק לקראת שתיים בלילה הוא התקשר וביקש שלא נדאג כי טוב לו, והוא לא מתכנן לחזור, ורגע אחר כך הוא ניתק את השיחה'.

'ניסינו לחזור לאותו מספר, אך היה זה טלפון ציבורי. מאותו יום רובי ניתק קשר, לא מגיע ולא מבקר, לא רוצה לשמוע ולא רוצה להכיר את המשפחה. פעם בתקופה אנחנו מקבלים דרישת שלום ממסעותיו בעולם הרחב, או ממישהו שראה אותו אי שם בעיר זרה ונידחת, אך הוא לא רוצה כל קשר איתנו, בורח מאתנו כמטחווי קשת...'

'זה קורע לב', הוסיפה האם ושוב פרצה בבכי, 'לא הפסקתי לחשוב עליו, מה קורה אתו, איפה הוא, מה מעשיו ומי דואג לו. זה כאילו נלקחה ממני חתיכת לב ונשלחה אל הבלתי נודע... הבושות כבר לא מעניינות אותי, מה יגידו השכנים זה כבר לא נושא. יש רק נושא אחד, והוא רובי שלנו, ילד פרח שנעלם לנו בין האצבעות, שהחליף באר מים חיים בבורות נשברים של צחנה וזוהמה. אני לא עומדת ביגון הזה, מה אוכל לעשות?'

הרב והרבנית האזינו בקשב לדברי האם, לכאב הלב הנורא והמייסר שבצבץ מכל מילה ובקע מכל דמעה. הם ביקשו ממנה לשתות משהו ולהירגע, לשבת בנוחות על הספה ולהשיב את נפשה. רק אחרי כמה דקות, החלה הרבנית בהצעתה המפתיעה:

'כח הרגש שלנו', אמרה בשיקול דעת ומתוך הבנה, 'הוא כח חזק ביותר, שאיננו מודעים לעוצמתו ויכולותיו. כרגע, הרגש כלפיו קשה מנשוא, הן הכאיב כל כך, התרחק מהוריו מולידיו, והתחושות כלפיו נעות בין זעם לאכזבה, בין צער לתסכול מתמשך. בואו ננסה לשנות דיסקט...', אמרה הרבנית, ופרשה את ההצעה המהפכנית:

'אני מציעה, שמהיום ואילך, מדי יום ביומו, תנסי למצוא שעת ערב רגועה, ותכתבי לו מכתב מרגש ומחמיא, על הצדדים היפים שבאישיותו. נכון, זה לא קל - הרי דמותו מצטיירת דווקא דרך הצדדים הכאובים והקשים, הרי בבואתו יוצרת תחושה לא נעימה, אך אפשר לנסות להיזכר בחוויות ילדות מעוררות נוסטלגיה, או במידה טובה שטרם חלפה מנפשו...'

האשה הביטה מופתעת, והרבנית המשיכה: 'ואז, פשוט לכתוב לו מכתב. למשל: רובי שלי! אתה נמצא רחוק, אך אני יודעת שבתוככי לבך בוער זיק של געגוע להוריך, לבית בו גדלת. הן היית ילד כה משפחתי, אהוב ואוהב, ואין ספק שזה לא עזב אותך לחלוטין...'

'או לדוגמא - רובי היקר שלי! אני יודעת שאתה ילד עקשן, אבל אני זוכרת היטב את כל הפעמים שהעקשנות הזו הובילה אותך להצטיינות ולהישגים מפתיעים. רובי! יש לך כח עקשנות מבורך הטבוע בדמך, ובוודאי כל מה שתרצה ותשאף - תצליח להשיג!'

עיניה של האשה היו פעורות בתדהמה, הן כה קשה לה להאמין שתוכל להביע רגשות חיוביים כלפי רובי... אך הרבנית הסבירה, הוסיפה ונתנה דוגמאות למכביר, כיוונה והדגימה כיצד אפשר למצוא גם ברובי נקודות אור, ואותן פשוט להעלות על הכתב. 'תכתבי לו מכתב, כל יום. תחמיאי לו בחום, באהבה, כמעשה אמא לבנה יקירה וגאוותה. את המכתבים הוא כמובן לא יקרא ולא יקבל בכלל, אך את - את זו שתקראי אותם מדי יום ביומו, תקראי שוב ושוב את המכתבים הללו...'

ביום הראשון, נכסס העט עד דק והאם בקושי הצליחה לרשום את שלישיית המילים 'רובי היקר שלי'. רגשותיה הכאובים הציפו אותה, היא התקשתה לכתוב לו, היא לא היתה מסוגלת להביע יותר מכך, ולפיכך חזרה וקראה רק את שלוש המילים הללו, פעם אחר פעם, שוב ושוב ושוב ושוב. אחרי כמה ימים כבר הוסיפה מחמאה אמיתית מפרי עטה: 'רובי המתוק שלי! אני בטוחה שאתה עדיין מחייך לחברים שלך!', חתמה את שמה וקראה את המכתב שוב ושוב...

במעטפה חומה גדולה, נערמו המכתבים זה מעל זה, אוצר שלם של ניירת מסעירת לב ונפש, מלב אמא אוהבת, ומתגעגעת, ומצפה לבנה אהובה הרחוק כל כך. המכתבים הראשונים היו קצרים, אך אחר כך הם הלכו והתארכו, עוד ועוד...

המכתבים הללו לא הקלו על נפשה, ההיפך. הם הגבירו את תחושת הכאב, הגדילו את סאת הצער. אך עם זאת, הם הפכו את האכזבה לגעגוע, את התסכול לרצון, ואת הזעם להשתוקקות לראות אותו שוב...

כך נמשך הדבר כמה חודשים, מאמצע חודש טבת ועד חודש ניסן. בהגיע חודש ניסן, עם ההכנות הבוערות לחג הפסח, המשיכה האם להקפיד על כתיבת וקריאת מכתב המחמאה היומי לרובי, גם במחיר דקות שיתוק יקרות מההכנות לחג...

תשע מילים מצמררות - - -

היה זה בליל בדיקת חמץ. אחרי הכנות רבות וניקיון נוצץ, נבדק החמץ והחלו ההכנות לליל הסדר. גם באותו ערב ישבה האם וכתבה את המכתב, בו החמיאה לרובי על חוש הניקיון האסתטי שלו שעמד לה לעזר בעת ההכנות לחג הפסח. באותו ערב, קטע צלצול טלפון את השקט - - -

'אמא? זה רובי. אני יכול לחזור הביתה לקראת פסח?' - - -

כך, בפשטות, בקצרה, בתשע מילים ברורות וחדות...

לקח לה זמן להתאושש מההלם, אפילו את קולו כבר בקושי זיהתה. היא אמרה 'כן, בשמחה', סתמי כזה, כאילו היתה מוכנה לשאלה הזאת כל רגע. רק כששמעה את צליל הניתוק, הבינה שהשיחה הסתיימה, וההלם והתדהמה הפכו לציפיה כוססת ציפורניים...

אחרי ארבעים דקות נשמעו נקישות על הדלת. בחור צעיר עמד שם, לבוש ברישול משהו, על פניו חיוך של מבוכה, ובזויות עיניו דמעות חרטה וגעגוע. הוא נכנס הביתה, הסיר את התיק מעל כתפו בטבעיות, והודיע: 'ואחרי שהייתי בכל העולם, חזרתי למקום הטוב בעולם!'

אמא עמדה בקצה הסלון, מסרבת להאמין למראה עיניה. היא הסמיקה והחוירה, לבה הלם בפראות. האוירה היתה טעונה קצת, אך כל דקה שחלפה שחררה את הלחץ, הרפתה את המתח, הפכה את המבוכה לגעגוע גדול וצורב בין אמא לבן אהוב, בין בן שהתרחק לאמא מתגעגעת, שרק מחתה דמעות אושר ושמחה, ולא ידעה מה לעשות עם עצמה...

'מה, באמת?' היתה התגובה העניינית והקצרה שהצליחה להפיק מפיה, מסרבת להאמין להתפתחות האחרונה... 'כן, באמת, באמת, באמת!' אמר הנער בדמעות זולגות, שהתמזגו בדמעות אמו...

שעות ארוכות הם ישבו יחדיו על הספה, והוא סיפר, וסיפר, וסיפר... פרק את מה שעבר עליו, סיפר את כל אשר קרה, הודה היכן טעה וביקש סליחה מעומק הלב. לבסוף, חשף את סוד חזרתו הביתה:

'לא יודע למה, אבל בכמה חודשים האחרונים, מאמצע החורף בערך, התחלתי להרגיש שאין בעולם מישהו שאוהב אותי כמו אמא, שאין בעולם מקום שאני אהוב בו כמו הבית שלנו. פתאום התחלתי להתגעגע לאמא שלי, פתאום הרגשתי שאני חייב לחזור לביתה, שאני חייב לשוב אליה...

תליתי את זה במשהו זמני וחולף, אך התחושה הזו הלכה והתחזקה עם כל יום שעבר. בשבועות האחרונים הלב שלי כבר מתפוצץ, אני ממש מרגיש שאני לא מסוגל לעמוד בזה... הרגשתי שאף אחד בעולם לא באמת אוהב אותי, שבשום מקום אני לא באמת רצוי, שאף אחד לא באמת רוצה בקרבתי, חוץ מאמא שלי כמובן...

זה היה לי קשה, כל כך קשה...' אמר רובי, וניגב בפעם המי יודע כמה את דמעותיו, 'אבל בסוף מצאתי את האומץ והתעוזה, ופשוט עשיתי את זה. התקשרתי והגעתי, כי אין אף אחד שאוהב אותי בעולם כמו אמא שלי, אני בטוח!'

ליל בדיקת חמץ כבר התפוגג לו לנוכח קרני השמש העולה. רוח של שחר חדש נשבה בעדינות, הניעה בממלכתיות את הוילון הגדול בסלון. ואז, הביאה את אמא את צרור המכתבים שכתבה וגילתה את סוד המגנט...

'בחודשים האחרונים, רובי שלי, החלטתי להתגעגע. שמתי בצד את כל הכאב והאכזבה, והתחלתי לראות בך רק את הטוב, לחשוב עליך רק טוב, להחמיא מכל הלב על כל מה שיכולתי. לא יכולת להיות כאן לשמוע, אבל הנשמה שלך שמעה, הלב שלך הרגיש...

ועכשיו אתה כאן! כי המכתבים הללו עשו את פעילותם, חיברו אותך חזרה הביתה. כי קשר של לבבות חזק יותר מכל קשר פיזי, מכל תקשורת אחרת. כשהתחלתי לחשוב כמה אתה טוב וכמה אתה מיוחד - התחלת לחשוב את אותו הדבר, וזה מה שהביא אותך חזרה הביתה'...

כמה כאב אינסופי, אוקיינוס של צער וים של אכזבות ותסכולים, מתלווים לקשרים שנפרמים בין הורים לילדים, בין מלמדים לתלמידים, בין שותפים בעסקים ובין חברים משותפים. כמה מבועי צער ונהרות של דמעות, שוטפים לא פעם את היחסים הבינאישיים בתוככי משפחות, בין אחים ואחיות, בין דודים ואחיינים, ובין שכנים קרובים...

הלב זועק, בוכה, מבקש לקרוא ולצעוק. היחסים מתערערים, הקשר איננו, הסכסוך הולך ונוצר, ואיננו מצליחים להשית עצות בנפשנו. מה עושים? איך עוצרים את ההידרדרות, איך משנים את המצב?

יש לנו יכולת לשנות, זה תלוי רק בנו. בואו נהפוך את הראש, נשנה את החשיבה. הבה נראה את הטוב, נתמקד בו, נישיר אליו, ורק אליו, את המבט. כן, גם השכן שמרגיז לפעמים, בואו נראה כמה הוא מתאמץ בכיבוד הורים ומארח את הוריו הקשישים מדי שבת. גם זה שיושב בסוף השולחן בבית הכנסת, שהיינו רוצים קשר אתו אבל זה לא הולך, בואו נחשוב איך תפילתו נעימה וקולחת...

כן, והתלמיד שיושב בשולי הכיתה ומפריע פעם אחר פעם, האם לא שמנו לב שויתר לתלמיד אחר על הכדור? אולי כדאי לומר את זה בקול - לעצמנו, אולי כדאי לרשום את זה על פיתקא קטנה ולקרוא לפני השינה? וגם הבת שלאחרונה הידרדרה בלימודים, וגם הבן שמעדיף לשחק במקום להיות בשיעורים - אולי ננסה לחשוב כמה הם חייכניים ומפרגנים, כמה הם טובי עין ולב? והחבר ההוא שמתנשא עליי בשבועות האחרונים - האם זכרתי לחשוב שהוא כשרון גאוני מבריק?

בואו נראה את הטוב, נחשוב טוב, נתמקד בטוב שיש בזולת, ויש בכל זולת כל כך הרבה טוב. הבה נתחבר לטוב הזה! בואו נשכנע את עצמנו כמה הוא טוב, כמה אותו אדם שכרגע רחוק - אבל הוא בעצם מלא בטוב, ייחודי ונדיר בצדדים היפים שבאישיותו, כמה מיוחדת ונפלאה הנשמה שלו!

התוצאה ברורה: ברגע שנשתכנע שאותו פלוני הוא באמת טוב, אישיות חיובית ומאירה, הרי ברור שהשדר הזה יגיע גם אליו, ברור שהלב שלו ירגיש את השינוי הזה כבר באותו רגע, ואת התוצאה המבורכת, אנו נרגיש מיד!

משיעוריו של מגיד השיעור הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

לשמיעת השיעורים בדף היומי ובנושאים נוספים חייגו: 073-2951342 | לקבלת העלון במייל: 6778160@gmail.com

לתרומות והנצחות (גם בכ. אשראי) למען הפצת העלון חייגו:1613-316-053| ניתן לתרום גם בעמדות נדרים פלוס

הנפש והחינוך
ע"פ התורה
שביבי אור

"היטב איטיב" - טובה מגולה, לא חסד מכוסה

כאשר מבקשים טובה, צריכים גם לדאוג שייראה הטובה, כפי שיעקב אבינו התפלל: "ואתה אמרת היטב איטיב עמך". הקדושת לוי מפרש פירוש עדין ומדויק:

"שאיטיב עמך שיהא הטיב באתגליא לכל, שהוא טובה. שלפעמים יש חסדים מכוסים שאין נראה לעין, ואדרבה - נראה שהיא רעה, והטוב מכוסה. מה שאין כן בעשות הבורא ברוך הוא חסד מגולה עם האדם - אז הטוב הוא מגולה".

יעקב אבינו לא מבקש סתם טובה - הוא מבקש טובה שתיראה כטובה. לא חסד מכוסה שנראה כרעה, אלא חסד מגולה שכולם יכולים לראות ולהרגיש.

לפעמים אנחנו עושים טוב לתלמיד בדרך שנראית לו כרעה: גערה 'לטובתו', עונש 'שיבנה אותו'. תבקש מה' שהטוב שלך יהיה מגולה - שהילד ירגיש שזו טובה, לא שיצטרך להבין את זה בעוד עשרים שנה.

✦ ✦ ✦

שני כיסים - "בשבילי נברא העולם" ו"אנוכי עפר ואפר"

הרה"ק הרבי ר' בונם מפשיסחא זי"ע לימד שלכל יהודי צריכים להיות שני כיסים: אחד - **"בשבילי נברא העולם"**, ובשני - **"ואנוכי עפר ואפר"**. את שני הכיסים מצאנו אצל יעקב אבינו:

"יעקב אמר: 'ואתה אמרת היטב איטיב עמך' - כעניין 'בשבילי נברא העולם'. ואמר: 'קטונתי מכל החסדים ומכל האמת' - כעניין 'ואנוכי עפר ואפר'".

יעקב אחז בשני הקצוות בו זמנית: מצד אחד - "היטב איטיב", הרגשת ביטחון שהקב"ה איתו ושהעולם נברא בשבילו. מצד שני - "קטונתי", ענווה עמוקה, הכרה שאינו ראוי.

החניך אמור להתחנך לשני הדברים יחד, מצד אחד: 'בשבילי נברא העולם' - ביטחון עצמי, תחושת שליחות, 'אני יכול להשפיע'. ו'אנוכי עפר ואפר' - ענווה, הכרה שאינו יודע הכל, פתיחות ללמוד. בלי הראשון - ישבר. בלי השני - יתגאה.

✦ ✦ ✦

אמור שטוב לך - וטוב ייעשה לך

הרה"ק ר' יחזקאל מקוזמיר זי"ע מלמדנו דרך מופלאה בעבודת ה':

"כאשר יהודי מרגיל את עצמו לחוש ולומר שטוב לו - גורם הוא הנאה לאביו שבשמים. ואומר על כך הקב"ה: אתה אומר שטוב לך? ראוי אתה שאראך רק טובו!"

"ורמז זאת בפסוק: 'ואתה אמרת - היטב' - אתה אומר שטוב לך, אזי 'איטיב עמך' - אשפיע לך רק טוב".

הרמז מדהים: "ואתה אמרת היטב" - אתה, האדם, אומר שטוב לך. ואז "איטיב עמך" - הקב"ה משיב ומיטיב עמך באמת. ההסתכלות החיובית אינה רק "גישה" - היא יוצרת מציאות.

אדם ששמח בחלקו ואומר 'טוב לי' - מושך אליו טוב. וכשמרגילים את הצעירים לומר 'טוב לי', לראות את מה שיש ולא את מה שחסר - משנה את המציאות שלו. בידך לשנות את המצב - על ידי שתשנה את הדיבור.

✦ ✦ ✦

"הצילני מיד אחי מיד עשו" - כשהיצר מתחפש למצוה

הצמח צדיק מפרש את כפל הלשון של יעקב באופן חד ומעשי:

"הצילני נא מיד אחי מיד עשו - פירוש: שהיצר הרע מתחבר לאדם לאח, ומראה לו שהוא מצוה. וביקש מהקב"ה שיצילהו מזה".

"מיד אחי" - כשהיצר הרע בא כ"אח", כידיד, כמי שרוצה בטובתך, ומראה לך שמה שהוא מציע הוא מצוה. זהו היצר הכי מסוכן: לא זה שמפתה לרע גלוי, אלא זה שמלביש את הרע בבגדי מצוה.

"מיד עשו" - וגם כשהוא מופיע כעשו גלוי, כרע מפורש.

יעקב מבקש הצלה משניהם: גם מהיצר הגלוי וגם - ובעיקר - מהיצר שמתחפש לאח.

לפעמים דווקא הדברים שנראים כ'מצווה' הם הסכנה: 'אני גוער בו לטובתו', 'אני מחמיר כי אכפת לי', 'אני מרחיק אותו כי הוא משפיע רע'. תמיד תבדוק: האם זה באמת לטובת התלמיד - או שהיצר מתחפש לאח?

דבר האירה
תרומם אותו

בשיחה עם אחד המחנכים עלתה שאלה מוכרת: כיצד להתנהג מול תלמיד שמפריע, אינו לומד כפי שצריך, עסוק בשטויות ובמריבות?

המחנך סיפר על העונשים שכבר ניתנו - שלילת הפסקה, הערות, זימון הורים - ועל כך ששום דבר אינו עוזר. הילד ממשיך להפריע, וככל שהעונשים מתרבים, ההתנהגות מחמירה.

הצעתי לו דרך אחרת לגמרי - דרך שכתובה בדברי חיים על פרשתנו.

"ויקרא לו א-ל" - הקב"ה קרא ליעקב 'א-ל'

על הפסוק "ויקרא לו א-ל אלקי ישראל" דרשו חז"ל שהקב"ה קראו ליעקב 'א-ל'. הדברי חיים שואל: מה השבח בזה? מה התועלת שיצאה ליעקב מכך שנקרא כך?

ומתוך השאלה הזו, הדברי חיים מגלה עיקרון שכתב הבעל שם טוב הקדוש:

דרכו של הקב"ה - להראות גדולה, לא לענוש

"אם הקב"ה רוצה בצדקותינו, אפילו אדם חוטא - מענישו בזה שמראה לו רוב גדולתו. היינו: אם אדם זוכה לעשות תשובה ונפשו יצאה על מה שחטא, מצא חן בעיניו הקב"ה שמקבלו בתשובה, ומראה לו חיבתו וגדלו וטובו".

ה"ענוש" של הקב"ה אינו הכאה, שפלות או ריחוק - אלא הפוך: הוא מראה לחוטא את גדולתו. ומה קורה כשאדם רואה את גדולת ה'? הוא מבין מעצמו כמה חמור מה שעשה. ושוב לא צריך לספר לו יותר כלום - כי הוא מרגיש כן מעצמו.

"ובראות האדם מעט מגדולת הבורא יתברך - אחזו חיל ורעדה יותר על חטאתו אשר חטא לה' הגדול".

המשל - הנער שזרק אבן במלך

הדברי חיים מביא משל נפלא שמבהיר את העיקרון:

"נער קטן זרק אבן במלך - ולא ידע מהות המלך. מה עשה המלך? לקחו לחצרו, להיות משכיל בלימוד נערי וסריסי המלך, ומאכילו מפת בגו".

המלך לא ענש את הנער. לא כלא אותו, לא הכה אותו. הוא עשה דבר מפתיע: לקח אותו לארמון, נתן לו חינוך, האכיל אותו מהשולחן המלכותי.

ומה קרה?

"ויהי בהיות הנער מבין קצת גדולת המלך וטובו - בא והתנפל לפני המלך: 'אדוני המלך, שא נא פשעי, כי לא ידעתי מכבודך! ועתה אני מכיר מעט גדולתך וטובך, ידעתי גודל פשעי עד מה יגיע - סלח נא לחטאתי'".

הנער לא חזר בו מפני פחד מעונש - אלא מפני שהבין. ברגע שראה את גדולת המלך, הוא הבין וקלט מעצמו כמה חמור היה מעשהו.

והנה הפלא: המלך לא עצר כאן. אלא המשיך להעלות את הנער:

"והמלך לא השיב לו, רק עשהו לאחד ממשרתיו. ויהי בהיותו יותר מגדולת המלך - הכיר בחטאו יותר ויתמרמר מאוד לפני המלך. והמלך לא השיב לו, רק עשהו לשר באיזה מקום".

כל פעם שהנער מבין יותר - הוא מתחרט יותר. וכל פעם שהוא מתחרט - המלך מעלה אותו עוד. מתמרמר יותר - נעשה שר. בוכה וזועק - מוגבה בין השרים:

"עד כי הגביהו המלך ונשאו בין השרים, וישם כסאו מעל כולם. ואז הכביד עליו בעיניו פשעו יותר ויותר, עד כלות הנפש".

ככל שההרמה גדולה יותר - כך החרטה עמוקה יותר. לא עונש יצר את השינוי - אלא כבוד.

הנמשל - התלמיד שמפריע

חזרתי למחנך ואמרתי לו: התלמיד שלך הוא הנער שזרק אבן במלך. הוא מפריע, מתפרע, עסוק בשטויות - כי הוא לא יודע מי הוא. הוא לא מכיר את הגדולה שבתוכו.

כשאתה מעניש - אתה אומר לו: 'אתה רע'. והוא מאמין לך, וממשיך להתנהג כמי שהוא רע. אבל כשאתה מרימו - נותן לו תפקיד, אחריות, ומראה לו שאתה מאמין בו - אתה עושה בדיוק מה שהמלך עשה: מראה לו את גדולתו.

וברגע שהתלמיד מתחיל לראות את עצמו כגדול - הוא מבין מעצמו שההתנהגות הקודמת לא מתאימה לו. לא צריך עונש - הגדולה עצמה היא ה"ענוש".

"כן הנמשל, שהאדם בחטאו אינו מבין את מי ניעץ ולמי חטא. והקב"ה ברוב רחמיו מקבל שבים... ובכל פעם שייוודע לו יותר מגדולת הבורא יתברך - מתמרמר בנפשו יותר, עד כלות הנפש".

מה עושים בפועל?

אמרתי למחנך: במקום לחפש עונש חדש - חפש תפקיד חדש. במקום לשלול ממנו - תן לו. במקום להוריד - הרם. הנער זרק אבן - כי לא ידע מי המלך. התלמיד מפריע - כי לא יודע מי הוא. המלך לא ענש - הוא הרים. המחנך לא צריך לענוש - הוא צריך להראות לתלמיד את גדולתו. וכשהתלמיד יראה את עצמו - הוא ישתנה מבפנים.

שבת שלום ומבורך

הרב אלחנן רייזמן

באחת הישיבות לבחורים בינוניים עלה דיון פורה ומקיף על שאלה שמלווה כל מוסד חינוכי: עד כמה לשים גבולות? וכיצד לקבוע את הכללים הנוקשים של הישיבה?

מצד אחד ישבו אלה שטענו לכללים ברורים וחד-משמעיים: זמני סדרים קפדניים, איסורים מוחלטים, ענישה על כל חריגה. "בלי גדרות ברורות," טענו, "הישיבה תיהפך לבלגן. הבחורים צריכים מסגרת, ומסגרת אמיתית היא מסגרת שלא מתפשרת."

מצד שני ישבו אלה שהזהירו: "הבחורים שלנו הם בינוניים. הם לא בחורי עילית. אם נלחץ חזק מדי - הם יברחו. נאבד אותם. עדיף קצת גמישות על הרבה נשירה."

הדיון הלך וחם, ואז פתחתי לפניהם את דברי הערבי נחל על פרשת וישלח - שמעניק מסגרת חשיבה עמוקה לשאלה הזו. לפני שנכנסים לכללים ולגבולות, צריך לשאול שאלה עמוקה יותר: מה קורה כשאוסרים דבר מה על אדם - האם האיסור מחליש את הרצון, או שדווקא מחזק אותו?

חז"ל אומרים דבר מפתיע: (יומא פ"ו ע"ב) "העובר עבירה ושנה בה - נעשה לו כהיתר."

הערבי נחל שואל שאלה חריפה על כך:

"וצריך הבנה, על מה הטביע הקב"ה כך בטבע האדם שאחר עוברו שתי פעמים נעשה בעיניו כהיתר, הרי על ידי זה נתבטל כמעט הבחירה ממנו, שאחר שאינו רואה איסור בדבר ודאי לא יפרוש מהעבירה. טוב היה שיעשה הקב"ה הטבע בהיפוך, שיהיה הדבר חמור בעיניו - אולי על ידי זה יפרוש."

למה הקב"ה עשה שדבר שחוזרים עליו נעשה "כהיתר"? למה לא הפוך - שבכל פעם שאדם חוטא, יחמיר הדבר בעיניו? הרי כך היה מפסיק!

והתשובה שהערבי נחל מגלה - משנה את כל ההסתכלות שלנו על גבולות.

הערבי נחל מביא יסוד ידוע של חז"ל, (יומא י"ח ע"ב) ובונה עליו את כל ההסבר:

"אינו דומה מי שיש לו פת בסלו למי שאין לו. כי כך טבע תאוות האדם: בדבר אשר האדם קרוב להשיגו ולמלא תאוותו - לא תבער בו התאווה כל כך. מה שאין כן בדבר אשר הוא רחוק מהשגתו".

זהו עיקרון פסיכולוגי עמוק שכל מחנך צריך להכיר: כשמשהו זמין ונגיש - התאווה אליו פחותה. כשמשהו אסור ורחוק - התאווה מתלהטת. ככל שהגדר גבוהה יותר - כך הרצון לקפוץ מעליה חזק יותר.

לכן אמרו חז"ל "גדול המצווה ועושה ממי שאינו מצווה" - כי דווקא מי שמצווה ואסור לו, יצרו מתגבר עליו יותר. ההגבלה עצמה מעצימה את הרצון.

כל מחנך בישיבה מכיר את זה: דווקא הדברים הכי אסורים - הם הכי מושכים. ודווקא הכלל הכי נוקשה - הוא הכלל שהכי מתאמצים לעקוף.

ובכך מתרץ הערבי נחל את השאלה:

"והנה הקב"ה לבלתי ידח ממנו נידח, הטביע באדם שיהיה מצד טבעו כשעובר עבירה ושנה בה נעשה לו כהיתר. והוא כי להיות עבירה גוררת עבירה, לכן בעשותו פעם ראשון עבירה צריך הוא להתגבר נגד היצר הרע בל יעשהו פעם שנייה, ואומר הקב"ה אולי יתגבר ושכרו גדול. מה שאין כן בעשותו פעם שנייה, אזי כבר המשיך על עצמו חיות מאותו המקום ומושכו החיות ההוא עוד לאותה עבירה, וגלוי הדבר כי בל יוכל להתגבר על יצרו - לכן עשה לו הקב"ה תקנה בהיעשות לו הדבר ההוא כהיתר."

"תקנה"! הערבי נחל קורא לזה תקנה - לא עונש, לא כישלון, לא סימן של ירידה. כשאדם כבר נפל פעמיים ואין לו כוח להילחם - הקב"ה עושה שהדבר ייראה לו כהיתר, כדי שתהיה לו "פת בסלו". וכשיש פת בסלו - התאווה נחלשת, ונפתח מרחב נשימה לחזור בו.

"לבלתי ידח ממנו נידח" - התכלית היא שאף אחד לא ייפול לתהום. הדרך - גמישה.

הערבי נחל ממשיך ומיישם את העיקרון על הדור שלנו. וכאן הדברים נוגעים ישירות לישיבה לבחורים בינוניים:

"נודע עניין עקבתא דמשיחא, שאז הנשמות הם מסוד עקביים דאדם הראשון, והן נשמות שפלות. והנה באמת דורות הראשונים שהיו נשמותיהן גבוהות, היה יכולת בידם להילחם נגד יצרם להינצל מן החטא. מה שאין כן נשמות של עיקבא - אין ביכולתם כלל להילחם עם תאוותם, אם יהיה היצר הרע מתגבר אצלם."

הערבי נחל מתאר בדיוק את הבחורים שיושבים בישיבה: לא בחורי עילית, לא נשמות גבוהות שיכולות לעמוד בכל מלחמה. נשמות שפלות יותר - לא במובן של חוסר ערך, חלילה, אלא במובן של חוסר כוח מלחמה. הם לא יכולים לעמוד בלחץ כמו שעמדו הדורות הקודמים.

ומה עשה הקב"ה עם הדורות האלה?

"לכן מה עשה הקב"ה? הטביע בהם שיהיה חוצפא יסגא, ואין בושת לא מה' יתברך ולא מבני אדם, והמלכות תהפוך למינות, וכל העבירות נעשו כהיתר בעוונותינו הרבים כאשר אנו רואין בעינינו היום. ועל ידי זה יש לבני אדם פת בסלו, ואינם עושים כל כך העבירות - וזה חסד מהקב"ה."

"וזה חסד מהקב"ה" - הערבי נחל קורא ל"חוצפא יסגי" חסד!

כי אילו הכל חסום ואסור לגמרי, התאווה הייתה בוערת. אבל כשהרבה דברים נגישים - יש פת בסלו, התאווה נחלשת, ונשמות שפלות שאין בכוחן להילחם - לפחות לא נשרפות.

ומה זה אומר על הישיבה? שאם ניצור סביבה שבה הכול אסור, הכול חסום, הכול מאחורי חומות - אנחנו עלולים דווקא להגביר את הלחץ על בחורים שאין בכוחם לשאת אותו.

ההבחנה המכרעת - לא כל הבחורים אותו דבר

וכאן הערבי נחל מגיע לנקודה שהפכה את כל הדיון:

"הנה כי כן יצא לנו, שקלות ההשגה לעשיית העבירה הוא סיבה לשלא יעשנה, כי יש לו פת בסלו. ואמנם מצינו גם כן להיפוך, כי קלות ההשגה הוא סיבה לשיעשה העבירה... וזה סותר לכאורה מאמר פת בסלו שאמרו חז"ל.

סתירה! מצד אחד - כשקל להשיג, התאווה נחלשת (פת בסלו). מצד שני - כשקל להשיג, פשוט עושים (כל המתבייש לא במהרה הוא חוטא). אז מה נכון?

הערבי נחל מתרץ:

"שניהם אמת. כי האדם אשר ירא מה' וחפץ שלא לעשות רע, רק יצריה אנסיה ותקפיה, שכבד עליו לעמוד נגדו - אזי זה האיש, כשלא יהיה קל להשיג התאווה ההיא לא יפרוש ממנה, דהא מצד רצונו לא יחטא רק שהתאווה מתגברת בו מאד. מה שאין כן כשיהיה לו פת בסלו ויחליש התאווה - יעמוד נגד רצונו."

סוג א' - הבחור שבפנים רוצה טוב:

זהו בחור שיש לו יראת שמים, שרוצה להצליח, שמתפלל שיעמוד בניסיון - אבל היצר חזק ממנו. עבור הבחור הזה, סגירה מוחלטת היא סכנה: ככל שהדבר יותר אסור ויותר רחוק - התאווה בוערת יותר, והוא לא מצליח לעמוד. אבל אם תהיה לו "פת בסלו" - מידה של נגישות שמחלישה את הלהט - הוא יעמוד. כי הרצון שלו טוב, הוא רק צריך שהתאווה תיחלש.

"מה שאין כן האיש אשר אין פחד אלקים לנגד עיניו כלל, וברצון גמור הוא חפץ למלא כל תאוותיו, לא מצד יצריה אנסיה - הנה זה האיש הוא בהיפוך, שכאשר הוא רחוק מהשגת תאוותו יצוייר שלא יחטא... מה שאין כן כאשר יהיה קל להשיגו ודאי יעשהו, אף שאז נחלשה התאווה, מכל מקום למה ידחה אפילו התאווה הקלה כיוון שברצון נפשו רוצה בה - איך יילחם אפילו נגד רצון קטן?"

סוג ב' - הבחור שאין לו יראה פנימית:

זהו בחור שלא נמצא במלחמה פנימית. הוא לא נלחם עם יצרו - הוא הולך אחריו ברצון. עבור הבחור הזה, חוסר כללים היא סכנה ממשית: הוא לא צריך תאווה חזקה כדי ליפול - גם תאווה קלה מספיקה כשהדבר זמין. עבורו - הסגירה מגנה. החומה שומרת עליו. כי גם אם התאווה מתגברת - הוא פשוט לא מגיע אליה.

הערבי נחל מסכם: **"שני המאמרים צודקים יחד."**

חזרה לישיבה - מה עושים בפועל?

חזרנו לדיון, ואמרתי לצוות: הערבי נחל מלמד אותנו שהשאלה "כמה גבולות?" היא שאלה לא מדויקת. השאלה הנכונה היא: למי הגבול הזה מיועד?

בישיבה לבחורים בינוניים, יש לנו את שני הסוגים:

יש בחור שבתוכו בוער רצון ללמוד ולגדול, אבל הניסיונות חזקים ממנו. הוא מתפלל שיצליח, אבל נופל. עבורו - גדר גבוהה מדי עלולה להעצים את הלהט. הוא צריך מסגרת ברורה, כן - אבל עם מרחב נשימה. לא "הכול מותר" - אלא "יש לך פת בסלך": שיחה פתוחה, הבנה שלפעמים נופלים וקמים.

ויש בחור שלא הגיע עדיין לשלב של מלחמה פנימית. הוא פשוט רודף אחרי כל דבר שזמין. עבורו - הנגשה היא סכנה. הוא צריך חומות, גדרות, כללים ברורים ובלתי מתפשרים - כי רק הם מונעים ממנו ליפול.

לסיכום

יצאנו מהדיון עם הבנה חדשה: אין "כללי ישיבה" נכונים או לא נכונים - יש כללים שמתאימים למי שהם מיועדים לו, וכללים שלא.

ישיבה שמכירה את הבחורים שלה - תדע מתי צריך חומה ומתי צריך פת בסלו. ישיבה שעובדת לפי שיטה אחת בלי הבחנה - תאבד בחורים. מכאן ומכאן.

והעיקרון שמנחה את הכול: "לבלתי ידח ממנו נידח". כל בחור שנשאר - זו הצלחה. כל בחור שנאבד בגלל כלל שלא התאים לו - זו שאלה שצריך לשאול.

הגבול הנכון אינו הגבול הכי חזק. הגבול הנכון הוא הגבול שמשאיר את הבחור בפנים.

ייעוץ וליווי חינוכי ניהולי
למערכות חינוך, תתי"ם וישיבות
פל' - 053-3101081

לב הילד
מרכזי קידום אישי בתתי"ם
פל' - 050-4150217

לב הבחור
משפיעים אישיים וקבוצתיים
להתאמת משפיע פל' - 053-3120261

האירה
אור לכל אחד
טלפון: 02-566-7066 דוא"ל: info@ahira.org אתר: ahira.org
יו"ל ע"י 'מפעל האירה' בראשות המחנך הרב אלחנן רייזמן - לקבלת העלון, תגובות, הארות נא לשלוח מייל: m025667066@gmail.com

מתוקים מדבש
ונופת צופים

פרשת
וישלח
תשפ"ז
גליון 984

הדלקת נרות:
4:13
יציאת השבת:
5:49
זמני השבת
לפי אופק ב"ב

ע"י כח האמונה אפשר לבקוע את הים

כי במקלי עברתי את הירדן: על דרך שסיפר אא"ז הבעל שם טוב הק' נ"ע זללה"ה, שפעם אחת עבר הנעסטר (-נהר) בלי שום שם, רק היה מניח חגורו ועבר עליו, ואמר שבאמונה גדולה הוא שעבר. וזה יש לומר, שרימז יעקב אבינו ע"ה, 'במקלי' גימטריא 'יעקב' היינו בשמו של יעקב מדת 'אמת', והיינו לגודל אמונה שלו, בזה 'עברתי את הירדן', והבן. (דגל מחנה אפרים)

יעקב התפלל שלא יתפתה לעשות עבירה בדמות מצוה

הצילני נא מיד אחי מיד עשו: דעשו הוא ה'סטרא אחרא' (זוה"ק ג', קפ"ד), הוא מלאך המוות, הוא היצר הרע. ובקשת יעקב היה 'הצילנו נא' שלא יהיה 'עשו' 'אחי', וזהו מיד 'אחי' מיד 'עשו', שלא יתגלגל שהיצר הרע יהיה 'אחי' שפעמים ח"ו היצר הרע מסית לעבירה, ולעין אדם מראה מצוה, ועל דרך זה מתקרב לאדם ללכדו במהרה לעשות עבירה, והבן.
(קדושת לוי)

כל מצוה בעי תשומת לב

ויקח מן הבא בידו מנחה לעשו אחיו: מי שלוקח מכל 'הבא בידו' בלי לשים לב, אם טוב הדבר אם לאו, אפילו הוא סבור שהוא מצוה, לא כן הוא, אלא 'מנחה לעשו' שהסטרא אחרא מתגברת חס ושלום. (אמת ואמונה להרה"ק מקוצק זי"ע)

ע"י הכנעת הסט"א זוכים לקדושת השבת

כי אמר אכפרה פניו במנחה ההולכת לפני וגו' אולי ישא פני: נראה לפרש על דרך המוסר, דהנה מנחה של ערב שבת היא שעת העלאת נשמת הקדושים, ומכניע מקודם הסטרא אחרא, ודין המתערים בימי החול, ואחר זה זוכה אדם לקבל פני שבת. וזה שאמר יעקב 'אכפרה פניו', היינו פנים טמא של הסטרא אחרא, ואחר כך 'אולי ישא פני', רצה לומר שאזכה שישא פנים, ואזכה לקבל פני שבת.
(רביד הזהב להגרי"ד גילערנטער תלמיד החוזה מלובלין)

כמה טעמים לקריאת השם 'ישראל'

ויאמר לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל: נראה לי הטעם על שם 'ישראל', מלבד המפורש, כי 'שרית' לשון שררה וגדולה. עוד יש בראשי תיבות י'חיד ש'ליט ר'בון א'דון ל'כל, רצה לומר כשישראל 'יחיד' כאיש אחד באגודה אחת, בלב שלם, אז הם 'שליט רבון אדון לכל', כי אז הם למעלה על הכל.
(ישמח משה)

רמז על האיסור ללמוד ספרי חקירה

ויזרח לו השמש כאשר עבר את פנואל והוא צולע על ירכו: נודע אשר 'השמש' בחינת חקירה, ומי שאין לו אמונה, רק עוסק תמיד בחקירה הוא אפיקורס, וזה 'ויזרח לו השמש', היינו מי שזרחה לו בחינת חקירה, שלומד בספרי המשכילים, אזי תדע 'כאשר עבר את פנואל', שהוא עבר את פני-אל והוא אפיקורס גמור והשם יתברך ישפיל אותו שלא תהיה לו פרנסה, וזהו 'והוא צולע על ירכו', שלא תהיה לו תקומה, כי ממונו של אדם מעמידו על רגליו (פסחים קי"ט.), והוא יהיה צולע על רגליו מחמת שאין לו אמונה, כי כל מה שישראל אוכלין בעולם הזה, הוא בשביל אמונה כמבואר במדרש. (עטרת ישועה)

לעולם יזכור אדם להתנהג בעוה"ז כבדירת עראי

ויעקב נסע סכתה ויבן לו בית ולמקנהו עשה סכת: נראה ודאי ראויה לכל אדם להיות אך גר בארץ, וכל קניני העולם הזה יהיה רק עראי אצלו, ועבודת השם יהיה קבוע, וזהו 'ויבן לו בית', פירוש לנשמתו בנה בית, 'ולמקנהו' פירוש קניני עולם הזה 'עשה סכת', פירוש רק דירת עראי. (חתם סופר)

על ידי שמחה בא לידי שלום וע"י העצבות בא להיפך

ויתעצבו האנשים ויחר להם: כי השמחה תוליד השלום, והעצבות מוליד הכעס והקפדנות, כמאמר יוסף אל אחיו (בראשית מ"ה, ה) 'ועתה אל תעצבו' אז 'ואל יחר בעיניכם', וזה יורינו תורתינו הק' ויתעצבו האנשים על כן ויחר לבם.
(מגיד תהילות מהמגיד ממעליץ זי"ע)

"הלכתא לשבתא"

אין לסמוך על הנכתב כאן להלכה למעשה ובכל מקרה יש לשאול שאלת רב, והדברים לא נכתבו אלא לעורר לב המעיין.

כתב בשולחן ערוך סי' רס"ג דיני הדלקת הנרות סעי' א' הג"ה האשה ששכחה פעם אחת להדליק, מדלקת כל ימיה ג' נרות. ובמשנ"ב סק"ז ואם היתה רגילה מתחילה בשלושה צריכה להדליק כל ימיה ד', ואם שכחה כמה פעמים צריכה להוסיף בכל פעם עוד נר, והכל משום קנס כדי שתהא זהירה בכבוד שבת.

- ומובא בפרמ"ג ועוד טעם נוסף שיש בזה משום כפרה על שנכשלה ולא קיימא מנהגה שדינה כנדר.
- אם נכשלה מחמת אונס, כגון מחמת רח"ל ל"ע חולי או שסעדה חולה אחר, ומוסיף הגר"ש וואזנר זי"ע דהוא הדין שעון שלא הולך כהוגן ומחמת זה איחרה את זמן ההדלקה, או מחמת פקק לא צפוי, ויעשו שאלת חכם לכל מקרה לגופו.
- נרות שכבו מחמת שמן או פתילות גרועים או מחמת רוח שאינה מצויה נמי בכלל אונס. (אורחות חיים סק"ב, והוסיף שח"ו אין בזה סכנה וסימן רע) וישתדלו ליזהר לברור נרות יפים.
- וכתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ה סי' ל"ג) ועוד, שאף שבזמנינו יש אור החשמל ואין לחשוש שמא יכשל בעץ ואבן, מכל מקום יש מקום לקנוס אותה אם שכחה או נתרשלה ולא הדליקה נרות כהרגלה. ועיין עוד בזה בספר פסק"ת

העלון מוקדש לזכות
רבי **אריה חיים** בן **סלימה**
שולמית שיחי' ובני ביתו
להצלחה וסייעתא דשמיא בכל העניינים
ולרפואת אורי בן אפרת לרפו"ש

קוראים נכבדים **נהנתם, החכמתם?**
להוי ידוע כי הוצאות ההדפסה עולים ממון רב, נא טלו חלק בהפצת העלון הנכבד הזה, קחו חלק בהפצת תורה ויראת שמים, ותתברכו בכל הברכות האמורות בתורה, **לתרומות וכל ענייני הגליון ניתן לפנות בטל' 054-8559959**

ברכת מזל טוב לידידינו
החתן בצלאל רייכמן
הי"ו
לרגל שמחת נישואיו
יה"ר שיזכה לבנות בית נאמן בישראל
המערכת

לע"נ איש החסד
משמח אלוקים
ואנשים הר"ר מנחם
מענדל ז"ל בן
יבלחט"א הר"ר בן
ציון גבריאל הי"ו לוק
ת.נ.צ.ב.ה.

העלון מוקדש
לזכות **רפאל** בן הדר
להצלחה בכל העניינים
ולע"נ **אברהם דוד חי ז"ל** בן
יבלחט"א **יקותיאל יהודה**
נלב"ע י"ב תמוז תשפ"ד
ת.נ.צ.ב.ה.

סיפור לשבת

המעגל שנסגר

כל תושבי ירושלים הכירו את ברל זלדוביץ הזקן. ברל הקשיש והאומלל, אדם בודד שחי בבית אבות באחת השכונות שמחוץ לחומות העיר. הייתה שמועה שברוסיה, לפני המהפכה, ברל היה איש עשיר בעל רשת מפעלי טקסטיל במינסק שפתח מכיסו למטרות צדקה ברחבי העולם. היו שאמרו שהוא היה זה שהקים את בית האבות שכעת העניק לו מזון ומגורים.

אם היה אמת בשמועות הללו הרי שלא נותר דבר מתהילתו הקודמת. ברל היה צל אדם, בודד ללא כל חבר, שמנהגיו המוזרים היו חולניים כמעט, כמו למשל, מנהגו הכפייתי להתחנן לסיגריות. כל אימת שעבר אדם על פניו של ברל ברחוב, היה ברל מושיט מיד את ידו ומבקש בהכנעה, "בבקשה, אני יכול לקבל סיגריה?" איש לא ראהו מעולם מעשן את הסיגריות הללו, ואף לא יתכן שהוא עישן את כולן – מן הסתם הוא קיבץ כמאה סיגריות ביום.

אבל יום אחד חל שינוי יסודי בברל הקשיש. לפתע היה חיוך בעיניו, צעדו הפך קל ואפילו גבו הכפוף, דומה שנתיישר קמעה. הוא החל לדבר לאנשים ואפילו חדל לקבץ סיגריות. פתאום הוא נתגלה כאיש זקן ומלא חיים, בעל תודעה צלולה ונפש בריאה.

היה אדם אחד שידע את הסיפור שמאחורי השינוי הכביר שעבר ברל. שמו היה רבי יחיאל מיכל טיקוצ'ינסקי והוא עמד בראש מוסדות "עץ חיים" בירושלים, שעליהם נמנה בית האבות שבו התגורר ברל. רק מקץ שנים רבות, לאחר שברל הלך למנוחת עולמים, גילה רבי יחיאל את מה שידע על ברל זלדוביץ.

רבי יחיאל הכיר את ברל שנים רבות. הם נפגשו כשרבי יחיאל שהה במינסק לצורך גיוס כספים למוסדות הצדקה שלו. ברל קיבל את רבי יחיאל במשרדו המפואר והסכים לתמוך כספית בבנייה ובאחזקה של מעון לקשישים ולחסרי כל בירושלים. ברל המשיך להתכתב עם רבי יחיאל ולשלוח את הסכום שעליו התחייב בפניו, עד שנותק הקשר ביניהם עקב פרוץ המלחמה ב-1914.

בפעם הבאה שרבי יחיאל ראה את ברל הוא היה פליט חסר כל המתדפק על דלתו בירושלים. למותר לציין, שכאדם שהיה אחד מתומכי המוסד הוא קיבל מיד חדר במעון הקשישים וכל צרכיו נתמלאו, ככל שהיה אפשר באותן שנות מחסור. רבי יחיאל היה בא כל יום ויושב כמה דקות עם ברל, ולבו כאב למראהו של ידידו משכבר הימים, שצרותיו הותירוהו שבור בגוף וברוח.

בוקר אחד, כאשר רבי יחיאל נקש על דלתו של ברל, קידם זה את פניו בחיוך רחב, דבר שלא קרה כבר עשרים השנה. "רבי יחיאל", אמר ברל נוכח הפתעתו של הרבי, "היום קיבלתי דחף מחודש לחיים. זהו היום המאושר בחיי"!

"שב, רבי יחיאל", המשיך האיש הזקן, "והנח לי לספר לך קצת על עצמי. אתה יודע מה הייתי ומה אני היום, אבל אתה לא יודע איך זה קרה. אני האשם היחיד בגורלי. הקב"ה בירכני בעושר ובמזל טוב, ואני נכשלתי ולא הצלחתי לעשות שימוש נכון בברכותיו.

כן, נכון שתרמתי לצדקה ביד נדיבה, וכי מפעליי סיפקו פרנסה למאות משפחות יהודיות, אבל אני הייתי עיוור למשמעות האמיתית של עושרי, עיוור לאחריות שלי כלפי אלוקים ואדם.

"חשבתי שכל העושר הזה הוא שלי, עושר המגיע לי בזכות גאונותי ועמלי. חשבתי שפועליי חבים לי את חייהם בעבור הפרוטות המעטות שנתתי להם כדי להאכיל את משפחותיהם. הייתי רודן שהשתמש בכוחו כדי למחוץ את אלה שלא השביעו את רצונו. אם עובד היה מאחר לעבודתו או לא מילא את ציפיותיי, התנפלתי עליו, הורדתי משכרו ואיימתי לפטר אותו – איום שאכן הוצאתי תכופות אל הפועל, שכן לא היה מחסור בגברים בעלי כושר גופני טוב שמילאו את הערים והתחננו לעבודה. אני נרעד למחשבה כמה חיים אמללתי בקשיות לבי. כמעט כל המפעלים ברוסיה פעלו בדרך זו – אבל האם זה תירוץ לאופן שבו התנהגתי?

"אירוע אחד עתיד היה להטריד את מנוחתי שנים רבות לאחר מכן. אחד העובדים הגיע לעבודה באיחור של עשר דקות. זימנתי אותו למשרדי. כשהאיש מלמל משהו על אשתו החולה, אמרתי לו בנימה צוננת, "אז אשתך חולה. מה זה מעניין אותי?" ושלחתי אותו חזרה אחרי שהורדתי מחצית משכרו היומי, כפי שהיה כתוב בפירוש בכללים שפורסמו בגלוי על שער המפעל.

"האירוע הזה מציין מבחינתי את נקודת המפנה המרכזית של חיי. זמן קצר לאחר מכן, הבולשביקים הפקיעו ממני את כל רכושי. איכשהו, הצלחתי להימנע מלהיעצר יחד עם שאר תעשייני מינסק. נמלטתי אל מעבר לגבול לתוך פולין, ומשם המשכתי לירושלים.

"כאן מצאתי מקלט, אך לא שלוות נפש. מה שהציק לי לא היה זיכרונותיי על עושרי האבוד, אלא המחשבות על האדם שהפכתי בעטיו של עושר זה. שבתי וחשבתי על הפועל ששמר כל הלילה על אשתו החולה וכיצד הגיע בבוקר בחיל ורעדה אל משרדי והתחנן שלא לאבד את משרתו. מהי ההרגשה להיות בחסדי אדם אחר, להיות מושפל על ידי אדישותו לגורלך? היה עליי לדעת. הרגשתי שלא אוכל למצוא כפרה לנשמתי עד שאחווה את מה שחווה האיש הזה.

"לכן החלטתי להפוך לקבצן. לא רציתי לאסוף כסף – תיעבתי את הדבר המגעיל הזה – הלא קיבלתי את כל צרכיי מן המוסד שלך. לכן קיבצתי סיגריות. במשך שעות הייתי עומד ברחוב ומתחנן בפני העוברים ושבים לסיגריות, אך כולם התייחסו אליי בנדיבות ובחביבות, אולי מפני ששמעו על עברי, ואולי מתוך רחמים על איש זקן שקצת איבד את צלילות דעתו.

"הבוקר ניגשתי לאיש לבוש באלגנטיות וביקשתי ממנו סיגריה. האיש הביט בי בקור ואמר, "אתה רוצה סיגריה? מה זה ענייני?" מילותיו, ובמיוחד הנימה שבה הן נאמרו, חתכו בנשמתי כסכין. מעולם לא חשתי מושפל כל כך. לרגע אחד הרגשתי שאני אפס, שכל קיומי חסר ערך לחלוטין. ואז חלף בי רעד מקפיא עצמות. הרי אלה היו בדיוק אותן מלים שאמרתי לאותו עובד במפעלי לפני למעלה מעשרים שנה! פתאום נמלאתי שמחה אדירה. המעגל נסגר. עכשיו אני יכול למות בשלווה, בידיעה שהקב"ה קיבל את חרטתי..." (סיפר ינקי טובר)

נדבת הר"ר מנחם מענדל לידר הי"ו לרגל שמחת הולדת הבת תחי' יזכו לגדלה לבעל תורה לחופה ולמעשים טובים ורוב נחת מכיוצ"ח

נדבת ידידנו הרה"ח רבי אלחנן שלמה זלמן פולק שליט"א לרגל שמחת הולדת הבן הי"ו במזל טוב והברכה אחת קדם אביו הרה"ג רבי ישראל הלוי שליט"א יו"ר מערכת מרוה לצמא יה"ר שיזכו לגדלו לתורה לחופה ומעשים טובים ורוב נחת דקדושה מכל יוצאי חלציהם

נדבת הר"ר אהרן מנחם וייסברגר הי"ו לרגל שמחת אירוסי הבן יה"ר שיעלה הזווג יפ"ה יפ"ה

נדבת הר"ר יוסף מרדכי בלומנטל הי"ו לרגל שמחת הולדת הנכד שלמה זלמן שיחי' בן לחתנו הר"ר ישראל ברגר הי"ו יה"ר שיזכו לגדלו לתורה לחופה ומעשים טובים ורוב נחת דקדושה מכיוצ"ח

ברכת מזל טוב לידידנו הרב עמרם דייטש הי"ו לרגל שמחת נישואי בתו הכלה תחי' עב"ג החתן שמעון לצטר הי"ו וברכת מזל טוב לאביו הרב אברהם דייטש שליט"א יה"ר שיזכו לבנות בית נאמן בישראל המערכת

העלון נדבת משפחת ויימר תחי' לע"נ הבה"ח חיים ב"ר ישעיה זאב שטוב ז"ל נלב"ע י"ז כסלו תשמ"ד ת.נ.צ.ב.ה.

לע"נ איש החסד והחינוך הבלתי נשכח הרה"ח ר' חיים שרגא פאוויל ב"ר מיכאל שר זצ"ל נלב"ע ז' אייר תשע"ב ת.נ.צ.ב.ה.

קו הגעשמאק
חיזוק, ואמונה
מתעדכן בתדירות גבוהה עם דרשות, סיפורים, וניגונים
077-3249316

העלון מוקדש לע"נ האישה החשובה בעלת החסד הדגולה מרת חיה קראוז בת אלקה ע"ה ת.נ.צ.ב.ה.

העלון מוקדש לזכות אורן בן פרח ודליה בת פרח להצלחה בכל העניינים ברוחניות וגשמיות

נא להתפלל לרפואת זקני הרה"ג יצחק בן ציילה שליט"א לרפו"ש בתושחו"י

חידת השבוע
שלוש ועוד אחד
תשובות ניתן להעביר לידי יו"ר המערכת הבה"ח יקותיאל יהודה הלוי גרוס הי"ו

סגולתי

מגזין הבטאון המשגיח

ערוך מתוך שיעורי לב ארי - ב"ב

גליון מס' 80

שבת פרשת וישלח - תשפ"ז

דברי התורה מוקדשים לעילוי נשמת מו"א ר' יפת בן יצחק ז"ל הכ"מ.
ולע"נ מרת שרה זיהרה בת שרה ע"ה

נבהיר כי הסגולות נלקטו ממקורות שונים והדברים מוגשים למעיינים הנכבדים ואין המערכת אחראית על תוכנם ו\או אמיתותם כלל (טל"ח)

סגולות לחודש כסליו

סגולת קידוש לבנה

1) כתב ה'אליה רבה' (סי' תרב'): "כל האומר ברכת הלבנה – לא ימות באותו החודש", והוא דוקא להצילו ע"י הריגה מבשר ודם.

2) כתב 'כף החיים' (סי' לו, ג'): "אדם הסובל מחולי – יוסיף אומץ ויחזק עצמו לומר ברכת הלבנה בכוונה גדולה" (כי הוא כהקבלת פני שכינה המרפאת).

3) כתב ספר 'המידות': "קידוש לבנה הוא סגולה שימצא אדם את זיווגו. וסימן לדבר: "לבנה" – ב'תולה נ'שאת ל'יום

ה'רביעי, והיינו על ידי שיאמר קידוש לבנה בכוונה ובציבור (רוח חיים סי' תכו).

4) כתב בספר 'טעמי המנהגים' (עמוד תקסה) בשם רבי ישראל מרוז'ין זצ"ל: "סגולה לכאב שיניים – לומר בשעת קידוש הלבנה אחרי אומרו: "כך לא יוכלו כל אויבי לנגוע בי לרעה" שלוש פעמים, יאמר פעם אחת: "ולא יהיה לי כאב שיניים" – וזכות המצוה יגן עליו מכל פגע ומכאוב.

5) כתב ה'מגן אברהם' (סי' תכו', סק"ב): "כתב המגיד כשמקדשין הלבנה במוצאי שבת תהיה הצלחה".

מתוך 'עיצה ותושיה'

(נלקט מהעלון הנפלא: טוב לחסות בה' – גליון 975)

בס"ד

לע"נ ר' יצחק זאב הלוי ז"ל
בן ר' אליעזר שלום הלוי ז"ל
לע"נ מרת לאה אלטע הדס ע"ה
בת ר' יעקב הלוי הי"ד

גליון מס' 666

הַמָּאוֹר שֶׁבַּתּוֹרָה
שַׁבָּת אוֹרָה

וישלח

אזהרה חמורה: העלון מיועד אך ורק לרציניים שיודעים את חשיבות התפילה, ובשעת התפילה לא מעיינים בעלון ובשאר דברים.
לעילוי נשמת ר' דב בן ר' מאיר יוסף ז"ל

פרשה ופירושה

לקט פירושים על פרשת השבוע

כֹּה אָמַר עַבְדְּךָ יַעֲקֹב עִם לָבָן גַּרְתִּי גרתי בגמטריא תרי"ג כלומר עם לבן הרשע גרתי ותרי"ג מצוות שמרתי ולא למדתימעשיו הרעים (רש"י)מה ראה יעקב להודיע את עשיו כי נזהר בשמירת תרי"ג המצוות.יעקב חשש כי אפשר ועשיו יסכים לעשות אתו שלום ולחיות בידידות, אלא שלא יסכים לכך אם לא באופן שיתערבו בני יעקב בבניו, ולא יהיה הבדל ניכר בין בני יעקב ובין בני עשיו. מכך חשש יעקב והקדים להודיע לעשיו שידע כי הוא שומר תורה ומצוות בכל התנאים ובכל הזמנים, והרי זה תנאי שאין לשלום ולענין יהדותו של יעקב ולא כלום.שלום הוא טוב ויפה, אך לא על חשבון היהדות
(טללי אורו בשם רבי משה פינשטיין,זצ"ל דרש משה)

הַצִּילֵנִי נָא מִיַּד אָחִי מִיַּד עֵשָׂו עד לימיו של הצאר הרוסי אלכסנדר השני, היו ברוסיה תקנות מחמירות ביותר נגד היהודים, ובין השאר חל עליהם איסור ללמוד באוניברסיטה ובגימנסיה אולם בימיו של הצאר בטלו כל האיסורים הללו, והוא התיר ליהודים להשתלב בלימודים בצוותא עם הגויים כאוות נפשם.כמובן, שהרבה יהודים הביעו שמחה גלויה על כך שנפתחו בפניהם אפשרויות הפרנסה, ואף היו משוכנעים כי בכך תוסר השנאה כלפיהם.אך הרב מבריסק רבי יוסף דב חרד מכך חרדה גדולה, ובאותה עת נשא דבריו ברבים, ודרש את פירושו הנודע על הפסוק שלפנינו:מדוע כפל הכתוב ואמר פעמיים "מיד אחי מיד עשו"?נראה כי יעקב חשש ליפול בידו של אותו רשע באחד משני אופנים,שיתרצה לו עשו להיות עמו בטובה, ולישב עמו בשלוה כדרך אחים - וזהו"הצילני מיד אחי או שיצא כנגדו למלחמה ויהרגנו - "מיד עשו",ועיקר חששו היה יותר "מיד אחי" - מפני התקרבות של אותו רשע, ועל זה הוא פתח וביקש הצלה, כי כך הוא טבע האדם, שבפני גזירות ושמדות הוא יכול לעמוד עוד יותר מאשר מפני הפיתויים והמנעמים של עשו...ובספרו מסיים ה"בית הלוי" ביאור זה, בזה הלשון:"וזה הענין יהיה נמשך עד ביאת המשיח, ".והנה, כאשר דבריו של הבית הלוי נודעו לשלטונות ע"י מסירה, הם מיהרו להשליכו לבית האסורים, וזאת בעון התרסה והמרדה במלכות, מאחר והשלטון היה חפץ מאוד בהשתלבות היהודים בלימודיהם.סופו של דבר, ה"בית הלוי" שהה שעות אחדות בתפיסה, שם טען בפניהם כי רק יהודים שלומדים תורה הם שקטים ורגועים, אולם כאשר הם מתערבים עם הגויים, סופם להיות 'מהפכנים', ואדרבה טובתה של המלכות היא שהיהודים ימשיכו לעסוק בתורה בבית תלמודם, וישארו נאמנים לקיסר ולמלכותו.ואכן חכמתו של ה"בית הלוי" עמדה לו, והוא הפך מ'מורד במלכותי לדורש טובת המלכות, והם שחררוהו לנפשו... (לאוהבי תורתך)

יַעֲבֹר נָא אֲדֹנִי לִפְנֵי עַבְדּוֹ וְאָנִי אֶתְנַהֲלָה לְאִטִּי כידוע, פרשת וישלח נדרשה בידי גדולי ישראל להלכה ולמעשה בכל ענין שבין בני ישראל לבני עשיו. כך מספרים חז"ל על ר' יצחאי, שכשהיה בא לרומא על עסקי ציבור היה מביט בפרשה זו, ולא היה לוקח עמו נכרי ללוותו (ב"ר.) חרמב"ן אומר בראש הפרשה "ויש בה עוד רמז לדורות כי כל אשר אירע לאבינו עם עשיו אחיו יארע לנו תמיד עם בני עשיו". וממקרא זה שלנו למד הרב מפוניבז' רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל בשעת מעשה, עצה טובה איך להתנהג עם גוי בשעת צרה.היה זה בעת שעשה פעם בניו־יורק למען הישיבה, וברכבת התחתית שם התנכלו לו מספר צעירים בני בליעל. עוד הוא חוכך בדעתו איך להינצל מאימתם, עלה רעיון במוחו. הוא הוציא פתק מכיסו ופנה אליהם לעזרה במציאת כתובת שהיתה רשומה בו. הללו נענו מיד לרעיון והציעו לו שירד עמם בתחנה הקרובה, וחם כבר יובילוהו אל המקום. משנפתחו דלתות הרכבת כיבד אותם חרב לרדת ראשונים, ובינתיים הוא עצמו התעכב קמעה בהכנות לירידה, עד שבתוך כך נסגרו הדלתות האוטומטיות שוב על פניו, והוא ניצל. אחר־כך כשסיפר זאת למקורבו רבי אבא גרוסברד זצ"ל, גילה לו הרב כי עצה זאת למד מיעקב אבינו. מצינו שעשיו הציע ליעקב את חברתו וביקשו ללוותו בדרך - "נסעה ונלכה ואלכה לנגדך" - הוא אמר לו. ויעקב מה השיבו, הוא אינו דוחהו על הסף, רק מכבד אותו ראשונה "יעבור נא אדוני לפני עבדו", ואילו הוא עצמו "ואני אתנהלה לאיטי לרגל המלאכה"!(פנינים משולחן גבוה)

בהשקפה ראשונה

מאמרי השקפה, מוסר והנהגות

רגיל היה רבי יהודה צדקה, ראש ישיבת "פורת יוסף", זצ"ל, לראות בכל מאורעות חייו, בכולם ממש, אפילו בזוטות, את יד ההשגחה העליונה, השגחה פרטית, המלווה תדיר את האדם מישראל. אף מנהג קבוע היה בידו, לספר לאנשים שסבבוהו על כל מקרה מיוחד שהתרחש עמו, כדי לזכור את חסדיו ית"ש, ולהשריש אמונת אומן בלבבות.מעניין - נהג לומר בערוב ימיו - שכמה פעמים בימי הקיץ הלוהטים, כשאני הולך ברגלי והשרב כבד ומעיק, ואני מרגיש פתאום שהכוחות שלי אזלו לגמרי, אינני מסוגל יותר להמשיך בהליכה - הנה"ממש באותו רגע נעצר רכב לידי, והנהג מפציר בי שאכנס פנימה, והוא יסיע אותי...פעם אחת בימי החורף, כשהתגבר הקור הירושלמי העז, נזקק בהכרח לרכוש תנור־חימום כדי להפיג בו את הצינה מן הדירה שהתגורר בה. והנה נזדמן לו לעבור על פני חנות למכשירי חשמל. הוא רצה להיכנס ולקנות שם את התנור, אך באותו רגע עצמו נזכר ש...אין ברשותו עכשיו מעות לשלם עבורו, ונשאר לעמוד בחוץ. פתאום הגיח בהפתעה מן הצד יהודי פלוני, ממכריו, אשר הושיט לו סכום כסף. מה טיבו של כסף זה? הלה נקלע אל המקום שלא במתכוון. אולם כשראה אותו נזכר לפתע שלפני זמן רב ירד באופן מיוחד מירושלים לתל אביב כדי להספיד את אביו שלו המנוח, וללמוד ברבים לעילוי נשמתו. הוא התכוון אז לאחר ההספד למסור לידיו סכום כסף, עבור הוצאות הדרך ובעד טירחתו, אך משום מה באותו מעמד לא מסר את הכסף. עכשיו שפגשו החליט לקיים את מחשבתו.רבי יהודה, שכל ימיו נזהר מאד לבלי ליהנות מאחרים, ראה הפעם בצרוף המקרים אות מן השמים. הוא נאות לקבל את המעות לפי שעה (אח"כ פרע כסף אחר במקומם לצדקה) כדי לרכוש בהם את התנור. נפרד, איפוא, בברכה מאת האיש ונכנס אל החנות בענין התנור. אולם שוב התברר לו, שהסכום שבידו אינו מספיק, ויצא החוצה בידים ריקניות - ללא תנור. ויהי אך יצא מהחנות, נתקל שנית באותו יהודי מת"א, היהודי שנתן לו לפני רגעים אחדים את הכסף, והלה כמתנצל מספר לו שטעה ולא שילשל לידיו את כל הסכום שהתכוון לתת לו. אחרי שהשלים הלה את היתרה, הבחין רבי יהודה להפתעתו, שהסכום כולו מתאים בדיוק למחיר שעליו לשלם בעד התנור - ופנה לקנותו.(וזאת ליהודה)

באחד הסימנרים שהתקיים בעיר ערד,על ידי אחד הארגונים הנודעים לחזרה בתשובה ,השתתף שם בחור שהוריו חזרו בתשובה ואילו הוא נשאר תועה בדרכו. במשך כל הסמינר לא נטה לקבל עליו עול מצוות, ורק בלילה האחרון חל מפנה ביחסיו לתורה ומצוות - אבל עדיין לא היה מוכן לשמוע. בתוך כדי הדברים אמר "אם ההורים שלי יגיעו כעת מירושלים לכאן - אני חוזר בתשובה".כוונתו נשמעה באותו רגע כחלום באספמיא. לא עברו דקות מועטות ולפתע נפתחה דלת האולם והוריו נכנסו...התברר שאביו חלם שהבן נתון במצוקה ובסכנה גדולה. כשניסה לחזור ולהירדם חלם שוב חלום דומה, ולכן החליטו ההורים לקום ולבוא ברכבם לראות את שלום בנם. משמים סייעו לבן לחזור בתשובה על ידי שהוריו הגיעו אליו באופן מופלא כפי משאלתו הפתאומית.סיפור זה סופר רבי אורי קלרמן זצ"ל, ראש ישיבת 'כנסת חזקיהו' - כפר חסידים' בבואו להמחיש מהי 'השגחה פרטית'. אך מיד הוסיף: הצד השוה בכל המעשים הוא שהקב"ה מראה לנו את השגחתו! והמטרה היא לקרב את לבנו אליו. שהרי אם רחוקים זכו להתקרב על ידי כך, כל שכן שמוטל עלינו להתקרב יותר ויותר - ויש בזה דרגות בלי גבול.
(אור לישרים)

נשאל פעם רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל: איזו נקודה באמונה חשוב לתפוס ולאחוז בה בתקופתינו, שעליה נאמר "וצדיק באמונתו יחיה"? השיב: אמונה ב'השגחה פרטית'. שכל פרט ופרט מנוהל בהשגחה פרטית!
(דרכי החיים)

סיפור מההפטרה

וְהָיָה בֵּית יַעֲקֹב אֵשׁ וּבֵית יוֹסֵף לֶהָבָה וּבֵית עֵשָׂו לְקַשׁ: בספר "האיש על החומה" מסופר על התפרצות של קבוצת בריונים עם כלי נשק לביתו של רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, שאיימה לרוצחו נפש עקב עמידתו האיתנה על משמר התורה בעוז ובגבורה. מתחילה הגיב הרב בשלוות נפש. שלוותו הביכה את הבריונים שהגבירו את השתוללותם. משהגיעה ההשתוללות לשיא, והתיצב מולם — ואמר להם בקול תקיף: "הנני מוכן לקדש שם שמים! ירו בי ורצחוני! אני מהאמת לא אזוז כמלוא הנימה!" והמשיך לבאר בקצרה עיקרי השקפתו. בתגובה על הצעד המפתיע הזה נסוגו המתקיפים ויצאו את הבית.מאוחר יותר ביאר הרב את פשר התנהגותו ואת סוד הצלחתה במעשה שהיה בעיירה "שאדיק" בפולין. בעיירה שאדיק שבפולין חי מלשין יהודי שהטיל את אימתו על כל התושבים. צרות רבות המיט עליהם, ואיש לא העז לפצות פה. בחוצפתו דרש שבכל שבת ישב "במזרח" בבית הכנסת הגדול ויעלה לתורה "שישי". וכך היה.יום אחד נפטר רב העיירה, ובמקומו נתמנה אחד מגדולי התורה, שישב בבית מדרשו הקטן ועסק בתורה יומם ולילה. כששמע על מעללי המלשין, החליט לקיים "לא תגורו מפני איש", והודיע לגבאים שבשבת הקרובה יבוא להתפלל בבית הכנסת הגדול.שבת בבוקר. הגבאי קורא למלשין לעלות לתורה. ולפתע הרב מכה בחוזקה על העמוד וזועק: "מה לך ולתורה הקדושה?! פה טמא ומשוקץ, שמוסר ממונם ונפשם של ישראל לשלטונות, יברך על התורה? צא טמא!"המלשין המופתע מנסה להסתער על הרב, אך המתפללים עוצרים אותו. זועם ונעלב הוא פונה אל הדלת, ולפני שהוא יוצא הוא מניף אצבע מאיימת: "עוד אלמדכם לקח!"עברו כמה חודשים. הרב יצא עם שניים מתלמידיו לכפר סמוך, להיות מוהל בברית. באמצע הדרך נשמעת דהרת סוס. המלשין!פחד נורא תוקף את התלמידים. הרב נשאר שליו ושאנן.המלשין קופץ מן הסוס, צועד במהירות אל הרב... ומתכופף לפניו בהכנעה: "מורנו ורבנו, סלח לי! מחל לי על כל מה שעוללתי וחטאתי כנגדך!" מיד הוא קופץ בחזרה על סוסו ונעלם כשהמשיכו התלמידים הנדהמים את דרכם בליווי רבם אל מחוז חפצם, פתח הרב ואמר להם: "הנה אסביר לכם פשר המאורע. "כשראיתי אותו דוהר לקראתנו, חיפשתי הצלה באחד מפסוקי התורה, ונזדמן לי הפסוק במשלי: 'כמים הפנים לפנים, כן לב האדם לאדם'. מיד התחלתי להפך בזכותו. כמה אומלל הוא, כמה זקוק לרחמים על השפל שאליו הידרדר. מי יודע, אולי אילו קיבל חינוך נכון בילדותו לא היה מגיע לכך. כך המשכתי, עד שנכמרו רחמיי עליו ונעקרה מלבי כל טינה. ואז פעל הכלל: נכנסה בלבו מחשבה טובה: 'אולי הרב צודק, הלא עשה זאת לשם שמים ולא לשם קנטור'. לבו התרכך, והגיע לחרטה.""בדברים האלה הרהרתי גם אני," סיים רבי יוסף חיים, "כשעמדו מולי הבריונים."והוסיף שמצא לכך מקור בתורה. המלאכים מספרים ליעקב: "באנו אל אחיך אל עשו". ופירש רש"י: אתה אומר "אחי הוא", אבל הוא נוהג עמך כעשו הרשע, עודנו בשנאתו. וגם יעקב שונא את עשו, שהרי "משנאיך ה' אשנא".ואז: "וישא יעקב עיניו וירא והנה עשו בא ועמו ארבע מאות איש". הסכנה קרבה. ומה עשה יעקב? "וישתחו ארצה שבע פעמים עד גשתו עד אחיו". הוא כפה את מחשבותיו והפך בזכותו של עשו, "עד אחיו", עד שנעשה בעיניו כאחיו ממש.והתוצאה לא איחרה לבוא: "וירץ עשו לקראתו ויחבקהו". ומביא רש"י: "אמר רבי שמעון בן יוחאי, הלכה היא בידוע שעשו שונא ליעקב, אלא שנכמרו רחמיו באותה שעה ונשקו בכל לבו."

(מורשת אבות)

ועל הכל...

"פרפראות"

המגיד הירושלמי המפורסם רבי בן ציון יאדלר זצ"ל פתח פעם בדרשה שלו וכך אמר: - רבותי, שמעו מעשה שהיה: גביר אחד לקח חתן לבתו והבטיח לו נדוניה גדולה. לאחר החתונה נתגלה אותו בחור ככלי-ריק פוחז ובטלן, זולל וסובא, מבלה רוב ימיו בין קלי-עולם, שותה לשכרה ושולח יד במשחק קלפים. עמד וגרשו מביתו בחרפה. שהה אותו ריקן כמה ששהה מחוץ לבית חמיו עד שחזר והופיע בבית. משראהו הגביר שאלו: - כלום רוצה אתה לחזור בתשובה? - לא מיניה ולא מקצתיה - ענה הלה, לא תשובה ולא מעשים טובים, אבל נזכרתי בנדוניה שהבטחת לי ובאתי לבקשה...הסיפור גרם לקהל המאזינים לצחוק ולעג לאותו חתן שוטה, שאת בת הגביר זרק ואילו את הנדוניה הוא מבקש. קרא רבי בן ציון ואמר: - הא, רבותי אתם צוחקים, הא צוחקים? אבל אתם בעצמכם נוהגים כך; הקב"ה נתן את בתו, שהיא התורה לישראל, וכנדוניה נתן להם את ארץ ישראל. עכשיו זורקים אתם את התורה ורוצים לאחוז רק בנדוניה?

(אוצר מרגליות)

"ענין של טעם"

הטעם שהחתן אינו יוצא לבדו לשוק, מובא בספר "מנהג ישראל תורה" בשם פרקי דרבי אליעזר, שהחתן דומה למלך, מה המלך אינו יוצא לשוק לבדו ,כך החתן אינו יוצא לשוק לבדו.(אמרות והנהגות)

"מפי כתבם"

נשאלתי פעם על ידי איש חינוך חילוני, שהתפלא ואמר, לנו יש תמיד שיטות חדישות וכמה דרכים להדגים באופן מוחשי, אבל אצלכם שאין לכם קורסים לפדגוגיה איך אתם מחנכים? ועניתי לי: כל דרכי החינוך והשיטות שלכם, נבראו רק בשביל חינוך חיצוני, אבל יש חינוך בדרג עליון, שהמחנך מוצא את השפה לא לדבר אל החומר של החניך אלא לפנימיות נפשו ונשמתו, לחדור למעמקיו, ולזה אין צורך בשום שיטות חדישות ופדגוגיה. צריך רק לדעת היטב את השפה המיוחדת הזאת, והיא שפת החינוך של הישיבות. ואמרתי לו את המבואר בספה"ק (ב"דברי שמואל" ועוד) על מה שנאמר ביעקב "וישתחו שבע פעמים עד גשתו עד אחיו", שגם אצל עשו הרשע היתה במעמקים נקודה פנימית שהוא "חי" בה - "אחיו" של יעקב, אך שבע קליפות הקיפו את הנקודה הזאת, ובשבע השתחויות של יעקב הכניע את כל שבע הקליפות והגיע עד לנקודת האחוה שבו, ומיד נכנע עשו, 'ויחבקהו וישקהו'. ואם אצל עשו ככה, קל וחומר אצל ילד יהודי כשר, שנשמתו מתחת לכסא כבוד חוצבה, אשר גם אם קליפה קשה מקיפתו, על המחנך למצוא את הדרך איך לחדור לפנימיות נפשו, והוא על דרך המלטשים יהלומים. לפעמים יש יהלום שקשה למצוא את הזוית המתאימה שיכולים משם ללטש, אבל אם יד אומן מטפלת בו, מצליח למצוא את הנקודה המבוקשת ומתחיל ללטשו עד שמוציא מתחת ידו יהלום לנוי ולתפארת. אמנם התנאי הראשון בזה, שהמחנך יהיה חדור אמונה והחלטיות להקדיש למשימתו את כל כוחות נפשו עד שיצליח, וכל נפש תהיה יקרה בעיניו, לבל ידח ממנו נידח. ((האדמו"ר רבי שלום נח ברזובסקי זצ"ל מסלונים)

"מקום לשאלה"

<u>שאלה:</u> איך יתכן שאדם אכל מאכל, ומשום כך נתחייב לברך עשרים ברכות?

<u>תשובה:</u> מבואר בשו"ע (הל' שבת סימן רצ"ד ס"א) אם טעה ולא אמר "אתה חוננתנו" בתפילת מעריב במוצאי שבת, אינו חוזר מפני שיבדיל על הכוס, אבל אם טעם, קודם שהבדיל על הכוס, צריך לחזור ולהתפלל, ולהבדיל בתפילה. נמצא שאם טעם כדי שיעור ברכה אחרונה, נתחייב לברך עשרים ברכות: ברכה אחת של ברכה אחרונה, ותשע עשרה של התפילה. (יש לומר)

מִפְתְּגֵמֵי אוֹרַיְתָא

<u>פתגמים, נצנוצי מחשבה, ורעיונות בדרכה של תורה</u>

אל תחליף חבר קדמון בחבר חדש (המאירי)

אין הטבה, אלא זו שלא תצמח ממנה רעה לאחרים. (רבי ישראל סלנט)

התפילה היא מטה עוז ביד כל אדם, וכל שישים האדם מבטחו בו יתברך, כן יעלה וכן יצליח.(חזון איש)

לע"נ
נתנאל בן ציפורה ושלמה
רפאל בן אסתר
ת.נ.צ.ב.ה

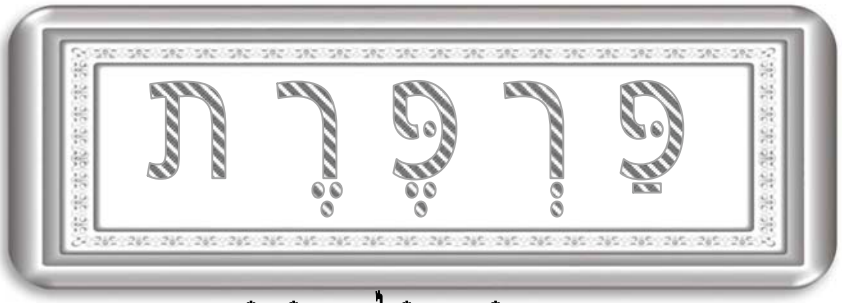

גליון
665

פרשת וישלח תשפ"ד

וְהָיָה הַמַּחֲנֶה הַנִּשְׁאָר לִפְלֵיטָה (לב, ט)

התקין עצמו לג' דברים: לדורון, לתפלה ולמלחמה (רש"י)

אבותינו הקדושים הרגישו בנוכחות הקב"ה בחייהם, וידעו תמיד שלמרות שצריכים לעשות השתדלות טבעית, עדיין עיקר ההשתדלות היא ע"י תפילה לה', אמונה בו, ובטחון בישועתו.

* * *

סיפר הרה"ג רבי יצחק שבדרון, בנו של הגה"צ **רבי שלום שבדרון** זצ"ל: 'עוצר' בתקופה שקדמה למלחמת השחרור היה מעשה של יום ביומו, ומי שהיה נתפס כשהוא מהלך ברחוב בשעת העוצר הכניס את עצמו לסכנה גדולה, שהגיעה לפעמים עד כדי 'פיקוח נפש'...

פעם אחת בעת העוצר, ואני הייתי עדיין ילד קטן, התעוררתי בבוקר, וכדרכו של ילד פתחתי את החלונות כדי להביט בטנקים שסבבו ברחובות. כשראה אבי בכך צבט בלחיי ואמר לי כדברים האלה: "כיון שהתעוררת כל כך מוקדם אני רוצה שתלך לבית הכנסת הגר"א, שם עומדים כעת עשרות איש בתפילת ותיקין, ותביא להם מזונות וקפה". גם אני, כילד, ידעתי את הסכנה הכרוכה ביציאה לרחוב בשעת העוצר, ושאלתי את אבא האם אינו חושש מכך. ואבא השיב לי, כשבת צחוק על שפתיו: "אני אתפלל עליך, אל תדאג".

מה שר' שלום כנראה לא ידע, שהחיילים הבריטים שהיו ממונים על שמירת העוצר הסתתרו מתחת לחלונות ביתו, וכשאך יצא הילד את הבית קפצו אלה ממחבואם וציוו עליו להרים את הידיים... יצחקל"ה הקטן ממשיך ללכת כאילו לא אירע דבר והחיילים בעקבותיו באקדחים שלופים. כך הלך כברת דרך ארוכה למדי עד בית הכנסת הגר"א, "וכיון שלהיכנס לבית הכנסת היה אסור להם על פי חוק, מיהרתי להיכנס פנימה ונעלמתי מעיניהם". מבעד לחלונות הוא מבחין שהחיילים ממתינים לו בחוץ ולבו נוקש... אבל כיון שאבא הבטיח שיתפלל עליו... יצא הילד מבית הכנסת והחל לצעוד לכיוון הבית. מפקד הפלוגה הבריטית התקדם לעבר הילד, וכדי להוכיח לו שהחוצפה שלו נגד החיילים עברה כל גבול הרים את רגלו - עם הנעל הצבאית הכבדה - כדי לבעוט בו בעוצמה. והנה, אך הרים את הרגל, מעד הקצין והתגלגל כמה פעמים, ללא שהייתה סיבה הגיונית לכך. "אני המשכתי ללכת בנחת, והחיילים כבר לא העזו לפגוע בי... כי אבא התפלל...", סיים רבי יצחק את סיפורו.

* * *

על דלת ביתו של מרן **ה'חזון איש'** זצ"ל, התדפק יהודי, כולו שפוף, ופניו המיוסרות גילו שהוא זקוק לישועה רבתי. הוא סיפר למרן זצ"ל שלפני כמה ימים לא הרגיש בטוב, עד שאולץ להתאשפז בבית חולים. לאחר סדרת בדיקות גילו הרופאים זיהום בגופו, ו'הודיעו' בצער שנותרו לו רק ארבעה ימים לחיות... האיש פרץ בבכי נסער, והחזון איש הרגיעו וליטפו בחיבה. תוך כדי כך פתח לפניו חומש בראשית ואמר ליהודי החולה: "הנה תראה מה ברא השי"ת ביום הראשון", והחל לפרט בפניו את הדברים שנבראו ביום הראשון. "ותראה מה הספיק הקב"ה לעשות ביום השני לבריאת העולם", ושוב קורא החזו"א את הפסוקים ומונה אחד לאחד את הדברים שנבראו ביום השני. וכך ביום השלישי, וכך ביום הרביעי. "נו, ואם בורא כל העולמות, יכול היה בארבעה ימים לברוא כל כך הרבה דברים, האינך מאמין" - אמר מרן החזו"א - "שבתוך ארבעה ימים הוא יכול לברוא עבורך תרופה שתשקם את גופך ותהפוך אותך לאדם בריא לחלוטין?!".

החזון איש עודד את החולה שלא יתייאש, אלא יתפלל על עצמו ויפיל תחינה ובקשה לפני בוראו שירפאו מהזיהום, "וכיון ששערי תפילה לא ננעלו, בוודאי לא בפני תפילת החולה, שהיא תפילה בעת צרה, תיוושע גם אתה בישועת עולמים", אמר מרן זצ"ל.

הדברים יצאו מפיו של מרן זצ"ל, ועיניו של היהודי אורו. בימים הבאים הוא הרבה להתפלל לפני השי"ת, ומאחר שהדברים יצאו מפה קדוש, אירע לו נס של ממש, וממש באותם ימים הובאה ארצה מאמריקה תרופה חדשה נגד זיהום. החולה שלנו היה אחד הראשונים שעליו נוסתה התרופה, והתברר שה'נסיוב' שלה התאים במיוחד לזיהום שקינן בגופו. בתוך זמן קצר הבריא האיש וחזר להתהלך כאחד האדם.

מסיפור זה אפשר ללמוד עד כמה האמונה שלנו בכוח התפילה לוקה בחסר. צר לנו לומר זאת, אבל אם היו שואלים אותנו במקרה הנ"ל 'האם התפילות שנתפלל על חולה זה, יביאו לרפואתו', התשובות לא היו מעודדות,

בלשון המעטה... ומה שקרה הוא, שבאמת החולה התרפא ויצא משברו.

* * *

סיפר הגאון רבי **יצחק זילברשטיין** שליט"א: פעמים רבות נכנסתי עם יהודים חולים אל מרן גאון ישראל **הסטייפלער** זצוק"ל, ואחרי שבירך אותם בחום לבו היה נוהג לומר: "אל תמתינו שמישהו אחר יתפלל בעדכם, תתפללו בעצמכם על עצמכם, ודעו שהתפילה תמיד עוזרת. כל תפילה. אין דבר כזה שתפילה חוזרת ריקם! לא קיים דבר כזה במציאות!".

פעם ניגש אלי חולה ואמר לי שגם הוא שמע את הדברים יוצאים מפיו של הסטייפלער, "אבל מה אעשה שמזה תקופה ארוכה אני מתפלל ומתפלל אל הקב"ה בכוונה גדולה ושום דבר לא זז...". שאלתו, כמובן, אינה שאלה, ומן הדין היה לחזור בפניו שוב ושוב על דבריו של הסטייפלער ולחזקו בעניין זה כדי שיאמין שאכן כך הם פני הדברים, ששום תפילה אינה חוזרת ריקם וכל מילה וכל הגה שאדם מוציא מפיו בעת התפילה משפרים את מצבו בזה ובבא. אבל כיון שהיהודי היה שבור ורצוץ, ונזקק לעידוד, החלטתי לסבר את אוזניו בסיפור ששמעתי באותה תקופה: בין שתי מלחמות העולם נסע אחד משליטיה של צרפת לביקור ברוסיה בליווי פמליה גדולה של שרים ויועצים. בבואם לרוסיה הוגשה לפניהם ארוחת צהרים דשנה בביתו של השליט המארח. בין המאכלים שהונחו על השולחן היה גם ה'קישקע', והמאכל הזה התחבב במיוחד על השליט הצרפתי עד־כדי־כך שלא התבייש ללקק אצבעותיו בעת האוכל ואף לבקש עוד... בעיצומה של הסעודה הוא קרא לטבח הראשי שלו וציווה עליו שייגש לעמיתו, הטבח הראשי הרוסי, וייקח ממנו את המתכון להכנת הקישקע, "וכשנחזור לצרפת תעשה לי את האוכל הטעים הזה מדי יום ביומו". הטבח הצרפתי עשה את שנצטווה, וכשהגיעה חזרה לארמון בפריז הכין גם הוא את הקישקע והגישו לפני השליט, שעשה 'הכנות רבות' לפני שישב לאכול, ביודעו שעכשיו הוא הולך לטעום את אחד המטעמים שהתחבב עליו ביותר בעת האחרונה. הטבח הראשי עומד לצידו, ממתין למחמאות שתצאנה מפי ה'בוס' שאולי יחליט אף על העלאה במשכורת עקב המאכל הטעים שהוכן לו. והנה רק קירב השליט את התבשיל לפיו וכמעט שהקיא מחמת הריח הנורא שנדף ממנו... הוא ניסה, לשווא, לשמור על קור רוחו וכילה את זעמו בטבח הראשי תוך שהוא צועק עליו בכעס נורא: "מה קרה לך? הרי כשטעמתי ממאכל זה ברוסיה הרגשתי בו טעם גן עדן ולא היה מאכל יותר טוב ממנו, ומה אירע עתה שאינני יכול אפילו לקרב את המאכל מחמת הריח?! הלוא מן הדין אני צריך לפטר אותך באופן מיידי!". נבהל הטבח הראשי לנפשו ולפרנסתו ולא ידע מה להשיב לאדונו. "עשיתי ככל שציוויתני ולקחתי מעמיתי הרוסי את המתכון המדויק, רשמתי כל מילה ומילה ולא החסרתי ולו פרט אחד מכל מה שהיה כתוב שם". השליט הצרפתי לא נרגע. "העצה היחידה שיכול אני לתת לך לפני שאפטר אותך ממשרתך", אמר לטבח הראשי, "היא שתחזור לרוסיה, תספר לטבח הראשי מה קרה, ותשאל אותו על מה ולמה הבאיש כל הקישקע".

בלית ברירה חזר הטבח בבושת פנים לרוסיה, וכאשר שמע עמיתו את מה שאירע שאל אותו שאלה אחת: "האם שטפת את הקישקע לפני הבישול?". הביט הצרפתי בתמיהה על עמיתו הרוסי, והשיב בשלילה. "וכי היכן היה כתוב במתכון שצריך לשטוף את הקישקע?!...". "סכל שכמותך", הגיב הרוסי בגיחוך. "יש דברים שלא כותבים במתכון... כל אחד צריך להבין לבד שאי אפשר להכניס לסיר הבישול סוג כזה של מאכל כמו קישקע [שעשוי ממעיים של בהמה] מבלי לשטוף אותו לפני כן... ואתה עוד מתפלא מדוע הבאיש המאכל שעשית?!".

החולה הקשיב לסיפור בשום שכל אבל עדיין לא הבין מה ברצוני לומר לו. ואז נטלתי את ידיו בחביבות והסברתי לו שהלקח שאפשר להוציא מכאן הוא, שכשם שלפעמים אפשר להעתיק את המרשם הכי טוב והכי טעים, אבל אם לא שוטפים לפני כן את המאכל לא ייצא מכך מאומה, כך המסקנה גם לגביו בענין התפילה - כפי ששמעת מפי הסטייפלער, אין לך מרשם בדוק ומנוסה יותר להצלחת האדם ולרפואתו מאשר התפילה. ברם, כאשר הנך בא וטוען שהתפילה לא פועלת אצלך מאומה אתה צריך לבדוק האם שטפת את הפה שלך לפני התפילה מכל הדיבורים האסורים, לשון הרע ושקרים, רכילות וחנופה, כי אם לא שטפת כיצד תועיל התפילה?. בוודאי כל תפילה פועלת משהו, וכל תפילה יכולה היא שתעלה לשמי שמים ותמליץ לפני כסא הכבוד בעבור המתפלל; אבל בתנאי אחד: שהפה, דרכו יוצאת התפילה, יהיה נקי ומטוהר מכל רבב.

[מתוך הגדה של פסח 'חשוקי חמד']

התפילה היא מ'הדברים העומדים ברומו של עולם' - כלשון חז"ל (ברכות ו: וברש"י שם), ולכן מובן מה שידוע ומפורסם שיש הקפדה מיוחדת בשמים על הזלזול בתפילה, ומאידך, הזהירות בכבוד התפילה משפיעה חסד ורחמים על הנזהרים בכך.

* * *

סיפר הגה"צ רבי **אלימלך בידרמן** שליט"א: "סח לי אברך ת"ח מופלג אשר הנני מכירו משחר נעוריו, וכבר הרבה שנים סובל מאד מ'חור' בעור התוף שבאזנו, ומדובר בייסורים קשים ממש. ובפרט שבכל השנים הללו נאסר עליו לטבול במקווה כי המים מסוכנים למי שיש לו חור לו באזניו... והנה ביום הושענא רבה [תשע"ה] היה אצל רבו שהורה לו שהגיע הזמן לעבור ניתוח באזניו. כמה עסקני רפואה חשו לעזרתו והצליחו לקבוע לו תור לניתוח. כשהגיע היום ונכנס לבדיקה אצל הרופא המנתח לפני הניתוח - אירע נס ופלא - הרופא בודק אותו ואומר שהכל בסדר, הוא

בריא ושלם ואין באזנו כל זכר לחור... היה זה מפליא, שהרי כל מכיריו יודעים בבירור שהלה סובל מאד באזניו... עד שהאברך נזכר שבר"ה האחרון קיבל על עצמו שלא לדבר בשעת התפילה, וכנראה שבזכות ש'סתם' פיו ריחמו עליו מן השמים ו'נסתם' חור אחר כנגד זה... **[מתוך 'באר הפרשה']**

* * *

מרן **הגר"ש ואזנר** זצ"ל אמר [הדברים הובאו בספר ב'רומו של עולם' עמוד שמ"ו] וז"ל: "התפשטות המחלה הנוראה המפילה חללים רבים, נגרמת משום שאנשים מזלזלים בקדושת בית הכנסת ומדברים דברים בטלים בשעת התפילה, וזוהי הסיבה שהתפילות אינן מתקבלות לפני כיסא הכבוד - מאחר שמדברים באמצע התפילה". והוסיף, שאם המתפללים יפסיקו לדבר בשעת התפילה, המחלה תיעצר.

* * *

סיפר הגרמ"י שניידר שליט"א 'החברותא' של מרן **הגראי"ל שטיינמן** זצ"ל, ממה שזכה לשמוע ממרן זצ"ל בגודל ענין הזהירות מלדבר בעת התפילה: "מעשה שהיה עם רבינו בשנת תשנ"ז, כשהיה עדיין מתפלל מעריב בביהכ"נ 'יוצאי פוניבז' ברחוב חזו"א 10, והיו באים להתייעץ עמו אחרי התפילה, וביקש לצאת מתחילה מבית הכנסת, ולדבר רק אחרי שעברו את מפתן הכניסה. באחד הימים הגיע גברא רבא וניגש אחרי התפילה לרבינו לומר 'שלום עליכם', והמשיכו בכמה מילים. ורבינו לא רצה לומר לו 'בא ונצא החוצה', מפני הכבוד. אך לאחר מכן אמר לי רבינו בכאב: 'רק קיבלתי על עצמי שלא לדבר בבית הכנסת, ומיד בא השטן להכשילני'. וראיתי אח"כ שרשם רבינו לעצמו כמה קבלות, ואחת מהם היתה שלא לדבר דברים בטלים בבית הכנסת, והבנתי כוונתו. כמו כן כשהסכים רבינו לעשות מניינים לתפילה בבית, אמר לי שיש בזה מעלה גדולה, כיון שאי"ז בית הכנסת, ואין בזה את החומר של איסור דיבור דברים בטלים [כמובן שלא בתפילה, רק לענות לאנשים הבאים להתייעץ וכו']". עוד סיפר הגרמ"י שניידר: "אחד ממתפללי בביהכנ"ס 'יוצאי חברון' ברחוב האר"י בב"ב נהיה חולה והיה במצב חמור מאד, ובאו לשאול את מרן הרב שטיינמן זצ"ל עצה לחיזוק. אמר להם מרן שיקבלו על עצמם שלא לדבר באמצע התפילה. תיכף ומיד קיבלו עליהם את התקנה הזו בכל החומר, וב"ה זכה אותו אדם לחיות ולתפקד עוד כעשרים שנה!. וכבר לפני תשע עשרה שנה אמר לי רבינו להוציא קונטרס דברי חיזוק ואמר לי לכתוב כדלהלן: 'קבלה טובה להינצל מדבר רע, שלא לדבר בבית הכנסת ובית המדרש דברים בטלים. וכידוע המעשה עם התוי"ט שתיקן 'מי שברך' על זה כי נתגלה לו שהיתה תביעה בשמים על זה. ובימי החורבן האחרון - השואה - ידוע כי בארצות המזרח לא הגיעו הגזירות כי הם היו נזהרים מאד בקדושת ביהכנ"ס וביהמ"ד. וכמה פעמים יעץ רבינו דבר זה לקבלה כדי לבטל גזירה רעה. **[מתוך 'עטרת תפארת']**

קָטֹנְתִּי מִכֹּל הַחֲסָדִים וּמִכָּל הָאֱמֶת אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת עַבְדֶּךָ (לב, יא)

כאשר עומד יעקב לפגוש את עשו התפלל וביקש: "הצילני נא מיד אחי מיד עשו פן יבוא והכני אם על בנים". אך תחילה נשא תודה לה' ואמר - "קטנתי מכל החסדים... אשר עשית את עבדך". ראשית חייבים לומר תודה ורק אחר כך לבקש. אדם שאינו מודה, מחמיץ את ההזדמנות לקבל שפע אלוקי מן השמים.

* * *

נביא סיפור מפי בעל המעשה. ר' שמואל, יהודי חם המתנדב במערך ההסעות של ארגון החסד הנודע 'עזר מציון' מספר: "בביתי אחד עשר ילדים, כולם ברוך ה' בריאים, חכמים ויראי ה'. והנה, לפני כשלשה חודשים, שמתי לב כי בני הבכור החל להיות קצת מודרני, הוא החליט יום אחד כי במקום שפאותיו תהיינה מסולסלות לפני אוזניו, הוא ילך עם פאות מסולסלות אחרי האוזניים. 'נו, נו', אמרה אשתי, 'לא כדאי להעצים את הענין. עם הזמן הוא יתבגר ויחזיר את פאותיו למקומן'. גם אני סברתי כמותה. היינו אופטימיים וחדורי תקוה. האמנו כי בננו הבכור הינו בסך הכל נער יקר, המשקיע את כולו בגמרא וספוג באמונה טהורה בה', ומן הסתם תוך זמן קצר ישוב מסורו ויחזור לדרך הישרה שסללנו עבורו כל חייו. אלא שטעינו טעות חמורה. ההתדרדרות הרוחנית שלו נעשתה בקצב מואץ, מבלי שתהיה לנו יכולת לעוצרה. למרבה דאבוננו התרועע בננו עם חברים מדורדרים, ללא שידענו על כך. בהשפעתם ההרסנית הוריד את הכיפה והתרחק מכל מה שריח יהדות נודף ממנו. נחרדנו עד עומק נשמתנו. בננו, ציפור נפשנו, אכזב אותנו קשות. כל החיים השתוקקנו לראותו בן עליה. והנה המציאות טופחת על פנינו וספגנו מהלומה כואבת...

כהורים למשפחה ברוכה, גם דאגנו לשלומם הרוחני של יתר ילדינו, שלא ישפיע עליהם חלילה בדרכיו הקלוקלות. תחילה בטובות, ומשלא הועילו, פנינו בהכוונת מומחים לשיטת 'המקל' - התרעות, עונשים ודברי תוכחה. אולם מאומה לא עזר. הבחור התחפר בדרכו ולא היה קשוב לדברי כיבושין ומוסר.

אשתי ואני הרגשנו מרוסקים. הבית שלנו נהרס, זו היתה גזירה איומה עבורנו. מלבד כל זה, החל נגדנו מסע של ביזיונות והשפלות. השכנים הרחיקו, ובצדק, את ילדיהם מביתנו, אשר היה תמיד שוקק חיים וחברה. פתאום הפכנו 'מנודים' בשכונה הענקית שלנו. כולם הסתכלו עלינו ברחמנות והיו שהפנו אלינו אצבע מאשימה. הבנו אותם. אף אחד אינו חפץ שילדיו יתגוררו ליד מי שהשפעתו הרסנית, במיוחד כשמדובר בבני בכורי שהינו בחור עוצמתי, כריזמטי ובעל כושר מנהיגות. כל הפדגוגים הורו לנו, למרות הנסיון הקשה, לקרב את הילד, להשאיר מולו ערוץ של קשר ולנהוג

עמו בכבוד. הבעיה היתה שהילד דחה את קרבתנו בשאט נפש. הוא לא היה מוכן לקבל מאתנו שום יחס. נראה כאילו מחק אותנו לחלוטין מהחיים שלו.

יום אחד הסעתי ברכבי את הרב **בן-ציון סנה** שליט"א, ושפכתי לפניו את לבי בענין הזה. הרב הקשיב לי בדומיה, לפתע התנער משתיקתו ואמר לי: "שוב לביתך ונסה את הדרך של הודיה לה' לפני כל תפילה תחינה ובקשה שאתה מוציא מפיך". באותו יום שבתי לביתי, כששביב תקוה בלבי. כאשר נמו ילדי הקטנים ובביתי שררה דומיה, התיישבתי עם אשתי, כשלפני מחברת ומכשירי כתיבה. 'עכשיו אנחנו כותבים את כל הטובות שעשה עימנו ה' עד כה', אמרתי ואור חדש בעיני. בתחילה אשתי חייכה: 'לא חבל על הזמן של שנינו? יש לי עוד הרבה משימות לערב זה. הרי פסח מתקרב בצעדי ענק, ועבודות הנקיון - נראה שאין להן סוף'. 'זאת איזושהיא סגולה שנתן לי היום הרב בנציון סנה, בשביל שרוליק שלנו...', הבהרתי לה קצרות.

וכך החלו בני הזוג לפרט את כל החסדים העצומים שמלווים אותם בימי חייהם. "צריך להגיד תודה לה' שנישאנו", פתח הבעל. "וכמובן שה' נתן לנו ילדים", השלימה זוגתו. "והם בריאים ושלמים, חכמים ומוצלחים", הזכיר ר' שמואל ופרץ של הכרת טובה גאה מקרבו. "ועל כך שיש לנו בחסדי ה' קורת גג לדור בה", הוסיפה האשה בהודיה. "וחייבים להודות לבורא עולם על כך שיתר בננו קמים כל יום לתפילה והולכים לישיבה... כמה אחרים במקומם היו נשברים", חידד הבעל את הסייעתא דשמיא המיוחדת שלהם. אט אט, בתהליך כתיבה פנימי ומחושב, התמלאה המחברת בעשרות תודות למנהיג כל הברואים, על חסדיו הגדולים והקטנים שעשה עם כל יצוריו. לפנות בוקר, כשהיתה רשימת התודות גדולה ועמוסה, נשאו ההורים עיניהם השמימה וביקשו בלב מורתח: "אנא בורא עולמים, עזור לנו בבקשה עם בננו בכורנו, שרוליק בן יוכבד, טע בלבו רצון לשוב לדרך הישרה". כך עלו על יצועם, כשעיניהם אדומות ונפוחות מבכי והמחברת מוצפנת במגירתם.

בהגיע ליל הסדר, התיישבו כל ילדיו של ר' שמואל סביב השולחן הערוך. 'בניך כשתילי זיתים סביב לשולחנך', חש האב המאושר כמלך. גם שרוליק, בנו הבכור, הצטרף לסדר ועקב בדריכות אחר אביו. "ילדים, היום, לפני שנתחיל בסדר, נפתח בהקדמה קצרה", דפק האב קלות על השולחן והניח למולו את מחברת ההודיה לה'. "תחילה ברצוני לקרוא באוזניכם את כל אשר עלינו להודות לבורא העולם, כפי שרשמנו אמא ואני לפני כשבוע ימים".

הילדים היו המומים, זו להם הפעם הראשונה שאביהם נוהג כך. תמיד הוא ממהר להתחיל בסדר, והיום משום מה הוא נינוח ושליו. פניו קורנות והשמחה פורצת מתוכו. ר' שמואל קרא בפרטי פרטים את כל הטובות שגמל ה' עמו ועם בני משפחתו. רק לאחר מכן החל לקרוא בהגדה. כאשר הגיע לנאמר בהגדה - "אילו פינו מלא שירה כים", "ולפיכך אנחנו חייבים להודות", החל לשיר בשמחה עצומה, ובחדר השתררה אוירה של הכרת טובה לה'.

חלפו שבועות. יום אחד, באמצע ספירת העומר, מגיע בנו בכורו הביתה, כאשר כיפה זערורית מתנוססת על ראשו. אף אחד לא אמר מילה. בני הבית קיבלו הוראה שלא להתערב בענייננו. גם ההורים השתוממו, אך אצרו את פליאתם בלבם. הם חששו לחבל בהתקדמות הקטנה של הבן. בחלוף מספר ימים הבחינו בסימנים של פאות המפארות את צדעי פניו של הנער. האם נכון רואות עיניהם? האם אלה סימני הישועה הממשמשים ובאים?... בחג השבועות הגיע הבן לבית הכנסת, לאחר זמן רב שלא דרך במקום. האב שפשף עיניו בתימהון ופחד להוציא מילה מיותרת מפיו. הוא התפלל שרגעי ההארה הללו של הבן לא יפוגו לעולם. בראש חודש תמוז כבר נכנס הבן הביתה בלבוש של 'בחור ישיבה' - עם המגבעת, החליפה וציציותיו מתנופפות לצדדים. "אבא, החלטתי סופית - אני חוזר לישיבה", הודיע לאביו בקול בטוח. האב המאושר נפל על צווארי בנו, חיבקו, נשקו, הרעיף עליו קיתונות של חום ואהבה ולאחר מכן שאל אותו: "אמור לי בני, מה קרה? מה גרם למהפך הנפלא הזה שעשית?".

הרכין הבן פניו ואמר: "אבא, כל חיי שמעתי ממך ומאמא: 'כשיהיה לנו כסף - אז תזרח השמש', 'לכולם יש ורק לנו אין'... והייתם מתלוננים ומקטרים על המצב שלכם. גדלתי בהרגשה חמוצה של חסר ולכן פניתי לחפש את האושר בחוץ. פתאום, בליל הסדר, אני שומע את רשימת התודות שלכם, הוריי. עקבתי אחריכם וראיתי שזה רציני אצלכם - ההודיה והכרת הטוב באמת ממלאים את לבכם. הנה, במהלך הסדר נשברו כמה צלחות יוקרתיות ואתה פלטת בחיוך: 'לא נורא, יש הרבה זכוכיות בבית, וברוך ה' ששפך חמתו על עצים ואבנים'. אחר כך היו תקלות טכניות נוספות, שעשויות היו לגרום עוגמת נפש, כמו מיץ הענבים שנשפך והכתים את המפה החדשה בכתם שלא יורד. ציפיתי לשמוע מילה, ובמקום זה אמא חייכה ואמרה: 'נו, נשתמש מחר במפת הקרם. יש לנו עוד הרבה מפות בבית'. זה גרם לי שינוי מהותי. פתאום רציתי להידמות לכם, לחקות אתכם, להיות כמותכם, חביבים ומאירי פנים, שיודעים באמת להודות לה' על כל הטוב שקיבלו... לאחר הפסח ישבתי עם עצמי והחלטתי לכתוב את כל הטובות שעשה עמי ה'. הרשימה התארכה ואני מוסיף וכותב, ממלא ומודה. לאחר שהדפים התמלאו שאלתי את עצמי בגילוי לב: 'איך אני יכול להפנות עורף לקב"ה, אחר שגמל עמי כל כך הרבה חסדים וטובות?'. אז החל הצעד הראשון, והנה אני כאן, מוכן ומזומן לשוב לדפי הגמרא".

ר' שמואל וזוגתו ליוו את בנם בכורם בדרכו לישיבה לבעלי תשובה, כשדמעות הודיה לה' מציפות את עיניהם. הם זכו לישועה! תפילתם בקעה רקיעים. ושניהם ידעו כי הם העניקו לעצמם ולילדיהם את מנת החינוך הטובה ביותר שיכלו להעניק אי פעם!. **[מתוך 'האמנתי ואדברה']**

פניני בית לוי

שע"י ביה"כ "בית לוי", רח' יוסף חכמי 48, מדורגי בית וגן ירושלים

מאמר הרב

נערך מספרו החדש של הרב שליט"א פניני בית לוי - חלק ג' > לרכישת הספר חייגו 0586666447 | 0585664447

אין דבר קטן ברוחניות

בְּ פָּרָשָׁה הַזֹּאת יֵשׁ יְסוֹד חָשׁוּב מְאֹד שֶׁכְּדַאי לַעֲמֹד עָלָיו. יַעֲקֹב שָׁכַח כַּמָּה פַּכִּים קְטַנִּים, הוּא לֹא מְוַתֵּר עֲלֵיהֶם וְחוֹזֵר לָקַחַת אוֹתָם לְמָרוֹת הַסַּכָּנָה. מִי פּוֹגֵשׁ אוֹתוֹ? שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו שֶׁנֶּאֱבַק אִתּוֹ. הֵם מַתְחִילִים לְהִתְקוֹטֵט וְלָרִיב עַד עֲלוֹת הַשַּׁחַר, "וַיַּאֲבֵק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר". צָרִיךְ לְהָבִין שֶׁהָיְתָה כָּאן מַמָּשׁ מִלְחָמָה וּבְסוֹפוֹ שֶׁל דָּבָר הַמַּלְאָךְ הֵבִין שֶׁהוּא לֹא יָכוֹל לְנַצֵּחַ אֶת יַעֲקֹב, כִּי הוּא הָיָה בְּדַרְגָּה גְּבוֹהָה מְאֹד. לֹא הָיְתָה כָּאן סְתָם הֶרְמַת יָדַיִם, זֹאת הָיְתָה מִלְחָמָה רוּחָנִית וְלָכֵן, "וַיִּגַּע בְּכַף יְרֵכוֹ", "וַתֵּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב בְּהֵאָבְקוֹ עִמּוֹ".

בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ כָּתוּב שֶׁנֶּגַע בְּיֶרֶךְ. הַיֶּרֶךְ מְחַבֶּרֶת אֶת הַכֹּחַ שֶׁעִמּוֹ אָדָם יָכוֹל לִדְרֹךְ עַל הָרַגְלַיִם לְפִיזִי, וְזֶה לְמַעְלָה ה"תָּמְכִין דְּרַבָּנָן". מֵאָז שֶׁיַּעֲקֹב קִבֵּל אֶת הַמַּכָּה מְשָׁרוֹ שֶׁל עֵשָׂו, נִפְגְּעוּ כָּל תּוֹמְכֵי הַתּוֹרָה. בְּרוּךְ הַשֵּׁם בְּכָל דּוֹר יֵשׁ הַרְבֵּה מַחֲזִיקֵי תּוֹרָה, אֲבָל מִנֶּגֶד יֵשׁ לֹא מְעַט שֶׁלֹּא זָכוּ לִתְרֹם לַתּוֹרָה. הֵם תּוֹרְמִים לְכָל מִינֵי אֲגֻדּוֹת וּדְבָרִים חִסְרֵי עֵרֶךְ, אֲבָל לֹא מוּכָנִים לִתְרֹם לַתּוֹרָה. לֹא מְדֻבָּר בַּאֲנָשִׁים שֶׁלֹּא קְשׁוּרִים לַדָּת, וּבְכָל זֹאת הֵם לֹא רוֹצִים לִתְמֹךְ בְּלוֹמְדֵי תּוֹרָה. זוֹהִי הַפְּגִיעָה שֶׁל שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו, אֶלָּא דִּבְרֵי הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ - פְּגִיעָה יְשִׁירָה בְּתוֹרָה. בְּסוֹפוֹ שֶׁל דָּבָר מְבַקֵּשׁ הַמַּלְאָךְ מִיַּעֲקֹב שֶׁיְּשַׁלַּח אוֹתוֹ, כִּי הוּא צָרִיךְ לָשִׁיר אֶת שִׁירַת הַמַּלְאָכִים, וְאָז הֶחְלַף שְׁמוֹ שֶׁל יַעֲקֹב לְיִשְׂרָאֵל.

כָּאן מִתְעוֹרֶרֶת שְׁאֵלָה גְּדוֹלָה וַעֲצוּמָה: יַעֲקֹב יוֹדֵעַ שֶׁלַּחֲזֹר לְבַד אֶת כָּל הַדֶּרֶךְ זֹאת סַכָּנָה, וּבִשְׁבִיל מָה, בִּשְׁבִיל פַּכִּים קְטַנִּים. כַּמָּה זֶה עוֹלֶה? כַּמָּה פְּרוּטוֹת, בִּשְׁבִיל זֶה לַחֲזֹר? לְפָעָמִים נוֹפְלִים לָאָדָם כַּמָּה שְׁקָלִים, הוּא מִתְעַצֵּל וְלֹא מֵרִים אוֹתָם וּמַמְשִׁיךְ לָלֶכֶת, וְיַעֲקֹב חוֹזֵר בְּדֶרֶךְ מְסֻכֶּנֶת בִּשְׁבִיל כַּמָּה פַּכִּים קְטַנִּים? זֶה לֹא מוּבָן! מְלַמְּדִים אוֹתָנוּ חַזַ"ל: "לְפִי שֶׁצַּדִּיקִים מָמוֹנָם חָשׁוּב לָהֶם יוֹתֵר מִגּוּפָם כִּי לֹא פּוֹשְׁטִים יָדָם בְּגֵזֶל". גַּם זֶה לֹא מַסְפִּיק מוּבָן, הֲרֵי הַתּוֹרָה לֹא מְשַׁבַּחַת אֶת הַכֶּסֶף וְהַמָּמוֹן, רַק אִם יֵשׁ סִבָּה מְיֻחֶדֶת לְכָךְ. כֶּסֶף הוּא לֹא דָּבָר בַּעַל מַשְׁמָעוּת. צָרִיךְ לָדַעַת לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ אֲבָל בְּפַשְׁטוּת, לֹא לָתֵת לוֹ חֲשִׁיבוּת מְיֻחֶדֶת וְאִדְּרַבָּא, בְּמַסֶּכֶת אָבוֹת אוֹמֵר הַתַּנָּא: "בְּשָׁעַת פְּטִירָתוֹ שֶׁל אָדָם לֹא מְלַוִּין לוֹ לֹא כֶּסֶף וְלֹא זָהָב... רַק מִצְוֹות וּמַעֲשִׂים טוֹבִים".

אִם כֵּן כֶּסֶף אֵין חֲשִׁיבוּת, וְכָאן מְדֻבָּר בְּאָדָם צַדִּיק שֶׁאָצְלוֹ הַמָּמוֹן חָשׁוּב. לָמָּה יַעֲקֹב אָבִינוּ, בִּשְׁבִיל כַּמָּה פְּרוּטוֹת, חוֹזֵר וְהוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ מְסֻכֶּנֶת כָּל כָּךְ? צָרִיךְ לָדַעַת שֶׁיֵּשׁ פֹּה יְסוֹד חָשׁוּב, הַתּוֹרָה תְּמִיד נוֹתֶנֶת לָנוּ עֵצוֹת וְאַרְחוֹת חַיִּים אֵיךְ לְהַשִּׂיג בָּעוֹלָם הַזֶּה חַיֵּי נֶצַח. הַתּוֹרָה מְלַמֶּדֶת אוֹתָנוּ שֶׁבְּרוּחָנִיּוּת, אֵין מָשָׁג כָּזֶה שֶׁל דָּבָר קָטָן. כָּל מַה שֶּׁיָּכוֹל לִהְיוֹת דְּבַר מִצְוָה, גַּם הַקְּטַנָּה בְּיוֹתֵר, מַחְשִׁיבִים אוֹתוֹ כְּמוֹ דָּבָר גָּדוֹל. לָכֵן יַעֲקֹב יוֹדֵעַ שֶׁאָמְנָם מְדֻבָּר בְּפַכִּים קְטַנִּים, אֲבָל אֵין לָנוּ מָשָׁג מַה נִּתָּן לַעֲשׂוֹת אִתָּם, אוּלַי נִתָּן לְהַחֲיוֹת אִתָּם אֲנָשִׁים וְלֹא לְצַדְּקָה. בַּחֲזַ"ל כָּתוּב שֶׁדַּוְקָא עִם הַשֵּׁמֶן הַזֶּה שֶׁחָזַר יַעֲקֹב וְלָקַח אוֹתוֹ, מָשְׁחוּ אֶת הַכֹּהֲנִים וּכְלֵי הַמִּקְדָּשׁ. אֲנַחְנוּ רוֹאִים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְזַלְזֵל.

> הַתּוֹרָה תָּמִיד נוֹתֶנֶת לָנוּ עֵצוֹת וְאַרְחוֹת חַיִּים אֵיךְ לְהַשִּׂיג בָּעוֹלָם הַזֶּה חַיֵּי נֶצַח. הַתּוֹרָה מְלַמֶּדֶת אוֹתָנוּ שֶׁבְּרוּחָנִיּוּת, אֵין מָשָׁג כָּזֶה שֶׁל דָּבָר קָטָן. כָּל מַה שֶּׁיָּכוֹל לִהְיוֹת דְּבַר מִצְוָה, גַּם הַקְּטַנָּה בְּיוֹתֵר, מַחְשִׁיבִים אוֹתוֹ כְּמוֹ דָּבָר גָּדוֹל

לִפְעָמִים הַדְּבָרִים הַקְּטַנִּים יְכוֹלִים לְשַׁנּוֹת אֶת הַטֶּבַע, לָכֵן אֲנַחְנוּ חַיָּבִים לַעֲשׂוֹת עֵסֶק מִכָּל דָּבָר, כָּל מִצְוָה שֶׁנִּזְרֵאית לְכְאוֹרָה קְטַנָּה וּמְבֻזָּבֶזֶת, אָדָם צָרִיךְ לְהַשְׁקִיעַ בָּהּ הַרְבֵּה, כִּי אָנוּ לֹא יוֹדְעִים מָה הַמַּשְׁמָעוּת שֶׁלָּהּ וּמַה מִּסְתַּתֵּר מֵאֲחוֹרֵי הַדָּבָר הַקָּטָן. לְדֻגְמָה לְהַעֲבִיר יֶלֶד שֶׁמִּחַכֶּה בַּכְּבִישׁ. אָדָם שֶׁיּוֹדֵעַ אֶת הַחֲשִׁיבוּת שֶׁל הַמִּצְוָה, יוֹדֵעַ שֶׁלְּהַעֲבִיר יֶלֶד קָטָן יָכוֹל לְהַעֲנִיק לוֹ חַיֵּי נֶצַח, וְהוּא לֹא יִוָּתֵר עַל מִצְוָה כָּזֹאת. יִתָּכֵן שֶׁדַּוְקָא הַמִּצְוָה הַזֹּאת הִכְרִיעָה לוֹ אֶת הַכַּף לְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא. לָכֵן תָּמִיד צָרִיךְ לְהַחֲשִׁיב וְלַחֲטֹף כָּל מִצְוָה, גְּדוֹלָה וּקְטַנָּה. יַעֲקֹב לֹא מְוַתֵּר עַל שׁוּם דָּבָר. אָמְנָם זֶה נִרְאֶה קָטָן, אֲבָל בַּשָּׁמַיִם מַחֲשִׁיבִים אֶת זֶה לְדָבָר גָּדוֹל וְעָצוּם.

עִם הַשֵּׁמֶן שֶׁלָּקַח יַעֲקֹב עָשׂוּ דְּבָרִים גְּדוֹלִים מְאֹד בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, הִדְלִיקוּ אֶת הַמְּנוֹרָה, וְכִי זֶה דָּבָר פָּשׁוּט? זוֹהִי זְכוּת גְּדוֹלָה! גַּם הַנֵּס שֶׁל חַג הַחֲנֻכָּה קָרָה בִּזְכוּת דָּבָר פָּעוּט, פַּךְ אֶחָד קָטָן שֶׁל שֶׁמֶן שֶׁדָּלַק יוֹם אֶחָד וְחוֹלֵל מַהְפֵּכָה, הוֹבִיל לִנְצָחוֹן שֶׁל רַבִּים מוּל מְעַטִּים, רְשָׁעִים מוּל צַדִּיקִים. לְכְאוֹרָה כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ וְרָאוּ שֶׁנִּשְׁאַר רַק פַּךְ קָטָן, יָכְלוּ לִבְגֹּז אוֹתוֹ, לָשִׂים אוֹתוֹ בַּצַּד וּלְשַׁכֵּם אֶת הַמָּקוֹם מֵחָדָשׁ. אִם לֹא הָיוּ מְיֻחָסִים חֲשִׁיבוּת לְאוֹתוֹ פַּךְ קָטָן, לֹא הָיְתָה חֲשִׁיבוּת לְכָל הָאוֹר שֶׁל אַהֲרֹן הַכֹּהֵן. כָּתוּב בַּמִּדְרָשׁ שֶׁאַהֲרֹן הַכֹּהֵן מְאֹד אָנָשִׁים רְחוֹקִים קִבְּלוּ הָאָרָה מְיֻחֶדֶת מִנֵּרוֹת חֲנֻכָּה וְיֵשׁ סְפוּרִים רַבִּים עַל יְהוּדִים שֶׁגִּלּוּ אֶת הַנִּיצוֹץ שֶׁבְּתוֹכָם. בְּכֹחַ הַנֵּרוֹת לְהָאִיר אֶת נִשְׁמַת הַיְּהוּדִי. לִפְעָמִים אָדָם יָכוֹל לְהַהֲפֵךְ מִקָּצֶה לְקָצֶה, לְהִרְגִּישׁ מִשִּׂיכָה לְקִיּוּם הַמִּצְוֹות וּלְלִמּוּד הַתּוֹרָה וְלַהֲפֹךְ לְאָדָם שׁוֹנֶה לְגַמְרֵי. זֶה לֹא דָּבָר שֶׁל מַה בְּכָךְ! לָכֵן אֲנַחְנוּ מְיֻחָסִים חֲשִׁיבוּת לְכָל דָּבָר, פַּךְ קָטָן, שֶׁיָּכוֹל לִהְיוֹת דָּבָר נִצְחִי וְזֹאת הַיַּהֲדוּת. הַיַּהֲדוּת מְבִינָה שֶׁכָּל דָּבָר חָשׁוּב וְכָל דָּבָר צָרִיךְ לְרוֹמֵם.

כְּשֶׁאָדָם יַגִּיעַ לִפְנֵי בֵּית דִּין שֶׁל מַעְלָה, אִם הוּא אָדָם שֶׁלֹּא שׁוֹמֵר מִצְוֹות, לַמְרוֹת שֶׁעָשָׂה דְּבָרִים טוֹבִים, הוּא עֲדַיִן לֹא יִזְכֶּה לִהְיוֹת בְּגַן עֵדֶן, אֲבָל אִם יִרְאוּ פִּתְאוֹם קַבָּלָה שֶׁל כַּמָּה פְּרוּטוֹת שֶׁעָמַל תָּמִיד בְּלוֹמְדֵי תּוֹרָה, הֵיא תּוּכַל לְהַכְנִיס אוֹתוֹ לְגַן עֵדֶן! בָּעוֹלָם הַזֶּה אוּלַי לֹא מַחֲשִׁיבִים אֶת זֶה, אֲבָל לְמַעְלָה זֶה נִצְחִי, זֶה הוֹפֵךְ לִהְיוֹת הַדָּבָר הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר, כְּרֵטִיס כְּנִיסָה לְגַן עֵדֶן. פֶּלֶא פְּלָאִים!

אֶת הַמַּנְהִיג הָרִאשׁוֹן שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל, מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהָיָה גּוֹאֲלָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, בָּחַר הַקָּבָ"ה. לָמָּה נִבְחַר דַּוְקָא הוּא? מָה עִם אַהֲרֹן הַכֹּהֵן, שֶׁהָיָה בְּמַעֲלָה גְּבוֹהָה מִמֹּשֶׁה רַבֵּנוּ? מִסְפָּר בְּמִדְרָשׁ שֶׁמֹּשֶׁה הָיָה רוֹעֶה צֹאן לְמֵאוֹת כְּבָשִׂים. פַּעַם אַחַת נֶעְלַם אֶחָד מֵהַכְּבָשִׂים וּבָעֲרֶב

המשך בעמוד 3 <<

העלון מוקדש לעילוי נשמתו של המקובל הקדוש והטהור
רבי **רחמים עטייה** בן ג'מילה זצוק"ל
וכן לע"נ אשת חבר הרבנית **שושנה** בת פרחה ע"ה תנצב"ה

הדלקת נרות	מוצ"ש	ר"ת
15:59	17:10	17:45

ע"פ לוח "אור החיים" לבני זמני ירושלים

חרדה מעיוורון - ישועה מאירה

בשנת תרצ"ו, מגיפה של מחלת עיניים קשה השתוללה בחוצות ירושלים, רוב החולים במחלה סבלו מעיניים אדומות דומעות ונפוחות לתקופת מה, ובדרך כלל - אחר כך התעוורו. המחלה הפכה רבים וטובים מבני ירושלים - בעיקר הילדים - לסומים ההולכים באפילה, וכל מזור ותרופה לא נמצא לה. באותם ימים, התגורר בירושלים עלם חמודות בשם בצלאל, ילד צעיר לימים בן 10 בלבד, עם אמו האלמנה מרת שרה רחל ע"ה, שגידלה אותו במסירות עילאית בתנאי החיים הקשים ששררו באותה עת. כבר בהיותו ילד רך בשנים ניכרו כשרונותיו העצומים, אהבתו הגדולה לתורה והתמדתו הנדירה.

כשפרצה מגיפת מחלת העיניים, היו מעייניו של אמו נתונים רק לדבר אחד: לשמור את בנה מהמחלה הקשה לבל תדבק בו חלילה, למען ימשיכו עיניו לראות ולהעניק לו את היכולת ללמוד תורה בהתמדה, כדרכו. על זאת התפללה בכל עת, היא הרחיקה אותו מכל אדם שנדבק במחלה, ואף רקחה מרקחות בריאות האמורות לשמור על בריאות העיניים. אלא שביום מן הימים, לגודל הצער והכאב, את אשר יגורה בא. בנה האהוב חזר מתלמודו ובפיו בשורה קשה מנשוא. 'אמא', אמר הילד, 'העיניים כואבות לי מאוד!'

האם הביטה בו בחרדה, בחנה את עיניו במבט מודאג ומתוח, ומיד ראתה את כל סממני המחלה: העיניים אדומות ודומעות, נפוחות וסגולות. בנה היקר והאהוב לקה במחלת העיניים הקשה, מי יודע אם עוד ניתן להציל את מאור עיניו! היא מיהרה לחוש עמו לרופא, שלצערה ולחרדתה - הסכים לאבחנה האימהית, ואישר שבנה היקר לקה במחלת העיניים הנוראה, והוא בדרכו לעיוורון מוחלט. נוכח הבשורה הקשה פרצה האם בבכי מר, כל חלומותיה ושאיפותיה לצמיחת בנה בתורה נגוזו כחלום יעוף, בנה הופך לעיוור שלא יוכל לקרוא צורת אות!

שבורים וחלושים שבו האם ובנה לביתם, אך האם החליטה כי לא תרים ידיים, ותתפוס אומנות אימותיה בידיה ובפיה, לחונן פני בורא עולם על זכות הראיה של בנה האהוב. היא הניחה את בנה היקר בעגלה - כדי שיוכל לבוא עמה למרחק רב, ויצאה בהליכה רגלית מירושלים בואכה בית לחם, מרחק הליכה של כשעתיים, אל קברה של האמא של כולנו, רחל אמנו. בבואה שמה, נתנה האם דרור לדמעותיה, והחלה להתייפח בבכי ובתחנונים על מאור עיניו של בנה.

'אבא שבשמים!' - קראה בזעקות שבר, 'אנא הצל את עיני בני היקר! הוא כה צעיר, בראשית ימיו, כמה נורא ועצוב יהיה אם מאור עיניו יכבה עכשיו, והוא יישאר עיוור לנצח! והלא שאיפתו היחידה היא להתעלות בתורה, איך יעשה זאת בלי עיניים בריאות ובהירות?! אנא, השב את מאור עיניו, החזר לו את היכולת להביט ולקרוא, גל עיניו למען יוכל לגלות נפלאות מתורתך!' - התחננה בבכי תמרורים. ואף בנה הצעיר הצטרף עמה, וגעה בבכיה נרגשת: 'רבונו של עולם, והאר עינינו בתורתך! כל מה שאני מבקש הוא לשוב ולראות, למען אוכל ללמוד תורה!' - בעוד הוא מתייפח ומתפלל ודמעותיו נוגעות בדמעותיה של אמו, פתח הילד וקרא בקול לא לו, כשהמקום הופך לחרדת אלוקים לנוכח התחייבותו המפורשת:

'אבא יקר, א-ל רחום וחנון! אם רצונך ליטול ממני את מאור עיניי, אני מוותר מראש על הזכות לראות את העולם. אני מוכן להקריב את הזכות לראות כל מה שקורה סביבי, את כל העולם היפה שבראת, את כל המאכלים שיצרת, אפילו את הזכות לראות ולהתרועע עם חבריי, ואפילו' - קרא הבן וקולו נסדק - 'אפילו את הזכות לראות את אמי האהובה, משענתי היחידה בחיי. רק דבר אחד אני מבקש, רק תחינה אחת: שאוכל לראות את דברי התורה! שאיפתי היחידה היא לעסוק בתורה, והלא עודני עלם צעיר שעושה צעדים ראשונים בעולם התורה המתוק! תשוקתי הבוערת, רצוני הכנה, כל לבי ונפשי מבקשים לגדול ולצמוח בתורה, אנא השב לי את מאור עיניי למען אוכל להביט ולקרוא בספרים הקדושים, ללמוד בהם באהבה ובחיבה. זאת בקשתי האחת והיחידה - מאור עיניים בשביל ללמוד תורה, על כל השאר אני מוותר בחפץ לב' - קרא הילד בהתרגשות עצומה, ובכה בכי מר... עוד שעה ארוכה בכה הילד והתפלל, שב על התחייבותו ורצונו לראות רק את דברי התורה, על כל השאר הוא מוותר. מתוך בכיו נפל ונרדם בעגלה, והמשיך בשנתו גם בשובו הביתה, על מיטתו.

ויהי בבוקר, עם קרני שמש ראשונות, הלא יאומן קרה. הילד קם ממיטתו, מזנק בשמחה, שואג באושר: 'אמי היקרה', צעק הילד בשמחה גלויה ובהתרגשות אדירה, 'אני רואה, אני רואה! העיניים פועלות כרגיל, אני רואה כתמול שלשום, לפני בוא המחלה!' לא היה יום עליז בביתו של הילד, כמו אותו יום של הישועה המופתית. עיני הילד שאך אמש היה עיוור כמעט לחלוטין, הבריאו כבמעשה ניסים ממש. האם המאושרת בגין הישועה הגדולה והפלאית, הודתה לה' מעומק לבה על הנס המופלא, בעוד בנה מתחיל לעמוד בהתחייבותו, ולשמור את מאור עיניו למטרה אחת בלבד - לעסוק בתורה!

> א-ל רחום וחנון! אם רצונך ליטול ממני את מאור עיניי, אני מוותר מראש על הזכות לראות את העולם.. רק דבר אחד אני מבקש: שאוכל לראות את דברי התורה!

ברבות הימים גדל הילד והחכים, והיה לתלמיד חכם נודע. הוא הגאון רבי בצלאל ז'ולטי זצ"ל, לימים רבה של ירושלים. כשהיו משבחים באוזני אמו את שקידתו המופלאה בתורה, היתה משיבה ואומרת: 'אינכם יודעים כמה דמעות ובכיות, זעקות ותפילות, עלו לו לבני רבי בצלאל כדי שיגיע לאן שהגיע...', כשהיא מתכוונת לאותו ערב דרמטי בקבר רחל, אז זעק הילד על מאור עיניו, התחייב להשתמש בהן כדי לעסוק בתורה, ואכן - דמעותיו ותפילותיו זיכו אותו בנס מדהים!

סיפור מפעים זה, שסיפר הרה"ג ר' זונדל שטרן שליט"א, כפי ששמעה מפיה של אמו של אותו ילד, לימים הרב בצלאל ז'ולטי, מוכיח עד כמה גדול הכח של כל ילד אם רק ישאף, ירצה, יבקש ויתפלל, ויהיה מוכן להקריב הכל למען המטרה העילאית - לעלות ולצמוח בתורה. כי לילדי תשב"ר יש כח שאי אפשר לעמוד בפניו, וכשהם מתפללים ומבקשים, מתייפחים בדמעות ומתחננים מעומק הלב - הם יכולים הם לפעול למענם ולמען אחרים, למען עם ישראל כולו!

'אין העולם מתקיים אלא בהבל פיהם של תינוקות של בית רבן' - אומרים חז"ל במסכת שבת, כאומרים לכל אחד מאיתנו: 'אם אתה מחפש לדעת בזכות מה העולם מתקיים ומתקדם - היכנס לחדר הילדים בביתך בשמחה, בראותך אותם לומדים תורה, הם המגינים עליך, ועל משפחתך, ועל העולם כולו!' בכל פעם שפיו של ילד נפתח, משמיע ברכה או לומד פסוק או סוגיא בהתמדה, והוא שקוע בתורה ועוזב את הבלי העולם הזה, יחד עימו נפתחים גם שערי השפע לעולם כולו.

את אותו כח, גייס יעקב בהליכתו למפגש עם עשיו אחיו. הפסוק מלמד כי יעקב אמר 'ויהי לי שור וחמור...', והשאלה זועקת מאליה: לשם מה הזכיר יעקב עובדה זו? הרי זה בדיוק מה שיכעיס את עשיו ויביעיר את חמתו, ברגע שישמע על הצלחת יעקב! מבאר המדרש, שבמילים שור וחמור התכוון יעקב לרמוז על שני בניו - על יוסף הצדיק, עליו נאמר 'בכור שורו', ועל יששכר, עליו נאמר 'יששכר חמור גרם'. שני בניו אלו מיוחדים בחיבור החזק שלהם עם לימוד התורה, יוסף שהיה לומד עם אביו, ויששכר - שבט עמלי התורה. יעקב הזכיר זאת למען יידע עשיו כי לא יוכל להכניעו, כאומר לעשו 'יש לי זכויות של ילדיי שעוסקים בתורה, וכח זה הוא ההגנה הכי טובה וחזקה בעולם!' זו תעודת הביטוח של עם ישראל, וכל אחד צריך להרבות בתפלה שיזכה לבנים שמאירים את עיניהם בתורה, וללמדם את חשיבות הדברים.

(הרב אשר קובלסקי)

לע"נ הרב אשר בן מרים ז"ל | לע"נ שאול חי בן מרים ז"ל | לע"נ יצחק שם טוב בן שרה ז"ל | לע"נ רחל בת שושנה ע"ה | לע"נ ישראל בן חביבה ז"ל | לע"נ הרבנית חסיה ליליאן בת סוליקה ע"ה | לע"נ רפאל פואה בן רוזה ז"ל | לע"נ אברהם אבוהרון בן ג'נינה ז"ל

המשך מאמר הרב

המשך מעמוד 1 <<

חָזַר. לְמָחֳרָת שׁוּב נֶעֱלַם הַכֶּבֶשׂ הַזֶּה, וּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ הֶחְלִיט שֶׁהוּא חַיָּב לִרְאוֹת לְאָן הוּא נֶעֱלָם. הוּא עָקַב אַחֲרָיו עַד שֶׁרָאָה שֶׁהַכֶּבֶשׂ עָצַר לְיַד מַעְיָן וְשָׁתָה מִמֶּנּוּ. הֵבִין מֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהַמַּיִם שֶׁהוּא סִפֵּק לַכֶּבֶשׂ לֹא הִסְפִּיקוּ לַכֶּבֶשׂ הַזֶּה. הֵרִים מֹשֶׁה אֶת הַכֶּבֶשׂ בְּיָדָיו, הִשְׁקָה אוֹתוֹ, נָשָׂא אוֹתוֹ עַל גַּבּוֹ וְהֶחֱזִירוֹ לָעֵדֶר. אָמַר הַקָּבָ"ה: "מִי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ כָּזֹאת מִדָּה שֶׁל רַחֲמָנוּת לְבַעַל חַיִּים, רָאוּי לְהַנְהִיג אֶת עַם יִשְׂרָאֵל", עַל כָּזֶה דָּבָר פָּעוּט, קִבֵּל מֹשֶׁה כָּזֶה תַּפְקִיד מְרוֹמָם. בָּשָׂמַיִם מִסְתַּכְּלִים עַל הַדְּבָרִים אַחֲרֶת, לֹא כְּמוֹ שֶׁאֲנַחְנוּ מִסְתַּכְּלִים. אַתָּה חָסְתָּ עַל הַכֶּבֶשׂ הַזֶּה, אַתָּה רָאוּי לִהְיוֹת מַנְהִיגָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל! הַקָּבָ"ה מַחְשִׁיב כָּל פְּעֻלָּה, אֲפִלּוּ אֶת הַדָּבָר הַקָּטָן בְּיוֹתֵר, כִּי בַּשָּׁמַיִם אֵין מְשֻׁגָּ שֶׁל דָּבָר קָטָן.

מְסֻפָּר עַל אָדָם שֶׁהָיָה מְזַכֶּה אֶת הָרַבִּים, מוֹסֵר שִׁעוּרֵי תּוֹרָה וּמְדַבֵּר בְּדְבָרִים חוֹצְבֵי לֶהָבוֹת בְּמֶשֶׁךְ שָׁעוֹת. הוּא שָׂם לֵב שֶׁהַשִּׁעוּרִים לֹא הִשְׁפִּיעוּ עַל שׁוֹמְעָיו, כָּל אֶחָד הָלַךְ לְדַרְכּוֹ כְּאִלּוּ לֹא דִּבֵּר שׁוּם דָּבָר. אוֹתוֹ מַרְצֶה קִבֵּל חֻלְשָׁה וְכִמְעַט הִתְיָאֵשׁ. הָלַךְ לְחָפֵץ חַיִּים, מוֹרוֹ וְרַבּוֹ, וְשָׁאַל: "הַאִם אֲנִי סְתָם מְבַזְבֵּז אֶת זְמַנִּי? דִּבַּרְתִּי דִּבּוּרִים חֲזָקִים וְזֶה הוֹלֵךְ לַעֲבוֹר עֲבָרָה פֹּה, וְזֶה הוֹלֵךְ לְשָׁם וּמְדַבֵּר לָשׁוֹן הָרַע..." הֵשִׁיב לוֹ הֶחָפֵץ חַיִּים: "הַאִם דָּבָר קַל הוּא בְּעֵינֶיךָ שֶׁכָּל זְמַן שֶׁאַתָּה דִּבְּרְתָּ, בְּמֶשֶׁךְ שְׁעָתַיִם וְיוֹתֵר, הֵם יָשְׁבוּ בְּשֶׁקֶט? לֹא דִּבּוּרוֹ לָשׁוֹן הָרַע, לֹא דְּבָרִים בְּטֵלִים, זֹאת גַּם מַעֲלָה גְּדוֹלָה. בַּשָּׁמַיִם כּוֹתְבִים שֶׁבִּזְכוּתְךָ כָּל הָאֲנָשִׁים הָלְלוּ לֹא חָטְאוּ בְּמֶשֶׁךְ הַזְּמַן הַזֶּה שֶׁאַתָּה דִּבַּרְתָּ וְזֶה דָּבָר גָּדוֹל."

אוֹמֵר בַּעַל "חוֹבוֹת הַלְּבָבוֹת" שֶׁהָיָה פַּעַם אָדָם שֶׁרָצָה לַעֲבֹר אֶת הַנָּהָר וְלֹא הָיָה לוֹ אֵיךְ לַעֲשׂוֹת זֹאת. הוּא רָאָה סְפִינָה מְמֻרְחָק, אַךְ לֹא הָיָה לוֹ כֹּחַ לְהַגִּיעַ עַד הַסְּפִינָה. יָשַׁב וְחָשַׁב וּמָצָא עֵצָה טוֹבָה. הָיָה לוֹ שַׂק מָלֵא מַטְבְּעוֹת, וְהוּא הֶחְלִיט שֶׁהוּא יִזְרֹק אֶת הַמַּטְבְּעוֹת לְתוֹךְ הַמַּיִם, הֵם יִכְסּוּ אֶת הַמַּיִם, וְכָךְ יַעֲבֹר וְיִצְלַח לַסְּפִינָה. כָּךְ עָשָׂה. זָרַק אֶת הַמַּטְבְּעוֹת לַמַּיִם. חֶלְקָם צָפוּ, חֶלְקָם שָׁקְעוּ, אֲבָל לֹא נֶעֶרְמוּ לַעֲרֵמָה שֶׁיָּכוֹל לַעֲבֹר בָּעֲזָרָתָהּ לְצַד הַשֵּׁנִי. בִּרֹב סִכְלוּתוֹ הוּא הִמְשִׁיךְ לִזְרֹק עוֹד וְעוֹד מַטְבְּעוֹת. פֶּלֶא פְּלָאִים, זֶה לֹא מוּבָן, שׁוֹטֶה! זָרַק כְּמַעַט הַכֹּל, וְנִשְׁאַר לוֹ מַטְבֵּעַ אַחֲרוֹן וְהוּא חָשַׁב לְעַצְמוֹ שֶׁאִם הוּא זוֹרֵק אוֹתוֹ, לֹא יוּכַל לַעֲבֹר לַצַּד הַשֵּׁנִי.

הוּא רָאָה מֵרָחוֹק אָדָם נוֹסָף בַּעַל סְפִינָה, וְהֶחְלִיט לָלֶכֶת אֵלָיו וּלְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ שֶׁיַּעֲבִיר אוֹתוֹ לַצַּד הַשֵּׁנִי. הָלַךְ אֵלָיו אוֹתוֹ סָכָל, וְאָמַר לוֹ שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ דִּינָר וְהוּא רוֹצֶה לְשַׁלֵּם לוֹ אוֹתוֹ בְּתִמּוּרָה שֶׁיַּעֲבִיר אוֹתוֹ בַּסְּפִינָה לַצַּד הַשֵּׁנִי שֶׁל הַנָּהָר. הָאִישׁ הִסְכִּים וְהֶעֱבִיר אוֹתוֹ. אוֹמֵר בַּעַל חוֹבוֹת הַלְּבָבוֹת שֶׁלִּפְעָמִים אָדָם מַסְפִּיד בְּחַיָּיו כָּל כָּךְ הַרְבֵּה מַטָּרוֹת, מַסְפִּיד אֶת הַתַּפְקִיד שֶׁהָיָה אָמוּר לְמַלֵּא כָּאן בָּעוֹלָם. הַיֵּצֶר הָרַע אוֹמֵר לוֹ גַּם כָּךְ: הִסְפַּסְדְתָּ כְּמַעַט אֶת כָּל חַיֶּיךָ, זָרַקְתָּ כְּמַעַט 99 אַחוּזִים, זְרֹק גַּם אֶת הָאַחוּז הָאַחֲרוֹן שֶׁנִּשְׁאַר לְךָ. הֲרֵי מַה זֶּה שָׁוֶוה? אֵין לְךָ כְּמַעַט מְצִוּוֹת, בִּטַּלְתָּ פֹּה, בִּטַּלְתָּ שָׁם, זֶהוּ! אֵין לְךָ סִכּוּי בָּעוֹלָם הַבָּא. תִּזְרֹק אֶת הַצ'אנְס הָאַחֲרוֹן. הֶחָכָם מְנַצֵּל כָּל תְּפִלָּה קְטַנָּה, כָּל שִׁעוּר תּוֹרָה. אִם חָבֵר מַזְמִין אוֹתוֹ לְלֶכֶת לְשִׁעוּר תּוֹרָה, הוּא הוֹלֵךְ כִּי אִי אֶפְשָׁר לָדַעַת מַה שִׁעוּר הַתּוֹרָה הַזֶּה יַעֲשֶׂה. הַמַּטְבֵּעַ הָאַחֲרוֹן יָכוֹל לְהַצִּיל לוֹ אֶת הַחַיִּים! אָמְנָם זֶה שִׁעוּר אֶחָד לְעֻמַּת כָּל מַה שֶּׁפָּגַם וְחָטָא, אֲבָל יֵשׁ לוֹ עֵרֶךְ נִצְחִי.

בַּשָּׁמַיִם רוֹאִים הַכֹּל בָּרוּר, רוֹאִים כָּל מִצְוָה, וְשָׁם אָדָם יִבְכֶּה וְיִצְטַעֵר שֶׁוִּתֵּר וְהִפְסִיד. כַּמָּה הָיִיתִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת בַּמִּצְוָה הַזֹּאת אוֹ בְּאַחֶרֶת. הֶחָפֵץ חַיִּים אוֹמֵר שֶׁכָּאן בָּעוֹלָם הַזֶּה אָנוּ דּוֹרְכִים עַל חוֹל. אָדָם שֶׁדּוֹרֵךְ עַל חוֹל לֹא מְעַנְיְנִים אוֹתוֹ גַּרְגְּרֵי הַחוֹל, אֲבָל כָּל גַּרְגִּר, הוּא יָדַע טָהוֹר בָּעוֹלָם הַבָּא. הַרְבֵּה גַּרְגְּרִים כְּאִלּוּ מִסְתּוֹבְבִים תַּחַת רַגְלֵינוּ. הֶחָכָם הוּא אָדָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֶת הֶחְכְּמָה לְנַצֵּל וְלָקַחַת כָּל גַּרְגִּר, עוֹד חֶסֶד, עוֹד מִצְוָה וּקְדֻשָּׁה. זֶה מַה שֶּׁאֲנַחְנוּ לוֹמְדִים מֵהַפָּרָשָׁה: אֵין דָּבָר קָטָן. הַכֹּל נֶחְשָׁב לִנְצִחִי וּבַעַל עֵרֶךְ שֶׁאֵין לוֹ שִׁעוּר כְּלָל בָּעוֹלָם הַזֶּה.

בברכת שבת שלום, הרב אברהם עטיה

אחרית הימים

המלחמה האחרונה (ס"ו) – מלאכת בורר א'

אנחנו במאמרי הגאולה על שלטון הערב רב באחרית הימים, ובראשיהם מערכת המשפט, הזרוע הארוכה של אדום שאותה ניתחנו במאמרי קדם על כך שדפוס הפעולה שלה לאבד את ישראל הוא על ידי עיוות הדין. ובכן, טרם שנחזור חזרה למלכות אדום הכללית, נצטרך תרי משמע ללבן ולצרף היטב את נושא בירור הערב רב מישראל.

לפני למעלה מ229 שנים, בליטא הקפואה, חי הגאון מוילנא שחימם את לבבות השומעים בתורתו חוצבת הלהבות, וכך אמר הגאון על דור אחרית הימים, ונשתדל להוסיף נופך על לשונו הטהור, וכך כותב הגר"א (אבן שלמה, י"א, ו'): "כמו שבתבואה יש שלשה מיני פסולת, מוץ ותבן וסובין, כן בישראל שנמשלו לתבואה, כמו שכתוב (ירמיה ב', ג') 'ראשית תבואתו'".

עם ישראל נקרא ראשית תבואתו של הבורא. לכאורה לא מסתדר, הלא האדם הראשון היה הראשית, ויותר מזה גם נקרא "**חלתו** של עולם" (ב"ר, י"ד, א') ויותר היה שייך לייחס לו את השם תבואה? אלא, צריך להבין שיש קשר נפלא וישיר בין ישראל לאדם הראשון! כותב האר"י הקדוש (ליקו"ת תהילים לב:): "והנה כשברא הקב"ה את אדם הראשון, כל הנשמות שנכללו בו לא היו **אלא נשמות ישראל**, ואם לא היה חוטא **לא היו האומות יוצאין לעולם**". עכ"ל.

זהו שרמז הנביא (יחזקאל, ל"ד, ל"א), "וְאַתֶּן צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי **אָדָם אַתֶּם**", ואמרו חז"ל (יבמות סא.): "**אתם קרויין אדם** ואין עכו"ם קרויין אדם". גם יעקב וישראל חד הוא כפי שהארכנו במאמרים הקודמים, ואף מקושרים הם לאדם הראשון, שעל יעקב נאמר (ב"מ פד.): "שופריה (יופי) דיעקב אבינו מעין שופריה דאדם הראשון". ובמעמד הר סיני פסקת זוהמת הנחש והגיעו ישראל למדרגת אדה"ר קודם החטא ולא שלט בהם מלאך המות, אך כשחטאו בעגל נאמר עליהם (תהילים, פ"ב, ו'-ז'): "אֲנִי אָמַרְתִּי אֱ-לֹקִים אַתֶּם וּבְנֵי עֶלְיוֹן כֻּלְּכֶם. אָכֵן **כְּאָדָם** תְּמוּתוּן".

נמצא, איפוא, שראשית התבואה היא אכן עם ישראל, כי אכן קשורים הם לאדם הראשון! ובשעה שאדם הראשון אכל מעץ הדעת "טוב ורע", התערבו הטוב הנבדל עם הרע הנבדל, ונעשו ערבוביא, ואומר המהרח"ו (שערי קדושה, ח"א, שער א'): "הנה כאשר חטא בעץ הדעת טוב ורע, גרם **תערובת** הזה בכל העולמות, ואין לך דבר שאינו כלול מטוב ורע". ועץ הדעת הוא סודן של נשמות הערב רב!

ואומר המהרח"ו (שערי קדושה, ח"א, שער א'):
"הנה כאשר חטא בעץ הדעת טוב ורע, גרם תערובת הזה בכל העולמות, ואין לך דבר שאינו כלול מטוב ורע". ועץ הדעת הוא סודן של נשמות הערב רב!

ממשיך הגאון: "נמצאו שלשה מיני פסולת שהם **ישמעאל ועשו וערב רב**. ונגד אברהם ויצחק שמהם יצאו ישמעאל ועשו, יבואו שני משיחים שהם משיח בן יוסף ומשיח בן דוד, והם יבררו את ישראל ממוץ ותבן וכו', ויהיו כמוץ לפני רוח, ובית עשו לקש. אבל עדיין לא יהיה בירור גמור **עד שיבוררו מן הערב רב**, שהם נגד הסובין שהם דבקים בחיטה מאד, והם הפסולת שכנגד יעקב (והם נגד ביטול תורה ופריקת עול מלכות שמים), (תיקוה"ז נ"ג א'), והם דבוקים מאד בישראל, וישראל לומדים ממעשיהם".

כל המתבונן היטב בשלושת הקליפות שהתערבו בישראל, מגלה שישמעאל ועשו הנם הקליפות שיצאו **מתוך** ישראל החוצה, כשם שהמוץ והתבן יוצאים ונפרדים בקלות מן התבואה, אשר כל אדם מזהה שהגוי מובדל מן היהודי, ואת קליפת עשו יבטל לראשונה משיח בן יוסף ולאחר מכן את קליפת ישמעאל יבטל משיח בן דוד. אך בניגוד אליהם, הערב רב הולכים ומתווספים אל תוך ישראל לאורך ההיסטוריה, נראים ומדברים כמותם, ודבקים בהם מאוד וישראל לומדים ממעשיהם, והם מקבילים לסובין, שהיא הקליפה הדקה ביותר הדבוקה ממש בחיטה, שקשה מאוד להפרידה מן האוכל אם לא במאמץ גדול, ואת קליפת הערב רב יבטל משה רבנו לעתיד לבוא.

במאמר הבא אי"ה נסיים בדברי הגאון נתעמק בשורש ההפרדה בפועל, עד אז, שיעורי בית, תלמדו מלאכת בורר! זה יעזור להבנה.

הרב עמירם טובי הי"ו

לשאלות ובקשת מאמרים קודמים ניתן לשלוח מייל:
otubon1@gmail.com
לשמיעת השיעורים בקול הלשון - חייגו 03-6171111, הקישו 7* ואז 956363

המשגי"ח

שיחות, דרשות ומאמרים למגידי שיעור ולכל דורש ברבים

לאורו ולזכרו של מרן קדוש ישראל ותפארתו שר התורה זיע"א

ערוך מתוך שיעורי לב ארי - ב"ב

גליון מס' 260

ד"ת מוקדשים לעילוי נשמת מו"א ר' יפת בן יצחק ז"ל הכ"מ.

שבת פרשת וישלח תשפ"ז

פְּנִינִים מִשֻּׁלְחָן מְלָכִים

"וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ" (לב כה)

הִנֵּה כָּל אִישׁ מִיִּשְׂרָאֵל עוֹמֵד בְּכָל עֵת וְשָׁעָה בְּ'קִשְׁרֵי הַמִּלְחָמָה' בֵּין הָאָדָם לְיִצְרוֹ... וְלֹא יֹאמַר מָה לִי וּלְנִסְיוֹנוֹת אֵלּוּ – לֹא הֵן וְלֹא שְׂכָרָן, כִּי נוֹפֵל אָנֹכִי בְּכָל עֵת, כִּי עִקַּר נַחַת רוּחַ שֶׁיֵּשׁ לַבּוֹרֵא יִתְבָּ"ש מֵאִתּוֹ, הוּא מֵעֶצֶם הֱיוֹתוֹ בְּמַצְבֵי נִסָּיוֹן בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה, וּבְכָל הִתְאַבְּקוּת וְהִתְאַבְּקוּת עִם הַיֵּצֶר הוּא מַעֲלֶה בָּזֶה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחוֹחַ לַה'. וּכְבָר אָמְרוּ צַדִּיקִים עַל דִּבְרֵי הַגְּמָרָא (חֻלִּין צא.) בַּפָּסוּק וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ (שָׁרוּ שֶׁל עֵשָׂו עִם יַעֲקֹב אָבִינוּ), אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי מְלַמֵּד שֶׁהֶעֱלוּ אֲבַק מַרְגְּלוֹתָם עַד כִּסֵּא הַכָּבוֹד', שֶׁנֶּאֱחַז רוּחַ בָּאָה עַד כִּסֵּא הַכָּבוֹד בְּעֶצֶם הֵאָבְקוּ עִם הַיֵּצֶר .

מַעֲשֶׂה נוֹרָא סִפֵּר אֶחָד הַמּוֹהֲלִים כָּאן בְּאֶרֶץ הַ"ק, שֶׁלִּפְנֵי כְּשְׁלוֹשִׁים שָׁנָה נִקְרָא לַעֲרֹךְ בְּרִית בְּרוּסְיָה הָרְחוֹקָה, בֵּין צִפְרֵנֵי הָרְשָׁעִים. בְּהַגִּיעוֹ לַבַּיִת הָרַךְ הַנּוֹלָד לֹא רָאָה לְפָנָיו שׁוּם תִּינוֹק בֶּן שְׁמוֹנַת יָמִים. אָמַר לָהֶם הַמּוֹהֵל : מֵילָה הִיא וְלַתִּינוֹק אֲנִי צָרִיךְ, הֵיכָן הַתִּינוֹק? הֶרְאוּ לוֹ הַהוֹרִים יֶלֶד בֶּן שֶׁבַע שָׁנִים שֶׁעֲדַיִן לֹא נִמּוֹל, כִּי עַד עַתָּה פָּחֲדוּ מֵהָרְשָׁעִים, אַךְ עַתָּה הִגִּיעָה הָעֵת לְמוּלוֹ . הַמּוֹהֵל נִבְהַל לִרְאוֹת שֶׁ"הֶחָתָן דָּמִים לַמּוּלוֹת" אֵינוֹ אֶלָּא יֶלֶד בֶּן שֶׁבַע. פָּנָה וְהִסְבִּיר לוֹ שֶׁהַמִּלָּה כְּרוּכָה בִּיסוּרִים שֶׁל מַמָּשׁ, אַךְ הַיֶּלֶד לֹא נִבְהַל כְּלָל וְאָמַר: הוֹרַי כְּבָר הֵכִינוּ לִי שֻׁלְחָן מְיֻחָד הַמְּסֻבָּב בַּחֲבָלִים, כְּעֵין עֲקֵידָה, וְכָךְ לֹא אָזוּז וְלֹא אָנוּעַ אֲפִלּוּ בְּרֹב כְּאֵבִים. וְכָךְ נֶעֶרְכָה הַבְּרִית מִילָה . תֵּכֶף לְאַחַר הַמִּלָּה נִגְּשָׁה הָאֵם אֶל בְּנָהּ וּנְשָׁקָהוּ בְּאַהֲבָה רַבָּה, וּלְאַחַר מִכֵּן נָפְלָה מִתְעַלֶּפֶת. מְשֻׁנְתְּעוֹרְרָה מֵעֲלָפוֹנָהּ נִגַּשׁ אֵלֶיהָ הַמּוֹהֵל וְשָׁאַל עַל מָה הַסַּעַר הַגָּדוֹל. עָנְתָה הָאֵם בִּגְבוּרָה: מִיּוֹם שֶׁנּוֹלַד קִבַּלְתִּי עַל עַצְמִי שֶׁלֹּא אֲנַשֵּׁק לִבְנִי עַד שֶׁיִּכָּנֵס בִּכְלַל הַיְּהוּדִים לִהְיוֹת נִמּוֹל. עַל כֵּן, בָּעֵת כְּשֶׁנִּשַּׁקְתִּי אוֹתוֹ לָרִאשׁוֹנָה, גָּבְרוּ עָלַי רְגָשׁוֹת הַלֵּב וְלֹא יָכֹלְתִּי לַעֲמֹד בְּעַצְמִי עַד שֶׁנָּפַלְתִּי מִתְעַלֶּפֶת . לְדִידָן יֵאָמֵר: לֹא בְּהִתְאַבְּקוּת מִנְּשִׁיקָה לָבָן בְּעַרְבוֹת רוּסְיָה קָא עַסְקִינַן, אֶלָּא שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּדִלְיָהּ - יֵאָזֵר עֹז וְיִתְאַפֵּק מִן הַדְּבָרִים שֶׁנַּפְשׁוֹ מִתְאַוָּה לָהֶם, זֶה בְּכָךְ וְזֶה בְּכָךְ, וְיַעֲצֹר בְּעַצְמוֹ לְמַעַן כְּבוֹד שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ .

(בְּאֵר הַפָּרָשָׁה)

עניין של חינוך

מצוות השמחה

אוֹמֵר רַבֵּנוּ הַ'חָזוֹן אִישׁ': "וְעִקַּר הָעֲבוֹדָה הִיא בְּשִׂמְחָה, כִּי בֶּאֱמֶת אֵין כָּל עֶצֶב בָּעוֹלָם לְמִי שֶׁמַּכִּיר אוֹר הָאוֹרוֹת שֶׁל הָאֱמֶת". (אִגְּרוֹת חזו"א חֵלֶק א' אִגֶּרֶת ל"ו)

עִקַּר הָעֲבוֹדָה שֶׁצָּרִיךְ הַיְּהוּדִי לְהִשְׁתַּדֵּל – לִשְׂמֹחַ כָּל הַזְּמַן, גַּם שֶׁהוּא נוֹפֵל, כִּי שִׂמְחָה מַרְאָה שֶׁאֲנִי מְקַבֵּל אֶת רְצוֹן ה'. לָכֵן, גַּם שֶׁאֲנִי עוֹבֵר הִתְמוֹדְדוּת לֹא קַלָּה בַּחַיִּים – אֲנִי מַרְאֶה לְךָ שֶׁאֲנִי מַאֲמִין בְּךָ שֶׁאַתָּה שָׁם. וְגַם אִם אֲנִי נוֹפֵל בְּרוּחָנִיּוּת, אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁאֲנִי יָכוֹל לָקוּם וְה' מְחַכֶּה לְךָ, אַךְ הַיֵּצֶר זוֹמֵם לְיָאֵשׁ וּלְהַעֲצִיב אוֹתִי!.

אוֹמֵר הָאֲדְמוֹר מִסְּלוֹנִים: "וּמַחְשָׁבוֹת שֶׁל אֱמֶת אִי אֶפְשָׁר בְּשׁוּם אֹפֶן שֶׁיִּתְגַּלּוּ בְּלֵב עָצֵב" – אִם אַתָּה עָצוּב, כָּל מָה שֶׁאַתָּה חוֹשֵׁב הוּא שֶׁקֶר וְהֶפֶךְ רְצוֹן ה'. אֵין הַצְלָחָה בִּזְמַן שֶׁל עֶצֶב. "וְצָרִיךְ הָאָדָם לְשַׂמֵּחַ עַצְמוֹ כָּל עִקָּר".

בברכת שבת שלום מערכת לב ארי

מַעֲשֶׂה שֶׁהָיָה...

'הוא חי'\ סִפּוּר עַל מרן כ"ק האדמו"ר רבי אברהם אביחצירא בבא הנא זצ"ל זיע"א. (מלוקט בשינוי לשון קלים מתוך 'פניני הצדיקים')

רַבֵּנוּ הַ'בַּבָּא הַנָּא', הָיָה גָּדוֹל בַּתּוֹרָה וּבְיִרְאָה, וּמֻפְלָג בַּחֲסִידוּת וּקְדוּשָׁה, כַּאֲבוֹתָיו הַקְּדוֹשִׁים וְכָל צַדִּיקֵי מִשְׁפַּחְתּוֹ. בִּרְכוֹתָיו עָשׂוּ פֵּרוֹת, וְגַם רוּחַ הַקֹּדֶשׁ הוֹפִיעָה בְּבֵית מִדְרָשׁוֹ. בְּחֹדֶשׁ טֵבֵת הַ'תשכ"ח, צוֹלֶלֶת 'דֶּקֶר' נֶעֱלְמָה בְּעֵת שֶׁהִפְלִיגָה בַּפַּעַם הָרִאשׁוֹנָה מֵאַנְגְּלִיָּה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. הַקֶּשֶׁר אִתָּהּ נֻתַּק וְלַמְרוֹת הַחִפּוּשִׂים הָרַבִּים שֶׁנַּעֲשׂוּ כְּדֵי לְמְצֹא אוֹתָהּ, לֹא נִמְצָא דָּבָר. שִׁשִּׁים וְתִשְׁעָה מֵאַנְשֵׁי הַבִּטָּחוֹן וְאַנְשֵׁי צֶוֶת שֶׁשָּׁהוּ בְּתוֹכָהּ, הֻכְרְזוּ כַּחֲלָלִים, וּמִשְׁפְּחוֹתֵיהֶם יָשְׁבוּ עֲלֵיהֶם 'שִׁבְעָה'. מִשְׁפָּחָה אַחַת, שֶׁבְּנָם נִמְנָה עַל צֶוֶת הַצּוֹלֶלֶת וְגַם שָׁלַח לְמִשְׁפַּחְתּוֹ תְּמוּנָה שֶׁבָּהּ נִרְאָה עִם חֲבֵרָיו לִפְנֵי כְּנִיסָתָם לַצּוֹלֶלֶת, סֵרְבוּ לְקַבֵּל אֶת דְּבַר מוֹתוֹ. הוֹרָיו בָּאוּ לְרַבֵּנוּ וְתָנוּ בְּפָנָיו אֶת צַעֲרָם הַגָּדוֹל. רַבֵּנוּ הֶאֱזִין לָהֶם, וּלְבַסּוֹף אָמַר לָהֶם כִּי בְּנָם בַּחַיִּים. "אַל תִּתְאַבְּלוּ עָלָיו", רַבֵּנוּ אָמַר לְהוֹרָיו, "הוּא חַי וְעַד יָשׁוּב לַבַּיִת". הַהוֹרִים הַמֻּפְתָּעִים הִתְעוֹדְדוּ מִדִּבְרֵי רַבֵּנוּ וְשָׁבוּ לְבֵיתָם, אֲבָל רוּחָם סְעָרָה בְּקִרְבָּם וְהַטַּלְטָלָה בֵּין אֱמוּנַת חֲכָמִים לְבֵין דִּוּוּחֵי הַתִּקְשֹׁרֶת וְהַלַּחַץ הַחֶבְרָתִי. "כֻּלָּם יוֹשְׁבִים שִׁבְעָה, צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר עַל הַצַּעַר, וְלַחֲלֹק לָבָן אֶת כְּבוֹדוֹ הָרָאוּי לוֹ", אָמְרוּ לָהֶם. מִשְּׁכָּךְ, פָּנוּ שׁוּב לְרַבֵּנוּ וְסִפְּרוּ לוֹ שֶׁכָּל הַמִּשְׁפָּחוֹת מִתְאַבְּלוֹת, וְשֶׁלְּפִי הַיָּדוּעַ אֵין שׁוּם נִצּוֹלִים מֵהַצּוֹלֶלֶת, אֲבָל רַבֵּנוּ בְּשֶׁלּוֹ: "אָמַרְתִּי לָכֶם כִּי בִּנְכֶם חַי וְקַיָּם, לָמָּה לְהִתְאַבֵּל עָלָיו, בְּתוֹךְ זְמַן קָצָר יָשׁוּב לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם". כַּעֲבֹר שִׁלּוֹשָׁה שָׁבוּעוֹת "בָּא הֶהָרוֹג בְּרַגְלָיו". הוּא סִפֵּר לְהוֹרָיו הַמִּשְׁתָּאִים, כִּי בָּרֶגַע הָאַחֲרוֹן הִשְׁתַּנּוּ הַתְּכְנִיּוֹת וְהוּא לֹא נִכְנַס עִם חֲבֵרָיו לַצּוֹלֶלֶת. (מְעֻבָּד מִתּוֹךְ 'תּוֹלְדוֹת אַבְרָהָם')

הילולא דצדיקיא

הילולת מרן כ"ק האדמו"ר רבי אברהם אביחצירא 'בבא הנא' זצ"ל זיע"א

(כב' כסליו תשל"ד)

הצדיק הרב אברהם אביחצירא המכונה 'בבא הנא' זצ"ל- נולד בשנת ה'תרע"ה במרוקו בעיר ריסאני לאביו: הצדיק הרב יצחק (ה'בבא חאקי'). ולאמו: מרת ללה אסתר (אחיינית בעלה, בתו הבכורה של אחיו הרב דוד אביחצירא 'עטרת ראשנו').. הסנדק שלו היה סבו עטרת ראשינו הרב דוד אבוחצירא. כבר בצעירותו למד אצל סבו רבי דוד בבית הכנסת ובבית המדרש ונקשר בו מאוד. הבבא סאלי התבטא על כך פעם: "רבי אברהם היה ממש זיו איקונין של סבו הגדול עט"ר רבי דוד, שהיה דומה לו מאוד בתואר פניו ובקומתו, בצלמו כדמותו". במשך שנים למד חברותא עם גיסו ובן דודו רבי מאיר אבוחצירא בישיבה בבודניב, ואחר כך בישיבה בארפוד. ב-ה' תמוז ה'תר"צ כשהיה כבן 15 , נשא לאשה את בתו הגדולה של ה'בבא סאלי', שהייתה אז כבת עשר שנים. החתונה התקיימה בעיר בודניב שבמחוז תאפילאלת. בשנת ה'תש"ט כשהיה כבן 11 עלה עם אביו ובני משפחתו לארץ ישראל והם גרו ביבנה. באותה תקופה היתה עיירה. רבינו התחיל לכהן כרב המקום כעשרים שנה. ביתו היה פתוח לרווחה, וכל נזקק באשר הוא זכה למלוא העזרה, ללא כל משוא פנים והבחנה בין גדול לקטן. בעל רוח-הקודש. גאון בתורה. ענוותן מופלא. התבטל בפני כל אדם. יראת ה' היא אוצרו. עסיק באורייתא תדיר. בשנת ה'תשכ"ד עלה שוב ה'בבא סאלי' לארץ ישראל כדי להשתקע וקבע את מושבו בבית חתנו רבי אברהם. הוא התבטא על חתנו כי היה "צדיק נסתר". במשך מספר שנים גר בבית רבינו (חתנו), שדאג לכל מחסוריו. לאחר מספר שנים עבר לגור בדרום הארץ, באשקלון ומשם לנתיבות. גם כשעלה רבי מאיר ארצה, הוא גר בבית רבינו במשך כמה חודשים. לאחר פטירת אביו, ב-כ"ה אדר ב' ה'תש"ל בתאונת דרכים קטלנית, נענה להפצרות הרבות שישב על כסאו של אביו וימלא את מקומו שכן כך היה רצון אביו, ואכן רבינו עבר לגור בעיר רמלה, והתחיל לכהן שם כרב העיר תחתיו. ברבנות ביבנה החליף אותו הרב יוסף אבוחצירא. בשנתו האחרונה התייסר יסורים קשים, שאת כולם קיבל באהבה. רבנו נלב"ע ב-כ"ב כסליו ה'תשל"ד. רבנו חי ופעל כ-58 שנים. ציונו בבית-העלמין הישן ברמלה. לאחר פטירתו התמנה אחיו, הרב יחיאל אבוחצירא, לרבה של רמלה.

ת.נ.צ.ב.ה. וּזְכוּתוֹ תָּגֵן עָלֵינוּ אָמֵן!.

"וַיִּקְחוּ שְׁנֵי בְנֵי יַעֲקֹב" (לד, כה)

כָּתַב רָשִׁ"י (מהמד"ר): "בָּנָיו הָיוּ ואעפי"כ נָהֲגוּ עַצְמָן שִׁמְעוֹן וְלֵוִי כִּשְׁאָר אֲנָשִׁים שֶׁאֵינָם בָּנָיו, שֶׁלֹּא נָטְלוּ עֵצָה מִמֶּנּוּ". עכ"ל.

וּמְסְתַּבֵּר שֶׁהָיָה עֲלֵיהֶם לִטּוֹל עֵצָה מִיַּעֲקֹב לֹא רַק מֵחֲמַת שֶׁהוּא אֲבִיהֶם, אֶלָּא גַּם מִצַּד הֱיוֹתוֹ זָקֵן שֶׁקָּנָה חָכְמָה, כְּדִבְרֵי חָז"ל (במד"ר שְׁמוֹת-ג): לְעוֹלָם זְקֵנִים מַעֲמִידִין אֶת יִשְׂרָאֵל. אֵימָתַי יִשְׂרָאֵל עָמְדִין? כְּשֶׁיֵּשׁ לָהֶם זְקֵנִים שֶׁכָּל מִי שֶׁנּוֹטֵל עֵצָה מִן הַזְּקֵנִים אֵינוֹ נִכְשָׁל". וְאָמְרוּ חָז"ל (קִדּוּשִׁין לֵב:) אֵין זָקֵן אֶלָּא מִי שֶׁקָּנָה חָכְמָה.

מַעֲשֶׂה בְּיֶלֶד שֶׁנִּתְקַע מַסְמֵר חָלוּד עָמֹק בְּיָדוֹ וְהֻבְהַל לְבֵית הַחוֹלִים "הַדַּסָּה" בִּירוּשָׁלַיִם. שָׁם טִפְּלוּ בְּפֶצַע וְהִזְרִיקוּ לוֹ זְרִיקַת טֶטָנוּס לִמְנִיעַת זִהוּמִים וְהַרְעָלָה חָלִילָה בְּדָמוֹ. כְּשֶׁחָלְפוּ שְׁלוֹשָׁה יָמִים, לְפֶתַע הִתְנַפְּחָה יָדוֹ בְּאֹפֶן מַבְהִיל, וְהָרוֹפְאִים שֶׁבְּדָקוּהוּ אִבְחֲנוּ שֶׁלָּקָה בְּהַרְעָלַת דָּם קָשָׁה, רח"ל. הֵם הֶעֱרִיכוּ שֶׁאֵין מָנוֹס מִלְּקַטֵּעַ אֶת הַיָּד הַנְּגוּעָה, אַחֶרֶת תִּתְפַּשֵּׁט הַהַרְעָלָה בְּכָל הַגּוּף. הַמְּנַתֵּחַ הַמְּפֻרְסָם ד"ר נַחוּם קוּק הוּא שֶׁהָיָה אָמוּר לְבַצֵּעַ אֶת קְטִיעַת הַיָּד. בַּצַּר לוֹ בִּקֵּשׁ אָבִיו שֶׁל הַיֶּלֶד לְהַמְתִּין, וּמִהֵר לְהִכָּנֵס **<u>לְבֵית כ"ק הָאַדְמוֹ"ר מִקְלוֹיְזֶנְבּוּרְג זצ"ל</u>** וְתָנָה בְּפָנָיו אֶת צָרָתוֹ, כְּשֶׁדְּמָעוֹת עַל לֶחְיוֹ. וַיְהִי כְּשָׁמוֹעַ הָאַדְמוֹ"ר אֶת דִּבְרֵי הָרוֹפְאִים, נִזְדַּעֵק וְאָמַר: "הֵיתָכֵן! גַּזְלָנִים! לִקְטֹעַ אֶת יָדוֹ שֶׁל יֶלֶד רַךְ?!" הוּא הוֹרָה בִּנְחִישׁוּת לָאָב לוֹמַר לָרוֹפֵא כִּי בְּטֶרֶם יִגַּשׁ לְקַטֵּעַ בְּיָדוֹ אֶת אִזְמֵל הַנִּתּוּחִים, יֵשֵׁב נָא וְיִבְדֹּק מֵחָדָשׁ אֶת מַצַּב הַיָּד הַמֻּרְעֶלֶת. עָשָׂה הָאָב כָּל אֲשֶׁר נִצְטַוָּה. וְכַאֲשֶׁר בָּדַק ד"ר נַחוּם קוּק אֶת הַיֶּלֶד פַּעַם נוֹסֶפֶת, נִכְּרוּ עַל פָּנָיו סִימָנֵי הַפְתָּעָה וּפְלִיאָה. בְּטִפְחוֹ עַל שֶׁכֶם הַיֶּלֶד קָרָא אֵלָיו בְּחִיּוּךְ: "קוּם וּבָרַח לְךָ מִפֹּה!" שֶׁכֵּן קָרָה נֵס וְהַכֹּל הִשְׁתַּנָּה. לֹא הָיָה עוֹד כָּל צֹרֶךְ לִקְטֹעַ אֶת הַיָּד. (לַפִּיד הָאֵשׁ)

מַעֲשֶׂה בְּאַבְרֵךְ שֶׁנּוֹלַד לוֹ בֵּן. כַּאֲשֶׁר הִגִּיעַ הַמּוֹהֵל לִבְדֹּק אֶת הַתִּינוֹק בַּלַּיְלָה שֶׁלִּפְנֵי הַבְּרִית, הִבְחִין שֶׁמַּשֶּׁהוּ אֵינוֹ כַּשּׁוּרָה. הוּא שָׁלַח אֶת הַתִּינוֹק מִיָּד לְבֵית הַחוֹלִים, שָׁם הִתְבָּרֵר לְאַחַר בְּדִיקוֹת כִּי יֵשׁ לוֹ בְּעָיָה חֲמוּרָה בַּלֵּב, רח"ל. הָרוֹפֵא טָעַן שֶׁבָּאָרֶץ לֹא טִפְּלוּ מֵעוֹלָם בְּמִקְרֶה כָּזֶה וּבְגִיל כֹּה צָעִיר, וְרַק בְּבוֹסְטוֹן שֶׁבְּאַרְצוֹת הַבְּרִית קַיָּם בֵּית חוֹלִים עִם מֻמְחִים בִּתְחוּם ז ה, אוּלָם לְדַעְתּוֹ הַתִּינוֹק לֹא יִשְׂרֹד אֶת טוּרְחַ הַדֶּרֶךְ, וַחֲבָל עַל הַנְּסִיעָה. נָסַע הָאַבְרֵךְ לְבֵיתוֹ שֶׁל **<u>מרן הגראי"ל שְׁטַיְנְמָן זצ"ל</u>** וְהִצִּיג לְפָנָיו אֶת כָּל הַמַּעֲשֶׂה. הָרַב שְׁטַיְנְמָן הוֹרָה לוֹ שֶׁעָלָיו לִנְסֹעַ, וְנָתַן לוֹ אֶת בִּרְכַּת הַדֶּרֶךְ. פָּנָה הָאַבְרֵךְ לָעַסְקָנִים בִּתְחוּם הָרְפוּאָה שֶׁיְּסַיְּעוּ לוֹ בְּסִדּוּר הַנְּסִיעָה, אַךְ גַּם הֵם, לְאַחַר שֶׁשָּׁמְעוּ אֶת פְּרָטֵי הַמִּקְרֶה, טָעֲנוּ שֶׁהַדֶּרֶךְ בְּסַכָּנַת מָוֶת עֲבוּר הַתִּינוֹק. חָזְרוּ הֵם עִם הָאָב לְבֵיתוֹ שֶׁל הָרַב שְׁטַיְנְמָן לְהַשְׁמִיעַ אֶת חַוַּת דַּעְתָּם. אָמַר לָהֶם הָרַב שְׁטַיְנְמָן: מֵאַחַר שֶׁהָרוֹפְאִים אוֹמְרִים שֶׁהַמִּקְרֶה נָדִיר בְּיוֹתֵר, וְאֵין לָהֶם דֵּעָה בְּרוּרָה בָּזֶה, וּמִמֵּילָא אֵין חֲזָקָה שֶׁבְּמַצָּב כָּזֶה הַתִּינוֹק יָמוּת - לָכֵן יֵשׁ חוֹבַת הִשְׁתַּדְּלוּת לִנְסֹעַ לְחו"ל. וְאָכֵן כָּךְ עָשׂוּ. נָסְעוּ לְבוֹסְטוֹן, וְשָׁם עָבַר הַתִּינוֹק נִתּוּחַ שֶׁהֻכְתַּר בְּהַצְלָחָה, ב"ה. לְאַחַר שְׁלוֹשָׁה חֳדָשִׁים חָזְרוּ לָאָרֶץ וּבָאוּ בְּשִׂמְחָה לְבַשֵּׂר לָרַב שְׁטַיְנְמָן עַל הַהַצְלָחָה. בִּקֵּשׁ הָאָב מֵהָרַב לְהִיוֹת הַסַּנְדָּק לַתִּינוֹק שֶׁנִּצַּל עַל יְדֵי עֲצָתוֹ וּבִרְכָתוֹ. אָמַר הָרַב שְׁטַיְנְמָן לָאָב: הֲרֵי בָּאתֶם אֵלַי אָז בַּלַּיְלָה שֶׁלִּפְנֵי הַבְּרִית, וא"כ וַדַּאי כְּבַדְתֶּם אֶת אֶחָד הַסָּבִים לִהְיוֹת סַנְדָּק, וְהוּא יוֹשֵׁב וּמַמְתִּין שְׁלוֹשָׁה חֳדָשִׁים בְּכְלִיוֹן עֵינַיִם לִבְרִיאוּת הַתִּינוֹק וְלִזְכּוֹת לִהְיוֹת סַנְדָּק בְּמִלָּתוֹ. הַאִם כָּעֵת אָבוֹא אֲנִי וְאֶקַּח זֹאת מִמֶּנּוּ? ... (כְּאֵיל תַּעֲרֹג)

ד"ת מוקדשים לעילוי נשמת מו"א ר' יפת בן יצחק ז"ל הכ"מ.

וַיִּשְׁלַח

עלון מס' 807
שנה י"ז

י"ז כסלו
תשפ"ז

הַזּוֹרְעִים בְּדִמְעָה
בְּרִינָה יִקְצֹרוּ
בֹּא יָבֹא בְּרִינָה

דבר העורך

בְּפָרָשָׁתֵנוּ הַמִּפְגָּשׁ הַטָּעוּן בֵּין יַעֲקֹב אָבִינוּ לְעֵשָׂו הָרָשָׁע, כְּשֶׁקּוֹדֶם יַעֲקֹב מִתְכּוֹנֵן לְמִפְגָּשׁ עִם עֵשָׂו, וּלְאַחַר מִכֵּן הַמַּאֲבָק עִם שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו - "עַד עֲלוֹת הַשַּׁחַר", וְאָז שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו אוֹמֵר לְיַעֲקֹב אָבִינוּ: "וַיֹּאמֶר שַׁלְּחֵנִי כִּי עָלָה הַשָּׁחַר וַיֹּאמֶר לֹא אֲשַׁלֵּחֲךָ כִּי אִם בֵּרַכְתָּנִי" (ל"ב, כ"ז). הַמַּלְאָךְ, שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו, מִתְחַנֵּן לְיַעֲקֹב שֶׁיִּתֵּן לוֹ לְלֶכֶת.

אַךְ יַעֲקֹב מִתְעַקֵּשׁ לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ בְּרָכָה. וְעַד שֶׁלֹּא יְבָרֵךְ אוֹתוֹ - לֹא יִשְׁלַח אוֹתוֹ מֵעָלָיו. אוֹמֵר לוֹ הַמַּלְאָךְ: מָה אַתָּה מִתְעַקֵּשׁ לְקַבֵּל מִמֶּנִּי בְּרָכָה, הֲרֵי מָחָר תִּהְיֶה בְּבֵית אֵל, וְשָׁם תִּזְכֶּה לְהִתְגַּלּוּת הַשְּׁכִינָה וְתוּכַל לְהִתְבָּרֵךְ מִמֶּנָּה! (עַל פִּי רַשִׁ"י פָּסוּק כ"ט). בְּרֶם, יַעֲקֹב דָּחָה אֶת דִּבְרֵי הַמַּלְאָךְ וְעָמַד עַל כָּךְ שֶׁיְּבָרֵךְ אוֹתוֹ כָּעֵת. כָּל טַעֲנוֹתָיו שֶׁל הַמַּלְאָךְ לֹא הוֹעִילוּ לוֹ, עַד שֶׁהוּא הוֹדָה לוֹ עַל הַבְּרָכוֹת.

נִשְׁאֶלֶת הַשְּׁאֵלָה, מָה פֵּשֶׁר הַהִתְעַקְּשׁוּת שֶׁל יַעֲקֹב, וְכִי הַמַּלְאָךְ אֵינוֹ צוֹדֵק בִּדְבָרָיו? הס"מ שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו, מַצִּיעַ לוֹ 'הַצָּעַת זָהָב' - לְקַבֵּל בְּרָכָה מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּכִבּוּדוֹ וּבְעַצְמוֹ, וּמָה הוּא צָרִיךְ אֶת הַבְּרָכָה שֶׁל הס"מ? אָמַר רַבִּי צְבִי טַיְטֶל דָּבָר נִפְלָא. יַעֲקֹב אָבִינוּ הִכִּיר הֵיטֵב אֶת הס"מ וְאֶת שִׁיטוֹתָיו הָעֲרְמוּמִיּוֹת. הוּא יָדַע שֶׁהס"מ מוּכָן לְהַצִּיעַ 'עִסְקָאוֹת זָהָב', אֲבָל לְכָל הָעִסְקָאוֹת שֶׁלּוֹ יֵשׁ נְקֻדַּת תֻּרְפָּה אַחַת - הֵן נִדָּחוֹת לְמָחָר, זוֹ הַשִּׁיטָה שֶׁלּוֹ.

הַיֵּצֶר הָרַע בָּא אֶל הָאָדָם עִם הַצָּעוֹת קוֹסְמוֹת, בְּתְנָאִים מְצֻיָּנִים, אֲבָל בַּשּׁוּרָה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁל ה'חוֹזֶה' שֶׁלּוֹ יֵשׁ 'כּוֹכְבִית' קְטַנָּה: הַהִתְחָלָה - מָחָר. אַתָּה רוֹצֶה לְקַבֵּל עַל עַצְמְךָ קַבָּלָה טוֹבָה? אַתָּה רוֹצֶה לְהִתְחַזֵּק בִּתְפִלָּה, בְּיִרְאַת שָׁמַיִם, בְּלִשּׁוֹן הָרַע, בִּשְׁמִירַת הָעֵינַיִם? הַיֵּצֶר הָרַע מַסְכִּים לְךָ בְּחֶפְץ לֵב, אֲבָל עִם סִיָּג אֶחָד קָטָן - תַּמְתִּין, אַל תַּתְחִיל בָּזֶה הַיּוֹם, אֶלָּא רַק מִמָּחָר... אַתָּה רוֹצֶה לְהִצְטָרֵף לְשִׁעוּר יוֹמִי קָבוּעַ? אֵין בְּעָיָה, אֲבָל תִּדְחֶה אֶת הַהִצְטָרְפוּת לִזְמַן אַחֵר, כְּשֶׁיִּהְיֶה לְךָ נוֹחַ יוֹתֵר...

הס"מ גַּם יוֹדֵעַ לַעֲטֹף אֶת הַדְּחָיָה בְּנִמּוּקִים 'הֶגְיוֹנִיִּים': לֹא כְּדַאי לְךָ לְהִצְטָרֵף לַשִּׁעוּר כָּעֵת, הֵם אוֹחֲזִים בְּאֶמְצַע הַמַּסֶּכֶת. תַּמְתִּין עַד שֶׁתַּתְחִילוּ מַסֶּכֶת חֲדָשָׁה, וְכָךְ תּוּכַל לִלְמֹד אֶת כָּל הַמַּסֶּכֶת מִתְּחִלָּתָהּ וְעַד סוֹפָהּ... כָּךְ הֵם פְּנֵי הַדְּבָרִים בַּתְּפִלָּה, מַדּוּעַ לְהִתְפַּלֵּל עִם הַצִּבּוּר? מַדּוּעַ לְהַתְחִיל לְהַגִּיעַ בַּזְּמַן, וּבְמֻיָּחָד בְּקִיּוּם מִצְוֹות, בָּאָה לְיָדְךָ מִצְוָה תַּעֲשֶׂה אוֹתָהּ, אַל תִּדְחֶה כְּפִי שֶׁמּוּבָא בְּמִכִּילְתָּא דְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל (עַל חֲמֵשׁ שְׁמוֹת, פָּרָשַׁת בֹּא): "**מִצְוָה הַבָּאָה לְיָדְךָ אַל תַּחְמִיצֶנָּהּ**", וְכֵן עַל זֶה הַדֶּרֶךְ...

אֵין מָה לוֹמַר, "הַיֵּצֶר הָרַע דּוֹאֵג לָנוּ מַמָּשׁ וְרוֹצֶה בְּטוֹבָתֵנוּ"...

בָּרֹגַע שֶׁהָאָדָם נָפַל בְּפִתְּיוֹן שֶׁטָּמַן לוֹ הַיֵּצֶר, הוּא נִכְנָס לַמִּלְכֻּדֶת. הַיֵּצֶר רוֹאֶה אֶת הִתְלַהֲבוּת שֶׁל הָאָדָם, הוּא יוֹדֵעַ שֶׁאֵין לוֹ כָּל סִכּוּי לְשַׁדֵּל אוֹתוֹ לִבְטֵל אֶת רְצוֹנוֹ לְגַמְרֵי. מָה הוּא עוֹשֶׂה? פּוֹעֵל לְצַנֵּן אֶת הִתְלַהֲבוּת, עַל יְדֵי דְּחִיַּת הַבְּצוּעַ לְמוֹעֵד אַחֵר. בָּרֹגַע שֶׁהָאָדָם דּוֹחֶה אֶת הַבְּצוּעַ, הַיֵּצֶר הִשִּׂיג אֶת שֶׁלּוֹ. כֵּיוָן דְּאַדְחֵי - אִידְחֵי (מַה שֶּׁנִּדְחָה - נִדְחָה).

שִׁיטָה זוֹ - אוֹמֵר הָרַב פְּרוֹיְדִיגֶר - רְמוּזָה בְּשְׁמוֹ שֶׁל "**עָמָלֵק**":

ע' - עוֹד מְעַט, **מ'** - מָחָר, **ל'** - לֹא עָכְשָׁו, **ק'** - קָשֶׁה לִי...

הָרֶמֶז בָּזֶה "צֵא וְהִלָּחֵם בַּעֲמָלֵק מָחָר" עָמָלֵק מְקָרֵר אֶת הָאָדָם עַל יְדֵי שֶׁאוֹמֵר לוֹ "מָחָר", וְהַמִּלְחָמָה אִתּוֹ זֶה עַל הַמָּחָר. הָאָתְגָּר הַגָּדוֹל שֶׁל הָאָדָם הוּא לְהִתְגַּבֵּר עַל הַ'עֲמָלֵק' הַזֶּה שֶׁבְּתוֹכוֹ, וְלָדַעַת ש"אִם לֹא עַכְשָׁו - אֵימָתַי? (אָבוֹת א', י"ד). לָכֵן "וְאַל תֹּאמַר לִכְשֶׁאִפָּנֶה אֶשָּׁנֶה, שֶׁמָּא לֹא תִפָּנֶה" (אָבוֹת ב', ד').

המשך דבר העורך

כְּדֵי לְהִתְגַּבֵּר עַל הַיֵּצֶר צָרִיךְ לְהַכּוֹת בְּבַרְזֶל בְּעוֹדוֹ חַם. אִם קִבַּלְתָּ עַל עַצְמְךָ אֵיזוֹ קַבָּלָה טוֹבָה - תַּתְחִיל בְּכָךְ הַיּוֹם, לֹא מָחָר! יֶתֶר עַל כֵּן, גַּם אִם יֵשׁ יִתְרוֹנוֹת לְהַתְחִיל בְּכָךְ מָחָר - הַחִסָּרוֹן שֶׁל עֶצֶם הַדְּחִיָּה לְמָחָר עוֹלֶה עַל כָּל הַיִּתְרוֹנוֹת הָאֲחֵרִים.

וְיָדוּעַ הַסִּפּוּר עַל רַבִּי יִשְׂרָאֵל מִסָּלַנְט (מְיַסֵּד תְּנוּעַת הַמוּסָר) הָלַךְ פַּעַם בְּאִישׁוֹן לַיְלָה בִּרְחוֹבוֹת הָעִיָּרָה, וְרָאָה אוֹר קָטָן בּוֹקֵעַ מִבֵּיתוֹ שֶׁל סַנְדְּלָר יְהוּדִי פָּשׁוּט. הוּא הִתְקָרֵב וְרָאָה אֶת הַסַּנְדְּלָר מַמְשִׁיךְ לְתְפֹּר וּלְתַקֵּן נַעֲלַיִם לְאוֹר נֵר שֶׁכְּבָר הָלַךְ וְדָעַךְ.

שָׁאַל אוֹתוֹ הָרַב: "מַדּוּעַ אֵינְךָ הוֹלֵךְ לִישׁוֹן? הֲרֵי הַנֵּר שֶׁלְּךָ עוֹמֵד לְהִכָּבוֹת בְּכָל רֶגַע"! הֵרִים הַסַּנְדְּלָר אֶת עֵינָיו, חִיֵּךְ וְאָמַר בְּפַשְׁטוּת: "**רַבִּי, כָּל זְמַן שֶׁהַנֵּר דּוֹלֵק - אֶפְשָׁר עוֹד לְתַקֵּן**".

הַמִּשְׁפָּט הַזֶּה טִלְטֵל וְנָגַע עֲמֻקּוֹת בְּלִבּוֹ שֶׁל רַבִּי יִשְׂרָאֵל, הָרַב לָקַח אוֹתוֹ כְּנֵר לְרַגְלָיו לַעֲבוֹדַת ה' וְלַחַיִּים בִּכְלָל: כָּל עוֹד "נֵר ה'" (הַנְּשָׁמָה וְהַחַיִּים) דּוֹלֵק בְּתוֹכֵנוּ, אָסוּר לָנוּ לִדְחוֹת שׁוּם מִצְוָה, תְּפִלָּה אוֹ מַעֲשֶׂה טוֹב. יֵשׁ לָנוּ הִזְדַּמְּנוּת כָּאן וְעַכְשָׁו - וְצָרִיךְ לַחֲטֹף אוֹתָהּ.

צֵא וּלְמַד מִיַּעֲקֹב אָבִינוּ. יַעֲקֹב רוֹצֶה בְּרָכָה מֵהַמַּלְאָךְ, שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו. אוֹמֵר לוֹ הַמַּלְאָךְ: לָמָּה לְךָ בְּרָכָה מִמֶּנִּי? שַׁחְרֵר אוֹתִי לְדַרְכִּי וְחַכֵּה לְמָחָר, אָז תּוּכַל לְקַבֵּל בְּרָכָה מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּכִבּוּדוֹ וּבְעַצְמוֹ. אֲבָל יַעֲקֹב אֵינוֹ "מִתְפַּתֶּה". אִם יֵשׁ לוֹ אֶפְשָׁרוּת לְהַשִּׂיג אֶת הַבְּרָכָה כָּאן וְעַכְשָׁו, אֲפִלּוּ אִם הִיא מִפִּי שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו, הוּא אֵינוֹ מוּכָן לְוַתֵּר עָלֶיהָ וְאֵינוֹ מוּכָן לְעַכֵּב אוֹתָהּ אֲפִלּוּ לְיוֹם אֶחָד. וְיִשְׁמַע הֶחָכָם וְיוֹסֵף לֶקַח.

וַיִּשְׁלַח - תוכן עניני הפרשה

א. יַעֲקֹב מִתְכּוֹנֵן לִפְגִישָׁה עִם עֵשָׂו, עַל יְדֵי דּוֹרוֹן, תְּפִלָּה, וּמִלְחָמָה.

ב. יַעֲקֹב מַעֲבִיר אֶת בְּנֵי מִשְׁפַּחְתּוֹ וּרְכוּשׁוֹ בְּנַהַר.

ג. יַעֲקֹב נֶאֱבָק עִם מַלְאָךְ (שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו) וּמְנַצֵּחַ, הַמַּלְאָךְ מְבַשְּׂרוֹ שֶׁיִּקָּרֵא בַּשֵּׁם "**יִשְׂרָאֵל**", 'וַתֵּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב' וְאִסּוּר אֲכִילַת גִּיד הַנָּשֶׁה (ל"ב, ד'-ל"ג).

ד. יַעֲקֹב נִפְגַּשׁ עִם עֵשָׂו, וְאַחַר כָּךְ עֵשָׂו שָׁב לְאֶרֶץ אֱדוֹם וְיַעֲקֹב מַגִּיעַ לִשְׁכֶם, קוֹנֶה שָׂדֶה, וּמַצִּיב מִזְבֵּחַ לָה' (ל"ג).

ה. מַעֲשֶׂה שְׁכֶם עִם דִּינָה בַּת יַעֲקֹב (ל"ד).

ו. קוֹרוֹת יַעֲקֹב מִיְּצִיאָתוֹ מִשְּׁכֶם עַד בּוֹאוֹ לְאָבִיו בְּחֶבְרוֹן (ל"ה):

א. בְּנֵי יַעֲקֹב נִטְהֲרוּ מִמִּלְחֶמֶת שְׁכֶם, וּבְבֵית אֵל בָּנָה מִזְבֵּחַ.

ב. מוֹת דְּבוֹרָה מֵינֶקֶת רִבְקָה (וּבָזֶה נִרְמֶזֶת פְּטִירַת רִבְקָה).

ג. ה' קוֹרֵא לְיַעֲקֹב בְּשֵׁם "יִשְׂרָאֵל" וּמַבְטִיחַ לוֹ אֶת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

ד. פְּטִירַת רָחֵל בְּעֵת לִידַת בִּנְיָמִין וּקְבוּרָתָהּ בַּדֶּרֶךְ לְבֵית לֶחֶם.

ה. חֶטְאוֹ שֶׁל רְאוּבֵן, "וַיִּהְיוּ בְנֵי יַעֲקֹב שְׁנֵים עָשָׂר".

ו. פְּטִירָתוֹ שֶׁל יִצְחָק אָבִינוּ וּקְבוּרָתוֹ בִּמְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה.

ז. תּוֹלְדוֹת עֵשָׂו וּמִשְׁפַּחְתּוֹ, רְשִׁימַת נְשִׂיאֵי אֶרֶץ אֱדוֹם וּמְלָכֶיהָ וְשֶׁל מִשְׁפַּחַת שֵׂעִיר (פֶּרֶק ל"ו).

"וְגַם הֹלֵךְ לִקְרָאתְךָ וְאַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ עִמּוֹ וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֶר לוֹ" (ל"ב, ז)

בְּ'טִיב הַפָּרָשָׁה' מוּבָא: בְּפִסּוּקִים אֵלּוּ אָנוּ רוֹאִים שֶׁעָשָׂו רוֹצֶה לַעֲכֵב אֶת יַעֲקֹב מִלָּשׁוּב לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְכֵן בְּהַגִּיעוֹ לְמַעֲבַר יַבֹּק שׁוּב מְנַסֶּה שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו לְעַכְּבוֹ מִלְּהִכָּנֵס לָאָרֶץ, שֶׁנֶּאֱמַר 'וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר'.

'וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ' - זֶהוּ שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו. וְכֵן כְּשֶׁהֵבִיאוּ אֶת אֲרוֹן יַעֲקֹב מִמִּצְרַיִם כְּדֵי לְקָבְרוֹ בִּמְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה, לֹא נָתַן עֵשָׂו לְקָבְרוֹ שָׁם (פְּמוּבָא בְּיִלְקוּט שִׁמְעוֹנִי וַיְחִי נ"ו). כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעַ לְמְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה, בָּא עֵשָׂו לְעַכֵּב. וְכֵן בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם בְּדַרְכָּם לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מַגִּיעַ עֲמָלֵק, מִזַּרְעוֹ שֶׁל עֵשָׂו, וְנִלְחָם בָּהֶם כְּדֵי שֶׁלֹּא יִכָּנְסוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְכֵן כְּשֶׁעַם יִשְׂרָאֵל עָמְדוּ לִסַּיֵּם אֶת הַגָּלוּת וְהָיוּ עוֹלִים לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, קָם עֲלֵיהֶם הָמָן, מִזַּרְעוֹ שֶׁל עֵשָׂו, וְרָצָה לְהַשְׁמִיד, לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים. וְכֵן הַגֶּרְמָנִים, מִזַּרְעוֹ שֶׁל עֵשָׂו, רָצוּ לְהַשְׁמִיד אֶת הַיְּהוּדִים וְלֹא לְהַשְׁאִיר מֵהֶם שׂוּם זֵכֶר, רַחֲמָנָא לִצְלַן.

הַגְּמָרָא (מְגִלָּה ו:) אוֹמֶרֶת: אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מַאי דִּכְתִיב "אַל תִּתֵּן ה' מַאֲוֵיֵי רָשָׁע זְמָמוֹ אַל תָּפֵק יָרוּמוּ סֶלָה" (תְּהִלִּים ק"מ, ט)? אָמַר יַעֲקֹב לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אַל תִּתֵּן לְעֵשָׂו הָרָשָׁע תַּאֲוַת לִבּוֹ, זְמָמוֹ אַל תָּפֵק - זוֹ גֶּרְמַנְיָא דְּאָדוֹם, שֶׁאִלְמָלֵי הֵן יוֹצְאִין - מַחֲרִיבִין כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ. רַשִׁ"י פֵּרֵשׁ: גֶּרְמַנְיָא, שֵׁם מַלְכוּת וְהִיא אָדֹם. ה'**נּוֹדָע בִּיהוּדָה**' כָּתַב: כִּמְדֻמֶּה רְצוֹנוֹ לוֹמַר גֶּרְמַנְיָה הִיא אַשְׁכְּנַז שֶׁלָּנוּ.

הַגָּאוֹן מִוִּילְנָא הֵבִיא בְּשֵׁם הַיַּלְקוּט (נ"ח, ט) שֶׁהָאֱמָה הַגֶּרְמָנִית הֵם מִזֶּרַע עֲמָלֵק. וּבְ'אִישׁ עַל הַחוֹמָה' (עמ' 108) כָּתַב: בְּעֵת בְּקוּר הַקֵּיסָר הַגֶּרְמָנִי יָצְאוּ כָּל הָעִיר לְקַבֵּל פָּנָיו, חֶלְקָם מִסַּקְרָנוּת, וְחֶלְקָם לְבָרֵךְ שֶׁחָלַק מִכְבוֹדוֹ לְבָשָׂר וָדָם', אֲנִי לֹא יָצָאתִי כִּי מְקוֹבָלְנִי מֵהַמַּהֲרַ"ל דִּיסְקִין שֶׁמְּסֹרֶת בְּיָדוֹ מֵהַגְּר"א שֶׁהַגֶּרְמָנִים הֵם מִזֶּרַע עֲמָלֵק. וְאֵיךְ אֲבָרֵךְ עַל מִי שֶׁמְּצוּיִם לְמְחוֹתוֹ?!...

"וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים... וַיְצַו אֹתָם לֵאמֹר כֹּה תֹאמְרוּן לַאדֹנִי לְעֵשָׂו כֹּה אָמַר עַבְדְּךָ יַעֲקֹב..." (ל"ב, ד'-ה') - הַנְהָגַת יַעֲקֹב לְפַיֵּס אֶת עֵשָׂו אָחִיו

"הַשְׁפֵּל עַצְמְךָ וְינַשֵּׂאֲךָ הַמָּקוֹם" (אִגֶּרֶת הָרַמְב"ן).

מוּבָא בְּרַשִׁ"י: הִתְקִין יַעֲקֹב עַצְמוֹ לִשְׁלוֹשָׁה דְּבָרִים: לְדוֹרוֹן, לִתְפִלָּה וּלְמִלְחָמָה, וְאָכֵן יֵשׁ הֶסְבֵּר לְכָל אֶחָד מֵהַדְּבָרִים שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סִבָּה כְּדֵי לְהִנָּצֵל מֵעֵשָׂו. אוּלָם עָלֵינוּ לְהָבִין מַדּוּעַ הָיָה צָרִךְ בְּהַנְהָגַת הַשְׁפָּלוּת יְתֵרָה שֶׁנָּהַג בָּהּ יַעֲקֹב, שֶׁהֲרֵי מִתְּחִלָּה אוֹמֵר יַעֲקֹב לַמַּלְאָכִים: "כֹּה תֹאמְרוּ לַאדֹנִי לְעֵשָׂו", וְהוּא פֶּלֶא, לְשֵׁם מָה נִצְרַךְ יַעֲקֹב בְּדַבְּרוֹ עִם הַמַּלְאָכִים שֶׁהֵם הֲלֹא שַׂיָּכִים לַמַּחֲנֶה שֶׁלּוֹ - לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בִּלְשׁוֹן "כֹּה תֹאמְרוּן לַאדֹנִי לְעֵשָׂו", מַדּוּעַ יֵשׁ צֹרֶךְ לִקְרֹא בְּפָנֵיהֶם אֶת עֵשָׂו בְּשֵׁם אֲדוֹנוֹ, שֶׁהֲרֵי "כֹּה תֹאמְרוּן לַאדֹנִי" זֶה לֹא נִסּוּחַ שֶׁיֹּאמְרוּ לְעֵשָׂו, אֶלָּא כָּךְ מְכַוֵּן יַעֲקֹב אֶת אֲחִיו לִפְנֵי הַמַּלְאָכִים, וּלְשֵׁם מָה? וַאֲפִלּוּ בַּנּסּוּחַ שֶׁהִגִּישׁ יַעֲקֹב לְעֵשָׂו יֵשׁ לְהָבִין, מֶה הָיָה צֹרֶךְ לְיַעֲקֹב לְהַשְׁפִּיל עַצְמוֹ כָּל כָּךְ הַרְבֵּה וּלְכַנּוֹת עַצְמוֹ כַּמָּה פְּעָמִים בְּשֵׁם עֶבֶד: "כֹּה אָמַר עַבְדְּךָ יַעֲקֹב", "וַאֲשַׁלְּחָה לְהַגִּיד לַאדֹנִי", "וְאָמַרְתֶּם גַּם הִנֵּה עַבְדְּךָ יַעֲקֹב אֲחֹרֵינוּ". "וְהוּא עָבַר לִפְנֵיהֶם וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה שֶׁבַע פְּעָמִים עַד גִּשְׁתּוֹ עַד אָחִיו", וְעוֹד הִצְעִיד אֶת כָּל נְשׁוֹתָיו וְהַשְׁפָּחוֹת וְיַלְדֵיהֶן לְהִשְׁתַּחֲווֹת, וְצִעֲדַת נְשׁוֹתָיו וִילָדָיו קָשָׁה מִכֻּלָּם שֶׁהֲרֵי הָיָה זֶה לְאַחַר שֶׁכְּבָר עָשָׂו רָץ לִקְרָאתוֹ וְיִחַבְּקֵהוּ וִינַשְּׁקֵהוּ, וּמַדּוּעַ הָיָה שׁוּב צָרִךְ בְּכָךְ!?...

הַתְּשׁוּבָה לְכָךְ מְבֹאֶרֶת בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פָּרָשַׁת "וַיִּשְׁלַח" קס"ו.): "טוֹב נִקְלֶה וְעֶבֶד לוֹ" (מִשְׁלֵי י"ב), יַעֲקֹב הִנְמִיךְ רוּחוֹ לִגְבֵי עֵשָׂו, כְּדֵי שֶׁלְּאַחַר מִכֵּן יִהְא עֵשָׂו עֶבֶד לְיַעֲקֹב וְיוּכַל יַעֲקֹב לִשְׁלֹט עָלָיו, וְעַדַיִן כְּלָל לֹא הִגִּיעַ הַזְּמַן שֶׁיִּשְׁלֹט יַעֲקֹב עַל עֵשָׂו, אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיִּשְׁלֹט עָלָיו לְדוֹרוֹת הַבָּאִים, וּלְכָךְ מִיָּד עַכְשָׁו הִשְׁפִּיל עַצְמוֹ וְכוּ',

וְיוֹתֵר חָכְמָה וְעָרְמָה עָשָׂה יַעֲקֹב בָּזֶה, שֶׁאִלּוּ הָיָה עֵשָׂו יוֹדֵעַ עָרְמָתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב בָּזֶה הָיָה הוֹרֵג אֶת עַצְמוֹ וְלֹא נוֹתֵן שֶׁיַּעֲשֶׂה יַעֲקֹב כַּדָּבָר הַזֶּה. רְאֵינוּ מִדִּבְרֵי הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ שֶׁמַּעֲשֶׂה זֶה שֶׁל כְּנִיעָה שֶׁנָּהַג בּוֹ יַעֲקֹב טָמוּן בּוֹ סוֹד, וְהוּא כְּדֵי שֶׁיִּשְׁלֹט יַעֲקֹב עַל עֵשָׂו לַדּוֹרוֹת הַבָּאִים, וּבְמַעֲשֶׂה זֶה קָנָה שְׁלִיטָה עַל עֵשָׂו לָעָתִיד לָבוֹא, וְזוֹהִי הַחָכְמָה שֶׁטְּמוּנָה בִּכְנִיעָה זוֹ - הַכְנָעַת עֵשָׂו לַדּוֹרוֹת הַבָּאִים.

וּרְאֵה לְשׁוֹן הַזֹּהַר שֶׁעֲשָׂה כָּאן יַעֲקֹב מַעֲשֶׂה חָכְמָה יוֹתֵר מִכָּל מָה שֶׁעָשָׂה. הֲרֵי שֶׁהִיתָה כָּאן לְיַעֲקֹב אָבִינוּ מַטָּרָה עֲמֻקָּה בִּנֹהַג זֶה, וְעָשָׂהוּ יַעֲקֹב בְּחָכְמָה וּבְמַחֲשָׁבָה תְּחִלָּה.

"וַיֹּאמֶר אִם יָבוֹא עֵשָׂו אֶל הַמַּחֲנֶה הָאַחַת וְהִכָּהוּ וְהָיָה הַמַּחֲנֶה הַנִּשְׁאָר לִפְלֵיטָה" (ל"ב, ט) – לִרְאוֹת מִי הַצֶּאֱצָאִים

וְהָיָה הַמַּחֲנֶה הַנִּשְׁאָר לִפְלֵיטָה: עַל כָּרְחוֹ, כִּי אֶלְחֵם עִמּוֹ. הִתְקִין עַצְמוֹ לִשְׁלֹשָׁה דְּבָרִים, לְדוֹרוֹן, לִתְפִלָּה וּלְמִלְחָמָה (רַשִׁ"י).

מִכָּאן רוֹאִים שֶׁיַּעֲקֹב יָדַע שֶׁבְּכוֹחוֹ לְנַצֵּחַ אֶת עֵשָׂו וְלָכֵן אָמַר שֶׁהַמַּחֲנֶה הַשֵּׁנִי יִשָּׁאֵר לִפְלֵיטָה עַל יְדֵי שֶׁאֶלְחֵם עִמּוֹ וְאִם כֵּן צָרִיךְ לְהָבִין מַדּוּעַ יַעֲקֹב לֹא פָּתַח מִיָּד בַּמִּלְחָמָה?

אָמְרוּ חַז"ל (גִּיטִּין נ"ו.), עַל נֵירוֹן קֵיסָר, אֲשֶׁר הָיָה מִמַּלְכֵי אָדֹם, כִּי הִתְגַּיֵּר וְיָצָא מִמֶּנּוּ הַתַּנָּא רַבִּי מֵאִיר הַנִּקְרָא בַּתַּלְמוּד (הוֹרָיוֹת י"ג:) בְּשֵׁם 'אֲחֵרִים'.

מָצָאנוּ כִּי כַּאֲשֶׁר הִצְטָרֵךְ הַצַּדִּיק לַהֲרֹג אֶת הָרָשָׁע, לָקַח בְּחֶשְׁבּוֹן אֶת מְצִיאוּתָם שֶׁל צַדִּיקִים הָעֲשׂוּיִים לָצֵאת מֵאוֹתוֹ רָשָׁע, וַאֲשֶׁר בִּיאָתָם לְעוֹלָם תִּמָּנַע עַל יְדֵי הֲרִיגָתוֹ שֶׁל הָרָשָׁע.

כָּזֹאת מָצָאנוּ אֵצֶל מֹשֶׁה רַבֵּינוּ (שְׁמוֹת י"ב, ב, וּבְרַשִׁ"י שָׁם), אֲשֶׁר בִּרְצוֹתוֹ לַהֲרֹג אֶת הַמִּצְרִי הַמַּכֶּה, הִתְבּוֹנֵן לִרְאוֹת אִם לֹא יֵצֵא מִמֶּנּוּ צַדִּיק, וְרַק מִשֶּׁרָאָה שֶׁלֹּא יֵצֵא מִמֶּנּוּ כָּל טוּב, הָרָגוֹ.

יַעֲקֹב אָבִינוּ, אֲשֶׁר חָזָה, כִּי הַתַּנָּא הַגָּדוֹל רַבִּי מֵאִיר עָתִיד לָצֵאת מִבְּנֵי בָּנָיו שֶׁל עֵשָׂו, נִצְטַעֵר עַל כִּי בַּהֲרִיגָתוֹ שֶׁל עֵשָׂו עַל יָדוֹ, הֲרִיגָה אֲשֶׁר מְצֻדֶּקֶת עַל פִּי דִּין וַהֲלָכָה, תִּמָּנַע בִּיאָתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ תַּנָּא קָדוֹשׁ לְעוֹלָם.

זֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר "וַיֵּצֶר לוֹ", אִם יַהֲרֹג "אֲחֵרִים", אִם עַל יְדֵי כָּךְ יִמָּנַע אֶת אוֹר תּוֹרָתוֹ שֶׁל רַבִּי מֵאִיר...

שְׁאֵלָה זוֹ חוֹזֶרֶת עַל עַצְמָהּ בַּפָּרָשָׁה הַקּוֹדֶמֶת.

הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה מְסַפֶּרֶת, שֶׁכַּאֲשֶׁר הִגִּיעַ יַעֲקֹב לְבֵית לָבָן וְרָאָה אֶת רָחֵל, מִיָּד "וַיִּשָּׂא אֶת קֹלוֹ וַיֵּבְךְּ" (כ"ט, י"א).

וּפֵרֵשׁ רַשִׁ"י עַל מָה הָיָה בְּכִיוֹ שֶׁל יַעֲקֹב: "לְפִי שֶׁבָּא בְּיָדַיִם רֵקָנִיּוֹת, אָמַר: אֱלִיעֶזֶר עֶבֶד אָבִי אַבָּא הָיוּ בְּיָדָיו נְזָמִים וּצְמִידִים וּמַגְדָּנוֹת, וַאֲנִי אֵין בְּיָדִי כְּלוּם. לְפִי שֶׁרָדַף אֱלִיפַז בֶּן עֵשָׂו בְּמִצְוַת אָבִיו אַחֲרָיו לְהָרְגוֹ וְהִשִּׂיגוֹ, וּלְפִי שֶׁגָּדַל אֱלִיפַז בְּחֵיקוֹ שֶׁל יִצְחָק מָשַׁךְ יָדוֹ.

אָמַר לוֹ: 'מָה אֶעֱשֶׂה לַצַּוּוּי שֶׁל אַבָּא'? אָמַר לוֹ יַעֲקֹב: 'טֹל מָה שֶׁבְּיָדַי, וְהֶעָנִי חָשׁוּב כְּמֵת".

וְהִקְשָׁה הַגָּאוֹן רַבִּי שִׁמְשׁוֹן פִּנְקוּס זצ"ל: אִם אֱלִיפַז בָּא לַהֲרֹג אֶת יַעֲקֹב, הֲרֵי הַכְּלָל הוּא: "הַבָּא לְהָרְגְךָ הַשְׁכֵּם לְהָרְגוֹ", תּוֹרִיד לוֹ אֶת הָרֹאשׁ. וְהֲרֵי יַעֲקֹב הָיָה יוֹתֵר חָזָק מֵאֱלִיפַז, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַשִׁ"י שָׁם, שֶׁיַּעֲקֹב הֵרִים אֶת הָאֶבֶן מֵעַל הַבְּאֵר "כְּמוֹ זֶה שֶׁמַּעֲבִיר אֶת הַפָּקָק מֵעַל פִּי הַצַּלּוֹחִית, לְהוֹדִיעֲךָ שֶׁכּוֹחוֹ גָּדוֹל". אִם כֵּן, יַעֲקֹב לֹא הָיָה צָרִיךְ לְהַכָּנַע לְפָנָיו וְלִתֵּת לוֹ אֶת כָּל רְכוּשׁוֹ, אֶלָּא פָּשׁוּט לְהָרְגוֹ!

אוֹמֵר ה'בֵּן אִישׁ חַי': יַעֲקֹב לֹא רָצָה לַהֲרֹג אוֹתוֹ מִשּׁוּם שֶׁרָאָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁמֵּאֱלִיפַז צָרִיךְ לָצֵאת אוּנְקְלוֹס הַגֵּר.

וְלָכֵן בַּדִּין "הַבָּא לְהָרְגְךָ הַשְׁכֵּם לְהָרְגוֹ" יֶשְׁנָהּ הִסְתַּיְּגוּת שֶׁל אִם אַתָּה יָכוֹל לְהַצִּיל אֶת עַצְמְךָ עַל יְדֵי דָּבָר אַחֵר תַּעֲשֶׂה אֶת הָאֶפְשָׁרוּת הַזּוֹ וְאַל תַּהֲרֹג אוֹתוֹ.

"קָטֹנְתִּי מִכֹּל הַחֲסָדִים וּמִכָּל הָאֱמֶת אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת עַבְדֶּךָ..." (ל"ב, י"א) – ספור מדהים

כָּתוּב בְּמַסֶּכֶת סוֹטָה (דף ה'.) אָמַר רַבִּי חִיָּא בַּר אָשִׁי אָמַר רַב תַּלְמִיד חָכָם צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה בּוֹ אֶחָד מִשְּׁמוֹנָה בְּשְׁמִינִית (שֶׁל גַּאֲוָה). רַבִּי יוֹאֵל סִירְקִס (בַּעַל הַ'בַּיִת חָדָשׁ') כִּהֵן כְּרַב הָעִיר קְרָאקָא.

פַּעַם הָלַךְ הב"ח בָּרְחוֹב, וְרָאָה שְׁנֵי אֲנָשִׁים הוֹלְכִים וּפְנֵיהֶם מְאִירוֹת כַּשֶּׁמֶשׁ בַּצָּהֳרַיִם וְאַחֲרֵיהֶם רָאָה עוֹד אַרְבָּעָה אֲנָשִׁים, אֶחָד מְבֻגָּר וּשְׁלוֹשָׁה אֲחֵרִים צְעִירִים יוֹתֵר, וּפְנֵיהֶם שֶׁל אֵלּוּ הָיוּ שְׁחוֹרוֹת כְּזֶפֶת. אַרְבָּעָה אֵלֶּה רָצוּ אַחֲרֵי שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים, אֲבָל לֹא הִצְלִיחוּ לְהַשִּׂיגָם.

לְאַחַר שֶׁשְּׁנֵי הָאֲנָשִׁים בַּעֲלֵי הַפָּנִים הַזּוֹהֲרוֹת כְּבָר נֶעֶלְמוּ מֵהָעַיִן, נִגַּשׁ הב"ח לָאֲנָשִׁים שְׁחוֹרֵי הַמַּרְאֶה, נָתַן לָהֶם שָׁלוֹם וְשָׁאַל אוֹתָם מִי הֵם, אֲבָל הֵם סֵרְבוּ לַעֲנוֹת. חָזַר הב"ח וְאָמַר לָהֶם: 'אֲנִי כָּאן הַמֵּרֵא דְּאַתְרָא, וְאִם אֲנִי שׁוֹאֵל עֲלֵיכֶם לַעֲנוֹת לִי'!

נִתְרַצּוּ הָאַרְבָּעָה וְאָמְרוּ: 'אֲנַחְנוּ גִּיחֲזִי וּשְׁלֹשֶׁת בָּנָיו'... שׁוּב שָׁאַל הב"ח: 'וּמִי הָיוּ שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים שֶׁרַצְתֶּם אַחֲרֵיהֶם'? עָנוּ לוֹ: 'הֵם אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא וֶאֱלִישָׁע, כִּי אֶחָד הָעֲנָשִׁים שֶׁלָּנוּ הוּא שֶׁאֲנַחְנוּ צְרִיכִים תָּמִיד לָרוּץ אַחֲרֵי אֱלִישָׁע הַנָּבִיא, אֲבָל אֵינֶנּוּ מְסֻגָּלִים לְהַשִּׂיגוֹ'. הוֹסִיף הב"ח וְשָׁאַל: 'וְלָאָן הָלְכוּ הַשְּׁנַיִם'? אָמְרוּ לוֹ: 'הֵם הָלְכוּ לְבַעַל הַ'מְגִלָּה עֲמֻקוֹת'.

הָלַךְ הב"ח לְ'מְגִלָּה עֲמֻקוֹת' וְאָמַר לוֹ: 'יוֹדֵעַ אֲנִי כִּי אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא נִמְצָא אֶצְלְךָ, תְּשָׁאֵל נָא אוֹתוֹ לָמָּה אֵינֶנּוּ בָּא אֵלַי'. שָׁאַל הַ'מְגִלָּה עֲמֻקוֹת' אֶת אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא, וְהֵשִׁיב לוֹ: 'לְרֹב עִיר מֵכְרָח שֶׁתִּהְיֶה שְׁמִינִית שֶׁבִּשְׁמִינִית גַּאֲוָה, שֶׁאִם לֹא כֵּן לֹא יִהְיוּ נִשְׁמָעִים דְּבָרָיו, אֲבָל מִכָּל מָקוֹם - אֲנִי אֵינֶנִּי יָכוֹל לָבוֹא אֵלָיו'!

כְּשֶׁהַגָּאוֹן רַבִּי יִצְחָק זִילְבֶּרְשְׁטֵין מְסַפֵּר אֶת הַמַּעֲשֶׂה הַזֶּה, הוּא מַדְגִּישׁ בְּהִתְפַּעֲלוּת לֶקַח נוֹסָף הַטָּמוּן בּוֹ: הַדְּבָרִים מַבְהִילִים - כָּל כָּךְ הַרְבֵּה שָׁנִים חָלְפוּ וַעֲדַיִן גִּיחֲזִי רוֹדֵף עִם פָּנִים שְׁחוֹרוֹת כְּפֶחָם אַחֲרֵי אֱלִישָׁע...

הָבָה נִלְמַד מִכָּאן עַד כַּמָּה חָמוּר עָוֹן חִלּוּל הַשֵּׁם, שֶׁהִנֵּה אֱלִישָׁע אָמַר לְגֵיחֲזִי (מְלָכִים ב, ה): 'וְצָרַעַת נַעֲמָן תִּדְבַּק בְּךָ וּבְזַרְעֲךָ עַד עוֹלָם', וְדָרְשׁוּ חַז"ל (בְּמִדְבַּר רַבָּה ז, ה) 'צָרַעַת בָּאָה עַל הַמְחַלֵּל שֵׁם שָׁמַיִם, זֶה גֵּיחֲזִי, שֶׁרָץ אַחֲרֵי נַעֲמָן לִטֹּל מִמֶּנּוּ מָמוֹן.

אֱלִישָׁע קִדֵּשׁ שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא רָצָה לִטֹּל מִנַּעֲמָן כְּלוּם, וְגֵיחֲזִי רָדַף אַחֲרָיו וְנִשְׁבַּע לוֹ לְשֶׁקֶר שֶׁנִּשְׁלַח אֵלָיו, כְּדֵי לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ מָמוֹן, נִמְצָא זֶה מְחַלֵּל שֵׁם שָׁמַיִם, מָה שֶׁקִּדֵּשׁ אֱלִישָׁע! וְגַם כַּעֲבֹר שָׁנִים כֹּה רַבּוֹת, עֲדַיִן לֹא בָּא גֵּיחֲזִי עַל תִּקּוּן חִלּוּל הַשֵּׁם. [מַתִּיקוּת הַתּוֹרָה עמ' ת"ח]

"וַיִּקַּח מִן הַבָּא בְּיָדוֹ מִנְחָה לְעֵשָׂו אָחִיו... עִזִּים מָאתַיִם וּתְיָשִׁים עֶשְׂרִים רְחֵלִים מָאתַיִם וְאֵילִים עֶשְׂרִים" (ל"ב, י"ד-ט"ו)

'בַּעַל הַטּוּרִים' כָּתַב שֶׁהַטַּעַם שֶׁכָּל תֵּבוֹת הַפָּסוּק מִסְתַּיְּמוֹת בְּאוֹת **מ"ם** - מִפְּנֵי שֶׁיַּעֲקֹב שָׁלַח לְעֵשָׂו אֶת כָּל הַבְּהֵמוֹת בַּעֲלוֹת הַמּוּמִין, כְּדֵי שֶׁלֹּא יַקְרִיב מֵהֶן קָרְבָּנוֹת.

אַךְ קָשֶׁה, הֲרֵי לְבָן נִחַ גַּם בַּעֲלֵי מוּמִין כְּשֵׁרִים לְהַקְרָבָה (זְבָחִים קטז.), וְכֵיצַד אֶפְוא מָנַע זֹאת יַעֲקֹב? אֶלָּא צָרִיךְ לוֹמַר שֶׁיַּעֲקֹב הֵבִיא לְעֵשָׂו בְּהֵמוֹת שֶׁהַמּוּמִין שֶׁלָּהֶן פְּנִימִיִּים, בְּתוֹךְ הַבְּהֵמָה, שֶׁהוּא פָּסוּל אַף לִבְנֵי נֹחַ (שָׁם). אַךְ מִנַּיִן יָדַע יַעֲקֹב שֶׁיֵּשׁ בִּבְהֵמוֹת אֵלּוּ מוּמִים פְּנִימִיִּים, הֲרֵי אִי אֶפְשָׁר לִרְאוֹתָן? אַךְ נִרְאֶה כְּפִי שֶׁכָּתַב **הָרַמ"א** (שו"ע יו"ד סִימָן ל"ו) בְּשֵׁם רַבִּי יְהוּדָה הֶחָסִיד, שֶׁיֵּשׁ סִימָן כֵּיצַד לִבְדֹּק בְּהֵמָה שֶׁהִיא בַּעֲלַת מוּם פְּנִימִי עַל יְדֵי שֶׁמַּעֲבִיר יָדוֹ עַל גַּבָּהּ - אִם הִיא מִתְכּוֹפֶפֶת סִימָן שֶׁהִיא כְּשֵׁרָה, וְאִם אֵינָהּ מִתְכּוֹפֶפֶת סִימָן שֶׁהִיא טְרֵפָה.

אָכֵן סִימָן זֶה כְּבָר מֻרְמָז בַּפָּסוּק: "וַיִּקַּח מִן הַבָּא בְּיָדוֹ" - הַבְּהֵמוֹת שֶׁנּוֹתְרוּ בְּיָדוֹ וְלֹא הִתְכּוֹפְפוּ, אוֹתָן נָתַן לְעֵשָׂו...

"הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה שְׁלֵמִים..." (ל"ד, כ"א) - לַעֲסֹק בִּזְכוּי הָרַבִּים – סִפּוּר

פַּעַם אַחַת הִגִּיעַ אִישׁ אֶחָד לְמָרָן הָרַב שְׁטֶרְנְבֻּךְ זצ"ל וְאָמַר לוֹ: "כְּבוֹד הָרַב, עָשִׂיתִי שִׁפּוּץ לַבַּיִת שֶׁלִּי עִם כָּל הָ'עוֹלָם הַזֶּה'! 'שֶׁעָשָׂה לִי כָּל צָרְכִּי' אֶפְשָׁר לְבָרֵךְ עַל הַבַּיִת שֶׁלִּי... יֵשׁ בּוֹ הַכֹּל! רַק יֵשׁ בְּעָיָה אַחַת קְטַנְטַנָּה... אִשְׁתִּי לֹא מוּכָנָה לְהִכָּנֵס לְתוֹךְ הַבַּיִת. הִיא מְפַחֶדֶת לֶאֱכֹל אֶת עוֹלָמָהּ בְּחַיֶּיהָ, הִיא מְפַחֶדֶת שֶׁכָּעוֹלָם הַבָּא בְּמָקוֹם שֻׁלְחָן זָהָב מְאֹרָבַּע רַגְלַיִם, הִיא תִּהְיֶה חֲסֵרָה, וְיִהְיֶה לָהּ שֻׁלְחָן עִם שָׁלוֹשׁ רַגְלֵי זָהָב בִּלְבַד..." מִמָּשׁ כְּמוֹ הַגְּמָרָא בְּתַעֲנִית.

אָמַר לוֹ הָרַב שְׁטֶרְנְבֻּךְ: "אֲנִי חַיָּב לְהַגִּיד לְךָ אֶת הָאֱמֶת... כָּל הַחַיִּים שֶׁלִּי אֲנִי מִשְׁתַּדֵּל לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים. אֲבָל מָה לַעֲשׂוֹת שֶׁאֲנִי כָּל הַיּוֹם רוֹעֵד... אֲנִי כָּל הַזְּמַן חוֹשֵׁב אֵיזֶה מִשְׁפָּט הוֹלֵךְ לִהְיוֹת לִי שָׁם בָּעוֹלָם הָאֱמֶת... אֵימַת הַדִּין!

אֲנִי מְאוֹד מְקַוֶּה שֶׁאַחֲרֵי כָּל הַגֵּיהִנֹּם שֶׁאֲנִי אֲקַבֵּל, סוֹף סוֹף אֲנִי אֲקַבֵּל אֵיזוֹ דִּירַת רֶגֶל בְּגַן עֵדֶן. עַל שֻׁלְחָן מִזָּהָב אֲנִי אֶפִילּוּ לֹא חוֹלֵם...

וְהִנֵּה מַגִּיעַ לְפָנַי זוֹג צָעִיר, וְלֹא רַק שֶׁהֵם בְּטוּחִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם כְּנִיסָה לְגַן עֵדֶן תֶּכֶף וּמִיָּד, גַּם מֻבְטָח לָהֶם שֶׁיִּהְיֶה לָהֶם שֻׁלְחָן מִזָּהָב... כָּל הַבְּעָיָה שֶׁלָּהֶם זֶה רַק אִם יִהְיֶה לוֹ אַרְבַּע רַגְלַיִם אוֹ שָׁלוֹשׁ"...

אִם כָּךְ חוֹשֵׁב גְּדוֹל הַדּוֹר, נִרְאֶה שֶׁכֻּלָּנוּ הוֹלְכִים לַעֲלוֹת עַל הַמַּנְגָּל... וּבֶאֱמֶת מִפֹּרָשׁ בְּחָזַ"ל שֶׁלִּפְנֵי שֶׁאָדָם מַגִּיעַ לָעוֹלָם הַבָּא הוּא חַיָּב לַעֲבֹר דֶּרֶךְ נָהָר שֶׁל אֵשׁ - נְהַר דִּינוּר. אֵין מַעֲבָר לָעוֹלָם הַבָּא בְּלִי לַעֲבֹר שָׁם... אֲבָל יֵשׁ דֶּרֶךְ מִלּוֹט. אוֹמֵר הַנָּבִיא נַחוּם: "כֹּה אָמַר ה', אִם **שְׁלֵמִים** וְכֵן **רַבִּים** וְכֵן **נָגֹזוּ וְעָבָר**"! (א', י"ב).

אוֹמֵר רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי: יֵשׁ שְׁלוֹשָׁה סוּגִים שֶׁל אֲנָשִׁים שֶׁלֹּא צְרִיכִים לַעֲבֹר בְּנָהָר דִּינוּר, הֵם פָּשׁוּט מְדַלְּגִים עָלָיו...

'שְׁלֵמִים' - הַצַּדִּיקִים הַשְּׁלֵמִים בְּתוֹרָתָם וּבְמִדּוֹתָם. **'רַבִּים'** - הָעוֹסְקִים בִּזְכוּי הָרַבִּים. וְ**'נָגֹזוּ'** - הַגּוֹזְזִים מִמָּמוֹנָם לִצְדָקָה.

לְהַגִּיעַ לְדַרְגַּת 'שְׁלֵמִים', זֶה לֹא שַׁיָּךְ אֲלֵינוּ כְּלָל. אָז מִי שֶׁרוֹצֶה לְנַסּוֹת לְהִנָּצֵל מֵהַשִּׁפּוּדִים, לְפָחוֹת שֶׁיַּעֲסֹק בִּזְכוּי הָרַבִּים. וְאִם גַּם זֶה הוּא לֹא יָכוֹל, אָז לְפָחוֹת שֶׁיִּגְזֹז מִכִּסּוֹ לִצְדָקָה, וְעָדִיף שֶׁתִּהְיֶה צְדָקָה לִזְכוּי הָרַבִּים. וְאוּלַי וְהַלְוַאי שֶׁנִּזְכֶּה לִדְרִיסַת רֶגֶל...

["אַפְרְיוֹן שְׁלֹמֹה"]

"לֹא-לַ הָעֲנָה אֹתִי בְּיוֹם צָרָתִי..." (ל"ה, ג) – הִבְטַחְתִּי שֶׁלֹּא אֲבַקֵּשׁ יוֹתֵר – סִפּוּר מְרַגֵּשׁ

פָּסוּק זֶה הוּא אֶחָד מִפְּסוּקֵי הַהוֹדָיָה הָעוֹצְמָתִיִּים שֶׁיֵּשׁ.
יַעֲקֹב אָבִינוּ אוֹמֵר אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלּוּ לִבְנֵי בֵּיתוֹ כְּשֶׁהֵם מִתְכּוֹנְנִים לַעֲלוֹת לְבֵית אֵל לְאַחַר שְׁהוּת מְמֻשֶּׁכֶת בְּבֵית לָבָן, וְהַצָּרוֹת שֶׁעָשָׂה לוֹ לָבָן. בַּפָּסוּק הַזֶּה יַעֲקֹב בְּעֶצֶם עוֹשֶׂה סִכּוּם בֵּינַיִם שֶׁל חַיָּיו - הוּא מַכִּיר בְּכָךְ שֶׁהַנּוֹכְחוּת וְהָעֶזְרָה שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ הִתְגַּלּוּ אֵלָיו לֹא מִתּוֹךְ שַׁלְוָה, אֶלָּא דַּוְקָא בָּרְגָעִים שֶׁבָּהֶם הָיָה נָתוּן בְּסַכָּנָה וְהִרְגִּישׁ בּוֹדֵד, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִצִּילוֹ.

אֶת הַמַּעֲשֶׂה הַבָּא שָׁמַע רַבִּי שָׁלוֹם שְׁבַדְרוֹן זצ"ל מִיְּהוּדִי תָּלְמִיד חָכָם נוֹדָע, וְסִפֵּר אוֹתוֹ בְּרִשׁוּתוֹ: יְהוּדִי אַנְגְּלִי, שׁוֹמֵר תּוֹרָה וּמִצְוֹות אַךְ לֹא מְהַדֵּר גָּדוֹל, הִגִּיעַ לִפְנֵי רַב וּבְפִיו שְׁאֵלָה, הוּא מְשַׁמֵּשׁ בְּמִקְצוֹעוֹ כְּעוֹרֵךְ דִּין, וְלָאַחֲרוֹנָה הֵגֵן עַל לָקוֹחַ מְסֻיָּם. בְּמַהֲלַךְ הַמִּשְׁפָּט הִתְבָּרֵר כִּי אוֹתוֹ לָקוֹחַ הִנּוֹ רַמַּאי גָּדוֹל, שֶׁהִצְלִיחַ לְהַטְעוֹת אֶפִלּוּ אֶת עוֹרֵךְ הַדִּין הַמְמֻלָּח שֶׁלּוֹ, וְכָעֵת מַאֲשִׁים אֶת עוֹרֵךְ הַדִּין בְּסִיּוּעַ לְאוֹתוֹ נוֹכֵל. 'מַצְּבִי בְּכִי רַע' - אָמַר עוֹרֵךְ הַדִּין - 'אֵינִי רוֹאֶה שׁוּם מוֹצָא, מִלְּבַד לִפְנוֹת לְבוֹרֵא הָעוֹלָם. הוּא הַיָּחִיד שֶׁיָּכוֹל לְחַלְּצֵנִי מִן הַמַּצָּב כֹּה מְסֻבָּךְ'...

'מְצֵיָן' - הֵגִיב הָרַב - 'אִם כָּךְ, תִּפְנֶה לְאָבִיךָ שֶׁבַּשָּׁמַיִם וּתְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ רַחֲמִים. בְּוַדַּאי יֵעָתֵר לִתְפִלּוֹתֶיךָ!'

'זוֹ צָרָתִי' - עָנָה הַיְּהוּדִי - 'אֲנִי בֶּאֱמֶת מַאֲמִין בְּכָל לִבִּי שֶׁהוּא הַיָּחִיד הַמּוֹשִׁיעַ, אַךְ הִבְטַחְתִּי לוֹ שֶׁלֹּא אֲבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יוֹתֵר יְשׁוּעָה... וְאֵיךְ לֹא אַעֲמִיד בְּדִבּוּרִי'?!...

הָרַב הִשְׁתּוֹמֵם לִשְׁמֹעַ הַדְּבָרִים, וְהַיְּהוּדִי הִסְבִּיר אֶת דְּבָרָיו: 'לִפְנֵי מִסְפָּר שָׁנִים הֻזְמַנְתִּי לְאוֹסְטְרַלְיָה לְצָרְכֵי עֲבוֹדָה, וְיָצָאתִי לִשְׁהוּת שֶׁל שִׁשָּׁה חֳדָשִׁים. לָקַחְתִּי אִתִּי אֶת בִּתִּי הַיְּחִידָה וְהָאֲהוּבָה, שֶׁהָיְתָה אָז בַּת שֵׁבַע שָׁנִים בִּלְבַד. שָׁהִינוּ שָׁם תְּקוּפָה מְסֻיֶּמֶת, כְּשֶׁלְּפֶתַע, בְּאֶחָד הַיָּמִים, חָלְתָה הַיַּלְדָּה בְּאֹפֶן קָשֶׁה. נִגַּשְׁתִּי אִתָּהּ לָרוֹפֵא וְהוּא הִבְהִיל אוֹתָנוּ לְבֵית הַחוֹלִים. עָרְכוּ לָהּ סִדְרַת בְּדִיקוֹת מְהִירָה, וְעַד מְהֵרָה בִּשְׂרוּ לִי אֶת הַבְּשׂוֹרָה הַמָּרָה מִכָּל - בְּגוּפָהּ שֶׁל הַיַּלְדָּה הִתְגַּלְּתָה הַמַּחֲלָה בְּאֹפֶן מַמְהִיר.

הִתְחַלְנוּ בְּסִדְרַת טִפּוּלִים, אַךְ כָּכָל שֶׁחָלְפוּ הַשָּׁבוּעוֹת הָלַךְ מַצָּבָהּ שֶׁל הַיַּלְדָּה וְנַעֲשָׂה גָּרוּעַ יוֹתֵר וְיוֹתֵר.

בְּסוֹפוֹ שֶׁל דָּבָר, בְּשַׁבָּת אַחַת קָרָא לִי הָרוֹפֵא, וְהוֹדִיעַ לִי כִּי עַל פִּי הָעֲרָכוֹת הָרוֹפְאִים לֹא נוֹתְרוּ לָהּ אֶלָּא שְׁעָתַיִם אוֹ שָׁלוֹשׁ לְחָיוֹת...
יָצָאתִי מִמֶּנּוּ רוֹעֵד כֻּלִּי. הִבַּטְתִּי בְּבִתִּי הַיְּחִידָה וְהָאֲהוּבָה, שֶׁהָיִיתִי נוֹתֵן אֶת כָּל אֲשֶׁר לִי כְּדֵי לְהוֹשִׁיעַ אוֹתָהּ, אֲבָל חַיִּים אֵינִי יָכוֹל לָתֵת לָהּ. לִפְתַע הִכָּתָה בִּי מַחְשָׁבָה: אֲנִי, אָמְנָם, אֵינִי יָכוֹל לָתֵת חַיִּים. אֲבָל יֵשׁ אֶחָד שֶׁכֵּן יָכוֹל, וַאֲפִלּוּ חֶרֶב חַדָּה מֻנַּחַת עַל צַוָּארוֹ שֶׁל אָדָם - אַל יִתְיָאֵשׁ מִן הָרַחֲמִים - לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ! הַרְבֵּה לֹא יָדַעְתִּי אוֹדוֹת יְהֲדוּת, זָכַרְתִּי רַק שֶׁבְּיוֹם בַּר-הַמִּצְוָה שֶׁלִּי לָקַח אוֹתִי אָבִי לְבֵית כְּנֶסֶת כְּדֵי לְהַנִּיחַ תְּפִלִּין. יָצָאתִי, אִפּוֹא, מִבֵּית הַחוֹלִים

וּפָנִיתִי לְחַפֵּשׂ בֵּית כְּנֶסֶת. הַשָּׁעָה הָיְתָה כְּבָר שְׁעַת צָהֳרַיִם כְּשֶׁסּוֹף סוֹף מָצָאתִי בֵּית כְּנֶסֶת. הַמָּקוֹם הָיָה רֵיק מֵאָדָם, אַךְ לִשְׁמָחָתִי פָּתוּחַ. נִכְנַסְתִּי פְּנִימָה. הִתְקָרַבְתִּי לַאֲרוֹן הַקֹּדֶשׁ וּפָרַצְתִּי בִּבְכִי מַר.
בָּכִיתִי כִּשְׁעָתַיִם לְלֹא הֶפּוּגָה. תּוֹךְ כְּדֵי בְּכִי שָׁאַגְתִּי: 'רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֲנִי מֻכְרָח לְבַקֵּשׁ מִמְּךָ דָּבָר מָה, וַאֲנִי מַבְטִיחַ לְךָ שֶׁיּוֹתֵר לֹא אֲבַקֵּשׁ מִמְּךָ לְעוֹלָם עוֹד מַשֶּׁהוּ!... אֲנִי מַאֲמִין שֶׁרַק אַתָּה הַיָּחִיד שֶׁיָּכוֹל לְהוֹשִׁיעֵנִי בְּעֹמֶק צָרָתִי. בָּאתִי לְבַקֵּשׁ מִמְּךָ שֶׁבִּתִּי הָאֲהוּבָה תִּשָּׁאֵר בַּחַיִּים'!... בָּכִיתִי עוֹד זְמַן מָה, עַד שֶׁחַשְׁתִּי לְפֶתַע תְּחוּשָׁה שֶׁל הַקָּלָה.

בְּאוֹתוֹ רֶגַע גָּמַרְתִּי אֹמֶר לַחֲזֹר לְבֵית הַחוֹלִים וְלִשְׁאֹל לְמַצָּבָהּ שֶׁל בִּתִּי. כְּשֶׁהִגַּעְתִּי לְמִטָּתָהּ, מָצָאתִי לְצִדָּהּ רוֹפְאִים.
כְּשֶׁהִבְחִינוּ בִּי פָּנוּ לִי אֶת הַדֶּרֶךְ, וְאֶחָד הָרוֹפְאִים סִפֵּר כִּי הַיַּלְדָּה פָּקְחָה פִּתְאוֹם עֵינַיִם. הָרוֹפְאִים הִנְרְגָּשִׁים עָרְכוּ לָהּ בְּדִיקָה יְסוֹדִית, וּבְסִיּוּמָן קָבַע הָרוֹפֵא כִּי הַמַּצָּב הִשְׁתַּנָּה וְהֵם סְבוּרִים שֶׁיֵּשׁ לָהּ תִּקְוָה.

לְמָחֳרָת בַּבֹּקֶר, כְּשֶׁחָזַרְתִּי לְבֵית הַחוֹלִים, סִפְּרוּ לִי שֶׁהִיא בְּקֹשֶׁה מְעַט מַיִם. לֹא הֶאֱמַנְתִּי לְמִשְׁמַע אָזְנַי. תַּהֲלִיךְ הַשִּׁקּוּם הַמַּפְלֶא הָיָה מָהִיר. כַּעֲבֹר שְׁבוּעַיִם הִיא יָרְדָה מִן הַמִּטָּה בְּכוֹחוֹת עַצְמָהּ!
הָרוֹפְאִים הֶחֱלִיטוּ עַל בְּדִיקָה יְסוֹדִית כְּדֵי לְבָרֵר מָה מַצָּבוֹ שֶׁל הַגִּדּוּל הַסַּרְטָנִי, וְאָז הִגִּיעָה הַתַּדְהֵמָה הַגְּדוֹלָה - הַיַּלְדָּה נְקִיָּה לַחֲלוּטִין! הַצֶּוֶת בְּבֵית הַחוֹלִים הָיָה הָמוּם כָּל כָּךְ, עַד שֶׁעָרַךְ בֶּנֶט רוֹפְאִים שֶׁבּוֹ הִצִּיג אֶת הַצִּלּוּמִים הָרִאשׁוֹנִים לְעֵמַת הָאַחֲרוֹנִים. כֻּלָּם קָבְעוּ שֶׁאֵין זֶה אֶלָּא נֵס מִשָּׁמַיִם.
כְּשֶׁחָזַרְתִּי לְאַנְגְּלִיָּה - הַיַּלְדָּה הָיְתָה כְּבָר בְּרִיאָה לַחֲלוּטִין'.
עוֹרֵךְ הַדִּין סִיֵּם וּפָנָה לָרַב: 'זֶה הַסִּפּוּר שֶׁלִּי, וְכָעֵת אֲמֹר לִי, כְּבוֹד הָרַב, הֲלֹא הִבְטַחְתִּי לָהּ' שֶׁלֹּא אֲבַקֵּשׁ יוֹתֵר, אֵיךְ אוּכַל לְהָפֵר אֶת אֲשֶׁר הִבְטַחְתִּי'?!... הָרַב שָׁמַע, הִנִּיחַ יָדוֹ עַל כְּתֵפוֹ וְהִרְגִּיעַ אוֹתוֹ: 'יַקִּירִי, וְכִי חוֹשֵׁב אַתָּה שֶׁאָבִיךָ שֶׁבַּשָּׁמַיִם, שֶׁהוּא הַיָּחִיד שֶׁיָּכוֹל לְהוֹשִׁיעַ, יוֹתֵר מֵאָחוֹר, כְּשֶׁבְּנוֹ יָכוֹל לְהַוָּשַׁע רַק מִמֶּנּוּ? אֵינְךָ צָרִיךְ לְהִתְחַשֵּׁב בְּמָה שֶׁאָמַרְתָּ אָז. בַּקֵּשׁ אֶת בַּקָּשׁוֹתֶיךָ וְהִתְחַזֵּק בְּמַעֲשָׂיךָ, וַה' הָרַחוּם וְהַחַנּוּן יֵעָתֵר לָךְ'.
עוֹרֵךְ הַדִּין עָשָׂה כְּהוֹרָאָתוֹ, פָּנָה וְהִתְפַּלֵּל שׁוּב, וְאָמְנָם הוֹעִילָה תְּפִלָּתוֹ וְיָצָא מִן הַמִּשְׁפָּט זַכַּאי!

['הִנְנִי בְּיִדְךָ']

בְּבִרְכַּת הַתּוֹרָה

"לְאָדָם מַעַרְכֵי לֵב וּמֵה' מַעֲנֵה לָשׁוֹן" [משלי ט"ז, א]

לעילוי נשמת מו"ר אבי : יעקב בן רחל וצדוק : מרן הראש"ל הרב עובדיה יוסף זצ"ל
מרת אימי: שרה-סרח בת שמחה ויוסף : הרב מאיר נסים בן כמסאנה
מרכוס מרדכי בן רבקה ויוסף : דינה בת שרה : הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל
נפתלי בן רוזה : אברהם בן שמעה : גורג'י בן שמחה: יעקב ישראל בן גלית
רבי מאיר בן אשר : יוסף חיים בן לאה : יהודה בן טובה : בן ציון קליין
שלמה בן זוהרה : יעקב בן סאלם : חיים בן דוד ורחל : אפרים בן מדלן
אשר מסעוד בן זוהרה: רחמים בן חאורו אברהם : רפאל בן תמו
אפרים בן ציון ורבקה : עופר בן יחיא: דויד (רוג'ה) בן שמחה: מרדכי בן אוסנת
משה אהרן בן מאיר יצחק: מאיר בן שמחה : נפתלי ממן בן יקוט
שמחה בת סרח : יפה נדרה בת נעימה : רוזה בת שמשון : דליה בת חיים
הגר בת אהרן והרטה : כתון בת חביבה : אהובה (דייזי) בת טובה
רחל בת חנה : חנינה בת כמיסה: ורד בת אידה : חנה בת אביבה וראובן
שושנה נוואל בת שדרה : רבקה בת רחל : מורבריד אוסנת בת מרים

להצלחה: אליעד יעקב, הדס-הודיה, תמר, יעל, מיכל שרה בני פאולה: בנימין בן צילה גילי בלומנר, אלעזר בן שמחה, יצחק בן גיטי

זיווג הגון: אליעד יעקב בן פאולה : יצחק בן חיה : אליהו בן אילנה : רחלי בת זהבה עדינה בת שמחה : בתיה בת אסתר: הדר ברטה ורוני איילת בנות כרמית נעמה בת אסתר : תמר בת פאולה : אריק בן חיה : שלי בת חיה : הילה בת דניאלה מרדכי בן חנה גיטל ולכל בני משפחתו

לזרע של קיימא:
יהודה יחזקאל יוסף בן רחל מרים
נפתלי שלמה בן לאה : ליאור בן דינה
שושנה רייזל בת מינה : שירה בת שושנה
שמחה צביה בת רחל : יובל בן שלומית
רחל בת חיה : לאה רחל בת איריס : טריק בת למלם
ויקטוריה תקוה בת רינה : דניאלה בת עופרה
מאיר יעקב בן רחל : הילה בת ישראלה
מירי בת סוזן :חיים יוסף בן איריס :סהר בת שהאין

לרפואת:
אהרון בן רוזה :משה בן רוזה :אהרון בן מרים
מנחם בן עליזה: שמעון בן רחל : אברהם בן אנט
עודד בן הגר : גולן בן דינה : אסתר בת שושנה
אורטל בת גלית: ויקטוריה בת שרה: זוליט בת חנה
פאולה בת דינה: גלית בת רות : מרים קרן בת רבקה
אילה לאה בת ציפורה : אסתר בת שולמית
רחל בת נוארה : רות בת לינה : נורית בת רחל
לימור הודיה, ושרונה בנות תורן יפה

להזמנות, להקדשות **ולתרומות** במייל:
Ronbarina@gmail.com

מצוה לתרום מכספי מעשר לזיכוי הרבים

בס"ד יז' כסלו תשפ"ז 27.11.26

וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר (לב,כה)

דורשים חז"ל: "וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ" – הלך להביא את הפכים הקטנים. באמצע המלחמה, באמצע אזעקות, הלך להביא את הפכים הקטנים. דורשים חז"ל: מכאן שצדיקים חביב עליהם ממונם יותר מגופם. רבי יעקב, אתה מוכן שאני אגיד את זה עליך? מישהו פה מוכן שאני אגיד את זה עליו? תשמע, הבן אדם הזה מעדיף את הכסף יותר מעצמו. הוא מת על הכסף.

אם תשאל אותו "מה אתה מעדיף, את עצמך או את הכסף?" יגיד "את הכסף". מה.. יכול להיות? שחז"ל ככה אומרים, לא עלי ולא עליך, על יעקב אבינו. מכאן שצדיקים חביב עליהם ממונם יותר מגופם. לא יכול להיות. אפילו על אנשים פשוטים לא נעים להגיד את זה. על יעקב אבינו, על הצדיקים, אפשר להגיד דבר כזה? לא שייך, לא שייך בכלל. קושיה נוראה.

את הקושיה הזאת הקשנו כמה פעמים. התירוץ אותו תירוץ, רק יש כמה סיפורים חדשים, זהו, זה כל ההבדל. ההבדל בינינו לבין הצדיקים: הצדיקים רואים גם את המשך החיים. אנחנו רואים רק את מה שלפנינו, אנחנו רואים רק את היום, אולי את המחר. אבל האם אני רואה מה יהיה בעוד 100 שנה? עוד 1000 שנים? לא. אנחנו לא רואים את זה. הצדיקים רואים שנים על גבי שנים קדימה.

את הקושיה שהקשיתי לכם מקשה אותה **הש"ך על התורה**. הש"ך על התורה זה **הרב מרדכי הכהן, מתלמידי האר"י ז"ל,** לפני 450–400 שנה משהו כזה. זה הש"ך על התורה. הוא מקשה את הקושיה שהקשיתי לכם, **הוא מתרץ ככה.** תשמעו מה זה, זה נורא עד מאוד. יעקב אבינו הלך להביא את הפכים האלו. למה? כי השמן הזה, מאיפה השמן הזה יצא? כשהוא הלך לחרן, שם את הראש שלו לישון והאבנים רבו, ובורא עולם חיבר את כל האבנים. בבוקר הוא מוצא אבן אחת.

מה כתוב? "וְיָצַק עָלֶיהָ שָׁמֶן". מאיפה השמן הזה יצא? הרי לא היה לו שמן, הוא היה עני מרוד, אליפז לקח לו כל מה שיש. אז מאיפה השמן הזה? אומר הש"ך שזה היה כדרך נס. אחרי שיצק עליה שמן, הרים את הכד, השמן התמלא שוב, כל הבקבוק התמלא. אמר יעקב אבינו: "זה שמן מיוחד, את זה אני רוצה לשמור".

וזה מה שיעקב אבינו חזר להביא את השמן הזה. זה לא פך שמן סתם של 20 שקל לליטר, לא. זה אותו פך שמן שהוא יצק עליו על האבן הזאת. והפך הזה, כותב הש"ך, חי וקיים לעד. בשמן הזה נמשחו המשכן וכליו. בשמן הזה משחו את אהרון ובניו. בשמן הזה משחו את דוד המלך ואת שלמה למלוך על ישראל. בשמן הזה עשה אליהו הנביא נס עם הצרפית. ובשמן הזה עשה אלישע עם אשת עובדיה את הנס. וזה השמן שנמצא חתום בחותמו של כהן גדול ונעשה בו נס חנוכה.

לתגובות והערות:
שגיא 054-6868199
1
לקבלת העלון למייל:
sagifrenkel@gmail.com

והשמן הזה חי וקיים לעד, ובו ימשח מלך המשיח. אנחנו רואים את השמן הזה. יעקב אבינו אומר לך: "מכאן שצדיקים חביב עליהם ממונם יותר מגופם". למה? כי אני בממון שלי, אתה יודע מה אני יכול לעשות? אתה יודע איזה פעולות הבן אדם יכול לעשות על ידי הממון שלו? יכול לעשות דברים שאתה לא מאמין שאפשר לבצע אותם. לכן הצדיקים הממון היה חביב להם. לא שהם מתו על הכסף.

כשאתה רוצה ללכת לקבל צדקה, למי אתה הולך? לצדיקים. כי הם יתנו לך, הכי הרבה יתנו לך. כן, כי הם יודעים כמה אפשר לפעול על ידי הממון. וע"י הממון שבן אדם פועל, הוא לא יודע את ההשלכות אחר כך, כמו יעקב אבינו. מזה יצא לנו חנוכה. מהשמן הזה יצא לנו נס חנוכה, דורות על גבי דורות. מאותו שמן שיעקב אבינו הלך להביא אותו.

החזון איש היה הולך פעם בשנה לים התיכון. הוא היה אומר שמי שהולך בקיץ לים התיכון זה חיסון לשפעת לחורף. ככה היה, והיה הולך ויושב שמה על הים, רק את הרגליים שלו היה מרטיב בים. כשהוא נכנס, אמר לו השומר: "תשמע, יש שני כרטיסים. יש כרטיס שעולה לירה -זה ספסל פלוס גגון. יש בחצי לירה – זה ספסל, ללא גגון".

אומר לו החזון איש: "את החצי לירה". הרב גריינמן שהלך עם החזו"א אמר לו: "הרב, אנחנו פעם בשנה הולכים לים, לא הולכים כל יום. אני לא מבין, חצי לירה פעם בשנה? חם, השמש על הראש שלך. מה, לא חבל? עוד חצי לירה, וגמרנו". אומר לו החזון איש: "מה, אתה מזלזל בחצי לירה? אני, חצי לירה נותן לאברך.

האברך קונה בזה לחם שלם. בלחם הזה הוא אוכל, ואשתו והילדים אוכלים. כשהוא אוכל הוא הולך לכולל, לומד ארבע שעות. אז מהחצי לירה שנתתי לו יש פה ארבע שעות של לימוד תורה. יש פה שלום בית שאשתו שבעה והילדים שבעים, והילדים הולכים לתלמוד תורה שבעים. אתה.. רואה חצי לירה, אני רואה פה אברך שלומד ארבע שעות. אני רואה שלום בית. אני רואה ילדים בתוך התלמוד תורה משחקים. זה מה שאני רואה". זה "שצדיקים חביב עליהם ממונם יותר מגופם", הם ידעו מה אפשר לפעול. ומה ההשלכות שבן אדם עושה מאיזה פעולה אחת.

בשנת תשפ"ה נפטר **הרב אליהו כהן זצ"ל** בגיל 90 . הוא היה דיין אצל הרב מחפוד בבית הדין. לפני שהוא נפטר הוא סיפר: כשהוא היה בגיל 70 , הוא חלה חולי גדול מאוד ועמד על שערי מוות. הוא סיפר: **הוא היה למעלה בשמיים, מוות קליני. ככה הוא סיפר. אמרו לו בשמים: "נגזר לך 70 שנה לחיות. החיים נגמרו, זהו. אבל אם תספר לנו איזה מעשה גדול שעשית, אנחנו ניתן לך אריכות ימים ושנים".**

אמר להם ר' אליהו: "אני הייתי 45 שנה ר"מ בישיבת אוהל משה. עבדתי בלי שעות, הייתי עובד יום ולילה, לוקח תלמידים מבתים הרוסים, מרים אותם. מהם יצאו רבנים, דיינים, תלמידי חכמים, אברכים, אנשים טובים. 45 שנה אני משקיע בתלמידים". אמרו לו: "רבי אליהו, השכר גדול עד אין ספור על מה שעשית. אבל אנחנו צריכים מעשה מושלם. קיבלת על זה כבוד. היה במסיבת חנוכה אמרו 'בכבוד הר"מ החשוב הרב אליהו כהן'? אה, קיבלת כבוד על זה. נחמד, אבל אה, זה לא מעשה מושלם. ספר לנו מעשה מושלם שעשית".

אמר להם ר' אליהו: "כן, יש לי מעשה מושלם. אני מגיל 10 עד היום, 60 שנה, לא פספסתי פעם אחת תפילה בנץ. אתם יודעים מה זה? לא פספסתי פעם אחת תפילה בנץ. שמחות, חגים, היו הילדים התחתנו, חזרנו מאוחר – שום דבר, נץ זה נץ".

אמרו לו: "אתה צודק, מעשה גדול. אבל לא מושלם. למה? כי בשכונה הכירו אותך שאתה קם בנץ. ובני הבית כולם אחרי איזה שמחה משפחתית, כולם אמרו לך: 'אבא, איך קמת? אבא, איך יכול להיות? אתה ישנת בשעה ארבע, איך קמת בחמש?' קיבלת על זה כבוד. מעשה גדול, אבל לא מעשה מושלם".

חשב ר' אליהו: "מה, מה אני כבר יכול להגיד לבית הדין? כל מה שאני אומר הלך לאיבוד". "אמרתי להם: כל יום שישי, אני והרב עזריאל כהן, היינו מכספנו הפרטי קונים אוכל, הולכים לבתים שאנחנו יודעים שאין להם מה לאכול. שמים את השקית, דופקים בדלת והולכים. אף אחד לא ידע. זה היה באמת צדקה, באמת בלי שאף אחד ידע".

אמרו לר' אליהו: "אתה צודק, אף אחד לא ידע מזה. אבל הרב עזריאל החזיק לך טובה, וגם אתה החזקת טובה לרב עזריאל. אז זה לא מעשה מושלם". אמר: "אין לי מה להגיד. כל מה שאני אומר, אמרו לי 'בסדר, מעשה גדול, לא מושלם'. מה אני אגיד להם?" אמר להם: "אה, אתם יודעים מה? יאללה, **יש לי עוד סיפור:** יום שישי. זהו, נגמר הכל, התלבשתי לכבוד שבת, אני יוצא לבית כנסת להתפלל מנחה. אני עובר ברחוב עזרא בבני ברק. אני שומע מאיזה קומה שניה בכיות של כמה ילדים. אמרתי לעצמי: 'וואי וואי, בטח ההורים, ערב שבת, שיא העצבים, בטח קרעו אותם מכות. כולם בוכים פה עכשיו'. אמרתי: 'וואי וואי, מה עשו להם ההורים האלו?' אני הולך. פתאום אני מרגיש מישהו בלב אומר לי: 'רבי אליהו, אתה שומע? משפחה, ילדים בוכים, ואתה הולך? אתה לא משגיח עליהם? מה אתה, נורמלי? תחזור, תבדוק מה קורה'. חזרתי בחזרה, עליתי קומה שניה, אני דופק. אף אחד לא פותח לי. אני שומע בכיות, דופק, דופק.

עד שאחד הילדים פתח לי את הדלת. כל הילדים בוכים, בית מבולגן. אני שואל את אחד הילדים מה קרה, הילד אמר לי: 'אבא ואמא רבו. אבל מה זה רבו? רבו כמו שצריך. ואמא נמאס לה מהמריבות, והיא ברחה מהבית. אבא אמר אני אלך לחפש את אמא. אין לנו לא אבא לא אמא, והתחלנו לבכות'. הרב אליהו מסתכל בשעון – עוד 20 דקות שקיעה. אומר: 'אין הרבה זמן למשחקים'.

אני ישר אמרתי לילדים: 'תורידו את כל המוקצה שיש על השולחן!' מיד רצתי, נכנסתי למטבח, שמתי את הפלטה, שעון שבת. נכנסתי, סידרתי, שמתי את הסירים, מה שהיה מוכן שמתי, סידרתי. הדלקתי נרות שבת. אמרתי: 'מה שיש לפני השקיעה נעשה הכל, דברים אחרים נעשה אחר כך'. סידרתי את הכל. אחרי שסידרתי, הילדים נרגעו. שמנו מפה על השולחן, הכל היה מסודר כמו שצריך. אחרי שהכל מוכן, אני מתחיל לראות – אנשים כבר יוצאים מבית כנסת, מערבית כבר יוצאים מהבית כנסת, חוזרים הביתה.

אמרתי: 'בטח עכשיו הזוג האלו יחזרו, יראו אותי, איך הם יתביישו! הרב אליהו כהן תפס אותנו על חם. לא נעים'. עמדתי מאחורי הדלת. ככה אני עומד שמה. איך שאני שומע דפיקות בדלת, ההורים נכנסו. איך שנכנסו ההורים, ישר אני יצאתי החוצה". אמרו לו בשמיים: "רבי אליהו, זה מעשה מושלם. ובזכות זה אתה תזכה לעוד עשרים שנה לחיות. כיוון שאף אחד לא יודע מהסיפור הזה".

אומר ר' אליהו: "באמת, לאחר שיצאתי משם, הלכתי לתפילת ערבית ביחידות. חזרתי הביתה, לא סיפרתי לאף אחד כלום. לא לאשתי, לאף אחד. ועל זה אמרו לי: 'מעשה מושלם, אתה תזכה ל 20- שנה של חיים'". והוא זכה. אחרי שכבר נגמר התקציב, התקציב שלו היה 70 שנה – נפטר בגיל 90.

כל אחד מאיתנו יש לו את המעשים הפרטיים שלו שאף אחד לא רואה אותם. אם זכית לעשות איזה מצווה שאף אחד לא רואה אותה, תעלים אותה גם מעצמך. תעלים אותה. אל תספר לשום בן אדם. אתה לא יודע – 60 שנה בנץ, מישהו פה יכול לעמוד בזה? 60 שנה בנץ, לא פספס פעם אחת? זה לא מושלם עדיין, זה לא מושלם. אבל מעשה אחד שבן אדם עושה כשאף אחד לא יודע – מושלם. לפעמים זה 20 שנה של חיים. לכן יעקב אבינו אומר: "אתה רואה את הפכים הקטנים? אני רואה את ההשלכות בלי סוף". **('דרשתי קרבתך' גיליון 119)**

וַיִּשְׁאַל יַעֲקֹב וַיֹּאמֶר הַגִּידָה נָּא שְׁמֶךָ וַיֹּאמֶר לָמָּה זֶּה תִּשְׁאַל לִשְׁמִי (לב,ל)

יש לומר בדרך צחות, הנה הגוים לועגים עלינו, שיהודים שנפגשים זה עם זה בדרך, אעפ"י שאינם מכירים מעולם, שואלים זה את זה מה שמך, מאין אתה, ולאן אתה הולך, וכדומה, והם עונים זה לזה בגילוי לב. לעומתם בני עשו אינם רגילים בזה, ועונים על שאלות כאלו "וכי מה איכפת לך". והנה יש לזה מקור בתורה"ק כשנשאל יעקב "שְׁמֶךָ", ויאמר, יעקב. אבל כשנשאל שרו של עשיו "הַגִּידָה נָּא שְׁמֶךָ" – "וַיֹּאמֶר לָמָּה זֶּה תִּשְׁאַל לִשְׁמִי"... ומעשה אבות סימן לבנים, וכמעשה ס"מ, מעשה עשיו. **('אוזניים לתורה')**

וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ (לב,כה)

הרשב"ם מביא מהלך חדש בהבנת מעשהו של המלאך: יעקב אבינו רצה לברוח בלילה ההוא בדרך אחרת ותכנן להטעות את עשו שלא יפגוש אותו. לכן הוא התכוון לחצות את הנחל בלילה, כדי להשתמט מפניו. בתחילה הוא העביר את כל אנשיו ואת כל אשר לו, ולאחר שכולם עברו – "וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ", הוא נשאר אחרון וכעת נותר לו לעבור ולהצטרף לכולם. אלא שבדיוק אז הוא נתקל במלאך של עשו אשר עצר אותו ונאבק עמו, כדי לעכב אותו מלהמשיך בדרכו. מדוע המלאך עשה כן?

אומר הרשב"ם, כי הקב"ה רצה שיעקב לא יוכל לברוח מעשו, אלא אדרבה, יפגוש בעשו, ואז יווכח כיצד מתקיימת הבטחת ה' שעשו לא יפגע בו לרעה. כשבאה צרה או סכנה לאדם, באופן טבעי הוא מנסה להימלט מפניה, כדי שלא תפגע בו. אולם הקב"ה רוצה שהוא לא יימלט מפני הסכנה, אלא אדרבה, יעמוד מולה פנים אל פנים, ואז יראה בעיניו באופן מוחשי כיצד ה' מושיעו ומחלצו מן הצרה ללא פגע.

מסופר כי כמה שנים לפני פרוץ מלחמת העולם השניה, התמנה **רבי חיים זייצ'יק זצ"ל** על ידי **רבי אברהם יפה'ן זצ"ל**, חתנו של **הסבא מנובהרדוק**, לעמוד בראשות ישיבת נובהרדוק שהוקמה בעיר בוטשאטש שבפולין. לאחר שפרצה המלחמה, נכבשה בוטשאטש על ידי הרוסים ובמשך תקופה המשיכה הישיבה להתקיים בתנאי מחתרת. באותה תקופה, מדינת ליטא היתה תחת שלטון עצמאי. רבות מהישיבות ניצלו את העובדה הזאת ועברו לוילנא וסביבותיה, שם מצאו מקלט. גם רבי חיים זייצ'יק רצה לעבור לוילנא. הוא עלה על הרכבת שהובילה לוילנא, כל הקרונות היו דחוסים בפליטים והצפיפות היתה נוראה.

במהלך הנסיעה הוא חש תחושת מחנק, והחל לזעוק: "אני רוצה לצאת, אינני יכול יותר..." כל המבטים של האנשים סביבו הופנו לכיוונו בתימהון: אדם הבורח מן הסכנה, היעלה על הדעת שבדרכו לחוף מבטחים יעדיף לעצור בדרכו וליפול היישר אל ידיהם של הרוסים האכזריים? אבל הוא בשלו: "תנו לי לצאת, אינני יכול להישאר!".

ואכן, בהזדמנות הראשונה השליכו אותו החוצה. הוא נתפס על ידי הרוסים, הוגלה לסיביר וחי שם בתנאים קשים מנשוא. אבל כוחותיו הרוחניים היו חזקים, היה לו את בורא עולם! הוא הרגיש את בורא עולם קרוב אליו, הוא ראה כיצד בורא עולם אינו עוזב אותו לרגע.

בחסדי שמים הוא הצליח לשרוד את כל התופת הנוראה. לאחר המלחמה הוא עבר לצרפת, משם לארצות הברית, ואחר כך עלה לארץ ישראל והפיץ את תורת המוסר ברוח נובהרדוק, הוא השמיע שיחות וחיבר ספרי מוסר רבים. ומה היה סופם של נוסעי הרכבת? כולם נתפסו ונלקחו למחנות השמדה, איש מהם לא שרד.

סיפר רבי חיים זייצ'יק כי בתחילה הוא לא ידע לפרש את המאורעות. אבל אחר כך, במבט לאחור, הוא הבין היטב כמה גבר עליו חסד ה'. וכך אומר **ה"חתם סופר" זצ"ל** על הפסוק: "**וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי וּפָנַי לֹא יֵרָאוּ**" (שמות לג,כג) בתחילה אדם לא יכול לראות את יד ההשגחה ואת חסדי ה' עליו – "**וּפָנַי לֹא יֵרָאוּ**" מתי הוא מצליח לראות? "**וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי**" – במבט לאחור, כאשר מתבררים לו הדברים, אז הוא מקבל את התמונה השלמה ורואה את חסדי ה' הגדולים. **(הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א – 'משכני אחריך')**

וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ (לב,כה)
"שכח פכים קטנים וחזר עליהם" (רש"י).
מדוע חזר דווקא על פכים קטנים, אומר ה"**חתם סופר**", יעקב הוא איש אמת, אמת בגימטריה ארבע מאות ארבעים ואחד. ואם נוסיף לאמת את ה"**פך**" שהוא בגימטריה מאה, נקבל "**יִשְׂרָאֵל**" שבגימטרייה חמש מאות ארבעים ואחד. וזה מה שרצה יעקב לתקן באותו מקום, אבל בא שרו של עשיו ובלבל וַתֵּקַע כַּף– הפוך מפך, ומ"מ ניצח יעקב ולא הסכים לשחרר את המלאך עד שברכו וקרא את שמו "יִשְׂרָאֵל".

וַיִּגַּע בְּכַף יֶרֶךְ (לב,כו)
מדוע נגע בכף ירכו, בפירוש בעלי התוספות כותב, שרו של עשיו חשב שיעקב הוא מלאך, כי ראה שהוא לא מצליח לגבור עליו, ולכן התחיל לגעת בכף ירכו לראות אם יש לו חוליות, כי המלאכים אין להם חוליות, כי אינם יושבים כלל אלא תמיד עומדים. **('מדשן ביתך')**

הקדשות העלון:

בע"ה זיווג הגון: נועה בת יעל, קרן בת רחל, ספיר שמחה בת חנה, שירה דניאל בת ציונה. **לזרע בר קיימא:** מורן בת רותי, לירז בת מרים. אורטל בת תקווה, עדן שירה בת גילה. **לפרנסה בשפע:** שגיא בן מרים, מורן בת רותי, לירון בן פנינה. **לרפואה שלמה:** מרים בת ציפורה, שמואל בן דבורה. **לעילוי נשמת:** ציפורה בת מורוור ז"ל, בנימין בן סולי ז"ל, חביב בן סולי ז"ל, בתיה בת סולי ז"ל, גבריאל בן מורוור ז"ל, מיכאל בן מורוור ז"ל, רחמים בן מורוור ז"ל, יחזקאל בן יהודית ז"ל, דבורה בת טובה ז"ל, יוסף מיכאלשוילי בן רפאל ז"ל, שרה רוסיקו מנשרוב בת תמרה ז"ל, משה אברהם בן גניה ז"ל, לעילוי נשמת חיילנו והנרצחים ב7 לאוקטובר.

לקט פירושים משיעור בפרשת השבוע שנמסר
בבית הכנסת "קהל חסידים" בשכונת רמת אלחנן בני ברק ביום חמישי בשעה 21:30

פרשת וישלח שנת תשפ"ז — גליון מספר 1004

"וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים לְפָנָיו אֶל עֵשָׂו אָחִיו אַרְצָה שֵׂעִיר שְׂדֵה אֱדוֹם" (לב, ד)

מָה רָאָה הַכָּתוּב לְצַיֵּן וּלְפָרֵט לְהֵיכָן נִשְׁלְחוּ הַמַּלְאָכִים - "אַרְצָה שֵׂעִיר שְׂדֵה אֱדוֹם"?

וּבְכָלָל יֵשׁ לְהָבִין, מָה רָאָה יַעֲקֹב לִשְׁלֹחַ מַלְאָכִים לְפַיֵּס אֶת עֵשָׂו, הֲלֹא מִטֶּבַע הָאָדָם שֶׁהַזְּמַן מְקַהֶה אֶת רֶגֶשׁ הַכַּעַס שֶׁבּוֹ, וַהֲרֵי מֵאָז יָצָא קִצְפּוֹ שֶׁל עֵשָׂו עַל יַעֲקֹב חָלְפוּ שְׁלֹשִׁים וְאַרְבַּע שָׁנָה [אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה שָׁהָה אֵצֶל שֵׁם וְעֵבֶר, אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה שָׁבָּהֶן נוֹלְדוּ לוֹ יְלָדָיו וְעוֹד שֵׁשׁ שָׁנִים שֶׁעָבַד אֵצֶל לָבָן], וּמִן הַסְּתָם שָׁכַךְ כַּעֲסוֹ שֶׁל עֵשָׂו?

הַתְּשׁוּבָה הִיא: אָדָם שֶׁהֶעֱרִים עַל הַזּוּלַת פַּעַם וְעוֹד פַּעַם, וּכְשֶׁנִּתְגַּלָּה הַדָּבָר לַחֲבֵרוֹ הוּא כּוֹעֵס עָלָיו כַּעַס גָּדוֹל עַל שְׁנֵי מַעֲשַׂי הָעָרְמָה שֶׁעוֹלֵל לוֹ. בַּחֲלֹף הַשָּׁנִים, כְּיצַד יֵדַע בַּעַל הַמַּעֲשֶׂה אִם חֲבֵרוֹ עוֹדֶנּוּ שׂוֹמֵר בְּלִבּוֹ טִינָה עָלָיו, אוֹ אוּלַי נִשְׁכַּח הַדָּבָר כְּבָר מִלִּבּוֹ לְגַמְרֵי? הִנֵּה, כַּאֲשֶׁר מִתְבָּרֵר לוֹ שֶׁנּוֹלְדוּ לוֹ שְׁנֵי בָּנִים, וְהוּא קָרָא אֶת שְׁמָם עַל שֵׁם אוֹתָם מַעֲשִׂים, בְּוַדַּאי הַמַּעֲשִׂים לֹא נִשְׁכְּחוּ מִלִּבּוֹ. מַעֲשִׂים אֲשֶׁר נִרְאִים בְּעֵינֵי הָאָדָם כְּעוֹלָה נוֹרָאָה עַד שֶׁאֲרוּאִי לַחְקֹק אוֹתָם לְזִכָּרוֹן עוֹלָם וּלְהַנְצִיחָם בְּשֵׁמוֹתָיו שֶׁל בָּנָיו, אוֹת הוּא כִּי חֲקוּקִים הֵם עַל לוּחַ לִבּוֹ וְהוּא שׂוֹמֵר טִינָה לְעוֹשֵׂיהֶם גַּם בַּחֲלֹף עֲשָׂרוֹת בַּשָּׁנִים.

לְיַעֲקֹב נוֹדַע כִּי עֵשָׂו קָרָא לִשְׁנֵי מְקוֹמוֹת מוֹשָׁבוֹ עַל שֵׁם שְׁנֵי מַעֲשֵׂי הָעָרְמָה שֶׁעָשָׂה לוֹ. "אַרְצָה שֵׂעִיר", זֵכֶר לִיגֻעַת הַבְּרָכוֹת מִיִּצְחָק עַל יְדֵי הִתְחַזּוּת לְעֵשָׂו הַשָּׂעִיר, ו"שְׂדֵה אֱדוֹם", זֵכֶר לִמְכִירַת הַבְּכוֹרָה תְּמוּרַת נְזִיד הָעֲדָשִׁים. מִכָּאן הֵבִין יַעֲקֹב שֶׁגַּם בַּחֲלֹף הַשָּׁנִים עֲדַיִן חֲקוּקִים מַעֲשִׂים אֵלּוּ בְּלִבּוֹ שֶׁל עֵשָׂו וְלֹא נִתְפַּיֵּס עֲלֵיהֶם. וְעַל כֵּן נֶאֱלַץ יַעֲקֹב לִשְׁלֹחַ מַלְאָכִים אֶל עֵשָׂו כְּדֵי לְפַיְּסוֹ וּלְשַׁכֵּךְ אֶת כַּעֲסוֹ.

זֶהוּ שֶׁאוֹמֵר הַכָּתוּב: "וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים לְפָנָיו אֶל עֵשָׂו אָחִיו", וּמִדּוּעַ עָשָׂה כֵּן? כִּי שָׁמַע אֶת הַשֵּׂמוֹת "אַרְצָה **שֵׂעִיר** שְׂדֵה **אֱדוֹם**".

אַרְצָה שֵׂעִיר שְׂדֵה אֱדוֹם (לב, ד)

בְּדֶרֶךְ כְּלָל, נִתְיַנֵּס שֵׁם לְמָקוֹם הִיא לִזְכֶּר מְאֹרָע חָשׁוּב אוֹ עַל שֵׁם אָדָם חָשׁוּב. אֶת הַמְּקוֹמוֹת הַמְּזֻכָּרִים כָּאן, קָרָא עֵשָׂו - מֹרַב כַּעֲסוֹ עַל יַעֲקֹב - עַל שֵׁם עֲוֹלוֹת, שְׁלָפֵי דַּעְתּוֹ, עָשָׂה לוֹ יַעֲקֹב.

"אַרְצָה שֵׂעִיר" - עַל שֵׁם שֶׁיַּעֲקֹב, כַּאֲשֶׁר לָקַח אֶת הַבְּרָכוֹת, לָבַשׁ אֶת עוֹרוֹת גְּדָיֵי הָעִזִּים כְּדֵי לְהֵרָאוֹת אִישׁ שָׂעִיר.

"שְׂדֵה אֱדוֹם" - עַל שֵׁם שֶׁיַּעֲקֹב קָנָה אֶת בְּכוֹרָתוֹ בְּאֶמְצָעוּת מָרָק עֲדָשִׁים אָדֹם.

וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֶר לוֹ (לב, ח)

בְּתַרְגּוּם **יוֹנָתָן בֶּן עֻזִּיאֵל** מוֹפִיעָה הַסִּבָּה לְפַחְדּוֹ שֶׁל יַעֲקֹב מִפְּנֵי עֵשָׂו: "וּדְחֵיל יַעֲקוֹב לַחֲדָא עַל דְּלֵא עָסַק עֶשְׂרִים שְׁנִין בִּיקָרָא דְּאַבּוֹי", כְּלוֹמַר: עַל שֶׁלֹּא עָסַק עֶשְׂרִים שָׁנָה בִּכְבוֹדוֹ שֶׁל אָבִיו.

וְנִשְׁאֶלֶת הַשְּׁאֵלָה: מַדּוּעַ לֹא חָשַׁשׁ יַעֲקֹב אָבִינוּ מִכָּךְ שֶׁבְּכָל אוֹתָן שָׁנִים לֹא כִּבֵּד אֶת אִמּוֹ?

מְבָאֵר **הָרַב שְׁמוּאֵל וַלְקִין** שֶׁאָבִיו צִוָּה עָלָיו לָלֶכֶת וְלָשֵׂאת אִשָּׁה, וּלְפִיכָךְ בְּכָל הַשָּׁנִים שֶׁבָּהֶן עָסַק בְּעִנְיָן זֶה, הֵרִיחוּ פָּטוּר מִכִּבּוּד אָבִיו. כְּלוֹמַר: בְּמֶשֶׁךְ אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנוֹת עֲבוֹדָתוֹ בְּבֵית לָבָן עָבוּר רָחֵל וְלֵאָה, אֵין הוּא חַיָּב בִּכְבוֹד אָבִיו, אַךְ מֵאָז שֶׁנָּשָׂא אוֹתָן, וַעֲבוֹדָתוֹ עֲבוּרָן הִסְתַּיְּמָה, הוּא מִתְחַיֵּב שׁוּב לְכַבֵּד אֶת אָבִיו. לְעֻמַּת זֹאת, כַּאֲשֶׁר שָׁלְחָה אוֹתוֹ רִבְקָה הִיא לֹא שָׁלְחָה אוֹתוֹ לְמַטָּרָה מְסֻיֶּמֶת, אֶלָּא הוֹרְתָה לוֹ לִבְרֹחַ עַד שֶׁתִּקָּרֵא לוֹ, מַשּׁוּם כָּךְ כָּל עוֹד הִיא לֹא קָרְאָה לוֹ, פָּטוּר הָיָה מִמִּצְוַת כִּבּוּד אֵם. בְּהֶקֵּשֵׁר לְכָךְ מוּבָא בְּ"**דַּעַת זְקֵנִים**" שֶׁהָרה"ק **רַבִּי אַבְרָהָם מִטְּשֶׁעבְּנוֹב** צִוָּה לְבָנָיו שֶׁאִם יָבוֹאוּ אֵלָיו אֶלָּא אִם כֵּן יִקְרָאוּ. תָּמְהוּ הַבָּנִים מַדּוּעַ אֵינָנוּ רוֹצֶה לִרְאוֹתָם, אוּלָם אֲבִיהֶם הִרְגִּיעָם וְאָמַר: "אַדְרַבָּה, הִנְּכֶם גּוֹרְמִים לִי נַחַת רוּחַ מְרֻבָּה בְּבוֹאֲכֶם, אַךְ מוֹרֶה אֲנִי לָכֶם לֹא לְהַגִּיעַ, כְּדֵי שֶׁגַּם בֵּין בִּקּוּרֵיכֶם תְּקַיְּמוּ אֶת צִוּוּיִי שֶׁאֹּא לָבוֹא, וְנִמְצָא שֶׁגַּם מֻרְחָק, בְּשָׁעָה שֶׁאַתֶּם שׁוֹהִים בְּבֵיתְכֶם, הִנְּכֶם זוֹכִים לְקַיֵּם אֶת מִצְוַת כִּבּוּד אָב".

וְשָׁמַתִּי אֶת-זַרְעֲךָ כְּחוֹל הַיָּם אֲשֶׁר לֹא-יִסָּפֵר מֵרֹב (לב יג)

הַמַּלְבִּי"ם כּוֹתֵב דָּבָר נִפְלָא: "וְאָמַר 'כַּחוֹל אֲשֶׁר עַל שְׂפַת הַיָּם', שֶׁהוּא הַשֶּׁם גְּבוּל לַיָּם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: 'אֲשֶׁר שַׂמְתִּי חוֹל גְּבוּל לַיָּם... וְהָמוּ גַּלָּיו וְלֹא יַעֲבֹרְנָהוּ', כֵּן הֲמוֹן עַמִּים רַבִּים כַּהֲמוֹת יַמִּים יֶהֱמָיוּן, לֹא יוּכְלוּ לַעֲבֹר הַגְּבוּל הַזֶּה וּלְכַבּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל, וּלְבַסּוֹף יִתְגַּבְּרוּ עֲלֵיהֶם".

בַּיָּם יֶשְׁנָם לְפָעָמִים בְּעֵת סְעָרָה גַּלִּים בְּגֹבַהּ עֲשָׂרוֹת מֶטְרִים! גַּל כָּזֶה, אִם הָיֵינוּ שׁוֹאֲלִים אוֹתוֹ: "סְלִיחָה, לְאָן אַתָּה הוֹלֵךְ?!" - הָיָה עוֹנֶה: "אֲנִי כָּרֶגַע בַּדֶּרֶךְ לְהָצִיף אֶת כָּל תֵּל-אָבִיב, כּוֹלֵל הַמִּגְדָּלִים הַגְּבוֹהִים בְּיוֹתֵר שֶׁבְּתַחוּמָהּ".

וּבֶאֱמֶת הוּא נִרְאֶה מְאַיֵּם, הוּא דּוֹהֵר בְּהִתְלַהֲבוּת, כְּמֵעַט כְּבָר מַגִּיעַ לַחוֹף - וְאָז לְפֶתַע נֶעֱצָרֶת הַתְּנוּפָה וְהוּא לְאַט לְאַט דּוֹעֵךְ, עַד שֶׁבְּהַגִּיעוֹ לַחוֹף נֶעֱצָר בַּחוֹף. וְקָךְ עוֹד גַּל וְעוֹד גַּל, וְתָמִיד הוּא נֶעֱצָר בַּחוֹף. כְּשֶׁיֶּשְׁנָהּ רוּחַ סְעָרָה גְּדוֹלָה יָכוֹל הַגַּל לְהִכָּנֵס מֵעַט לְתוֹךְ הַחוֹף, אַךְ לֹא מֵעֵבֶר לָזֶה. מַדּוּעַ? כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵינוֹ מַנִּיחַ לוֹ לַעֲבֹר אֶת הַגְּבוּל שֶׁהִצִּיב לוֹ!

וְכָךְ, הִבְטִיחַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַאֲבוֹתֵינוּ, זַרְעֲכֶם יִתְקַיֵּם לְעוֹלָם. בְּמֶשֶׁךְ אַלְפֵי שָׁנִים מְנַסִּים הַגּוֹיִים לְהַשְׁמִידֵנוּ, וּבְעֶזְרַת ה' לֹא עָלְתָה וְגַם לֹא תַּעֲלֶה בְּיָדָם! הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִבְטִיחַ שֶׁהַתּוֹרָה לֹא תִּשָּׁכַח מֵעַם יִשְׂרָאֵל, וְכָל זְמַן שֶׁיֵּשׁ תּוֹרָה - עַם יִשְׂרָאֵל חַי וְקַיָּם. הֵם יְכוֹלִים לְהָצִיק לָנוּ וּלְהָרַע לָנוּ, אַךְ לֹא מֵעֵבֶר לָזֶה, כִּי פִּי ה' דִּבֶּר וְאֵין מִי שֶׁיּוּכַל לְפַעֵל נֶגֶד דְּבָרוֹ.

הָרִאשׁוֹן שֶׁהִגִּיעַ לְהַשְׁמִיד אֶת יִשְׂרָאֵל הָיָה פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם. הוּא עָמַד בִּרְאֹשׁ מַעֲצָמָה אַדִּירָה, עֶבֶד לֹא בָּרַח מִמִּצְרַיִם, וְהָיוּ בָּהּ טוֹבֵי הַמַּכָּשִׁפִים. לְכְאוֹרָה, לֹא הָיָה מַה שֶּׁיִּמְנַע בַּעֲדוֹ מִלְּהַשְׁמִיד אֶת יִשְׂרָאֵל. וּמֶה הָיָה סוֹפוֹ? הֻשְׁמַד הוּא וְעַמּוֹ, טָבַע בְּיַם סוּף.

לְאַחַר מִכֵּן הִגִּיעַ נְבוּכַדְנֶצַּר, נְשָׂא אֶת כֹּחוֹ - אֲבָל גַּם הוּא נֶעֱלַם כְּלֹא הָיָה. מִי שָׁמַע עָלָיו הַיּוֹם בִּכְלָל?!

בָּא הַשְּׁלִישִׁי, הָמָן הָרָשָׁע, וּבִקֵּשׁ לְהַשְׁמִיד, לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים מִנַּעַר וְעַד זָקֵן טַף וְנָשִׁים בְּיוֹם אֶחָד. הֵיכָן הוּא הַיּוֹם? תָּלוּי עַל עֵץ...

בָּא טִיטוּס הָרָשָׁע, הֶחֱרִיב אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הַשֵּׁנִי, הֶגְלָה אֶת עַם יִשְׂרָאֵל, נַהֲרוֹת דָּם נִשְׁפְּכוּ - אֲבָל זֶהוּ, לֹא מֵעֵבֶר לָזֶה!

מִן הָרָאוּי בְּהֶקֵּשֵׁר זֶה לְהָבִיא אֶת הַמַּעֲשֶׂה הַבָּא: פַּעַם נָסַע **הָרַב מִפּוֹנִיבֵ'ז'** זַצַ"ל לְאִיטַלְיָה לֶאֱסֹף כֶּסֶף לְיִשִׁיבָה, וּבִקֵּשׁ מֵהַנֶּהָג שֶׁהוּא רוֹצֶה לְהַסְפִּיק לִרְאוֹת אֶת שַׁעַר טִיטוּס. לוּחַ הַזְּמַנִּים שֶׁלּוֹ הָיָה צָפוּף מְאֹד, וְרַק בַּיּוֹם הָאַחֲרוֹן לִשְׁהוּתוֹ שָׁם הִצְלִיחוּ לִמְצֹא כַּמָּה דַּקּוֹת פְּנוּיוֹת לְהַגִּיעַ לְשָׁם. הָרַב יָצָא לְרֶגַע מֵהַמְּכוֹנִית, נֶעֱמַד, הִבִּיט בְּשַׁעַר טִיטוּס וְחָזַר בַּחֲזָרָה לִמְכוֹנִיתּוֹ.

שְׁאָלוּהוּ: "אִם כָּךְ, לְשֵׁם מָה בִּקַּשְׁתָּ לְהַגִּיעַ הֵנָּה?" וְהוּא הִסְבִּיר: "אָמַרְתִּי לוֹ, טִיטוּס טִיטוּס, הֶחֱרַבְתָּ אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שָׂפַכְתָּ נַהֲרוֹת דָּם, אֲבָל הֵיכָן אַתָּה הַיּוֹם? חֲרֵי לֹא נִשְׁאַר מִמְּךָ זֵכֶר! עַם יִשְׂרָאֵל, לְעֻמַּת זֹאת, חַי וְקַיָּם וְיַמְשִׁיךְ לְהִתְקַיֵּם בִּזְכוּת דְּבֵקוּתוֹ

בַּתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה!״

אֵין זֶה כִּי אִם בִּזְכוּת הַבְּטָחַת ה׳ לַאֲבוֹתֵינוּ ״וְשָׁמְתִּי אֶת זַרְעֲךָ כַּחוֹל אֲשֶׁר עַל שְׂפַת הַיָּם״.

וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ (לב, כה)

שֶׁנִּשְׁתַּיֵּר עַל פַּכִּין קְטַנִּים, מִכָּאן לַצַּדִּיקִים שֶׁחֲבִיב עֲלֵיהֶם מָמוֹנָם יוֹתֵר מִגּוּפָם (חֻלִּין צא ע״א).

מְדַיֵּק **רַבִּי שְׁמוּאֵל דָּוִד וַאלְקִין** בְּסִפְרוֹ ״**רֶמֶת שְׁמוּאֵל**״: צַדִּיקִים חֲבִיב עֲלֵיהֶם מָמוֹנָם יוֹתֵר מִגּוּפָם - אֲבָל לֹא יוֹתֵר מִנַּפְשָׁם. כְּשֶׁזֶּה נוֹגֵעַ לְעִסְקֵי נְפָשׁוֹת אַתָּה מוֹצֵא שֶׁהֵם מוֹצִיאִים הוֹן רַב.

עַל דִּבְרֵי יַעֲקֹב (בְּרֵאשִׁית נ, ה) ״בְּקִבְרִי אֲשֶׁר כָּרִיתִי לִי״, פֵּרֵשׁ רַשִׁ״י: שֶׁנָּטַל יַעֲקֹב כָּל כֶּסֶף וְזָהָב שֶׁהֵבִיא מִבֵּית לָבָן וְעָשָׂה אוֹתוֹ כְּרִי, וְאָמַר לְעֵשָׂו: ״טֹל זֶה בִּשְׁבִיל חֶלְקְךָ בַּמְּעָרָה״. יַעֲקֹב הִסְכִּים לָתֵת לְעֵשָׂו אֶת כָּל כַּסְפּוֹ כְּדֵי לְקָנוֹת אֶת חֶלְקוֹ בְּמְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה. עִנְיָן זֶה מְדֻיָּק מִלְּשׁוֹן בְּרָכוֹת יִצְחָק לְיַעֲקֹב וּלְעֵשָׂו. אֶת יַעֲקֹב הוּא מְבָרֵךְ (כז, כח) ״וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹקִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם וּמִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ״, וְאִלּוּ אֶת עֵשָׂו הוּא מְבָרֵךְ (שָׁם פסוק לט): ״הִנֵּה מִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ יִהְיֶה מוֹשָׁבֶךָ״. ״יִהְיֶה״ - לְשׁוֹן שִׂמְחָה, כִּי יִצְחָק יָדַע שֶׁשִּׂמְחָתוֹ שֶׁל עֵשָׂו הִיא עַל ״מִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ״. וְהִנֵּה יַעֲקֹב אוֹמֵר (לב, ו): ״וַיְהִי לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר״, ״וַיְהִי״ - לְשׁוֹן צַעַר. לָמָּה יֵשׁ לִי אֶת הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר? - כְּדֵי לְשַׂחֵד בָּהֶם אֶת עֵשָׂו - וָאֶשְׁלְחָה לְהַגִּיד לַאדֹנִי לִמְצֹא חֵן בְּעֵינֶיךָ״.

מְסַפֵּר רַבִּי שְׁמוּאֵל וַאלְקִין כִּי פַּעַם שָׁהָה בְּשַׁבָּת בְּבֵיתוֹ שֶׁל **ה״חָפֵץ חַיִּים**״, וּבְמוֹצָאֵי שַׁבָּת הִגִּישׁוּ לְהַבְדָּלָה יַיִן מִפְּרִי הַגָּפֶן. ה״חָפֵץ חַיִּים״ הִבִּיט עַל כָּךְ בְּעֵינֵי זְעוּמָה, וְשָׁאַל: הַאִם אֵין חֲמַר מְדִינָה בַּבַּיִת? וּבְרוּר שֶׁכַּוָּנָתוֹ הָיְתָה לֹא לְהַכְנִיס מוֹתָרוֹת בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, כִּי אִם ה״חָפֵץ חַיִּים״ יְהַדֵּר בְּיַיִן לְהַבְדָּלָה, בְּנֵי בֵּיתוֹ יְהַדְּרוּ לִשְׁתּוֹת יַיִן בַּסְּעֻדָּה וְסוֹפוֹ מִי יִשְׁורֶנּוּ.

וַיִּשָּׁקֵהוּ (לג ד)

אָמַר עֵשָׂו הָרָשָׁע: אֵינִי הוֹרֵג אֶת יַעֲקֹב בְּקֶשֶׁת וּבְחִצִּים, אֶלָּא אֲנִי הוֹרְגוֹ וּמוֹצֵץ אֶת דָּמוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: וַיָּרָץ עֵשָׂו לִקְרָאתוֹ אַל תִּקְרֵי וַיִּשָּׁקֵהוּ אֶלָּא וַיִּשָּׁכֵהוּ וְנֶעֱשָׂה צַוָּארוֹ שֶׁל יַעֲקֹב כְּשִׁישׁ, וְעָלָיו הַכָּתוּב אוֹמֵר: צַוָּארֵךְ כְּמִגְדַּל הַשֵּׁן. וְקָהוּ שִׁנָּיו שֶׁל עֵשָׂו, וְהִתְחִיל כּוֹעֵס וְחוֹרֵק בְּשִׁנָּיו שֶׁנֶּאֱמַר: רָשָׁע יִרְאֶה וְכָעָס. (יַלְקוּט שִׁמְעוֹנִי תּוֹרָה רמז קלג)

בַּמִּפְגָּשׁ עִם יַעֲקֹב אָבִינוּ נִרְאֶה לִכְאוֹרָה עֵשָׂו כְּאָחִיו הָאוֹהֵב שֶׁל יַעֲקֹב, הַנּוֹפֵל עַל צַוָּארוֹ, מְחַבֵּק וְנוֹשֵׁק לוֹ, אוּלָם הַמִּדְרָשׁ מְצַיֵּן אֶת כַּוָּנוֹתָיו הַדְּוּנִיּוֹת, בִּרְצוֹתוֹ לְהָרְגוֹ וְלִמְצֹץ אֶת דָּמוֹ בְּשִׁנָּאתוֹ הַגְּדוֹלָה אֵלָיו.

ה״**פַּרְדֵּס יוֹסֵף**״ אוֹמֵר שֶׁמַּעֲשֶׂה אָבוֹת סִימָן לְבָנִים. כְּמוֹ עֵשָׂיו הָרוֹצֶה לָקוּם וְלִרְצוֹחַ אֶת אָחִיו יַעֲקֹב בְּמוֹ פִּיו וְשִׁנָּיו, כָּךְ מְנַסִּים אֻמּוֹת הָעוֹלָם לְעוֹלֵל לְבָנָיו בְּמַהֲלַךְ הַדּוֹרוֹת.

כְּשֵׁם שֶׁמִּלְכַּתְּחִלָּה בִּקֵּשׁ עֵשָׂו לַהֲרֹג אֶת יַעֲקֹב בְּחִצִּים, כָּךְ מְנַסִּים שׂוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל לְכַלּוֹת אֶת עַם יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי כָּל מִינֵי כְּלֵי מַשְׁחִית וְאִינְקִיזִיצְיוֹת לְמִינֵיהֶן... אוּלָם, כַּאֲשֶׁר הֵם רוֹאִים שֶׁהַיְּהוּדִים הֵם עַם קְשֵׁה עֹרֶף, וּכְכָל שֶׁיְּעַנּוּ אוֹתָם, כָּךְ הֵם דְּבֵקִים יוֹתֵר וְיוֹתֵר בְּבוֹרֵא הָעוֹלָם, הֵם מַחְלִיטִים לְשַׁנּוֹת אֶת הַגִּישָׁה...

בְּאַרַח פֶּלֶא הֵם מְשַׁנִּים אֶת טַעֲמָם וּמַתְחִילִים לִנַּשֵּׁק וּלְקָרֵב, כְּשֶׁבַּכַּוָּנָתָם לְהַחֲטִיא אֶת עַם יִשְׂרָאֵל. בְּנֹפֶת צוּפִים הֵם מְנַסִּים לְלַמֵּד אוֹתָנוּ לְדַבֵּר בִּלְשׁוֹנָם וְלִנְהֹג כְּמִנְהֲגֵיהֶם, וּמַטְרָתָם לְהַאֲכִילֵנוּ נְבֵלוֹת וּטְרֵפוֹת שֶׁיְּטַמְטְמוּ אֶת לִבֵּנוּ וּלְהַפִּילֵנוּ בְּרִשְׁתָּם.

אוּלָם נְשִׁיקָתָם הֲרֵיהִי נְשִׁיכָה, וְכָל מַאֲוַיֵּהֶם הֵם אַךְ וְרַק לִמְצֹץ אֶת דָּמֵנוּ וּלְאַבְּדֵנוּ מִן הָעוֹלָם, כְּעֵשָׂו אֲבִיהֶם.

וּכְשֵׁם שֶׁיַּעֲקֹב אָבִינוּ זָכָה לְנֶצַח, וְצַוָּארוֹ הָפַךְ לְשַׁיִשׁ, עַד שֶׁשִּׁנָּיו שֶׁל עֵשָׂו קָהוּ מִמֶּנּוּ, כָּךְ אָנוּ נִזְכֶּה לְסִיעָתָא דִּשְׁמַיָּא, וְנֶצַח יִשְׂרָאֵל לֹא יְשַׁקֵּר. צַוָּארֵנוּ יַהֲפֹךְ לְיָצוּק, וּלְעוֹלָם לֹא נִטֹּשׁ אֶת תּוֹרַת ה׳, עַד שֶׁסּוֹפָם יִדָּמֶה לְסוֹפוֹ שֶׁל עֵשָׂו (תְּהִלִּים קיב, י): ״רָשָׁע יִרְאֶה וְכָעָס, שִׁנָּיו יַחֲרֹק וְנָמָס״!

הַרְבּוּ עָלַי מְאֹד מֹהַר וּמַתָּן וְאֶתְּנָה כַּאֲשֶׁר תֹּאמְרוּ אֵלַי וּתְנוּ לִי אֶת הַנַּעֲרָ לְאִשָּׁה (לד, יב)

״הַרְבּוּ״ - ב׳ בְּמִסּוֹרָה הָכָא, וְאִידָךְ (עָמוֹס ד, ד) ׳הַגִּלְגָּל הַרְבּוּ לְפִשְׁעֵי׳. אַף עַל פִּי שֶׁהִרְבָּה בְּמֹהַר כְּמוֹ שֶׁהִרְבָּה בַּגִּלְגָּל, דְּהַיְנוּ בְּעִ״ז הִרְבּוּ גַּם אֵלּוּ לִפְשֹׁעַ, שֶׁהִתְּנוּ עִמָּם שֶׁלֹּא לַעֲבֹד ע״ז (בַּעַל הַטּוּרִים).

וְקָשֶׁה, הֵיכָן מָצִינוּ שֶׁבְּנֵי יַעֲקֹב הִתְּנוּ עִמָּם שֶׁאִם הֵם רוֹצִים אֶת דִּינָה עֲלֵיהֶם לַחֲדֹל מִלַּעֲבֹד עֲבוֹדָה זָרָה, הֲלֹא ״הַרְבּוּ עָלַי מְאֹד מֹהַר וּמַתָּן״ מְדַבֵּר עַל מָמוֹן?

אוֹמֵר ה״**מַשְׁאַת הַמֶּלֶךְ**״: בְּנֵי יַעֲקֹב הֵשִׁיבוּ לִשְׁכֶם וְלַחֲמוֹר: ״אַף בָּזֹאת נֵאוֹת לָכֶם אִם תִּהְיוּ **כָּמֹנוּ** לְהִמּוֹל לָכֶם כָּל זָכָר״ (פס׳ טו), וְלִכְאוֹרָה לְשֶׁם מַה הִדְגִּישׁוּ ״אִם תִּהְיוּ **כָּמֹנוּ**״, הֲלֹא דַּי שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים לָהֶם ״אַף בָּזֹאת נֵאוֹת לָכֶם אִם תְּמוּלוּ כָּל זָכָר״?

אֶלָּא שֶׁאָמְרוּ לָהֶם: כְּדֵי שֶׁנֵּאוֹת לָתֵת לָכֶם אֶת דִּינָה, לֹא דַּי שֶׁתְּמוּלוּ עַצְמְכֶם, אֶלָּא עֲלֵיכֶם לִהְיוֹת ״**כָּמֹנוּ**״ - שֶׁתְּמוּלוּ עַצְמְכֶם לְשֵׁם גֵּרוּת, וְלֹא לְשֵׁם מַטָּרָה אַחֶרֶת, וְהֵינוּ שֶׁתִּתְפַּסְּיקוּ לַעֲבֹד עֲבוֹדָה זָרָה.

הַרְבּוּ עָלַי מְאֹד מֹהַר וּמַתָּן וְאֶתְּנָה כַּאֲשֶׁר תֹּאמְרוּ אֵלַי וּתְנוּ לִי אֶת הַנַּעֲרָ לְאִשָּׁה (לד, יב)

״הַרְבּוּ״ - ב׳ בְּמִסּוֹרָה הָכָא, וְאִידָךְ (עָמוֹס ד, ד) ׳הַגִּלְגָּל הַרְבּוּ לְפִשְׁעֵי׳. אַף עַל פִּי שֶׁהִרְבָּה בְּמֹהַר כְּמוֹ שֶׁהִרְבָּה בַּגִּלְגָּל, דְּהַיְנוּ בְּעִ״ז הִרְבּוּ גַּם אֵלּוּ לִפְשֹׁעַ, שֶׁהִתְּנוּ עִמָּם שֶׁלֹּא לַעֲבֹד ע״ז (בַּעַל הַטּוּרִים).

וְקָשֶׁה, הֵיכָן מָצִינוּ שֶׁבְּנֵי יַעֲקֹב הִתְּנוּ עִמָּם שֶׁאִם הֵם רוֹצִים אֶת דִּינָה עֲלֵיהֶם לַחֲדֹל מִלַּעֲבֹד עֲבוֹדָה זָרָה, הֲלֹא ״הַרְבּוּ עָלַי מְאֹד מֹהַר וּמַתָּן״ מְדַבֵּר עַל מָמוֹן?

אוֹמֵר ה״**מַשְׁאַת הַמֶּלֶךְ**״: בְּנֵי יַעֲקֹב הֵשִׁיבוּ לִשְׁכֶם וְלַחֲמוֹר: ״אַף בָּזֹאת נֵאוֹת לָכֶם אִם תִּהְיוּ **כָּמֹנוּ** לְהִמּוֹל לָכֶם כָּל זָכָר״ (פס׳ טו), וְלִכְאוֹרָה לְשֶׁם מַה הִדְגִּישׁוּ ״אִם תִּהְיוּ **כָּמֹנוּ**״, הֲלֹא דַּי שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים לָהֶם ״אַף בָּזֹאת נֵאוֹת לָכֶם אִם תְּמוּלוּ כָּל זָכָר״?

אֶלָּא שֶׁאָמְרוּ לָהֶם: כְּדֵי שֶׁנֵּאוֹת לָתֵת לָכֶם אֶת דִּינָה, לֹא דַּי שֶׁתְּמוּלוּ עַצְמְכֶם, אֶלָּא עֲלֵיכֶם לִהְיוֹת ״**כָּמֹנוּ**״ - שֶׁתְּמוּלוּ עַצְמְכֶם לְשֵׁם גֵּרוּת, וְלֹא לְשֵׁם מַטָּרָה אַחֶרֶת, וְהֵינוּ שֶׁתִּתְפַּסְּיקוּ לַעֲבֹד עֲבוֹדָה זָרָה.

עִנְיָנִים מִתּוֹךְ הַסֵּפֶר ״מְתוֹק הָאוֹר״ עַל סֵפֶר תְּהִלִּים חֵלֶק רִאשׁוֹן

שִׁוִּיתִי ה׳ לְנֶגְדִּי תָּמִיד (טז, ח)

בְּ״**סֵפֶר הַמַּקָּנֶה**״, לְ**רַבִּי פִּנְחָס הַלֵּוִי הוֹרוֹוִיץ** (רַבָּהּ שֶׁל הָעִיר פְּרַנְקְפוּרְט וְרַבּוֹ שֶׁל ה״חַתָּם סוֹפֵר״) מְבֹאָר, שֶׁאֵצֶל מֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם, אַף שֶׁיֵּשׁ מוֹרָא מִמֶּנּוּ, מִכָּל מָקוֹם מִי שֶׁרָגִיל לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, אַט אַט מִתְמַעֵט הַמּוֹרָא מִלִּבּוֹ. אוּלָם בְּיַחַס לַקָּבָּ״ה, כְּכָל שֶׁמִּתְקָרְבִים אֵלָיו מַכִּירִים יוֹתֵר בִּגְדֻלָּתוֹ, וְלָכֵן לְעוֹלָם אֵין הַיִּרְאָה מִתְמַעֶטֶת, שֶׁהֲרֵי בְּכָל זְמַן מַגִּיּם אוֹר וְגַדְלוּת נוֹסָפִים שֶׁלֹּא הִכִּירוּ קֹדֶם לָכֵן.

מִטַּעַם זֶה, רַק אֵצֶל הַקָּבָּ״ה מִתְקַיֵּם ״שִׁוִּיתִי ה׳ לְנֶגְדִּי **תָּמִיד**״.

בכל עניני הגליון נא לפנות למיכאל0504-147001

נר ליואל

סיפור לפרשת השבוע
לע"נ יואל בן ברוך
גליון 77 פרשת וישלח תשפ"ז
ביאורים בספר משלי

כל דרכי איש זך בעיניו ותכן רוחות ה', גל אל ה' מעשיך ויכנו מחשבתיך (משלי טז, ב-ג)

זך - צלול, שקוף. [כמו 'מים זכים'.]
זך 'בעיניו' - היינו בעיני ה'. כלומר, 'דרכי איש זך בעיניו' ולכן ה' 'תוכן' את 'רוחותיו'.
לכך רומז הפסוק במה שאמר '**זך** בעיניו' בלשון יחיד. לכאו' הא הול"ל '**זכים**' או '**זכות**' בעיניו ברבים, ומדוע אמר 'זך'? בהכרח הוא לרמוז כי מדובר בעיני ה', שהרי כך דרכו לראות הכל **בסקירה אחת** משום ייחודו ואחדותו.
ה'רוח' בקומה מכוונת כנגד הלב. כידוע, שנפש רוח נשמה כנגד כבד לב מח, וא"כ ה'רוח' כנגד הלב.
מלבד זאת, ה'רוח' גם מסמל דבר שנע ונד בקלות ובפתאומיות, ומשנה מקום וצורה, והוא גם דבר שפועל על אחרים.
תוכן - מתכנן, מבין. מחשבן חשבון. כמו 'ותוכן לבנים תתנו' שמות (ה, יח) שפירש"י חשבון הלבנים, וכן כתב אונק' שהוא סכום הלבנים.
לכן, כשם שיש לאדם 'מערכי לב', וביכולתו לפעול ולתכנן גם במיידי, וגם בטווח ארוך ובינוני - אבל הוא אינו יודע על שינויים שאינם צפויים אצלו ואצל זולתו [כגון, אדם שנוסע ליעד מסוים והכל מתוכנן אצלו, המסלול, זמני יציאה והגעה, אפילו חישבן עומסי תנועה. אבל אם פתאום חוסמים את הכביש משום איזה שהוא ארוע פתאומי כגון תאונה או מרדף או כיו"ב - הכל מתהפך. וכן אם נזקק להושיט יד לעזרה, עבור אסון שנקלע על דרכו וכדו'. קיימים המון גורמים נעלמים, שיכולים לשנות את הזמן והמסלול, ואפילו את היעד]. כך גם ב'**דרכי איש**' - האדם יכול לפעול ולתכנן אבל הוא לא באמת יודע מה צופן לו העתיד, הן באופן אישי והן באופן סביבתי. רק ה' רואה ויודע 'כל דרכי איש' עד יום מותו, ומזמן לו מצבים ומשאבים וכדו' על פי ידיעתו זו. אצל האדם העתיד 'זך' צלול ושקוף ובלתי נראה.
מאותה סיבה מזמן לו ה' '**רוחות**', והיינו, או ברוחות הבאות מבחוץ, והיינו נסיונות שנועדו מראש לשמור אותו במסלול הנכון, או שה' שיודע שעתיד האדם להקלע למצבים שיטלטלו אותו ואת ליבו מנווט את ענייניו בהתאם לכך.
ולכן לפעמים אדם מתאמץ ומשתדל בכל כוחו לשם שמים, לשם מצווה - ולא הולך, והוא לא מבין מדוע, שהרי כל כוונתו לטובה. אבל 'תכן רוחות' יודע שתצמח מזה סכנה או אפילו רעה, ועוצר אותו, וכיו"ב.
ולכן מתחבר לפס' הבא - שצריך תמיד לשתף את ה'.

***

מתוך כתבי אאמו"ר הר"ר **הוד יעקב בן מרנין** זצ"ל הכ"מ, שדבריו הם שהתפרסמו במדור זה, ככל שהדבר התאפשר תוך כדי מחלתו.
נלב"ע י"ג תשרי תשפ"ז, מתוך יסורים נוראיים שאין ניתן להביעם בכתב.
קידש שם שמים בהליכותיו, ודאג לסובביו אף בשעותיו האחרונות, הגם שהיה שרוי בצער. נפטר מתוך דעה צלולה, ובבוקר האחרון לחייו אף התפעל מדברי הרמב"ם (יסודי התורה ח, א - ב) שאמונת בני ישראל במשה נובעת מכך שכולנו מעידים עליו, שעינינו ראו את מסירת התורה על ידו, ולא זר. רצונו היה לפרסם את עדותו וחזר על כך שהוא יע"ד למעמד הר סיני.
ת.נ.צ.ב.ה.

שאלה לחידודא:
כתוב במדרש (ויק"ר לו, ה) 'ולמה נאמר באברהם וביצחק אף ולא נאמר ביעקב אף ע"י שהיתה מטתו שלימה לפניו אברהם יצא ממנו ישמעאל וכל בני קטורה יצחק יצא ממנו עשו וכל אלופי אדום אבל יעקב מטתו שלימה כל בניו צדיקים', וכן כתב רש"י לקמן (בראשית מז, לא) שמטתו של יעקב היתה שלימה. וקשה, שיצאה ממנו דינה, שאף שאיננו רשאים לדון במאומה על דורות אלו, מ"מ הרי כתב עליה רש"י מפורשות (בראשית לד, א, ועי' ב"ר פ, א) שהיתה עליה תביעה שהיא 'יצאנית'?
יש אמנם מפרשים **רבים** הכותבים שהיתה צדקת מכמה סיבות, אבל מפשטות לשונו של רש"י (ומקורו במדרש, כנ"ל) משמע שהיתה עליה תביעה. וכן לשון החת"ס (בראשית לד, ז ועי' גם לקמן שם,א) 'ודינה לא היתה צדקת כי היתה יצאנית', ע"ש. וא"כ, קושייתנו תהיה לפי פירוש זה. מה גם שבלשונות חז"ל מצינו כמה מקורות לתביעה עליה, ראה למשל בראשית רבתי (לה, א-ב, עמ' 152 וכיוצ"ב גם לד, א עמ' 168) 'כל המשהה את נדרו סוף הוא בא לידי ע"ז וש"ד וג"ע, שנאמר וידר יעקב נדר וגו'... ושכח אותו נדרו, מיד נכשל בשלשתן, בג"ע, ותצא דינה', ובמדרש אגדה (בובר, בראשית לד, א) 'ותצא דינה בת לאה, לא יצאה אלא להראות עצמה ויפיה וגרם לה החטא ודבק בה שכם בן חמור'.
ואין לתרץ שלא מתחשבים במי שאינו ממנין השבטים - שהרי גם ישמעאל ועשיו לא היו מהשבטים ואעפ"כ היוו סיבה לכך שלא תהיה מטתם של אברהם ויצחק שלימה. כמו כן, אין גם לתרץ שדינה חזרה בתשובה לבסוף, שהרי גם ישמעאל עשה תשובה (ב"ב טז:) ואעפ"כ לא הועיל הדבר להחשיב בכך את מיטתו של אברהם כשלימה.

סיפור לפרשת השבוע

המפתח שבין שני הביסאות

אלחנן הכניס את המפתח של חדר הלימוד למעטפה של חברת האחסנה, ואחר כך שלף אותו בחזרה. על המפתח נשארה חתיכה של נייר חום. הוא שפשף אותה בציפורן, כאילו זו הבעיה.
יום חמישי, קצת אחרי תשע בבוקר, באזור התעשייה. מאחורי חנות תיקון מכשירי החשמל שלו היה חדר של עשרים ושניים מטרים. ביום ראשון באו למדוד אותו בשביל מדפים. עד יום שישי באחת בצהריים היה עליו להחזיר תשובה. ארבע אלף ושמונה מאות שקלים בחודש, לשנתיים, עם תשלום על החודשיים הראשונים מראש. בימים האחרונים אלחנן התחיל להתייחס לסכום הזה כאילו הוא כבר מונח אצלו בקופה.
בחדר עמדו שולחן פורמייקה עם קצה נפוח, שמונה כיסאות לא תואמים וארונית ספרים. בכל יום חמישי בערב למדו שם כמה מאנשי המקום. אחד הגיע עם בגדי עבודה, אחר השאיר את המגבעת על המדף שמעל מתקן המים. בקיץ היו מזיזים את המאוורר מצד לצד כדי שלא יריבו עליו. אלחנן קנה פעם שקיות תה יקרות יותר, ובמשך שבוע שלם קיווה שמישהו ישים לב.
על המשקוף היה תלוי מפתח נוסף. אלחנן תמיד בדק ששניהם שם לפני שסגר את העסק. מפתח אחד לחנות, אחד לחדר. שתי דלתות. כשהיו אומרים לו בבית הכנסת, "יישר כוח על המקום", היה עונה "מה כבר עשיתי", ומיד מוסיף שיש מקום גם לעוד שני לומדים, אם ירצו. בפעם האחרונה שאמר זאת, לא נשאר אפילו כיסא פנוי.

***

אורי, העובד שלו, נכנס וביקש מברג פיליפס. הוא עמד ליד הדלפק קצת יותר זמן מן הדרוש.
"נו?" אמר אלחנן.
"רק רציתי לשאול על החודש הקודם. את החצי שנשאר."
"ביום ראשון, בעזרת השם. דיברנו."
"דיברנו גם בראשון שעבר."
אלחנן דחף אליו את המברג. אורי לקח אותו והלך אל מכונת הכביסה המפורקת. אחרי רגע נשמע קליק של בורג שנפל מתחת לארון. שניהם נתנו לו להישאר שם.
גם לספק החלפים היה חייב כסף. אשתו, פנינה, השלימה את הכנסות הבית בעבודות תפירה, והחשבון של הסעת הבת לבית הספר בבאר שבע חזר פעמיים. אף אחד בבית לא ביקש ארמון. פנינה ביקשה שישלם בזמן למי שעובד אצלו, ושיתקן סוף סוף את הרטיבות מעל ארון הבגדים של הילדים. הוא הבטיח. אחר כך קיבל עוד הצעת מחיר על איטום, והניח אותה מתחת לקופסת ברגים.

***

אשר, אחיו הצעיר, היה נכנס לעסק בלי לדפוק, כאילו בכל עיר יש לו מפתח. היו לו מחסן ליד תחנת האוטובוסים ביישוב, עוד שניים בבאר שבע, חברת הובלות ומנהג מעצבן לומר את העלות לפני שאמר את שמו של הדבר.
"ארבע אלף ושמונה מאות. על חדר שעומד רוב השבוע בלי שימוש. תגיד לי מה אתה עוד בודק?"
"יש שם שיעור."
"אני יודע. הייתי. אתה גם יודע מה יש לאורי לקבל ממך?"
"זה עניין שלי."
"אז תטפל בו כמו בעניין שלך. ואגב, אתה חייב להחליף את הגומייה במקרר התצוגה. כל האוויר הקר שלך יוצא לרחוב."
אלחנן שנא במיוחד את העצות המדויקות של אשר. אנשים עם משקפיים ממוסגרים בזהב יכולים לטעות לפעמים, לכל הפחות בענייני מקררים. אבל הוא בדק את הגומייה אחרי שאחיו הלך. היה בה קרע קטן.
כשאשר פתח את המחסן הראשון שלו, הציע לאלחנן לבוא לעבוד אצלו. השכר שהציע היה גבוה יותר מכל מה שאלחנן הרוויח אז. "יש לי עסק משלי", ענה לו, אף שבאותה תקופה עוד תיקן מכשירים בפינה של מוסך שכור. מאז, בכל מפגש משפחתי היה מחכה שאשר ישאל איך הולך. הוא הבין תשובה מראש, תמיד קצרה מדי, והוסיף "ברוך השם, יש הכול". אשר חדל לשאול. איכשהו, גם זה העליב.

***

בערב, קודם שיצאו ללימוד, נפתלי בן השתים עשרה ביקש שישמע ממנו שוב את הפסוק שלמדו בתלמוד התורה, ומה שהיה קשה לו. הוא פרש חומש על שולחן המטבח, בזהירות של ילד המפחד מאחותו שהשאירה שם חוטי תפירה.

"כי חנני אלקים וכי יש לי כל", קרא נפתלי, ואז הקריא גם את דברי רש"י: "יש לי כל - כל ספוקי, ועשו דבר בלשון גאוה 'יש לי רב', יותר ויותר מכדי צרכי".

"מה לא מובן?" שאל אביו.

"אם יש לו כל, למה הוא צריך להגיד את זה לעשו?"

"זו דרך הדיבור שלו."

"ואם חסר לו משהו באמת?"

אלחנן רצה לומר שחסר תמיד משהו. מפתח להההוא, כסף לזה, שעת שינה שלא תחזור. במקום זה ביקש שנפתלי יזיז את החומש הצדה, כי עוד רגע מגישים ארוחת ערב והחומש עלול להתלכלך.

פנינה שאלה בערב: "אתה מתכוון להעביר את הלימוד אלינו?"

"רק פעם בשבוע."

"איפה? על המכונה שלי...?"

"נסתדר."

"אני צריכה אותה גם בחמישי. ופה יש ילדים שקמים בשש. תשאל אותי לפני שאתה מבטיח לאנשים."

***

אלחנן התחיל לענות והפסיק. בשבוע שעבר היא ישבה אחרי חצות לפרום מכפלת שנתפרה עקום. הוא זכר את רעש המספריים, אבל שכח לשאול עבור מי העבודה. בעת הציע לפנות את המטבח רק אחרי תשע, לקחת על עצמו את הניקיון, ולוותר על האירוח אם יפריע. פנינה אמרה שתחשוב. מאוחר יותר הוציאה מן הארון ארבע כוסות שלא היו בשימוש, והניחה אותן לחוד. שום הבטחה.

***

בחדר הלימוד הריחו באותו לילה את האבק החם של התנור החשמלי. ר' מאיר, שלמד שם עם שניים מן האנשים, שאל אם פתחו חלון. ליד הדלת ישב עזרא המבוגר, כדרכו, עם תיק בד מקופל על הברכיים. רבע שעה אחריו הגיע גדליה, אדם בבן שלושים, משך כיסא מן השולחן ונשאר במרחק של כיסא אחד מעזרא. השניים לא בירכו זה את זה לשלום. אלחנן הכיר את המנהג הזה. לפעמים גדליה היה מושיט לעזרא ספר פתוח, לפעמים היו יושבים כל הערב בלי להחליף מילה.

"יכול להיות שבשבוע הבא נצטרך מקום אחר," הודיע אלחנן בסיום הלימוד, כשהתחילו לאסוף כוסות.

"למה?" שאל ר' מאיר.

"ענייני העסק."

"חבל. כבר התרגלנו."

עזרא אסף את תיקו. גדליה נשאר להחזיר ספר לארונית.

"יש פה מקום גם לעוד דברים חוץ ממקררים", העיר אחד מן הלומדים. אלחנן שמע בדבריו תוכחה, אף שהאיש אמר זאת בשקט.

"המקום הזה לא מחזיק את עצמו," פלט. "אתם באים שעה וחצי והולכים הביתה."

החדר השתתק לרגע. ר' מאיר קיפל את המפה מעל השולחן, הפעם בלי ליישר את פינותיה, ואמר: "אם אתה צריך עזרה, תגיד. אין שום בושה בדבר."

"ברוך השם, אנחנו מסתדרים."

***

אחרי שכולם יצאו נשאר אלחנן לגרד שעווה ישנה מתחת לתחתית של אחד הכיסאות. הוא זכר את המילה "מסתדרים" ואיך אמר אותה. בדיוק כך אמר לפני חודשיים, כשאורי ביקש את משכורתו בזמן. הוא החזיר את הכיסא למקומו, בקו ישר עם השאר. למחרת הגיע האיש מחברת האחסנה, שמעון, בלי חליפה ובלי סיפורים. הוא מדד שוב את רוחב הדלת. "יש פה שבעים וחמישה. המדפים שלי יעברו בקושי. אם אתה רוצה, אפשר לחכות. אבל העסקה הזאת נשארת פתוחה רק עד היום."

"ואם אני אומר כן?"

"בראשון נפרוק סחורה. את השולחן תצטרך להוציא. המדפים נשארים פה כל השנתיים."

שמעון הלך לשתות קפה בתחנת הדלק והניח לאלחנן את ההסכם. על הדף היו מקומות לחתימה שלו ושל השוכר. אפשר לסרב. להחזיק עוד חודש. אולי אשר ילווה כסף, אולי יסכים אפילו בלי להעיר הערות, וה'אולי' הזה היה הגרוע מכול. שוב יעמוד בבית הכנסת עם מפתח גדול על החגורה ויקבל יישר כוח. מי ישלם לאורי ביום ראשון? באיזה כסף? והוא כבר הבטיח, ואורי האמין לו עוד פעם.

אלחנן הכניס את היד לכיס והוציא את המפתח. הנייר החום עוד היה דבוק אליו. הוא יכול היה לשמור על החדר ולהתנצל שוב בפני העובד. יכול היה גם למסור את המפתח ולאבד משהו שהיה חשוב לו באמת. פתאום נזכר בנפתלי, "ואם חסר לו משהו באמת?". מעניין מאיפה הילד הביא את השאלה הזאת.

הוא חתם בחוסר ברירה.

***

כששמעון חזר, אלחנן הוציא את הכוסות, קיפל את השולחן אל הקיר וביקש שייתנו לו עד מוצאי שבת לפנות את הארונית. דמי השכירות הראשונים עברו לידיו. אורי קיבל באותו אחר הצהריים את מה שחייב לו, עד השקל האחרון. הוא מנה את השטרות ליד הדלפק ולא אמר תודה. אלחנן גם לא ביקש.

כשהגיע הביתה לאבול משהו, מצא את נפתלי מפנה את החומשים משולחן המטבח.

"אז הלימוד יהיה פה?" שאל הילד. אלחנן אמר שכנראה יצטרכו למצוא מקום אחר. נפתלי הזיז את קופסת הסיכות של אמו כדי לפנות מקום לצלחת. "חבל על החדר", אמר, והמשיך לסדר. "באמת חבל", ענה אביו. הוא הניח יד על כתפו של נפתלי, קצת באיחור, אחרי שהילד כבר פנה אל הסלט שהבטיח להכין.

גדליה הגיע רגע לפני הסגירה. הוא ביקש לקחת שני ספרים שהשאיר אצלם, ואז נעצר מול השולחן המקופל.

"אז זהו?"

"נחפש מקום. אולי אצל אחי."

"אבא שלי לא יגיע אליו."

אלחנן הניח את הספרים על הדלפק. "אבא שלך?"

***

"עזרא." גדליה סידר את שני הספרים זה על זה, פתח את העליון וסגר שוב. "שנתיים אנחנו נפגשים פה בחמישי. אצלו בבית אני לא נכנס. גם אצלי הוא לא בא. כאן... אתה מבין. כאן לא צריך להזמין אף אחד."

אלחנן הביט אל המקום שבו עמדו הכיסאות. הוא היה מתרגז לפעמים על הרווח שהיה גדליה משאיר ליד עזרא. חשב שיש אנשים שאפילו בישיבה על כיסא צריכים להראות שהם מעל בולם. פעם אחת הזיז את עצמו, בחוסר סבלנות, קרוב יותר לשולחן. כעבור עשר דקות גדליה הרחיק אותו בחזרה.

"לא ידעתי," אמר.

"ברור שלא. מה היה לך לדעת." גדליה לקח את הספרים. ליד הדלת הסתובב. "אם תמצא משהו, תגיד לנו. גם אם זה רק לשעה."

***

אלחנן נשאר בחנות אחרי שגדליה יצא. מכונת הכביסה של הלקוחה עוד חיכתה לבורג שנפל. הוא שכב על הרצפה, הכניס זרוע אל מתחת לארון, מצא אותו באצבעות מלוכלכות. אחר כך קם, ניקה את הבורג בשולי הסינר והניח אותו על השולחן של אורי כדי שלא יאבד שוב.

לפני שהלך הביתה, התקשר מן הטלפון לאשר. "תגיד, המחסן שלך ליד התחנה. אתה משתמש בחלק האחורי בליל שישי?"

"למה?"

"צריך שם שני כיסאות. אולי יותר."

"אצלי?" אשר צחק פעם אחת, קצר. "יש לי ארגזים עד התקרה. ביום שני תבוא. נראה מה אפשר להזיז."

"אני אבוא," אמר אלחנן. הוא חזר אל החדר, הוציא מתחת לשולחן את הכיסא שגדליה נהג להרחיק, וניסה להעמיד אותו לצד הכיסא של עזרא. רגל אחת היתה קצרה מעט. הכיסא התנדנד.

אלחנן לקח גם את השני.

"אלחנן נשא את שני הכיסאות בדרכו החוצה. 'על השיעור הזה לא נוותר בשום אופן,' הרהר בליבו, 'הלוואי ויזכני הבורא להמשיך ולהיות שותף בזכות העצומה הזו'."

ידוע תדע - ידיעות מעניינות ממרחבי הש"ס

* 'זימנין דניחא ליה בחבריה טפי מרביה' (עירובין לו:). פירש המאירי 'שפעמים שאדם בורר לו אחר אף במקום רבו אם מצד שהטבע נמשך לפנים חדשות אם מצד שהוא בוש מרבו לשאול והלה גס בו יותר ממנו'.

* בגמרא (עירובין סג.) מובא מעשה 'ותלמיד אחד היה לו לרבי אליעזר' וכו', ולאחר מכן נכתב 'שמו ושם אביו למה, אלא **שלא תאמר משל היה**'. וראה באר הגולה למהר"ל (באר הרביעי פ"א).

* בגמרא עירובין (פו.) 'דאמרי אינשי נבח בך כלבא עול נבח בך גורייתא פוק'. ופירש"י, דעביד איניש דדייר אצל חתנו, אבל בנו אין אדם מסיח דעתו מביתו לדור אצל כלתו שמא תתקוטט ויצא. כלבא - זכר, כגון חתנו. גורייתא - נקבה, כגון כלתו. [ועי' חשוקי חמד שהרחיב בזה.]

* בכ"מ בחז"ל מוזכר השם 'ברדלא' [כגון במימרא המפורסמת (ב"ר צג, י) של אוי לנו מיום הדין כו']. רש"י (מכות יד:) כתב שהוא שם של חכם. ובמצפה איתן (ב"מ י.) הוכיח מירושלמי (עירובין פ"ו) שהוא שם מקום (ונקרא ע"ש מקומו). וראה נחלת שבעה (שטרות סי' מ"ו אות הטי"ת) אם הוא תיבה אחת ונקרא 'ברדלא' ע"ש מקומו, או ששם אביו היה 'דלא' ונקרא על שמו 'בר דלא', וע"ש עוד.

כיצד מחנכין

עלון מס' 153

לפרשת וישלח תשפ"ז

כוחה של תפילה

הַצִּילֵנִי נָא מִיַּד אָחִי מִיַּד עֵשָׂו (לב יב)

פירש רש"י: התקין עצמו לשלושה דברים, לדורון תפילה ולמלחמה.

סיפר הרה"ג ר' גמליאל רבינוביץ שליט"א:

סיפר לי הרב הגאון הנודע ר' אלימלך חשין זצ"ל, מלמד דרדקי ותיק, מחשובי המלמדים בתלמוד תורה "עץ חיים" שבירושלים עיר הקודש זה למעלה משלשים שנה [אחיו של בעל "המסורת" זצ"ל].

שבאחד המחזורים היה בכיתתו ילד מופרע קצת, שלא עשה חיל בלימודו, הוא הפריע הרבה בכיתה, והתנהגותו לא הלמה את הליכות החיידר החשוב.

מה עושה מלמד במקרה כזה? הוא החליט להזמין את האב לשיחה נוקבת, ולנסות לטכס עצה יחדיו. קבע לו אפוא המלמד זמן, והאב הגיע לתלמוד תורה בשעה המיועדת. משרק ראה המלמד הפיקח את האבא מיד הבין את כל אשר לפניו... האב כבר ידע מהבעיות והקשיים שמחולל הבן יקר שלו, אבל טען שאין לו שום שליטה על הילד, וגם הוא אינו רואה שום הצלחה בחינוכו, ואינו יודע כיצד ניתן להחזירו לדרך הישרה, "ולכן", סיכם: "אינני יכול לעשות ולא כלום."!

המלמד ניסה להציע לאב להצמיד לילד מורה פרטי, שיעזור בחינוכו ובקידום בלימודים. הוא הסביר שלפעמים הצמדת חונך הקרוב לנפש הילד ולחייו, מתחבר עמו באהבה ובקירוב לב ונפש, מועילה מאד לא רק להצלחתו בלימודים, אלא גם לכללות חינוכו, ולעיצוב נפש הילד ומידותיו לטוב. אבל האב דחה את ההצעה, בטענה שאין לו שום אפשרות לממן עוד מורה פרטי או חונך, "בקושי מחזיק אני את משפחתי מעבודות נקיון בית המדרש ושאר מקומות המזדמנים, אין באפשרותי בשום אופן לעמוד בנטל של הוצאות נוספות. ואם כן" - חזר שוב על טענתו - "מה יכול אני לעשות. אינני יכול לעשות ולא כלום."!

אמר לו המלמד החשוב הנ"ל: "טעות גדולה היא בידך! יכול גם יכול אתה לעשות הרבה מאד! יכול אתה להתפלל!!! הנה הבן שלך נמצא בבעיה רצינית, חייו מתפתחים לאפיקים בלתי רצויים, בלשון המעטה... יכול אתה להרבות בתפילות עבורו ולשפוך דמעות כמים"!

האב כשומעו, ניצת בו זיק שלהבת קודש וימלא לבו תפילה, הוא לא הסתפק בתפילות ובבכיות הרבות שלו ושל אשתו, אלא חיפש עצות נוספות להרבות בתפילות עבור בנו. הוא היה גר באחת השכונות העתיקות הקרובות ל'שערי חסד', והיו דרים שם בשכונתו כמה תלמידי חכמים חשובים, גם באותה חצר, וגם בשכונת 'שערי חסד' הסמוכה. הוא פנה אליהם, ושוחח להם את צרת בנו, ואמר להם: "אינני מבקש מכם תרומה כספית כלל, רק תרומת 'זמן', הקדישו נא זמן מועט ביום, כמה דקות, והתפללו נא עבור בני". כך ניגש לכמה וכמה תלמידי חכמים בבקשתו זו.

הם נענו לבקשתו בחפץ לב ובכובד ראש, כאשר ראו את הילד והכירו הליכותיו (בהיותו בן 'המנקה' של בית הכנסת), וכמאמר החכם מכל אדם בספר החכמה (משלי ב', יא): "גם במעלליו יתנכר נער, אם זך ואם ישר פעלו", ואכן הם ניגשו להתפלל עבור הילד.

גם כמה תלמידי חכמים לקחוהו ללמוד עמו מעט בבית הכנסת, זה עשרים דקות זה רבע שעה, ופקחו עיניהם על חינוכו, חיזקוהו ועודדוהו. גם נוצר קשר עם המלמד, הרב ר' אלימלך הנ"ל, שכששמע שלומד הילד עם אלו התלמידי חכמים שמח מאד, כי הכירם לאנשי צורה, והוא כיוון אותם כיצד ומה לדבר על לב הילד.

לא עברה תקופה ארוכה מאז שהתחילו התפילות, והנס התרחש, לפליאת לב כל רואיו, הוריו ומוריו, לב הנער התהפך לטובה מקצה אל קצה.

מהיום הזה גדל הילד, ונעשה גדול מאד בתורה. הוא משמש כאחד מגדולי מרביצי התורה שבארץ הקודש.

לא יאומן מה תפילה יכולה לעשות! להפוך ילד מקצה לקצה! הרב ר' אלימלך זצ"ל הדגיש לי בבירור, שלדעתו בזכות התפילות הנלהבות של האבא והאמא, נתנו בלבם משמים את העצה לבקש מאותם תלמידי חכמים שיתפללו עבור הילד וילמדו עמו, והם פעלו את הישועה עבורו.

למדנו מטיב מעשה זה, שלעולם לא יאמרו האב או האם מה יכולים אנו לעשות, אין באפשרותנו לעשות כלום יכול אתה גם יכול! להתפלל ולהתפלל ולהתפלל!!! וכן גם לבקש עזר מאנשים אחרים, שכן יכולים

עוד סיפר לי הרב הגאון ר' אלימלך זצ"ל, על אשתו הרבנית הנודעת, מרת גאלדע חשין ע"ה, שהייתה ידועה כאשה צדקנית ביותר, והקפידה ביותר בביתה על הצניעות ועל החינוך הטהור, כדרכם של בני ירושלים של מעלה. ולא הסכימה לזוז כקוצו של יו"ד ממנהג אבות ואמהות בני קרתא דשופריא. כל צאצאיה כולם בנים ובנות, נכדים ונכדות, כולם מתחנכים בדרך החינוך הטהור של ירושלים של מעלה. היא הניחה אחריה דור ישרים נפלא.

בהיות בעלה מלמד דרדק, מחשובי ותיקי המלמדים, היתה נוהגת לבקש ממנו את שמותיהם של הילדים המתקשים בלימודם אצלו בכיתה ואת שמות אמותיהם, והיתה מתפללת עבורם. לאחר כמה ימי תפילה פנתה אליו בשאלה: "נו איך המצב כעת עם יעקב בן אסתר, יש איזה שיפור?", והוא אומר: "לא מספיק"... אמרה היא: "אם כן, אתפלל עוד יותר". ומה עם יעקב משה בן רבקה, - "ב"ה יש שיפור ניכר"... "אם כן", אמרה, "אמשיך להתפלל שיעלה ויתעלה עוד יותר"... וכך היתה עוקבת ומתפללת בלב חם, על ילדי הטיפוחים של בעלה הגדול. ולא בכדי אמרו עליה פיקחי ירושלים, שהיא היא הרבי של אנשי ירושלים...

ואסיים בפרפרת נאה מפרשתנו שהתפרסמה ע"י "דברים של טעם":

וְאַחַר נִגַּשׁ יוֹסֵף וְרָחֵל וַיִּשְׁתַּחֲווּ (וישלח לג, ז).

פירש"י שהעמיד יוסף את עצמו לפני אמו רחל כדי שלא יתן עשו עיניו בה.

לכאורה קשה מה הועיל בכך, הלא רגע לאחר מכן יראנה.

והתירוץ לזה, שאחר שרואין צורת יוסף שוב אין באין לידי חטא...

(כ"ק אדמו"ר הבית ישראל מגור זי"ע, יגדיל תורה, וישלח)

אשמח לשמוע רעיונות והצעות ייעול - הכל יתקבל בברכה.

ישראל חיים בלומנטל

לתרומות / הנצחות, או לקבלת העלון באימייל, וכן לתגובות: blu.israel@gmail.com

התחזקות וביטחון
במשנת ה'זרע שמשון'

בעל ה"זרע שמשון" רבי שמשון חיים בן רבי נחמן מיכאל נחמני זיע"א
הבטיח ברכות וישועות מופלגות לעוסקים בתורתו וכך כתב בהקדמה לספרו:
**" ועינכם תחזינה בנים ובני בנים כשתילי זיתים סביב לשולחנכם
בתים מלאים כל טוב גם עושר גם כבוד לא יסופו מזרעכם"**

פרשת וישלח תשפ"ז

"נר תמיד תוקד"

שיעור מס' 300

שלהי דקייטא שעת צהרים שמש ירושלמית קופחת, מד החום במשאית הישנה של אלכס מטפס ועולה, אני חייב הפסקה קצרה להתרעננות, לפתע צד את עינו שלט קטן "בית כנסת" הוא נזכר בילדותו טרם שנה ופירש ר"ל שם בביהמד"ר בפינסק שמעבר למסך הברזל, אלכס החנה את המשאית בצד הכביש וצעד לבוש מכנסיים וחולצה קצרים לביהמד"ר בבתי מונקאטש בירושלים, הדלת הישנה חרקה בפתיחתה, לרגע נדמה לו לאלכס כאילו הדלת שואלת, להיכן נעלמת שנים כה רבות?

מאור פניו של רבי אורי ליפשיץ זצ"ל שקידם אותו בברכת "ברוך הבא", קטעה את חוט מחשבותיו, ר' אורי יהודי חסידי מבוגר שעלה לישראל מארה"ב קבע את מקום לימודו שם, ר' אורי הראה לו היכן השירותים והושיב אותו לנפוש מעט בעודו מוזג עבורו כוס מים קרים, הם שוחחו על דא והא, אלכס שיתף שבצעירותו היה שומר תורה ומצוות אך חברים רעים דרדרו אותו לעבר פי פחת אלכס הוסיף בעיניים דומעות, חבל שהתעלמתי מאזהרות הורי ומחנכי להיזהר כמו מאש מחברים רעים שפיהם מלא צחוק וליצנות, זלזול וביקורת על הורים ומחנכים, בטיפשותי בגיל הטיפש עשרה חשבתי שלי זה לא יזיק אך לצערי אתה רואה איך אני נראה היום.

אלכס סיפר כי בילדותו התגורר בעיירה קרלין שהיתה חלק ממחוז פינסק, משמע ר' אורי את השם קרלין אורו עיניו הוא נזכר באותם קדושי עליון אשר לאור משנתם וקדושתם צועדים אלפי יהודים, על האדמו"ר הקדוש רבי אהרן הגדול מקרלין זצוק"ל שמעת? שואל ר' אורי, בוודאי הרי בילדותי את שמו ושמעו של רבי אהרן הגדול זיע"א הק' היינו מעלים על דל שפתותינו ברגש ובסילודין,

אספר לך סיפור לו הייתי עד אישית, ממנו תבין את עוצמת קדושתו של רבי אהרן הגדול זיע"א, כאמור מתאר אלכס, הושפעתי מחברים לא טובים ומידי ליל שבת נהגתי לצאת עם אחד מהם מחוץ לעיר מהלך רגלי של כעשרים דקות עד לבית ההלוויות הממוקם בסמוך לבית הקברות,שם היינו לוקחים את הטבק המשובח שהבאנו איתנו גילגלנו אותו לתוך עלי נייר דקיקים וכשהסיגריה הייתה מוכנה הצתנו את האש ועישנו, לצד העשן המתגלגל, גילגלנו בפינו דברי ליצנות ובדיחות על העולם הישן אותו נטשנו, על הורינו הגלותיים היושבים כעת בבית הכנסת ושרים זמירות ותשבחות, היינו בטוחים שאנחנו הצעירים והמתקדמים הולכים לכבוש את העולם וכל העולם העתיק הזה סופו שישתכח בתהום הנשייה.

והיסורים הם אדרבא לטובתכם
ה"זרע שמשון"

שבת אחת לאחר שהכנו את הסיגריות חיפשנו את הגפרורים ולא מצאנו, חיפשנו שוב ושוב אך העלנו חרס בידינו, הצעתי לחברי הבה נחזור הביתה אין לי את הכוח ללכת הלוך ושוב כעשרים דקות במזג אוויר חורפי שכזה, בעל כורחנו את השבת הזו נשמור, לעומתי חברי שבערה לו הסיגרייה הציע רעיון נועז, במרכז בית החיים הרי נמצא ציונו של רבי אהרן הגדול מקרלין (הציון הק' היה קיים עד שנות התש"ל אז נהרס ע"י הרוסים) ומעל קברו דולק נר תמיד. ר' אהרן הגדול הכין עבורינו אש להדליק את הסיגרייה, אמר בלעג, האמת שגם מבחינתי הוא חצה קו אדום,

ר' אהרן הגדול קודש הקדשים שאת נועם קדושתו ינקנו עם חלב אמנו, השבת נועם הנשמות ועונג הרוחות לשון קדשו של רבי אהרן הגדול זיע"א המלבה את אש השבת בנשמות ישראל עד ימינו, גם נפשי עדיין חולת אהבתך, הרהר אלכס בליבו למרות המחלה האנושה האוכלת את נשמתי עדיין לא כבתה לה לגמרי גחלת האהבה! להדליק סיגריה בשבת קודש מהציון הק' של הרבי הקדוש? גם להידרדרות יש גבול! אך מתברר שלא, חברי המשיך בדברי הזילזול והלצנות שחילחלו בנפשי כארס של עכנאי, הרי אנחנו שייכים לעולם החדש הנאור המתקדם והמשכיל, מה אתה מפחד מקברי? וכי הרבי יקום מקברו וירביץ לנו? סנט בי חברי בפערו שוב פיו בדברי זילזול בכל דבר שבקדושה, חברי החזיק ומשך אותי אחריו לעבר ציונו הקדוש של רבי אהרן מקרלין זיע"א, ככל שהתקרבנו כבר ראינו מרחוק את האש היוקדת שם בתוך תא הזכוכית מעל הציון הקדוש את נר התמיד המאיר את כל הגולה כולה אותה אש היוקדת בתוך אלפי נשמות ישראל הכוספים ומשתוקקים לנועם השבת "אכסוף נועם שבת"

צעדנו שם באישון ליל שבת, נער פוקר וחבר טיפש שנגרר אחריו התקדמנו בצעדים מדודים לעבר הציון הקדוש, חברי נעמד שם ליד הציון הקדוש הוציא את הסיגריה מהכיס פתח את מכסה הזכוכית של הנר תמיד והתכופף לעברו כדי להצית את הסיגרייה,

אך לתדהמתי הוא לא מרים את ראשו, מתברר כי שבק חיים והתאבן במקום, פשוט קפא על עמדו כבול עץ, לאחר השבת, אנשי הח"ק ניסו ליישר את הגופה אך ללא הצלחה וקברו אותו כך קבורת חמור"

ישראל שומעים שהקב"ה אומר אהבתי אתכם דמשמע שאוהב אותם ממש מצד עצמם והם אומרים במה אהבתנו? אילו היית אוהב אותנו מצד עצמנו לא היית מביא עלינו יסורין אלא שאתה אוהב אותנו מחמת שאנו בני אברהם יצחק ויעקב ומשום הכי אתה מביא עלינו יסורים בשביל שאין אהבתך אותנו מחמת עצמינו ולכן בא הכתוב כמתרץ אם האמת שאני אוהב אתכם מצד אבותיכם ולא מחמת עצמכם היה לי לאהוב גם את עשו כמותכם שהרי עשו אח ליעקב ושניהם מזרע אברהם אוהבי ועכ"ז "ואוהב את יעקב ואת עשו שנאתי" א"כ מוכח שפיר שאהבתי אתכם והיסורים הם אדרבא לטובתכם דברי הזרע שמשון זיע"א בפרשתינו.

נחזור ל "מונקאטשער הייזער" הרב אורי ליפשיץ הביט ממושכות באלכס גלוי הראש ושואל הרי ראית כזה גילוי שכינה וכך אתה נראה? אלכס הודה שאכן לתקופה חזר לשמור שבת אך בהשפעתם הרעה של חברים רעים הוא חזר לסורו כמאמר חז"ל רשעים אפילו על פתחו של גיהנום אינם חוזרים בתשובה,

את הסיפור המדהים שמעתי אישית מהרב קלמן סמואלס שליט"א המעיד ששמע את הסיפור מהרב אורי ליפשיץ ז"ל שם באותו ביהמד"ר בבתי מונקאטש שמעבר לשוק מחנה יהודה בירושלים,

היה זה שנים רבות לאחר מכן בשנות התש"נ, בעת שהרב סמואלס הי"ו מומחה למחשבים שעלה אף הוא מארה"ב סייע שם להרב ליפשיץ לערוך במחשב את חידושיו,

נר התמיד של הצדיקים יוקדת ובוערת מאז ועד עולם כפי שמעיד גם הסיפור הנוסף אותו שמעתי באנגליה, אחד מהמתפללים בשטיבל קטן בו כולם מכירים את כולם, ערך ברית מילה לבנו הנולד למזל"ט החברים מתפללי השטיבל, ציחקקו ביניהם כולנו כבר יודעים את שם הילד עוד לפני הברית "אברהם" כשם חמיו זצ"ל של בעל הברית שנפטר בדמי ימיו באופן פתאומי כחודש לפני הברית, יהודי צדיק וחשוב שכבוד וזכות להקרא על שמו,

בעת קריאת השם בברית הקהל זמזם יחד ויקרא שמו בישראל: "אברהם" אך הנה הם שומעים ויקרא שמו בישראל "שמשון" באי השטיבל הרימו גבה , אך מיד התעשתו, הם נזכרו שאת השיעור השבועי שמוסר שם הרב אחת לשבוע בספר הקדוש "זרע שמשון" עורכת אם הילד תחי' במסירות רבה מזה שנים רבות, האם לצד בעלה אבי הילד הי"ו מסורים בלו"נ להפצת שיעורי ה"זרע שמשון" כשמידי פעם הרב מודה להם ברבים באומרו שבטוח לו שרבינו הזרע שמשון זיע"א שהבטיח ברכות עד בלי די בנים ובני בנים סביב לשולחנם ירעיף אף עליהם מברכותיו ויזכו גם הם לבנים זכרים בזכותו שכן לאותו זוג נולדו עד היום כחמש בנות והם מצפים למעלה מעשור לבן זכר,

פרטי הדברים הפתיעו עוד יותר שכן האברך שיתף כי לפני כעשרה חודשים רצה לנסוע למירון ולהבטיח לקרוא לבנו שמעון אך במחשבה שניה החליט שמפני כבוד אמו המחכה לשם על שם אביה החשוב "שמשון" זצ"ל שנלב"ע לפני כשני עשורים ראוי להדליק נר לע"נ זקנו ולהבטיח שיקרא לילד כשמו "שמשון", באותה עת, הוסיף האברך לא חלמנו על הטרגדיה הפתאומית בפטירת חמי זצ"ל, כשנולד הילד עשו ההורים שאלת חכם שפסק שעליהם לקרוא "שמשון" כהבטחתו ע"ש זקנו זצ"ל וכשמו של רבנו זצוק"ל מתפללי השטיבל אמרו שם פה אחד שנראה שמשמים גילגלו שזוג שעושה כה רבות להפצת תורת רבנו ה"זרע שמשון" ייקרא שם בנם הראשון "שמשון" כשם רבינו, חיזוק לתחושה זו הוסיף אותו רב ששימש שם כסנדק בעצם קיום הברית באותו יום בשבוע בו נמסר השיעור בזרע שמשון,

המשתתפים איחלו להורים שזכות הצדיקים תעמוד להם לזכות בבנים צדיקים ויתקיים בהם הפסוק במשלי "בן חכם ישמח אב"

וכפירושו של רבינו הזרע שמשון זיע"א בפרשתינו שלמרות שהדין הוא שאם הבן זריז ומוצלח ותלמודו מתקיים בידו אזי הבן קודם לאביו בלימוד תורה כמובא בגמ' קידושין ואע"פ שהאב צריך להתעכב מלילך ללמוד בשביל בנו החריף יש שמחה לאב בבנו החכם. בעמדינו כעת בחסדו יתברך בגליון השלש מאות כ"י של הפצת תורת רבנו זיע"א נודה על העבר ונבקש על העתיד כי נר התמיד של הצדיקים תיקוד לעד וזכותם תגן על כולנו אכי"ר.

© כל הזכויות שמורות

בס"ד

לע"נ אבי מורי הרב ר' אורי בן שמואל הכ"מ ע"ה

– פניני מנחה –

דברי תורה לפרשת וישלח

א} "וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו כה תאמרון לאדני לעשו עם לבן גרתי", מבאר רש"י מלאכים ממש, מה טעם היה צריך לשלוח מלאכים ולא בני אדם? ומה טעם קורא הוא לעשו "אדוני" שלא בנוכחותו? ברם, כך דרכו של צדיק, שאפילו בשעה שהוא מדבר דיבורים פשוטים לבני אדם גם אז הוא מתכוין לענינים שמימיים עליונים. גם בדברים הללו נתכוין יעקב אבינו להביע תפילות להשם יתברך, לפיכך בחר לו כשליחים את המלאכים מיכאל וגבריאל {כך מובא בספרים הקדושים} שתמיד הם ממליצים טוב בעד ישראל, כדי שנוסף על שליחותם לעשו גם יתפללו בעדו לפני השם יתברך. אמר להם "כה תאמרון לאדוני" לאדון הכל שבשמים בתור המלצה טובה עלי, ו"לעשו" תאמרו את אותם הדברים במובנם הפשוט "עם לבן גרתי" כלומר "לא נעשיתי שר וחשוב אלא גר" ואילו מובנם האחר של הדברים המיועד "לאדוני" הוא ותרי"ג מצוות שמרתי ולא למדתי ממעשיו הרעים כיוצא בזה "ויהי לי שור וחמור" לפי המובן הראשון זו אינה לא מטל השמים ולא משמני הארץ {רש"י} זאת תאמרו לעשו, ולפי המובן האחר "שור" זה משיח בן יוסף וחמור זה משיח בן דוד {מדרש} זאת תאמרו לאדוני להשם יתברך כי יצילני בזכותם מידי עשו. {נועם אלימלך}

ב} "וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו ארצה שעיר שדה אדום", המשנה אומרת "הרחק משכן רע ואל תתחבר לרשע" {אבות פ"א מ"ז} כי אפילו האדם המושלם ביותר בהיותו שרוי במחיצתו של רשע, סופו ללמוד מדרכיו הרעים. לפיכך חושש היה יעקב לשלוח בני אדם אל עשו, פן יושפעו ממנו לרעה, ושלח מלאכים. וזהו שאמר הכתוב "וישלח יעקב מלאכים" ולא בני אדם, משום "אל עשו אחיו שהוא אדם רשע, ו"ארצה שעיר שדה אדום גם המקום מושחת, בשליחות כזו ואין לסמוך אלא על מלאכים בלבד. {חומת אש}

ג} "קטנתי מכל החסדים" יש אנשים כשיש להם תקופה טובה הם חושבים בליבם אולי מחכה לי איזה דברים רעים, שהרי לא יתכן שיהיה לאדם טוב כל הזמן, והאמת הוא ח"ו כי הקב"ה הוא טוב ומטיב לעולם ועד, ורוצה שיהיה לאדם רק טוב כל הזמן אך יש דבר אחד שעוצר את הטובה וזה הגאווה שהולך לי טוב "ותועבת ה' כל גבה לב" והנה ג' סיבות שאדם ירגיש "קטנתי" א' כשיש לו צרות ב' שנכשל רח"ל בעבירות ג' אם יש לו שכל שהכל מה' יתברך, השגות בתורה, ש"ס, פוסקים, נגלה נסתר, תפילה, תורה, חסד, מדות, ובן בגשמיות אושר, ועושר, וכבוד, מוסיף האדם להיכנע להשי"ת ומתמלא בושה ואומר אין אני ראוי לכל השפע הזה "קטנתי מכל החסדים" וזה סגולה נפלאה לשמור את כל השפע שלא יפסק לעולם. {הגה"צ צבי מאיר זילברברג שליט"א}

ד} "כי במקלי עברתי את הירדן" מק"ל ר"ת **מ**עולם **ק**יוונו **ל**ך שזה מרמז על מידת ביטחון, במידת ביטחון אפשר לעבור את הירדן {אבי מורי זצ"ל}

גוט שבת, שבת שלום

ידידכם

משה יוסף שטרן

מאטע התחזקות

אוצר של הלכה, חיזוק, מעשיות, בעבודת שמירת העיניים

שנה ז' | גליון ע"ג | לשון קודש | חשוון-כסלו תשפ"ז

שכרו הרבה מאוד

ההשפעות המיוחדות של שמירת העיניים

ה עתה יצאנו מחודש תשרי והימים הנוראים שעעל"ט. ההרגשים עדיין מפעמים, התפילות עדיין מרחשות על השפתיים, אך הרגליים - כבר עומדות בפתחו של החורף, הרגיל, האפור.

מי יתן, כך חושבים רבים, והיינו יכולים להמשיך את אורות הימים המקודשים והמרוממים אל שיגרת השנה, למזוג מהקדושה וההתעלות לימים הבאים עלינו לשלום, לחמם מעט את העצמות בחורף הארוך והקר.

ובאמת, מהיכן שואבים כוחות בימים הללו? כבר אין לנו לולב, לא מחזור, ולא שופר, רק ימים פשוטים שאין בהם כלום, חוץ מהנסיונות שלא ממש עזבו אותנו לאנחות.

בספרים הק' כתוב רבות שכדי לשמור על האוצרות הרוחניים צריך לעשות להם כלי ראוי, "אם תעירו ואם תעוררו - עד שתחפץ". כך הם ישתמרו ועוד יתברכו, יוסיפו וילכו, ישפיעו ויגרו עוד ועוד. ה'כלי' הוא מצוה אחת מסוימת שמתחזקים בה באופן מיוחד, והיא ניצבת בתפקיד השומר - על כל האוצרות הרוחניים העצומים.

שמירת העיניים, בנוסף לשכר העצום שלה בעולם הבא, ובנוסף לשלוות הנפש והרגשה של טהרה שהיא משפיעה לאדם בעולם הזה; גם יש בה אוצר בלום של סגולות והשפעות טובות מכל סוג שהוא. וכמעט אפשר לומר שאין לך עוד מצוה שכל כך מסוגלת וכל כך משתלמת לאדם מכל הבחינות בגשמיות וברוחניות. א"כ הרי הדעת נותנת שבהיותה מצוה גדולה, יסודית ויקרה כל כך, וגם מסוגלת ו'משתלמת' כל כך, שנרצה לקחת אותה כצידה לדרך לכל השנה, ולהמשיך באמצעותה את ההשפעות של חודש תשרי שעבר עלינו זה עתה בסילודין ובהתרוממות אל כל שאר ימות השנה.

מה נאה הוא איפוא להתבונן עתה בהשפעות הטובות והעצומות של שמירת העיניים, להתבונן במקורות המרחיבים בחלקו הטוב בזה ובבא של מי שזוכה לשמור על עיניו כראוי, כדי שנוכל להתחזק ולעמוד בכל העוז מול פיתויי היצר שבזמננו הולכים וגדלים כמעט מיום ליום, לחזק בדק בית בראשית השנה בכל מה שצריך, כדי שהשנה תהיה כולה מושתתת על יסודות חזקים, ובכך נזכה להשפעות קדושות ועצומות בכל השנה כולה.

ויהא רעוא קמיה דתשר"י על עמיה!

מקור החסד

רבות נכתב בספרי חז"ל ובשאר ספרים הק' על השכר העצום והנשגב, ברוחניות ובגשמיות, של השומר על עיניו. ועל אף ש'אין אתה יודע מתן שכרן של מצוות', ואין לנו את הכלים להעריך את יקרת ערכה של כל מצוה קטנה, עם כל זה חביבות יתירה נודעת לשמירת העיניים, שרבותינו הדגישו במיוחד את תכונתה המיוחדת להשפיע על האדם כל טוב וטב, יותר מכמעט כל מצוה אחרת. אם זה בעניני פרנסה, נחת מהצאצאים, עניני רפואה, אריכות ימים וגם שמירה מכל צר ומצוק. ובפרט ברוחניות, שבה שמירת העיניים היא המפתח להצלחה בתורה ובתפילה, לזכות לקרבת אלוקים ולכל מילי דמיטב שיהודי רק יכול לאחל לעצמו.

הדברים הם למעשה הבטחה מפורשת על ידי הנביא ישעיה (ישעיה לג, טו-טז) "וְעֹצֵם עֵינָיו מֵרְאוֹת בְּרָע, הוּא מְרוֹמִים יִשְׁכֹּן, מִצְדוֹת סְלָעִים מִשְׂגַּבּוֹ (- ביתו של העוצם עינים יהיה חזק כמבצר), לַחְמוֹ נִתָּן, מֵימָיו נֶאֱמָנִים[א]",

א) הפסוק הראשון הוא "הולך צדקות ודובר מישרים מואס בבצע מעשקות נער כפיו מתמך בשחד, אטם אזנו משמע דמים ועצם עיניו מראות ברע" ועל אף שהפסוק מונה כאן עוד כמה דברים שבזכותם יזכו לכל ההבטחות, אין הכוונה שרק בהתקבצות כל המעשים יחדיו יזכו להבטחות. כך מבואר במהרש"א בסמ"ק קידושין (יג) על מה שהגמרא (שם ובסמ"ק בשבועות לט) מביאה את הפסוק (הושע ד, ב-ג) "אלה וכחש... על כן תאבל הארץ וכו", שלמסקנת הגמ', בכל מקום שהפסוק מונה דברים בלי ו' החיבור ביניהם, הרי זה מורה שהכוונה היא על כל דבר ודבר בנפרד. וכך גם נראה מהמדרש (ויק"ר כג, יג) דמי שאינו זן עינו מן הערוה זוכה לראות בזיו השכינה, והראיה היא אף מפסוקים אלו, שכתוב אחריהם 'מלך ביפיו תזינה עיניך', הרי שהבינו שם שאף על מעשה יחיד מהרשימה זוכים לקיום ההבטחות.

וברש"י שם: לחמו ניתן - לא יהא מבקש לחם, כי מן השמים יספיקו לו מזון. מימיו נאמנים - מקור מימיו לא יכזב, כלומר זרעו יגדל וכל צרכיו יסופקו.

היו שביארו זאת כחלק מחוקי הטבע; שבכל מקום שהקדושה שוררת, היא מביאה איתה כבני-לוויה חסדים מרובים והשפעות טובות, כיון שהיא עצמה מקור השפע. וכפי שמובא בספה"ק **ראשית חכמה** (שער הקדושה פי"ז אות קכז) שמי שגודר בעד חוש הראיה שלו, נעשה מקושר למידת החסד, וממשיך על עצמו את כל החסדים וההשפעות הטובות.

חיוב לשלם על עיניים כאלה!

בתורה הק' כבר מתוארים הדברים שזכה להם יוסף הצדיק לאחר עמידתו בנסיונותיו; הגיע למלכות, עושר כל העולם כולו התקבץ אליו, ומעל הכל, התעטר במדריגה הנוראה של יסוד צדיק, והכל בזכות קדושתו ושמירתו העצומה.

חז"ל גילו לנו שהכל התחיל בזכות שמירת העיניים העצומה של יוסף, שלא הסתכל כלל על אשת פוטיפר, על אף שהיא ניסתה כל טצדקי כדי למשוך את עיניו, וכך גם שמר על עיניו מלראות בבנות שרי מצרים, לאחר כשכבר נעשה משנה למלך.

כה גדולה היתה לו זכות זו עד שהקב"ה בכבודו בעצמו הכריז "עלי לשלם שכר אותה העין שנשמרה בקדושתה"! וכה מצינו במדרש (במדב"ר יד, יח, עה"פ (בראשית מט, כב) "בן פורת יוסף בן פורת עלי עין בנות צעדה עלי שור" וע"ע זבחים קיח:): "הוא לא נתן עיניו בה (באשת פוטיפר) ולא במצריות בעת שמלך, כמה דתימא 'בן פורת יוסף בן פורת עלי עין', שעילם עינו מאשת פוטיפר ומן המצריות... ולפיכך 'עלי שור', אמר רבי ראובן מה 'עלי שור' אמר הקב"ה עלי לשלם שכר אותה העין...".

לא ימים; פעמים

רציתי לקבל עלי קבלה לארבעים יום, אבל הרגשתי שזה משא גדול מדי בשבילי. במיוחד לאור העובדה שאם מועדים פה או שם ונכשלים, יש הרגשה (שבטעות יסודה) שהכל בטל ומבוטל. החלטתי איפוא על מהלך אחר; לא לקחת קבלה לארבעים יום אלא לארבעים פעמים. דהיינו את כל ארבעים הפעמים הבאות שאשמור על העיניים, ארשום לעצמי.

כדי לעמוד בקבלה זו יש להצטייד מראש בפנקס ועט, ופשוט לרשום כל הצלחה בפנקס. זה נותן הרגשה נפלאה דוקא משום שאין קשר בין ההצלחות, ואפילו אם יש חלילה נפילה בין הצלחה מספר5 ל6, אין זה גורע כלום, ואפשר להמשיך הלאה עם המבצע. כך אפשר לראות כסדר כיצד מתקדמים לעבר היעד, ולאחר סיום היעד בהצלחה - לחזור להתחלה, וחוזר חלילה.

לי זה עזר מאוד בס"ד, ואולי יעזור גם ליהודים אחרים.

ל. ו. ברוקלין

משקפיים נוספים במקום עדשות כפולות

כבר אינני צעיר כל כך ב"ה, וכאשר נתקלתי בקמפיין 'עיני' המרשים, התעורר בי רצון עז להשתתף בו, אך התלבטתי כיצד לעשות זאת בדרך המתאימה לי. לאחר מחשבה עלה בדעתי שהיות שרואים היום יהודים רבים הולכים ברחוב בלי משקפיים - אולי זה הפתרון עבורי. מצד שני חששתי מה'מה יאמרו', עוד איָראה צדיק ו'עובד' בעיני רבים, ואני, טרם זכיתי להיגמל מ'חשבונות רבים' אלה...

מצד שלישי מאוד חפצתי לקחת חלק במפעל קדוש כזה ולתרום אף אני את חלקי להרמת קרן הקדושה בעולם, החלטתי איפוא על עצה כזו: היות שהייתי לפני עשיית משקפיים חדשים, והומלץ לי על 'עדשות משולבות מוקדים' (ביפוקל), דהיינו עדשה אחת שחלקה העליון עשוי לראייה רחוקה וחלקה התחתון לראיה קרובה. נפל ברעיוני שבמקום לעשות משקפיים יחידים המכילים את שתי אפשרויות הראיה, אקנה איפא שני משקפיים נפרדים, האחד לראיה קרובה עם מספר בחלקה התחתון, בעוד שחלקה העליון תהיה בלי מספר, כך שלא אוכל לראות דרכה לרחוק כמו שצריך. זהו בעצם סוג של הסרת המשקפיים ברחוב - בלי להסירם בפועל.

ואת המשקפיים הנוספים אעשה עם מספר לראיה מרחוק, ועמם אשתמש במקומות כמו בביהמ"ד. וכך אוכל להחליף בין המשקפיים לפי הצורך - צורך לראות וצורך לא לראות. חשבתי לעצמי, שאם האנשים הבאים בשנים מסוגלים להחזיק בתיקם כמה זוגות משקפיים, לכל מיני צרכים, קצרים וארוכים, גם אני יכול להחזיק אצלי זוג נוסף של משקפיים המיועדים רק למקומות שאני צריך לראות למרחוק.

ב"ה, מאז אני הולך בהרגשה שגם אני חלק מצבא הקב"ה. אף סיפרתי את זה לידיד, שהלך ורכש לעצמו משקפיים בלי מספר בכלל מתוך אותו קו מחשבה, שראוי ורצוי להחזיק בכיס זוג משקפיים נוסף, ובמקום הצורך להחליף לזוג הרצוי.

ואשרינו שזכינו לגליון כביר זה שמקרב עיני ישראל לאביהם שבשמים

א. דימאנט ירושלים

שכרו הרבה מאוד

ההשפעות המיוחדות של שמירת העיניים

עוד מובא במדרש (תנחומא, ויחי) על הכתוב "עלי עין - אל תקרי עלי אין אלא עולה עין" שכיון ששמר על עיניו זכה יוסף לעלות לגדולה ולמלוך. גם ראינו בתרגום ירושלמי (שם) שיעקב אבינו ע"ה אמר ליוסף הצדיק, שבזכות שמירת עיניו בשעה שהרכיבוהו במרכבת המשנה על פני רחובות מצרים, וכל בנות השרים המצריות זרקו עליו תכשיטיהן כדי שישא את עיניו, "אך אתה בני יוסף, אשריך שלא נשאת את עיניך אפילו על אחת מהן, עד שכולם אמרו, איש חסיד הוא יוסף שאינו הולך אחר עיניו... ובזכות כך זכית לשני בניך מנשה ואפרים שנטלו חלקם יחד עם השבטים האחרים בירושת הארץ".

עוד מצינו בגמרא (ברכות כ.) שאין עין הרע שולטת בזרעו של יוסף עד סוף כל הדורות - בזכות שמירת עיניו[3]. התורה היא נצחית, וכל הכתוב בה נצחי, וכל ההשפעות הטובות שזכה להן יוסף הצדיק בזכות שמירת עיניו, נמשכות לנצח, וגם היום איש מישראל ששומר על עיניו ועומד בגבורה מול ניסיונות היצר, זוכה להשפעות טובות ברוחניות וגשמיות עד בלי סוף.

שמירה עילאה בזכות שמירת העיניים

בספה"ק מובא שמי ששומר על עיניו, זוכה שהקב"ה כביכול מניח עליו עינו, בבחינת עין ה' אל יראיו, ומשמרו מכל רע במידה כנגד מידה.

בפרשת האזינו, שקראנו זה לא מזמן, אומר **התפארת שלמה** (מאמרי שבת, ד"ה מעין) על הפסוק (דברים לב, י) "יצרנהו כאישון עינו", שאדם זוכה לשמירה עליונה מכל פגע בזכות שמירת עיניו. וזל"ק: "כמו שהאדם שומר את עינו כן הקב"ה שומרו ומצילו כמ"ש רגלי חסידיו ישמור, וזה ג"כ 'וישב בטח שאנן עין יעקב' **ע"י ששומרים את עיניהם ישכנו בטח בשמירה מעולה**". ועוד כותב התפארת שלמה במקום אחר (בלק ד"ה וירא) בזה"ל "**כאשר ראה בלעם אשר בני ישראל הם נשמרים בעיניהם... לכן נתעורר גם כן למעלה בחינת עינא פקיחא... ושוב לא יהיה שום שליטה להחיצונים להרע להם**, כמו שכתוב 'וירא את ישראל שובן לשבטיו', פרש"י שלא היו פתחיהם מכוונין זה כנגד זה שהוא שמירת העינים, ולזה עלה בלבו לבל יקללם עוד **כי לא יועיל עוד מפני שנתברכו בעינא פקיחא**"

וראה נפלאות שכתב **הרה"ק ר' משה מקוזניץ זצ"ל** (באר משה, תצא, ד"ה א"י כי תבנה) "עיקר קיום התרי"ג מצוות, בהישמר האדם את עצמו עם כל החושים והכוחות שלו, שהם העינים, לשמור אותם בגודל השמירה שלא להסתכל בהם במקום ערוה ובמקום האיסור, כי אם לראות בהם טוב ובכל דבר הנוגע לעבודתו יתברך, **ובזה זוכה להמשיך על עצמו העינא פקיחא דקודשא בריך הוא, להיטיב לו בכל הטובות שבעולם**"

בדומה לזה כותב **החיד"א** (מראית העין סוטה ח.) בשם **הזוהר הק'** (ח"ג קל.) שמי ששומר על עיניו נשמר משמים על ידי עינא עילאה (וכ"ה בעטרת ישועה, דזיקוב, פ' חיי שרה). גם במדרש מצינו בלשון זה (מדרש הגדול, כי תצא) "אם ביקשת להשתמר מכל דבר רע, אל תסתכל באשה וכו', מפני שמלאך עומד מלמעלן ומלמטן וחרבו שלופה בידו". גם מצינו כדברים האלה **מהרה"ק ר' אורי מסטרליסק זצ"ל** (אמרי קודש סטרליסק אות לח) וזל"ק: "השומר עיניו יחיו בניו ויגדלם בלא צער, ויציל אותם על ידי זה ממקרי הזמן". וכן לשונות רבים המובאים בספה"ק זה בכה וזה בכה, שמי ששומר על עיניו, שורה עליו שמירה מיוחדת משמים המקיפה אותו מכל צד (ועיין בהרחבה בספר "קדושת עינים" פרק ה ענף ח).

ומן הראוי להתבונן בלשון **הרה"ק השומר אמונים זצ"ל** שכתב במכתב (אגרות שומר אמונים, אגרת לז) וז"ל: "מי ששומר ראיית עין גורם בזה לעורר עינא פקיחא עילאה, ונשמר משמים בהשגחה פרטית יותר מכל אנשי הדור, כי נשתלם מדה כנגד מדה. ולזה כתיב (תהלים לג, ח) 'עין ה' אל יראיו' וסמוך לו 'להציל ממות נפשם ולחיותם ברעב'".

ונסיים בדיבורים נוראים שנשמעו מפורש יוצא מפי **הרה"ק מתולדות אהרן זצ"ל**, שכאשר יהודי הולך ברחוב, ובפרט בחור או אברך שיצרם גדול, והוא מתגבר ולא מרים את עיניו להסתכל, אין לנו מושג כמה צרות, מחלות ורציחות וכדו', נמנעים בחסדי ה' מכל העיר בזכות אותו יהודי! ממש באותו רגע שהוא מתגבר על עצמו, נמנע במקום אחר מעשה חבלה והשחתה או צרות אחרות שעמדו לחול, וברגע שהוא מתגבר הוא מעורר רחמנות לפני הרבש"ע, והוא מבטל את הצרה. אף אחד בעולם אינו יודע מיהו המציל האמיתי, אבל באמת הכל נזקף לזכותו של אותו יהודי שעמד בנסיונו!

***

כהנה וכהנה מובאים לשונות רבים בספה"ק על הכח הנשגב של שמירת העיניים להמשיך השפעות טובות וחסדים נגלים, וגם בימינו אנו יש אלפי יהודים המעידים על חסדים וישועות שראו בכל התחומים בזכות שמירת העיניים.

הבה נתחזק כולנו בעבודה קדושה זו, בהוספת גדרים וקבלות טובות, בחיזוק בדקי בית ובהתעלות כללית במוסיף והולך, ועל ידי זה יומשכו עלינו ועל כל ישראל בכל מקומות מושבותיהם רחמים וחסדים, ישועות ורפואות וכל מיני השפעות טובות, עדי נזכה בקרוב לביאת משיח צדקנו וקיבוץ נדחי ישראל בב"א.

ב) וז"ל שם: "אנא מזרעא דיוסף קא אתינא, דכתיב "בן פורת יוסף בן פורת עלי עין", ואמר רבי אבהו אל תקרי עלי אין אלא עולי עין וכו', ואב"א עין שלא רצתה לזון ממה שאינו שלו אין עין הרע שולטת בו" וע"ע בחיד"א (דבש לפי מערכת ר' אות ב') שיוסף היה הצינור שדרכו זכו זרעו לזאת הברכה.

ג) מובא בקדושת עינים ע' תלב, בשם חותמו של כהן גדול ח"ד אות קי.

קנה לך זכות מפיץ אחד לעירך! = תרום עכשיו 36₪ לחודש בהו"ק

ברוב עם הדרך מלך

הצלחה מעוררת השתאות עם הגעתו של גל הקבלות אל מפלס ה35,000 קבלות-הוד בשמירת העיניים!

רף הקבלות חצה בהרבה את כל ההערכות המוקדמות - מספר יותר מכל דבר אחר על גודל הרצון והתשוקה בעם קודש ליטהר ולהתקדש ולהוסיף בשמירת העיניים למען יהיו מוגנים ומחוזקים מול הנסיונות ולהתקרב לאביהם שבשמים.

הביטה עינינו...

ימים הנוראים מתוך התרוממות רוח מיוחדת עברו על מקבלי הקבלות, שאלפי 'קבלות-עיני' הקדושות התלוו אליהן במהלך כל חודש תשרי

בסיפוק אדיר מסכמים עשרות אלפי יהודים את ירח האיתנים שעבר עליהם מתוך התעלות יתירה בשהם זוכים לשמור על עיניהם ולעלות מדריגה בקדושת העיניים - נחשול אדיר של קבלות חדשות לכל אורך הימים הנוראים בשעמך בית ישראל צוברים עוד ועוד זכויות לימי הדין העל"ט - יהודים רבים חידשו את קבלותיהם שלקחו בימי הרחמים והרצון, והביעו את רצונם העז להמשיך וללכת מחיל אל חיל בגדרות וסייגים.

ויר"א אליו ה'

'הגרלת עיני' האחרונה לעונת הקבלות הנוכחית שהתקיימה בפרשת וירא חתמה את ההזדמנות המופלגת לקחת חלק בקידוש ה' מהדהד מסוף העולם ועד סופו

זרם עצום של קבלות שטף את מוקדי ההצטרפות עד הדקה האחרונה עם הצטרפותם של אלפי יהודים מכל קצוי תבל שהביעו רצון טהור להימנות בהנהו חבורתא קדושתא ולהתחיל את השנה החדשה ברגל ימין.

לעיני כל ישראל חזק חזק ונתחזק

עם סיום מבצע הקבלות, אלפים רבים של קבלות נשארות חקוקות לעד בלב משתתפי 'עיני' הצועדים ששים ושמחים לקראת שנה מלאה קדושה וטהרה

מבצע הקבלות האדיר בא אל סיומו המוצלח בהתעלות מרוממת יחד שבטי ישראל בשמירת העיניים וקדושתן

עם העיניים קדימה: ההכנות לקראת מבצעי הקיץ הבעעל"ט כבר בעיצומן - יכללו אי"ה חידושים ושכלולים רבים, יקיף רבדים נוספים ובעז"ה יגיע רחוק יותר וגבוה יותר

משוב
מסרים והדים סביב 'עיני'

קבלה על ארבעים שבתות

מבצע הקבלות 'עיני' הכניס בי חשק עז לקבל קבלה יחד עם ציבור בה גדול, אבל חשבתי שאיני רוצה לקחת קבלה סתמית שאינה מחייבת אותי יותר מדי. עשיתי את החשבון שעיקר החיזוק שאני צריך זה בשבת אחר הצהרים, כשאני צריך להשתמש ברחוב, והוא עמוס במשפחות רבות ההולכות להוריהן וכדו'.

קיבלתי על עצמי לארבעים השבתות הבאות שאשפיל את עיני בהליכה ברחוב בשבת אחר הצהרים, וכך יש לי קבלה טובה על ארבעים יום.

יישר כחכם על כך!

נחמן פ.

אני לא. אתעניין.

לתועלת הרבים: מנסיוני ראיתי שכל זמן שהנסיון הוא 'בן להסתבל' או 'לא להסתבל', נמצאים במלחמה תמידית, ולדאבון הלב עלולים לפעמים לשכוח ולהציץ פה ושם. עדיף בהרבה לשים את עיקר הדגש על שלב אחד קודם: לקבל החלטה חזקה ש"בשאני הולך ברחוב, איני מתעניין כלל במה מתרחש סביבי".

ראיתי זאת אצלי, שאפילו אם רוצים מאוד לשמור על העיניים, אבל אם אדם הוא סקרן בטבעו, אפשר בקלות להתפזר ובבל זאת להסתבל. העצה לכך היא להחליט בהחלטה חזקה, שבאמת לא אכפת לי כלל, ולחזור על כך שוב ושוב! עיקר העבודה לא צריך להיות 'לא להסתבל', אלא ש'איני סקרן לדעת'.

ראיתי ב"ה אחוזי הצלחה גבוהים בהרבה במהלך הזה, דהיינו כשעובדים ישירות על הסקרנות, במקום לעבוד על תוצאותיה...

ש. שפינאן

קבלה קטנה יותר פועלת טוב יותר

נהניתי מאוד לראות שהקבלה הראשונה ברשימת הקבלות היא לקבל ללכת בעיניים מושפלות ברחובות הומים.

יוצא לי ללכת בכל יום ברחובות רבים, וכבר מזמן רציתי לקבל על עצמי ללכת בעיניים מושפלות כל הזמן, אבל למעשה היה לי קשה מאוד להתמיד בכך לכל אורך הדרך. הרגשתי שלא אוכל לעמוד בדבר בזה.

אבל עכשיו בראותי את הקבלה קלטתי, שאפילו אם קשה לי להחזיק בכך כל הזמן, אני כן יכול לפחות לילך בעיניים מושפלות ברחובות ההומים - בהם יש הרבה יותר נסיונות.

ערכתי חשבון ביני לבין עצמי אילו רחובות 'מסובנים' יותר, וקיבלתי על עצמי ששם אני הולך עם עיניים למטה! במקום לקחת יותר מדי בבת אחת, התחלתי עם המקומות שבהם באמת יש צורך, וב"ה אני שומר על כך בכל התוקף. השי"ת יעזור הלאה.

יוסף ע. לנדאו

קבלה אישית

נהניתי מאוד שיש מבחר כה רחב של קבלות וגם מכך שאפשר לקבל קבלה אישית. כי הרי אני יודע באיזה נושא אני זקוק לקבלה. ואבן קיבלתי על עצמי דבר משלי הצריך תיקון וב"ה זה מצליח הצלחה רבה. יישר כח גדול על עבודתכם הקדושה.

נפתלי אייכיק ר.

זוכים בגורל:

זכה בגורל האחרון פרשת וירא
$2,000
הב' יוסף טויב נ"ו
ישיבת בעלזא מונסי

לא חייבים תמיד להאמין לסיפורי 'טהור עינים'...

בשנים האחרונות ישנו גליון חשוב מאוד, 'טהור עינים'. זהו זיכוי הרבים גדול, אשרי חלקם. כבר זיכו יהודים רבים, מאוד מעורה.

יהודים מספרים שם פעמים רבות שקיבלו על עצמם קבלה בשמירת עיניים, ונושעו. אני סבור שלא חייבים תמיד להאמין לסיפורים, אפשר לנסות ולבדוק בעצמו אם כנים הדברים... פשוט מקבלים קבלה. אף אחד לא צריך לדעת, זה יכול להיות בין אדם למקום, גדר מסוים. אפשר פשוט לבדוק את הדברים לאשורם, לבד, ולראות 'ישועות בעיניים' פעמים רבות.

זהו אחד מיסודות היהדות, כפי שכותב ספר החינוך במצוות שמירת עיניים, מצוה שפז', מצוות 'ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם': "והמצוה הזאת באמת הוא יסוד גדול בדת".

הרה"ג ר' אברהם הערש פרידמאן שליט"א דומ"ץ באלאנטא, בעל אוצר הלכות, בסדרת "שערי קיץ", יום ראשון עקב תשפ"ו

"עדיין לא נתקלתי בפנים כאלה"

מראה פניו של יהודי ולהבדיל של גוי, הם שני עולמות. גוי גם כאשר הוא מחייך, עיניו פראיות, ויש בהן שפלות ושחיתות, כי הוא כבר ראה את כל אלה, ואפילו גוים צעירים. משא"כ על פניו של יהודי שורה קדושה, רוך ונעימות.

ראיתי וחשתי בהבדל הזועק עד לשמים בין יהודי לגוי, וחשבתי לעצמי: "מעולם לא ראיתי פנים כאלה. היהודים הם באמת עם קדוש, אני רוצה להיות יהודי, יעלה כמה שיעלה; אני חייב את זה".

בר הצדק היהודי, הר"ר אברהם באלדשטיין שליט"א, מתאר מה שהרגיש כשראה לראשונה יהודים חרדים ברחובות ווילאמסבורג, מה שהוביל אותו להכיר ביופיו של עמנו!

"אני תולה זאת בבירור בגליון 'טהור עינים' המופץ בכל בתי המדרשים"

ישנו גליון מאיר עיניים שיוצא לאור כבר כמה שנים טובות, גליון 'טהור עינים'. מוצאים אותו על השולחנות, ואפילו לא קולטים כמה עבודה מושקעת בו. יש לו השפעה עצומה על מאות, ואוכל להרשות לעצמי לומר - אלפי אנשים.

בחור אחד אמר לי לאחרונה: "חיי השתנו לגמרי מהגליונות". כששאלתי אותו איזה גליון, הוא הוציא לי עותק של גליון טהור עינים שהוא נושא תמיד בכיסו, והדגיש לי: "הגליון הזה שינה את חיי".

מדובר כאן בבחור שעובד על שמירת העיניים. הלוואי שתהא לי חצי משמירת העיניים שלו, והוא אומר: "אני תולה בבירור שכל העניין בא רק בזכות הגליון של טהור עינים המופץ בכל בתי המדרשים".

הוא מופץ היום בכל העולם, ויהודים משקיעים בזה כוחות עצומים. כעת ישנו מבצע גדול שנקרא "קמפיין עיני", שאפשר לקבל קבלות בשמירת העיניים ולהיכנס אל הגרלות גדולות. מדובר בתקציב של מסתמא מאה אלף דולר!

זהו דבר עצום, עצום ונשגב, הגליון הקדוש של 'טהור עינים'. הבה נברך את היהודים העוסקים בכך, שיוכלו להמשיך גם הלאה. הרבה פעמים אפילו לא יודעים מה פועלים, הרי רוב האנשים אינם מתקשרים חזרה כדי לומר: "זה שינה לי את חיי"...

הקב"ה יעזור שיהיה להם כח להבא, שיוכלו להמשיך הלאה.

הרב ר' מרדכי הערש שפיצר שליט"א, שיעור יום ב' תבא

זהו דבר עצום, עצום ונשגב, הגליון הקדוש של 'טהור עינים'. הבה נברך את היהודים העוסקים בכך, שיוכלו להמשיך גם הלאה. הרבה פעמים אפילו לא יודעים מה פועלים, הרי רוב האנשים אינם מתקשרים חזרה כדי לומר: "זה שינה לי את חיי"...

כבר התפללתי; מדוע יש עדיין נסיונות?...

לפעמים עומד יהודי ותמה: "הרי התפללתי אל הקב"ה להיות שמור וטהור, ושאני מקבל עלי להיות נזהר כדבעי, ואת זה אני רוצה; מדוע הוא עדיין שולח לי נסיונות חדשים?"...

משל למה הדבר דומה, לעשיר גדול שהיה גם קמצן גדול. אנשים היו באים אליו לבקש כסף, והוא היה משלחם מעליו בלי לתת אף פרוטה לצדקה. פעם קיבל התעוררות תשובה, הוא בכה לפני הקב"ה והודיע, שמהיום והלאה הוא מקבל על עצמו שכל יהודי שידפוק על דלתו, יקבל ממנו צדקה בעין יפה.

יום לאחר מכן אכן באו אנשים, והוא נאלץ לתת. הרי קיבל על עצמו... כך היה כמה פעמים, עד שהוא נשבר ואמר: "רבוש"ע, הרי כבר קיבלתי על עצמי להתנהג כדבעי ולא לסגור דלת בפני נצרכים; מדוע אתה ממשיך לשלוח לי נסיונות שוב ושוב לפתח דלתי?"...

כל אחד מבין שזו טענה מגוחכת. קיבלת על עצמך שכאשר יבוא נסיון, ידפקו על דלתך; תיתן צדקה. ודאי שאין קושיא למה שולחים לך משמים אנשים לבקש צדקה. הרי זה בדיוק מה שקיבלת על עצמך!

כשיהודי מקבל על עצמו שמירת עיניים, אין פירוש הדבר שלא יהיו עוד נסיונות. אדרבה, הנסיונות יבואו, ורצון ה' הוא באמת שתתגבר. זו הייתה תפילתך!

הבה"צ רבי משה מאיר ברוך שליט"א, אבד"ק איבראן, שער פרקי אבות שב"ק פ' קרח

עיוור לכמה דקות!

נזדמן לי דבר נפלא שכתוב בספר 'דרכי התשובה', מתלמיד הרמ"ע מפאנו, שחי לפני כמעט 500 שנה.

אנו יודעים שהמשנה במסכת יומא מונה 'ארבעה חילוקי כפרה'. וישנן עבירות חמורות שאפילו תשובה עם יוה"כ אינם מכפרים, ורק יום המיתה מכפרת לגמרי.

אומר הדרכי התשובה חידוש עצום ומופלג: חז"ל אומרים ש'סומא חשוב כמת'. אם כן כשאדם מרצונו הטוב הולך ומעוור את עצמו בשעה שהוא הולך ברחוב, נזדמנה לו ראיה אסורה והוא עוצם את עיניו; הרי הוא חשוב עוד יותר מ'סומא', כי הוא מקבל זאת על עצמו מרצונו הטוב!

הדרכי התשובה אומר, שאם יהודי מתחזק נגד יצרו הרע ומעוור את עצמו לכמה רגעים, הרי 'כל שכן וכל שכן' שזה נחשב 'עוד יותר' ממיתה! במציאות הנתונה של אותן הדקות הוא נקרא כ'סומא חשוב כמת' וזה מכפר על הכל!

הקב"ה הכניס אותנו כיום לעולם, שאינני יודע אם הנסיונות של שמירת עיניים באלפיים השנים האחרונות מגיעים לנסיונות של 10 השנים האחרונות. צריך שמירת עיניים ברחובות בכל האזורים, ואין צריך לומר אם נאלצים לשבת ליד המחשב, ופעמים רבות אין זה קל. צריך להתקדש, צריך לעשות כל מיני גדרים וסייגים, עם פילטרים וסינונים הטובים ביותר. אבל כשיהודי 'מעוור את עיניו', זהו הדבר הגדול ביותר, וזה מכפר אף יותר מיום המיתה!

הרה"ג רבי בערל טובער שליט"א לרפו"ש, בשיחה פרטית בטלפון לשומעי לקחו, בפרשת דברים העל"ט

בכי הרבי על 'נסיונות'

אבי ז"ל – הרה"צ רבי אלתר אלעזר מנחם ז"ל, בן הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב ז"ל – היה מספר, שכאשר הרב מסאטמאר ז"ל שהה כאן בארץ ישראל, היה אבי הולך לראות את עבודתו בקודש בעת התפילה.

הרבי כבר היה אז יהודי מבוגר, אבל כשהגיע לתיבות "ואל תביאנו וכו' ולא לידי נסיון", היה חוזר על כך שוב ושוב בדמעות שליש...

זה היה הרבי, עם מדרגותיו וקדושתו. קל וחומר לנו, אנשים פשוטים, כמה עלינו לבקש ולהתפלל לרבש"ע שלא יביאנו לידי נסיונות.

הבה"צ המשפיע רבי אלימלך בידרמאן שליט"א בשיחה לבליון 'זקניך ויאמרו לך' פרשת שופטים

אלמלא ההתגברות שלנו, אין שום סיבה לקיום העולם אפילו יום אחד!

מצד אחד רואים היום איך התברך דור זה ביהודים יראים ושלמים, המוסרים את הנפש על כל קוץ וקוץ לעמוד איתן בקדושה ובטהרה. ועל אף שהעולם החיצון חפשי ופתוח, וכל אחד יכול לראות את גויי הארצות שרצים אחרי כל תאוות עולם הזה השפלות. יש מספיק ממה ליהנות ברחוב. בכל זאת עומדים יהודים שומרים על משמרת הקודש, ונזהרים מכל ראיה אסורה קטנה.

כוחה של ראיה כביר ועצום הוא, כי בטבעה היא תופסת את האדם ומושכתו ליהנות. ובכל זאת רואים כיצד כלל ישראל עומד איתן כצור חלמיש, ונמנעים מלהסתכל מסיבה אחת: כי הקב"ה הזהיר שהדבר אסור.

זה כלל וכלל לא קל, זה עולה לנו ביגיעה ובמאמץ רב, הניסיונות שלנו מתגברים והולכים דבר יום ביומו, אך בכל זאת אנו עומדים בהם בחוזק ובעוז. הנאמנות של כלל ישראל כלפי הקב"ה הינה הפלא ופלא. דבר זה מעורר כוחות עצומים בעולם העליון, ומביא נחת רוח נשגב להקב"ה, עד כדי כך, שאילולא אנו, היהודים הלוחמים מלחמות ה', לא היתה שום סיבה לקב"ה להמשיך לקיים את העולם אפילו ליום אחד!

שיחת אש-קודש מאת האדמו"ר מקאסוב זצ"ל, נדפסה בבליין "עיקבתא דמשיחא" בין המצרים תשפ"ו

077.401.6591
אחרי בחירת שפה
1 לשמיעת הודעות
2 לנדבות
3 להשארת הודעות
4 לפרסם סיפור

כתובת המערכת:
עבודת ישראל 26, ירושלים 9515528

המערכת בארה"ב 845.999.4114
כתובת המערכת בשפ"ק: 7 Beer Sheva #301 Monroe NY 10950
המערכת בענגלש: 732.532.2242
המערכת בספאניש: 054.115.219.8810
לכל עניני הגליון בענגלאנד, נא לפנות אל 07421307356
לכל עניני בעלגיע - אנטוורפן +32 488 61 11 63

לקבל הגליונות בפשפ"ק/אידיש יכולין להשאיר הודעה על מספר המערכת שלמעלה 3

ניתן להשיג את הגליונות גם במוקדים הקבועים:
ירושלים: רחוב עבודת ישראל 26
ירושלים: רחוב שפיצר פינת מא"ש בתיבה על דלת ברזל
בני ברק: רחוב סוקולוב 23 על הגדר מימין הבניין

על הטוב יזכר

זכות עמוד בגליון
לעילוי נשמת הרה"ק
רבי לוי יצחק בן שרה סאשא זי"ע
מבארדיטשוב

זכות 1000 גליונות
הר"ר מרדכי טורנהיים הי"ו
לרגל הולדת בתו למז"ט
הרוצה בעילום שמו

זכות 2000 גליונות
לזכות הילד שלמה זלמן בן שיפרה שרה סאשא לרפו"ש

מדעות

לקבלת הגליונות בפקס חייגו:
02-313-2-641
להכנים קוד הגליון 1212

לעמי הרבים
מדבקות שקופות למשקפיים
שלא נראות מבחוץ ועוד שלל פתרונות יעילים לנוסעים לחו"ל:
053.315.5613

קו תוכן עשיר בשפת האידיש "עיניים"
079-704-0-023
[-הבהרה: קו זו אינו מתנהל על ידינו אלא על ידי עסקני "עיניים" באה"ב, נא שלא לפנות אלינו בנושא זה]

לע"נ הרה"ק המקובל המלוב"ן ר' רפאל ב"ר אברהם ריס זי"ע

ויצב שם מזבח ויקרא לו קל אלקי ישראל. במד"ר (עט:ח): רב הונא בשם ר"ל אמר אפילו חזן הכנסת אינו נוטל שררה לעצמו, ואת היית נוטל שררה לעצמך, מחר יוצאה בתך ומתענה, הדא הוא דכתיב ותצא דינה בת לאה, ע"כ. והקשה ביפה תואר, דמה ענין מה שנטל יעקב שררה לעצמו למה שלקח שכם את דינה, דמה מדה כנגד מדה יש כאן, גם אינו מובן המשל שהביא מחזן הכנסת. ונראה ביאור הענין, דהנה כשממנים חזן הכנסת משתדלים שיהיה אדם כשר וצדיק כדי שיזכו כל הקהל בתפילתו, ואעפ"כ אם מן השמים יענוהו בתפילתו, אינו נוטל שררה לעצמו לומר שזכותו גרם, אלא יאמר שזכות הציבור גרם לו הסיוע מן השמים. וכן הכא אצל יעקב, כשנראה אליו הקב"ה בחלום ואמר לו "ושמרתיך בכל אשר תלך וגו' אשר דיברתי לך", ופירש"י וז"ל: דיברתי לך לצרכך ועליך, מה שהבטחתי לאברהם על זרעו, לך הבטחתיו ולא לעשו, שלא אמרתי לו "כי יצחק יקרא לך זרע", אלא "כי ביצחק", ולא כל יצחק, עכ"ל. הנה אחר שהקב"ה השיבו שלם לבית אביו, לא היה ליעקב לעשות מזבח ולקרוא עליו "אלקי ישראל", דנראה כמו שאומר שכל השמירה והעזר שהיה לו היה בזכותו בלבד, וזה "אלוקי ישראל" על עצמו שנקרא "ישראל", אלא היה לו לתלות את זכות ההצלה והשמירה שלו בזכות אבותיו, כמו שחזן הכנסת אינו נוטל שררה לעצמו אלא תולה את קבלת התפילות בזכות הציבור. ואף אם נתרץ שלא היה כוונת יעקב על עצמו, אלא אף על אברהם ויצחק, שגם הם נקראו "ישראל". מ"מ אע"פ שנתכוון לטובה, עם כל זה שגג, לפי שהשומעים יהיו סבורים שהתכוון על עצמו ונטל שררה. וזה שאמר לו הקב"ה מחר בתך יוצאה ומתענה, והיינו דגם במעשה דינה עם שכם לפי האמת לא היה שום פגם על דינה (האריך רבינו ע"פ סוד, דע"י שבא שכם על דינה, הוציא ממנה כל הזוהמא שהיתה בה, ונמצא דלא היה פגם על דינה), ורק כלפי השומעים זה נחשב פגם. והיינו דלפי שעשה יעקב דבר שגורם לעז אצל הבריות, כך נענש שיהיה על בתו פגם אצל הבריות, ואף דלפי האמת אין שום פגם על דינה.

מליצי יושר מול מגיד פשע זייט מנדב פאר "מליצי יושר" 732-510-0560 gilyonmy@gmail.com

מלא העומר

לזכות ש.ה.ב.מ.ר. להצלחה בכ"ע ונחת דקדושה מכל יו"ח

וישלח יעקב מלאכים לפניו. דרשו חז"ל מלאכים ממש. ונראה כי נאמר בפרשה הקודמת 'ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלהים, ויאמר יעקב כאשר ראם מחנה אלהים זה ויקרא שם המקום ההוא מחנים'. יראה שיובן הפסוק כי ידוע שמלאכי מרכבה ארבעה פנים להם, כמפורש ביחזקאל (י:יד). והנה הם היו מלאכי מרכבה, וזה 'ויאמר יעקב כאשר ראם', ד'ראם' ר"ת ר'פאל א'וריאל מ'יכאל. א"כ מלאך אחד נראה כשנים, דאחור וקדם שוין אצלו, כי מראה פנים לכל צד. לכן יעקב כאשר ראם, קראם 'מחנים' נגד מחנה אנשים, מאחר שהצורה האנושית נראה בכל צד של מלאך, [דמהיכן שמביטים בהם נראים הם כמחנה אנושי, וזהו פירוש 'מחנים'].

ובזו מובן מה שאמרה הגר 'ותקרא שם ה' הדובר אליה אתה אל ראי, כי אמרה הגם הלום ראיתי אחרי רואי', ויראה שיובן כי הגר ראתה שמלאך ה' הוא ממלאכי המרכבה אשר ארבעה פנים להם, הגם שנתלבש בצורת אדם, כאשר נסתלק ממנה, לא נראה כדמות אדם ההולך ופונה ממנו נשאר אחוריו נגד פני האדם [שהולך מאצלו]. אבל המלאך שיש לו ארבעה פנים, א"כ גם בהסתלקותו מאחוריו, ג"כ מראה לכל צד פניו. וזהו אמרה 'אתה אל ראי' שאינו כדמות אדם, 'כי אמרה הגם הלום ראיתי אחרי רואי' לשון תמיהה, היינו אחוריים של הרואה? [כלומר, וכי ראיתי את ה'אחוריים' של הרואה אותי, בודאי לא, ואם היה זה אדם, הייתי רואה את אחוריו כאשר פנה מאצלי], א"כ ודאי מלאך ה' הוא.

ובזו מובן שפיר 'וישלח יעקב מלאכים לפניו', כי שלוחי בשר ודם הם אחוריהם כלפי המשלח כשפונין ממנו, אבל יעקב שלח מלאכים שגם בהסתלקותם היו 'לפניו', והיינו 'מלאכים ממש' שארבעה פנים להם.

אבני נזר

לע"נ הג"ר חיים דוד ב"ר אריה זאב ליבוביץ זצ"ל יא"צ ט"ו כסלו

מצוה שקיום המצוה בא ע"י מעשה מצוה, ומצוה שקיום המצוה בא ממילא. הנה יש שני סוגי מצות: א) מצוה שאי אפשר לקיים המצוה בלי המעשה מצוה, כנטילת לולב וישיבה בסוכה וכדומה, ולכן קטן דמופקע ממעשה המצוה, אינו מקיים מצות כאלו. ולמ"ד מצות צריכות כוונה, אינו מקיים מצות כאלו בלי כוונה. ב) מצוה שקיום המצוה בא ממילא אף בלי מעשה מצוה, דקיומה נעשית מאליה, כגון הקרבת קרבן פסח, דהמצוה מתקיים מאליה ע"י דהקרבן נקרב עבורו[א], וכגון השבת אבידה, דהמצוה מתקיים מאליה ע"י דהאבידה הושב לבעליה[ב], ובמצות כאלו אין צריכים כוונה, ואף קטן מקיים המצוה[ג].

והנה יש לעיין בנולד מהול דאין צריך [לפי כמה שיטות] הטפת דם ברית, וגם בנימול תוך שמונה דאין צריך הטפת דם ברית (עי' רא"ש שבת פי"ט סי' ה' בשם הר"ש), אם זה משום דהוי מעוות לא יוכל לתקון, אבל הקטן לא קיים המצוה. או דילמא דומה היא מצות מילה למצות השבת אבידה, דהמצוה מתקיים מאליה ע"י שנימול, או נולד מהול, ולכך אין צריך הטפת דם ברית.

וכתב האבני נזר דזה תלוי במחלוקת התוס' והרמב"ן (שבת קלד:), דשיטת התוס' דלא שייך הטפת דם ברית אלא כשיש עליו שם ערלה, וערלה כבושה מיקרי 'ערלה'. ואילו הרמב"ן סובר דשייך הטפת דם ברית גם אם אין עליו שם ערלה.

דלפי התוס' דלא שייך הטפת דם ברית אלא כשיש על זה שם 'ערלה', באמת לא יצאו ידי חובת מילה בנולד מהול ובנימול תוך שמונה, אלא שאי אפשר לתקן עוד, דאה"נ דלא מיקרי 'ערל', אבל מצות מילה נתבטלה, כי אחר שנימול אין על זה עוד שם 'ערלה', ולא שייך הטפת דם ברית. ברם לפי הרמב"ן דשייך הטפת דם ברית בלי שם ערלה, א"כ שייך הטפת דם ברית גם אחר המילה, וא"כ מדוע אין צריך עוד הטפת דם, ועל כרחך משום דכבר נתקיים המצוה במה שנימול מאליו, או במה שנימול תוך שמונה, והלכך אין צריך עוד הטפת דם ברית.

וז"ל האבני נזר (יו"ד סימן של"ד אות ח'): להרמב"ן דהטפת דם ברית מילתא הוא אפי' ליכא ערלה כבושה, כדמוכח מגר [שנתגייר

'שמן המאור'

להגה"ק רבי מנחם מנדל אפרים פישל ב"ר דוד טרייבר זצ"ל, המגיד מסאמבור

תלמידו של הרה"ק ר' מאיר מפרמישלאן ורבי צבי הירש מדזיטשויב זי"ע כתב בהקדמת ספרו

וכל מי שילמוד בספר הזה בכלל אחינו בני ישראל, יפתח להם ארובות השמים ברכה עד בלי די מפתח הפרנסה והצלחה ורחמים וחיים ושלום ממגד תבואות שמש וממגד גרש ירחים וכו'. והשי"ת יעזור לכל מי שיעיין בזה הספר, יזכה לזכך לבבו, ויזדככו כל אבריו, ויהיו כולם אהובים וכולם ברורים לעשות רצון בוראם, ויזכה לשתי שולחנות כשורה, בהצלחה וטובה חיים ושמחה בתפארה, ויגבה מזלו למעלה בגזירת הבורא, ויזהר כזוהר הרקיע כשמש ברה

אלה בני שעיר החורי. שמעתי מאדמו"ר מו"ה אברהם חיים זצ"ל הצדיק ממקלייאב, דנחזי אנן ונשימה עין על זה שיש בתורה כמה מעשיות כמו מעשה לבן ובלעם, ועוד כמה מעשיות כמ"ש בזוה"ק. ועוד יותר תמיה כי לפעמים מזדמן שקורין את אחד שיעלה לתורה, והעליה זאת שוה לו כל הון, כי קראו אותו לעלות לתורה בבהמ"ד של צדיק קדוש ונורא, ובסוף קורין לו בפרשת וישלח 'ויקח עשיו את נשיו ואת בניו ואת בנותיו', או שקורין לו 'אלה בני שעיר החורי', או שאר דברי תורה אשר הוא לעיני הפשוטי עם לתמוה כי אין רואה בו רק ספורי מעשיות.

אך הענין הוא כמ"ש בספרים הקדושים כי אין חילוק בין 'ואחות לוטן תמנע', ובין 'שמע ישראל', ועל כל קוץ וקוץ יש בו רזא דרזין, אך שנסתמו החכמה וידל ישראל עד מאוד מדברי תורה ומדברי קבלה ומדברי סופרים, וחשכו הרואות בארובות, ונטו הצללים צללי ערב, והיינו כחמורים. אבל באמת כמו שאם חסר אות אחד מ'שמע ישראל', התורה פסולה. כן אם חסר אות אחד מהסיפורי תורה, [עכ"ד].

ובענין ספורי מעשיות שבתורה, נראה דהאדם נברא יש מאין, כמו שאומרים 'מאין יצרתנו, ליש הוצאתנו'. ותכלית האדם בעוה"ז הוא שיעשה מ'אין' - 'יש', מגוף שהוא 'אין', יעשה 'יש'. וזה הענין מצות עשה ול"ת, דמצות עשה רמז על 'יש', שיש לעשותם. ומצות ל"ת רמז על 'אין', שאין לעשותם. וישב אדם ולא עבר עבירה נותנין לו שכר כעשה מצוה, נמצא בזה עושה מ'אין' - 'יש'.

ותיכף כשבא אדם לעוה"ז צריכין למול אותו, אשר הוא ג"כ רמז על 'יש' ו'אין', כמו שכתב בספר דעת קדושים, כי הסרת הערלה הוא רמז על 'סור מרע', והפריעה הוא 'עשה טוב', והסרת הערלה היא ה'אין', ותיקון הפריעה הוא ה'יש', והוא הכל רמז על האדם שנברא יש מאין, לכן 'מילה' נוטריקון 'מ'אין י'צרתנו ל'יש ה'וצאתנו'. וכנגד זה צריך האדם לעשות מ'אין' - 'יש' בהסרת הרע ועשית טוב. לכן יש בתורה ג"כ 'אין', ו'יש', כי המצות והמוסר שבתורה נקרא 'יש', שאנו רואים קדושתם. והספורי מעשיות שבתורה הוא ה'אין', דמי שיש לו רק עין בשר, אין רואה בהספורים הללו שום קדושה.

אך צריך לעשות מ'אין' 'יש', ויקרא אל ה' אלקיו שיפתח לבו בתורתו, ויתן בלבו בינה להבין ולהשכיל עמקי תורתו וישקוד על דלתי התורה וירפא את מזבח ה' ההרוס, ואז יזכה לבינה, ולבבו יבין ויראה אשר גם בהספורים שבתורה מלא אורות עליונים ברזא דרזין באין שיעור ואין חקר, וזו הענין 'היש ה' בקרבנו', שרצו לבחון מדריגתם, ואכ"מ. השי"ת יפתח לבינו בתורתו להבין עמקי סודותיו ונפלאותיו. (שמן המאור פרשת בא).

מוסרי הג"ר אלחנן יוסף הרצמאן זצ"ל

'מבטיח אני להעושים לטובת נשמתי 'אלחנן יוסף בן שמואל וצפורה',

להתפלל בעדם שיהיה נפקד בכל מה שצריך במהרה דידן'

עם לבן גרתי. וברש"י: לא נעשיתי שר וחשוב אלא גר, אינך כדאי לשנוא אותי על ברכות אביך שברכני הוי גביר לאחיך, שהרי לא נתקיימה בי, ע"כ. העולם חושבים היום שהם החכמים היותר גדולים, ומראים באצבע ראה כחי ועוצם ידי מעשי ידי להתפאר, החפצים שלי, הבנים שלנו, והם אינם יודעים מה שאחז"ל תשעים ותשעה מתים מעין הרע, ואחז"ל בפסחים 'מוכרי קנים וקנקנים אינם רואים סימן ברכה', מפני שכולם רואים אותם ששטוחים ברחוב לעיני האדם.

אינם מבינים שהקנאה והתאוה והכבוד מוציאים את האדם מעולם האנושי לעולם של חיות טורפות, יעקב אבינו רצה לעקור מלבו של עשו הקנאה, ואמר הלא אתה רואה שאינני שר וחשוב אלא גר, במילא לא ירתיח ג"כ בלבו אש הקנאה שגורם לשנאה. רבינו ירוחם זצ"ל המשגיח דישיבת מיר אמר, מה זה 'עין רעה', מהו עם כל האדם? האם רק עין לבד רעה. אמר שכל הגוף הוא חביות עם חומר נפץ, והעין הוא הצנור שעל ידו יוצא הארס.

הספורנו אמר על 'ואעברה נא ואראה', שמשה רבינו ע"ה רצה ליתן עינו על ארץ ישראל שיהיה שולט עין טוב על ארץ ישראל, זהו נקרא 'עין טוב'.

א כדכתב הגר"ח (פ"ה מהלכות קרבן פסח ה"ז) דקיום המצוה של קרבן פסח אינו נובע מהמעשה המצוה של הקרבת קרבן פסח, רק ממה שקרבנו קרב עבורו, לכן אף קטן מקיים מצות הקרבת קרבן פסח, דקטן מופקע רק ממעשה המצוה ולא מקיום המצוה. ע' בארוכה בברכת הבית (חלה פ"ב מ"ז).

ב כדכתב בברכת שמואל (יבמות סימן ב') דע"י שהאבידה מושבת מקיים המצוה מאליו, ולא ע"י מעשה השבה, ולכן ליכא בזה החסרון של מצוה הבאה בעבירה.

ג ראה בארוכה בקובץ שיעורים (כתובות אות רמ"ט).

הגליון בארץ ישראל נתנדב ע"י הרב חיים מאיר בן עלקא שליט"א זכות הצדיקים מליצי יושר יעמוד לו ולמשפחתו ולכל יו"ח להתברך בכל מילי דמיטב

כשהוא מהול, דחייב בהטפת דם ברית], על כרחך דנולד כשהוא מהול יצא ידי חובת מילה מה שהוא מהול מאליו, וכן בנימול תוך שמונה דמוכיח הר"ש והרא"ש מהא דכגון שקדם ומל של שבת בע"ש דלא ניתנה שבת לדחות אצלו, דא"צ להטיף דם ברית.

אבל בלא דברי רמב"ן, נוכל לומר באמת נולד מהול ונימול תוך ח' לא יצאו ידי חובת מילה, אלא שהוא מעוות לא יוכל לתקן, דהטפת דם כשאין ערלה לאו מילתא כלל ואין כאן מצוה, ונהי דלאו ערל הוא. מ"מ מצות מילה נתבטלה, עכ"ל.

והנה אמרו בעבודה זרה (דף כו:) דמילת עובד כוכבים פסולה. והקשה האבני נזר, דמדוע גרע מנימול תוך שמונה, ומנולד מהול דאין צריך הטפת דם ברית. וכתב האבני נזר דלפי התוס' יש לתרץ דגם בנימול תוך שמונה אינו מיקרי 'מהול', וכמו מילת עובד כוכבים.

וז"ל: בלא דברי רמב"ן לק"מ, דנוכל לומר באמת נולד מהול ונימול תוך ח' לא יצאו ידי חובת מילה, אלא שהוא מעוות לא יוכל לתקן, דהטפת דם כשאין ערלה לאו מילתא כלל ואין כאן מצוה, והיינו הא דמילה בנכרי פסולה דלאו מילה הוא, אף דלאו ערל הוא כשנימול. אך לשיטת הרמב"ן דהטפת דם ברית נקרא 'מילה' [אפילו אם אין עליו שם 'ערלה', א"כ] על כרחך הא דנולד מהול ונימול תוך ח' פטורין מהטפת דם ברית, משום שכבר יצאו ידי חובת מילה, וא"כ קשה מאי שנא מנימול ע"י גוי דהוא מילה פסולה.

אך באמת י"ל נימול ע"י גוי גרע, וכהאי גוונא מצינו בזר שמחלל עבודה בקדשים אף במילתא שאין מעכבת, כגון בלילה לר"ש דאינו מעכבת, ואעפ"כ לר"ש בלל זר פסול (עי' תוס' מנחות יח: ד"ה ור"ש). וזה טעם הרמ"א (סי' רס"ב סעי' א') שפסק נימול תוך ח' א"צ להטיף ממנו דם ברית, ונימול בלילה או ע"י גוי צריך להטיף ממנו דם ברית. והיינו דנולד מהול מתקיים מצותו במה שמהול אף שהיה מהול קודם זמן מצותו, ה"ה נימול תוך ח' דאין פסול רק במה שנימול קודם זמן מצותו, אבל גוי מיגרע גרע, וה"ה לילה דמילה בפסול גרע. וכ"כ התוס' במנחות שם בבלל חוץ לחומת עזרה דפסול אף דלא בלל כלל כשר, והכי נמי במילה בלילה דנעשה בפסול גרע, עכ"ל.

אבל הקשה האבני נזר, דכיון דלפינן מ'המול ימול' דמילה בגוי פסול, משום דבעינן מילה ע"י אדם מהול, א"כ איך אפשר לומר דבנולד מהול מתקיים מצותו מאליו במה שמהול, הלא סו"ס לא נימול ע"י אדם מהול. וז"ל: וקשה דהא כתיב 'המול ימול', [וילפינן מזה] דכשנימול ע"י גוי שאינו מהול פסול, אף שמ"מ הוא מהול, [אבל] כיון שלא מהלו אדם מהול [פסול]. וזה שנימול מאליו, לא מהלו אדם מהול, וכן כשנימול תוך ח' דמעשה מילה כמאן דליתא והוי כלא מהלו שום אדם. וצ"ל ד'המול ימול' לא בא למעט אלא נימול ע"י שאינו מהול, [אבל לא בעינן שיהא נימול ע"י אדם מהול], עכ"ל.

והנה במנחות (דף סט:) בעיא הגמ' 'חטים שירדו בעבים', אם כשר לשתי הלחם, אם אמרינן 'ממושבותיכם' אמר רחמנא, לאפוקי חטים דחוצה לארץ דלא יביא מהם לשתי הלחם, אבל חטים דעבים שפיר דמי להביא מהם לשתי הלחם. או דילמא 'ממושבותיכם' דוקא, ואפילו חטים דעבים נמי לא יביא מהם לשתי הלחם. וכתב האבני נזר דבזה תלוי ג"כ ספק הנ"ל בנוגע 'המול ימול', אם בעינן דוקא שיהא נימול ע"י אדם מהול, או דבעינן שלא יהא נימול ע"י מי שאינו מהול.

וז"ל: אך דבר זה בעיא במנחות 'חטים שירדו בעבים מהו לשתי הלחם, מי אמרינן 'ממושבותיכם' למעוטי חו"ל, אבל בעבים שפיר דמי, או דילמא 'ממושבותיכם' דוקא, ולא אפשטא. והרמב"ם פסק שהוא ספק. והשתא לאותו צד ד'מושבותיכם' למעוטי חו"ל, אבל דעבים שפיר דמי, הכי נמי 'המול ימול' למעוטי גוי, הא נימול מאליו בידי שמים, או נימול תוך ח', שפיר דמי.

לע"נ הג"ר דוד יהודה ב"ר אשר שוואַרץ זצ"ל יא"צ ט"ז כסלו

בן נח בשפ"ד אם יעבור ואל יהרג. בפרשת דרכים (דרוש ב') כתב, דהא דאמרו דאין בן נח מצווה על קידוש השם, היינו דוקא ע"ז וג"ע, אבל שפיכות דמים יהרג ואל יעבור, דהא סברא הוא מאי חזית דדמא דידך סומק טפי, דילמא דמא דחברך, ולא מקרא ילפינן לה דנמעט לבן נח, אלה תוכן דבריו. ועם זה נתיישבו לי דברי הרא"מ ז"ל מקושיית השנות חיים (פרשת וישלח), שהרא"מ ז"ל כתב וז"ל: 'ויצר לו', בבראשית רבה (עו:ב): שמא יהרוג את עשו ויקללנו אביו. אבל מהריגתן של אחרים, לא היה מצר, מפני שהבא להורגך השכם להורגו וכו'. ואם תאמר והלא עשו גברא אלים הוה, ושמא הביאם בעל כרחם. יש לומר אפ"ה לא היה להם לשמוע לו, שהרי על כל עבירות שבתורה אם אומרים לו לאחד עבור ואל תהרג, יעבור ואל יהרג, חוץ מע"ז וג"ע ושפ"ד, עכ"ל. והקשה השנות חיים שהרי בן נח אינו מצווה על קידוש ה' ואפילו בפרהסיא כמו שכתב הכסף משנה, עכ"ד. אמנם לדברי הפרשת דרכים לא קשה מידי, דשאני

'דרכי האמונה' להרה"ק רבי יוסף דוד ב"ר אפרים זי"ע אבד"ק זוואלוב

כתב בהקדמת הספר, וז"ל:

ועיני לשמיא נטלית וכפי פרישות בתפלה, ועני בלב נשבר ונדכה, נפשי בשאלתי נועם עליהם תבקשו בזה ובבא, די יתאמר מילי דשמיא מספרי אשר כתבתי

הנה שרשי התורה והעבודה, עבודת המלך מלכו של עולם, הוא מלחמה לה' בעמלק מדור דור, שזהו עבודת המלך ללחום מלחמתו, לדחות הפסולת מכל מעשה דיבור ומחשבה, ושיהיו כל מעשיו לשם שמים, כי לזה נברא האדם הישראלי, לברר ברורין בכל הנהגה אשר הקרה ה' לפניו, בעולם ובשנה ובנפש, היינו בזמן ובמקום ובנפשו, פעם מתגבר היצר עליו ופעם מתגבר הוא, וזהו המלחמה הגדולה שבגדולות, כדכתיב 'צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו', וכאמרם ז"ל על זה (סוכה נב:) יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום, ה' לא יעזבנו בידו. והנה כששנים נלחמים והאחד מתגבר על חבירו ומפילו, אזי מתחזק יותר ההתנגדות בהנופל, וכן הוא בנפש הכללי של כלל ישראל, וכדכתיב 'וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ', ואמרו ז"ל (רש"י שם) רוח הקודש אומרת כן. ובכל עת שהרע רוח הטומאה מתגבר על רוח הקדושה, או שהרשעים ואומות העולם עושים רע ומצירים, מתחזק רוח הקודש מכח הימין, ואומר 'כן ירבה וכן יפרוץ'.

כי השורש לזה, שהרע בעצמו אין בו ממש, רק שיש לו כח ממעשה דיבור ומחשבה של ישראל ח"ו, כשמפילים את עצמם בשפלות הנפש ומכל שכן כשנופלים ח"ו ברע גמור, נותנים כח להרע ח"ו, והרע מייסר כדכתיב 'תיסרך רעתך וגו' ודעי וראי כי רע ומר עזבך את ה' אלהיך'. כי הרע שעמד כנגדו או כח היצר הוא לנסיון, ואם היה בו כח הכבישה, גבור הכובש את יצרו, היה מתרומם, כדכתיב 'והאלהים נסה את אברהם', תיבת 'נסה' הוא משותפות, לשון 'נסיון', ולשון 'ארים ניסי', וע"י שהפיל את עצמו להרע ח"ו, נהפוך לו הרע לטוב והטוב לרע, עד שהרע מייסרו ח"ו, ואז נכנע לבבו הערל, ומתחיל לידע ולראות האמת.

וזהו 'תיסרך רעתך וגו' ודעי וראי' וגו', ר"ל ע"י שמיסרה אותו, בא לכלל דעת וראיה שכלית, מה שלא השיג קודם מחמת הרע שגבר עליו. וכידוע אמרם (ברכות ה.) 'אשרי הגבר אשר תיסרנו יה ומתורתך תלמדנו', ק"ו משן ועין שיוצא לחירות, ר"ל אשוריו של איש שלומד ק"ו הזה, ונעשה מקורב להשי"ת ע"י עלמא דחירות, שהוא כח התשובה, והרע נתבטל כלה ענן וילך, ואז מבין שהיה כולו נסיונות בעת שרצה להוליכו בדרך טוב. וזהו 'הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב', ר"ל ע"י שאתה תשופנו עקב, תגרום לו התחזקות על ההתנגדות, וישופך ראש.

וזהו אמרם ז"ל (ילקוט שמעוני שמות פט"ו רמז רמ"א) עה"פ 'קוה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקוה אל ה', אם בא קוויך מוטב, ואם לאו חזור וקוה. ורצונם בזה שאל יפול לב האדם בראותו עת היצר לו הן בגוף הן בנפש ח"ו, שהרע מתנגד לו וגובר עליו ח"ו, ויפול ח"ו מהתחזקו בה' אלהיו, כי אדרבה בפעם שני יקח לו התחזקות יותר, כי הנופל הוא מתחזק יותר, ולכך בפעם שני כתיב 'חזק'.

וזהו 'ואמר ביום ההוא הנה אלהינו זה קוינו לו ויושיענו', זה שכר קיוו הראשון, 'זה ה' קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו', שכר קיוו השני, מחמת שצריך התחזקות יותר אחר הנפילה על קיוו השני, על זה השכר יותר הגילה והשמחה. וההתחזקות הוא הכוונה, וכפירש"י (חגיגה יח:) 'טבל ולא הוחזק כאילו לא טבל', 'הוחזק' לשון כוונה, וזהו 'קוה אל ה' חזק ויאמץ לבך', כי מחמת שלא החזיק את עצמו בחזקת הקיוו, לכך צריך בפעם שני להתחזקות בעצמו של עצם הקיוו, ועיד"ז 'ויאמץ לבך'.

ד והוסיף האבני נזר, וז"ל: אך יקשה לרמ"א (סי' רס"ד סעי' א') דנימול ע"י גוי צריך להטיף דם ברית, וכן נימול בלילה (סי' רס"ב סעי' א'), [דכיון שאין לו ערלה, איך שייך הטפת דם ברית], עכ"ל. ועי' במאירי (ע"ז כז:) והגר"א (סימן רס"ד ס"ק י' לדעת הרמב"ם והמחבר בשו"ע) שכתבו שאכן אין צריך להטיף דם ברית.

שפיכת דמים דאף בן נח יהרג ואל יעבור, דסברא הוא מאי חזית דדמא דידך סומק טפי דילמא דמא דחברך, וזה ברור ופשוט. (אור זרוע לצדיק הלכות מלכים).

לזכות ח.ב.י.י. להצלחה בכ"ע ונחת דקדושה מכל יו"ח

ויותר יעקב לבדו. איתא במדרש (הובא בדמשק אליעזר): 'לבדו בצדקות'. וצ"ב הכוונה. ונראה, דהנה יש ב' בחינות בצדקות, יש מי שהוא צדיק בפני עצמו, ויש מי שנחשב לצדיק רק ע"י היחס כלפי אחרים. והנה יעקב אבינו כל זמן שהיה בבית לבן לא היה מעלה מה שנחשב לצדיק, רק כעת שהיה עומד לבדו ואין איש עמו היה ג"כ נחשב לצדיק, וזה מה שאמר 'ויותר יעקב לבדו, לבדו בצדקות', היינו כי גם כאשר היה לבדו, היה נחשב בצדקות.

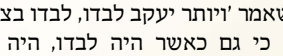

לזכות ר.ב.ש.ה. להצלחה בכ"ע ולזווה"ג בקרוב ובניקל

ויהי לי שור וחמור. פרש"י: אבי אמר לי מטל השמים ומשמני הארץ וגו', וזה אינו לא מן השמים ולא מן הארץ, ע"כ. וצ"ע היתכן לבזות ברכת אבות, והמתכבד בקלון חבירו וכו' כש"כ לזלזל ברכות אבות ח"ו בתמיה. אך הענין, כי הברכה משתמע בשתי אופנים, אם ברוחניות, אם בגשמיות. ברוחניות כגון 'מטל השמים', כדכתיב 'כי אורות טליך' (ישעיה כ"ו), והיינו אור תורה, 'ומשמני הארץ' היינו מעשים טובים, אשר על כאלו אין לעשו קנאה, כי אם על הגשמיות, על כן אמר לו דגשמיות לא נתקיים בי, כי אם רק ברוחניות אשר בכח זה יכלתי עמוד אשר תרי"ג מצות שמרתי, ואין לך כדאי לקנא אותי על ככה, כי אין כדאי לך וחשוב אצלך לא משנה ולא תרי"ג, אך בגשמיות לא נתקיים, 'כי עם לבן גרתי', לא נעשיתי שר וחשוב, ורק 'תרי"ג מצות שמרתי', ועל כאלו המקנא אתה לי בתמיה.

לע"נ הג"ר אהרן בבא חי דרעי ב"ר יצחק זצ"ל יא"צ י"ג כסלו

מחנה ישראל ולויה ושכינה. הנה מצאנו ג' מחנות חלוקים במדבר לדין טומאה וטהרה: א) מחנה ישראל מותר בכל מלבד מצורע. ב) מחנה לויה אסור בטומאה היוצא מגופו כגון זב זבה נדה ויולדת, (ונחלקו ר' יוחנן ורבה לענין בעל קרי, בפסחים דף סז.), ומותר בטמא מת. ג) מחנה שכינה אסור גם בטמא מת.

ובמשך חכמה (פ' במדבר) תמה כיון שאסורים יולדות ונדות [ובעל קרי לר' יוחנן] במחנה לויה, איך גרו שם עם נשותיהם, (וכבר הקשה כן בשו"ת תשב"ץ ח"ג סי' קל"ז), וז"ל: איך היו הלויים עושים במחנה שלהם, איך היו מותרים בתשמיש ואיך היו עם נשותיהם. וצריך לומר דהלויים השומרים משמרת הקודש היו סמוכים סביב למשכן העדות, ואהליהם ונשיהם וטפיהם היו חונים סביבות מחנם לפני מחנה ישראל. ולכך היה בין מחנה לויה למחנה ישראל רחוק מיל, עכ"ל.

והגר"י ענגיל (גליוני הש"ס יבמות פב:) דן ליישב כעין זה ששיירו בעצם הקדושה, וז"ל: הנה אי נימא דיש לחלק הקדושה, אולי יש ליישב בזה קושית התשב"ץ שהקשה איך שימשו הלוים מטתם במדבר, הרי במקום חנייתם שם היה קדושת מחנה לויה, ובעל קרי הרי אסור במחנה לויה, וא"כ היאך שימשו מטתן, ע"ש שהזכיר זה בדבריו דרך העברה ובקצרה מאוד, והיא פליאה עצומה. ואם נאמר דיש לחלק הקדושה, אולי במדבר מפני ההכרח קידשו מחנה לויה רק לאיסור שאר טמאים בטומאות היוצאות מגוף, לא לאיסור בעל קרי, או שקידשוה גם לבעלי קרי, והשאירו בפירוש איסור תשמיש.

ואולם זה מוקשה עוד בלא"ה, דנראה דבמדבר לא היה צריך כלל כוונת קידוש, רק החנייה בעצמה היא שקידשה את המקום, דכיון דחנו הלוים שם, הרי היא מחנה לויה, וממילא בעל קרי אסור, ולא שייך כאן תנאי שיור כלל, כיון שאין צריך כוונת קידוש, רק החנייה היא המקדשת, והחנייה הרי היתה. ונראה בזה באופן יותר מרווח, עפ"י הגמ' (ערכין ג:) דדירה שאינה ראויה לתשמיש לאו שמיה דירה, ע"ש דאמר כהנים אצטריכא ליה סד"א הואיל וכתיב 'תשבו כעין תדורו', מה דירה איש ואשתו וכו', ע"ש. וא"כ הכי נמי אילו לא היו הלוים יכולים לשמש מטתם במקום חנייתם, י"ל דלא היה נקרא חנייה כלל, כי היכי דלא קרוי 'דירה', וא"כ אילו תאסרם בתשמיש, הרי איננו מחנה לויה כלל ושרי לגמרי בכל הטומאות, ולכן אי אפשר לאסרם בתשמיש, כיון דרק ע"י היתר התשמיש הוא שנעשה מחנה להאסר לטמאים, וא"כ על כרחך לתשמיש עצמו שיהיה מותר.

לע"נ הג"ר אריה לייב ב"ר רפאל שמואל בירנבוים זצ"ל יא"צ ט"ז כסלו

מלכה ושריה בגוים אין תורה (איכה ב:ט). גימטריה עם התיבות 'הן ההם, ובם את, אב גבור, כל הגוי ישר'. והכוונה על פי אומרם ז"ל (ויקרא רבה פ"ז ג') אין הגליות מתכנסות אלא בזכות המשניות, שנאמר (הושע ח:י) 'גם כי יתנו בגוים עתה אקבצם'. וכתב האריז"ל שכל הדורות שביטלו מעסוק בתורה מתוך העושר, יגולגלו בדורו של משיח וילמדו התורה מדוחק ועוני. וזהו שתמה 'הן ההם' בעלי נשמות האלו כבר היו בעולם בעושר והרחבה, ולא למדו, ואיך עתה בדוחקם 'ובם' יש 'את' לומדי תורתינו הק' הנבטאת בכ"ב אותיות. ומשיב השי"ת שהוא 'אב גבור', 'כל הגוי ישר' כדכתיב 'ועמך כולם צדיקים'.

לע"נ הג"ר יוסף יוזל ב"ר שלמה זלמן הורביץ זצ"ל י"ז כסלו

הפרשת תרומות ומעשרות בשבת. בתוספתא (שבת פ"ג ה"ה): התורם והמעשר בשבת בין בשוגג ובין במזיד מעשרותיו מעשר. הנה כתב

סגולה פאר

ערליכע קינדער

סגולת אריה"ק כהדרכת הרה"צ מ'אראד זצ"ל

אריינבערנגען יראת חטא אין אייערע קינד דורך א שטיין ביי קברי צדיקים.

וואס טוהט מכון דורות ישרים:

- א ת"ח וי"ש וואס טוהט עס שוין, אסאך יאהרן צו העלפן אידן, וועט עס טוהן פאר אייער ישועה פריוואט, בנאמנות. קאנפידענשעל.
- יעדע נאמען איז א באזונדערע שטיין, באזונדערע עבודה און תפלות פאר א לענגערע צייט. אלעס וועדט געטוהן מיט גרויס איבערגענעבנקייט, מיט כוונה, במתינות, אזוי האט עס די ריכטיגע כח.
- משרייבט די נאנצע נוסח אויפן שטיין סיי פאר מען באקט די חלות און סיי נאכדעם אזוי ווי אלע שיטות. די שטיין בלייבט אין דעם אויוועג פאר 2 וואכען.
- מ'זאגט די תפילה 18 מאל אויפן שטיין, ביי די ריכטיגע צייטען.
- מ'לאזט אייך וויסען וועג די שטיין וועדט געבאקען, שהוא עת רצון להתפלל, כדי איר זאלט קענען מיט זאגען די תפילה.
- די ת"ח נייט אליין צום ציון און מתפלל, נאכדעם וואס ער רופט נשמת הצדיק אל קברו (המקובל מהישמח משה).
- די שטיין וועדט באגראבען וויי די ריכטיגע וועג, און אזוי זעהט מען עס נישט.
- מ'קען אויך אפנעמען די שטיין און עס אליין אראפלייגען ביי וועלכע צדיק איר ווילט.
- מ'קען באשטעלען אפאר שטיינער כדי מ'זאל עס לייגען ביי אסאך צדיקים.

דוקא אויף דעם מקובלדיגע אופן פון **מכון דורות ישרים** זעהט מען ווי עס וועדט מקוים די וועדטער פון אריה"ק אויפן האר: **יבער הלב (-אבנינדען זיין הארץ צו אידישקייט), שיתהפך לבו לשמים לטובה (-סדושש די גאנצע מענטש), ותראה פלאים (-וועסט זעהן וואונדער).**

מ'קען עס געבען פון מעשר.

פאר פרטים רופט-טעקסט מכון דורות ישרים

dorosyesharim@gmail.com 917-635-3883

צופרידענע עלטערען פון מכון דורות ישרים זאגן:

"מיין קינד איז געווארען א אנדערע מענטש. ער לערענט מוסר, ער וויל ענדיגען א מסכתא"

"מיין זוהן בעהט מיך "זוגק מיך אויף" 5 מינוט פאר סוף זמן קריאת שמע"

"מיין יצחק האט אדויפגעלייגט א פילטער"

"איך האב נישט נעוואוסט קיין מנוחה פארדעם. נישט וויסענדיג וואס מיין בחור טוהט"

"כ'האב ענגעהויבען זעהן הצלחה מיט מיינע קינדער נאכדעם מנדב זיין פאר מיין חברי'ס קינד"

'שמן רוקח' להרה"ק רבי אלעזר לעוו זי"ע

כתב בצוואתו, וז"ל:

"כל מי שיזכה אותי וישים עין עיונו בחיבורים שלי יתברך מן השמים וכו', ואם ירצה אחד להדפיס ספרים שלי, הנני להחזיק לו כל ימי מלא חפנא טיבותא ויבורך בברכת השמים ממעל, ויחולו עליו כל הברכות הכתובים בתורה".

ויאמר אם יבוא עשו אל המחנה האחת והכהו, והיה המחנה הנשאר לפליטה. לפי פשוטו של מקרא האי 'ויאמר' הכוונה שכן אמר יעקב בלבו, וזה היה טעמו על שחלק את אשר עמו לשני מחנות. והוקשה לרש"י במה שכתוב 'והיה המחנה הנשאר לפליטה', כאילו זה בודאי שיהיה לפליטה, ומהיכן ידע. ולכן פירש רש"י: על כרחו כי אלחם עמו. אבל לפירושו קשה, דאם היה יעקב תקיף בדעתו וידע כי ילחם עמו בודאי ינצחו, א"כ תיכף במחנה הראשונה ילחם עמו, ומנא ידע שבראשונה לא ינצחו, ובשניה ינצחו. ואולי יש לומר שידע יעקב כי לא יוכל לעשות בו כלה באשר שהבטיחו ה' 'והיה זרעך כעפר הארץ'. אך על זה יש לגמגם. [כמו שהקשה באבן עזרא, דשמא מבנים שיולדו לו אחר כך, יתקיים בו הברכה]. ויותר נראה דיעקב אמר כן בפועל, שכאשר 'יבוא עשו אל מחנה האחת והכהו', אזי 'המחנה הנשאר' ימלטו לנפשם, כי כשיעמדו כולם במצב אחד, אולי יסבבם עם העם אשר אתו, ולא יוכלו להמלט על נפשם, לכן חלקם לשני מחנות, ואמר להם שכשיראו שעשו יכה את המחנה הראשונה, ימלטו הם לנפשם, ועשו לא ידע אם נשאר עוד מחנה, כי הוא יסבור שכולם באו במחנה הראשונה. [וכעין זה כתבו הרמב"ן ואבן עזרא והרשב"ם].

עשינו מה שגזרת עלינו אף אתה עשה מה שהבטחתנו!

פאר א נדבה פון **$250** פאר גליון מליצי יושר וועט מען מודיע זיין ביי די ציונים פון די **פלאצקע גאון** - ווארשא, **אבני נזר** - סוכאטשוב, **צדקת הצדיק** – לובלין, **ילקוט סופר** - פאקש, **לב העברי** - הר הזיתים, **ר' יוסף ענגיל** - ויען, **בן לאשרי חזן יחזקאל שערי זבול** - הר המנוחות אז איר האט מקיים געווען די צוואה, און יעצט איז די צייט פאר זיי מקיים צו זיין זייערע הבטחה!

געדענקט "מקח בלייבט מקח"!

732-510-0560 gilyonmy@gmail.com

הרה"ק בעל מגן אברהם מטריסק זי"ע, כתב בהקדמת הספר למי שילמוד ספרו
'מגן יהיה לכל ההוגים בו'

הרמב"ם (פ"ב שבת הי"ד) בטעמא דמילתא שאין מגביהין תרומות ומעשרות בשבת: 'משום שזה דומה למקדיש אותם הפירות שהפריש, ועוד מפני שהוא כמתקן אותם בשבת'. ולעיל שם בה"ט כשחשב כל הדברים האסורים בשבת משום דנראה כמתקן, חשב שם גם הגבהת תרומות ומעשרות.

וכתב החזון יחזקאל שם, וז"ל: ונראה דצריכי הני תרי טעמי לענין דינים מחולקים המסתעפים מהם. דאילו מטעם 'מפני שהוא כמתקן', הו"א דאם גלגל עיסה מערב יו"ט, מפריש ממנה חלתה ביו"ט בחו"ל, כיון שחלת חו"ל אוכל והולך ואח"כ מפריש, אין בהפרשה זו משום מתקן, דהא היה יכול לאוכלה גם טרם שהפריש. לכן בעינן גם הטעם שאין מגביהין תרומות ומעשרות משום שזה דומה למקדיש, דהאי טעמא איתא גם בחלת חו"ל.

והיינו דאמרו (ביצה ט.): אבוה דשמואל אמר אפילו גלגל עיסה מערב יו"ט, אין מפריש ממנה חלתה ביו"ט. לימא פליגא דשמואל אדאבוה, דאמר שמואל חלת חוצה לארץ אוכל והולך ואחר כך מפריש [והמפריש ביו"ט אינו כמתקן דליתסר כשאר הגבהת תרומה משום שנראה כמתקן]. אמר רבא מי לא מודה שמואל שאם קרא עליה שם שאסורה לזרים, ע"כ. דכוונת הגמ', דנהי דלא הוה כמתקן, מ"מ כיון שחל עליה שם חלה ואסורה לזרים, הרי זה דומה למקדיש, ואיתא שפיר מהאי טעמא בכלל שאין מגביהין תרומות ומעשרות ביו"ט.

ואי משום טעמא 'מפני שזה דומה למקדיש' לחוד, הו"א אם עבר במזיד והגביה תרו"מ יאכל הפירות שהתקין, כיון שלא עשה מעשה איסור בגוף פירות הכרי שתיקן, ועשה רק איסור באותם הפירות שהפריש. לכן בעינן גם הטעם דאין מגביהין משום מתקן, דאז גם בדיעבד לא יאכל במזיד עד מוצאי שבת, כמו שכתב שם הרמב"ם בהט"ו, משום דלפי האי טעמא עשה גם מעשה איסור בעצם הפירות שתיקן.

מצוה נדירה שהמקיים אותה נוטל שכר כנגד כולם

כתב בשו"ע הרב (ת"ת פ"ב ס"א): 'מצות עשה של תלמוד תורה על כל אדם לעצמו ללמוד **כל התורה שבכתב ושבעל פה כולה'**. וכ"כ בסעיף י' וז"ל: ללמוד פעם אחת כסדר [תנ"ך] וכל התלמוד בבלי וירושלמי ומכילתא וסיפרא וסיפרי ותוספתות וכל המדרשים מתנאים ואמוראים כמו מדרש רבה ותנחומא ופסיקתות וכיוצא בהן ומדרשי רשב"י (-זוהר) כדי שיוכל לגמור כל התורה שבעל פה כולה פעם אחת בחייו, עכ"ל.

זה מצוה שרק יחידי סגולה מקיימים אותה, וקל מאד לקיימה אם מקציבים לזה זמן מועט בכל יום, ובזה זוכים לקיים מצוה נדירה של מצות ת"ת ששקול כנגד כל המצות, ואין לשער גודל השכר שזוכים עבור זה בפירות בעוה"ז והקרן לעוה"ב

נתפרסם לזכות י.ב.ח.ה. לנחת דקדושה מכל יו"ח

קח לך סניגור

מתכוננים אנו להוציא לאור עולם ספר

'הגדרות רבי צדוק על התורה'

(עניני הלכה)

אם לא עכשיו אימתי?

עכשיו הזמן לזכות לברכתו והבטחתו!

"אהיה מליץ יושר למי שידפיס דברי"!!

מי שרוצה להנציח שמו בהספר יתקשר למערכת

gilyonmy@gmail.com **732-510-0560**

לע"נ הג"ר רפאל חיים שלמה ב"ר יחיאל מיכל היימאן זצ"ל יא"צ י"ז כסלו

עם לבן גרתי. ברש"י לא נעשיתי שר וחשוב אלא גר וכו', ד"א גרתי בגימטריא תרי"ג, דעם לבן גרתי ותרי"ג מצות שמרתי ולא למדתי ממעשיו הרעים, ע"כ. וצ"ב מה היה כוונת יעקב אבינו לומר לא נעשיתי שר וחשוב. וגם הפירוש השני של רש"י ששמר תרי"ג מצות, מה זה שייך לעשו לדעת שיעקב שמר על תרי"ג מצות אצל לבן.

עוד מקשים המפרשים מה שרש"י מפרש לא נעשיתי שר וחשוב, ואינך כדאי לשנוא אותי על הברכות שברכני אבי, שברכני הוה גביר לאחיך שהרי לא נתקיימה בי. ומקשים שדברים של יעקב הרי כמו שמפקפק על קיום ברכת אביו יצחק, ואיך יתכן שיעקב אבינו ישלח כך לומר לעשו.

ולענ"ד לומר ששני הפשטים של רש"י הם המשך אחד, לא נעשיתי שר וחשוב, וגם מה שאמר שתרי"ג מצות שמרתי, הם פשט אחד, וגם יתורץ מה שיעקב אמר שלא נתקיימה בו ברכות אביו דנראה כמפקפק בברכת אביו ח"ו. ואמרתי בזה, דבפרשת תולדות לגבי ברכת 'ויתן לך', שיצחק רצה כל הזמן לברך את עשו, וזהו תמוה שאיך ברגע אחד הפך את מחשבתו והסכים שהברכות ישארו אצל יעקב, ואמר 'גם ברוך יהיה', ולא רצה לברך את עשו ובכה, ויצחק אבינו אמר 'על חרבך תחיה', איך קרה דבר כזה. ואפילו נאמר שכשעשו נכנס ראה הגיהנם פתוחה תחתיו, אבל בכל זאת עשו קיים מצות כיבוד אב ואם שאין דוגמתו בעולם, וכתוב לגבי כיבוד אב 'למען יאריכון ימיך ולמען ייטב לך', וא"כ גם היה מגיע בשביל מצות כיבוד אב ואם 'למען יטב לך'.

ואמרנו לפי מה שמחדש בעל הקדושת לוי מברדיטשוב זי"ע לגבי הברכות, הברכה הראשונה הגדולה זהו 'ויתן לך' שמורה לעתיד לבא כשיבא משיח צדקינו ב"ב יקוים הברכה הזאת, והברכה השניה הוא מסתופף עלינו בעוה"ז. וז"ל: ידוע שיצחק אבינו בירך ליעקב ב' פעמים, אחת כשבא יעקב והביא לו מטעמים, ואחת בברחו מפני עשו אחיו. והנה ברכה ראשונה היא היתה הברכה הגדולה, והברכה השניה היא הברכה הקטנה, והברכה הקטנה הוא מסתופף עלינו בעוה"ז, והברכה הגדולה הוא שמורה לעתיד לבא כשיבא משיח צדקינו במהרה בימינו יקוים הברכה הזאת, עכ"ל.

והנה יצחק ידע שעשו הוא רשע, אבל כיון שהיה מתבייש ממנו ועושה עצמו צדיק ששאל איך מעשרים תבן או מלח, וא"כ חשב יצחק שבסוף יחזור בתשובה, ולכך חשב שצריכים לברך את עשו, אבל ברגע זו שנכנס עשו נראה הגיהנם תחתיו, נתגלה ליצחק אבינו כל האמת על עשו שאף פעם לא יחזור בתשובה, ורק יעקב הוא הצדיק האמיתי, ולכך אמר 'גם ברוך יהיה', וגם הברכה של 'ויתן לך' דזהו שייך לעתיד לבוא, זהו שייך רק ליעקב ולא לעשו ח"ו, ולכך לא רצה לברכו, ואמר לעשו 'על חרבך תחיה'.

ולפ"ז מיושב מה שאמר יעקב לא נעשיתי שר וחשוב, ותרי"ג מצות שמרתי, דכיון שהעיקר ברכת 'ויתן לך' זהו לעתיד לבוא, וא"כ עכשיו לא נעשיתי שר וחשוב, אבל תרי"ג מצות שמרתי כדי שתתקיים ברכת 'ויתן לך' לעתיד לבוא שזהו בשביל התרי"ג מצות, וא"כ זהו הב' פירושים של רש"י שייך אחד להשני ודו"ק. ולכן באמת לא פקפק על ברכת אביו, רק שכונתו היתה שברכת יצחק 'ויתן לך' זהו הברכה לעתיד לבוא, ולכך לא נעשיתי שר וחשוב כיון שעיקר הברכה שיעקב יהיה חשוב זהו לעתיד לבוא, ואלא שעשו לא הבין כוונת יעקב.

'אמרות טהורות' להג"ר בנימין ב"ר לוי חדאד זצ"ל מג'רבה

כתב בהקדמת ספרו, וז"ל:

"והני מברך בברכה המשולשת בני חיי ומזוני לכל הלומד בספרי זה אפילו פעם אחת בשבוע, ברך ה' חילו להיות מוצלח בנכסיו בזכות הרבנים הנזכרים פה, יאריך ימים ושנים ביראת ה', וכל ימיו יהיה דשן ורענן וינצל מכל צרה וצוקה, אמן כן יהי רצון".

למי אתה ואנה תלך ולמי אלה לפניך ואמרת לעבדך ליעקב מנחה היא. אפשר לומר לפי מה שאמרו חז"ל דיעקב ועשו חלקו העולמות, עשו נטל עוה"ז, ויעקב נטל עוה"ב, ומה שאנו אוכלים בעוה"ז הוא בזכות עסק התורה שהיא קיום העולם, והו"ל כמציל מזוטו של ים. וכן אוכלים בעוה"ז בזכות מדת ענוה, וכן משום היסורים שסובלין, וכן מטעם שאנחנו מיקרי עבדים לה', כדכתיב 'כי לי בני ישראל עבדים', וכמ"ד דלא יכול הרב לומר לעבד 'עשה עמי ואיני זנך'. וזה שאמר הכתוב 'כי ישאלך עשו אחי למי אתה', מאיזה כת אתה, הלא אתה מכת של יעקב, וא"כ 'ואנה תלך', הלא כל העוה"ז שלי, ואיך תעבור בארצי ובתחומי, 'ולמי אלה לפניך', הלא הכל שלי. ואמרת תשובה על זה: 'לעבדך ליעקב', שם רמז לארבעה טעמים הנ"ל שאנו אוכלים בעוה"ז, מצד שאנו עבדים, וזהו 'לעבדיך'. וכן בזכות התורה והענוה והיסורים, וזהו 'ליעקב' נוטריקון 'יסורין, ענוה, קול, ל"ב'. והיינו קול התורה שנקרא 'לב', על שם שתחילתה באות ב' וסופה באות ל'.

דגל מחנה אפרים

להרה"ק רבי משה מחנה אפרים ב"ר יחיאל מיכל זי"ע

בעל 'אהבת ישראל' מויזניץ זי"ע היה אומר:

ללמוד ספר 'דגל מחנה אפרים', מסוגל לבנים טובים

וישם את השפחות ראשונה וגו' ואת לאה וילדיה אחרונים ואת רחל ואת יוסף אחרונים. יש לומר בזה בדרך רמז שהתורה מרמזת לנו כאן ענין עסק התורה, על דרך שאיתא בספרים הקדושים של הרב מפולנאה עה"פ 'בוא נא אל שפחתי אולי אבנה ממנה', בשם הרב מו"ה נחמן האריזענקיר, ד'שפחה' היינו בחינת שלא לשמה, וכבר נתבאר לעיל זה באריכות (פרשת לך ד"ה בוא).

וזה יש לומר שמרומז כאן 'וישם את השפחות ראשונה', היינו שהוא רמז שיעקב היה ירא מעשו, ועשה זה בגשמיות, וכן הוא מרמז ג"כ שהיה ירא מן היצה"ר שהוא עשו שהוא אורב לו תמיד, ואינו מניחו לעשות, וללמוד תיכף לשמה, לכך בתחילה עסק שלא לשמה שהוא בחינת 'שפחה', 'ואת לאה' הוא כמו שאיתא בזוה"ק (ח"א קלז:) 'לאה' הוא לשון לָאֶה, היינו אחר כך הוא מייגע את עצמו ובא לתכלית האמיתי היינו לשמה, וזהו 'ואת לאה אחרונים ואת רחל ויוסף אחרונים', היינו אחר כך עוזר לו השי"ת שיכול ללמוד תורה לשמה, ואינו צריך שוב לייגע עצמו, רק נעשה כמעיין הנובע ומתגבר ומוסיף והולך תמיד בכל עת ובכל רגע, וזהו האחרון והחביב מכולן שזהו תכלית האמיתי, וקל להבין.

'רבינו בחיי' לרבינו בחיי ב"ר אשר זי"ע

הרה"ק רבי דוד משה מטשארטקוב זי"ע היה אומר:

סגולה גדולה לפרנסה ללמוד הספר 'רבינו בחיי'. וסימנך: מאן דיהיב 'חיי', יהיב מזוני.

ויאבק איש עמו. על דרך הפשט כמו: 'ויחבק', אותיות אחע"ה מתחלפות, וכן לשון רז"ל: אבוקה, כמו חבוקה, על שם העצים שמתקשרים ומתחבקים זה עם זה ביחד.

וע"ד המדרש (ב"ר עז:ג): ויאבק איש עמו, מלשון אבק, כי תמלא אבק האיש שהיה עמו, ושרו של עשו היה. ודבר ידוע, כי לולא העון לא היה הפרש בין אדם למלאך, אבל יהיה גדול ממנו, כמאמר רבותינו (סנהדרין צג.): גדולים צדיקים יותר ממלאכי השרת, ועל כן יאמר הכתוב כי ביקש המלאך למצוא לו עון אשר יתגבר בו עליו ולא מצא, ומזה אמר: 'וירא כי לא יכול לו', כלומר לא היה לו יכולת להתגבר עליו מצד שום עון, רק מצד עון שתי אחיות שנשא בחייהן, זהו: 'ויגע בכף ירכו', והיה העונש במקום החטא. ועוד יכלול 'ויגע בכף ירכו' שנגע בצדיקים העתידין לצאת ממנו, זהו דורו של שמד, וזהו: כי לא יכול, להזיקו, כי לא הורשה במה שעשה רק כדי להקע כף ירכו. והיה הענין גם כן רמז לדורות, שיבא דור שיתגבר עשו עליהן עד שיהיה קרוב לקעקע ביצתם, והיה זה בדורו של ר' יהודה בן בבא וחבריו, שכן דרשו רבותינו ז"ל (שיר השירים רבה ב:יח): אמר ר' חייא בר אבא: אם יאמר לי אדם תן את נפשך על קדושת שמו של הקב"ה, הייתי נותן, ובלבד שיהרגוני מיד, אבל בדורו של שמד איני יכול לסבול, ומה היו עושין בדורו של שמד, מביאין כדוריות של ברזל ומלבנין אותן באור ונותנין אותן תחת שיחיהן ומשיאין נפשותיהם מהם.

'פלא יועץ' לרבי אליעזר ב"ר יצחק פאפו זי"ע הבטיח:

'ממי שאקבל ממנו טובה, אשתדל לשלם לו במיטבא, ולבקש רחמים עליו'

אמרו רז"ל אם יאמר לך אדם יגעתי ולא מצאתי אל תאמן, ואם יאמר לך אדם לא יגעתי ומצאתי אל תאמן, ולא נברא האדם בעוה"ז אלא כדי שיהנה בעוה"ב מיגיעו, ואדם לעמל יולד, אשרי מי שעמלו בתורה ומעשים טובים לכבוש את יצרו לקיים כל דבר טוב, ולמשוך ידו מעשות כל רע, לפי העמל והיגיעה והטורח, ככה יעשה נחת רוח ליוצרו, ולפום צערא אגרא, ולא נברא האדם בעוה"ז לאכול לשובעה ולשמוח בתענוגות בני אדם, אשר הם נגעי בני אדם לעוה"ב, אלא לטרוח טרחא רבה יום ולילה לא ישבות לעבוד עבודתו עבודת עבד במחשבה דבור ומעשה, לפום גמלא שיחנא, יוסיף דעת יוסיף מכאוב על אשר כדמיבעי ליה למיעבד לא עבד.

ועל זה אמרו שיעקב ועשו חלקו העולמות, עשו נטל העוה"ז, ויעקב נטל העוה"ב. והקשו המפרשים, שהרי עינינו הרואות בהיות ישראל יושבים על אדמתם מנייהו אפרכי שבעים רצון ומלאים ברכת ה', איש תחת גפנו ותחת תאנתו, וגם עתה לא יטוש ה' את עמו, ויש עשירים מופלגים אשר יש להם בתים מלאים כל טוב והעושר והכבוד, ומאין זכו לזה אם העוה"ז של עשו.

והרבה תשובות נאמרו בדבר, ואשר אני אחזה דלפום קושטא לא באלה חלק יעקב, וכל טובות העוה"ז מהבל ימעטו, מאחר שאין אדם מוצא קורת רוח, ואוכל לחם העצבים בהיותו עומד על המשמר על התורה ועל העבודה, ואינו יכול ליהנות במה שיש לו, ולעולם צריך שיהא מצטמק ויפה לו, ויסתפק בהכרחי כדי חייו כדי צורכו שיוכל לעבוד את ה', ואת היותר יקדיש לה' לעשות מצות ומעשים טובים, ולא יוכל לישן כל הלילה כפי רצונו, אלא יקדמו עיניו אשמורות.

ומה גם אם עברו על ראשו המים הזדונים חטאת נעורים, כל ימיו מכאובים, וצריך לענות ולסגף נפשו כאשר יוכל שאת, ואחר כל העמל והטורח צריך להיות מפחד תמיד שמא כדמיבעי ליה למיעבד לא עבד, ויוסיף דעת יוסיף מכאוב עליו ועל זרעו ועל כל זרע בית ישראל, ובשרו עליו יכאב ונפשו עליו תאבל על כבוד שמים ועל צער השמים, באופן שהאיש הישראלי ההולך בדרכי ה' אין לו מנוחה בעוה"ז, ואינו נהנה ממנו אפילו באצבע קטנה, כמאמר רבינו הקדוש, וכל ימיו בעוה"ז הוא ביגון ואנחה ויגיעה רבה עד שילך לקץ וינוח במנוחה נכונה, שם ינוחו יגיעי כח וימצא מנוח, אז ישמח ישראל בעושיו ויאכל פרי מעשיו. (פלא יועץ ערך יגיעה).

הרה"ק רבי **מנחם מענדל** ב"ר **יוסף** מרימנוב זי"ע אמר:
בעודי בחיים אני מנענע עם כל העולמות, ולאחר פטירתי אחזיק טובה למי שידליק נר לטובת נשמתי (ספר מנחם ציון).
נתפרסם ע"י **הרה"ח המפורסם ר' מרדכי יצחק סאמעט שליט"א**

בסייעתא דשמיא

תורה שבכתב

הפצת ועידוד לימוד התורה הקדושה עם פירוש רש"י

המפעל העולמי תורה שבכתב
עידוד לימוד וידיעת התורה הקדושה עם פירוש רש"י

יו"ל ע"י קרן תרי"ג לזיכוי הרבים
לטובת נשמת הרבני הנגיד הנכבד
הרה"ח ר' אריה (לייבל)
בהרה"ח ר' יונה רובין ז"ל

פרשת וישלח | גיליון קמ"ו (שנה ד') | כסליו תשפ"ז

חֶזְרַת יַעֲקֹב לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל • מַלְכֵי אֱדוֹם וְתוֹלְדוֹת עֵשָׂו

תוכן

בְּסוֹף פָּרָשַׁת וַיֵּצֵא לָמַדְנוּ עַל יְצִיאַת יַעֲקֹב מִבֵּית לָבָן בְּחָרָן בְּדַרְכּוֹ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, בְּפָרָשָׁתֵנוּ אָנוּ מַמְשִׁיכִים לִלְמֹד עַל דֶּרֶךְ חֲזָרָתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב מֵחָרָן אֶל בֵּית אָבִיו בְּחֶבְרוֹן, כְּשֶׁהוּא מִתְעַכֵּב בַּדֶּרֶךְ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, וְהַפָּרָשָׁה מְסַתַּיֶּמֶת בְּפִרּוּט תּוֹלְדוֹתָיו שֶׁל עֵשָׂו.

נושאים

שְׁלִיחַת מַלְאָכִים עִם דּוֹרוֹן לְעֵשָׂו • חֲלֻקַּת הַמַּחֲנֶה וּתְפִלַּת יַעֲקֹב • מַאֲבַק עִם הַמַּלְאָךְ • אִסּוּר גִּיד הַנָּשֶׁה • פְּגִישָׁה עִם עֵשָׂו • דִּינָה בִּשְׁכֶם • פְּטִירַת רִבְקָה • קְרִיאַת הַשֵּׁם 'יִשְׂרָאֵל' • פְּטִירַת רָחֵל וְהַלֵּדֶת בִּנְיָמִין • מַעֲשֵׂה רְאוּבֵן • יַעֲקֹב בְּחֶבְרוֹן • פְּטִירַת יִצְחָק • תּוֹלְדוֹת וְאֶלּוּפֵי עֵשָׂו • צֶאֱצָאֵי שֵׂעִיר וּמַלְכֵי אֱדוֹם.

זמן

פָּרָשַׁת וַיִּשְׁלַח מַקִּיפָה תְּקוּפָה בַּת **23 שָׁנָה**, מִתּוֹכָם: **שְׁנָתַיִם** בָּהֶן הִתְעַכֵּב יַעֲקֹב **18 חֳדָשִׁים** בְּסֻכּוֹת, וְ**6 חֳדָשִׁים** בְּבֵית אֵ-ל. וְעַד מִיתַת יִצְחָק כָּעֲבֹר **21 שָׁנָה** [12 שָׁנָה אַחֲרֵי מְכִירַת יוֹסֵף עָלֶיהָ נִלְמַד בְּפָרָשַׁת וַיֵּשֶׁב], כְּשֶׁיִּצְחָק בֶּן **180 שָׁנָה**.

מקום

בְּפָרָשָׁתֵנוּ אָנוּ עוֹבְרִים עַל פְּנֵי תֵּשַׁע מְקוֹמוֹת:

א. **שְׂדֵה אֱדוֹם שָׂבָאָרֶץ שֵׂעִיר** - לְשָׁם שָׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים אֶל עֵשָׂו. וְעוֹד מְקוֹמוֹת בָּהֶם הָיָה יַעֲקֹב:

ב. **בְּמַעְבַּר-יַבֹּק** - הֶעֱבִיר מִשְׁפַּחְתּוֹ בַּנַּחַל.

ג. **בְּפְנוּאֵל** - נֶאֱבַק עִם שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו.

ד. **סֻכּוֹת** - בָּנָה בַּיִת וְסֻכּוֹת.

מבט

וְאֵלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאֶרֶץ אֱדוֹם לִפְנֵי מְלֹךְ מֶלֶךְ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל (בראשית לו, לא)
שְׁמוֹנָה הָיוּ, וְכֻלָּם הֶעֱמִיד יַעֲקֹב וּבִטֵּל מַלְכוּת עֵשָׂו בִּימֵיהֶם (רש"י)

שמונת מלכי אדום	שמונת מלכי ישראל שביטלו את מלכות אדום
'בלע בן בעור', מהעיר 'דנהבה'	שאול
'יובב בן זרח', מהעיר 'בצרה' שבארץ מואב	איש בושת
'חושם' מ'ארץ התימני'	דוד
'הדד בן בדד', מהעיר 'עֲוִית'	שלמה
'שַׂמְלָה' מ'מַשְׂרֵקָה'	רחבעם
'שאול' מ'רחובות הנהר'	אביה
'בעל חנן בן עכבור'	אסא
'הדר' מהעיר 'פעו'	יהושפט (אבל בימי יורם בנו כבר גברה יד אדום)

ה. **בִּשְׁכֶם** - בָּנָה מִזְבֵּחַ וּמַעֲשֶׂה דִּינָה.

ו. **בְּבֵית אֵ-ל** - בָּנָה מִזְבֵּחַ.

ז. **בְּדֶרֶךְ לְאֶפְרָת הִיא בֵּית לָחֶם** - מֵתָה רָחֵל.

ח. **בְּמִרְחָק מִמִּגְדַּל עֵדֶר** - מַעֲשֵׂה רְאוּבֵן.

ט. **חֶבְרוֹן** - חָזַר יַעֲקֹב לְבֵית אָבִיו.

תמצית 'הלימוד היומי' לפרשת וישלח:

יום ראשון, י"ב בכסליו

שליחת מלאכים | הכנה לביאת עשיו

בדרכו לארץ ישראל שלח יעקב מלאכים ממש לארץ אדום אל עשיו אחיו, עם דברי ריצוי שלא יכעס עליו כי הברכות לא התקיימו ושהוא מבקש את אהבתו. כשהמלאכים חזרו הם סיפרו שעשיו עומד בשנאתו ומתקרב עם 400 אנשי מלחמה. יעקב נערך למלחמה, כשהוא חוצה את בהמותיו ואת עבדיו לשתי מחנות, וגם הקדים להתפלל אל ה' שיצילנו מיד עשיו כשהוא מזכיר את הבטחות ה' לשומרו, ומציין את חששו שמא התמעטו זכויותיו.

יום שני, י"ג בכסליו

דורון לעשיו | מעבר יבק | מאבק עם המלאך

באמצעות עבדיו שלח יעקב מתנת פיוס לעשיו, יהלומים וכן עדרים נפרדים של בהמות, והעבדים מצטווים למסור לעשיו שיעקב בא לקראתו לשלום. בהמשך הלילה יעקב העביר את משפחתו וחפציו מעבר לנחל יבק, וכשהוא חוזר לקחת פכים קטנים שנשכחו, הגיע מלאך, שרו של עשיו, ונאבק עמו עד עלות השחר. המלאך לא הצליח להכריעו אלא לפגוע בכף הירך. כשהמלאך בכה וביקש רשות ללכת לומר שירה, הוא נאלץ להודות ליעקב שהברכות שייכות לו, והודיע לו ששמו ישתנה ל'ישראל'.

יום שלישי, י"ד בכסליו

קריאת המקום 'פניאל' | איסור גיד הנשה | מפגש עם עשיו

יעקב קרא בשם 'פניאל' למקום המאבק עם המלאך, וכאשר השמש הקדימה לזרוח לפני הזמן, התרפא יעקב מקרני השמש, והכתוב מזהיר על איסור אכילת גיד הנשה. עשיו התקרב עם אנשיו, שפגשו בדרך מחנות מלאכים שדחפום והכו בהם, וחדלו מלהכות רק כשעשיו הזכיר שהוא אחיו של יעקב. כשיעקב ראה את עשיו מתקרב, הוא חילק את ילדיו ונשיו לשתי מחנות, והעמידם זה אחר זה. יעקב ניגש תחילה והשתחווה לפניו עשיו, ובאותה שעה התעוררו עליו רחמי עשיו שנשקו וחיבקו, וכששאל עשיו מי הם הילדים, ענה יעקב: הילדים אשר חנן אלקים את עבדך.

יום רביעי, ט"ו בכסליו

השתחוואה לעשיו | היפרדות מעשיו | בסוכות ובשכם

האימהות וילדיהן השתחוו לעשיו, ולאחר מכן עשיו תמה ליעקב למה שלח מנחה, אך יעקב ביקשו שיקבל את המנחה כי ראייתו חשובה לו כראיית מלאך, והמנחה היא בגלל שהתפייס לו. עשיו הציע ליעקב ללכת עמו, ויעקב סירב כי הילדים והצאן לא יכולים לרוץ, לכן עשיו ימשיך עד שעיר, והוא ילך לאט עד שיגיע להר שעיר (לעתיד לבוא). יעקב הגיע לסוכות, שם שהה 18 חודשים, ובהמשך הגיע אל העיר שכם, ובנה שם מזבח בשדה שקנה מבני חמור.

יום חמישי, ט"ז בכסליו

מעשה דינה | מזבח בבית א-ל | פטירת דבורה ורבקה | קריאת השם ישראל

שכם בן חמור לקח את דינה וביקש לשאת אותה לאשה, בעקבות כך העירמו בני יעקב עליו והתנו את הסכמתם לחיות עמם בשלום אם כל בני העיר יימולו עצמם. ביום השלישי למילתם, כשכולם חלשים, הרגו שמעון ולוי את כל אנשי העיר, הוציאו את דינה, ולקחו את כל השלל. לאחר מכן אמר ה' ליעקב ללכת לבית א-ל, לקיים נדרו ולבנות שם מזבח. טרם נסיעתו קבר יעקב תחת עץ את כל האלילים מהשלל של שכם. בבית א-ל בנה יעקב מזבח, ובאותה תקופה מתה דבורה מינקת רבקה, ויעקב התבשר גם על מיתת רבקה אמו. ה' בירכו ברכת אבלים, קרא שמו ישראל, ובירכו בהולדת בנימין ואפרים ומנשה.

יום שישי, י"ז בכסליו

נסכים במזבח | פטירת רחל והולדת בנימין | מעשה ראובן | פטירת יצחק | נשות ואלופי עשיו

במקום שדיבר ה' עם יעקב בבית א-ל, הוא הקים מצבה ויצק עליה יין ושמן. בהמשך, בהיותם בדרך המובילה לבית לחם, מתה רחל בעת הולדת בנימין, והיא נקברה שם. יעקב עבר לגור במרחק מהעיר 'מגדל-עדר', שם אירע מעשה ראובן עם אהל בלהה, אך הכתוב מעיד שלא חטא והוא נמנה בחשבון השבטים. משם חזר יעקב לחברון אצל יצחק אביו, ויצחק נפטר כשהוא בן 180 שנה. הכתוב מפרט את נשות עשיו ואת בניו ונכדיו שהיו ראשי משפחות הקרויים אלופים.

שבת קודש, י"ח בכסליו

צאצאי שעיר | מלכי ואלופי אדום

הכתוב מפרט את רשימת בניו ונכדיו של 'שעיר החורי' שהתגורר בארץ שעיר לפני שהגיע עשיו לגור בארץ שעיר. כן מובאת בכתובים רשימת שמונת המלכים שמלכו בארץ אדום, עד ששאול המלך ביטל את המלוכה מהם. אחר שמונת המלכים באדום, היו שם 11 אלופי עשיו שנקראו על שם המקומות בהם שלטו.

לְהִתְעַמֵּק בְּתַעֲנוּגִים

עונג שבת בעומק פירוש רש"י

אבק או קשר?

וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר (בראשית לב, כה)

רש"י: וַיֵּאָבֵק אִישׁ – מְנַחֵם פְּתַר וְיִתְעַפֵּר אִישׁ, לְשׁוֹן 'אָבָק', שֶׁהָיוּ מַעֲלִים עָפָר בְּרַגְלֵיהֶם עַל יְדֵי נְעִנּוּעַם. וְלִי נִרְאֶה שֶׁהוּא לְשׁוֹן 'וַיִּתְאַבְּקוּ', וְלָשׁוֹן אֲחֵרִים הוּא וְכוּ', שֶׁכֵּן דֶּרֶךְ שְׁנַיִם שֶׁמִּתְעַמְּמִים לְהַפִּיל אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ שֶׁמִּוֹתְקוֹ וְזוֹקְפוֹ בְּזִוּוֹתָיו. וּפִלְּגוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל שֶׁהוּא שָׂכוֹ שֶׁל עֵשָׂו, ע"כ.

נשאלת השאלה: הרי לכאורה מסתבר יותר לפרש הכתוב בלשון הקודש, ומדוע מיאן רש"י בפירוש הראשון, ודחק עצמו לבחור בפירוש השני ש'ויאבק' היא בלשון ארמי?

זאת ועוד יש להבין, מה השייכות בין מה שפירש רש"י ש'וַיֵּאָבֵק' הוא לשון קשר, אל מה שהוסיף וכתב בסוף דבריו: **'וּפִלְּגוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל שֶׁהוּא שָׂכוֹ שֶׁל עֵשָׂו'?**

פנינה יקרה כותב **רבינו דוד פארדו ב'משכיל לדוד':** שני פירושים אלו הם מחלוקת תנאים בגמרא (חולין צ, א), שם נחלקו אם גיד הנשה נוהג רק בירך ימין או גם בשמאל, ומבואר שם שלדעת רבי יהודה שגיד הנשה נוהג רק בימין, מפרש הכתוב 'ויאבק' כאדם החובק את חברו, וכאשר אדם חובק את חברו מלפניו אזי ידו הימנית מגעת עד רגלו הימנית של חברו, ואילו חכמים החולקים וסוברים שגיד הנשה נוהג בשני הרגליים, סוברים שהפירוש של 'ויאבק' היינו שהעלו אבק ברגליהם עד כסא הכבוד.

אמנם סבר רש"י, שמחלוקת זו תלויה במחלוקת במדרש מי היה אותו מלאך, יש אומרים (ב"ר עח, א) שהיה זה מלאך מיכאל, ויש אומרים (שם עז, ג) שהיה זה שרו של עשיו. כי רק אם המדובר במלאך מיכאל שייך לומר שהעלה עפר עד כסא הכבוד, אבל שרו של עשיו אין לו יכולת לעלות עד כסא הכבוד.

ובכן יבואר בנועם ומתיקות, שסבר רש"י שעל פי פשוטו של מקרא מסתבר יותר כפי השיטה במדרש שהיה זה שרו של עשיו, שהרי עשיו בא להילחם עם יעקב, אבל מלאך מיכאל למה לו להילחם עם יעקב.

על כן, כאשר רש"י ביקש להוכיח כשיטתו שהכוונה של 'וַיֵּאָבֵק' הוא מלשון קשר, ולא כפירוש רבינו מנחם שהוא **'לְשׁוֹן אָבָק'**, הוסיף רש"י ואמר: **'וּפִלְּגוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל שֶׁהוּא שָׂכוֹ שֶׁל עֵשָׂו'**, והרי שרו של עשיו אין מסתבר שהעלה עפר עד כסא הכבוד, לכן מסתבר יותר לפרש כדעת רבי יהודה בגמרא שהוא מלשון חיבור וקשר.

סוכות לעצמו

וְיַעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה וַיִּבֶן לוֹ בָּיִת וּלְמִקְנֵהוּ עָשָׂה סֻכֹּת עַל כֵּן קָרָא שֵׁם הַמָּקוֹם סֻכּוֹת (בראשית לג, יז)

רש"י: וַיִּבֶן לוֹ בַּיִת – כָּהֵה סְמוּנָה עָלָיו חוֹשֶׁךְ, חַיִן וְחֹלֶף וְחַיִן. סֻכּוֹת חַיִן, בַּיִת חוֹלֶף, סֻכּוֹת חַיִן.

לכאורה תמוה, כי למה קרא למקום 'סֻכּוֹת' על שם הסוכות להבהמותיו, ולא קרא למקום 'בַּיִת' על שם ביתו שלו?

ביאור נפלא כותב **רבינו המהר"ל ב'גור אריה'**, שאכן זו כוונת רש"י כשכתב **'שָׁהָה שָׁם שְׁמוֹנָה עָשָׂר חֹדֶשׁ, חַיִן וְחֹלֶף וְחַיִן. סֻכּוֹת חַיִן, בַּיִת חֹלֶף, סֻכּוֹת חַיִן'**, דהיינו שהסוכות שעשה בקיץ הראשון עשה גם למגורי עצמו, ולא רק לבהמות, וסוכות אלו הספיקו לו גם למגורים בקיץ הבא, ורק לבהמות - שהתרבו מאד במשך השנה, היה צריך להוסיף ולעשות בשנה הבאה עוד סוכות חדשות.

הוי אומר, שכאשר קרא למקום 'סֻכּוֹת', לא היתה כוונתו לסוכות של הבהמות, אלא לסוכות של עצמו, והטעם שקרא למקום דווקא על שם סוכות הקיץ, ולא על שם בית החורף שלו, כי בקיץ שהה שם שני פעמים, ובחורף רק פעם אחת, כך שזכרון ימות הקיץ עדיף.

וזו כוונת הפסוק: **וַיַּעֲקֹב נָסַע סֻכֹּתָה** - שם הגיע בימות הקיץ ובנה סוכות למגורי עצמו וגם לבהמות, ואחר כך בימות החורף - **וַיִּבֶן לוֹ בָּיִת** - בנה בתים למגורי עצמו, ושוב פעם בקיץ הבא כאר התרבו הבהמות והיה צורך להוסיף עוד סוכות אזי - **וּלְמִקְנֵהוּ עָשָׂה סֻכֹּת**, אולם יעקב נשאר לגור גם בקיץ השני באותן סוכות בהן התגורר בקיץ הראשון, **עַל כֵּן** - על שם הסוכות שהוא עצמו התגורר בהם, **קָרָא שֵׁם הַמָּקוֹם סֻכּוֹת.**

מחילה לחתן

וְאֶת בָּשְׂמַת בַּת יִשְׁמָעֵאל אֲחוֹת נְבָיוֹת (בראשית לו, ג).

רש"י: בָּשְׂמַת בַּת יִשְׁמָעֵאל – וּלְהַבְנִין קוֹרֵא לָהּ (כח, ט) מָחְלָה. מָלְיוּ פְּלִלְּמַת מִקְרֵם סַפֵּק שְׁמוּאֵל (פרק יז) שֶׁכָּלְמָה מוֹחֲלִין לָהֶן עֲוֹוֹנוֹתֵיהֶם גַּר שְׁנִתְגַּיֵּר, וְקָטוֹלָה לְנָבָלָה, וְהַשּׁוֹחֵט חֻלִּין בְּעֶזְרָה כַּאֲשֶׁר מִקְרֵם, לְכָךְ נִקְרֵאת מָחְלַת שֶׁנִּמְחֲלוּ עֲוֹוֹנוֹתֶיהָ.

מתנה יקרת ערך מעניקים משמים לכל חתן ביום חתונתו - מתנת מחילת עוונות. יום החופה יום נשגב ומרומם הוא, יום בו זוכה החתן לפתוח דף חדש בחייו, דף זך ונקי מכל כתמי העבר. גדולי הדורות הפליגו במעלתו ובכוח תפילותיו וברכותיו של חתן ביום חופתו, שכוחו יפה כברכתו של צדיק נשגב.

זכות השתיקה בבית דין של מעלה

בבית מדרשו של הרה"ק **רבי אליעזר מדז'יקוב** זי"ע היה יהודי אשר כולם ידעו שהוא מקפיד מאד שלא לשוחח שום שיחת חולין כל זמן שהוא מעוטף בטלית גדול. רבים שאלוהו לפשר מנהגו זה שאין לו כל מקור, אך הוא לא השיב מאומה.

עד שניגש אליו הרה"ק מדז'יקוב בעצמו ושאל אותו: מהיכן לקחת את המנהג החדש הזה לא לשוחח בטלית? לכבודו של הרבי ניאות היהודי לגלות את סודו וכך הוא סיפר:

ביום חתונתי, כשעמדתי תחת החופה, הרהרתי לעצמי, הרי חתן ביום חופתו מוחלין לו כל עוונותיו, ואם כן הריני כעת איש טהור ונקי מכל חטא ועוון, אבל מה יהיה מכאן והלאה? מה אני יכול לעשות כדי שגם לאחר מאה ועשרים כשאעמוד לפני בית דין של מעלה אהיה זך ונקי מכל פגם? כך עמדתי והרהרתי תחת החופה עד שעלה במוחי רעיון, קיבלתי על עצמי החלטה נחושה, כי היות ומחר בבוקר עומד אני להתעטף לראשונה בטלית [כמנהג בני אשכנז שמתחילים להתעטף בטלית רק אחרי החתונה], הריני מקבל על עצמי שלא לשוחח כל חיי שיחת חולין בעודי עם הטלית, כך שכאשר אבוא לבית דין של מעלה לאחר אריכות ימי, ויתחילו לחקור אותי על מעשיי, אוכל לטעון בפניהם, כי היות ונקברתי עטוף בטלית, כפי המנהג לקבור הנפטר עם הטלית, וכל חיי לא דיברתי שום שיחת חולין כשאני עטוף בטלית, גם עכשיו שמורה לי הזכות לשתוק ולא להשיב דבר, וכך אפטר ואנצל מכל העונשים, כי אם אני לא אודה בעצמי על עוונותיי לא יענישו אותי!...

שמע הרה"ק רבי אליעזר את תשובתו, ושמר אצלו את הדברים בסוד. ויהי היום, ויהודי זה התבקש לבית עולמו, או אז סיפר הרה"ק רבי אליעזר את הסיפור לכל באי בית מדרשו, בהטעימו: כל השנים זלזלתם בהנהגתו של היהודי הזה, אך דעו לכם בטוחני שהוא ניצל מדינה של גיהנום בזכות קבלה טובה זו!

אך כך הוסיף הרה"ק מדז'יקוב ואמר: בכך שהיהודי הזה הצליח בהתנהגותו להינצל מדינו של הבי"ד של מעלה, אין לי ספק ואין זה חידוש אצלי! אבל החידוש הגדול בעיני הוא, שבחור צעיר עומד מתחת לחופתו, ועל מה הוא חושב? הוא חושב על עצות ליום הדין לאחר מאה ועשרים זהו חידוש גדול בעיניי!

אפילו חתן כמו עשיו

סיפר מרן פוה"ד הגאון **רבי משה שטרנבוך** שליט"א: שמעתי מפי מרן **ה'בית ישראל' מגור** זי"ע, שמדברי רש"י בפרשת וישלח מוכח שאפילו רשע כעשיו מוחלין לו עוונותיו ביום חתונתו, והיה האדמו"ר זי"ע מזהיר מאוד לכל חתן שבא להתברך אצלו שלא לאבד את המתנה הגדולה הזאת של המחילה, דהיינו שיזכור שמעכשיו הוא פותח דף חדש בחיים!

ובשעה שחתן ביקש מהרבי הבית ישראל זי"ע ברכה ביום חופתו. אמר לו הרבי: היום אתה צריך לתת ברכות לאחרים, ולא לבקש ברכות, שהרי אפילו עשיו מחלו לו את כל עוונותיו ביום חתונתו, ואתה בוודאי לא גרוע מעשיו!

רק פעם בחיים!

עוד סיפר **הגר"מ שטרנבוך** שליט"א: סיפר לי מרן **הגרי"ז מבריסק** זי"ע, שבשמחת חתונת אחד מאחיו, באו מאות אנשים להתברך מפיו של החתן, וחשש אביו הגאון **רבי חיים מבריסק** זי"ע פן יגבה לבו של בנו החתן על שכולם מבקשים ממנו ברכות, ואמר האב לחתן: אל תחשוב שהציבור הגדול בא בגללך, הם באו בגללי! ואילו הברכות שהם מבקשים ממך, אל תשכח שזהו רק פעם אחת בחיים לרגל חתונתך!

הבנת התורה

לב לדעת
הכרת והבנת מושג בתורה

גִּיד הַנָּשֶׁה | עַל כֵּן לֹא יֹאכְלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת גִּיד הַנָּשֶׁה (בראשית לב, לג)

בגוף האדם והבהמה ישנם 'גידים', המחברים בין הבשר ובין העצמות, ומהדקים את איברי הגוף שיעמדו בצורתם הנכונה ולא יתפרקו. במותניים ישנו עצם הנקרא 'כף הירך' כי צורתו דומה לכף, ושם הוא החיבור בין עצם הירך (הרגל) ובין גוף האדם. כאשר שרו של עשיו נאבק עם יעקב הוא נגע בכף הירך, וגרם שהגיד המחבר את הירך לכף-הירך, התרופף ו'נָשֶׁה' - כלומר זז, ממקומו. לכן אסור לאכול מבהמה טהורה גיד זה הנקרא 'גיד הנשה', על שם שהוא נשה ממקומו. שני גידים יש בירך: פנימי וחיצוני. הפנימי סמוך לעצם, והחיצוני סמוך לבשר. הפנימי אסור מן התורה, והחיצוני רק מדרבנן. נחלקו בגמרא (חולין צא, א), אם איסור גיד הנשה נוהג בשני הרגליים או רק ברגל ימין.

זו המצוה היחידה בתורה שנאמר עליה 'עַד הַיּוֹם הַזֶּה', משום שאת האיסור לאכול גיד הנשה, קיבלו על עצמם זרעו של יעקב, סמוך למאורע, עוד קודם שניתנה תורה בסיני, ולכן כתוב על המצווה הזאת 'עַד הַיּוֹם הַזֶּה' (חידושי חת"ס לחולין קן, א ד"ה אמרו).

עיניים לראות
הבנת מילה אחת בתורה

נְסִיעָה | נִסְעָה וְנֵלֵכָה וְאֵלְכָה לְנֶגְדֶּךָ (בראשית לג, יב)

המילה 'נסיעה' מתפרשת אצלנו באופן בלעדי לתנועה בתוך כלי תחבורה, אם בנסיעה בכלי רכב ממונע, או בנסיעה בעגלה רתומה לסוס, להבדיל מ'הליכה' ברגליים, או 'רכיבה' על בעל חיים וכדו'.

אולם בלשון התורה, השורש נ.ס.ע. אינו קשור כלל למהירות או לכלי רכב, אלא לפעולה המדויקת של עקירת יתדות האוהל מן הקרקע.

שוכני המדבר והרועים היו מקימים את אוהליהם באמצעות יתדות וחבלים התקועים באדמה. כאשר ביקשו לצאת לדרך, השלב הראשון היה: עקירת אותם יתדות - ופעולה זו נקראה 'נסיעה', מלשון עקירה והוצאה בכוח, בדומה ל"וַיִּסַּע בָּעֲץ תִּקְוָתִי" (איוב יט, י), או "מַסִּיעַ אֲבָנִים" (קהלת י, ט) - שמשמעם עוקר ומזיז. רק לאחר שנעקרו היתדות וקופלו האוהלים, יצאה השיירה לדרכה.

מעתה מובן מה שעשיו הזכיר בלשונו גם נסיעה וגם הליכה, באומרו 'נִסְעָה וְנֵלֵכָה' [וכמבואר ברש"י שהפירוש הוא שעשיו אמר ליעקב: אתה תיסע מכאן, ואנחנו נלך יחד], כי אכן אפשרי לקיים את הנסיעה גם בצעידה ברגל.

אזניים לשמוע
כללי רש"י הק' בדקדוק הלשון

מַחֲנֶה אַחַת אוֹ אֶחָד? | הַמַּחֲנֶה הָאַחֵת וְהִכָּהוּ (בראשית לב, ט)

ר' זרח, יהודי חשוב ויקר, שרק לאחרונה עלה מאמריקה לגור בירושלים, קיבל מספר תפקידים בבית המדרש השכונתי, וביניהם: תפקיד ניסוח המודעות לציבור בבית הכנסת. כדי למנוע שגיאות מצויות, הוא ביקש מידידו ר' עתניאל, שיבקר ויגיה את המודעות שהוא כותב בטרם הוא מפרסמם לציבור.

ר' עתניאל מצא את הזמן להסביר לו, כי בראש ובראשונה עליו לשים לב שלא לערב מילים שהן בלשון זכר עם מילים שהן בלשון נקבה, כך שאי אפשר לכתוב: 'שלחן גדולה', או 'קופסא קטן' וכדו'. ואולם - הוסיף לו ר' עתניאל - אם תלמד את רש"י בפרשת וישלח, תראה דבר פלא, שיש מילים שהם גם זכר וגם נקבה, והתורה משתמשת בפסוק אחד בשתי הלשונות!

ר' עתניאל קרא את הפסוק בהטעמה: "אִם יָבוֹא עֵשָׂו אֶל הַמַּחֲנֶה הָאַחַת וְהִכָּהוּ", והסביר לר' זרח: כל מי שקורא את הפסוק נעצר בפליאה, מצד אחד 'המחנה **האחת**' זה ביטוי של לשון נקבה [כי בלשון זכר אומרים 'המחנה האחד']. ומיד אחר כך 'והכהו', הוא לשון זכר [כי בלשון נקבה אומרים 'וְהִכָּה', דהיינו והיכה אותה], כיצד מתהפך המחנה מלשון נקבה ללשון זכר?

על כך מגלה רש"י כלל מחודש, שאמנם אנו רגילים שלכל עצם יש הגדרה קבועה מראש, שולחן הוא תמיד זכר, ודלת היא תמיד נקבה. אולם בלשון המקרא ישנן מילים מיוחדות שניתן להשתמש בהן גם בלשון זכר וגם בלשון נקבה.

הנה הדוגמאות המרכזיות שרש"י מונה, מלבד ה'מחנה':

שָׁמֶשׁ - פעם זכר, כגון "השמש **יצא** על הארץ" ופעם נקבה, "השמש **זרחה** על המים".

רוּחַ - "ורוח **גדולה וחזק** מפרק הרים", הרי לשון זכר ולשון נקבה.

אֵשׁ - בלשון נקבה "ואש **יצאה** מאת ה'", ובלשון זכר, "אש **לוהט**".

מרגליות בפרשה

למה לא נלחם באברהם?

וַיַּאֲבֵק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר (בראשית לב, כה)

באחד הכינוסים לגדולי ראשי הישיבות בדורו, עורר רבינו **ה'חפץ חיים** זי"ע שאלה נוקבת: שרו של עשיו נאבק דווקא עם יעקב אבינו, אחרון האבות. מדוע המתין השטן עד כה, ולמה לא נלחם כבר באברהם או ביצחק?

ותירץ יסוד עצום: אברהם אבינו הוא עמוד ה'חסד', ויצחק הוא עמוד ה'עבודה'. השטן יכול היה בלית ברירה להסכים לעמוד החסד של אברהם, וגם היה יכול להסכים בדיעבד לעמוד העבודה של יצחק, אבל כשהגיע יעקב, שהוא עמוד ה'תורה' - שם הוא כבר לא יכול היה לסבול יותר, ויצא למלחמה!

ומאז נשאר הדבר לדורות עולם - סיים החפץ חיים - המערכה העיקרית של הטומאה נטושה תמיד כלפי התורה, עמליה ותומכיה, כי בהם תלוי כל קיומנו.

היהודי השלם!

"וַיָּבֹא יַעֲקֹב שָׁלֵם" (בראשית לג, יח)

'שָׁלֵם' - ראשי תיבות של שלושת הדברים שבהם יהודי צריך להיות מושלם כדי לשמור על יהדותו: שם, לשון, מלבוש!

(חתם סופר)

מחוץ למחנה

אֶל הַמַּחֲנֶה הָאַחַת וְהִכָּהוּ (בראשית לב, ט)

רש"י מדייק שהמילה "מחנה" משמשת בלשון הקודש לזכר ולנקבה.

הגאון **רבי אברהם מאיר איזראל** זי"ע, בעל 'אמרי אברהם', עשה פעם אחת שבתו באמריקה. כשנודע לו שבבית הכנסת המקומי מתפללים ללא מחיצה כהלכתה, נשאר באכסניה והתפלל ביחידות.

במוצאי שבת הוכיח אותו רב המקום על שביטל תפילה בציבור. השיב לו רבי אברהם מאיר בחריפות: רש"י בפרשתנו מפרש שהמילה "מחנה" משמשת לזכר ולנקבה, אך היכן מצינו שהמילה "ציבור" משמשת לנקבה? מכאן שמקום שבו מתפללים בערבוביה איננו 'ציבור' כלל - אלא 'מחנה'! ועל כך כבר נאמר במפורש (שמות לג, ז): "וְנָטָה לוֹ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה, הַרְחֵק מִן הַמַּחֲנֶה"... ולכן העדפתי להתפלל מחוץ למחנה!

הירדן מול העיניים

כִּי בְמַקְלִי עָבַרְתִּי אֶת הַיַּרְדֵּן הַזֶּה וְעַתָּה הָיִיתִי לִשְׁנֵי מַחֲנוֹת (בראשית לב, יא)

מרן **ה'בית ישראל' מגור** זי"ע הקשה: מדוע אמר יעקב אבינו "אֶת הַיַּרְדֵּן הַזֶּה", כאילו הוא מראה באצבע על נהר שנמצא ממש מולו, והרי באותה שעה הוא כלל לא עמד ליד הירדן?

ותירץ יסוד לדורות: על האדם לזכור תמיד, גם בתוקף הצלחתו, את הימים שבהם לא היה לו מאומה. יעקב חזר כעת עשיר עם שני מחנות, אך זיכרון הימים שבהם חצה את הנהר רק עם 'מקלו' היה כה חי ומוחשי עבורו, עד שהרגיש שהוא רואה את הירדן ממש עכשיו מול עיניו - "הַיַּרְדֵּן הַזֶּה"!

לדמותו של אליפז

מה טיבו של אליפז? רשע שפל האוחז במעשי אביו, או שמא צדיק ונביא בעל רוח הקודש?

בפרשיות אלו אנו לומדים כמה פעמים על דמותו של אליפז בנו של עשיו, אולם רב הנסתר על הגלוי בדמותו המכוסה בערפל. מצד אחד, מפסוקי פרשת השבוע אנו מבינים שאליפז זה, הלך בדרכי הרשע של עשיו אביו, כמו שנאמר (לו, יב) 'וַתִּמְנַע הָיְתָה פִילֶגֶשׁ לֶאֱלִיפַז בֶּן עֵשָׂו וַתֵּלֶד לֶאֱלִיפַז אֶת עֲמָלֵק וגו', ורש"י מביא על כך שאליפז חטא באיסורים האסורים לבני נח, וכן מבואר עוד ברש"י לעיל (פסוק ה).

משך ידו מלהרוג

מנגד, לעיל בפרשת ויצא מצטיירת לפנינו דמותו של אליפז כאחד שגדל בצל יצחק אבינו, ולכן נמנע מלהרוג את יעקב, כפי שכותב רש"י על הכתוב (כט, יא) 'וַיִּשַּׁק אֶת קֹלוֹ וַיִּבְךְּ': "לפי שבא בידים ריקניות וכו', לפי שרדף אליפז בן עשו במצות אביו אחריו להורגו והשיגו, **ולפי שגדל אליפז בחיקו של יצחק משך ידו**. אמר לו מה אעשה לציווי של אבא, אמר לו יעקב טול מה שבידי, והעני חשוב כמת".

אמו מנעה אותו

אם כי יש לציין שבעלי התוספות ב'הדר זקנים' (שמות יז, ח) כותבים גירסא שונה במעט: "עשו השביע את אליפז בנו להרג את יעקב, לפי שרמהו מן הבכורה. ואמר לו, בני בכורי אם תהרגהו תשוב לך הבכורה. הלך אליפז נתייעץ עם תמנע אמו, **והיא מנעתו**, ואמרה לו, בני, יעקב גבור ממך ויהרגך. ואביך הרשע אם לא היה ירא ממנו פן יהרגהו היה חפץ להורגו מידו יותר מעל ידי אחרים. מה עשה אליפז כדי לקיים מצות אביו ושבועתו, הלך אל יעקב ונטל ממנו כל ממונו ועני חשוב כמת", ע"כ. מדבריהם משמע קצת, שאליפז מצד עצמו רצה להורוג את יעקב, אלא שאמו מנעתו מלהרוג את יעקב אבינו.

> **בתפילות הימים הנוראים אנו מזכירים פסוקים שאמר אליפז בן עשיו?**

מי הוא אליפז התימני?

מכאן נעבור אל ספר איוב שם מוזכר כמה פעמים (פרק ד; פרק טו; פרק כב) אדם בשם 'אליפז התימני' שהיה אדם צדיק, ואחר שהוכה איוב בשחין רע הגיע לנחמו והטיף מוסר לאיוב על כך שלא קיבל דין שמים באהבה. כמה פסוקים מדברי מוסר אלו, שאמר אליפז, מזכירים אנו בתפילות הימים הנוראים (איוב ד, יז-יח): 'הֲאֱנוֹשׁ מֵאֱלוֹהַּ יִצְדָּק אִם מֵעֹשֵׂהוּ יִטְהַר גָּבֶר. הֵן בְּעֲבָדָיו לֹא יַאֲמִין וּבְמַלְאָכָיו יָשִׂים תָּהְלָה'.

בגמרא (ב"ב טו, ב) אף מובא על אליפז התימני: "שבעה נביאים נתנבאו לאומות העולם, ואלו הן: בלעם ואביו, ואיוב, אליפז התימני, ובלדד השוחי, וצופר הנעמתי, ואליהוא בן ברכאל הבוזי". וכן במדרש (קהלת רבה ז, ד) נאמר עליו: "ברוח הקדש הוא מדבר".

מצאצאי אליפז בן עשיו

באבן עזרא (איוב ב, יא) כתב על אליפז התימני, שמסתבר שאין זה אותו אליפז בן עשיו הרשע, אלא היה מנכדי עשיו כעבור כמה דורות, כי שמו 'אליפז התימני', מורה על כך שהוא מצאצאי תימן, דהיינו תימן בנו של אליפז בן עשיו.

אליפז התימני - בן עשיו

לעומת זאת רש"י בספר איוב (ד, א) כותב חידוש פלא, שאליפז התימני היה בנו של עשיו: "אליפז בן עשו היה". כדברי רש"י אלו מצינו כבר בתרגום יונתן (בראשית לו, יב) שכתב: "ותמנע הות פילקתא לאליפז בר עשו ויילידת לאליפז ית עמלק **הוא אליפז חבריה דאיוב**".

אך תמיהה עצומה עולה מאליה, כיצד יתכן שבנו בכורו של עשיו הרשע יזכה להיות מנביאי אומות העולם?

צדיק בעל רוח הקודש

ליישב זאת, מביא רש"י את דברי המדרש תנחומא (וירא לח): "על ידי שנתגדל בחיקו של יצחק נעשה צדיק, וזכה ששרה עליו רוח הקדש". ויותר מזה מצאנו במדרש (דב"ר ואתחנן ב, כ): "'פעולת צדיק לחיים תבואת רשע לחטאת' (משלי י, טז), 'פעולת צדיק לחיים' א"ר תנחום זה אליפז שגדל בחיקו של יצחק, 'ותבואת רשע לחטאת' זה עמלק שגדל בחיקו של עשו".

אכן הדברים נפלאים עד כמה גדול כוח התשובה, שאליפז שתחילה עשה מעשי רשע גרועים, זכה להפוך לצדיק ונביא ששרתה עליו רוח הקודש כמפורש במדרש (בראשית רבתי, וישלח לו, ד).

אליפז התימני - רשע

עוד דעה מצינו בזה בתנא דבי אליהו (רבה, כב) שכתב, שאליפז התימני היה אכן בנו של עשו, אך גם מחשיב אותו כרשע.

בדבריו הוא כותב משל: "למה נדמה עשו הרשע 'ואליפז התימני' ועמלק בנו וכו', לאחד שמצא כסות בדרך סמוכה לעיר, תפסה בידו והכניסה לתוך העיר, והיה מכריז ואומר, זו אבידה של מי, זו אבידה של מי, נתקבצו כל בני העיר לקראתו ואמרו, ראיתם פלוני כמה צדיק הוא, כמה חסיד הוא? עמדו ועשאוהו ראש וקצין של עיר, בשנה בשתים בשלש החריב כל המדינות וכל הארץ", והנמשל מבואר שם, שאליפז היה נדמה כצדיק אבל באמת סופו שהביא חורבן והתבררה רשעותו.

ללמוד

בראשית לב, ח:

וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֶר לוֹ.

רש"י: וַיִּירָא. וַיֵּצֶר – שֶׁמָּא יֶהֱרֹג. וַיֵּצֶר לוֹ – שֶׁמָּא יֶהֱרֹג הוּא אֶת מֵחֲרִיסָיו.

להבין

שאלות להתבוננות:

אם נלמד את דברי רש"י כראוי וכיאות בעומק העיון, עד מהרה יזדקרו נגד עינינו כמה הערות וקושיות הדורשות הסבר ויישוב:

א. מדוע נקט רש"י בלשונו 'וַיֵּצֶר לוֹ - שֶׁמָּא יַהֲרֹג הוּא **אֶת אֲחֵרִים**', הרי הכוונה היא על הריגת עשיו, ולמה לא כתב רש"י במפורש 'שמא יהרוג הוא **את עשיו**'?

ב. מדוע אכן היצר לו ליעקב שמא יהרוג הוא את אחרים, והלא כלל נקוט בידינו (ברכות נח, א) וכן למדנו בפירוש רש"י בפרשת משפטים (שמות כב, א) 'הבא להרגך - השכם להורגו', ואם כן, אחרי שעשיו בא להורגו, הרי מותר ומצוה להורגו, ועל מה היצר לו ליעקב?

ג. הנה מקור דברי רש"י הוא במדרש רבה (עו, ב), וכאשר מעיינים שם רואים שהנוסח שם הוא להיפך: 'יירא - שלא יהרוג, ויצר לו - שלא ייהרג', ומדוע היפך רש"י הסדר וכתב 'וַיִּירָא - שֶׁמָּא יַהֲרֹג. וַיֵּצֶר לוֹ - שֶׁמָּא יַהֲרֹג הוּא אֶת אֲחֵרִים'?

להשכיל

נוכח קושיות אלו, אין לנו אלא לפתוח את ספרי רבותינו מפרשי רש"י, אשר לאורם ניסע ונלך בהבנת עמקי כוונתו של רש"י הק' בקוצר אמריו:

שמא יקללנו אביו

פתוח נפתח בדברי **רבותינו הרא"ם והמהר"ל ב'גור אריה'**, שבתחילת דבריהם כותבים לבאר שמה שכתב רש"י **'שֶׁמָּא יַהֲרֹג הוּא אֶת אֲחֵרִים'** הכוונה היא על עשיו, ואף על פי שעשיו בא להורגו, והבא להרגך השכם להורגו, על כך כותבים שם בשם המדרש תנחומא (וכבר העירו שם המגיהים שלא נמצא במדרש תנחומא שלנו) שלא היצר לו ליעקב על עצם הדבר שיהרוג את עשיו, אלא התיירא שמא יצחק אביו יקלל אותו כשישמע שהרג את עשיו.

ההורג באונס - מותר להורגו?

אלא ששוב מדייק המהר"ל, בלשון רש"י שכתב 'שֶׁמָּא יַהֲרֹג הוּא **אֶת אֲחֵרִים**', ולא הזכיר 'שמא יהרוג הוא **את עשיו**', שמזה נראה שעל עשיו עצמו לא היה יעקב מיצר אם יהרגו, שהרי מותר להורגו מדין 'הבא להרגך', אלא יעקב היצר לו שמא יהיה מוכרח להרוג **את האנשים שבאו עם עשיו**.

ובסיבת הדבר שעל שאר האנשים התיירא יעקב, כותבים **הרא"ם והגור-אריה**, שלא יתכן לומר שהסיבה שהתיירא עליהם היא משום שהם היו אנוסים, דהיינו שעשיו הכריח אותם לבוא להורג, ובאופן כזה לא נאמר עליהם 'הבא להרגך השכם להורגו'. כי באמת זה אינו נכון, כי מה בכך שעשיו הכריח אותם, הרי שפיכות דמים היא מהעבירות שנאמר עליהם 'הרג ואל יעבור', וסברא יש בדבר 'דמאי חזית דדמא דידך סומק טפי, דילמא דמא דהאי סומק טפי', ואם כן אף אם עשיו הכריח אותם בעל כרחם, היה להם למסור נפשם שלא להרוג, ואחרי שבאו להרוג, שוב היה מותר ליעקב להרוג אותם מדין 'הבא להרגך'.

יעקב לא ידע אם באו להרוג

לכן מבאר **הגור אריה**, שיעקב היה מיצר על הריגת האנשים האחרים, משום שיעקב לא ידע מה בלבם, אם גם הם באו להרוג, או מחמת האונס והיראה מפני עשיו רק באו עמו, אבל לא היתה כלל כוונת האחרים להרוג את יעקב, ולכן היה מיצר יעקב שמא הוא יהרוג אותם לחינם, כאשר לא היתה כוונתם כלל להרוג אותו.

יכול להציל באחד מאבריו

ואילו **הרא"ם** כותב באופן אחר: יעקב לא ידע אם האחרים באו להרוג אותו, או שמא הם באו להרוג רק את שאר האנשים אשר עם יעקב, דהיינו בניו ובני ביתו, וההלכה היא שהרואה אדם רודף אחרי חבירו להורגו, אסור לרואה להרוג את הרודף כאשר יכול להציל את הנרדף על ידי הכאת אחד מאבריו של הרודף, בלי להרוג את הרודף, לפיכך היצר לו ליעקב שמא יהרוג את האחרים שלא באו להרוג אותו [ושוב אין בזה היתר של הבא להרגך השכם להורגו], אלא באו להרוג את האנשים שעמו, וחשש יעקב שמא יהרוג מהם ברוב בלבולו בשעת המלחמה אף על פי שהיה יכול להציל באחד מאבריו של רודף (אמנם ראה בצידה לדרך ובנחלת יעקב שתמהו על חילוק זה בין דין הרודף אחר חבירו, ובין דין הבא להרגך, שהרי בשניהם אסור להרוג אם יכול להציל באחד מאבריו).

ענוש לצדיק לא טוב

מהלך אחר כותב **רבינו יעקב סולניק ב'נחלת יעקב'**: באמת היצר לו ליעקב לא רק על הריגת שאר האנשים, אלא גם על הריגת עשיו [ומה שכתב רש"י הלשון 'שֶׁמָּא יַהֲרֹג הוּא אֶת אֲחֵרִים', כבר כתב **הלבוש** שאין הכרח שהכוונה רק על אחרים, אלא אפשר לפרש הכוונה על עשיו], ואף שהיה לו ליעקב היתר מצד ההלכה להרוג את עשיו מדין 'הבא להרגך', בכל זאת היה מיצר לפי שנאמר (משלי יז, כו) 'גם ענוש לצדיק לא טוב', דהיינו שהצדיק אין נוח לו שייהרגו נפשות על ידו, גם כאשר הדבר מותר מצד ההלכה.

ועוד כותב הנחלת יעקב, שסבר יעקב ששמא גם עשיו אינו נקרא בוודאי 'הבא להרגך', כי יתכן שיכמרו רחמיו וכמו שבאמת היה לבסוף.

שינוי הסדר

לא נותר לנו אלא ליישב את הקושיא השלישית מדוע רש"י שינה הסדר ממה שמובא במדרש. על כך אנו מוצאים שני ביאורים במפרשי רש"י: **א. רבינו ישכר בער איילנבורג ב'צידה לדרך' מבאר:** לשון 'וַיִּירָא' מורה על פחד גדול יותר מלשון 'וַיֵּצֶר', והסברא נותנת שיותר היה מתיירא שמא ייהרג הוא ממה שהתיירא שיהרוג את אחרים. **ב. רבינו מאיר בנימין דאנון ב'באר בשדה' מבאר:** שתחילה צריך לפרש החשש שמא ייהרג הוא עצמו, ורק אחר כך שמא יהרוג אחרים, כי אם אינו ירא שמא ייהרג הוא עצמו, בוודאי לא היה ניגש להרוג את אחרים.

להתפנן

נקודה למחשבה ותוספת עיון

לומד חשוב! לאחר שלמדת את כל המהלכים בדברי רש"י, עמוד נא וסכם בקצרה לפחות מהלך אחד העולה מהדברים: כיצד יש לפרש לדעת רש"י את הכתוב 'וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֶר לוֹ', ממה היה יעקב מיצר, מהריגת עשיו או מהריגת אנשיו של עשיו? ומדוע היה מיצר על כך כאשר הם בגדר 'הבא להרגך'?

מבחן מיוחד לקוראי הגיליון השבועי

את התשובות על שאלת 'להתבונן' ניתן להשיב בקו 'קול התורה', או בנדרים+
ומתן שכרה בצידה - הגרלות שבועיות בין המשיבים כהלכה

תורתך שעשועי

פרפראות וחידודים על פרשת השבוע

תשובות למדורי 'תורתך שעשועי' ניתן לשלוח דרך קו 'קול התורה' או נדרים+

חֵקֶר דָּבָר

חקירה למדנית בפרשת השבוע

גיד הנשה שאין בו טעם - מדוע אסור?

בפרשתנו נאמר (בראשית לב, לג) **עַל כֵּן לֹא יֹאכְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת גִּיד הַנָּשֶׁה אֲשֶׁר עַל כַּף הַיָּרֵךְ עַד הַיּוֹם הַזֶּה כִּי נָגַע בְּכַף יֶרֶךְ יַעֲקֹב בְּגִיד הַנָּשֶׁה.** ומבואר בגמרא (חולין צב, ב) שבאמת גידים הם כמו עץ ואין מרגישים שום טעם כשאוכלים אותם ובכל זאת התורה אסרה גיד הנשה.

ויש לחקור מהו גדר הדבר שהתורה אסרה גיד הנשה אף שאין בו טעם, האם הכוונה **שהתורה החשיבה אכילה כזו כאכילה כדרכה**, אף שבדרך כלל אכילה כדרכה היא רק עם טעם, וכאן חידשה התורה שגם בלי טעם הרי זו אכילה כדרכה, או שמא הכוונה היא **שנתחדש בגיד הנשה שאין צריך בה אכילה כדרכה**, אלא חייב למרות שאין זה נחשב כאכילה כדרכה?

יוֹדְעִים אֶת הַתּוֹרָה

בקיאות בחמשה חומשי תורה

א. בפרשת השבוע נאמר (בראשית לב, ד) **וַיְשַׁלַּח יַעֲקֹב מַלְאָכִים.** היכן עוד בחמשה חומשי תורה מצינו אדם ששלח מלאכים? (3 תשובות)

ב. בפרשת השבוע נאמר (בראשית לג, א) **וַיַּחַץ אֶת הַיְלָדִים עַל לֵאָה** (וכן נזכר עוד כמה פעמים בפרשה תיבת 'הילדים'). היכן עוד באחת הפרשיות בחמשה חומשי תורה נכתב 'הַיְלָדִים'?

מֶחְדָּרִים

שאלות בפרשת השבוע

א. מתי חשש יעקב אבינו שהוא התלכלך?

ב. ואת מה רצה יעקב לקנח כמו שמקנחים לכלוח?

ג. ועל מה חשש יעקב שהיא נהייתה עכורה ומלוכלכת?

קֶטֶן הַיּוֹדֵעַ

חִידּוּדִים בְּתֵבוֹת וּפְסוּקֵי הַפָּרָשָׁה

לְפָנֶיךָ מִסְפָּר שְׁאֵלוֹת מִתּוֹךְ לְשׁוֹנוֹ שֶׁל רַשִׁ"י בְּפָרָשַׁת הַשָּׁבוּעַ.

הַתְּשׁוּבָה לְכָל שְׁאֵלָה מַתְחִילָה בְּאוֹת מְסֻיֶּמֶת (הַמּוֹפִיעָה בְּפִרּוּשׁ רַשִׁ"י). כַּאֲשֶׁר תַּרְכִּיב יַחַד אֶת הָאוֹתִיּוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת שֶׁל כָּל תְּשׁוּבָה תִּמְצָא מִלָּה הַמּוֹפִיעָה בַּפָּרָשָׁה:

א. קַח נָא אֶת בִּרְכָתִי', מָה הָפִרוּשׁ 'בִּרְכָתִי'?

ב. מִי הֵם הַשְּׁלֹשָׁה שֶׁמּוֹחֲלִין לָהֶן עֲוֹנוֹתֵיהֶם?

ג. 'שׁוֹר וַחֲמוֹר' וְלֹא 'שְׁוָרִים וַחֲמוֹרִים'?

ד. מַהוּ לְשׁוֹן גַּאֲוָה שֶׁדִּבֵּר עֵשָׂו?

ה. מָה כּוֹתֵב רַשִׁ"י עַל הַפָּסוּק 'בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר דִּבֶּר אִתּוֹ'?

ו. לְכַמָּה וְאֵיזֶה דְּבָרִים הִתְקִין יַעֲקֹב עַצְמוֹ?

מַהי הַמִּלָּה?

אֶת הַפִּתָּרוֹן יֵשׁ לְהָזִין בְּמַעֲרֶכֶת 'תּוֹרָה שֶׁבְּכְתָב' (לְרִשּׁוּמִים בְּלָבָד)

שִׂימוּ לֵב - מַבָּצָע מְיֻחָד וְנוֹשֵׂא פְּרָסִים יְקָרֵי עֶרֶךְ, לַפּוֹתְרִים אֶת הַחִידָה יַחַד עִם בְּנֵי הַמִּשְׁפָּחָה בְּשֻׁלְחַן הַשַּׁבָּת!

פִּתְרוֹן 'קֶטֶן הַיּוֹדֵעַ' פָּרָשַׁת תּוֹלְדוֹת - אֲבִימֶלֶךְ

פְּתָרוֹנוֹת

פָּרָשַׁת תּוֹלְדוֹת

מִשִּׁיב כְּהִלָּכָה

תמצית חלק נבחר מתשובות אלפי הלומדים למדור 'חקור דבר'

החקירה: המחילה - סיבה או סימן.

בפרשת תולדות נאמר (בראשית כח, ט) **וַיֵּלֶךְ עֵשָׂו אֶל יִשְׁמָעֵאל וַיִּקַּח אֶת מָחֲלַת בַּת יִשְׁמָעֵאל אֲחוֹת נְבָיוֹת, וכתב שם רש"י: 'יולהלן קורא לה (כה, ט) מחלת, מצינו באגדת מדרש ספר שמואל (פרק יז) שלשה מוחלין להן עוונותיהם גר שנתגייר, והעולה לגדולה, והנושא אשה, ולמד הטעם מכאן, לכך נקראת מחלת שנמחלו עוונותיו, ע"כ.**

ויש לחקור בגדר מחילת עוונות לחתן הנושא אשה, האם מה שהוא נושא אשה הרי זה **סימן** שמחלו לו על עוונותיו, דהיינו שלפי שנמחלו עוונותיו לכן זכה לשאת אשה, או שהנישואין היא **הסיבה** למחילת עוונותיו, שלפי שנשא אשה לכן מוחלים לו עוונותיו?

מקורות, סברות, והוכחות:

א. לכאורה יהיה נפק"מ בחקירה זו, במה שחקרו האחרונים אם חתן זוכה למחילה בלי תשובה, ויש שהוכיחו שהרי המקור למחילה היא מהאמור כאן בעשיו הרשע, והרי הוא בוודאי לא שב בתשובה, ואדרבה בנישואין אלו הוסיף רשעה על רשעותו כמבואר ברש"י, הרי שהמחילה פועלת לחתן גם בלי תשובה, ויש לומר שזה תלוי אם המחילה היא סימן או סיבה, שרק אם סיבה, שלקידושין יש כוח להביא מחילה, אפשר לומר שהקידושין גורמים מחילה בכל מקרה גם בלי תשובה, אבל אם היא סימן שנמחלו עוונותיו קודם הנישואין, בוודאי שאין מוחלים סתם בלי תשובה.

ב. יש לפשוט כהצד הראשון שהמחילה לחתן היא 'סימן', שכן לכאורה מפורש בלשון הגמרא (סנהדרין יד, א) 'אין אדם עולה לגדולה **אלא אם כן מוחלין לו על כל עוונותיו**', משמע שכבר נמחלו לו, וכן כתב שם המהרש"א: 'ואי לאו דמוחלין לו עוונותיו לא הוה מוקמי ליה משמיא', עכ"ל, וכן כתב העקידה (כי תצא) לגבי העולה לגדולה, שאם לא שעיינו בשמים בדינו ומחלו לו, לא היה עולה לגדולה, עיי"ש, ואם כן הוא הדין בחתן הרי זה סימן, שרק אחרי שמחלו לו זכה להיות חתן.

ג. אך מצד שני, מהמסופר שם בגמרא שרבי זירא לא רצה לעלות לגדולה עד ששמע מאמר זה, משמע שיכלה להעלות לגדולה היא סיבה למחילה, ולכן רצה לעלות לגדולה כדי שיזכה למחילה.

ד. ובספר 'פה נוף' על מדרש שמואל, כתב שזה תלוי בשני הביאורים שכתב 'הכותב' בעיון יעקב לגבי העולה לגדולה, אם זה סימן שנמחלו לו, או זה סיבה שעלייתו לגדולה גורמת המחילה, ובזה תלוי גם בחתן.

ה. לכאורה מסתבר שהמחילה אינה סימן אלא היא סיבה בגלל הנישואין, דומיא דגר שנתגייר, שאצלו בוודאי אין הכוונה שבגלל שזכה למחילה לכן נעשה גר, אלא להיפך, בגלל שנתגייר ונעשה כאדם חדש לכן זכה למחילה, והוא הדין בחתן, שהרי הזכירו חז"ל יחד חתן וגר.

ו. וכן לפי המובא במהר"ל (סנהדרין שם) שהחתן זוכה למחילה לפי שעד עכשיו לא היה נקרא 'אדם', או לפי המובא בזוה"ק שעד עכשיו היה פלג גופא, ועכשיו נעשה גוף שלם ונעשה כאדם חדש, ולכן זוכה למחילה כאילו הוא אדם חדש, ומוכח שזו סיבה ולא סימן.

ז. כן יש לומר לפי מה שאמר הגר"י קמינצקי זי"ע הטעם שהחתן זוכה למחילה, לפי שיש לו מצוה של ושמח את אשתו, ובלי מחילה אינו יכול לשמוח, וכשאינו יכול לשמוח אין אשתו את אשתו, ולפי"ז פשוט שהמחילה היא סיבה בגלל הנישואין. וכן לפי שאר ביאורים שנאמרו באחרונים שהחתן זוכה למחילה, אם כדי שיוכל להנהיג ביתו וכדו', הרי מוכח מהם שזו סיבה.

ח. גם מסתבר שהוא סיבה, שהרי יש פושעים וחוטאים שלא הרהרו כלל בתשובה ובכל זאת זוכים להתחתן, ואם הנישואין הן סימן למחילה, מדוע ולמה זכו הרשעים למחילה לפני הנישואין, אלא בהכרח שזו סיבה.

יוֹדְעִים אֶת הַתּוֹרָה

היכן עוד נזכר בתורה:

א. הביטוי **'עָיֵף'?** | בפרשת כי תצא (דברים כה, יח) **וְאַתָּה עָיֵף וְיָגֵעַ וְלֹא יָרֵא אֱלֹקִים.**

ב. הביטוי **'יָצֹא יֵצֵא'?** | בפרשת מסעי (במדבר לה, כו) **וְאִם יָצֹא יֵצֵא הָרֹצֵחַ.**

ג. איש שאמר לאיש אחר **'שְׁמַע בְּקֹלִי'?** | בפרשת יתרו אמר יתרו למשה (שמות יח, יט) **עֲתָּה שְׁמַע בְּקֹלִי אִיעָצְךָ וְיִהִי אֱלֹקִים עִמָּךְ.**

מְחוֹדְדִים

א. איזה דבר לא ידע יצחק אבינו? | בראשית כז, ב: **וַיֹּאמֶר הִנֵּה נָא זָקַנְתִּי לֹא יָדַעְתִּי יוֹם מוֹתִי.**

ב. איזה דבר ידע יצחק רק אחרי 20 שנה? | ידע שרבקה עקרה, רק 20 שנה אחרי הנישואין, רש"י בראשית כה, כו: 'עשר שנים משנשאה עד שנעשית בת שלש עשרה שנה וראויה להריון ועשר שנים הללו צפה והמתין לה כמו שעשה אביו לשרה, כיון שלא נתעברה **ידע שהיא עקרה** והתפלל עליה'.

ג. ועל איזה דבר כותב רש"י שהוא לא יודע? | רש"י בראשית כח, ה: אם יעקב ועשו - אינו יודע מה מלמדנו.

ד. ועל מה כותב רש"י בלשון תמיהה 'אינו יודע'? | רש"י בראשית כח, ט: 'אחות נביות - ממשמע שנאמר (לעיל כה, יג) בת ישמעאל **אינו יודע** שהיא אחות נביות'.

אַהֲבַת תּוֹרָה

פְּרִי עֵטָם שֶׁל לוֹמְדֵי תּוֹרָה שֶׁבְּכְתָב

פרשת ה'שבוע' או פרשת ה'שבת'?...

באתי בזה להביע את רחשי לבי על התועלת העצומה והמהפכה שהתחוללה בנפשי מאז הצטרפתי ללימוד היומי הקבוע והמבחנים שע"י תורה שבכתב. אמנם מאז שאני זוכר את עצמי הקפדתי בכל שבוע ושבוע לסיים את הפרשה עם פירוש רש"י, כפי שלמדתי בבית הוריי ורבותיי, אך הלימוד היה בדרך כלל ביום שישי לאחר תפילת שחרית, עם השלמות במהלך השבת מה שלא הספקתי ביום שישי. כך תמיד הייתי בטוח שאני יודע את הפרשה, בפרט אחרי שנים של לימוד.

אבל מאז שהצטרפתי, בעצת כמה ידידים, ללימוד היומי, גיליתי את ההבדל הענק בין לימוד כל הפרשה ביום אחד, ובין לימוד מחולק לפי ימים. הלימוד היומי מעניק אפשרות אמיתית לעצור ולהתבונן בכל רש"י, כלימוד מעמיק ויסודי, ולא כמרדף מהיר להספיק ולסיים את כל הפרשה. גם המבחנים היומיים - שאני מתפעל בכל יום מהרמה הגבוהה של המבחנים - מעניקים הכוונה ולימוד כיצד לדייק היטב בכל מילה ברש"י.

ועל כולנה: עצם הדבר שכבר מיום ראשון, במשך כל השבוע, חיים את פרשת השבוע, ולא נזכרים בשבת מהפרשה, הוא דבר נשגב שאי אפשר לתאר זאת למי שעדיין לא התחבר, זה קשר אחר ושונה לגמרי אל הפרשה! הלימוד היומי הופך אותך למחובר באופן תמידי במשך כל ימות השבוע, כל ימות החודש וכל ימות השנה, אל הפרשה, כך שהפרשה היא באמת 'פרשת **השבוע**' ולא 'פרשת **השבת**'...

בהוקרה, מנחם מענדיל ק. פעיה"ק צפת

בִּזְכוּת הַתּוֹרָה

שמות הזוכים בהגרלות בפרשת חיי שרה

זוכים בהגרלות אברכים ותלמידי ישיבות גדולות

סיכום יומי - 200 ש"ח: הרב **ברוך שמעון וייס** - ירושלים, מכנובקא בעלז | הבה"ח **חיים יצחק בראנדווייז** - אשדוד, נחלת אברהם | הרב **ישראל טאלר** - ירושלים, מיר | הרב **יהושע אדלר** - בני ברק | הרב **יעקב קליין** - ירושלים, בית ישראל | הרב **משה יעקב** - בית שמש | הרב **שלמה לוק** - ירושלים, בית ישראל | הרב **אלעזר מרדכי חשין** - ירושלים, אנשי מוהר"ן | הרב **יהודה לובלינג** - בני ברק , אמרי אמת | הרב **פרץ לנדאו** - ירושלים, יערות דבש | הרב **ציון בעדני** - ביתר עילית, עטרת גבריאל | הרב **רפאל ולדנברג** - בני ברק | הרב **אליעזר סבו** - בני ברק, ויזניץ | הרב **יוסף קניג** - ירושלים | הרב **דוד מיטלמן** - לוד, מיר | הרב **מרדכי רוטנברג** - בית שמש, שערי טוביה | הרב **אברהם דניאל** - ירושלים, ארחות תורה | הרב **יקותיאל יהודה גוטליב** - טבריה, מבצר התורה צאנז | הרב **ישראל מאיר כהן** - מודיעין עילית, כתר תורה | הבה"ח **צבי מאיר פאנעט** - בית שמש, מאור עיניים ירושלים | הרב **אליהו שחור** - מודיעין עילית, עטרת שלמה | הרב **דוד נחמן דרדיק** - ירושלים, תפארת יונה | הרב **נתנאל קאוי** - בני ברק | הרב **אלחנן אליאב** - עפולה, שיח יצחק | הרב **יוסף גיגי** - צפת | הבה"ח **חיים גוסטספלד** - ירושלים, עמרם חסידא | הבה"ח **יחזקאל רוזנברג** - ירושלים, פוניבז' | הבה"ח **נתן לערנער** - ירושלים, בריסק הבה"ח **שלמה יעקבי** - בני ברק, ברית יעקב ירושלים | הרב **אלחנן נאמן** - ירושלים, דרכי דוד | הרב **אליהו אדלר** - רכסים, כנסת חזקיה | הרב **אלימלך קופשיץ** - מודיעין עילית, ובחרת בחיים | הרב **משה יוסף פולק** - בית שמש, מצויינים | הרב **אפרים זאב לקס** - עפולה, ישיבת נחלת אברהם | הבה"ח **נתנאל דוד** - באר יעקב, בני ברק | **מבחן שבועי 500 ש"ח:** הבה"ח **צבי מאנדל** - אלעד, אוהל שמעון ירושלים | הרב **אלימלך לרנר** - ירושלים | הרב **שמעון מאיר פליישמן** - ירושלים, רצופות | הבה"ח **פנחס רוט** - בית שמש, ביאלא אלעד | הרב **משה צבי בוק** - מודיעין עילית, משנת אברהם | **יודעים את התורה - 150 ש"ח:** הרב **ברוך וולס** - מודיעין עילית, ראדין הרב **יצחק גלבר** - מודיעין עילית, רומנות התורה | **'להתבונן' - 100 ש"ח:** הבה"ח **יהודה עמרני** - בני ברק, הגר"מ שטרנבוך בית שמש | הבה"ח **אפרים פישל הלוי סגל** - ירושלים | הרב **אברהם בהר** - אשדוד, אוהל דינה | **חקור דבר - 200 ש"ח:** הבה"ח **אהרן הלל קאהן** - בית שמש, באבוב בני ברק | הרב **יעקב ניבירט** - מודיעין עילית, שערי אריה | **מחודדים - 50 ש"ח:** הרב **אברהם גוליגסקי** - בית שמש | הרב **שלמה דוויטש** - ירושלים | הרב **יצחק אלתר** - בני ברק | הרב **יוסף וולפסון** - רכסים, רינה של תורה | **פשט ע"פ אונקלוס ורש"י:** הבה"ח **זאב בנדיקט** - ירושלים | הרב **רפאל רבינוביץ** - חיפה, מקום תורה | הרב **יוסף רוטשיניק** - ירושלים, מיר | **נבחנים קבועים - 100 ש"ח:** הרב **מרדכי לוברבום** - ביתר עילית | הבה"ח **איתמר שכנזי** - בני ברק, נחלת התורה בני ברק | הרב **מרדכי שלמה ברים** - ביתר עילית | הרב **יהודה בוים** - ביתר עילית, צאנז ביתר | הרב **אברהם יצחק אוביץ** - אשדוד, ויזניץ

זוכים בהגרלות תלמידי ישיבות קטנות וילדים

סיכום יומי - 50 ש"ח: הבה"ח **זאב מנדליאל** - בית שמש, תורת עול | יניק וחכים **אביגדור קוטשר** - ירושלים, בית אשר | יניק וחכים **שלמה זיקרי** - ירושלים, כולל חסידי ירושלים | הבה"ח **מנחם שמעיה** - ביתר עילית, עיון התורה | הבה"ח **פינחס יהודה לוי** - מודיעין עילית, היכל יוסף | יניק וחכים **נהוראי כהן** - בני ברק, איש מצליח | יניק וחכים **שמואל סלנט** - מודיעין עילית, מאה שערים | הבה"ח **שמעון הי זהב** - ביתר עילית, דרכי משה | יניק וחכים **יחיאל שוורץ** - לוד, דרכי שמואל | הבה"ח **מאיר צארום** - בני ברק, דברי מרדכי | הבה"ח **אברהם רובינשטיין** - מודיעין עילית, טל תורה בני ברק | הבה"ח **שמעון זונשיין** - ירושלים, ביאלא בני ברק | יניק וחכים **עקיבא גולדשטיין** - בני ברק, קרלין סטולין | יניק וחכים **חיים שאול גריינימן** - לוד, דרכי יושר | יניק וחכים **ישכר דוב רוקח** - ירושלים, בית ישכר | הבה"ח **משה קאופמן** - ביתר עילית, אמשינוב | הבה"ח **ישראל יעקב רוטמן** - ירושלים, תפארת הגר"א | ה"ה **ז. רוטמן** - ירושלים | הבה"ח **דוד גרינוואלד** - ביתר עילית, תורת רפאל | יניק וחכים **שמואל פישמן** - קריית גת, ברכת אברהם סלונים | יניק וחכים **יוסף אשלג** - בית שמש, נפש החיים | **מבחן שבועי - 100 ש"ח:** הבה"ח **אהרן ווידער** - בני ברק, תורת נשה | יניק וחכים **יצחק האס** - ירושלים | יניק וחכים **יצחק אייזיק ברסלר** - בית שמש, רמ"א | **יודעים את התורה - 50 ש"ח:** הבה"ח **מאיר פישביין** - בני ברק, רומנות התורה | יניק וחכים **זאב דוב רוזנפלד** - בני ברק, זיו התורה | **מחודדים - 50 ש"ח:** הבה"ח **יעקב הינריך** - בני ברק, משכן התורה | יניק וחכים **יעקב שלמה הגר** - ביתר עילית, ויזניץ | **קטן היודע - 50 ש"ח:** יניק וחכים **ישעיהו אריה אלדד** - ירושלים, חוות דעת | יניק וחכים **דוד לנג** - מודיעין עילית, תפארת שלום | יניק וחכים **יעקב ישראל קליין** - ירושלים, בית אשר | **קטן היודע - מבצע שולחן שבת - 50 ש"ח:** יניק וחכים **משה שולזינגר** - בית שמש, תורת עולם | יניק וחכים **יעקב יהודה הורן** - ירושלים, קמניץ | יניק וחכים **דוד זוהר** - בני ברק, באר יהושע | יניק וחכים **משה מאיר גולדברג** - בני ברק, באר יהושע | יניק וחכים **חיים פוקסברומר** - מודיעין עילית, עטרת שלמה | יניק וחכים **מרדכי ג'קובס** - אלעד, קהילות יעקב | יניק וחכים **אליהו אליעזר שנהב** - ביתר עילית, נפש החיים

לרישום והצטרפות ל'תורה שבכתב':

02-500-2018

מארה"ב: 1518-9881-351 | מאנגליה: 4433-0613-0131

מכון הוצאה לאור | אגף 'שיעורי תורה' | קו 'קול התורה' | מבחר שיעורים במגוון שפות וסגנונות | סיכומים ומבחנים | שעשועי תורה | הגרלות ופרסים | גיליון שבועי | ניוזלטר יומי

לפניות, תגובות והערות: ts025002018@gmail.com

לחנוכה מתכוננים עם אור התורה!

גם בימי החנוכה, לא מוותרים על האור היומי המתוק והקבוע של לימוד פרשת השבוע עם פירוש רש"י, בידיעה, בהבנה, ובקביעות!

היכנו למבצעי חנוכה המיוחדים והמאירים ב'תורה שבכתב'

פרשת וישלח
תשפ"ז

ערכים לשבת

זמני השבת

	כניסה	יציאה	ר"ת
ירושלים	16:00	17:15	17:53
תל אביב	16:14	17:16	17:49
חיפה	16:04	17:14	17:49
באר שבע	16:18	17:18	17:54

העלון טעון גניזה

ה'שם' אחד

יעקב יוצא מהמאבק הלילי עם שם חדש וזהות מחוזקת, ואילו המלאך שמנגד מסרב לגלות את שמו. ההבדל ביניהם חושף את סוד כוחו של היצר

לאחר מאבק שנמשך כל הלילה, גובר יעקב על שרו של עשו. המלאך מבקש להשתחרר, אך יעקב מסרב: "לא אשלחך כי אם ברכתני" (לב, כז).

המלאך שואל לשמו, וכאשר הוא משיב "יעקב" אומר לו: "לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל, כי שרית עם אלוקים ועם אנשים ותוכל" (לב, כט). יעקב זוכה בשם חדש המבטא את המדרגה שאליה הגיע: לא עוד מי שנאלץ לאחוז בעקב ולהתמודד בדרכים עקיפות, אלא אדם המסוגל לעמוד מול כוחות אדירים ולגבור עליהם.

מהות השם

שם אינו רק אמצעי זיהוי. חז"ל אומרים "שמא גרים" – שמו של אדם מבטא דבר ממהותו ומייעודו (ברכות ז, עב). משום כך, מונה המדרש עשרה שמות שנקרא משה. כל אחד מהם מבטא צד אחר באישיותו ובשליחותו (ויקרא רבה א, ג).

לאחר שיעקב קיבל את שמו החדש, גם הוא מבקש לדעת עם מי נאבק: "הגידה נא שמך". אלא שהמלאך מתחמק: "למה זה תשאל לשמי?" (לב, ל) רש"י מסביר: "אין לנו שם קבוע, משתנין שמותינו לפי מצוות עבודת השליחות שאנו משתלחים" (לב, ל). המלאך אינו בעל זהות עצמאית, שמו נקבע לפי התפקיד שהוטל עליו באותה שעה.

יש בכך רמז גם לשיטת עבודתו של היצר הרע. אין הוא מופיע תמיד באותו לבוש. פעם שמו כבוד, פעם קנאה, פעם תאווה ופעם "דאגה מוצדקת". היום הוא משכנע את האדם שהעבירה הכרחית, ומחר הוא מסביר לו שאין עוד טעם לתקן. התחפושות משתנות אך מטרתן אחת: לעטוף את השקר במראה של ממשות.

חז"ל אומרים כי לעתיד לבוא ישחט הקב"ה את יצר הרע. לצדיקים הוא ייראה כהר גבוה והם יתמהו כיצד הצליחו לכובשו, לרשעים ייראה כחוט השערה והם יבכו: כיצד לא הצלחנו להתגבר על דבר פעוט כל כך? (סוכה נב, א). בזמן הניסיון, היצר נראה כהר שאין דרך לעבור אותו. לאחר שהאשליה מתפוגגת מתברר כי הוא לא היה אלא חוט דק.

כולם רודפים אחריו משום שכל אחד מדמיין כי ביד הסגורה נמצא הדבר שבו הוא חפץ

מה בתוך היד?

גדולי המוסר המשילו את היצר הרע לאדם הרץ בין הבריות כשידו קפוצה. כולם רודפים אחריו משום שכל אחד מדמיין כי ביד הסגורה נמצא הדבר שבו הוא חפץ. בסוף הוא פותח את ידו – ומתברר שאין בה כלום.

כך אירע לעשו. שלושים וארבע שנים לאחר מעשה גניבת הברכות, הוא עדיין בוער בתאוות נקם על מה שעשה לו יעקב. קשה להבין את ההיגיון: וכי איזו תועלת עשויה לצמוח לעשו אם יהרוג כעת את יעקב? כלום יחזיר לו הדבר את הברכות? האם השנים האבודות יוחזרו לו? ובכל זאת, הוא מניח לדמיון הנקמה למרר את חייו.

לא בכדי אוסרת התורה "לא תיקום ולא תיטור". זה הדבר הכי חכם שאדם יכול לעשות. התורה אינה רק מגינה על הזולת מפנינו, היא גם מצילה אותנו מהשעבוד לאשליה, שאין בכוחה להשיב לנו דבר.

ליצר הרע יש שמות רבים, אך אין לו מה להציע. הדרך לנצחו היא לעצור לרגע, להתבונן ביד הקפוצה ולשאול: מה באמת נמצא בתוכה?

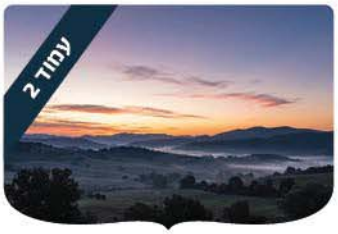

הרב אהרן לוי
האריה והכבשה

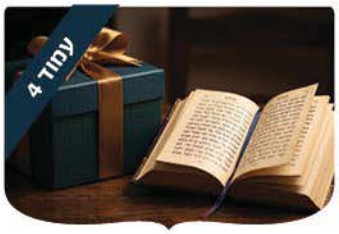

הרב מיכאל לסרי
ניהול "מלחמות" בבית

שם שוארית
דיון מסביב לשולחן

ערכים לילדים
משל ותבונה

טומאה - דפוס ספיד פרשת וישלח תשפ"ה

תּוֹרַת חַיִּים

הרב אהרון לוי

כשאבא של רובי התקשר וביקש שאפגש איתו, שאלתי בן כמה רובי. כשהתברר שהוא רק בן שש עשרה וחצי, הסברתי בעדינות שזה לא ילך, ושקשה לי לנהל שיחה רצינית ומעמיקה עם ילדים בגיל הזה, ושעדיף שיפנה למישהו עם ניסיון בחינוך.

אלא שאבא של רובי התעקש. "אם תשמע קצת על הרקע של הבן שלי, אולי תשנה את דעתך. למרות ששש עשרה וחצי שנים זה לא הרבה", הוסיף האב, "רובי כבר הספיק לעבור חמישה מוסדות לימוד, אבל באף אחד מהם לא קיבל תעודה".

"בהתחלה חשבנו שהוא פשוט לא קולט, אבל באבחון אמרו לנו שעם מנת המשכל שלו אפשר לפרנס שלושה ילדים ממוצעים. ניסינו גם טיפול רגשי, אבל גם שם הרימו ידיים. אלא שאנחנו הורים, ולהורים אין את הפריווילגיה הזאת.

"בתקופה האחרונה רובי לא עושה כלום חוץ מלקרוא ספרים שהתוכן שלהם לא בדיוק מתכתב עם י"ג עיקרי האמונה, ואז הוא מציף אותנו בשאלות. אם תצליח להציל לנו את הילד, אתה מציל עוד שש נפשות. אז לפחות תנסה".

המפגש

רובי הגיע. הוא סיפר שבא לפגישה רק כדי לא לצער את הוריו יותר ממה שהוא כבר מצער אותם. "זה יפה מצידך", אמרתי לו, "אבל אם כך, למה אתה בכל זאת מצער אותם?" שאלתי.

"פשוט מאוד", ענה לי הילד בביטחון. "במה שתלוי בי אני מנסה להקל עליהם, אבל יש דברים שגדולים ממני ואין לי שליטה עליהם". "עם שכל כמו שלך אין לך שליטה?" "כנראה ששכל זה לא הכול", ענה. "אם הלב שלך היה מצולק כמו שלי, אולי היית מבין. הרגשת פעם מה זה להגיע לכיתה ולגלות שכולם מצטערים שהגעת? להיות ילד שאף אחד לא מגיע אליו הביתה? שבטיול שנתי אף אחד לא רוצה לשבת לידך? מה אנשים חושבים, שאני מברזל? נכון שיש לי כוח רצון, שכל ועקשנות, אבל לנצח את היצר הרע זה כנראה גדול עליי".

לפני שגם אותי רובי מצליח לשכנע בצדקת דרכו, שיניתי נושא.

"אתה אוהב היסטוריה?"

האריה והכבשה

מתי השחר עולה?

"מאוד. כך אני לומד שאני לא תקדים ושהיו כישלונות לפני".

"לפני יותר ממאה שנה", אמרתי לו, "כתב הסופר מרק טווין על תופעה שהפליאה אותו. אימפריות אדירות קמו ונעלמו, ואילו העם היהודי, שראה את כולן, נשאר. והוא שאל: מה סוד נצחיותו?"

"למה זה כל כך הפליא אותו?" שאלתי. "כי כדי לשרוד צריך לכאורה כוח, גבורה ויכולת להילחם. וליהודים בגלות כמעט לא היה כוח. רדפו אותם, גזלו אותם והיכו בהם. הם היו מיעוט חלש וחסר הגנה, ובכל זאת שרדו עמים ואימפריות שהיו חזקים מהם בהרבה. איך הם עשו את זה?"

רובי הקשיב. "בגלל תכונה שקיימת בעם ישראל, וכנראה שגם בך. אלא שמרק טווין לא זיהה אותה".

"מהי?"

מלחמה או שלום?

התורה מתארת את ההכנות של יעקב לקראת המפגש עם עשו, שהיה חזק ממנו בהרבה. יעקב שולח מתנות, קורא לעשו "אדוני", ומנסה למצוא חן בעיניו.

וזה לא חדש. גם אצל לבן, שרימה אותו שוב ושוב, יעקב לא נלחם. הוא שואל, מוכיח, וכשכבר אינו יכול יותר - בורח. אלא שלפני המפגש עם עשו מתרחש דבר מפתיע.

יעקב נלחם.

ולא עם אדם - עם מלאך.

כל הלילה.

"למה עם לבן ועשו הוא מתפשר, ועם המלאך הוא נלחם?"

התורה מגלה לנו שבכל אחד מאיתנו קיימים שני כוחות: יעקב וישראל. יעקב שיודע להיכנע, להתפשר ולוותר, וישראל שיודע להילחם ולא להרפות.

אין אדם שהוא רק גיבור ואין אדם שהוא רק חלש. השאלה היא על מה הוא מוותר ועל מה הוא נלחם. כשמדובר בעניינים חומריים, יעקב יודע לוותר. אבל כשהמאבק הופך לרוחני, יעקב הופך לישראל, ונלחם.

וכיוון שאנחנו בניו, כך נהגו יהודים לאורך הגלות. כשגזלו את רכושם הם נכנעו. כשפגעו בכבודם הם שתקו. אבל כשדרשו מהם לוותר על אמונתם ועל התורה שלהם, אנשים שנראו חלשים הפכו לגיבורים.

"הבנת, רובי? גם אתה, גם כבשה וגם אריה. השאלה היא מתי אתה כבשה ומתי אריה. על מה שאתה נלחם - זה מי שאתה באמת. אם על הרוחניות שלך אתה מוותר בטענה שזה גדול עליך, אבל על החופש והרצונות שלך אתה נלחם, אתה בעצמך מגלה מה חשוב לך.

"אין לך בחירה אילו כוחות יהיו בתוכך. יש בך גם חולשה וייאוש וגם עקשנות וגבורה. הבחירה שלך היא מתי להשתמש בכל אחד מהם".

קרן אור ראשונה

"זה יפה", אמר רובי, "ואפילו נכון. אבל איך אני מנצח במלחמה היומיומית הזאת?" "אתה לא צריך לנצח". הוא הביט בי. "נכון שכאשר עלה השחר ביקש המלאך מיעקב שישחרר אותו?"

"הנצי"ב מוולוז'ין מסביר, שעם עלות השחר מתחזק כוח הקדושה, ולכן המלאך כבר אינו יכול לשלוט. הבנת, רובי? יעקב לא היה צריך לנצח את המלאך. הוא היה צריך להחזיק מעמד עד הבוקר.

"לא לנצח, להתעקש. להתמודד. לא לעזוב. וכשמגיע הבוקר - המלאך כבר מסתלק לבד". "אבל מתי יבוא הבוקר שלי?" שאל רובי. "מתי אותי הוא יעזוב?"

"גם על זה התורה עונה" אמרתי לו. "בוקר הוא ההפך מלילה. לילה רוחני הוא כשאדם עדיין לא מרגיש טעם בתורה ובמצוות. אז קל ליצר לשכנע אותו להתייאש. הבוקר מתחיל כשהוא מתחיל להרגיש בהן אור.

"ואיך מגיעים לשם? מחליטים מהו ה'שלך' שעליו אתה לא מוותר, ומחזיקים בו גם כשעדיין חשוך. אפילו עד דמעות". "מה הקשר לדמעות?" "פשוט", עניתי לו. "אנחנו לא בוכים על מה שלא חשוב לנו. אנחנו בוכים רק על מה שחשוב באמת. וכשבוכים, העיניים מתנקות. ואז, לפעמים פתאום רואים שעלה השחר".

רובי השתתק...

יצא לכם פעם לראות את עלות השחר? את קרן האור הדקה שמתחילה לצבוע את השמיים? כי זה בדיוק מה שראיתי בעיניים של רובי.

לתגובות והערות-מערכת: alon@arachim.org 072-3303580
© כל הזכויות שמורות // העלון הופק ע"י מחלקת דיגיטל ערכים בשיתוף מחלקת בוגרים
עורך ראשי: הרב משה לנדאו // עורך משנה: יהודה פרידמן // עריכה לשונית: נ. בן צבי // עיצוב גרפי: ג. קוט

נְקֻדַּת מַבָּט

הרב משה לנדאו

וופל בלגי

כיצד תנצחו בכל מלחמה?

אם גם אתם מסתכלים בכמיהה על דייגים שיושבים על החוף, וחולמים ממש כמותם לתפוס דגים שמנים, המאמר הזה בדיוק בשבילכם. אבל גם אם דגים פחות עושים לכם את זה, אבל אתם רוצים לדעת איך "לדוג" אנשים, כדאי שתמשיכו.

גם לאחד מילדיי כשהיה קטן, היה חלום לדוג דגים. לקחתי את האירוע ברצינות, וביקשתי לרכוש לו חכה מקצועית, כזו שבאמת יוכל לתפוס איתה דגים.

לא הסתפקתי ב"חנות ספורט" ביררתי היכן יש חנות מקצועית לחכות. ונסענו מרחק לא מבוטל מהבית, לקנות חכה אמיתית. לא ידעתי שאת התובנות המשמעותיות לחיים, אזכה לשמוע דווקא ממוכר החכות.

תוך כדי שהמוכר הציע לנו חכות שונות, והסביר את מעלותיה וחסרונותיה של כל חכה, הוא אמר לנו, "לא מספיק להשקיע בחכה מקצועית. כולם חושבים שכדי לדוג דגים מספיק לשים חתיכת לחם כפיתיון לדג. אבל דגים בכלל לא אוהבים לחם. "כדי לדוג דגים באמת, צריך לשים בקצה החוט של החכה תולעים או לפחות חתיכת נקניק, משהו בשרי. דגים אוהבים בשר".

יעקב מתכונן

כשיעקב עוזב את ביתו של לבן, הוא יודע שהמפגש עם עשו בלתי נמנע. עשו רוצה להרוג את יעקב. אבל כשהם נפגשים, באורח פלא, עשו מחבק ומנשק את יעקב, וכל התוכנית שלו להרוג את יעקב נגוזה.

כיצד יעקב מצליח לשכנע את עשו להתהפך במאה ושמונים מעלות?

דבר ראשון, יעקב מתפלל, כי בלי סייעתא דשמיא, כל השתדלות טבעית לא תועיל. יעקב גם מציאותי, ולוקח בחשבון שיש מצב שהתוכנית שלו לא תצליח, לכן הוא מתכונן גם למלחמה.

אבל התוכנית המרכזית שלו הייתה דורון - מתנה. יעקב יודע שאם יתרכז ברצונותיו של עשיו ויספק לו אותם, הוא יוכל לשכנע אותו שלא להרוג אותו. יעקב מכיר את עשו. הוא יודע שאפשר לקנות אותו בכסף ובמתנות.

כשאתה מזהה את האינטרסים של הצד השני ונותן לו אותם, כשאתה יודע מה הדג רוצה, אתה תוכל לדוג אותו.

מה הוא רוצה?

כשאנחנו שקועים במריבה, סכסוך או אפילו ויכוח מנומס, ומנסים לשכנע את השני להסכים, במקרה הרע, אנחנו מרוכזים בעצמנו, במה שאנחנו אוהבים ובמה שאנחנו רוצים להשיג.

במקרה הרע פחות, אנחנו מבינים בגדול מה הצד השני רוצה (לאכול). אנחנו מבקשים לתת לו את הפיתיון (לחם), אבל לא באמת יורדים להבין מה הוא באמת מחפש להשיג מהוויכוח (נקניק). זה בדיוק הפספוס. אם לא נספק את רצונותיו, לא נשכנע אותו.

אם אנחנו באמת רוצים להשפיע עליו ו"לדוג" אותו, אין דרך אחרת, אלא לחשוב עליו ועל מה שהוא אוהב.

סוקראטס היה אומר, "כל מעשיו של האדם באים לענות על השאלה, כיצד הדבר תורם להנאתי ומונע ממני את הסבל". נכון שזו ממש לא דרך התורה, אבל כך אנשים מתנהגים. ואם אנחנו רוצים שהתשובה שלהם על השאלה הזו תהיה תואמת לרצון שלנו, אנחנו חייבים לספק להם את מה שהם רוצים.

לא ידעתי שאת אחת התובנות המשמעותיות לחיים, אזכה לשמוע דווקא ממוכר החכות

ממש כמו שאתם נותנים מתנה למישהו שאתם אוהבים. לא קונים מתנה שמוצאת חן בעיניכם. כדי לשמח את השני קונים מה שהוא אוהב.

הסוף

בפעם הבאה שאתם רוצים לשכנע את הילד שלכם לעשות דבר מה, או את החבר, השכן, העובד או את הבוס שלכם, אל תאמרו לו שזו זכותכם, שיתחשב בכם או שככה צריך להיות...

עצרו ושאלו את עצמכם, מה היא נקודת המבט שלו? מה יצא לו מזה? למה זה כדאי לו? מה הוא ירוויח? את זה תאמרו לו. ואם צריך לתת, תנו. כשאתם "דגים" אנשים, חשבו כיצד הייתם דגים דג.

אני אישית... מעדיף וופל בלגי עם ריבת חלב. אבל מה לעשות, הדגים מעדיפים בשר. אז כשיצאנו לפארק לדוג דגים, לא הבאנו איתנו וופל בלגי, הבאנו נקניק.

ואם אתם עדיין במתח... הצלחנו לדוג ענף, שקית ניילון ואפילו אופניים. דגים קצת פחות. כנראה לדוג דגים קשה יותר מלדוג אנשים. ואולי בכל זאת, דגים מעדיפים, ממש כמוני, וופל בלגי...

המילה האחרונה

צרכיו החומריים של זולתי,
הם צרכיי הרוחניים.
(רבי ישראל מסלנט זצ"ל)

---

3 מִתּוֹךְ הַפָּרָשָׁה

הרב ישי וליס

1 **"וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו ארצה שעיר שדה אדום" (לב, ד).**

מדוע שלח יעקב מלאכים אל עשו, הודיע לו שהוא חוזר ואף פירט את עושרו – וכי לא היה מוטב לעבור בשקט בלי לעורר את האח שנשבע להורגו?

הרמב"ן מביא את דברי חז"ל שיעקב אכן הכניס את עצמו לסכנה כאשר שלח מלאכים לעשו. והוסיף "גם זה ירמוז כי אנחנו התחלנו נפילתנו ביד אדום. כי מלכי בית שני באו בברית עם הרומיים... והיא הייתה סיבת נפילתם בידם".

ועדיין, מוסיף הרמב"ן לבאר שמרגע שהתברר שעשו בא לקראתו עם ארבע מאות איש, על יעקב היה להיערך בהתאם. יעקב נערך בשלושה מישורים: הוא שלח דורון כדי לפייסו, התפלל להצלה וחילק את המחנה לקראת מלחמה. בכך נקבעה דרך ההתמודדות היהודית עם איום: השתדלות מדינית, תפילה והיערכות מעשית (רש"י ורמב"ן, בראשית לב, ד-ט).

2 **"קטונתי מכל החסדים ומכל האמת אשר עשית את עבדך" (לב, יא).**

לכאורה, דווקא החסדים הרבים שעשה עימו ה' היו צריכים לחזק את ביטחונו שגם הפעם יינצל מיד עשו?

רש"י מסביר שיעקב חשב להפך: כל חסד שקיבל הקטין את יתרת זכויותיו, והוא חשש שמא זכויותיו התמעטו בעקבות הניסים שנעשו לו. חז"ל מוסיפים שחשש גם שמא חטא מאז ניתנה לו ההבטחה ואינו ראוי עוד לקיומה. זוהי תפיסתו של הצדיק: הוא אינו הופך את חסדי העבר לתביעה כלפי שמיים, ואינו אומר שמגיע לו לקבל פעם נוספת. ככל שקיבל יותר כך הוא חש מחויב יותר ותולה פחות את הצלתו בזכויותיו האישיות (שבת לב עא, רש"י בראשית לב, יא).

3 **"ויוותר יעקב לבדו" (לב, כה)**

מדוע נשאר יעקב לבדו בלילה, לאחר שכבר העביר את נשיו, ילדיו ורכושו במעבר יבוק?

חז"ל מסבירים שהוא חזר אל העבר האחר של הנהר כדי לקחת "פכים קטנים" שנשארו שם. הם לומדים מכך שממונם של צדיקים חביב עליהם יותר מגופם, מפני שאינם פושטים את ידיהם בגזל. אין פירוש הדבר שהצדיקים מסכנים את חייהם מתוך קמצנות. דווקא משום שרכושם הושג ביושר והם רואים בו מתנה ופיקדון מאת ה', אין הם מזלזלים אפילו בחפץ קטן (חולין צא עא; רש"י, בראשית לב, כה).

(מתוך התוכנית 3 מתוך הפרשה עם הרב ישי וליס)

תּוֹרַת הַבַּיִת

הרב מיכאל לסרי

ניהול "מלחמות" בבית

שלושה כלים להתמודדות

פרשת וישלח מציגה את מפגשו של יעקב אבינו עם עשו, רגע לפני עימות שעלול היה להחריב את ביתו. יעקב מנסח אסטרטגיה המורכבת משלושה חלקים: דורון, מלחמה ותפילה. שלוש הפעולות הללו אינן רק תוכנית מדינית מאז, אלא מצפן להנהגת הבית ולשלום בית אמיתי.

המילה "דורון" מייצגת את גילוי החיבה, הענקת המתנות והנתינה שמקרבת את הלבבות. בבית ובחינוך הילדים חייבים לשלב זמנים של ימין מקרבת, שבהם מרעיפים חום, מילים טובות ומתנות. לעומת זאת, "מלחמה" מייצגת את גבולות הברזל. ישנם ערכים וקווים אדומים שעליהם חייבים לעמוד בתוקף ובנחישות - ללא פשרות וללא היסוס.

הנוסחה המדויקת

האתגר הגדול של כל הורה אינו רק עצם הנכונות לתת או להציב גבול, אלא העיתוי והמינון הנכון. מתי נכון למחול ולהעניק דורון, ומתי חובה לעמוד בנחישות ולא לוותר? בלבול בין השניים עלול ליצור נזק חינוכי או לפגוע בקשר בבית היהודי.

ובדיוק כאן נכנס היסוד השלישי, והחשוב מכולם - התפילה. התפילה היא זו שמעניקה את הסייעתא דשמיא ואת הבהירות לדעת מתי לפעול בכל כלי. כשמבקשים מעומק הלב כיוון והדרכה, מקבלים את התבונה לנהל את הבית באיזון וברוגע.

הכלי השלישי

כאשר משלבים בין שני הכלים הללו, ומשתמשים בהם תוך שימוש בכלי השלישי, החשוב ביותר: בתפילה, כל מאבק או מלחמה יהפכו בעזרת ה' לאתגר מצמיח ומגדל. כשילד מסרב ללכת לתלמוד תורה, נדרשת סייעתא דשמיא כדי להבין מהי הסיבה, והאם נכון לתת לו "דורון" להישאר בבית, או לפנות אליו ב"מלחמה", ולדרוש ממנו ללכת בכל אופן.

ה"מלחמה" איננה רעה בהכרח. היא מחזקת בתוכנו את האמונה בה', שהוא כל יכול ושליט על כל הברואים ומעשיהם, את הביטחון בו, שהוא חפץ בטובתנו וחפץ שנפנה אליו. גם אישיותנו מתפתחת אז - בעתות כאלה מתגלות לפתע יכולות שהיו חבויות בנו, והזדמנות להעמיק את הקשר בבית היהודי. כוח התפילה יכול לשנות את הטבע ממש - אפילו עשו הרשע נכנע בסופו של דבר והפך את מלחמתו לחיבוק.

בעת שאתם עומדים בפני שאלה בנושאים עקרוניים, בה אתם חושבים כי יש לנהוג בתקיפות או להעמיד גבול, עמדו על שלכם בנושאים העקרוניים, אך עשו זאת מתוך תפילה שהדברים יישמעו ויפעלו לטובה. בקשו מהקב"ה שהמילים שלכם יקרבו ולא יכעיסו, ושכל צעד יהיה במינון המדויק. כשהנהגת הבית מבוססת על איזון עדין שכזה, בסייעתא דשמיא הקונפליקטים נפתרים בנעימות, והבית מתמלא באחדות ובשלום.

תּוֹרַת הַנֶּפֶשׁ

פְּסִיכוֹלוֹגְיָה יְהוּדִית

הרב דניאל נשיא

'פחד' מול 'אמונה'

פחד מניע או פחד משתק?

כאשר השליחים מודיעים ליעקב שעשו מתקדם לקראתו וארבע מאות איש עימו, מתארת התורה את תגובתו במילים חריפות: "וירא יעקב... ויצר לו" (לב, ז). לא חשש קל, אלא פחד גדול ומצוקה ממשית.

כיצד ייתכן שאדם במדרגתו של יעקב, אשר ראה מלאכים, זכה להתגלות אלוקית וקיבל הבטחה לשמירה, מפחד כל כך מבשר ודם? חז"ל משיבים שיעקב חשש "שמא יגרום החטא", ושנתמעטו זכויותיו, לכן אמר: "קטונתי מכל החסדים".

שליטה על הפחד

טעות נפוצה היא שאדם מאמין הוא נטול פחד. קביעה שגויה זו מתסכלת רבים, המתקשים להבין מדוע הם בפחד ובחרדה, הרי הם מאמינים ללא ספק בהשגחת ה' יתברך, ומאמינים שהכול לטובה.

האברבנאל מבאר, שהפחד הוא טבעי ואנושי והשלטת השכל עליו היא ביטוי לחוזק האמונה והביטחון: "וכן עניין יעקב כי אם היה בלתי ירא ולא מפחד... לא היה מורה על ביטחונו בהשי"ת... אבל עתה ראה ופחד. ועם כל זה שכלו גער בו על פחדו... זה הראוי להיקרא מאמין בנבואתו ובוטח בייעוד... הנה אם כן פחד יעקב היה מהכרח החומר וביטחונו היה מפאת שכלו".

ובמלים אחרות: הפחד הוא מנגנון טבעי ובריא שה' יתברך טבע באדם. וכמו שרעב וצימאון אינם מהווים סתירה לגדלות רוחנית, כך גם הפחד אינו עומד בסתירה לרמה רוחנית גבוהה.

האמונה אינה מבטיחה שהלב לעולם לא יירעד, אלא מעניקה לאדם נקודת אחיזה שכלית גם כאשר ליבו רועד. היא מאפשרת לו לומר: אינני יודע מה יתרחש, אך אני יודע שאינני לבד, אינני שולט בתוצאה, אבל אני אחראי להכנה, לתפילה ולבחירה בדרך הנכונה ו"ביטחוני בצורי הוא אוצרי".

אדם שאינו מפחד משום דבר, אינו בהכרח מאמין גדול, ייתכן שהוא פשוט אינו מבין את גודל הסכנה

מנגנון הפחד

פחד אינו בהכרח סימן לחוסר אמונה. בדרך כלל הוא דווקא ביטוי לאחריות. אדם שאינו מפחד משום דבר, אינו בהכרח מאמין גדול, ייתכן שהוא פשוט אינו מבין את גודל הסכנה. הפחד הוא מערכת התרעה טבעית: הוא ממקד את תשומת הלב, מגייס את כוחות הגוף ומניע את האדם להתכונן. הבעיה מתחילה כאשר הפחד מפסיק להיות שליח המוסר מידע, והופך למנהל המקבל את ההחלטות.

פחד בריא אומר: קיימת סכנה, עליך לפעול. פחד משתק אומר: קיימת סכנה, ואינך מסוגל לעשות דבר. יעקב פחד, אבל לא השתתק. הוא התקין את עצמו לשלושה דברים: לדורון, לתפילה ולמלחמה. הוא שלח מנחה לעשו, חילק את המחנה לשניים, התכונן לאפשרות של עימות ובאותה שעה נשא תפילה. בכך הפך יעקב את הפחד מכוח משתק לכוח מניע.

פחד מועיל

יעקב לא היה היחיד מגדולי האומה שפחד. על משה רבנו נאמר: "וירא משה". על דוד המלך נאמר: "וירא דוד מאוד מפני אכיש", ונחמיה העיד: "ואירא הרבה מאוד". המקרא אינו מסתיר את פחדם, מפני שהפחד אינו סותר גדלות ואמונה. גדולתם ניכרת בכך שבאמונתם לא נכנעו לפחד: משה פעל להצלתו, דוד גילה תושייה ונחמיה העז לבקש מהמלך לבנות את ירושלים.

הפחד הראשוני אינו מעיד, אם כן, על חוסר באמונה אלא מצב הקורא להתחזקות באמונה וביטחון. וככל שהאדם מחזק את שריר האמונה בשגרה, כך הוא יגלה בתוכו כוחות להתמודדות קלה יותר מול הפחד, לכשחלילה יגיע.

הִתְמוֹדְדוּת יְהוּדִית

הרב צביאלי בן צור

חומר ורוח

הוא חיוני כאן, אבל עודף ממנו גורם עצב

אחת הסוגיות המשמעותיות והמבלבלות במסגרת חיפוש האושר, היא סוגיית החומר והרוח. המאבק בין חומר ורוח הוא המאבק הגדול והמרכזי של היהודי, מאז בריאת העולם ועד ביאת המשיח. המאבק הזה הוא גם המאבק הגדול בין עצב לשמחה.

מילון מושגים: חומריות = בית, רכב, מעמד, כבוד, הצלחה כלכלית, הנאות ואוכל טעים עם תוספות. לעיתים רחוקות נשארת החומריות רק במקומות הללו. לעיתים קרובות יותר היא גולשת אל מחלקת ה"קנאה התאווה הכבוד", וכל שאר הדברים שמוציאים את האדם מן העולם.

רוחניות = חסד ונתינה, עבודת המידות, לימוד תורה, קיום מצוות, ויתור, נשיאה בעול עם הזולת, חיבור עמוק להקב"ה. לעיתים רחוקות הרוחניות נשארת במקומות הללו בלבד, בדרך כלל היא גולשת למקומות הרבה יותר טובים, פשוט מפני שהיא הופכת את האדם ליותר ויותר טוב.

מה מייצר מה?

הרוחניות מייצרת שמחה. והחומר? עד כמה שהוא משרת את הרוח, הוא עשוי להיות שותף נאמן לשמחה, ובתנאי שהוא טפל לעיקר, ושתפקידו לתבל מעט את האירוע ותו לא. עד כמה שהוא מנסה לנהל את המערכת, הוא הופך מיידית ליצרן עצב מקצועי.

הכסף

כסף הוא המפתח המרכזי לכל צורך חומרי. האמת היא שהוא נצרך רק טכנית, אבל מכיוון שבלעדיו אין לנו מה לאכול מה ללבוש ועם מה להתכסות, אנו נותנים לו מקום של כבוד.

וכאן הבן שואל, אם כסף הוא כלי טכני, מדוע אנשים בהולים כל כך אחרי כסף? מדוע הם משקיעים בפרנסה שמונה שעות ביום, ולעבודת המידות הם לא מקדישים שעה?

התשובה היא שהאדם צריך כסף למכולת, לכן הוא לא יכול לדחות את עמל הפרנסה. השאלה היא, מדוע הוא לא מבין שאת המידות הוא צריך להיום בערב? האם יכול להיות שהוא לקח את האמצעי והפך אותו למטרה?

לצערי, כן. מדובר בטעות טראגית, אותה מגלה האדם בשלב כלשהו בחייו, לעיתים כשמאוחר מדי.

מהי הדרך להינצל מהטעות הזו בעולם בו לכאורה שולט החומר באופן כל כך ברור?

התשובה השטחית אך האמיתית כל כך היא, על ידי שיבין האדם שחומר מעבר לנצרך מייצר עצב, והרוחניות, מאידך, מייצרת שמחה.

שִׂכְבוֹת שֶׁל נֵצַח

הרב יהודה שהרבני

נאום הניצחון...

"ויאמר לא יעקב ייאמר עוד שמך, כי אם ישראל. כי שרית עם אלוקים ועם אנשים ותוכל" (בראשית לב, כט)

השלחים מארץ כנען לא בישרו טובות. המלך המצרי, מרנפתח, שעדיין היה פגוע ממכות מצרים ומהטביעה בים סוף, שהתרחשו דור או שניים לפניו, מקבל מידע ברור כי עם ישראל שנואי נפשו כבר יושבים על אדמתם, וכי הם עדיין עומדים במריים...

מאות רכבים נרתמו לסוסי פאר, כשהללו מתקשטים בתכשיטי יוקרה כמיטב המסורת המצרית, ופרעה מרנפתח יוצא למסע כיבוש ונקם בארץ כנען. מסע כיבוש שכזה היה מקובל מאות שנים במצרים, בכל עת בה היה נראה כי ארץ כנען מתחזקת. המסע נועד להוכיח את השליטה והבעלות של מצרים בארץ כנען.

אילו היה יודע מרנפתח כי מסע זה הינו מסע הכיבוש האחרון של שושלת המלוכה לכנען, אילו היה יודע כי מכאן ואילך מצרים רק תידרדר ותלך עד להתמוססות ושקיעת האימפריה המצרית כולה, ייתכן והיה מוותר על מסע תענוגות זה...

אבל מרנפתח חדור היה בתחושת ניצחון, את מסעו לארץ כנען החל כמובן מדרום. שם הוא פוגש בבני ישראל. המלחמה לא הייתה קלה. מרנפתח שב ממסע המלחמה לארצו עייף ומותש, עובדה שלא הפריעה לו לחרוט את "ניצחונו" המזהיר על העם העברי, על גבי אבן שיש גרניט בגודל ובמשקל עצומים.

על מצבת הניצחון נחרטו המילים הבאות [תרגום חופשי]: "בזזתי את ארץ כנען, לקחתי את אשקלון ואת גזר, מחיתי את העיר ינועם, עם ישראל נעשה לשממה, ולא נותר ממנו כל זרע". כך, במילים ברורות, מתפאר המלך המצרי כי סוף סוף עלתה בידו להשלים את רצונם של אבותיו, להכחיד את עם ישראל עד האחרון שבהם.

הכחדה מלמדת על קיום

את שקרו הגס של פרעה אין צורך להפריך. מאז ימי מרנפתח, עם ישראל רק הוסיף וגדל כחול הים, ואילו האימפריה המצרית המשיכה לדעוך ולשקוע. בניו וצאצאיו של מרנפתח כבר היו מלכים חלושים, עד אשר בימי שלמה המלך נכבשה הממלכה המצרית בידי שכניהם הלובים.

אך מה כן אירע באותו מפגש מסעיר? האם הובס ישראל? בתנ"ך מחכר מסעו ההירואי של מרנפתח במילים ספורות בתחילת ספר שופטים. כנראה שעם ישראל אפילו לא הרגיש את "מסע הניצחון", עד שלא ראה כל צורך להנציחו.

כאשר הורה מרנפתח לעבדיו לחרוט את מצבת הניצחון, לא ידע איזו טלטלה היא תגרום לעולם המדע. באותה עת ניסו מלומדים למיניהם לפקפק בקדמוניותו של העם היהודי. אך כשפוענחה המצבה בשנת תרנ"ו, התברר באופן חד משמעי כי מצבה זו, שנחרטה בראשית ימי השופטים, סמוך לימי הכניסה לארץ, מתעדת כי באותה עת כבר ישב עם ישראל על אדמתו.

זהו אפוא התיעוד העתיק ביותר בעולם המזכיר את השם "ישראל". מעניין שבאופן פרדוקסלי, דווקא התיעוד שמספר על הכחדת עם ישראל, הוא התיעוד הקדום ביותר בארכיאולוגיה המציין את קיומו של עם ישראל בארצו.

מעניין, כי בכתב החרטומים המצרי, המבוסס על ציורים וסמלים, רגילים לציין ממלכה עם סימון של כתר. אך במצבה זו עם ישראל אינו מסומן כך, אלא מסומן באיור של איש ואישה, כשתחתם מופיעים שלשה קווים. בכתב החרטומים, ציור של אנשים מסמל עם, ואילו שלושה קווים מסמלים ריבוי, כלומר, עם ישראל מוגדר כעם רב, אך ללא מלך. ממש כפי מצב ישראל בימי השופטים, וכדברי הכתובים "בימים ההם אין מלך בישראל" (שופטים יח, א).

דווקא השם "ישראל", המסמל עוצמה וחוסן, כדברי המלאך בפרשתנו "כי שרית עם אלוקים ועם אנשים ותוכל", הוא זה המוזכר במצבת מרנפתח, בה נראה בחוש נצחיותו של עם ישראל.

עֲרָכִים מֵאֲחוֹרֵי הַקְּלָעִים

"ישר", הבחירה של ערכים, ולא מה שחשבתם

ארבעים שנה עוסק הרב אליהו ישר בקירוב רחוקים ובטיפול בבוגרי סמינרי "ערכים" * בנו, הרב דוד ישר, שהצטרף אליו לפעילות כילד קטן, עוסק כיום בהכוונת ילדי הבוגרים לחינוך תורני * על הוראה ממרן, ביקורי בית בערבי שבת, ומפגשים בהם זוכים לראות מה צמח מן הזרעים שנזרעו לפני שנים

כמה מזיכרונותיו המוקדמים ביותר של הרב דוד ישר, קשורים לזמנים בהם התלווה לאביו, הרב אליהו ישר, בהתקנת שעוני שבת אצל משפחות שחזרו בתשובה מסמינר "ערכים".

"זה היה מנהגו הקבוע בימי שישי הארוכים של הקיץ", מספר הרב דוד. "נהג של ערכים היה אוסף אותו יחד עם חשמלאי, והם היו עוברים מבית לבית. אבא היה יושב ומשוחח עם בני הבית, מדריך ומחזק אותם בשמירת השבת שקיבלו על עצמם, ובינתיים החשמלאי היה עושה את עבודתו. לפעמים גם היו מעמיסים על הרכב כמה פלטות חשמליות ואבא היה משכנע את המשפחה המתחזקת לקחת גם אותם".

חוויית הילדות הזאת לא הפכה את הרב דוד לחשמלאי. "עד היום אין לי מושג איך מתקינים שעון שבת", הוא מחייך. אבל היא הטמיעה בו את ההכרה בחשיבות העילאית של קירוב רחוקים. לימים זה היה אחד הגורמים שהשפיעו עליו ללכת בעקבות אביו ולהיות חלק ממהפכת התשובה של "ערכים".

כיום האב ובנו עובדים תחת אותה מסגרת. הרב דוד אחראי על תחום החינוך התורני בערכים, ואילו אביו, הרב אליהו, ממשיך בעבודת טיפול ההמשך, תחום בו הוא עוסק קרוב לארבעים שנה.

לצאת לעם ישראל

הרב אליהו ישר עלה בילדותו מפרס. לאחר כמה שנים בבית שמש עברה המשפחה לירושלים. הוא למד בישיבות, הקים בית וקבע את מושבו בבית המדרש. באותן שנים השקיע בלימודי הלכה ונבחן במבחני "יורה יורה" ו"ידין ידין".

הרצון לזכות יהודים נוספים ליווה אותו כבר מגיל צעיר. לא פעם היה יוצא עם הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א ל"פשיטות" - פעילות קירוב בירושלים ובמושבי הסביבה שנמשכה לעיתים עד השעות הקטנות של הלילה. לפני כארבעים שנה קיבל הצעה להצטרף ל"ערכים". באותה תקופה כבר עזב הרב אליהו את תחום ההוראה והתמסר ללימוד תורה כאברך כולל מן המניין. הוא נזקק להכרעה: את יומו ביקש להקדיש לתורה, וכעת מבקשים ממנו לצאת לשטח.

את השאלה הציג בפני מרן הגר"ע יוסף זצוק"ל. הלה סטר לו בחביבות על הלחי, כמנהגו, ואז הוסיף נשיקה. "גם אני רוצה ללמוד תורה כל היום", גילה לו. "ובכל זאת אני סוגר את הספר ויוצא לעם ישראל, כי זה מה שנדרש. אין מה לעשות, תלמד חצי יום עד ארבע, ואז תצא גם אתה לעם ישראל".

***

בשנים הראשונות ניהל הרב אליהו את פעילות השטח של ערכים באזור ירושלים. "הייתי לומד עד שש בערב, ובשש הנהג היה אוסף אותי", הוא מספר. "יוצאים לשכונות ירושלים, מדברים עם אנשים ומזמינים אותם לסמינרים. הביתה הייתי חוזר בעשר, עשר וחצי". הוא מקפיד לציין את חלקה של רעייתו: "היא נתנה לי את הכוח. אפשרה לי להמשיך ולעשות".

הרב דוד ישר

"פתחתי את גלריית התמונות, מצאתי את הצילום מכינר והראיתי לו"

הליווי

בהמשך הופקד על המערך הארצי של ליווי ההמשך, תפקיד בו הוא נושא עד היום. "ליווי ההמשך הוא אחת החוליות החשובות ביותר בקירוב רחוקים", מסביר הרב אליהו. "לא קל לשכנע יהודי רחוק להגיע לסמינר, אבל גם אחרי שעשה את הצעד המשמעותי הזה - הגיע לסמינר והתלהב ממה ששמע - בלי ליווי צמוד יש חשש שהמאמץ כולו ירד לטמיון. בהרבה מקרים ליווי המשך הוא ההבדל בין התלהבות רגעית חולפת לבין שינוי עמוק ויציב הנמשך לדורי דורות".

בוגר סמינר שאין לו ליווי צמוד חוזר ביום ראשון בבוקר שאחרי הסמינר לשגרה הרגילה שלו, כשהוא חשוף לאותם לחצים חברתיים והרגלי חיים קודמים. גם אם יאזור כוח ויתמיד בהתחזקותו, הוא ייאלץ להתמודד עם קשיים מעשיים רבים. בנוסף, הוא מתמודד גם עם הנושא הרגיש של תגובות המשפחה, והתנהלות נכונה מולה. הוא יצטרך ללמוד איך לא לעצור במקום אך גם לא לקפוץ רחוק מדי.

"החידוש של ערכים - מעבר לחוגי הבית ולסמינרים עצמם - הוא ההכרה בחיוניות של ליווי ההמשך", אומר הרב אליהו. "זו המשענת וההדרכה שמבטיחה שתהליך ההתחזקות ייעשה בצורה בריאה ונכונה. המפתח להצלחה הוא בניית אמון: אדם שגדל ארבעים שנה בלי תורה ומצוות אי אפשר להיכנס ולומר לו: תעשה כך וכך. קודם הוא צריך להרגיש שאתה איתו".

לעיתים בוגר הסמינר מבקש להתקדם, אך אינו יודע כיצד. אפילו דברים פשוטים הם עבורו חידוש: איך מחממים אוכל בשבת? מה עושים עם התאורה? כיצד מתארגנים לסעודות?

"הוא רוצה אוכל חם, ולא יודע שאפשר", מסביר הרב אליהו. "תביא לו פלטה, תדאג למים חמים ולשעון שבת - וכבר הורדת ממנו הרבה קושי".

כך נולדו אותם ביקורי יום שישי עם החשמלאי. לצד ההסברים ההלכתיים דאגו לציוד ולהתקנה, כדי שהמשפחה תוכל לגשת לשבת ברוגע. בהמשך הוזמנו הבוגרים להתארח אצל משפחות תורניות. לשבת ליד שולחן השבת, לשמוע קידוש וזמירות ולראות כיצד נראים הדברים למעשה.

העבודה הייתה ונותרה אינטנסיבית מאוד. ביקורי בית כמעט מדי ערב, וסמינר מדי חודש וחצי, אפילו בימי חג ומועד. את הילדים לא ראה הרב אליהו מספיק וכך נולד הרעיון לצרף אותם אליו בפעילות. "זה היה הזמן שלי להיות עם אבא", אומר הבן, הרב דוד. "ככה היה לי זמן איכות איתו".

הילדים צריכים כתובת

הרב דוד לא תכנן מראש להיכנס לעבודה ב"ערכים". לאחר נישואיו עסק בחינוך. בהמשך סייע לפתוח כולל ערב לבוגרי "ערכים" בסביבת מגוריו בחולון. שישה אברכים היו מגיעים ללמוד עם המתקרבים, כל אחד למד עם קבוצה של מתקרבים.

אילוצים לא צפויים גרמו לצמצום פעילות הכוללים. באותה העת פנו אליו בהצעה להשתלב בעבודת הארגון. מאז הוא עוסק בהכוונת הילדים לחינוך תורני.

חינוך הבנים

"כבר במהלך הסמינר אנחנו מזהים את המשפחות שיש להם ילדים, משוחחים איתם על חשיבות החינוך, ומציגים להם את האפשרויות", הוא מסביר. "צריך להכות על הברזל בעודו חם,

אבל הדבר החשוב ביותר הוא לוודא שהילד מקבל את המסגרת המתאימה".

כל ילד הוא עולם בפני עצמו. יש שיקולים שונים כמו חברים, הסעות, ומידת הקירבה של בית הספר לבית. לפעמים ההורים מבינים את החשיבות, אבל חוששים לשנות דבר שהילד כבר התרגל אליו. גם מציאת המוסד דורשת עבודה. הרב דוד מצביע על קושי שנוצר עם הזמן בחלק מהמקומות: בתי ספר שהוקמו עבור משפחות מתחזקות התבססו, והקבלה אליהם נעשתה מחמירה יותר. כעת צריך למצוא מענה גם למי שעומד בתחילת הדרך.

הליווי אינו מסתיים ברגע שבו הילד התקבל בהצלחה לבית הספר. צריך להמשיך ולעקוב, לוודא שהקליטה עוברת בהצלחה ושיש מענה לקשיים הצצים בהמשך הדרך. פעילי ערכים אף נוקטים יוזמה ומדי שנה פונים לכמאתיים משפחות שילדיהן עומדים לעלות לכיתה א'. "לעיתים חלפו כמה שנים מאז השתתפו בסמינר. הילד, שהיה אז פעוט הגיע לגיל בית הספר, וזו העת לברר עם ההורים את האפשרות לחינוך תורני".

מה צמח?

קורה לא פעם שאפילו עניינים טכניים פעוטים יכולים לעשות את כל ההבדל בין ילד שיעלה על דרך המלך לבין מי שיישאר רחוק. הרב דוד מספר על מקרה שבו הצליחו במאמצים מרובים לשכנע אימא להעביר את בנה לבית ספר תורני, רק שאז צצה בעיה בלתי צפויה. בבית הספר החילוני פעלה תוכנית "ספרים יד שנייה", אבל בבית הספר התורני תצטרך האם להוציא 600 שקלים עבור קניית ספרים, סכום שפשוט לא היה לה.

בצוות ערכים לא חשבו פעמיים. תוך זמן קצר התארגנו הפעילים והרכזים לגייס את הסכום הדרוש. ביום הראשון ללימודים כבר הופיע התלמיד עם ילקוט חדש, ספרים נוצצים, ומה שהכי חשוב - סיכוי גבוה לבנות את חייו על אדני התורה.

מה שנותן כוח בזמנים קשים היא הידיעה המחשמלת שאתה מחזיק בידיים את היכולת לעשות שינוי לדורי-דורות, כפשוטו.

תמונה אחת שווה יותר מ-1000 מילים

אחד המפגשים שנחרתו בזיכרונו של הרב דוד התחיל בפרוזדור המלון בסמינר לאקדמאים במלון כינר. ילד כבן שבע, בן למשפחה יוצאת רוסיה, חלף על פניו בדיוק כשעמדו להתפלל מנחה. "קראתי לו ושאלתי אם הוא רוצה להצטרף לתפילה", הוא מספר. "הוא הסכים. הנחתי על ראשו כיפה לבנה של 'ערכים', ופתחתי לפניו סידור. בדיוק עבר שם צלם שתיעד את הרגע".

התמונה נשארה שמורה אצלו, והמפגש הקצר נשכח בתוך הפעילות השוטפת.

כעבור כמה שנים, בסמינר שנערך בבית וגן, הבחין הרב דוד בבחור צעיר בכובע ובחליפה, וגמרא בידו. הוא התעניין מה הביא בן ישיבה לסמינר, והבחור סיפר שהוא כבן ארבע־עשרה, לומד בישיבה, ואימו נמצאת כעת בתהליך של תשובה.

"הסתכלתי עליו והרגשתי שהפנים מוכרות לי", משחזר הרב דוד. "פתחתי את גלריית התמונות, מצאתי את הצילום מכינר והראיתי לו: זה אתה?"

הבחור הביט בתמונה ואישר. זה היה הוא, הילד עם הכיפה הלבנה והסידור הפתוח.

"כשהצטלמנו אז, מי חשב שבעוד כמה שנים אפגוש אותו כבן ישיבה, עם גמרא בידו?" מתרגש הרב דוד.

הדור השלישי

בדרך כלל האב והבן אינם נפגשים בעבודה. מצודתו של הרב אליהו ישר פרושה על ענייני ליווי ההמשך, ואילו ידי בנו, הרב דוד, מלאות עבודה בתחום הילדים והנוער. אבל יש סימנים לכך שהפעילות המשפחתית בקירוב רחוקים כבר עוברת לדור הבא. בשבתות שבהם משפחתו משתתפת בסמינר, אליהו, בנו של הרב דוד, מנצל את ההזדמנות כדי להצטרף לצוות ההדרכה. ובכן, עדיין לא ממנים רכז שלישי ממשפחת ישר, אבל התחלה יש...

ובעצם, איך יכול להיות שלא? הרי הרב דוד נכנס לתחום בעקבות הדוגמא האישית שראה אצל אביו, וזו בדיוק הדוגמא שעליו גם גדל הנכד.

ארבעים שנה אחרי שהחל לצאת אל בתי המשפחות, הרב אליהו ישר עדיין מתרגש כשהוא מספר על יהודי שהתחזק. בנו כבר מכיר את ההתרגשות הזאת: טלפון מאב שמזמין לבר המצווה, ילד שפוגשים כעבור שנים עם גמרא ביד, משפחה שזכתה להעמיד בית של תורה. "אנחנו ממשיכים לעבוד ולא תמיד יודעים מה קורה כעבור שנים", אומר הרב דוד.

מהעבודה השקטה שלפעמים נדמית קטנה ושגרתית, גדלים ילדים שיֵשבו מחר על ספסלי בית המדרש. בינתיים ממתינות עוד משפחות לטלפון. הרב אליהו והרב דוד ממשיכים להתקשר. הם יודעים ששיחת הטלפון הבאה עשויה להיות אבן הפינה של עוד בית של תורה.

הרב אליהו ישר מנחה את צוות ערכים במהלך סמינר

בעקבות

הגאון רבי יצחק הוטנר זי"ע

יומא דהלולא - כ' כסלו

מתולדותיו

- נולד — תרס"ו
- נפטר — תשמ"א
- פעילות — ארה"ב
- מקום קבורה — הר הזיתים
- חיבורים — "פחד יצחק"

הגאון רבי יצחק הוטנר זצוק"ל, בעל "פחד יצחק", נולד בוורשה בשנת תרס"ו לאביו רבי חיים יואל זצ"ל ולסבו המהרש"א. בצעירותו למד בישיבות לומז'ה וסלבודקה, שם התחבב מאוד על "הסבא מסלבודקה".

בשנת תרפ"ה עלה לארץ ישראל ולמד בישיבת חברון. בתקופה זו שמע לקח מגדולי הדור, ובהם הגרא"ז מלצר, הגרי"ח זוננפלד והראי"ה קוק, וממנו התקרב לתורת המהר"ל. עוד בנעוריו חיבר את ספרו "תורת הנזיר" ונודע כ"עילוי מוורשה".

בשנת תרצ"ד היגר לארצות הברית, ייסד את ישיבת "רבי חיים ברלין" בניו יורק וכיהן כחבר מועצת גדולי התורה. בשנותיו האחרונות עלה לירושלים, ייסד את ישיבת "פחד יצחק" ומכון ירושלים. נסתלק ביום כ' בכסלו תשמ"א ונטמן בהר הזיתים.

מוסר השכל

אהבת ישראל אמיתית היא להתחבר לרישתיו של הנולד, לנפש להרגיש כדבר הנמ חש, וכך לסייע לו, בהתאם למה שהוא צריך באותו הרגע.

דמעות של סבא

בעיצומו של היום הקדוש היה זה. תפילת הנעילה של יום הכיפורים תתחיל עוד דקות ספורות, והתרגשות של יראה ורוממות הציפה את היכל ישיבת סלבודקה. הבחור יצחק וורשוואר עמד בין ספסלי היכל הלימוד, מתכונן לרגעים הגדולים. לפתע ניגש אליו בעל ה"דברי יחזקאל", בשליחות מיוחדת מאת הסבא מסלבודקה, וביקש ממנו לקבל מייד את שם אימו. התמיהה מילאה את ליבו של הבחור, והוא צעד בצעדים נחושים אל עבר הסבא, כדי להבין את פשר הבקשה המוזרה. אך בטרם הספיק להתקרב, קרא לעברו הסבא בקפידה נוראה, הרחיקו מתוך ארבע אמותיו והורה לו ליתן את השם ותו לא.

העלבון הצורב, מול כל בני הישיבה, פגע קשות בנפשו של יצחק. תחושת הכאב הייתה כה עמוקה, עד שגמלה בליבו ההחלטה לחפש לו ישיבה אחרת ללמוד בה. במוצאי יום הכיפורים הוא פנה אל בית הסבא כדי להיפרד ולקבל ברכת הדרך, כמנהג. הרבנית פתחה את הדלת, וכאשר שמעה את שמו, אמרה בפשטות: "אז אתה הוא הבחור שבעלי מתפלל ובוכה עליו כל לילה בדמעות שליש...?"

המילים הללו עצרו את נשימתו, וטלטלו את נפשו. ללא אומר ודברים ביטל את החלטתו הקודמת, ופנה לאחור, מבלי לומר דבר לסבא. שנים רבות לאחר מכן, בעת שניחמו אותו גדולי המשגיחים, הסביר ר' מאיר חדש את הסוד הנורא: כאשר רבי מוסר את נפשו ובוכה בדמעות שליש על הצלחת תלמידו, אין הגבלות וסייגים לדרכי החינוך שלו, וגם הדרך הקשה ביותר תבקיע שערים, ובסייעתא דשמיא תסייע לתלמיד למצות את כל כוחותיו ויכולותיו לצמוח בתורה וביראת שמיים.

מזל טוב קר

רגליו של ר' משה הוליכו אותו, כמו מאליהן, אל מעונו הקדוש של בעל ה"פחד יצחק". אפוף היה צער ויגון כבד, והוא ייחל לשמוע מפי הצדיק מילות עידוד ונחמה, וגם הכרעה מעשית, כיצד עליו לנהוג. רבי יצחק האזין בקשב רב למשה, שאל על כל פרט, וביקש להבין את המקרה לאשורו. "עליי להרהר בכך", אמר הצדיק. "אחזיר אליך תשובה בעוד זמן מה, בלי נדר". ר' משה יצא מן החדר מאושש קמעא, מחוזק מדברי הנחמה והברכות שהרעיף עליו הצדיק, והמתין בציפייה לתשובתו של גדול הדור.

ימים נקפו, והתשובה המיוחלת בוששה לבוא.

כשהעז ר' משה לשוב אל הרב ולתהות על פשר העיכוב, פתח לפניו הרב את מצפוני ליבו, והסביר לו כי מצוות "ואהבת לרעך כמוך" דורשת מן האדם להיכנס לתוך עומק הצרה של חברו, לחיות אותה ולהרגיש כאילו היא נגעה בבשרו שלו. רק עצה שנולדת מתוך השתתפות כה עמוקה בצער הזולת, יכולה להיות עצה כנה ואמיתית, וכל עוד לא עלה בידו לחיות את מצבו של השואל ממש, נזהר היה מלהוציא מפיו הוראה.

רגישות נפלאה זו לזולת פעמה בקרבו בכל עת. באחד הימים התקשר לגאון רבי יצחק הוטנר אברך מתלמידיו, כשברצונו לבשר בשמחה על הולדת בנו. אך לתדהמתו, מעבר לקו נתקבל במענה צונן, ובבקשה להתקשר שוב כעבור שעה. כשהתקשר שנית, התברר לו פשר העניין: באותה שעה ישב בחדרו של הרב אדם חשוך בנים המצפה לישועה. הרב חש כי קריאת מזל טוב חמה ונלהבת, בנוכחותו של אותו נשבר לב, תצער אותו ותשבור את ליבו. לכן כעת, כשיצא היהודי ההוא מן החדר, יכול הרב לברכו בחמימות ובשמחה.

התכנים מלוקטים ומעובדים מתוך הספר 'זכרונם לברכה' של הרב אהרן פרלוב שליט"א

דיון מסביב לשולחן

שם ושארית
מתנה שניתנה בטעות

שאלה

"בשעה טובה ומוצלחת, בן נולד לנו", פתח השואל את דבריו. "משום שנולד בפרשת וישלח, החלטנו לקרוא לו בנימין - על שמו של בנימין בן יעקב אבינו, שלידתו מוזכרת בפרשת השבוע.

"כעבור מספר ימים, קיבלנו מעטפה עם סכום כסף גדול, מאת דודתי הגרה בחו"ל. הדודה הינה אישה מבוגרת ואמידה מאוד. יומיים לפני ברית המילה של בננו, היא התאלמנה מבעלה, ששמו היה בנימין...

"הדודה ובעלה לא זכו לילדים, ובמכתבה אלינו היא נימקה את סיבת הענקת המתנה הגדולה במילים הבאות: 'ריגשתם אותי עד דמעות, כאשר הגיעה לאוזני הידיעה אודות השם שקראתם לבנכם, על שמו של בעלי היקר והצדיק עליו השלום. הודות לקריאת השם על שמו, הותרתם לו שם ושארית על פני האדמה. כהבעת הוקרתי העמוקה, החלטתי לשלוח לכם את המתנה המצורפת...'"

מסיים אבי הבן את מכתבו, וכותב: "עכשיו אני אובד עצות - האם מותר לי לקבל את המתנה מהדודה, שחשבה לתומה שקריאת שם התינוק הייתה על שם בעלה, או שמא עליי להשיב לה את המתנה, שכן זוהי מתנה בטעות...?"

תשובה

מבואר במסכת חולין (צד:), שאסור לאדם לגנוב את דעת חברו ולגרום שהוא יחזיק לו טובה בחינם. לדוגמה: אם ראובן נסע לצורך כלשהו לבית חולים מרוחק, ובהיותו שם פגש לפתע בשמעון חברו המאושפז שם - אסור לראובן לומר לשמעון: "הרחקתי לכת עד לכאן כדי לבקר אותך". אולם, שונה הדבר במקרה שהאדם לא התכוון כלל לגנוב את דעת חברו, אלא החבר הוא זה שמטעה את עצמו. ולכן, אם ראובן מגיע לבית החולים ושמעון ניגש אליו ואומר לו: "אני מלא הערכה והוקרה על טירחתך להגיע לכאן לבקרני", אזי ראובן רשאי לשתוק, והוא אינו צריך להעמיד את חברו על האמת. היה עליו להעלות על דעתו שלחברו עשויות להיות סיבות נוספות להגיע אל בית החולים.

אכן, דין "מטעה את עצמו" שייך רק כאשר שמעון מחזיק טובה לראובן, משום שחושב בליבו שהלה היטיב עימו, אבל אם שמעון יחליט להעניק לראובן מתנה ממונית בעקבות כך - ראובן אינו רשאי לשתוק וליטול את המתנה, שכן זו מתנה שניתנה מחמת טעות. וגם בעניננו, הדודה נתנה את סכום הכסף הרב רק משום שהייתה בטוחה שהאחיין שלה קרא לבנו "בנימין" על שם בעלה, ואילו הייתה יודעת את האמת, לא הייתה מעניקה את המתנה.

לאור זאת, הורה הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א לאבי הבן, שישלח בחזרה את המתנה לדודה, ויכתוב לה: "אנו מודים לך מקרב לב על התשורה האדיבה, אומנם את השם נתנו לבננו ללא כוונת תגמול, ולכן אנו משיבים ברשותך את הכסף...", ובאופן זה הוא אינו משקר או מטעה את הדודה, אינו גונב את כספה או דעתה, וגם לא פוגע בה.

ומה שתמשיך לחשוב שהשם ניתן על שם בעלה, הוא אינו חייב להעמידה על האמת, כי היא זו שהטעתה את עצמה בחשבה שהשם ניתן על שם בעלה, כפי שהתבאר לעיל.

כך היא ההנהגה הישרה לכתחילה. אולם, במקרה שהדודה תתעקש להחזיר את המתנה, אמר הגר"י זילברשטיין בשם אחד מגדולי הדור, שניתן לייעץ לאבי הבן, שיחליט מעתה לקרוא לתינוק גם על שם הדוד בנימין. וכאשר יגדל הילד, יאמר לו האב שהוא קרוי גם על שם הדוד, וישתדלו לזכור את הדוד בימי היארצייט [האזכרה] שלו בלימוד משניות וכיוצא בזה, ובכך יתקיים רצונה של הדודה בהקמת שם ושארית לבעלה.

סיכום

יש להשיב את המתנה, מבלי לפגוע בנותנת

נכתב ע"י הרב ארז חזני שליט"א

ברכה אחרונה לאחר אכילת בורקס ואורז

שאלה

לקראת סיום ארוחת הצוהריים, שכללה בורקס ואורז, שב הרב לוי ואִתגר את בני המשפחה בהלכות ברכות.

"איך לדעתכם צריך להיות סדר הברכות אחר האכילה, האם הסדר הוא לפי הכלל הרגיל, שבו מקדימים את ברכת 'מעין שלוש' לברכת 'נפשות', או שמקרה זה הוא יוצא מהכלל, כיוון שמברכים על אורז 'בורא מיני מזונות'"?

תשובה

ברכת מעין שלוש קודמת לברכת נפשות, מכיוון שהיא חשובה יותר. הסיבה לחשיבותה היא גם משום שהיא מבוררת יותר, היינו, פרטנית יותר, שהיא כוללת פחות סוגי מאכלים, ולכן היא חשובה יותר. וגם משום שיש אומרים שברכה זו היא מן התורה, כמו ברכת המזון (אשל אברהם ריא, משנה ברורה רט, י).

הברכה האחרונה לאחר אכילת אורז היא 'בורא נפשות', למרות שהוא זן את האדם ולפניו מברכים 'מזונות' (אורח חיים רח, ז). ובמקרה שבירך עליו בטעות 'על המחיה' כתבו הפוסקים שבדיעבד יצא ידי חובה שהרי הוא כמזונות, ולא אמר שקר (שערי תשובה ט).

כשאכל ביחד עם האורז גם מיני מזונות אחרים כך שבלאו הכי הוא צריך לברך 'על המחיה', נחלקו הפוסקים, יש אומרים שמכיוון שברכתו לכתחילה היא 'נפשות', יברך קודם 'נפשות' כדי לפטור את האורז בברכתו הראויה, ורק אחר כך יברך 'על המחיה' (שבט הלוי ט, סה ב), אומנם אם טעה ובירך תחילה 'על המחיה' לא יברך 'נפשות' על האורז (כמבואר בשערי תשובה שם), וכן מנהג האשכנזים.

אך יש אומרים שלכתחילה צריך במקרה כזה לברך 'על המחיה' ולפטור גם את הבורקס וגם את האורז (בן איש חי פנחס יח. כף החיים רח, מא), ואדרבה, לשיטה זו אם יקדים ויברך 'נפשות' הרי הוא גורם ברכה שאינה צריכה, וכן המנהג הרווח אצל הספרדים.

כדי לצאת ממחלוקת זו אפשר לאכול מאכלים אחרים שברכתם האחרונה 'נפשות', ואז בכל מקרה הרי הוא מברך את הברכה הראויה לאורז.

סיכום

למנהג האשכנזים יברך קודם 'נפשות' ואחר כך 'על המחיה', למנהג הספרדים לכתחילה יברך רק 'על המחיה'.

נכתב על ידי הרב יעקב דהן שליט"א
מו"צ בבית ההוראה של הגאון רבי עמרם פריד שליט"א

המדור נועד לעורר את לב המעיינים ואינו נועד לפסוק הלכה. בשל ריבוי הפרטים והשוני בכל מקרה, למעשה יש לשאול מורה הוראה.

וארטים לפרשת השבוע

לב ה – ו. עם לבן גרתי וגו׳ ויהי לי שור וחמור. אומר רש״י גרתי ותרי״ג מצוות שמרתי. יש להקשות מה הקשר בין ויהי לי שור וחמור למה שכתוב לפי״ז ששמר תרי״ג מצוות. בספר פנינים יקרים יש תשובה יפה ע״ז, הנה כתוב במדרש בר״ר עה יב עה״פ ויהי לי שור וחמור, שור זה יוסף שנאמר בכור שורו הדר לו, וחמור זה ישכר שנאמר בו ישכר חמור גרם. והנה הרמב״ן הקשה איך אמר יעקב ששמר תרי״ג מצוות הרי נשא ב׳ אחיות, ותירץ דאיסור ב׳ אחיות אינו נוהג בחו״ל אלא בארי״, ורחל מתה קודם שנכנסו לארץ. והנה איתא בסנהדרין פב. כל הבא על הערווה לא יצא מזרעו לא מלכות ולא תלמיד חכם. וזהו שאמר יעקב עם לבן גרתי ותרי״ג מצוות שמרתי, וא״ת שנשאתי ב׳ אחיות זה לא היה באיסור בגלל כל מיני טעמים או שהם היו כגרים שנתגיירו, או שזה היה בחו״ל ושאר סיבות וטעמים שהבאנו. והראיה לכך ויהי לי שור והיינו יוסף שזה מלכות, וחמור והיינו ישכר שהיה ת״ח, ואם הייתי נושא ערווה לא היה לי כל זאת.

לב ח. וירא יעקב מאד ויצר לו. וברש״י ויצר לו אם יהרוג הוא את אחרים. מדוע חשש שמא יהרוג אחרים הא דינא הוא דהבא להרוג השכם להרגו? ועו״ק למה כתב יהרוג את אחרים, ולא כתב יהרוג את עשיו? (יעויין בשפתי חכמים מה שכתב). וי״ל ע״פ גיטין נו. שנירון קיסר (מצאצאי עשיו) הלך להחריב את ירושלים הוא התגייר ויצא ממנו רבי מאיר, ורבי מאיר נקרא בגמ׳ אחרים, **ומזה בלבד הוא פחד**, שמא הוא יהרוג את עשיו ואז **אחרים** דהיינו רבי מאיר לא ייצא מחלציו.

לב ט. ויאמר אם יבוא עשו אל המחנה האחת והכהו. הנה ידוע בשם הגאון שהמילה ונתנו נקרא ישר והפוך אותו הדבר לרמז שמי שנותן מקבל חזרה. וה״ה י״ל המילה והכהו נקרא ישר והפוך אותו הדבר, דהיינו מי שמכה לוקה בחזרה. ולפי״ז מובן למה המחנה הנשאר יהי לפליטה ואומר ע״כ רש״י בעל כרחו כי אלחם עמו. רבי ברוך ויסבקר.

לב ט. והיה המחנה הנשאר לפליטה. וברש״י על כרחו. וקשה מאוד אולי עשיו ינצח במלחמה ויצליח להרוג את שני המחנות ח״ו, ומה זה על כרחו ישאר מחנה אחד לפליטה? וי״ל, אומר החנוכת התורה, ע״פ מה דאיתא בחז״ל שהמרחק ממחנה אחד לשני היה מרחק של יום שלם, ויעקב היה במחנה הראשון, ואמרו חז״ל בסוטה יג. שכאשר רבקה אמרה למה אשכל גם שניכם יום אחד, היא התנבאה שיעקב ועשיו יכמותו ביום אחד. ולפי״ז אם יהרוג עשיו את המחנה הראשון שיעקב נמצא שם, א״כ עד שעשיו יגיע למחנה השני שהוא מרחק יום, עשיו יכמות ג״כ, ועל כרחו המחנה השני ישאר לפליטה.

לב טו. עיזים מאתים ותישים עשרים וגו׳, ויקח מן הבא בידו מנחה. בבעל הטורים כתב לכך נסתיימו כל התיבות באות מ״ם ללמדך ששלח לו יעקב את כל בעלי מומים שאינם קרבים ע״ג המזבח. ומדובר ששלח לו בעלי מומים פנימיים שהם פסולים גם לבני נח. ומהיכן ידע שיש להם מומים פנימיים, היינו שהם טריפה, הרי מבחוץ דז״ח לא ניכר? וע״ז י״ל מה שכתב הרמ״א יו״ד לו. שאפשר לבדוק טריפה ע״י שמעביר את ידו על ההבהמה טרם השחיטה אם מתכופפת סימן הוא שכשירה ואי לאו טריפה. וזה מה שכתוב בפסוק: בתחילה מופיע הכל במ״ם בסוף, היינו בעלי מומים עם מום פנימי, ואיך ידעו? אומר הפסוק **ויקח מן הבא בידו מנחה,** היינו משהעביר בידו וע״י כך בדק.

לב כג. ויקם בלילה ויקח את אחד עשר ילדיו. וברש״י ודינה היכן היתה, נתנה בתיבה. וקשה מנלן לרש״י שדינה היא זאת שהיתה חסרה, אולי גד אולי ישכר היו חסרים? וי״ל ע״פ רש״י לקמן מג כט, בעניין הברכה שבירך יוסף את בנימין נאמר שם אלקים יחנך בני. ואומר שם רש״י כי על כולם כבר נאמר חנינה אצל יעקב, בפרשתינו לג ה. - **הילדים אשר חנן אלוקים את עבדך,** ובנימין עדיין לא נולד, ואומר שם רש״י שלכך אמר שם יוסף לבנימין לשון חנינה, **והנה** אם היה חסר כאן אחד השבטים, אז גם אותו היה צריך יוסף לברך בלשון חנינה, בהכרח שכולם היו בחוץ, וממילא ע״כ מסיק רש״י כי מי שלא נכלל בתוך האחד עשר ילדיו שנמנים כאן בפסוק היא דינה ולכן הוא שואל ודינה היכן היתה. **עוי״ל:** דהטעם שביהמ״ק נבנה בחלקו של בנימין הוא משום שלא השתחוה לעשיו. והנה אם מישהו אחר היה חסר, אזי ביהמ״ק יכול היה להיבנות בחלקו כי היה עוד מי שלא השתחוה. והקשה ע״כ רבי דב לנדא שליט״א הא **לוי** לא קיבל חלק באי״, פרט לערים שבהם ישבו שזה לא נחשב לנחלתם אלא לנחלת כל השבטים, וא״כ מנלן שדינה היא זו שהיתה בתיבה, אולי לוי שממילא לא היתה אפשרות שחלקו יהיה בבית המקדש משום שאין לו נחלה באי״ז ויישב ע״כ רבי ש״מ דיסקין זצ״ל הנה הטעם שלא היה ללויים חלק ונחלה באי״ש איתא ברש״י דברים י ט לפי שהובדלו לעבודת מזבח ואינם פנויים לחרוש ולזרוע. ואומר רבי שמעון משה דאם כך אפשר היה שהחלק שלהם יהיה במקום ביהמ״ק ששם ממילא לא מקום חרישה וזריעה, ומזה שלא נתנו להם את השטח הזה אלא לבנימין סימן שגם לוי היה ביחד עם אלו שהשתחוו לעשיו וא״כ בהכרח שדינה היתה זו שהונכסה לתיבה.

לב כה. ויותר יעקב לבדו. פרש״י ששכח פכים קטנים. כתב התפארת צבי, הנה איתא בזוהר גבי נגעי בתים כתוב וצווה הכהן ופינו את הבית, היינו שהקב״ה חס על ממונם של ישראל, לפיכך ציווה לפנות את הבית קודם ההריסה, ואומר ע״כ הזוהר ק״ו שיחוס הת״ח על עצמו ולא ייצא יחידי בלילה. וי״ל שזה כוונת רש״י: כי היה קשה לו מדוע יעקב הלך יחידי בלילה הרי לת״ח אסור הדבר. ותירץ רש״י ששכח פכים קטנים, היינו ששכח את הק״ו של פכים קטנים היינו שהקב״ה חס על ממונם של ישראל. פנינים יקרים.

לב כז. לא אשלחך כי אם ברכתני. ומובא בגמ׳ חולין צא: א״ל יעקב וכי גנב אתה שאתה מתירא מהשחר? א״ל מלאך אני, ומיום שנבראתי לא הגיע זמני לומר שירה עד עכשיו. יש להקשות ב׳ שאלות. א. למה אמר מלאך אני הרי יעקב ידע שהוא מלאך. ב. למה היה צריך לומר ומיום שנבראתי לא הגיע זמני וכו׳, שיאמר הגיע זמני לשיר. י״ל שיעקב אמר לא אשלחך כי אם ברכתני הכוונה לברכת כהנים (ברבינו בחיי לב ל). ובגמ׳ בחולין שם מובא שמעלת ישראל גדולה ממעלת מלאכי השרת, דאילו ישראל אומרים את **ה׳** אחרי ב׳ תיבות, **שמע ישראל** ה׳, ואילו המלאכים אומרים אחרי ג׳ תיבות, **קדוש קדוש קדוש** ה׳. ומקשינן שם הא גם המלאכים אומרים אחרי ב׳ תיבות, **ברוך כבוד** ה׳. ומתרצינן דרק לאחר שנתנה רשות לומר אחרי ג׳, הותר גם אח״ז לומר גם אחר ב׳ תיבות. וא״כ הכל מיושב: יעקב אמר אני אשלח אותך רק אם ברכתני ברכת כהנים. אומר לו המלאך, אני מלאך! ובברכת כהנים ה׳ נמצא בתיבה השניה, א״כ המלאך לא יכול לברך, ואם תרצה לומר שכבר ניתנה לו רשות, התשובה היא, אומר המלאך, רק כעת ניתנה לי רשות לומר פעם ראשונה קדוש, א״כ אני לא יכול לברך אותך. רבי יונתן איבשיץ.

לב לב. ויזרח לו השמש. וברש״י שהשמש מיהרה לזרוח בשבילו. ובטעם שהשמש מיהרה לזרוח בשביל יעקב, י״ל ע״פ הילקוט שמעוני שהשמש והירח כל יום טובלים עצמם בערב בנהר של אש, והטעם בזה כותב השל״ה משום שהאומות עובדים אותם כל היום ובערב מקיימים השמש והירח בעצמם פסילי אלוהיהם תשרפו באש. והנה נפסק בשו״ע יוד קנה ב שאסור להתרפאות מדבר שעבדו בו ע״ז, וא״כ איך יעקב יוכל להירפא מהשמש בבוקר, הרי מנהג האומות להשתחוות לשמש מיד בזריחה? ע״כ הקב״ה הקדים לו את הזריחה כדי שיוכל להרפאות ממנה. רבי שאול קנצלבוגן.

לג ג. וישתחו ארצה שבע פעמים. החיד״א (בספרו ראש דוד פרשת במדבר) הביא כשהמן אמר לאחשורוש ישנו עם אחד מפוזר ומפורד בין העמים הוא בא לומר לאחשורוש שהעם הזה צריך להיות בטל ברוב וא״כ צריך לבטל אותם, ולפי האמת זה לא טענה כי כתוב שכשירדו למצרים הם היו 69 ונכנס עימם הקב״ה ונעשו 70 והרי הקב״ה לא בטל ברוב. אבל הגמ׳ בב״ב קכג אומרת שהיו 69 ויוכבד נולדה בין החומות ונהיו 70 ולפי״ז חוזרת טענת המן כי ה׳ לא איתם. והנה ביאור פלוגתת חז״ל אי יוכבד מצטרפת ל- 70 או לא י״ל דנחלקו האם עובר ירך אמו ואז לא מצטרפת וצריך להקב״ה או עובר לאו ירך אמו ואז כן מצטרפת ולא צריך את הצירוף של הקב״ה. והנה המן טען למה אתה לא כורע ומשתחווה הלא סבא שלך בנימין השתחווה לי דהרי מרדכי היה מזרע בנימין ורחל השתחוותה לעשיו כשבנימין היה עובר. מה ענה מרדכי עובר ירך אמו וא״כ לא נחשב שבנימין השתחווה, ולכן כעת כשראה המן שאין מרדכי כורע ומשתחווה לו נולדה לו הטענה ישנו עם אחד מפורד ואז הוא צריך להתבטל ברוב כי מרדכי חידש לו שעובר לאו ירך אמו א״כ הקב״ה לא היה עמכם א״כ אתם יכולים להתבטל. ויש להוסיף דמצינו בחולין המן מהתורה מניין המין העץ. והנה חווה טענה שיכלה לאכול מעץ הדעת כי הציווי היה לאדם ולא לחווה ואם נאמר שעובר לאו ירך אמו אין עליה איסור כי לא נצטוותה. ולמעשה זה לא טענה כי ה׳ הזהיר מעץ הדעת לא תאכל והוא אכל מהפרי ונענש כי כל היוצא מהעץ דינו כעץ וא״כ גם חווה נאסרת בעץ כי היא יצאה מאדם. וזהו הרמז המן מהתורה מניין היכן רמוז המעשה דהמן ומרדכי אם עובר ירך אמו או לא, המין העץ.

לג ד. ויפול על צוואריו וישקהו ויבכו. וברש״י הלכה היא בידוע שעשיו שונא ליעקב. רבי יונתן איבשיץ מעיר ע״ז, זה שעשיו שונא ליעקב אנחנו יודעים מצוין, והם דואגים להזכיר לנו זאת מידי פעם. אבל מה זה **הלכה** - איזו הלכה יש כאן? וי״ל ע״פ שו״ע יו״ד פח ב דשניים המכירים זה את זה אסורים לאכול בשר וחלב באותו שולחן, שמא מתוך קירבה יערבבו. אבל ישראל וגוי מותר תמיד ואין חשש שיערבבו, כי הלכה היא עשיו שונא ליעקב, הנה לנו ההלכה.

לג י. על כן ראיתי פניך כראות פני אלוקים ותרצני. היתכן לומר שפני לבן הם כפני אלוקים? אומר רבי יונתן איבשיץ, שיעקב לא הסתכל על עשיו כי הוא רשע (וזה הרי אחד הטעמים שי״א כי יצחק התעוור בגללם, כי הסתכל בפני עשיו). וזה מה שאמר יעקב ראיתי פניך כראות פני אלוקים. כמו שאסור להסתכל על אלוקים דכת׳ כי לא יראני האדם וחי, ה״ה פניך.

לד ד. ויאמר יעקב אל שמעון ולוי עכרתם אותי להבאישני וכו׳ ונשמדתי אני וביתי. יש להקשות למה כשנקט עכירה נקט רק את עצמו, ואילו ונשמדתי צירף גם את ביתו לעניין וי״ל, אומר רבי נתן גשטטנר, הנה הרמב״ם כתב שהטעם שכל העיר שכם נתחייבו מיתה משום שהיה עליהם לדון את שכם וחמור ולא דנו ובני נח מצווים על הדינים. והנה הרידב״ז על הרמב״ם שם הביא את קושיית הרמב״ן דלפי״ז מה יעקב כעס? ותירץ ע״כ הרידב״ז שיעקב ס״ל שגם קודם מתן תורה יש את הדין שגר שנתגייר כקטן שנולד דמי, ולכך הם כישראל ולא חייבים מיתה, משא״כ בני יעקב טענו שהחידוש שגר שנתגייר כקטן שנולד נהיה רק לאחר מתן תורה. והנה בפרשת דרכים כתב שהטעם שיעקב נשא ב׳ אחיות משום שהם התגיירו והם כקטן שנולד וממילא לא היו ב׳ אחיות, והנה כעת שבני יעקב הורגים את עיר שכם סימן שס״ל דל״ש כקטן שנולד, א״כ עכרתם אותי להבאשיני שעברתי על איסור ב׳ אחיות, אבל ההשמדה הוא גם על ב״ב.

שני בני יעקב וכו׳ ויהרגו כל זכר. ואת חמור ושכם בנו הרגו לפי חרב. יש להקשות הא עיקר החטא נעשה ע״י שכם וחמור, וא״כ מה הטעם הרגו קודם את כל העיר ורק אח״כ את שכם וחמור. וי״ל ע״פ הרמב״ם מלכים פ״ט היד שכתב שם בטעם שהרגו את כל בני העיר, כי חטאם היה משום שבני נח מצווים על הדינים והיה על בני העיר לדון את שכם וחמור ע״ז שגזלו את דינה, ומזה שלא עשו את זה נתחייבו מיתה, ע״כ דברי הרמב״ם. וא״כ י״ל, אומר רבי ברוך דב פוברסקי בספרו בד קודש, שכיוון שכל חיובם הוא על זה שהם לא דנו, אז הם חייבים רק כל עוד הם יכולים לדון ולא דנים, ואם יהרגו את שכם וחמור לפני כל העיר, אזי הם לא יוכלו לדון, וממילא יפטרו ממיתה. לכן הרגו קודם את כל העיר ורק אח״כ את שכם וחמור.

שם. ויהרגו כל זכר ואת חמור ושכם הרגו לפי חרב. הטעם שרק חמור ושכם נהרגו לפי חרב ואצל כולם לא נכתב לפי חרב. י״ל ששכם וחמור נתחייבו מיתה על גזילת דינה, והדין הוא שבן נח נהרג בסייף כשעובר בקום ועשה על אחת מז׳ מצוות ב״נ (רמב״ם שם). אך בלא״ה אין נהרגין בסייף למרות שיש עונש מיתה. וא״כ כל אנשי העיר שנענשו רק על זה שלא דנו את שכם וחמור ולא קיימו הדין לדון את שכם וחמור, אין דין להורגם בסייף ולכן לא נכתב איך הרגום (ע״פ חת״ס ח״ו סימן יד). חבצלת השרון.

לד כה כז. ויקחו שני בני יעקב שמעון ולוי וגו׳. בני יעקב באו על החללים ויבוזו. יש לעיין מדוע שמעון ולוי לבד הרגו את בני שכם ואילו שאר השבטים לא נטלו חרבם (בהשראת אביהם כמבואר בהמשך שיעקב טען לפניהם על שעשו זאת), ואילו בביזה השתתפו שאר השבטים. וי״ל ששמעון ולוי טענו שאין הם גרים כלל כי התגיירו רק בשביל לשאת את דינה, ואילו יעקב טען שהן אולי הם גרים באמת. ולכן לאחר ששמעון ולוי הרגו אותם, שאר בני יעקב השתתפו בביזה משום שהם אחזו כמו יעקב אביהם שטען שאולי הם גרים באמת וממילא אפשר לבזוז משום שגר אין לו יורשים. חתם סופר.

לה א. ויאמר אלוקים אל יעקב קום עלה בית קל וכו׳ ועשה שם מזבח לקל הנראה אליך בברחך מפני עשו אחיך. יש לעיין מה הטעם כתב את הסיבה שצריך לעשות מזבח בברחך מפני עשו אחיך. ועוד שרש״י במקום כותב שיעקב איחר את נדרו, וצ״ע הרי יעקב התחייב להביא את הנדר כשישוב בשלום אל בית אביו כמו שאמר במפורש ושבתי בשלום אל בית אבי, ועדיין לא בא לבית אביו? וי״ל, אומר הפרשת דרכים דרוש ג, שכוונת יעקב היתה שחיוב הקרבן שלו יהיה כשישוב בשלום וינצל מעשיו. ומעשיו הוא כבר ניצל, ולכן אמר הכתוב ועשה שם מזבח וגו׳ בברחך מפני עשיו אחיך, משום שההצלה מעשיו זו סיבה מספקת להביא קרבן, אף שאל בית אביו עדיין לא הגיע, אבל ההגעה לבית אביו היא לא הסיבה העיקרית להביא הקרבן, ולכן הוא ג״כ נענש.

לה ב-ג. ויאמר יעקב וגו׳ הסירו את אלוהי הנכר ונקומה ונעלה. מדוע רק עכשיו כשבא ללכת נזכר לומר הסירו אלוהי הנכר וי״א זאת בזמן שהביאו את השלל? וי״ל שרק כעת זה נודע לו, כי באו לעלות ולא הצליחו, כעניין שאמרו בהמתן של צדיקים אין הקב״ה מביא תקלה ע״י ואז נודע לו כיוון שלא זזו בגלל שיש עליהם ע״ז, ולכן אמר הסירו וכו׳ ואז נקומה ונעלה, וכנכתב בהמשך ויתנו אל יעקב את כל אלוהי הנכר ויסעו. ישמח משה.

לו יב. ותמנע היתה פילגש לאליפז וכו׳. הגמ׳ בסנהדרין צט: מספרת על מנשה בן חזקיהו שהיה רשע והיה מקנטר על דברי התורה ואמר, לא היה לו למשה לכתוב ואחות לוטן תמנע, ותמנע היתה פילגש לאליפז וכו׳. ומתרצת הגמ׳ דתמנע בת מלכים היתה, והיא רצתה להתגייר ולא קיבלוה, אמרה מוטב להיות שפחה לאומה זו ולא גבירה לאומה אחרת. א״כ יש תועלת במה שכתבה התורה. וקשה, הא בכל פרק לו׳ נמנים עשרות שמות ואלופים ולמה לא הקשה מנשה על שאר הפסוקים שאין בהם שום נפק״מ? ומתרץ המהרי״ל דיסקין שאת פסוקי האלופים כולם צריך להלכה ואינם מיותרים, שהרי אדומי עד דור שלישי אסור בקהל, ומדור שלישי מותר. לכן הוצרך לספר סדר בני אדום שנדע מתי הם מותרים בקהל. משא״כ בתמנע שיצא ממנה רק עמלק, כדכתיב ותלד לאליפז את עמלק, ועמלק אסור בקהל, א״כ אין שום נפק״מ בזה שכתבו אותו.

לה יז. ויהי בהקשותה בלדתה ותאמר לה המילדת אל תראי כי גם זה לך בן. וקשה מה אמור להרגיע אותה שזה בן? וי״ל שהפחד שלה היה ממה שאמרה בשעתו ליעקב הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי, ז״א שאם יהיו לה בנים לא תמות, ואם לא אז תמות, וכאן פחדה שהולכת למות, א״ל המילדת לא תמותי בגלל הקללה שלך, כי כעת הקללה בטלה כי יש לך בנים, וקללתך היתה רק אם לא יהיו לך בנים. אמרי שפר.

לו לט. מטרד בת מי זהב. אומרים בדרך צחות, מכאן שכל הטרדות שיש לאדם בא מהזהב, היינו מרדיפה אחר הזהב. ומרבה נכסים מרבה דאגה.

להתרחק מהגויים ומחבר רע: הצליני נא מיד אחי מיד עשו. ידוע ביאורו הנפלא של הבית הלוי למה נכפל מיד אחי וגם מיד עשו, שיאמר מיד עשו? אומר הבית הלוי ביאור נפלא כשיעקב שמע שעשו בא לקראתו, פחד יעקב שמא הוא בא לקראתו כדי להורגו, ואז הסכנה היא גשמית שיהרגנו. ועוד פחד יעקב, שמא עשו בא להתפייס איתו, ורוצה לישב עמו בשלוה באהבה ואחוה כשני אחים, ואז הסכנה היא רוחנית, שעל ידי זה שיתחבר אליו באהבה ואחוה, יוכל להשפיע על בני משפחתו של יעקב, להרחיקם מאמונת השם ולדרדר אותם ברוחניות, ועל שתי הסכנות הללו התפלל יעקב ואמר מיד אחי מיד עשו. שאיננו רוצה בו לא לאח ולא לעשו, וביקש שיציל משני הידים הללו. וכתב הנצי"ב שעשו נפרד מיעקב ברוגז מעט, בלי נשיקה, לפי שהרגיש, שיעקב אינו רוצה בנוכחותו, ודוחה אותו בטענות של מה בכך. ואומר הבית הלוי, כי הסכנה הגדולה יותר, היא הסכנה מפני אהבתו של עשו. לכן הקדים יעקב בתפילתו ואמר מיד אחי כיון שידע שסכנת ההתקרבות של האח הרשע, גדולה יותר מהסכנה של ההריגה, וכמו שאמרו חז"ל גדול המחטיאו יותר מההורגו.

וגדולי הדורות כבר המליצו על זה משל: פעם התווכחו השמש והרוח מי כוחו יותר גדול, השמש טענה שכוחה גדול יען כי כל הארץ תתמלא אורה מזריחתה, ואין נסתר מחמתה. לא כן, ענתה הרוח, כוח גבורתי גדול ממך, יען כי מלפני יחתו כל יושבי תבל, לפני יכרעו ברך כל עצי יער, בגערתי יחרבו ימים ונהרות, ולכן לי ראוי השבח והתהילה. לאחר ויכוח נוקב עבר במקום איש אם כן אפוא משיבה השמש, עתה תראי את כוחי, כי אני אעשה את אשר לא תוכלי את לעשות. עוד הדברים בפי השמש, והנה על פני הכיכר איש לבוש בגדים, ויהי כראות הרוח את האיש נענתה ואמרה: לא אתווכח איתך עוד, אם רצונך לעמוד על גבורתי, נערוך מבחן, מי משנינו יוכל להפשיט את בגדי האיש ההולך לפנינו, הרוח היתה הראשונה לנסיון, הרוח התחילה לנשב בחזקה להעביר ולהפשיט את בגדי האיש הנוסע, אכן האיש בהרגישו את נשיבת הרוח, החזיק בבגדיו והצמידם אליו, ועליהם הלביש בגד חם, הרוח התגברה יותר ויותר, והאיש הוציא עוד בגד חם ולבשו להגן עליו מן הקרירות. עברה שעה ושעתים, והרוח נושבת ברעש, ובכוח גדול, והקור מתגבר, האיש המשיך להתכרבל באדרתו, ויכסה ידיו ורגליו. הרוח הוסיפה עוד יותר לנשב בסערה, וניסתה להילחם כל היום באיש הזה בגבורה, אכן לשוא היה כל עמלה, כי כמה שהתאמצה ביתר שאת ויתר עוז להפשיט את בגדיו, עוד יותר הוסיף האיש להתעטף בבגדיו החמים ולהדק אותם לבשרו, וכל כמה שניסתה הרוח לראות את האיש הנוסע ללא בגדיו לא פעלה מאומה. ויהי בעלות המנחה ותהתל השמש ברוח לאמור: הנשבת בכל כוחך? האם עשית חיל בעמלך? השיבה הרוח: ידעתי כי במבחן הזה נכשלתי, אך אראה נא אותך עושה הדבר הגדול הזה, הן השיבה השמש אנכי אעשה. השמש התחילה לצאת ולזרוח כבראשונה בחום בשקט בשקט. לא בקולות, לא בברקים, ולא ברעמים, וגם לא ברעש, השמש שלחה את קרניה על פני הארץ, אט אט החלו הטמפרטורות לעלות ואגלי זיעה ניגרו על פניו של האיש, פתח האיש כפתור עליון, ובשהחום התעצם פתח עוד כפתור, ועוד כפתור, עד שלאחר דקות ספורות כאשר החל כל גופו נוטף זיעה הפשיט מעליו עוד בגד ועוד בגד, עד שהוצג כמעט ערום. מה תאמרי עתה אמרה השמש לרוח, למי משנינו מתאים יותר התפארת? הודתה הרוח לשמש כי במבחן הזה היא ניצחה אותה.

הנמשל הוא: שכך הוא בכל שנות הגלות של ישראל בין האומות, מיום שנולדה האומה הישראלית נצרר רוח שנאה בלב העמים על ישראל, תמיד הם חושבים מחשבות ומתייעצים איך להפשיט מעל ישראל את אדרת האמונה. הם באים על ישראל בהנהגתם עמהם בשני אופנים, פעמים באים עליהם בכוח הרוח, אנטישמיות גואה, שנאה לכל מי שבשם ישראל יכונה, רדיפות ושמד, גזירות שונות ומשונות, שחיטות, מסעי צלב, אינקוויזיציה, כבשני אושוויץ, ובכדי לשמר את המצוות צריכים היו להסתתר במערות ובמחילות בבונקרים וכו' בעת ההיא לא יפיל ישראל מתורתו אף כחוט השערה, הוא מתחזק בכל כוחו, ומתעטף בלבוש אמונתו, גוו יתן למכים, ולחייו למורטים, והוא באחד ולא ישיבנו, ומוסר עצמו למען ה' ותורתו. וכך לא עלה בידם של כל אותם רשעים נבזים, שרדפו את עם ישראל להפשיט מהם את אדרת האמונה, ועם ישראל נאמן לאלוקיו, נאמן לתורתו ויהדותו, שמר מכל משמר על הגחלת שלא תיכבה חלילה, ובמסירות נפש עילאית נשאר איתן ומכורבל באדרת האמונה עד יעבור זעם. ופעמים באים העמים על ישראל בכוח השמש, מראים להם פנים של חיבה ואהבה, אבל זה מעורב ברעל וארס נורא, להמשיך לבם של ישראל אליהם ולפשוט מהם את לבושי אדרת אמונתם, בעת ההיא סכנה מרחפת על ראשי עם קדוש, שלא יתרחקו מדתם, הרבה יותר מעת הרוח. כאשר החלו מדברים איתם בחום ובלבביות, כשמש חמה ומלטפת כאשר החלו מקרבים את עם ישראל, ונתנו בידם אפשרות להשתלב בחיי היום יום, זה גרם לחלק מעם ישראל לפשוט את אדרתו, אדרת האמונה מעליו. זהו כחה של השמש, ומה שעשתה השמש לא הצליחה הרוח לעשות. כך גם יעקב. פחד מהשמש של עשו, מקרבתו, ומאהבה שהוא מראה כלפיו.

לפני כמאתיים שנה בתקופת המלחמה הגדולה שהתנהלה בין נפוליאון הצרפתי נגד הצאר הרוסי ניקולאי. היתה מחלוקת בין גדולי ישראל במי לצדד ועל מי להתפלל שינצח במערכה זו. היו שציידדו בנפוליאון מלך צרפת מכיון שהוא יתן חירות ודרור ליהודים כי הוא דגל במתן שוויון זכויות אזרחיות חברתיות ומדיניות לציבור, שלא נהנה מיתרונות ומזכויות אלה קודם לכן. לעומתו, הצאר הרוסי ניקולאי, היה ידוע כדיקטטור, מדכא ורומס ברגל גסה ובמגפי שלטונו כל ניסיון של חירות וחופש דת. הבעל התניא ורבי נפתלי מראפשיץ התפללו שיצילח הצאר ניקולאי, ואף שהוא משתעבד ביהודים, הרי זה טוב ביותר לצורך שמירת תורה ומצוות, כי על ידי החירות שיתן נאפוליון לישובי הארץ, עלול להיות ככל הגוים בית ישראל. אולם כאשר עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב, ישארו באמונתם, ומתוך הלחץ והדחק, ישעבדו את לבן לאביהן שבשמים. ולמעשה ניצח הקיסר הרוסי כי במרומים הסכימו שהחירות מסוכנת מהשעבוד. בתקופת שלטונו הוקם מוסד הקנטוניסטים שהיה כינוי כולל למוסד אשר הונהג ברוסיה הצארית שילוב כפוי של ילדים בצבא ובתקופת הצאר הרוסי ניקולאי הראשון, החלו השלטונות לגייס באופן כפוי גם ילדי יהודים במסגרת מוסד הקנטוניסטים, החיילים היהודים שגויסו באופן זה לצבא הצאר, הוטבלו לנצרות בעל כרחם. בגמר השירות הצבאי שכחו מרבית החיילים את יהדותם, אך היו גם כאלו שנשארו נאמנים ליהדות, החיילים המשוחררים זכו להטבות שיהודים לא זכו בדרך כלל, כמו לגור בערים מחוץ לתחום המושב, ואכן היו ממייסדי קהילות יהודיות חדשות, מחוץ לתחום המושב. למשל קהילת חארקוב. ולמרבה הפלא: למרות מעלליו של הצאר ניקולאי, רבים מגדולי ישראל דוקא צידדו בו ולא בנפוליאון, זאת משום שחשבו כי נצחונו של נפוליאון הצרפתי אולי יביא למתן שוויון זכויות אזרחיות חברתיות ומדיניות גם ליהודים, אבל זה עצמו יחשוף את היהודים לרוח הכפירה לליברליזים ובכך יתרחקו מהתורה ויביא להתבוללות נוראה, לכן היה עדיף שהצאר הרוסי יגבר על נפוליאון, שאולי יביא לשעבוד הגוף אבל זה עדיף מאשר נפוליאון שיביא לשמד רוחני של עם ישראל.

סיפר הרב פינקוס פעם דרשתי לפני יהודים חילוניים גמורים. אמרתי להם: אראה לכם פטנט כיצד ניתן לעשות מכולכם שומרי שבת, ותאמרו אם אני צודק או לא. מה אתה מתכוון? הם שאלו, ואני הסברתי: אם אסביר לכם בטוב טעם ודעת מדוע צריכים לשמור שבת כמה נעימות מונחת בשבת וכו' אתם לא תשמרו שבת, גם אם אוכיח להם שישנו גן עדן וישנו גהינם גם אז לא תשמרו שבת. אבל אם יבוא איזה מושל ערבי וישתלט על המדינה ויכריז שכל מי ששומר שבת יהרג, כלומר יכוף אתכם לחלל שבת כולכם תתחילו לשמור שבת האם זה נכון או לא? אמרו כן נכון, בזה אנו מודים, אם יכפו עלינו לעבור על איסור תורה נעשה הפוך.

וביותר אנחנו צריכים להתרחק מהאלו המתימרים להנהיג אותנו, הגאון מוילנא אומר על מה שיעקב חילק את משפחתו לכמה מחנות זה מרמז על זמן הגאולה העתידה, על דורנו, עיקבתא דמשיחא, שבזמן זה יהיו מנהיגי עם ישראל בחינת נשמות הערב רב הם יהיו יהודים מתוכינו, שיתלבשו בהם נשמות הערב רב, הם ינהיגו את עם ישראל, בעוד שבדורות קודמים ההנהגה בעם ישראל היתה של התורה של חכמי ישראל, אבל בעת הזאת ינהיגו את עם ישראל נשמות הערב רב, והם קרויים בתורה, בפרשתינו השפחות וילדיהם ראשונה מה זה בחינת השפחות? שפחה היא לא נשואה בהרי את מקודשת, כי היא שפחה. וזה מרמז על אלו שעזבו את רוח ישראל סבא, ולמה נקראים ערב רב? אומר הגאון מוילנא: מפני שאלו בני עירבוביא. העירבוביא מצויה בראשם ובליבם, אינם דבוקים בה' אמת, משה אמת ותורתו אמת ונקראו ערב רב. הם יהיו מנהיגי ישראל, מעורבבים ומבולבלים מבחינת רוחנית, הם יהיו ראשונה בראשות עם ישראל. עושים את כל העבירות. ואח"כ אומר הגאון מוילנא: לאה וילדיה אחרונים לאה מסמל את המון בני ישראל, כי השבטים יצאו ממנה, שילכו אחריהם, כולם ילכו קדימה, עדר, נוהים אחריהם, אחרי מי? אחרי בני השפחות. ואח"כ את רחל ויוסף אחרונים בדיוטא התחתונה יהיו התלמידי חכמים שבדור, אשר כרחל ויוסף ניצבים אחרונים. הצדיקים, החרדים, הם יהיו שפלים יותר מכל, אחרונים בחשיבותם, כולם ימאסו בהם. ומובא בכתבי האר"י ז"ל (שער הפסוקים פרשת שמות) כי נשמות הערב רב נמצאים בכל הדורות, והם הם עזי פנים שבדור הקמים על ה' ועל משיחו, ובגללם סובלים ישראל נסיונות קשים ומרים, והם מהנשמות שנפלו בתוך הקליפות בחטא אדם הראשון, ונתגלגלו בדור המבול והפלגה וסדום, ולא זכו לבא על תיקונם בגלות מצרים, והם מצירים לבני ישראל הכשרים בכל דורות הגלות, עד הקץ, שאז יהיה הצירוף והבירור האמיתי והתיקון השלם, וכל אלו שיזכו יתבררו ויצטרפו ויזכו עם בני ישראל הכשרים, ואותם שלא יזכו, יכלו ויתבטלו מן העולם, כידוע שרבי אלחנן וסרמן מעיד ששמע מהחפץ חיים שהתבטא על אותם יהודים רשעים שמסיתים ומדיחים ולוחמים נגד שמירת התורה ומצוות בזה הלשון: אצלי ברור שהם מזרע עמלק, ואין בן דוד בא עד שימחו מן העולם. (קובץ מאמרים ואגרות ח"א עמודים ר"ב ר"ס). פעם התבטא החזון איש על מערכת היחסיים של היהדות החרדית עם היהדות החילונית במדינת ישראל תחת שלטון יהודי כך: אין אני חושש מפני גזירות שתגזור עלינו הממשלה החילונית, אנו רגילים לכגון אלה ויכולנו להם יש לנו כבר 2000 שנה התמודדויות עם עַשָׁוִיות, עם גזירות רבות, ויכולנו להם אבל חושש אני שמא תֵּעָרֵב המדינה החילונית לחיכם של שומרי התורה, וכאן תהיה ההתדרדרות איני חושש מבחינת העֲשָׂו שבעמנו, שבתוכנו, אבל אני חושש מבחינת האָחֲי שבקרבנו. וכך היה אומר הרב שך: אומרים כי אם קשה לגנוב ממישהו את כספו, אזי עושים איתו שותפות, אדם שומר על כספו מפני גנבים, אבל לא מפני שותפים, ולבסוף השותף מרוקן לו את כל כספו. אומר הרב שך: מחברים אין נזהרים ואין עומדים על המשמר משונאים אני נזהר, אבל מחברי, אינני חושש. וזאת למדנו מפרשתינו להיזהר מאוד מהגלות של אָחִי, יותר מהגלות של עֲשָׂו. והנה למרות כל האמור, רואים אנו כי במערכת היחסים של היהדות החרדית עם השלטון במדינת ישראל בעיקבתא דמשיחא, העדיפו גדולי ישראל לתמוך באלו שהפגינו כלפינו בחינת אחי ולא עם אלו שהיו מזוהים יותר עם בחינת עשו ביחסיו לתורת ישראל. ולכאורה זה לא מובן, הרי הבחינת אחי יותר מסוכנת, מבחינת עשו, וביאר הרב מבריסק שבאמת אלו ואלו אינם חפצים בנו בלשון המעטה, ומדוע בכל זאת העדפנו את ה"אָחִי". אומר הרב מבריסק שתי המחנות הינן מחנות המבקשות לרצות את נשמת עם ישראל בעקבתא דמשיחא, אלו רוצחים את נשמתם ישראל ואלה אוכלים את נשמתם ישראל, אלו ואלו מזיקים, ואם כן אוי לי מיוצרי ואוי לי מיצרי זה לא טוב וזה לא טוב, בכל זאת אלו יותר טובים כי זה נותן לנו אפשרות לנשום בינתיים, ולחפש עצות ודרכים איך להנצל מידם. אבל יש להיזהר מאוד לא להתחבר איתם, וכל ההתחברות היא רק כדי לתת לנו קצת אויר, קצת לנשום, כדי לדעת איך לכלכל את עצמנו, אבל עם כת הנוקטים בשיטת 'עשו' הם רוצים מיד לסגור את הישיבות, מיד לקצץ לעולם התורה, מיד לגייס בנות, הם יחסלו אותנו בין רגע, חלילה. ומסיים הרב מבריסק: העצה היעוצה לנו, כשאנחנו צריכים להתמודד בעקבתא דמשיחא בגלות של יהודים בין יהודים, העצה היחידה היא להתחזק ללמוד את התורה הקדושה וע"י זה יעזור ה' שנפרוק גם צרה זו מעלינו וירווח לנו, נשתחרר מעוֹל של אלה ומעוֹל של אלה, כי כולם הכזיבו, כי רק זכות התורה היא סם החיים לפרוק את עול הגלות מעלינו, ולקרב את גאולתנו. **מתוך דברי חיים לרבי יוסף חיים אליהו שליט"א.**

ויש להוסיף דהנה ידוע עד כמה הקפיד הגרי"ז בחינוך הבנים, שלא להתחבר לחברים רעים חלילה, וכמה היה עוקב אחר ילדיו על כך באופן אישי, כשהוא שלח את ילדיו ללמוד בבית מדרש מחוץ לבית, הוא ידע בדיוק ובפרוטרוט את כל מעשיהם. גם על בנותיו הוא היה עוקב תמידין כסדרן, כאשר עלה לארץ והתגורר בירושלים, לקח עבור הבנות הקטנות מורה פרטית, נערה מצוינת וירי"ש, מהמשפחות המיוחסות בירושלים, כדי שהיא תלמד את הבנות תנ"ך וכן עוד דברים וסיפרה אותה מלמדת, כי היא זוכרת שבפעמים הראשונות שבאה ללמד, ראתה מבעד לדלת את הגרי"ז, מסתובב ליד פתח החדר כשהוא מעוטר בטלית ותפילין, ומקשיב לדבריה, ולתוכן הדברים אותם היא מלמדת את בנותיו. ואף היה אף מדקדק מאוד על חברותיהן של בנותיו, שיהיו מבתים יראי שמים דווקא. הוא התיר לבנותיו להתחבר רק עם שתי בנותיו של רבי עמרם בלוי ובתו של רבי מתתיהו דיוויס זצ"ל וגם עם בנותיו של רבי שמחה שפירא. אם בדורות הקודמים היה צריך כ"כ להיזהר מחברים רעים, על אחת כמה וכמה בדורנו כאשר הרחוב פרוץ ביותר, ומכל עבר עומד היצר לארוב את נפשות ישראל, כמה מוטלת החובה על כל הורה והורה לעקוב בשבע חקירות ובשבע בדיקות אחר תהלוכותיהם של הילדים, היכן הם נמצאים ועם מי הם מתחברים, ולא להרפות חלילה מכך, כי אחרת חלילה ניתן לאבד את הרכוש היקר לנו מכל והם הילדים, וחלילה שלא להיות בבחינת 'הצופע על לשעבר' ה' ירחם. ורבי מיכל יהודה ליפקוביץ היה אומר על כל הורה לדעת שלא די בזה ששולח את ילדיו לחיידר טוב או לבית ספר טוב, אלא עליו לשים לב ולהשגיח על קשרי החברות של ילדיו, ולהשגיח שלא יתחברו כלל עם חברים שאינם הגונים כל כך, שהרבה שכנים הרעים עושים ועל ההורה לדאוג שידבקו רק בחבר טוב שאפשר לקבל ממנו השפעה לטובה. כי השפעת החברים על ידי דיבוריהם ועסקיהם רב הוא מאוד הן לטוב והן למוטב ח"ו, ולכן יש גם להשתדל למעט עד כמה שאפשר את הסתובבות הילדים ברחובה של עיר עם חבריהם מחוץ לשעות הלימודים, כדי שתהא עין ההורים פקוחה עליהם בשעות אלו. ומפני שאי אפשר להשאיר הילדים בלא חברה מבני גילם, עדיף שמסגרת משחקיהם, או לימודם עם חבריהם, יהיה הכל בתוך הבית. כשהיה נכנס נער בר מצוה היו רואים אותו כאילו הוא מתפנה מהכל ולא מסתפק בזה שנתן לו ברכה, אלא היה מוסיף ונותן לו הדרכה בחיים והיה אומר: אם ברצונך להצליח עליך להתרחק מחברים רעים, ולהידבק רק בחברים טובים. חבר רע יכול לקלקל השפעה טובה של שנים. ילד יכול לגדול בבית טוב, עם הורים טובים ומחנכים אותו בדרך הטובה, יש לו מחנכים טובים ומצויינים, אבל אם יש לו חבר רע הוא יכול לקלקל לו את כל ההשפעה הטובה ואז הילד רח"ל מתדרדר. והיה מוסיף: הרבה הרבה מהבעיות שאני רואה ושומע על ילדים שיצאו לתרבות רעה רח"ל, הכל התחיל עם חבר רע.

רבי הלל ויטקניד החליט לתקוע יתד בבני ברק ויחד עם חתנו רבי מרדכי מן הוא קנה מגרש בבני ברק על מנת להקים עליו ישיבה לאחר תקופה מקניית המגרש פגש את רבי הלל יהודי אחד ואמר לו שמעת שכבודו קנה מגרש כאן בבני ברק על מנת להקים עליו ישיבה ברצוני להודיע לכבודו שמצדו האחד של המגרש ממוקם מוסד שאינו הולך ברוח התורה ושם כבודו יקים את הישיבה. מיד הוא הלך לשאול

את הגדולים. הוא הלך לרב מפונביז' לרבי יחזקאל לוינשטין ולגר"ז ושלושתם אמרו תברחו מזה כבורח מן האש. כמובן שהוא מכר מיד את המגרש וקנה מגרש אחר איפה שהיום מתנוססת לתפארה ישיבת בית הלל ברחוב דמשק אליעזר. **על רבי** צבי הירש שפירא שהיה מפורסם בקדושתו ובצדקותו מסופר, פעם אחת בערב שבת אחר הצהריים הבחין הרב שבנו משחק בחצר בחוץ עם אחד מילדי השכנים ופחד שמא ילמד מילד זה דברים לא טובים,

ידיעות חשובות וכן דברים מגדולי ישראל ערוך בדרך של שו"ת

שאלה: אדם העובד בעבודה שאינו מסוגל להמשיך בה משום שבעל הבית מאוד תקיף ומלחיץ ומאוד לא נעים לעבוד שם, האם ראוי שיתפטר מיד או שיחכה עד שימצא עבודה אחרת? **תשובה:** רבי חיים קניבסקי היה אומר תמיד שלעזוב עבודה ולהישאר בבית זה יותר גרוע מכל הצקה של לחץ וכדו', ולכן כל עוד אין עבודה אחרת הוא מורה שלא לעזוב. וידוע שהרב שטינמן על כזה מקרה הביא את דברי האור החיים בפרשתנו לו כז. שהאוצר של יסורים זה אוצר טוב וניצחי שלא כדאי לפספס אותו, וע"ז נאמר שובי אל גבירתך והתעני תחת ידה. ולכן אל ישמע לאלו היועצים לו לעזוב את העבודה גם לפני שמצא כבר מקום חילופי. עוד דבר צריך לזכור שאת אשר יאהב ה' יוכיח. והיסורים מורים על אהבת ה'. כמובן שיש מקרים יוצאי דופן, עכ"פ לא להזדרז לעזוב.

שאלה: בחנוכה יש הנוהגים בישיבות להחליף חברותא, האם זו הנהגה ראויה? **תשובה:** וודאי שחברותא באופן שלא מתאימים בכלל יחליף. אבל באופן נורמלי אם מסתדרים ביחד עדיף להמשיך ולא להחליף כלל, ובישיבת פונביז' פעם החליפו חברותות בחנוכה והרב שך ביטל את כל החברותות החדשות. רבי גרשון אדלשטין.

שאלה: מהי כוחה של החזקת התורה? **תשובה:** כתוב בפרשתנו: וירא כי לא יכול לו ויגע בכף ירכו ותקע כף ירך יעקב בהאבקו עמו. אומר הזוהר הקדוש שכשראה שרו של עשו שאינו יכול לפגוע בתורתו של יעקב החליט להחליש כוחם של אלו התומכים בלומדי התורה, כי כשלא ימצא מי שיתמוך בלומדי תורה אז לא יהיה קול יעקב ויהיו הידים ידי עשו. וכידוע עד ימינו אנו הסטרא אחרא מנסה את כוחו בכל דרך שהיא שהגבירים ושאר עמך בית ישראל לא יתמכו בתורה כראוי, וכידוע הפוסקים כותבים שמצות החזקת התורה קודמת לכל הצדקות. רבים סבורים שמצות החזקת תורה נוגעת רק לגבירים. אבל האמת היא שזה נוגע לכל אחד ואחד, שצריך לתמוך ככל יכולתו בכוללים וישיבות ושאר מוסדות המרבים תורה בעם ישראל, אם בתרומה חד פעמית ואם בהוראת קבע כל אחד כפי יכלתו. וכמו כן תמיכה בת"ח השוקד על תלמודו הרי היא ג"כ בכלל החזקת תורה שכן על ידי כך הוא נשאר בהיכלי התורה ואינו יוצא לעבוד לפרנסתו. וכעי"ז כתב החפץ חיים בספר חומת הדת והוסיף שם: וטעם הדבר שגלוי לפני כבודו יתי שאם לא ימצאו ח"ו מחזיקי התורה ממילא יתמוטט הדת כולו. ורצה שיהיה לכל ישראל חלק בקדושת התורה.

שאלה: מה הדבר הגדול שגרם לרחל להיפקד? **תשובה:** הרמב"ן אומר שכשרחל ראתה שלא תוכל להסתמך על תפילת יעקב כשאמר לה התחת אלוקים אני אשר מנע ממך פרי בטן אז היא זעקה במר ליבה ואז זכתה לילדים. גם אנו כשמפסיקים להסתמך על כל מיני דברים חיצוניים ומתחילים לסמוך רק על תפילת עצמנו אז ניושע.

שאלה: מה הסגולה של אמירת פרשת וישלח? **תשובה:** בבאר היטב סוף סימן רצ"ט הביא בשם האר"י שהיוצא לדרך באמצע השבוע יאמר פרשת וישלח במוצ"ש. ובספר מנהגי מהרי"ל כתב: מהר"י סג"ל היה אומר לפרנסי הקהל מתי שיש להם להתוועד בפני העצה (היינו בפני המלכים והשרים) אז טרם ילכו יקראו פרשת וישלח יעקב עד במאה קשיטה, ומקור הדברים ברמב"ן עה"ת לג, טו בשם המדרש רבה עח, טו. ובילקוט מעם לועז מובא שיש נוהגים לקרוא בכל מוצאי שבת אחר ההבדלה פרק ראשון של פרשת וישלח והטעם לפי שיש בו סגולה גדולה שהקורא בה יש לו חן בעיני הבריות ובפרט מי שעומד לצאת למסע בדרך הים או בדרך היבשה תועיל לו להינצל מאויביו.

שאלה: למי הקב"ה מתקרב ומשרה שכינתו עליו? **תשובה:** יעקב אבינו הציב את ילדי השפחות ראשונות כיוון שביזו אותם וא"כ כיוון שהם מבוזים הקב"ה לצידם לשמור עליו ולשמוע ביותר את שוועתם, את הדברים האלו אמר הרב שך בשיחה בישיבת פונביז' והיה מוסיף ואומר שכשאדם הוא באיזשהו משבר שיידע שהקב"ה כעת נמצא עמו וקרוב אליו ביותר.

שאלה: במה היצר הרע הכי נלחם? **תשובה:** איתא בפרשתינו ויאבק איש עמו עד עלות השחר ובחז"ל איתא שנאבק עם שרו של עשו ובספר חפץ חיים על התורה מובא שהח"ח שאל למה המלאך חיכה כזה הרבה זמן ולא רב עם אברהם ויצחק וענה ע"כ הח"ח משרו של עשו חיכה ליעקב שהוא עמוד התורה בשונה מאברהם שהיה עמוד החסד ויצחק עמוד העבודה שאת זה השר של עשו יכל לסבול אבל את התורה הוא לא יכול לסבול והוסיף ע"כ הח"ח לא איכפת לו ליצה"ר שיהודי יצום יבכה ויתפלל כל היום ובלבד שלא ילמד. והתורה היא גם הנשק היחיד נגד היצה"ר ולכן השטן נלחם כ"כ עם לומדי התורה. וידועים דברי החזו"א לרבי מסטמאר שאמר לו על כל הצרות שיש בעולם רעיונות לפתור הכל, אמר ע"כ החזו"א עוד שיעור תורה מלבד זאת ועוד ישיבה עוד ת"ת ועוד ת"ת עוד שיעור תורה מלבד זאת איננו יכולים לעשות כלום עד באיאת משיח צדקינו. יערב נא שיחי.

שאלה: מיהו המחנה שישאר לפליטה? **תשובה:** רבי אלחנן וסרמן אמר שמעתי מהחפץ חיים, שחבלי משיח יהיו בשלושה שלבים, שלב הראשון - זה מלחמת העולם הראשונה שעברנו, שהיא פגעה בחלקים מעם ישראל, אבל לא כולם סבלו. השלב השני - זה מלחמת העולם השנייה, וכמו שהוא אמר שהמלחמה הראשונה היא משחק ילדים לעומת המלחמה שאחריה, אבל עדיין זה לא יפגע בכל העולם. השלב השלישי של מלחמת גוג ומגוג - זה המלחמה השלישית שתקיף את כל העולם, ושם לא יהיה לאיפה לברוח. וצריך לדעת, שכתוב שהניסיון הגדול של חבלי משיח הוא ניסיון של רוחניות, וזו המלחמה הקשה. ורואים את זה היום בחוש כמה קשים הם הנסיונות גם של כפירה, גם של טומאה, נסיונות של קדושה, אלו הם הנסיונות הקשים ביותר, כל המכשירים הנוראים, המכשירים הטכנולוגיים, נורא ואיום! וצריך לזכור, שלא כולם יזכו לגאולה אלא כמו שכתוב אחד מעיר ושניים ממשפחה, והקב"ה מחכה לנו. למה הוא לא מביא כבר את הגאולה? בגלל שהוא עדיין מחכה לנו, וזה דומה לימים שלפני פרוץ השואה האיומה, שאלו שהזדרזו והספיקו לעלות על הרכבת האחרונה ניצלו, כך עכשיו מי שמספיק לחזור בתשובה הוא עולה על הרכבת, הקב"ה אוהב את הבנים שלו ומחכה שנחזור בתשובה. וכל הצרות שיש, כל היסורים, כל החבלי משיח, הם בשביל לעורר עוד יהודים שיעלו על הרכבת... ומי שלא יתעורר ישאר בחוץ. כך הקב"ה מחכה עם הגאולה עד הצפירה האחרונה של הרכבת, 'תקע בשופר גדול', שכמה שיותר בנים שלו יעלו על הרכבת וייקפצו לבפנים ולא ישארו בחוץ, וזו העבודה שלנו – לקרב, לקרב, לקרב, כל יהודי שמקרבים אותו כמה נחת רוח זה עושה להקב"ה, זה רצונו להביא עוד ועוד מבניו אהובו אליו. והתפקיד שלנו הוא להתחזק בתשובה כל אחד ואחד לעצמו, ולקרב כמה שיותר יהודים בניו של הקב"ה תחת כנפי השכינה. רבי אליהו דיסקין.

שאלה: מהי תסמונת סטוקהולם? **תשובה:** היא תופעה פסיכולוגית שבה שבוי מפגין מה שנראה כמו נאמנות ואפילו חיבה כלפי השובה שלו. השבוי עלול גם לתפוס את המצילים או כוחות המשטרה כאויבים, משום שהם מסכנים את השובה, מאז המצאת המושג, השימוש בו התרחב גם חברי כתות וכדו', השם ניתן לתסמונת זו בעקבות שוד בנק שהתרחש לפני 50 שנה בסטוקהולם שבשוודיה. ארבעה מעובדי הבנק הוחזקו כבני ערובה במשך חמישה ימים וחצי בכספת הבנק בגודל 3×12 מטר על ידי שודד ששהה איתם בכספת. אחת הנשים שהוחזקה כבת ערובה החליטה להינשא לשודד, עד כדי כך שהיא ביטלה את אירוסיה לאדם אחר, ונשארה נאמנה לשודד במשך תקופת מאסרו. וזה קורה כשמהשבוי נמנעת האפשרות להימלט מחוטפו לכל הפחות בתחילת תקופת השבי. וכיוון שהוא אחראי על חייו. השבוי מפתח רגשות קירבה אל השובה כמנגנון הגנה. החטוף מתחיל להזדהות עם החוטף כמנגנון הגנה (החוטף לא יפגע במי שמשתף פעולה). החטוף מתחיל לראות ברעיון המילוט והחופש סכנות וחסרונות גדולים יותר מהישארותו בשבי, ומעדיף מתוך אינטרס מגננתי לראות בשובו מקור נחמה וביטחון שמגן עליו מפניהם. זאת בעת שהאפשרות לברוח או להיחלץ הופכת מבעיתה יותר מהחיים במחיצת החוטף. השהייה ביחד, שבמהלכה מכירים בני הערובה את החוטף כאדם עם בעיות ושאיפות, במיוחד בהקשר אידאולוגי, משפיעה על החטופים להאמין שהשקפת עולמו של החוטף צודקת. סיפורים נוספים שהיו: גב' הרסט, בכירה בעיתונות האמריקאית נחטפה לפני 50 שנה מדירתה הזדהותה עם החוטפים הייתה כה עמוקה, שהיא הצטרפה לשורות הארגון האכזר. שון הורנבק ממיזורי, נחטף לפני 20 שנה כשהיה בן 11. הוא נמצא כעבור חמש שנים, כשהוא חי עם חוטפו במרחק קילומטרים ספורים מביתו.

שאלה: האם ראוי להימנע מאכילת סופגניות משום שזה לא בריא? **תשובה:** אכילת סופגניות זה מנהג ולא מבטלים מנהגים אך כיוון שהטיגון בשמן עמוק הוא ממש לא טוב לבריאות ואם זה שמן עמוק שמשתמשים בו כמה פעמים והיינו שמתחמם מתקרר ושוב מחממים אותו זה ממש גרוע לגוף כי נוצר מזה ממש תרכובות רעילות, מה שהכי טוב זה לאפות בתנור ביתי לביבות מקמח מלא או להכין לביבות תפו"א ובטטה מה שנקרא לאטקעס ואם בכל אופן רוצים לטגן בשמן עמוק להשתמש בשמן חד פעמי.

שאלה: אדם שצריך לבקש מבן הזוג שלו איזה טובה, איך יבקש ויוסיף בביתו אחווה? **תשובה:** יש שתי דרכים לבקש. יש שמבקשים בלשון ציווי: תביא לי כוס מים! ויש שמבקשים בלשון בקשה: תוכל להביא לי כוס מים? - היינו, כשהבקשה היא בלשון ציווי אז זה מבריח את האחווה מהחלון. אבל כשהבקשה היא בלשון שאלה ותחנונים אז זה מגביר אהבה ואחווה ושלום ורעות בבית. לכן תמיד יבקש בדרך שאלה ובקשה ולא בציווי. אדברה ושלום בך.

שאלה: איך להתייחס למרדנות של ילד מתבגר? **תשובה:** ידוע שילד מתבגר עובר שינויים המקיפים את המערכות הרגשיות והנפשיות שבו, חלק מתהליך ההתבגרות הוא מרדנות **וזו תופעה נורמלית**, כי בשלב הילדות הוא לא הבין כלום הוא לא הבחין בין דמיון למציאות והוא הבחין בהוריו שהם כל יכול, לפתע הוא קולט את העולם, יש אנשים טובים ורעים, עשיר ועני, מקובל ודחוי, והמידע הזה מתסכל אותו, כי הבטחון העצמי שלו מתחיל להתערער, הוא בודק איך החברה מסתכלת עליו, מבחנים ועול גדול נופלים עליו, ורוב הדברים הם בתת מודע אז הוא בכלל מתפוצץ, ועוד גילויים שהם הרבה פעמים קשים לו, וזה שלב שיש עם מי לדבר אך הוא לא ממוסד ולא יציב בלי עול ואחריות, לכן צריך דבר ראשון לתת לו את הכבוד, ובמקומות ששייך לתת לו להחליט לבד, להיזהר לא לעשות דברים שיגררו לוויכוח, וכמובן מנות גדושות של הבנה חום ואהבה יותר מלילדים. שירגיש שאנחנו עמו בצומת הזה שהוא חווה כעת, להחדיר הרבה השקפה בסעודות שבת כשהאווירה טובה. אך תמיד צריך לזכור לשים גדר וגבולות כי גם הוא מעוניין במקום חזק ויציב וגם הוא בוחן אותנו בזה.

הלכות הקשורות לפרשה

ויזרח לו השמש. מעניין אמירת קרבנות בשחרית. בשו"ע סימן א. הביא שטוב לאומרו. ומנהג רבים מעדות המזרח וכן מנהג קהילות החסידים לאומרם בחובה וכן ידוע שהחפץ חיים הקפיד בכך מאוד. בכ"א ידוע שבישיבות שהחפץ להקל בדברים שאינם חיוב גמור, וכמו שכתב במשנ"ב שם דבעל תורה יכול למנוע מלומר הרבה תחינות ובקשות הנדפסות בסידורים וטוב יותר שילמד במקומם, ומקורו הוא מהדברי חמודות ברכות ט ד. וז"ל: מי שיש לו לב להבין וכו' די לו בתפילות המחויבות מאנשי כנה"ג. (ובודאי מי שהוא יושב בטל ראוי לו לומר קרבנות מרישא עד גמירא כולל פרשת המן והעקידה שהובא במשנ"ב) וכבר אמרו חז"ל שבזמן שאין ביהמ"ק, אמירת קרבנות היא כמו הקרבת קרבנות שמכפר על העוונות, **אמנם פרשת התמיד** אין ראוי לבטל, ולפי הרבה שיטות הוא חובה ויאמר זאת קודם התפילה.

חידות

חידות שינון הפרשה לפי סדר האב–ב התשובות סמוכות לחידות. מתאים לשינון עם הילדים: **א.** מי גר בקרית ארבע היא חברון? **אברהם** ויצחק. **ב.** היכן נפטרה ונקברה רחל? **בית** לחם. **ג.** מה אסור לאכול עד היום בעקבות מלחמת יעקב ושרו של עשו? **גיד** הנשה. **ד.** מי היתה מינקת רבקה? **דבורה**. **ה.** מי ניגשו הראשונים להשתחוות לעשו? **ה**שפחות. **ו.** פסוק בפרשה שהיום הוא שיר? **ויותר** יעקב לבדו. **ז.** מה ריפא את יעקב? **זריחת** השמש. **ח.** שם אדם כשם בעל חיים? **חמור**. **ט.** את מי שבו בני יעקב משכם? **טף** ונשים. **י.** שם שנוסף לאדם בפרשה? **ישראל** ליעקב. **כ.** באיזה ארץ היתה העיר לוז? **כנען**. **ל.** אחד מהשבטים שלא נטל עצה מיעקב? **לוי**. **מ.** במה יעקב חצה את הירדן? **מקל**. **נ.** מה היה שכם בן חמור? **נשיא** הארץ. **ס.** היכן שהה יעקב 18 חודש? **סוכות**. **ע.** עד מתי נאבק יעקב עם שרו של עשיו? **עלות** השחר. **פ.** בשביל מה חזר יעקב? **פכים** קטנים. **צ.** מה קרה ליעקב אחרי המאבק עם שרו של עשו? **צלע** על ירכו. **ק.** באיזה לשון יעקב אמר שאין לו זכויות? **קטונתי**. **ר.** אמא שנפטרה בפרשה? **רחל**. **ש.** כמה פעמים השתחווה יעקב לעשו? **שבע**. **ת.** מה שמר יעקב במשך השנים ששהה אצל לבן? **תרי"ג** מצוות.

חידות על פרשת שבוע: א. אבא וסבא באותו השם? **ב.** תשע מילים רצופות המסתיימות באות מם? **ג.** היכן בפרשה ויאמר יעקב והוא לא אמר שום דבר הלאה? **ד.** אות אחת שלוש פעמים ברציפות? **ה.** מילה עם 4 קמצים? **ו.** אותה מילה ארבע פעמים באותו פסוק ופעמיים מתוכן ברצף? **חידות ידע תורני: ז.** אותה ברכה על שלוש מצוות שונות? **ח.** איך יתכן תוך יומיים כמה שבועות במקומות מסויימים? **ט.** איך יתכן שלמנה בלי מיתת הבעל? **י.** שלושה מקורות מפרשת ויצא שהרמב"ם מביא מהם מקור לדינים, (זה תיקון לטעות בחידה משבוע שעבר)? **יא.** שבע מילים רצופות שאומרים כל יום כמה פעמים, המסתיימות באות מם? **יב.** איזה מצווה מהתורה מקיימים רק בלי כוונה? **חידות לשאול את הילדים כל הגילאים: יג.** איזה דבר אישה מקבלת פעמיים ולפעמים יותר בחיים, ואילו הגבר מקבל פעם אחת לכל החיים? **יד.** איך יכול להיות שאדם שואל שני אנשים באותו המקום מה השעה ומקבל תשובות שונות ושניהם דוברים אמת? **טו.** מי הולך על קצה הגג בגובה חמישים קומות במהירות רבה ללא שום פחד ומורא? **טז.** מה נמצא ליד העין ונראה כמו אפס? **יז.** מה צריך לומר בבוקר לפני שאומר אני? **יח.** מי אחרון? **יט.** מי הראשון? **כ.** איך יכול להיות גוי שמצמידים לשמו רב? **כא.** והרחיקנו... מחבר רע" ושוב בקטע הבא, כופלים אותה בקשה: "שתצילני היום ובכל יום... מחבר רע..." — הלא דבר הוא! כי על חברותא רעה אין תפילה אחת מספיקה. יש צורך לכפלה!. עשה האיש כדברי הרבי, לאחר שעקב אחר הנהגת בנו וחבריו, הבחין כי ידידו הטוב ביותר, עושה רושם חיובי בחיצוניותו, בו בזמן שבפנימיותו הינו מושחת ומקולקל עד לאחת. לאחר פעולות ומעשים, הצליח בהשפעתו להפריד בין השנים.

מי מציק לאריה בלי פחד ואריה לא עושה לו כלום. **כב.** אדם נופל ממקום גבוה והוא נשאר ברי ושלם? **כג.** מה מסתובב בכל בית כל הזמן?

תשובות: א. רש"י לו ב אהלימה. **ב.** לב טו – ז. **ג.** מה שמך ויאמר יעקב. **ד.** יובב בן. **ה.** אהלימה. **ו.** לב טז. עדר עדר ורווח בתים בין עדר ובין עדר. **ז.** על מצוות עירוב מברכים גם על עירוב תבשילין עירוב תחומין ועירוב חצירות. **ח.** חג השבועות בחו"ל הוא יומיים. **ט.** עירובין קא דלת אלמנה ועוד שם. **י.** א. הרמב"ם ה ג מערכין כותב שאפשר להקדיש דבר שלא בא לעולם וראייתו מכל אשר תיתן לי עשר אעשרנו. ב. י יד מאישות, אין מערבין שמחה בשמחה שנאמר מלא שבוע זאת. ג. בסוף הלכות שכירות כתב הרמב"ם חייב אדם לעבוד את בעה"ב בכל כוחו וכך יטול שכרו בעוה"ז שנאמר ויפרוץ האיש מאוד מאוד. **יא.** בקריאת שמע 'לבבכם וסרתם ועבדתם אלוהים אחרים והשתחויתם להם'. **יב.** שכחה. **יג.** שם משפחה. **יד.** אחד אומר השעה והשני אומר אני לא יודע. **טו.** ציפור. **טז.** האות ס שנראית כמו אפס, והיא לידה האות ע. **יז.** מודה. **יח.** צוחק מי שצוחק אחרון. **יט.** אדם הראשון. **כ.** רב החובל. **כא.** זבוב. **כב.** בחלום. **כג.** המחוג של השעון.

עוד חידות מאת הרב הדגול נ"י: **א.** אכל תפוח ואומרים לו לא לברך בורא נפשות אלא מעין ג' על העץ? **ב.** אב ובנו בפרשה שששמותיהם מסתיים באות ז'? **ג.** דיר זה מקום מגורי בעלי חיים, היכן מצינו דיר לא לבעלי חיים? **ד.** 2 מקומות בפרשה שמישהו נשאל שאלה וענה בשאלה? **ה.** איך המילה 'קליטה' קשור לפרשה? **ו.** בפרשה 12 מילים רצוף עם אות מ'? **ז.** מה המשותף בין עשיו ולמך? **ח.** איזה 2 אנשים צווארם נהפך לשיש? **ט.** היכן כתוב בפרשה 'ויאמר יעקב' ולא כתוב אח"כ מה אמר?

תשובות: א. שו"ע ר"ח סי"ג אכל תפוחים וענבים לא יברך בורא נפשות רבות, אלא מעין ג'. **ב.** קנז בן אליפז. **ג.** דיר העצים בבית המקדש. **ד.** המלאך שאל את יעקב מה שמך וענה לו למה זה תשאל לשמי, וכן בני יעקב ענו לאביהם 'הכזונה תעשה את אחותינו'. **ה.** בסוף הפרשה כתוב קנ"ד פסוקים סימן קליטה. **ו.** פל"ב פסוקים ט"ו ט"ז. **ז.** אשת למך נקראת עדה, וכן אשת עשיו. **ח.** יעקב בפרשתינו שעשיו רצה לנשכן, וכן משה כשניצל מחרב פרעה. **ט.** ל"ב כ"ח.

חידון משמעויות מילים פרשת וישלח: ח' משמעויות למילה חיל? א. חיל - ממון. "ואת כל חילם" בראשית לד כט. רש"י: ממונם. **ב. חיל - נכסים.** "ואת כל חילם" תרגום: נכסיהון. **ג. חיל - בקי באומנותו.** "ואם ידעת ויש בם אנשי חיל, ושמתם שרי מקנה על אשר לי" בראשית מז ו. רש"י: בקיאים באומנותן לרעות צאן. **ד. חיל - צבא.** "ואשר עשה לחיל מצרים" דברים יא ד'. "אין המלך נושע ברב חיל" תהלים לג. טז. **ה. חיל - פחד.** וחיל ורעדה יאחזון. **ו. חיל - הצלחה.** "וישראל עושה חיל" במדבר כד יח. תרגום: יצלח בנכסין. **ז. חיל - כח.** חילך לאוריתא, רש"י: כוחך (ב"מ פד.) **ח. חיל - מקום בהר הבית ליד העזרות,** י"א שהוא חומה, וקדושתו גבוהה מהר הבית.

שאלות גפ"ת מהגה"ג רבי זעליג אמזלג שליט"א וישלח: [אלופי עשו ובני שעיר החורי] **1.** איך מיישבים את הפס' הקשה "אהלימבה בת ענה בת צבעון", דקשה: או בת ענה או בת צבעון (2) (תוס'). **2.** בת צבעון החוי, האם הוא קשור לחוי משבעה עממין (תוס'). **3.** האם ענה הוא אם איש או אשה (תוס') **4.** האם קרח מבני אליפז הוא אותו קרח מבני אהלימבה (רש"י) **5.** מה עשתה תמנע לפני שהלכה להיות פלגש לעשו (גמ') **6.** למה ענה נקרא בן שעיר (תוס') **7.** למה בני שעיר החורי נקראו בשם 'חורי' (2) (גמ') **8.** מי הם היֵימים, ולמה נקראו כך (גמ') **9.** למה נמנו בני ענה ולא נמנו בני איה (תוס') **10.** כמה אלופים היו לעשו (רש"י)

תשובות: 1. תוס' ב"ב קטו: כתבו בשם ר"ת דענה הוא שם אשה, וא"כ הפס' כפשוטו, בת ענה שהיתה בת של צבעון, והביאו בשם רש"י בחומש (ואינו כרש"י לפנינו, עי' מהרש"א) שבא ענה על אמו (אשת צבעון) והוליד ממנה אהלימבה ולכך נקראת גם בת צבעון. **2.** בתוס' שבת פה. מבואר דאין זה שייך לחוי דז' עממין. **3.** בתוס' ב"ב קטו: כתבו דלשיטת ר"ת דענה הוא שם אשה, ולשיטת רש"י בחומש דענה הוא שם איש. **4.** ברש"י סוטה יג. מבואר דתרי קורח היו (דלא כרש"י בחומש) **5.** סנהדרין צט: "בעיא לאיגיורי, באתה אצל אברהם יצחק ויעקב ולא קבלוה". **6.** בתוס' פסחים נד. כתב דנקרא בן שעיר כיון שהיה בן צבעון בנו של שעיר, ובני בנים הרי הם כבנים. **7.** בשבת פה. [א] אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יוחנן וכו' וחורי שמריחים את הארץ וכו' [ב] רב אחא בר יעקב אמר חורי שנעשו בני חורין מנכסיהן **8.** פרדות, שאימתן מוטלת על הבריות (חולין ז:, ועי' פסחים נד.). **9.** תוס' ב"ב קטו: כתבו דאיה מת, ולכך לא קחשיב בניו. **10.** ברש"י סוטה יג. מבואר דהיו כ"ג אלופים.

מדור זה יש להימנע מלקרוא בשבת: רעיונות שנשלחו השבוע ובהם פתרונות לבעיות שהובאו בשבועות קודמים. אין לנו אחריות על הנכתב כאן: א. בקשר לחרדות כפיתיות יש תרופה שנקראת פריזמה שהיא מאוד עוזרת, אבל צריך להבין שלכל אחד היא מגיבה באופן שונה ותמיד כדאי ללכת לפסיכיאטר מומחה שיביא טיפול מתאים לאותו אחד ספציפי (עדיף בפרטי כי יש להם סיבה לעזור לך בלי להגיש חשבונית למישהו מעליהם) **וועד כתבו:** אין פתרון אמיתי לעולם הפסיכולוגיה הגויי גם אם זה עוזר לאחר שנה שנתיים זה חוזר רק ת"ח גדול שמבין בנפש האדם יכול לפטור את זה באמת (או מטפל שהוא יר"ש אמיתי) **ב.** פתרון לעייפות- התרופה היחידה- לישון! **ג.** ילד בן שנתיים שלא נרדם- מלטונין: 1/8 כדור של 1 מ"ג **ועוד כתבו:** אפשר לתת מלטונין כמה ימים ואז הילד מתרגל לשעה מסוימת ומיד נרדם בשעה זו **ועוד כתבו:** ילד שלא נרדם צריך אבחון מה קורה בבית או במעון זה נשמע כמו חרדה שחייב להיות ער לראות מה קורה סביבו עד שקורס **ד.** פיתרון לשיעולים בלילה להניח לידו הראש בצל חי תחוך (עדיף לתחוך לחתיכות קטנות יחסית) האדים של הבצל מקלים מאוד ומסייעים לנשימה רגועה **ועוד כתבו:** יש פיתרון מצוין, 054-8457778 **ועוד כתבו:** יש משחה לעיסוי של אלוורה שמעתי שמאוד עוזרת **ועוד כתבו:** לשיעול עוזר שמן רליף למרוח על החזה ואולי גם מלח גס חם בגרב ליד הראש **ה.** משחת עיסוי מצוינת לכאבים בצוואר -054 8457778 **ו.** לגבי אדמימות וגרוד ברגליים שנראה כפיטריות בעור, יש משחה מצוינת שמעבירה את זה, נסיון רב!!!! 054-8457778 **ז.** תוכנה לעץ משפחתי אני חיפשתי תוכנה לציור תרשימי זרימה ומצאתי את התוכנה draw.io תוכנה חינמית. תמיכה חלקית בעברית ועושה את העבודה די טוב. **ח.** עזרה בקריאה לילד - יש תוכנה שנקראת רידובר שזה משחקים בקריאה מאוד נחמד **ט.** במערכת קול הלשון קיים שיעור יומי מחזק מאד בענייני אמונה של הרב לוגסי שליט"א מספרו 0732951328 **י.** למי שביקש מידה על טרבינפין לפטרת הצפרנים, מנסיון - התרופה יעילה מאד, ומנעה את הפטרת לכמה שנים טובות !!!לאחר הטיפול. ועוד כתבו: הכדורים אכן יעילים ביותר,לא מכיר משהו אלטרנטיבי ברמה הזאת,אבל, זה תרופה חזקה, כמעט כמו אנטיביוטיקה ,גורם בתקופה ממושכת לקצת חולשה ועייפות ,וחייבים לבדוק תפקודי כבד לאורך התקופה ,אבל התועלת מדהימה. חד משמעי.

התורה חסה: בקשות עזרה וסיוע שנשלחו ע"י הקוראים, למי שיש פתרונות או רעיונות לשלוח ע"מ לסייע לציבור מתבקש לשלוח למייל שבסוף העלון והקב"ה יחזיר לו בכפלים: א. מעונין לדעת על מומחה חניכיים מקצועי בבני ברק שעובד עם קופת חולים מאוחדת **ב.** אשמח לרעיון יעיל כיצד לגמול ילד בן 3 ממציצת אצבע **ג.** מחפש עצה ליובש בעינים שנמשך כבר כמה שנים וגורם מעט גם לתחושת עייפות **ד.** למי שיש פתרון לריח של ביוב מהאמבטיה **ה.** איזה פיתרון יש לאמא שמתקשה להירדם בלילות ולילה נהפך ליום ויום נהפך ללילה, והבית כתוצאה מזה אינו מתנהל **ו.** מחפשת עצה לייבוש דלקות אוזניים חוזרות ונשנות אצל נערה שכבר עברה ניתוח לסגירת חור בעור התוף והדלקות שוב חוזרות.

הגיגים המיועדים לאלו שיש להם תועלת מזה

שתי מורות יושבות ליד השולחן בארוחת בוקר בבית החלמה. שואלת אחת את השנייה איך ישנת בלילה? ראוי לשבח, ואיך את? אני כמעט נאות.

נתניהו מודיע שהוא מתכנן מלחמה שתימשך בין שלושה לארבעה ימים. יופי. ומי יתכנן את ההמשך?

איך זה שאף פעם לא נשארו במלון גם חדרים ראשונים?

מלצר: ומה בשבילך? אורח: שכוי.

מה עושים עם תפוח לא מקולף? תשובה: מקלפים.

קוגל בלי מלפפון חמוץ כמו בורקס בלי רוטב פטריות

אין לי בעיה לקום מוקדם בבוקר. הבעיה שלי היא להרגיש באמצע השינה שכבר מוקדם בבוקר.

לי אין בעייה לאכול סופגניה מאתמול כשמגישים לי אותה אתמול

תכלעס זה נראה שעוד כמה שבועות שבת תצא בשמונה בבוקר.

פתאום קלטתי שהיום אנחנו חוגגים 3 חודשים של "הסופ"ש תהיה תקיפה באיראן".

אתה במיטה, השעה 6 בבוקר. אתה מחליט לקום היום מוקדם, אבל לפני שאתה יוצא מהמיטה אתה אומר לעצמך: אני עוצם את העיניים לעוד נמנום קצר של 5 דקות וזהו. עוצם, מתעורר ו...הופ, השעה 6:55 --- אתה במיטה, השעה 10:00 בערב, אתה מחליט להירדם היום מוקדם כדי שתוכל לקום מוקדם. אתה עוצם את העיניים ונרדם לשינה עמוקה. אחרי שינה טובה וממושכת אתה מתעורר ו...השעה 10:05.

אברך ליטאי היה מביא לכולל כל יום בקבוק חלב וכל יום זה היה נגמר, כתב עליו פרטי לא עזר, כתב לא לקחת לא עזר, כתב גזל גמור מדאורייתא לא עזר, יום אחד כתב עליו הכשר רבנות פולנית, אף אחד לא נגע, ואחד הגדיל לכתוב לו, אני לא מוחל לך שהכשלת אותי עד היום.

מגיד שיעור אחד שלח לי, שפעם בסיום שיעור פנה אליו תלמיד ושאל אותו זה עתה למדנו שאין בן דוד בא עד שתכלה הפרוטה, ואילו אתמול למדנו שבזכות נשים צדקניות עתידין ישראל להיגאל, האם זה לא סתירה? ענה לו המג"ש הנ"ל בדרך הלצה לכשתגדל תדע שאין זה סתירה כי בזכות נשים צדקניות תכלה הפרוטה מהכיס.

אני רוצה להודות לאדם המיוחד ביותר שהוא אציל נפש גדול, וראיתי אותו לומד בהתמדה עצומה שהוא לא שם לב שאני עומד לידו במשך דקות ארוכות, ומסר חבורה עמוקה המקיפה את כל הסוגיא בבהירות ובטוב טעם ודעת האברך המופלג **רבי משה גלס שליט"א.**

היכן ניתן להשיג את העלון

לקבלת העלון באופן אוטומטי יש לשלוח מייל עם המילה 'הצטרפות' לכתובת זו alonalon+subscribe@googlegroups.com ולאחר מכן תקבלו הודעה, יש להשיב תשובה למייל שקיבלתם, ותקבלו אישור שצורפתם.

הודעות תגובות רעיונות פתרונות למערכת העלון יש לשלוח למייל זה 1@1alon.com ניתן להשיג בכתב גדול במייל הנ"ל.

כמו"כ ניתן להשיג את העלון ב'קובץ גליונות' וכן ב'אוסף גליונות'. ב'כל העלונים' בשם הבית התורני. ובעוד קבצי עלונים. וכן בקול הלשון מקישים על מאגר השיעורים\בעבריתנדב\קובץ גיליונות שלמה קולדצקי ומורידים מה שרוצים עלונים מהשבוע ומהחמש שנים אחרונות. **במחשב** ניתן להוריד בדרשו בבינינו ועוד, ע"ש: עלון קולדצקי. או עלון לשבת.

ניתן לקבל את העלון בפקס לקבלת העלון בפקס יש להתקשר למס' 023132641 ולהקיש 1 ואז להקיש קוד עלון שמספרו 1010 ואז שוב 1

כמו"כ יהיה ניתן להשיג עלונים בבני ברק: צמוד לכניסה לתלמוד תורה כתב סופר מצד שמאל של הכניסה, בקופסה בפינה בחצר ברחוב סוקולוב 23. פרטים על מקומות נוספים להשגת העלון התפרסמו בשבועות קודמים וא"ה יפוסמו בשבועות הבאים.

העלון בכניסה לתלמוד תורה כתב סופר עולה סך של 30 אגורות לעלון (12 שקל לשנה, שקל לחודש ממוצע כי בביהז"מ לא יוצא), אפשר לשלם מראש לכמה שבועות קדימה, אפשר לשלם לאחר השבת, את התשלום יש לשלם בקופה הצמודה. או ב'נדרים פלוס' - רשת הכוללים פרדס כץ-עלון, (שלוחה 2422). אפשר לשלוח משם הודעות. **מי ששילם עבור כמה שבועות קדימה** אין לנו התחייבות לספק לו עלון במידה ויהיה חסר רח"ל או שלא יצא עלון. **הפצת העלון דרך המיל היא ללא תשלום,** וכן התשלום הוא רק על לקיחת העלון מהמקום הנ"ל ולא על צילום העלון באופן עצמאי (וכמובן שהמפיצים שלא לוקחים את העלון מהמקום הנ"ל ומפיצים באופן עצמאי ברור ופשוט שלא צריך לשלם). כל המפיצים הקבועים שרוצים להמשיך להפיץ את העלון נא לשלוח למייל הנ"ל את מקום הפצתם ובע"ה נפרסם אותם. תודה ויישר כח לכולם על זיכוי הרבים.

להלן מקומות שבהם ניתן להשיג את העלון: בירושלים: בישיבת מיר אצל הגאון הצדיק רבי דוד רוטשילד שליט"א. או אצל הגאון האהוב רבי אבי פרידנר שליט"א. עוד בירושלים בבית הכנסת 'בית מרים גיטל' מעלות דפנה, ניתן להוריד את העלון במדור עלוני שבת - עלון לשבת קולדצקי. **במורדות גילה** ירושלים בבית הכנסת של בני הישיבות אצל משפחת וייס תודה לאברך החשוב שכל פעם מבקש גם עלונים משבועות קודמים. **ניתן להדפיס את העלון במודיעין עילית** בעמדת אוצר החכמה בביהמ"ד קהילת משך חכמה -רחוב משך חכמה 41 לכתוב עלון לשבת, בעלות סמלית של הוצאות ההדפסה בלבד. **בבית שמש:** בבית הכנסת אור אליהו. ואצל הילד הצדיק אלימלך הכהן גליק, שמדפיס ומפיץ במסירות רבה את העלון בבית הכנסת בית אביי וכן מי שמגיע לקבל את העלון בביתו, הוא מביא לו במאור פנים. **בפרדס כץ קרית הרצוג: בבית המדרש פתח הדביר** של הגאון רבי ליאור גלזר שליט"א רחוב אברבנאל 48 בני ברק. **בביתר עילית:** בבית הכנסת שלום רב ברחוב שלום רב גבעה בי. **בהר יונה:** אצל הגאון המופלא רבי שמחה שולמן שליט"א מהרב רחמים נפתלי שליט"א שביום שני כ"ט חשון היה לו יום הולדת 40. **ברחובות** בישיבת מאור התלמוד אצל הבחור הגאון רבי יהודה רוזן שליט"א. **ברכסים:** אצל רבי יוסף המאירי שליט"א הצדיק הגדול. **באופקים:** אצל הבחור הצדיק והמופלא צבי המברסטון שליט"א פאר הגידולים של אופקים שרק פורח ועולה.. **עוד באופקים** בבית הכנסת אמרי חיים אצל הנער יהושע דוד הכהן גליק נ"י שתפילותיו כמונה מעות ויש לו הליכות של אדם גדול. **בנתיבות:** באהל החדש בשכונה החרדית החדשה "נחלת בראשית". **בחריש:** במתחם בתי כנסיות בשכונת בצוותא. בבית הכנסת חניכי ק"ק תימן. **בפתח תקווה:** באור ישראל הגדולה והקטנה. באהל אברהם ובשירת מרים. בקהל חסידים. ביוצאי חברון. ובבני ישיבות שבפרי מגדים, ע"י הגאון רבי יואל פינהנדלר שליט"א. **בראשון לציון:** בישיבת עטרת שלמה: ניתן להשיג אצל בחיר עולם התורה הבחור שנושא חן ושכל טוב בעיני כל הרואין ותפילותיו ידועות שעושים רושם אדיר בשמים הבחור המופלג רבי בצלאל פרידמן מחבר קונטרס מחשבת בצלאל: **עוד בראשון לציון:** ברח' דרור 21 /חפץ חיים 1, מניין 'בני תורה', חיידר ראשון לציון. **באלעד:** בביהמ"ד משכן משה רחוב שמעיה פינת אבטליון בעמדת אוצר החכמה במדור עלוני שבת. **עוד באלעד:** בתפארתה בחוץ. ובישיבה של הרב אטינגר, בכולל של הרב פכטר, במאור שרגא באבן גבירול, ובאחיעזר ע"י הגאון רבי יואל פינהנדלר שליט"א. **בעפולה:** ניתן להשיג את העלון בעמדת אוצר החכמה בבית הכנסת המרכזי אהל משה - גבעת המורה עפולה - בעלות סמלית של הוצאות ההדפסה בלבד. **בעפולה עילית:** בביהכ"נ בני הישיבות רח' רש"י או אצל האיש שזכה דורינו להתכבד בו הגאון רבי אהרן קולדצקי שליט"א. **עוד בעפולה עילית:** בביהמ"ד דחסידי ויזניץ וכן בביהכ"נ בית ישעיה רח' יצחק שדה. **ברעננה:** בישיבת חייל אורייתא וכן בעלי מוהר 15 אצל הבחור החכם יאיר זכאי 0533100287, ואצל משפחת זכאי בטלפון: 052-6903395. **בבית שאן:** אצל הגאון רבי משה חדש בקהילת בית שאן בבית הכנסת בראשות הגאון רבי יהושע ליב שכטר שליט"א. וכן אצל הגאון רבי יהונתן בכור - בית שאן. הבחור החשוב יעקב בן עזרא שליט"א פאר ישיבת דרכי משה בבית שאן

{ אז נדברו }

פרשת וישלח תשפ"ז | גליון מספר: 756 | לסדר: " לקל העונה אותי ביום צרתי ויהי עמדי בדרך אשר הלכתי "

למה יש קברי צדיקים 'פופולריים' ויש קברים שלא באים אליהם??

ברשותך קורא יקר: היום אני רוצה לדבר על קברי צדיקים!!! אז ככה: בכל מה שנוגע לקברי צדיקים ישנה תופעה שמימית ומסתורית שרואים אותה לאורך כל הדרך באופן עקבי... ואין לזה שום הסבר היגיוני!!! העניין הוא: שיש קבר של צדיק שרבבות אלפי ישראל נמשכים לציונו הק' כמו מגנט... ויכול להיות לצידו קבר צדיק שלכל הדעות לא פחות גדול ממנו ואליו אף אחד לא מגיע.. אולי מי שכבר הגיע לכאן, על הדרך עוברים גם ליד הקבר שני ואומרים איזה פרק תהילים, אבל אף אחד לא חשב לרגע לטרוח להגיע במיוחד לקבר שלו... לצורך העניין אני אשתמש בכמה מדגמים קטנים, אם זה השל"ה הק' שרבבות מגיעים לקברו מידי שנה, ושתי מטר!!!! שתי מטר לידו יש קברו של רבן יוחנן בן זכאי נשיא ישראל שמיותר להאריך בעוצם נוראות קדושתו... (פרטים במסכת סוכה כח.) ראית מישהו שמגיע לקברו של ריב"ז? לא!!!

הלאה... רשב"י!!!! מי לא היה אצל רשב"י?? תנסה לספור כמה פעמים אני ואתה סיימנו ספר תהילים אצל רשב"י? ומה עם קבר דוד?? פעם גמרת שם ספר תהילים?? כלום... זה 'לא עובד...' כמה שמנסים לשווק את המקום כמסוגל לתפילה, בסוף זה תמיד נשאר בעיקר מקום של גיטרות..

רבש"ע: דוד המלך!!!! היה את כל הסיבות שבעולם שזה יהיה הקבר שסוחט הכי הרבה דמעות... הרי דוד הוא אביהם של כל הנשברי לב... אז איך אומרים תהילים בכל מקום חוץ מקבר דוד?? איך אתה מסביר את התופעה הפלאית הזו? מבחינתי זה מופת לכל דבר!! וזה מופת שלא נעשה ע"י צדיק, אלא ע"י כלל ישראל באופן הכי ספונטני שיש... כלל ישראל איכשהו מרגיש לבד לאיזה קברים להימשך ולאיזה לא... זו תופעה פלאית!!! נו... באמת מה הפשט בזה???

אז מישהו העיר את תשומת לבי להבדל המאוד בולט וחד שבין שני סוגי הקברים, ומתברר שזה מפורש להדיא בזוהר!!! הזוה"ק אומר בפרשתנו שכשיעקב אבינו קבר את רחל, התורה מדגישה 'ויצב יעקב **מצבה על קבורתה**, היא **מצבת קבורת רחל** עד היום!!! כתוב כאן שליעקב היה חשוב להקים מציבה על קברה של רחל, כדי שידעו!!! שידעו איפה היא קבורה, ואילו לאה?!? על לאה לא כתוב שיעקב אבינו עשה מציבה... ובאמת למה?? אז כאן הזוה"ק אומר את היסוד:

שרחל אמנו מייצגת את עלמא **דאתגליא!!** ולכן הקבר שלה **מגולה!!** ואילו לאה אמנו מייצגת את עלמא **דאתכסיא** ולכן הקבר שלה **מכוסה מהעולם!!** וכאן אומר האר"י הקדוש: שצדיק ששייך לעלמא דאתגליא הקבר שלו מגולה לכל וצדיק ששייך לעלמא דאתכסיא, הקבר שלו מכוסה...

אז הנה!!! ניתן לראות את ההבדל הזה לאורך כל קברי הצדיקים כמעט ללא יוצא מן הכלל... ההגדרה היא די ברורה: כל צדיק שהיה בבחינת משפיע טוב גלוי... שה' מסר בידים שלו להשפיע שפע של אותות ומופתים והביא ישועות לעם ישראל, (כמו יוסף בשעתו שהוא המשביר לעם הארץ) הנה לך צדיק ששייך לבחינת רחל!!!! לבחינת עלמא דאתגליא!! וממילא גם הקבר שלו גלוי ומושך המונים, ואילו צדיק ששייך בעיקר לבחינת לאה, שזה אומר תלמיד חכם גדול, או נשיא, או מלך או פרנס שה' העמיד לישראל בכל דור שזה עבודת ה' שהיא בעיקר בתוך הנהגת הטבע, זה שייך ללאה אמנו, זה עלמא דאתכסיא וממילא כל צדיק בבחינה הזו הקבר שלו נותר באתכסיא כמו לאה...

ואם תבדוק תראה את הקו הזה (כמעט) לאורך כל הדרך!!!!

רחל אמנו, יוסף הצדיק, מי לא משתוקק להגיע לקברם... אבל לאה?!? יהודה? נראה לי שאף אחד לא יודע איפה יהודה קבור, קח את כל שושלת הנשיאים וזרע בית דוד: החל מדוד, קברי המלכים, הלל הזקן, רבי יוחנן בן זכאי, רשב"ג מהרוגי מלכות, אפילו ר' יהודה הנשיא שהשבוע היה יארצייט שלו, אין!!! כמה שמנסים לגרום להמונים להגיע... זה אף פעם לא מבשיל לנהירה של המונים... ועזוב, תקח לדוגמא את אביי ורבא שקבורים באבנית... מי לנו גדול מאביי ורבא... היית שם פעם בחיים שלך? זה הקו: כל מי שהאיזכור שלו הוא בהקשר של הנהגת התורה!! הציון שלו 'לא תופס', לעומת זאת רבי מאיר בעל הנס, כולם מגיעים לציון שלו!! אבל גם אז, אף אחד לא מגיע ל'סתם משנה' ר"מ, כולם מגיעים לר"מ **בעל הנס**, לאלקא דמאיר ענני... אגב: גם כשמגיעים לרשב"י, אף אחד לא מגיע ל-1000 מימרות של רשב"י בש"ס... כל מי שמגיע למירון זה בעיקר ל-'צדיק יסוד עולם גילה מדרש הנעלם, יכול לפטור העולם', רק תנא שמוזכר בהקשר של משפיע ומשביר שזה עניין של הארה באתגליא הציון שלו מושך המונים, ואילו מי שעיקר הבחינה שלו זו הנהגת התורה, כמו רבי עקיבא וכדו', זה לא תופס... אפילו דוד מלכא משיחא שאנחנו כ"כ מחוברים אליו... אבל הוא בחינת לאה!! לדוד אין 'ביצועים' של שפע והארת פנים כאן בעלמא דאתגליא, (כמו שה' בעצמו אומר לדוד: 'בחייך איני מודיע בחיי שלמה בנך אני מודיע'...)

מבחינתי התופעה הזו היא מופת לכל דבר!!! כי בינינו... אף אחד מאיתנו לא עושה את החשבונות האלו... ותכל'ס... כלל ישראל מצביע ברגליו... מצביע במשיכה הטבעית שלו שהוא מזהה איזה צדיק שייך לאתגליא ואיזה אתכסיא... אני לא מכיר הרבה מופתים מדעיים כאלו..

אם שמת לב: עד כאן דיברתי קצת במילים מופשטות!! תכל'ס: מה באמת טמון בזה??

אז העניין הוא כך: בא נגיד את זה בהגדרה הכי פשוטה וקולעת:

אם יורשה לומר: רחל ולאה מייצגות שתי מערכות הפעלה של רוחניות!!!

רחל זו **מערכת הפעלה** של חיבור ורגש וכיסופים רוחניים... אני **רוצה** להתפלל.. אני **משתוקק** לרוחניות... 'אבא אבא- אני **רוצה** להיות.. **רוצה** להיות ירא שמים...' ואילו לאה זו **מערכת הפעלה** ש- עושים מה ש**צריך!!!** כי כך ה' ציוה.

ההמשך בעמוד 3-4 בגיליון זה...

להצטרפות לרשימת התפוצה במייל:

A8447168@gmail.com

--

לתגובות בפקס:

077-4448588

לקבל את העלון בפקס:

מערכת אוצר הגליונות:

02-3132641

קוד עלון: **1233**

לתרומות ולהוראות קבע לעלון:

באשראי:

"נדרים פלוס"

(קופה: עלון אז נדברו)

בטלפון:

0799-654321

בבנק: בנק פאגי

סניף 182

חשבון 747815

ע"ש: שב שמעתא

(מוכר להחזר מס)

למענה אנושי:

052-7683095

והעלו אבק ברגליהם!!! איך מעלים אבק?

יעקב אבינו נערך בצורה יסודית ואיסטרטגית לפגישה מול עשיו... הוא הפעיל כמה שיטות עבודה במקביל... מצד אחד דורון, מאידך תפילה, ומצד שלישי מלחמה... ולכל תחום יש צוות שלם, ויעקב אבינו מתדרך את כל הצוותות ויורד איתם לפרטי פרטים, (כמה עיזים וכמה תישים, מה כל אחד אומר לעשיו, וריווח תשימו בין עדר ובין עדר) ואם זה בתחום המלחמה, יעקב כבר למוד ניסיון מהקרב מול לבן... הוא לימד את י"א השבטים טכסיסי מלחמה, כל אחד יודע בדיוק את התפקיד שלו, יש כאלו 'בחרבי' ויש 'בקשתי', יעקב גם מפצל אותם לשתי מחנות. וכל המערך הזה מתוכנן עד הפרט האחרון!! **כעת תן ניחוש מה הנתון שהכי מעודד את יעקב** ברגעים הקשים ש'וירא יעקב מאוד ויצר לו'? ? החיזוק של יעקב זה: כי במקלי עברתי את הירדן הזה **ועתה הייתי לשתי מחנות**

רבש"ע: **אני לפחות לא לבד!!!!**

פעם שעברה שהייתה לי היתקלות מול בנו של עשיו אליפז, זה היה לפני 20 שנה כשהייתי לבד לבד... כי במקלי עברתי את הירדן הזה, אבל כעת ? ! ? כעת **אני לפחות לא לבד...** יש לי פה שתי מחנות!! יש פה הנהגה שלימה... יש לי י"א שבטים... יש לי זכותיה דד' אמהות, זכותיה דיוסף שנמשל לאש ובית עשיו לקש... ובעזה"ש נעשה כולנו אגודה אחת לעשות רצונו יתברך בלבב שלם, ובזה נכריע את הקליפה של עשיו... זו הנחמה של יעקב (כך ממש מפורש בתורה)

אלא שאז לפתע קרה שיבוש בלתי צפוי בתכניות!!!!

יעקב לפתע מוצא את עצמו מול התרחיש הכי גרוע שרק ניתן היה לקחת בחשבון!!! **ויוותר יעקב ל ב ד ו!!!**

מדובר בכמה רגעים בודדים ממש שיעקב מצא את עצמו לבד לבד. סתם ככה, שיעקב ימצא את עצמו לבד, זו תופעה די נדירה. בדרך כלל יעקב מוקף בכל הי"א שבטים כולם אחוזי חרב מלומדי מלחמה בקדושה. אבל כעת מדובר בסה"כ בסתם רגע זניח שיעקב בסה"כ חצה לרגע את הנהר להביא פכים קטנים. ובדיוק אז!!!! כמו להכעיס!! בדיוק אז מגיע שרו של עשיו ויוצא למאבק איתנים מול יעקב **יעקב ברגע הראשון לא יודע את נפשו... אוי ואבוי...** כזה תרחיש לא לקחתי בחשבון!!! דווקא הכל מתוכנן, כולנו ערוכים בתיאום מלא למחר... הצוות שלי כבר דרוך למחר!!! איש על מחנהו ואיש על דגלו.. כל אחד ממוקד בפקודה שהיטלתי עליו... סגרנו כבר את כל הפינות.. גם עצרות תפילה בהשתתפות ארבע אמהות, כולם עומדים על משמרתם, נו... אז תבא להילחם איתי מחר!!!! מה הקשר עכשיו? ? שהמאבק יהיה מידתי!!! לא יתכן שעשיו יגיע מצויד עם ארבע מאות איש, ואילו אני אאבק לבד, תן לי גם להביא את ה'צבאות ה' שלי ונערוך חזית מול חזית...

אבל לא!!! על שרו של עשיו לא שואלים שאלות, הוא חיכה דווקא לרגע שיעקב נמצא לבד!!! כנראה ששרו של עשיו גם מבין משהו... הוא יודע שכשיעקב פועל מתוך הנהגת הכלל... ומופיע עם כל השיעור קומה של מחנה ישראל, אף אחד לא יכול עליו, ולכן שרו של עשיו מפתיע ומנצל רגע נדיר שיעקב לבד!!! **וברגע הראשון יעקב נבהל מאוד... אבל אין ברירה!!!**

יעקב מתחיל להיאבק ולהיאבק... אתה מבין לבד שכשיעקב נאבק, זה לא מאבק של אגרופים וכיפופי ידיים... זה מאבק ומלחמת קדושה... שרו של עשיו מפעיל את כל הנשק הפיתיוני שלו, ויעקב נאבק!!! נאבק בשביל כולנו... ואת כל זה הוא עושה לבד לבד, והעלו אבק ברגליהם...

כן... היה שם הרבה אבק!!! מאיפה הגיע כל האבק הזה?

שרו של עשיו הפעיל את כל הכישורים שלו לשכנע את יעקב שאתה אבק!! אוי אוי... כמה שאנחנו מכירים את זה... אולי אתה לא... אבל אני כן!!! **ההמשך בעמוד 6**

ניסי חנוכה בגלות יוון בתרגום ישיר ל--גלות הציונים כיום.

יצא לי לקרא קצת על חנוכה מתוך הספרים ההסטוריים שהראשונים סמכו על המידע שלהם... (אפילו המ"ב שולח לקרא את הספר יוסיפון, ולו בתור מידע על הניסים שהיו אז) אז כמובן שהאתגר העיקרי של הניסים והנפלאות שהיו במלכות יוון... שלא מדובר בנס אחד גדול כמו בפורים!! אלא ההיפך!! מדובר במלכות יוון ששלטה כאן בא"י במשך 180 שנה... והיו המון המון ישועות נקודתיות!! בכל תקופה היה את ההגמון הנוכחי שהיה צריך לרוצץ את מוחו והיה את הישועה הנקודתית, פעם זה מעשה יהודית, ופעם אחרת נפילת אנטיוכוס, ואז בסוף מתתיהו ובניו נכנסים לתמונה... מדובר במכלול של סיפורים שמשתרעים על 180 שנה.. זה בדיוק כמו מדינת ישראל... שאמנם אין לי מושג מה הולך להיות כאן בחודשיים הקרובים!! אבל אני יכול להגיד לך שנכון ל-80 שנה האחרונות, תמיד מרחפת גזירת גיוס על עולם התורה ו... וכבר שמונים שנה שזה לא מתממש!! איך לא?? אל תשאל אותי... אני חלש בהיסטוריה חרדית מהסוג של תשמ"ט וכ"ש לפני כן, אבל אתה מוזמן לשאול את המבוגרים שבינינו... ואם רק יהיה לך סבלנות הם יספרו לך על עשרות אנטיוכוסים... כל אחד בתורו הוא שהכריז מלחמה על ה' ועל תורתו, ובסוף הוא נעלם בתהום הנשיה, ועל זה נאמר: ראיתי רשע עריץ ומתערה כאזרח רענן... ובסוף... ויעבור והנה איננו ואבקשהו ולא נמצא... אדרבה!!! אולי זו ההזדמנות להציע, מי מוכן להרים את הכפפה ולערוך ספר היסטורי, על גזירת הגיוס לדורותיה, וזה יהיה סוג של 'מגילת אנטיוכוס', שיספר על כל אחד בתורו, מי היה התורן שהכריז מלחמה על ה', ומי היה גדול הדור שהתמודד מולו, ומה היה סופו של העריץ... זה פחות או יותר אופי המבנה של ניסי חנוכה...

כמעט אף אחד מניסי חנוכה הוא לא דרמטי ברמה של 'ורבים מעמי הארץ מתייהדים כי נפל פחד היהודים עליהם', לא!!! אלא מאיז? רווחה תקופתית... כשיהודית הורידה לאליפונרו את הראש... מה זה הועיל? זה כנראה הועיל נקודתית שהממשלה הנוכחית התפרקה, ו... ומה אתה חושב?? חלפה תקופה והגיע אליפונרו אחר... נו... אז מה עשינו??? מה הועילה אותה יהודית במעשיה?? מה התשובה? הכל בסדר!! זה לא סתירה!!!

היא הייתה השליחה לדחות את גזירת הגיוס משנת התשפ"ד עד התשפ"ו, וכעת היא פינתה את מקומה לבתו של יוחנן כהן גדול שהיא תתן עוד פאנצ' שיועיל לעוד שנתיים וככה עם ישראל שרדו והמשיכו לעשות רצון ה' למרות הכל... וזה בדיוק המבנה של הניסים שיש לנו כאן בגלות הציונים!!! לא! לא גלות ישמעאל!! גלות הציונים!!

רק מה?? כשעיינתי שם במעשים, יש שם עוד נקודה מאוד מעניינת...

יש הבדל מאוד גדול וקוטבי בין אופי הניסים שהיו לישראל בתחילת מלכות יוון לבין הניסים שהיו לקראת הסוף... בתחילת מלכות יוון יש מעשה שאחד ממלכי יוון שמע שיש אוצרות מאוד יקרים בבית המקדש, 500 ככרי כסף, ו-250 ככרי זהב, והוא החליט לבא ולקחת את זה לעצמו!! ואל תשאל... כל אנשי ירושלים גזרו צום, ולבשו שקים, ובין האולם והמזבח יבכו הכהנים... איזה זעקות שבר... רבש"ע: אל תתן לרשע הזה לקחת את האוצרות מבית ה'... וכתוב שם שניסו להניע אותו, שזה כסף שעם ישראל תרמו בשביל יתומים ואלמנות וכו' והוא לא הקשיב) ואז ה' עשה איתם נס גדול, וכשהוא באמת בא להיכנס, היה שם איזה מחזה אלוקי של פרש עם כנפיים שבא והיכה אותו... נס למעלה מדרך הטבע!!

ואני עומד ושואל: עזוב כעת את הנס שקרה... בא נדבר רגע על עצם הצרה!!! סליחה על האדישות: מה כבר קרה?? הגיע איזה גוי ורצה כמה שקלים?? בסיידר... אני יודע שכסף זה דבר חשוב... אבל מכאן ועד להפוך את זה לכזו דרמה... שכולם צמים ומתפלשים באפר

והביאור בזה הוא כך: כשמגיע מלך יוון ורוצה להיכנס למקדש ולקחת כסף מאוצרות בית המקדש!!! **הכסף זה הסיפור הכי קטן!!** עיקר הגזירה כאן זה עצם האמירה!! גוי ערל מתכנן להיכנס לבית ה' ולנהוג שם כמו בבית שלו... ואם הוא אכן יכנס והקב"ה לא יתן לו 'באנא' בראש, זו סטירת לחי מאוד כואבת מה'... עם ישראל לא פחדו שמישהו פה יקח לנו כסף... הם פחדו מעצם העובדה שגוי נכנס לבית המקדש והקב"ה ח"ו מאפשר לו...

ואכן באמת נעשה נס, וברגע שהוא נכנס הוא ניגף בנס ע"י מלאך שנראה כמו פרש...

הנה לך נס שמאפיין את **תחילת** מלכות יוון!!! אבל עשרות שנים לאחמ"כ, מלכות יוון כבר הספיקה לחולל נזקים רוחניים, וישראל כבר לא היו ראוים כמו פעם, ואז הגיע שלב שה' השיב אחור ימינו... ומה שפעם כ"כ פחדנו שמישהו יכנס לארנק ויוציא כמה שקלים מאוצרות ה'... הרי כעת היוונים נכנסו להיכל.. טימאו אותו... טימאו את המזבח ומילאו אותו בע"ז, עשו מה שהם רוצים... ומשום מה, כבר אף אחד מעם ישראל לא בוכים על זה!! למה???

כי אנחנו כבר באירוע אחר לגמרי... אנחנו כבר לא מספיק ראוים להיות בהלם מגוי שנכנס להיכל ואיך יכול להיות שה' מאפשר לו... לא!! אנחנו כבר לא אוחזים שם... כיום גם אם הגוי יכנס להיכל, ולא רק שהוא לוקח כסף אלא הוא אפילו מטמא את כל השמנים, אנחנו בולעים את זה... רק מה כן?? איפה אנחנו כן אוחזים?? שעולה לנו בחיים להמשיך לשמור שבת חודש ומילה... ה', לפחות זה!!! מילא טימאו כל השמנים, אבל שלא יפרצו חומות מגדלי, זה לא!! כעת פה אנחנו נאבקים ועם כל הכח!!!

הנה לך פערי ציפיות רוחניות שמותאם לפי ירידת הדורות...

כלפי מה הדברים אמורים?? לפני לא הרבה זמן... בערך לפני 14 שנים... כולנו זוכרים את התמונה המפורסמת של הרב שטיינמן ממרר בבכי תמרורים... ועל מה?? מה כבר קרה אז?? היה איזה רשע אחד שהצליח להעביר בחוק איזושהי אמירה בעלמא שבני הישיבות נקראים עריקים ופלילים... בינינו... במבט לאחור, בשעתו זה לא הגיע לידי ביטוי בשום מהלך מעשי!!! בשעתו אף בחור ישיבה לא נעצר... בקיצור: אנחנו מתגעגעים לתקופה הרגועה הזו... אבל הרב שטיינמן מירר בבכי... נו... על מה הוא כ"כ בכה? על עצם האמירה!!!! על עצם הכרזה שיהודי כאן בארץ ישראל עמד והכריז שבני התורה הם מחוץ לחוק!! נו... אני שואל אותך: כיום!!! יש לנו את הלוקסוס לבכות על מה שהרב שטיינמן בכה?? מה פתאום!! מדינת ישראל ממזמן הוקיעה את בני התורה... ממזמן כבר ניתנה רשות לכח הרע להגיד את האמירה הזו... אנחנו כבר לא ראוים לבכות ולהזדעזע ממה שהרב שטיינמן עשה עסק... אז מה כן? אנחנו כעת עסוקים בלשרוד את הקיים!! הכל בסדר... אנחנו עריקים, אנחנו פלילים... שיהיה... תנו לנו לחיות!!! שלא יהיה צר לנו מאוד מפניהם ושלא ילחצו אותנו לחץ גדול... אבל גלות יוון מבשרת לנו שככל שטבעת החנק מתהדקת וככל שיותר צר לנו מאוד מפניהם... ככה יתקיים בקרוב ממש עד שריחם עליהם ה'... ובקרוב נזכה שוב להארת פך השמן...

פעם היו לי אורות וכיסופים.. ואיה? איפה הם??

(המשך מעמוד 1-) לעומת זאת לאה זו **מערכת הפעלה** ש- עושים מה ש**צריך!!!** כי כך ה' ציוה. שני יהודים קמים בשבת בבוקר.. שניהם הולכים להתפלל... אחד הולך להתפלל... למה?? **כי צריך!!!!** מה פירוש, יהודי צריך להתפלל וכמובן להספיק זמן תפילה וצריך לשמוע קריאת התורה, ואילו השני הולך להתפלל. למה? כי 'מי אנוכי **שאזכה** להתפלל', אה... איזה כיסופים וערגה.. פסוקי דזמרה אורך לכה"פ שעה...

מדובר בשתי מערכות הפעלה שונות!!! רחל זה עלמא **דאתגליא..** רחל מייצגת מערכת יחסים של נישואין עם ה'... שלח אורך... נכספה וגם כלתה נפשי... זה עולם של קשר רגשי עוצמתי פורץ וגועש וגלוי!!!! (כן, רחל הייתה בעיקר רעיה של יעקב!! שבע שנים יעקב עבד ברחל באהבתו אותה, וגם אח"כ היו שבע שנים שלא היה לרחל בנים, אז מה היא? רעיה!! קשר נישואין, גילה רינה, דיצה חדווה, קשר לשם קשר, שכמובן רחל אמנו מייצגת סוג של עבודת ה' של רעיה) לעומת זאת לאה מייצגת את מערכת היחסים בין אבא ל-בן ביום יום השגרתי... קשר שבעיקר מתמקד בסמכותיות והפעלה ותפקוד... ברור שאבא אוהב את הבן שלו מאוד, אבל ביום זה בא לידי ביטוי בתפקוד!! יענקי, תלך לאכול, תלך לישון... תעשה מה שאבא אומר, נו.. תלך לחידר... רגע, אבא, למה שאני אלך לחידר? ככה!! כי אמרתי! צריך ללכת לחידר!! (שתבין: רעיה עושה בשביל בעלה בעיקר בגלל שהיא רוצה... היא בוחרת להיות אשתו, אבל ילד עושה מה שמוטל עליו לא כי הוא רוצה אלא כי אבא החליט!!! **וזה עקרוני!!!** אשה שתעשה לבעלה כי בעלי מחליט וקובע לי ודורש ממני, זה גרוע... זה נשמע אשה מוכה, לעומת זאת אצל ילד זה הפוך!!! ילד שיתרגל לעשות ממקום של הבנה זה כשלון חינוכי... כי ילד זקוק לסמכות!! לילד לא כ"כ בריא להבין לגמרי כל דבר, יש פרנציפ חינוכי שילד יעשה דווקא ממקום של סמכות... תלך להתקלח לא כי זה חשוב, אלא כי אמרתי!! תכל'ס, לאה מייצגת את הקשר של אבא ל-בן, כי לאה כמעט לא הספיקה להיות רעיה, כי בשבע שנים הראשונות יעקב לא עבד בשבילה, ואילו ברגע שהיא נישאה ליעקב, תוך שנתים היו לה כבר ארבע ילדים!! לאה מהרגע הראשון ניהלה מערכת יחסים של אמא, ראובן צריך נעליים חדשות, שמעון צריך לאכול, לוי צריך שירימו אותו, צריך צריך צריך!!!)

עכשיו: כל אחד מאיתנו!!! כל אחד מקוראי שורות אלו ללא יוצא מן הכלל.. אמור להזדהות באופן חד משמעי עם אחת מהאמהות!!! וזה אמור להיאמר בצורה פסקנית!! יש כאלו שמזדהים בקנאות דווקא עם מערכת ההפעלה נוסח רחל... ואילו יש כאלו שמזדהים רק עם לאה!!! (יהיה מי שיגיד שזה ההבדל חסידים לליטאים... בינינו... עובדתית זו לא הגדרה נכונה, אבל עזוב... שיהיה... אם זה עוזר לך להבין את שני הסוגים.. שיהיה)

אבל מה שבטוח: שלכל אחד מאיתנו ביום יום יש רגעים של רחל ורגעים של לאה!! זה ברור!! כל השאלה היא במינון ומהי נקודת ההנחה...

קח לו"ז של יום הכי שגרתי!!! יש לנו המון המון רגעים של תפקוד מינימלי שאנחנו עושים כל מיני דברים רק כי צריך!!! **צריך** לקום בבוקר, **צריך** לנעול נעליים, **צריך** לברך ברכת המזון... **צריך** לצאת להביא פרנסה... **צריך** לשלם חשמל.. **צריך** להסתפר **וצריך** לקצוץ צפרניים... למה? כי צריך!!! (תנסה פעם לא לעשות את זה... ואז תבין למה צריך) ומאידך: יש לכל אחד מאיתנו מידי יום את הרגעים היפים והרגועים שלי עם עצמי... שבהם אני בורח לאזור הבטוח והנעים שלי... כעת אני חי את התשוקות האישיות שלי... וכאן כמובן שכל אחד והתשוקה שלו!! (יש אחד שהתשוקה שלו זה קרבת ה', ויש אחד שהתשוקה שלו זה 'רבע לשבע' או 'רגע של עוגיות' ו... ו... ואידך זיל גמור..) בקיצור: כל אחד מאיתנו פוגש רגע של רחל מה אני רוצה וחושק!!! ורגע של לאה מה אני צריך לעשות!!! ומכאן ואילך כל השאלה זה עניין של מינון... או אם אני אגיד יותר מדויק: הכל תלוי מהי התחנה הראשונה ומהי התחנה השניה??

יש את האופי של בחינת רחל!!! אצלו נקודת הפתיחה של עבודת ה' זה קרבת אלוקים לי טוב... קשר עם ה'... החיבור והכיסופים והאורות תופס אצלו את עיקר כובד המשקל בעבודת ה'!! אבל אל תדאג!! בסוף גם הוא מחויב ל-מה שצריך!! בסוף גם הוא מבין שאוכלים מצות בפסח ונוטלים לולב בסוכות, אבל עדיין!! עיקר הפוקוס הוא בחיבור רגשי!!

ולעומת זאת יש את זה שנקודת הפתיחה שלו זה מה שצריך!!! הוא תמיד יתחיל ממה שצריך.. הוא יקפיד להתפלל מוקדם כי צריך להתפלל לפני סוף זמן תפילה, הוא לא יעשה סגולות כי לא צריך... הוא יתייחס ברצינות תהומית לנושאים די מתכתיים ביהדות כמו זהירות מגזל וישרות בדיני ממונות, כי צריך להיות ישר בדיני ממונות, וכן הלאה... ושלא תבין!! גם הוא בסוף מחובר ומשתוקק לעבודת ה'. אבל החיבור הרגשי, זו תחנה שניה!!!! כי התחנה הראשונה אצלו זה מה צריך!!!

עכשיו: המדהים הוא!!! ש-איפה שתי מערכות ההפעלה האלו מורגשות ובאות לידי ביטוי בצורה בולטת ואפילו בוטה??

בעולם הקסום והמסתורי של קברי צדיקים!!!

זה לא סוד שכל הערך היהודי הזה שנקרא קברי צדיקים... יש בנושא הזה קצר תקשורתי מוחלט בין אנשים... יש כאלו שמחוברים לקברי צדיקים בנשששמה... ומאידך מי שלא בעניין של קברי הצדיקים... אז הוא לא... לא... לא בקטע... לא בעניין בגרררוש!!!! (אני טוען בתוקף שיום יבא וניתן יהיה לראות את זה בבדיקות מעבדה בחדר אחיות עד השעה 10.00 בבוקר... ואגב: בניגוד למה שמקובל לחשוב, בנושא הזה אין הבדל בין חסידים לליטאים, יש ליטאים שכל היום מסתובבים בקברי צדיקים, ויש חסידים חסרי סבלנות ועניין במסעות קברי צדיקים) עכשיו למה זה בולט דווקא בנושא הזה?? כי בקברי צדיקים אף אחד לא מרמה את עצמו לרגע שיש איזושהי מצות עשה ללכת לקברי צדיקים!!! גם אני שאני בהחלט משוחד על קברי צדיקים, כמה שניסיתי לרמות את עצמי שזה אחד מי"ג עיקרים, לא הצלחתי, תמיד הודיתי בפה מלא שגם אם תקח את כל מסעות קברי הצדיקים שהלכתי מעודי ועד היום הזה כולם ביחד לא עומדים במשקל כנגד הפרשת תרומות ומעשרות אחד בודד שעשיתי בחיים שלי!! כי מה לעשות... עד כמה שאנחנו יהודים... מי שקובע לנו את הערכים זו התורה, ואם **צריך** להפריש תרו"מ אז **צריך**, ואם לא **צריך** ללכת לקברי צדיקים, אז אף השתוקקות וחיות ואורות ותיקונים לא יכולים לעמוד מול יו"ד אחת שבתורה... (מי שחושב אחרת, ש-יקום... או יותר נכון שלא יעיז להתקרב לקברי צדיקים, הם עלול לצאת עליו עם מקל...) נו... אם לא צריך... אז למה הלכתי לקברי צדיקים בלי סוף??

מה פירוש למה... אני רוצה... אני משתוקק... יש לי שם אורות, מויחין, השגות... גילוים... מה לעשות שמערכת ההפעלה שלי זה רחל!! עלמא דאתגליא!!! ואילו חבר שלי ששייך ללאה... כמה שניסיתי להבעיר בו את הניצוץ ה'יהודי' הכבוי שגם הוא טיפ טיפה יבין את גודל החיות ורשפי אש שלהבת קה שיש בציונו של רשב"י... תמיד הוא היה מייבש אותי עם לומד'סים מעצבנים.. שבעצם מה העניין... מה זה משנה אם אתה פה או שם... כל הבדיחות קרש המוכרות בנושא הזה... בקיצור: אין לו את זה וכנראה הוא ימות בלי זה!!! **ותכל'ס, מה תמיד הפריד ביני לבינו??**

אני הולך לקברי צדיקים, כי המצת הראשון שלי זה רגש!!! אני שייך לעלמא דאתגליא.. לכן דבר ראשון מצאתי את עצמי כבר בדרך לרשב"י.. אחרי שכבר הייתי בדרך... אז לפתע פתאום עשיתי חשבון נפש, רגע... איזה היתר יש לי ללכת לקברים על חשבון החברותא בסדר ב' ועל חשבון העזרה לאשתי ביום ששי... אבל משום מה מעניין לציין שכל החשביי'נת האלו נזכרו להגיע אלי רק אחרי שאני כבר בעליות למירון,

ואילו חבר שלי בדיוק הפוך!! אצלו המושכל ראשון עושים מה שצריך... ברגע שהצעתי לו: בא לרשב"י... יש השפעות... השגות... הוא דבר ראשון עשה ברקס!!! השאלה הראשונה שלו הייתה: **צריך???** ושם זה נעצר!!! אחרי שהוא נעצר שם... ואחרי שהוא סיים לעשות כל מה שצריך ואז הוא הרגיש מידי מיובש, או אז... משהו שם התחיל לדגדג לו בלב... נו... אני רוצה טיפה להתחמם... קצת להתחבר... נו... בא ניסע למירון...

ולמרבה האבסורד בסוף שנינו נפגשנו בצומת שבע... הוא בדרך **הלוך** ואני בדרך **חזור...** הוא כעת בדרך הלוך... כי סו"ס הגיע התחנה **השניה** של הרגש וההתלהבות... ואני בדיוק עכשיו בדרך **חזור**, שגם לי פתאום קפצה התחנה **השניה..** אוי.. איך אני יכול ללכת למירון כשהיום צריך להחזיר הלוואה... וצריך לשחק עם הילד שלי... וצריך להספיק זמן תפילה... וצריך לשמור על סדרי הישיבה...

החיבור לקברי הצדיקים זה אחד מהתסמינים הבולטים ביותר שניתן לפסלג אנשים על איזה מערכת הפעלה הם שייכים בנקודת הפתיחה!!

ו... וכאן!!! כפי שהקדמתי... מאוד מעניין לראות שזה מגיע לידי ביטוי לא רק באישיות שלנו!! אלא גם בקברי הצדיקים בעצמם... אנחנו נמשכים רק לקברי צדיקים שהם בבחינת צדיק ומשפיע באתגליא בבחינת רחל!!!

אבל כל צדיק שהוא בבחינת לאה... אין משיכה לציון שלו.. זה מדהים...

אם תלך לציונו הק' של רשב"י... יש שם אורות... השפעות... רשב"י זימר עריצים והכרית הקוצים... אצל רשב"י היה בחינה של גילוי והארה... אבל אם משם תלך כמה פסיעות ותגיע לציון הקדוש של הלל הזקן ? ! ?

הלל הזקן דווקא יקבל אותך בסבר פנים יפות... הוא ישאל אותך: כן... אתה **צריך** משהו?? כן... בבקשה... רק תגיד מה אתה **צריך**!!!

כן... הלל הזקן, אני רוצה אורות, אני רוצה ללמוד 8 שעות רצוף... אני רוצה שמהיום אני לא אכשל בשום מחשבה ואף פעם לא אפגום...

והלל הזקן יענה לך בנעימות: אני מבין שאתה רוצה, אבל מי אמר שצריך?? מי אמר שה' צריך אותך מלאך... אולי לא צריך...

ואתה תתאכזב... הוי הלל הזקן... אני רוצה!!! משתוקק!! כוסף!!

אה... אם אתה כ"כ רוצה... תלך לרשב"י, תורתו של רשב"י מאירת עינינו, אני לא בשביל מה שמשתוקקים!!! אני בלשכת הגזית צמוד למה שצריך.

זו הסיבה שאתה לא תמצא את עצמך במערת הלל... אתם מדברים בשתי שפות!! אתה אומר מה אתה רוצה, והלל עונה לך לפי מה שצריך... תלך לציון הק' של דוד מלכא משיחא... הוי הוי דוד המלך, אני רוצה אורות... מה דוד יענה לך???? אתה מדבר איתי על אורות??

טעית בכתובת!! אולי אתה לא יודע, אבל אני מעולם לא ביקרתי בבית המקדש... למה? כי 'ידי מלוכלכות בדם שפיר ושליא', אני תמיד הייתי טמא כי הייתי בד' אמות של הלכה בבית ההוראה... מה???? אני בהלם!!! דוד מלכא משיחא... בדיוק אתה?? אתה שכ"כ מסרת נפשך על ביהמ"ק... בדיוק אתה לא דרכת בבית המקדש?? מה... לא אתה זה שאמרת 'נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה'?? כן, עונה דוד... נכספה נכספה... אבל אז מה... אל תשכח שאני בן של לאה, אני מעולם לא עשיתי מה שאני רוצה!!!! אני עושה תמיד מה שצריך!

כעת קורא יקר: קח את הנתונים האלו ותעשה איתם מה שאתה רוצה, עצם העמדת הדברים כמות שהם זה חשוב... לדעת שיש שתי מערכות הפעלה... ומה שבטוח: שבסוף בסוף צריך את שניהם!!!

אבל אם כבר הגענו לכאן, יש לי משהו אחד קטן להוסיף:

אם עד עכשיו אמרתי שכל אחד מוצא את עצמו שייך או לרחל או ללאה, אבל זהו!!! שיש סוג שלישי (אין לי אינדיקציה כמה אנשים יזדהו עם הסוג הזה... מאוד מסקרן)!!! יש כך וכך אנשים שפעם!!! פעם הם היו רחל בכל הרמ"ח והשס"ה!!!! בעבר הם היו מחוברים לעבודת ה' בעוצמות של רגש וחיבור,... מערכת ההפעלה שלהם הייתה בוערת בקרבת ה' בשיא העוצמה... ואז לאט לאט קרה משהו... לאט לאט משהו שם דעך... עומעם, ו... והקב"ה רצה אותם עוברים לצד של לאה!!!

וזה ניתוח מאוד מאוד כואב!!! בהתחלה זה ממש מדכא!!

בקיצור: בא נדבר במילים פשוטות: אותו עובד ה' שמתרפק בגעגועים על העבר, פעם הייתי מתחיל להתפלל וכולי בוער בהשתוקקות, פעם הייתה לי חיות עצומה במצוות, הייתי מסוגל לשפוך שיחי לה' במשך שעות, והיום?!? לא יודע מה קרה... משהו שם התייבש מבפנים... אני לא מרגיש כלום... וכמובן שאני ממשיך לעשות הכל! אבל אני עושה כי צריך, ממשיך לקום בבוקר לשחרית כי צריך! ממשיך לקיים מצוות עם כל הלב כי צריך... אבל כל פעם שאני נזכר בעבר, זה שורף לי את הלב...

כן!! יש לי ניסיון אישי במעבר המשפחתי הזה מרחל-- - ללאה!!!

זה קשה... ומה שהכי מעיב זו התחושה שזו סטירת לחי מה'!! זהו ה'... זרקת אותי... לקחת ממני את כל המויחין... אתה כבר לא רוצה להאיר לי... **אז זהו שלא!!! לא רק שלא!! אלא ההיפך הגמור ב-180 מעלות,**

כבר הוזכר כאן בגיליון לא פעם... כשאנחנו רואים יהודי שמתפלל בהשתוקקות ובהתלהבות עצומה וכולו בוער בקרבת ה'... מה אנחנו רואים מול העיניים? איזה אהבת ה'!!! **וזה לא נכון!!! ממש לא!!**

עם כל הכבוד לעובד ה' הזה, אבל עם כזו תפילה מתוקה, הוא לא אוהב!!!! הוא **אהוב!!** ה' אוהב אותו... כיף לו... טעים לו... ה' מפנק אותו בקירבה עצומה... וכי זה נקרא לאהוב את ה'??? ממש לא!!!

אז מה נקרא לאהוב את ה'?? כשאני ישן והילד שלי לפתע מתעורר באמצע הלילה וממזה אין לי כח לקום... אבל אני בכל זאת קם ולמה? כי אני אוהב!!! מתי אני אוהב??? כשאני פועל ממקום של התמסרות!!!

כשטעים לי ומתוק לי אני לא אוהב... אני אהוב! על זאת שבחו אהובים... כשעם ישראל עומדים על שפת הים ורואים את החיבוק האוהב של ה'... הם אוהבים? ממש לא!! הם אהובים!!! אתה יודע מי אוהב את ה'?? אני!!!!! כי אתה יודע מי אני?? אני לפעמים קם בבוקר ואין לי טטטיפת חשק להתפלל... לפי רף החשק שלי, אין שום סיבה בעולם שאני אלך להתפלל כי אין לי עצבים ולא בא לי ואני גם עייף... אבל לא!! אל תשאל, בכל זאת קמתי והלכתי לבית הכנסת והתפללתי... אתה יודע למה?

כי אני אוהב את ה'!!!! אז מה ואין לי חשק... אז מה ולא מתחשק לי להתפלל... לכן מה? לכן לתת לה' להתאכזב ולהגיד בעצב איפה שמוליקל שלי... מה יהיה עם הרבש"ע?? אני אשאיר אותו עצוב... תחשוב שנעשה לרבש"ע הפגנה: ה', או שאתה מורח לי משהו טעים בתפילה. שיהיה טעים להתפלל... כי אם לא, אני אפסיק להגיע לתפילה כי זה לא ששווה... כן?? נראה לך ש-יפה ככה לעשות לידיד נפש אב הרחמן??

לא!!! לא אני! אני לא אעשה את זה לרבש"ע, אני מבטיח לך ה', אני אגיע בכל מחיר, גם אם התפילה שלי תהיה אבן, אז אני אעשה מה שיעקב אבינו עשה, 'ויקח מאבני המקום', אז אני ארגיש אבן, אבל את האבן הזו אני אתן לך מכל הלב... אני אהיה פה בכל מצב!!!

הנה לך אהבה!!! זו אהבה אמיתית!!! (ואתם כבר שם... עמוק עמוק)

ידידי היקר: כשהיינו צעירים ויפים... רצינו שעבודת ה' תהיה טעימה... רצינו שה' יאהב אותנו ויפנק אותנו עם כיסופים, וה' באמת אהב אותנו וסיפק את הסחורה, אבל יום אחד גדלת!!! וה' פנה אליך ואמר לך: בני היקר, האם גם אתה אוהב אותי?? האם גם אתה מוכן לתת לי תפילה??? האם אתה מוכן לעשות בעבורי גם כשזה לא נורא מרגש??

תתפרגן!!! ה' יום אחד החליט שאתה ראוי לאהוב אותו ולא רק להיות אהוב... וכעת אני רוצה לגלות לך סוד כמוס: כל הצדיקים האלו שאתה מכיר, שאתה בטוח שהם כל היום מרוגשים בתפילה עד קצה הנשמה, שטויות!! אני אומר לך: שטויות!! תוציא מהראש... ואתה יודע למה לא???

כי אם באמת כל הזמן טעים להם בתפילה, אז במה הם צדיקים?? סתם טעים להם... והיות ואני ואתה יודעים שהם צדיקים, זה רק בגלל שהם מכינים מטעמים לה' ולא רק מחפשים שיהיה להם טעים ואורות... ושלא תבין לא נכון! זה לא בהכרח שלא טעים להם בתפילה, אלא זה לא הנושא!!! הם לא שמים על זה את הפוקוס!! לא זה הנושא!!! **ואני אסביר:** הרי מי כמוך יודע, אתה כל הזמן עסוק בלבחוש ברגש הכוזב שלך בתפילה, אתה כל הזמן עסוק בלהתאכזב מהחיות וההתלהבות שהייתה ואיננה, אתה רואה בזה ערך קדוש שנלקח ממך!! אז זהו, שאם רק תסכים... תרשה לי לנפץ לך את המיתוס, כשהיו לך אורות בתפילה זה לא היה כזה ערך קדוש כמו שדמיינת... ה' בסה"כ מרח לך משהו על הסנויץ... מרח לך פה ושם ריגושים ואורות... שטויות!!! אז היה לך טעים וראית כוכבים... לכן מה?? לכן זה יותר צדיקי?? (וכי אם היה לך מזל ובדיוק באמצע שמו"ע התנגנה לה מנגינה נורא מרגשת שגרמה לך לבכות כמו תינן מרוב השילוב של המוזיקה והמילים של התפילה... לכן מה? לכן אתה יותר עובד ה'?? תגדל בשנה!!!) מתי נהיה כשירים לקלוט שאני פה לא כ"כ בשביל להתרגש מעבודת ה', אני פה בעיקר בשביל לרגש- את ה'!!! וכשאני מגיע חדור מוטיבציה לשמח את ה' ולרגש אותו... זה נורא מרגש אותו... (ואז, כשאני מצליח לרגש אותו, גם אני אולי מתרגש, ובצדק כי להצליח לרגש את ה' זה נורא מרגש)

אז את החסר אני לא יכול לקחת לך!!! סו"ס היה לך ממרח שוקולד של גישמאק וזה חסר... אבל להרגיש שנסוגת לאחור בעבודת ה'??

ההיפך הגמור ובקנאות!!! רק שודרגת וזו מחמאה מאוד גדולה!!!

עכשיו: שלא תבין לא נכון... זה לא שבחינת רחל זה שה' מפנק אותי בריגושים... לא! חלילה!! סו"ס לשני ההורים שלי שנמצאים כעת בעולם האמת, הם מתעדנים בקרבת אלוקים עצומה, ולשם אנחנו חותרים, יש קרבת ה' עתידית בעלמא דהוא עתיד לאתחדתא ויעקב כוסף אליה ורוצה לקרב את זה כמה שיותר ולכן הוא אוהב את רחל יותר מלאה, משיקול של 'קרב יום אשר הוא לא יום', אבל בסוף בסוף, מי שמנצח כאן בעבודה של העוה"ז ונקבר עם יעקב זה דווקא לאה... מי שנבחר להיות משיח זה דוד מזרעה של לאה, ולמה?? כי כאן, כל עוד שאבא שלי היה כאן בעולם הוא כמעט ולא הרגיש אהוב מה'!!! ולמה לא? כלומר: במילים אחרות: למה יעקב לא אוהב את לאה? כי הקב"ה מזמין שלאה תאהב אותו!!! כשאבא שלי לא הרגיש כל היום אהוב אז הוא אהב!!!! וכעת בשמים ה' אוהב אותו... אל דאגה, לעתיד לבא ה' יגלה אהבתו, אבל כל דקה נוספת שאנחנו כאן, זה לתת לי הזדמנות שאני אוהב את ה'...

בעל חוב!!! בחוץ תעמוד!!! אל תדפוק... אתה לא רואה שאני ישן??

חצקל מאז ומעולם היה נעים הליכות... משתדל לקבוע עיתים לתורה ולעשות רק טוב... רק חולשה אחת יש לו... הוא מאוד אוהב לעשן!!! וכידוע: עישון מצד אחד ממכר ומצד שני עולה כסף... ולחצקל אין כסף... אבל הוא חייב לעשן!! ואין ברירה... הוא התחיל ללוות כסף ועוד כסף ועוד... (כן... זו הייתה טעות- מודה חצקל, אותו אחד שלימד אותי לעשן והכניס אותי לזה, הוא כבר ממזמן נמכר לעבד עברי, והוא כבר סגר דיל עם האדון שלו, שאם אתה מתחייב לספק לי חפיסת מלברו כל יום, אני מצידי מכריז: 'אהבתי את אדוני ואת אשתי' ותרצע לי את האוזן... העיקר תביא לי סיגריות) עד כאן הסיפור המוכר... לצערנו שורות אלו לא שייכות בהכרח למדור הלכה בקרוב ממש... אבל מכאן ואילך הסיפור מתחיל... בוקר אחד נקישה הססנית בדלת... חצקל מתעורר מהשינה... ניגש לפתוח... ומי בדלת??

ר' קלמן!! אוי אוי... ר' קלמן עומד מרחוק... שומר מרחק מהדלת... ופונה לחצקל: אל דאגה אני בחוץ (-תעמוד) אבל הגיע זמן הפרעון... יש לי פה שטר עם עדים, שלווית ממני 2000 שקל והתחייבת להחזיר עד ט"ו כסליו... ואני צריך את הכסף... חצקל טיפה החוויר... אוי אוי... לך תספר לר' קלמן שאתמול לויתי עוד 500 שקל ממישהו אחר... (מה לעשות. אני חייב סיגריות) כן ר' קלמן, 'אנחנו מטפלים בזה', אני בעזה"ש אחזיר לך... מתי?? שואל קלמן בקוצר רוח... תוך שלושה ימים!!! אה... בסדר אומר קלמן, אז אני מחכה לך עוד שלושה ימים... וחלפו שלושה ימים ובשעה 9 לפנות בוקר שוב נקישות על דלת ביתו של חצקל... מי בדלת?

שוב ר' קלמן!!! שוב עומד ממרחק וחשוב לו להבהיר לחצקל, תהיה רגוע, אני לא פושל לך לבית, **אסור ליו!!** נו... מה קורה חצקל? סיכמנו עוד שלושה ימים... איפה הכסף??? חצקל עונה בקול שפל: מצטער... אין לי... אין לי מאיפה להחזיר... זהו... אין לי מה להוסיף... כל טוב... קלמן יוצא וחצקל חוזר ל... לאן?? למיטה...

לא חלפו שעתיים ושוב נקישה בדלת, ושוב חצקל גורר את עצמו מהמיטה... מסתכל בקוקר... אוהו אבאלה... 'הר אדם' ממתין לי שם מעבר לדלת... חצקל שואל: מי זה?? זה אני!!! שליח בית דין!!! חצקל, יש לך 'זמנא' לבית דין- מזמינים אותך לדין תורה!!!, מתי? עכשיו!!! חצקל מתלבש מהר, (הוא עדיין לא התפלל שחרית... אבל ע"פ רוב זה הולך ביחד...) הוא מנסה לסדר את המחשבות... רגע... מה אני אומר לבי"ד... האמת היא שאין לי מה להגיד... חצקל מוצא את עצמו טרוט עיניים ניצב מול מושב בי"ד כן... ראש בית דין ניגש ישר לעניין: תקשיב חצקל: קלמן פנה אלינו בתביעה שאתה חייב לו כסף!!! ויש לו שטר, ואנחנו גם מכירים את חתימות העדים, השאלה היא: האם יש לך מה לומר בנידון??

חצקל התחיל קצת לגמגם... אההמם... אולי תנו לי כמה דקות לחשוב... (כן, לימדו אותי להיזהר בלשוניו!! כל עוד לא אמרתי כלום, הכל פתוח, אבל ברגע שעניתי איזשהו טיעון אז זהו!! אינו טוען וחוזר וטוען... כלומר: אני לא יכול לטעון לא היו דברים מעולם ואחרי שיפריכו את זה לחזור ולטעון פרעתי...) חצקל מתלבט: האמת היא שמתחשק לי לעשות מה שעשיתי לפני חצי שנה כשלוויתי מר' שלוימה העגלון... הוא גם הוציא לי שטר בבית דין, ושאלו אותי מה יש לי לומר, ואמרתי שאני חושב שהשטר מזוייף... תנו לי ארכה ואני אביא עדים מהעיר השניה ואוכיח לכם שזה מזוייף... וחס ושלום!!! זה לא שבאמת תכננתי להעיז פנים ולשקר בפני הבעל חוב, אלא בסה"כ רציתי להרויח קצת זמן... כי כל עוד אני טוען שהשטר אולי מזויף... יש לי זכות לבקש הארכת זמן בשביל להוכיח את הטענה שלי... בסה"כ רציתי להרויח את השבוע שבועיים האלו... ואכן בשבועיים האלו שנתנו לי מרווח נשימה... לא קמתי בעשר בבוקר כמו בחודשיים האחרונים! אלא קמתי מוקדם והשכרתי את עצמי כפועל יום בבצירת ענבים, ותוך 3 ימים בלבד של עבודה אינטנסיבית כפועל יום היה לי כבר את כככל הכסף לשלם... ואז חזרתי לבי"ד ואמרתי להם ש... מצטער... הלכתי לעיר השניה, חיפשתי עדים שיוכיחו שהשטר מזוייף אבל 'לא מצאתי אותם', אז החלטתי לשלם וזהו!!! ובאמת בדרך הזו הצלחתי להרוויח את ה'כמה ימי חסד' נוספים האלו בשביל להחזיר, השאלה היא: האם גם הפעם 'לשחזר את ההצלחה המסחררת' הזו? האם גם הפעם 'למרוח אותם' עם איזה 'כפירה קטנה' ולו בשביל למשוך זמן??

כן... אין פה חכמות... ברגע שאני מודה לגמרי בחוב!!! בי"ד לא ממתינים אפילו יום אחד!!! הם עוד באותו יום ניגשים להוצאה לפועל!!! (תן ניחוש אחד למה לא מוכנים להתחשב ולהמתין אפילו יום אחד? אה... התשובה היא: כי היה פה כבר מישהו שהמתין!!! הלא הוא המלווה! שהסכים לתת לי הלוואה ללא ריבית, והסכים להמתין בסבלנות עד זמן הפרעון, אז בשביל מה יש תאריך פרעון?? מה... זה לקישוט?? זמן הפרעון נועד בשביל שיום אחד אחרי הפרעון!!! מיד בי"ד נותנים את מלא הגיבוי למלווה ולא ממתינים דקה אחת נוספת... אחרת אף אחד לא יסכים להלוות...) בי"ד מיד נותנים הרשאה לשליח בי"ד להיות 'כונס נכסים', ורשות להיכנס לי לתוך הבית!!! (בניגוד למלווה, למלווה אסור, אבל לשליח בי"ד מותר) שליח בית דין מיד מתחיל במיון ואיסוף כל המטלטלין שניתן למכור אותם בשוק (הוא משאיר לי רק 11 פריטים הומניטרים בסיסיים, כמו מזון ל' יום, כסות י"ב חודש, כסא, מטה, מצעים, סנדלים ותפילין) ועוד היום!!! עוד היום אני יכול לצאת לשוק ולראות שולחן 'חגיגי' ועליו מונחים עשרות פריטי מטלטלין מהרכוש שלי שעומדים למכירה, בשווי סכום ההלוואה...

ובינינו... ה'הוצאה לפועל' הזו על הבוקר, ממזה לא מתאימה לי... אין לי כח עכשיו שהשליח בי"ד יכנס לי לתוך הבית, בפרט!!!! בפרט ש... ש... שישאר בינינו... אל תגלה לאף אחד (-אני מזהיר אותך) אבל עקרונית אני כעת באמצע לישון!!!! שלא יהיו טעויות!! בשניה שאני מסיים כאן בבית דין, אני מיד חוזר למיטה... ואני רוצה שם שקט!!! כי אני רוצה לישששששון!! אין לי סבלנות עכשיו ששליח בי"ד יתלווה אלי בהייתה, ויפתח לי את הארון בגדים ויספור לי את הגרבים... (בפעם הקודמת שהוא ספר לי את הגרביים, הוא ספר בקול, וזה ממש הפריע לי להתחפר בתוך הכרית) סליחה... מה עם גזל שינה??? נו... תכל'ס מה אני עושה??? האם לטעון שזה מזויף כדי להרויח זמן, ולבנתיים אני אקום יומיים לעבוד במסיקת זיתים של ר' שכניהו ואחזיר בזה את ההלוואה...

כן... לא... לא... כן... תכל'ס: ראש בי"ד מביט בי כבר שתי דקות ומחכה לתשובה!! חצקל התחיל לברור את המילים בזהירות... אההמם... לא יודע... משהו לא כ"כ מריח לי בשטר הזה... אאאפפסס... אני מציע שתתנו לי כמה ימים בשביל ל... ל... ו... ואז ממש בטעות יצא לחצקל פיהוק עיעועניק מהפה... ויחד עם הפיהוק יצאה לו פליטת פה... אני צריך כמה ימים בשביל... בשביל ל... לקום בבוקר והכל מסודר!!!

ראש בית דין פרץ בצחוק... גם קלמן לא התאפק והתחיל לצחוק, ואפילו חצקל לא 'עמד בזה' והצטרף אליהם, ראש בי"ד אמר: אני מבין שאין לך ערעור על עצם השטר!!! יש לך ערעור בעיקר על שעת הקימה שלך בבוקר ועל ההתנהלות הכללית שלך, אתה בסה"כ צריך כמה ימים של רצינות לקום בבוקר ואתה מחזיר את כל ההלוואה... ראש בית דין נהיה לפתע רציני ואמר: מצטער!! אין לי את הסמכות לתת לך ארכה מסוג שכזה!!! עקרונית מיום הפרעון בי"ד אמור לתת לאשר גביית מטלטלין תיכף ומיד!!! (מילא לגבות מהקרקעות של הלווה, זה כבר תהליך יותר ממושך... אבל גביית מטלטלין זה כאן ועכשיו) אבל זה כבר תלוי נטו באריכות אפו של המלווה- ר' קלמן.. אם הוא יסכים, הלוואי אבל זה כבר עניין שלו!!!!. ובכן: ר' קלמן: מקובל עליך להמתין ג' ימים שחצקל יקום בבוקר ויהיה פועל יום וכך יחזיר את ההלוואה?? ר' קלמן כחכך בגרונו... עשה פרצוף... נו נו... שיהיה... ואני כעת שואל אותך: תנסה לחשוב עוד חמש צעדים קדימה... מה הולך לקרות עם חצקל בעוד חצי שנה?? האם הוא יפסיק לעשן?? סביר להניח שלא!!! האם יהיה לו כסף לסיגריות? בטוח שלא!! האם הוא ימשיך לקחת הלוואות? בטוח שכן!! האם הוא יתחיל לקום בבוקר ולעבוד כדי לממן את עצמו?? אאפפסס... קצת קשה להאמין... אז לאן זה ממשיך מכאן... לאן זה יתפתח?? אולי אי שם בחורף נמשיך לעקוב אחרי השתלשלות העניינים... דבר אחד בטוח: איפה זה יגמר א"א לא יודע!!! אבל איפה זה התחיל?!? את זה כולם יודעים!!! המשך אולי יבא...

מה גנב מצפה מבעל הבית?? שימשיך לישון!!!

בפרשת וישלח פורצת מלחמת עולם בין יעקב לעשיו... הצדדים כאן מאוד ברורים... כולם יודעים מי נגד מי, ואני כעת מעיז לשאול שאלה הכי פשוטה: **שורה תחתונה!!!** מי יצא המנצח בסוף החזית?? מי חזר הבייתה וקבלו אותו במצעדי ראוות, בתשואות ואותות גבורה ושער נצחון?? מי?? יעקב או עשיו?? אתה מבין לבד, שאני לא שואל מהי האמת... אני גם לא שואל מה כתוב בתורה... אני שואל על מי שעמד ניטרלי וצפה מהצד והוא רואה את יעקב חוזר הבייתה ועשיו חוזר הבייתה, מי היה נראה המנצח ומי המפסיד?? מה דיברו בחדשות?? אני חושב שהתשובה היא חד משמעית: עשיו!!! הוא המנצח מכל ההיבטים שרק תרצה... יעקב משתחווה לעשיו... יעקב מתרפס אליו, מעניק לו מנחה ומתנות, המשוואה ברורה!!! מי שמצליח לעמוד על שלו עד הסוף הוא המנצח ומי שמתקפל ונופל על הארץ לרגלי השני הוא המפסיד, יש פה מה להבין?

ואתה יודע ממה אני הכי בהלם?? שרק היום שמתי לב ליה!!! רק השבוע נפל לי האסימון שכל מי שעמד מהצד ונכח באירוע... לכולם היה ברור כשמש בצהרים שהמערכה הוכרעה נטו לטובת עשיו, אבל עד הסוף!!! נו... ומהי האמת??

האמת היא שיעקב אבינו ידע בדיוק מה הוא רוצה!! הוא חתר כל הזמן למטרה מסוימת... ואת מה שהוא רצה הוא קיבל... נו... מה יעקב אבינו רצה?? שעשיו ירגיש מנצח!!! זה הכל!!! יעקב אבינו עמל על זה קשות. זה היה כרוך בהפקה יוקרתית... עזים מאתיים תיישים עשרים וכו' וגם בהצגה מושלמת של 'ותגשן השפחות המה וילדיהן וישתחוו וכו' וכו'... ואכן עשיו יצא מהאירוע מנופח ומדושן עונג בתחושת מנצח...

וזה בדיוק מה שיעקב אבינו רצה... עשיו: אתה מרגיש מנצח??

אם ככה... אז אני ניצחתי!! כי זה בדיוק מה שרציתי!!! אה... כולם חושבים אחרת? יופי... גם זה נצחון שלי... יעקב אבינו בסה"כ צריך שקט תעשייתי!! יעקב לא מתיימר לקצור כאן בעוה"ז הצלחות... הוא צריך בסה"כ שעשיו לא יתקיף אותו בהתקפות סייבר... שיתן לו להמשיך לנטוע באינטנסיביות את החיי עולם שנטע בתוכנו... אצל יעקב הנצחון המרשים ביותר זה שקט!!! אני מספיק מיליונר, אני רק צריך שקט תעשייתי כדי להיות מיליארדר... בשביל זה אני אוזר שקט, קח עשיו... קח שעיר המשתלח... קח מנחה... תרשום לעצמך כמה הישגים שאתה רוצה... העיקר שקט שיהיה פה...

כן!!! לא לחינם עשיו מתלונן על יעקב שהוא 'גנב סדרתי!!! 'הכי קרא שמו יעקב ויעקבני זה פעמיים', למה יעקב הוא גנב???

כי כשגנב נכנס בלאט באמצע הלילה לתוך הבית... מה הציפיות שלו מבעל הבית?? תישן!!! אני לא צריך ממך כוס קפה, לא ביקשתי ממך שתארח אותי... אני בסה"כ רוצה שתמשיך לנחור ותתן לי לעשות את העבודה שלי בשקט!!!

גנב גנב... מה... לא היית רוצה שבעל הבית יקבל אותך בסבר פנים יפות?? מה... לא היית רוצה ממנו כמה שקלים? הוא דווקא יודע כאיש נדיב, אם הוא יהיה ער, יתכן שהוא יתן לך 250 שקל תרומה? לא לא!! תודה!! אני מסתדר לבד... תן לי לארגן לעצמי את ה-250)אלף) בכוחות עצמי...

זה בדיוק הסיפור של יעקב!! לעשיו יש בית מפואר... יש לו שם ארונות מלאים במלא נוידי עדשים... מגירות מפוצצות בחמצוצים... יש לו גם מלא מלא עשרות אגו' מפוזרים בכל פינה בבית... יש לי רב!!! ועשיו כמו אח מתגרה מנסה להוציא מיעקב סוג של כיפוף... לא נכון... גם לי יש... גם אני שווה משהו, ויעקב אומר לו: כן כן... אתה אלוף... יש לך רבבות גוגואים, ומליון חמצוצים... אין עליך... העיקר תלך מכאן... תן לי לקנות נצח נצחים... תן לי לספור שטרות של חיי עולם!!! מה שבטוח: אל תתרגש ממי שמסתובב עם קופת צדקה מרשרשת... כי זה מראה שיש לו המון המון עשרות אגו'... שיהיה...

האם אליהו הנביא 'יודע' להתגלות גם ב'הופעות'??

(המשך מעמוד 2) אוי כמה פעמים שיש לי ניסיונות ופיתויים... ודווקא יתכן שיש לי כח!!! אם רק ישכנעו אותי שיש לי בשביל מה... יש בשביל מי... אבל מה לעשות שליידער, אני בלאו הכי מרגיש אבק אדם... אני בדיוק מוצא את עצמי ברגעי חולשה שמורידים לי את הכבוד העצמי לעפר ומעניקים לי תחושה של חוסר שליטה ואבק אדם... ומאוד קשה לאבק אדם להתרומם... כי אבק נראה כמו... כמו אבק!!

<u>אבל ה ע ל ו ! ! !</u> העלו אבק ברגליהם!! יעקב אבינו נאבק בכל הכח על ההכרה שה' צריך אותי!! אז נכון... תפסת אותי בשעת לילה מאוחרת מאוד... תפסת אותי בירך... הצפת לי את החלקים הארציים שבקדושת ישראל... ניסית לעשות ממני אבק, אבל אני לא אוותר... **<u>העלו</u>** אבק!!!! בשארית כוחותי אני מצליח להעלות דווקא את האבק הזה!! מה פירוש?? אני עושה חשבון פשוט: אם אני באמת כזה אבק, אז למה אתה משקיע עלי כ"כ הרבה אנרגיות?? למה סימנת אותי כמטרה??

)מיותר לציין שאנחנו לא מדברים כאן על יעקב אבינו בעצמו, אלא על המעשה אבות סימן לבנים, ועל מה שאנחנו צריכים להוציא מזה... בעצם... בעצם מי חשב אחרת?)

<u>כן!!! בחור בן עליה: תדע לך שחז"ל כבר מכינים אותנו מראש</u>)סוכה נב(שבאחרית הימים ה' יעניש את היצר הרע, 'ואת הצפוני ארחיק מעליכם והדחתיו אל ארץ ציה ושממה...' ועל מה?? **<u>לא</u>** על זה שהוא פיתה אנשים, על זה **<u>לא</u>** מגיע לו עונש! ה' יעניש אותו **<u>לא</u>** בגלל שהוא הרס לאנשים את החיים, גם על זה לא מגיע לו עונש... אלא על מה??

<u>'ועלה באשו ותעל צחנתו כי הגדיל לעשות'!!!</u> דורשים חז"ל: שמניח אומות העולם ומתגרה בשונאיהם של ישראל, מוסיף אביי ואומר: **<u>ובתלמידי חכמים יותר מכולם!!!!!</u>** אתה שומע בן עליה?? כתוב כאן בגמ' להדיא: שתקח בחשבון שיש לך יצר הרע יותר גדול מכולם!!!! כן כן... אם חשבת שבגלל שאתה בן עליה, לכן מצופה ממך שלא יהיה לך פרפרים בראש, והיצר שלך יותר קטן, אז זהו שלא!!! אביי אומר לנו שאדרבה, בתלמידי חכמים יותר מכולם!! ואביי לא אומר את זה בתור דרשה, אלא ממקום של ניסיון אישי!!!! הגמ' שם מביאה עובדה שאביי פעם נחשף לניסיון של אחרים... והוא היה מאוד מופתע לגלות שהם עמדו בניסיון, בו בזמן שהיה ברור לאביי, שאני במקומם לא הייתי עומד בזה!! ועצם התחושה הזו מאוד החלישה דעתו של אביי (בדיוק כמו שזה מציק לך) ואז הגיע אליהו הנביא ו'תנא ליה ההוא סבא': תנוח דעתך, כל הגדול מחבירו יצרו גדול הימנו, כך שתרגיש נוח... אתה בחברה טובה, אתה בחברה של הליגער אביי... שכל יום ששי בת קול הייתה יוצאת משמים ואומרת לו: שלום עליך!!!! (אגב: במאמר המוסגר חשוב להדגיש: שזה לא גורף!!! ישנם צדיקים שבאמת היצר הרע שלהם פחות מאחרים, נניח אצל רבא ישנה משמעות הפוכה בגמ' 'במות, שהיצר הרע שלו היה פחות מכולם... יתכן שזה תלוי במשנתו של רבינו בעל התניא בהגדרה של צדיקים ובינוניים הנה לך שיעורי בית לי"ט כסליו, רצוי לכל אחד לדעת את היסוד הבסיסי שעליו משתית בעל התניא את תחילת ספרו עיי"ש מפרק י' ואילך, זה בהחלט רלוונטי גם למתנגדים...) כן, אם היית בהלם לגלות שאין ליצר הרע שלך שום בושה להגיע אליך ברגעים הכי מרוממים ובימים הכי קדושים אז זהו!! אביי כבר הקדים אותך... אז נכון... גם הוא בהתחלה היה מאוד מזועזע עד שהגיע אליהו הנביא והרגיע אותו... שכל הגדול מחבירו כך יש ליצר הרע יותר אינטרס לשכנע אותך שאתה אבק!!

<u>ואגב: למה היה כ"כ חשוב לאליהו הנביא לבא ולהרגיע את אביי??</u>

כי זה מסוכן!!! אם אביי ימשיך להיות בחלישות הדעת מזה, הוא עלול להסיק מסקנות שאולי אני לא כזה גדול ומרומם כמו שידעתי... וברגע שאביי מתחיל להשתכנע שהוא קטן... כאן זה מתחיל להיות מסוכן!! כאן היצר הרע באמת יכול לעשות אותו קטן... וכמובן שאז גם היצה"ר במקביל יוריד פרופיל כי כל הקטן מחבירו יצרו מוריד פרופיל ממנו... אבל כזו סוג הצלחה מול היצר אנחנו לא מחפשים... (כל מיליונר רוצה שלא ינסו לעקוץ אותו... הוא מנסה לאלתר כל מיני מערכות אבטחה למיניהם, אבל חבל... יש לי הצעה הכי פשוטה בשבילו, תפסיק להיות מיליונר, ואז כולם יעזבו אותך, אף אחד לא ינסה לעקוץ אותך, כי לא יהיה לו על מה... אבל לא!!! משום מה אף מיליונר לא קופץ על הפתרון המדהים שלי!!!! על אותו משקל: הפתרון הכי מדעי איך מתפטרים מהיצר הרע... זה לרדת ברוחניות, פשוט תשחרר לו... תכנע לו, תשרוף לעצמך קצת את הנשמה... תלכלך את העיניים ואני מבטיח לך שתוך תקופה קצרה היצר הרע מוריד פרופיל... לא בגלל שניצחת אותו!! אלא בגלל שאתה כבר לא שווה את זה... אתה נהיה עוד איזה סוס זקן כמו כולם... שאין צורך להתחכם כדי לצוד אותו כי הוא ניצוד ועומד...)

<u>אביי חייב לדעת שההתמודדות היוצא דופן שלו לא נובעת מחולשה!!</u> אלא מעוצם הגדלות!! אין ברירה!! אליהו הנביא נזעק לשם כדי לבשר לו את זה... תנוח דעתך אביי... תמשיך בדרכך... תמשיך לגדול והפיתויים ימשיכו לגדול יחד איתך וה' יעזור... אלמלא הקב"ה עוזרו אינו יכול לו...

טוב, אז אביי קיבל גילוי אליהו שהסביר לו את העניין ומאז הוא רגוע... **<u>רגע... ומה איתי?? גם אני רוצה שאליהו הנביא יתגלה אלי??</u>**

אז ככה: צר לי לאכזב אותך!!! עקרונית אליהו הנביא היה אמור להגיע גם אליך, אבל הסיבה שהוא כבר לא יגיע אליך... זה באשמתי... כי מה לעשות שאני הקדמתי אותו... הנה, אני כבר גילית לך כעת את מה שהוא היה אמור לבא ולגלות... אז לכן הוא 'ביטל את הביקור',

אה... איך אני?? איך אתה בולע את המשפט המוזר הזה??

<u>אז זהו שלא!!! אני אסביר לך מה התכוונתי לומר:</u> גילוי אליהו זה לא הופעת זמר חסידי!!! יש כאלו שחושבים שגילוי אליהו זה רגע מסוים שהמנחה עומד על הבמה ופוצח בשאגה... אנחנו כעת לקראת חשיפה ראשונה... אנחנו מזמינים כעת לבמה את אליהו הנביא!!! מחיאות כפיים סוערות... ואז לפתע נפתח המסך ומתגלה לנגד עינינו איש זקן ואזור עור אזור במתניו... וכמובן שהתזמורת מתחילה לשיר את כל שירי אליהו הנביא, והציבור מצטרף ושר: לאורו לאורו ניסע ונלך...

אז זהו שלא!!! מי שחושב שככה נראה גילוי אליהו פחות או יותר... אז חבל... עדיף כבר שתקראו לי... רוב הסיכויים שאני אהיה יותר פוטוגני ממנו... (כי תסמוך עלי, שאני אעשה הכל כדי שתקראו לי שוב, אז אני אברור את המילים, אני אשתדל להגיד רק מה שהציבור אוהב לשמוע... אני אצחיק אתכם, , אבל אליהו הנביא המקורי?!? זה 'איש אשר קרא קנא קנאתי לה" מספיק הופעת זמר אחת ויחידה שיצליחו להביא את אליהו הנביא, אני מבטיח לך שזו תהיה הפעם האחרונה שהם יעשו את הטעות הזו!!! לא בגלל שהוא יסרב, אלא בגלל שהם יסרבו, הוא יגיד את המשפטים הכי נדושים... שאף אחד שם לא רוצה לשמוע ובוודאי לא לשלם על זה כרטיס) אז זהו שגילוי אליהו זה לא צילום 'סלפי' עם אליהו הנביא... ממש לא!!! גילוי אליהו זה גילוי פנימי עמוק עמוק שמגיע מתוך תוכי!!! גילוי שאני לפתע קולט את העוצמה שחבויה עמוק בי!!! זה נקרא גילוי אליהו, כי הראשון שגילה את כח היחיד שבו היה אליהו הנביא (אם זה במעשה פנחס, 'ויקם מתוך העדה, ואם זה במעשה דאליהו 'ואוותר אני לבדי', אליהו הוא זה שגילה שאדם אחד בודד יכול להשיב חרון אף ה' מכל כלל ישראל!!! אליהו גילה את כח היחיד)

כשאליהו הנביא גילה לאביי 'כל הגדול מחבירו יצרו גדול ממנו', אל תתרגש פה מהגילוי אליהו... כי אליהו בסה"כ התגלה אליו כמו עוד איזה זקן- 'תנא ליה ההוא סבא'- לא חסרים זקנים שיכולים להגיד לך את זה... הנה... גם אני כעת... בשניות האלו אני פונה אליך ואומר: 'כל הגדול מחבירו יצרו גדול ממנו...' נו... ו... לכן מה?? זה כ"כ מרגש אותך?? עוד אחד שאמר את המשפט הנדוש הזה... אלא מאי??

אתה!!! אתה תחליט האם להשאיר את המשפט הנדוש הזה במסכת סוכה דף נב. או... או לבחור לקחת את זה לעצמות ולהפנים ולהכיר שאכן 'איננו גדול בבית הזה ממני'!!! אני גדול!! ודווקא לכן היצר הרע מתגרה בי, ולכן אני לא אוותר!! בשביל זה אני ישראל!! כי שרית ותוכל! אני אמשיך להיאבק למרות הנפילות, למרות שיש לו לפעמים אחיזה בירך... למרות שלפעמים אני יוצא צולע ומצולק... נכון... גם יעקב יצא צולע... צולע ומנצח!!! אני אף פעם לא אחדול מלשוב בתשובה ולהמשיך להיאבק עד הפעם הבאה... אם תאמין את המסר של 'ההוא סבא' אליך... אז תדע לך שגם לך היה גילוי אליהו בדיוק כמו לאביי!!! ואם לא... אם תחליט להשאיר את המימרא הזו בגמ'.. אז הוא ישאר 'ההוא סבא' שהתגלה לאביי... עוד איזה זקן... עוד איזה אז נדברו. עוד חיזוק.

<u>זה הגילוי שהתגלה ליעקב אבינו שמה לבד לבד כשויותר לבדו!!</u>

כשיעקב מצא את עצמו נאבק לבד... באותו רגע התגלה **<u>כח היחיד!!!</u>**

אז כאמור: יעקב ברגע הראשון נבהל!! אוי ואבוי, נשארתי פה להיאבק לבד... ותכל'ס מה התברר? לא!! זה לא פשלה!!! ה' הזמין את ה-לבד הזה!! ה' רוצה את כח היחיד!! ה' רוצה אותך סולן במקהלה!! ה' רוצה לשמוע מה יש לך להגיד... ה' מזיז את כולם לצד... כי ה' רוצה אותך איתו לבד!! כן... האתגרים הכ"כ כ"כ לא פשוטים שיש בדור שלנו... שאתה ברגע אחד מוצא את עצמך מתמודד לבד לבד איפה שאף אחד לא רואה... ואין לך שום גב ותמיכה מהסביבה... (גם אם הרגע חזרת מדיבוק חברים ועצרות חיזוק וכו' וכו' וזה בהחלט נותן כח... אני מבטיח לך שזה לא יספיק!!! כי פורט... כעת אתה לבד) ואוי רבש"ע... למה אתה עושה לי את זה?? למה הוא מגיע בדיוק עכשיו? כשאני לבד ואין לי שום קביים?? כן!! אומר ה'!! זו לא פשלה!! אני מזמין את הלבד הזה!! זה חדר יחוד! אתה ואני נמצאים כעת בארבע עיניים... ואם תיישיר מולי מבט של אהבה ותתן לי עוד רגע של התגברות... תדע לך שזה היה אתה!!! ורק אתה!!! אין איש עמנו!! ואם פה היית איתי לבד!! גם שם אני רוצה אותך לבד!!

עין לא ראתה אלוקים זולתך!! אתה הסכמת להיכנס איתי לחדר יחוד כאן בעולם הזה... ואני אזמין אותך שם בשמים בחדר יחוד!! ואף אחד לא יהיה איתנו שם... אנחנו נהיה שם לבד!!!

<u>אני רוצה לעצור כאן ולהגיד בכנות:</u> המשפט הזה: **<u>אני אהיה שם לבד עם ה'!!!</u>** זה משפט שהיה אולי להסתייג ממנו... מישהו טען לי: המשפט הזה עלול להרתיע אנשים... תחשוב שיש בחור שיש לו פיתויים קשים והוא מתייחד עם ה' לבד לבד ועומד שם בניסיון... ואתה פונה אליו בעיניים בורקות ומנסה לשכנע אותו, ומה אתה מבטיח לו?? דע לך: היית עם ה' לבד בניסיון!!! גם שם בעולם הנצח אתה תהיה איתו לבד!!

טען לי אותו אחד: מי אמר שהמשפט הזה כ"כ מלהיב ומשכנע?? אולי זה רק מבהיל?? מה... אני אהיה שם לבד עם ה'?? מה אני אעשה שם עם הרבש"ע לבד?? איזה שיעמום? ככה מישהו טען לי...

ואני צחקתי ואמרתי לו: הוי... רואים שאתה לא בסוגיה.. רואים שאף פעם לא היית שם... בחור שמתמודד באמת מול ה' איפה שאף אחד לא רואה מבין מצוין על מה אני מדבר... מי שמתמודד לבד עם ה'!!! יש לו פגישות שידוכים אינטסיביות עם ה'!! הוא כלה של ה'!! הוא פוגש חוויה של חדר יחוד עם ה'!! כשאני אומר לו ש-שם אתה תהיה לבד עם ה', הוא מבין מצוין 'על מה מדברים', העיניים שלו נוצצות!!!!

תבין: גם חתן וכלה שנכנסים לחדר יחוד... גם שם מדובר בתא קטן... ממש בגודל של צינוק... אף משטרה צבאית לא דחפה אותם לתא הזה... אלא מאי?? חדר יחוד מיועד רק עבור מי שמעוניין בזה!!!! אז זהו!! שמי שטעם פעם אחת מה זה לתת לה' כתר מלכות לבד לבד... יש לו השגה ושייכ'ת ב'עין לא ראתה אלוקים זולתך' כשאני אומר לו: אתה תהיה שם עם ה' לבד... הוא מבין אוהו... אוי כמה שהוא רוצה להיות שם לבד עם ה'... מה לעשות שכעת יש עוד הרבה פרפרים שנכנסים יחד איתו לכל תפילת שמו"ע ולכל סדר א'... אוי כמה מפריעים יש לו בעבודת ה', אוי כמה שהוא מייחל ומשתוקק להיות לבד לבד עם ה' בלי כל הניסיונות האלו... אז הנה, אני אומר לך!! מבטיח לך!! אם תסכים להיות עם ה' לבד לבד בפיתויים ובניסיונות ותסכים להתגבר בלי שום פידבק מבחוץ... הקב"ה כ"כ יתרגש ויגיד לך: חכה חכה... אנחנו עוד נפגש שם לבד!!!!

רגע... ומה תעשו שם ביחד? לא... עזוב... יש דברים שרק מי שמושרש בספירת יסוד מסוגל להבין... רק מי שיש לו שייכ'ת בשלל התמודדויות יש לו את ההשגה מה זה להיות לבד עם ה'!!!! אז נכון יש הרבה שלא מבינים אותך בנקודה הזו?? יופי!! זה הולך ביחד, אף אחד לא יודע איזה פיתויים שלך... ואף אחד גם לא יודע איזה תאווה נוראה יש לך לקרבת ה'... בדיוק על זה אומר דוד המלך: ה' נגדך כל תאוותי ואנחתי ממך לא נסתרה!! ה'... אתה יודע בדיוק איפה האנחות, וגם איפה התאוות שלי... האנחות שלי זה על המעידות הרוחניות שלי... ובאותה מידה התאווה שלי זה 'נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה'... כן!! דע לך בן עליה, שלא לכולם יש כאלו תאוות וכיסופים לעבודת ה', זו עיסקת חבילה שכרוכה בהוראת קבע!!!! תשלם אותה בשמחה!

תהיה שלם עם זה!! ה' אוהב אותך עם החבילה הזו... תדע להפסיד בכבוד... שחקן טוב צריך לדעת גם להפסיד מידי פעם... להתנער, להסכים לקבל הצעות לשיפור היעילות, ובעיקר להמשיך הלאה כרגיל.

גליון 1138 - שנה כבי

יהדות באהבה

הפטרה
"חזון עובדיה"

פרשת וישלח
המאור שבתורה

מעט מן האור דוחה הרבה מן החושך

© כל הזכויות שמורות

שבת יח' כסלו התשפ"ז

	הדלקת נרות	צאת השבת	ר"ת
י-ם	16:19	17:10	17:45
ת"א	16:17	17:08	17:40
חיפה	16:17	17:08	17:40
ב"ש	16:20	17:11	17:44

יוצא לאור להעמקת התורה ועמלה
עורך: יובל דהאן נ"י 050-4194600

לע"נ: מו"א עט"ר חיים בן שמחה ז"ל לרפואת והצלחת: שמחה בת נעימה תחי'

זכינו לקחת את בנינו שילה, בגיל 3 אצל מו"ר רבי **מרדכי אליהו** זצ"ל. ידענו מתחילה, וכך גם נמסר מהלשכה בשם הרב, כי למרות העומס העצום של הפונים לרב, יקדים לקבל אותנו בשמחה. ואכן כך היה. הרב קיבל אותנו בשמחה, במאור פניו הקדושות, **שמח אתנו** במשמעות המנהג, ברך את כל המשפחה ואת הבן, ובעדינות רבה גזר תלתל מאחורי הראש מבלי שהבן ירגיש.

במהלך המעמד, הרב פתח עם בננו הקטן בשיחה על מבטא האות ב' בלי דגש, כאשר בננו, בהגייה תימנית, מתעקש לומר בית רפויה, ולא בית דגושה. הרב מאוד נהנה מהשיח עם הבן, עשה זאת **בפנים שמחות ומחייכות**.

ביקשנו להעניק לרב "מתנה", למרות שידענו מראש כי הרב לא לוקח מאומה משום אדם בעולם!

הרב עובדיה הדאיה זצ"ל היה מגדולי הפוסקים הספרדים, גדול בהלכה וגדול בקבלה. רב, דיין ומקובל, בן הרב **שלום הדאיה** וצאצא למשפחת רבנים מפורסמת ונכבדת מארם צובא. שימש כראש ישיבת המקובלים בית אל, כחבר מועצת הרבנות הראשית וכחבר בית הדין הרבני הגדול .

הרב עובדיה הדאיה נולד בעיר חלב שבסוריה, היא ארם צובא בר"ח טבת תר"ן. אביו היה הרב הגאון רבי שלום הדאיה, מחשובי החכמים ומחבר ספרים בהלכה ובאגדה. מצד אמו, היה נכד להרב הגאון רבי **יצחק לבנטון** זצ"ל, ראש על אר"ץ רבה, מחבר ספר "נכח השלחן".

עיקר הכל- יראה אמיתית על ידה עוזר ה' לאדם ונותן לו חכמה.

וכמה שמח רבי **משה לוי** זצ"ל שטעו בו, מעיד הוא עצמו: היודעים אתם מתי הייתה לי פעם תחושה מאד נוחה ונעימה? כשהגעתי לתת שיעור בנתיבות, בכולל של הרב **יורם אברג'ל** זצ"ל, והאברכים היו בטוחים שאני הוא הנהג, והנהג הוא הרב...

התחושה הזו הרבה יותר טובה מכל השירים ששרים לי בכניסה. ופעם אמר: לולא היו מחייבים אותי ללבוש עניבה לכבד את תפקידי כר"מ בישיבה – לא הייתי עונב...

כאשר יש לאדם על מה לצעוק ,ורוצה לצעוק, אך אינו יכול לצעוק – זוהי הצעקה הגדולה ביותר .

רבנו משה בן מכיר זצ"ל, מחבר הספר "סדר היום", שחי בתקופת **האר"י הקדוש**, כנה את בית-המדרש בתואר "הסגר". והיה מסביר: "התעלותו של בן ישיבה תלויה **במידת הסתגרותו בין כותלי בית המדרש**, בארבע אמות של הלכה, כשהוא מקדיש את כל ישותו ללימוד התורה ולא מסיח את דעתו מתלמודו."

לע"נ רחל (רשל) אלבז בת קלרה ואליהו

נקודה למחשבה

אישה **בלבוש פשוט** ובעלה, אף הוא בחליפה פשוטה, ירדו מהרכבת בבוסטון ופסעו ללשכתו של נשיא אוניברסיטת הרווארד, ללא קביעת כל פגישה מראש .המזכירה, בקלות רבה, יכלה להבחין שלאנשים פשוטים ועניים אלה אין כל עסקים בהרווארד וקרוב לוודאי שגם לא מגיע להם להיות בקמברידג` אנו מבקשים לראות את נשיא האוניברסיטה", אמר האיש בקול רך .**הוא עסוק** ויהיה עסוק כל היום", סננה המזכירה בשפתיים קפוצות .אנו נחכה שיתפנה", אמרה האישה .במשך שעות המזכירה התעלמה מהם, מקווה שהזוג בסופו של דבר ילך. אבל הם לא הלכו ותסכולה של המזכירה הלך וגדל. לבסוף היא החליטה להפריע לנשיא. "אולי אם תראה אותם לדקות מעטות, הם יעזבו", היא אמרה לו. הוא נאנח בכעס ובמנוד ראש הסכים. הוא יצא לקראת הזוג .

אמרה לו האישה: "בננו למד בהרווארד במשך שנה. הוא אהב את המקום והיה מאד מרוצה כאן. לפני כשנה הוא נהרג בתאונה. **בעלי ואני היינו רוצים להקים כאן יד לזכרו**, במקום כלשהו בקמפוס ".הנשיא לא התרשם מדבריה. יתרה מזו, הוא אפילו היה בהלם. "גבירתי", הוא אמר בזעף "איננו יכולים להקים אנדרטה לכל אדם שלמד כאן ונפטר. אם היינו עושים כך, המקום היה נראה כמו בית קברות. "לא" הסבירה האישה במהירות "איננו רוצים להקים אנדרטה.

חשבנו אולי לתת בנין שלם להרווארד ."נשיא האוניברסיטה גלגל בעיניו, הביט בהם ואמר כמעט בקול צעקה: "בניין? יש לכם צל של מושג כמה עולה להקים בניין? השקענו לאחרונה 7.5 מיליון דולר בהקמת הבניין לפיסיקה, כאן בהרווארד ."לרגע הייתה האישה שקטה .הנשיא היה מרוצה. **סוף, סוף הוא יוכל להיפטר מהזוג הזה**. ואז פנתה האישה לבעלה ואמרה בניחותא: " זה כל מה שעולה להתחיל אוניברסיטה? למה שלא נקים פשוט אוניברסיטה משלנו?" בעלה הנהן והניד בראשו בהסכמה .פניו של הנשיא נפלו במבוכה רבה .גברת ומר סטאנפורד קמו והלכו לדרכם. הם נסעו לפאלו אלטו, קליפורניה, שם הם הקימו וייסדו אוניברסיטה הנושאת את שמם, אוניברסיטת סטאנפורד הידועה, כיד " זיכרון לבן," שהרווארד **לא התייחסה** אליו יותר .

אתה יכול בקלות לשפוט את אופים של אחרים ע"י איך שהם מתייחסים לאלה שהם חושבים שלא יוכלו לעשות מאומה עבורם.
דע **אל תזלזל בשום אדם** . לך תדע מהיכן תבוא הישועה .... (העורך)

העלון לעילוי נשמת: הרב **שלום שבדרון** זצ"ל הרב **חזקיה מדיני** הי"ד זכותם תגן עלינו

והבעל-שם-טוב זצ"ל היה

מתענה תמיד בהפסקות גדולות, וכאשר רצה לאכול היה חופר גומא בארץ ונותן לשם קמח ומים והיה נאפה מחום החמה, זה היה כל מאכלו אחר תעניתו. וכל ימיו היה בהתבודדות.

ויהי כאשר עברו לו **משך שבע שנים** שישב בהתבודדות בין ההרים והגיע העת קרוב להתגלותו, נסע עם אשתו לקהילת-קודש ברוד לגיסו הרב מורנו רבי גרשון. ויהיה בבואם וישאל את אחותו לשלום והיכן היימם. ותשב אמריה לו: הולכים היינו מעיר לעיר **וצרות רבות סבבונו**.

ונתמלא רחמים על אחותו, ויושב אותם סמוך לביתו, ויקח את הבעל-שם-טוב שיהיה משרת לפניו.

ושם אישה גדולה

"ויהי היום ויעבור אלישבע אל שונם ושם אישה גדולה" רש"י מפרש: אישה גדולה- אישה חשובה, ואילו התרגום יונתן מתרגם: "אתתא דחלת חטאין", דהיינו אישה יראת חטא. מה היה שכרה של אישה גדולה-יראת חטא זו? זכתה שיצא ממנה חבקוק הנביא. כמאמר הזוהר: "**חבקוק הנביא** דשונמית הוה". אמו של רבי **שלמה זלמן** זצ"ל, הרבנית הצדקנית מרת **צביה** עליה השלום, הצטיינה במיוחד במידה זו של יראת חטא, הידור במצוות, וזהירות מופלגת מכל צל צילו של חשש ונדנוד עבירה. בזכות זה זכתה לבן גדול וקדוש **שהאיר את עיני ישראל** בכל העולם כולו, בתורתו וחוכמתו, בפסקיו ובהוראותיו.

כי את הלב תחייהו

המלה הטובה כאשר יחיה המטר את האדמה.

אפילו

ספרי לימוד היה נוהג להלוות התנהג בצמצום רבי **שלמה מזוועהיל** זצ"ל ולא קנה לו ספרי לימוד אם היה יכול להשיג להלוות. וסיפר אחד שמאיתו שאל ספרים, ופעם אחת ביקש ממנו גמרא פלונית ונתן לו אותו שהיה לו בביתו ללא שהות והיתר, ובא כמה פעמים וראה שאינו לומד בה.

הטעם לסירובו ליהנות לצורך עצמו ממון, היה כי רצה להשתמש בזה לצרכי צדקה: אחד הזמין את רבנו לסנדקאות ורצה לקחת את רבנו עם מונית ורבנו סירב ואמר **שאפשר לנסוע בתחבורה ציבורית** וכן עשו. ושם היה דחוס, אמר לרבנו שבמונית היה אפשר לחסוך זאת. אמר לו שבכסף הזה יכולים לעשות צדקה.

הקב"ה עושה נס מיוחד כדי להסתיר את הניסים שבטבע.

סיפרו

על פלוני שהוא מתחזה לצדיק, כדי להונות אנשים תמימים ולגנוב את דעתם וממונם. וכדרכם של גדולים היה חותם על איגרותיו בתואר "הקטן". אמר לו פיקח אחד:"עד מתי תהיה קטן? הגיע הזמן שתהיה גדול יותר, כמו שאמרו חכמנו במסכת חולין:' **גדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם**'..."

ישיבת ליקווד

נקלעה למצב כלכלי קשה, וסכנת סגירה ריחפה עליה. כינס הגאון רבי **יוסף שלמה כהנמן** זצ"ל, הרב מפונוביז' זצ"ל, את תורמי ישיבת פונוביז', והלהיב אותם להיחלץ לעזרת הישיבה **ולהצילה ממצוקתה**, בלא חשש שמא יהיה הדבר על חשבון ישיבתו.

ואכן, הצליח הרב, ותורמים אלה באו לעזרת ישיבת ליקווד והצילו אותה מהתמוטטות.

משולחן גבוה

דברי תורה מפי ראש מוסדות "אור החיים" הגאון הרב **ראובן אלבז** שליט"א

מעשה באשה שהיתה מפרנסת את ילדיה הקטנים ביגיע כפיה.

בזמנם לא היו מקורות של עזרה, ולכן היתה טוחנת חיטים ולשה עיסה (ומפרישה חלה יעויין כף החיים רמ"ב) ועושה עוגות ומוכרת אותם בשוק, והתשלום שהיתה מקבלת בעד העוגות היה מנת לחמם של עוללים בצמצום גדול.

באחד הימים בשעה שהיא מכרה את העוגות הגיע גוי שיכור ובעט במגש העוגות ופיזר אותם על הרצפה,

כשהגויים ראו מלא עוגות על הרצפה התחילו לחטוף ולקחת את העוגות.

האלמנה צעקה שגוזלים את פרנסתה! במה תפרנס את ילדיה?!

עבר שם יהודי חכם ואמר לה: דעי לך שאי אפשר לקחת מהגויים את מה שהם חוטפים לך, אך כמו שהם חוטפים תחטפי גם את!

היצר הרע חוגג מהאדם את האכזות ואת לימוד התורה הקדושה,

אם אנו נחטוף כל רגע שאפשר לנצלו לתורה ולקיים בו מצוה.

שבת שלום ומבורך לכל בית ישראל

שלום

בית הוא התשתית ואבן היסוד של כל בית. רבי **משה מנדל** זצ"ל נהג לעורר את משחרי פניו, בגודל מעלת שלום בית. הרבה גופי תורה תלויים **בשלום ורעות** שבין איש לאשתו- היה אומר. הוא עצמו שימש מופת חותך, בהנהגה זו והיה זהיר ביותר במצווה זו, קיים כפשוטו את דברי חכמינו "אוהבה כגופו ומכבדה יותר מגופו.

הבנות מעולם לא ראו את אבא פוגע באמא, תמיד התייחס אליה **בחיבה יתרה ובנעימות**.

היה מרבה לספר בשבחה ומעלותיה, בפניה ושלא בפניה, וכל מעייניו להיטיב עימה. גם **היה מזרז רבים** שיפנו אליה לקבל ברכתה, "צדקנית מופלאה היא ושלה גדול משלי", אמר להם.

חובה היא להסתכל מבעד למשקפיים הנכונים משקפי התורה

צבעי

אחד צובע תיקרה . ניגש אליו שיכור אחד ושואל: "תגיד אתה מחזיק חזק את המכחול?"

הצבעי משיב לו: "כן, למה?"

השיכור אומר לו: "**כי אני לוקח לך רגע את הסולם**..."

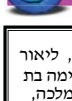

רבי שלום שבדרון

זצ"ל היה מורה דרך באמונת חכמים, בכבודם של גדולי ישראל ובמוראם. הרגישויות שלו זיהו דקויות וגוונים, שנחשפו במלוא עוצמתם בעת שחלק כבוד ל"יראיו".

פעם המתין ל"ברית" במחיצת כמה תלמידי חכמים. בשעת ההמתנה עמד ושוחח עם רעיו רבי **זאב א"דלמן** ורבי **עזרא ברזל** אודות ההמתנה לברית שגם עליה מקבלים שכר.

לפתע נכנס אחד מבני המשפחה והכריז: הסנדק, מרן **הגרא"מ שך** מגיע בעוד רגע. רבי שלום נרגש הוא הניח ידיו על כתפי חבריו כמבקש לצרפם לזכות הגדולה **שנפלה ברעיונו**: "בואו נתיישב על הספסל, אם נשב נוכל לכבד אץ הרב שך עם כניסתו בקימה..." הם ישבו.

כשנכנס מרן הרב שך, הם זקפו את קומתם לכבוד התורה.

לעילוי נשמת: ניסים בן רימה, שרה בת חורשיד, דינה בת והב, יוסף דהאן בן שמחה, ליאור בן אילנה, ששון בן טיפחה, שמחה בת לולו, פנחס חיים אוחנה בן חנינה, יחיא בן לולו'ה, נעימה בת עזיזה, כרמלה בת סעידה, סעידה מזל בת יעקב, מלכה בת שרה. פנחס בן פנחס, יגאל בן מלכה, החסיד מנשה בן רחמה, רפאל ואלברט בני קלרה, חכם יהודה בן חנה פתייא, הרב אלעזר בן שמחה, הרב יורם אברגיל, יחזקאל ושמואל בני שמחה, הרב יעקב יוסף בן מרגלית, מרים בת זוהרה, אליעזר בן רגינה, שלום בן אורה מורי, ישראל בן שמחה סבג, שמואל בן רבקה, אסתר בת שרה, רחל רשל בת קלרה, שלמה בן דונה, חנה בת אסתר דמגי הרב יהודה יאיר, יפה בת לאה, דוד בן איזה, יעקב בן שרה ברסקה, **מרן הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה**

בס"ד

שירות מהיר ואיכותי

כל סוגי ההפקות וההדפסות

משלוחים

מדפיסים בדפוס הדיגיטלי החדש והמהיר 'ספיד'
ומקבלים את ההדפסות עד הבית*

בשירות משלוחים מהיר לכל חלקי העיר

שעות פתיחה:

ימים א'-ה לפנה"צ 10:00-14:00 אחה"צ 15:00-19:00, **יום ו'** 10:00-12:00

* בתוספת עלות משלוח

בקרבו למאות לקוחות מרוצים שמפעלו מהמהיר ומאיכותי של דפוס ספיד!

02-500-4569

מרכז מסחרי רח' פנים מאירות 8 ירושלים
דוא"ל S025004569@Gmail.com

>> קווי תחבורה למקום: 3, 9, 16, 51, 52, 57, 59 <<

ספיד
דפוס מהיר ומתקדם